Lloyd C. Douglas

CĂMAŞA LUI CRISTOS

VOLUMUL II

Traducere de Jul. Giurgea

Editura MOLDOVA

Lloyd Douglas

Cămaşa lui Aristos

CAPITOLUL XV

La Cana ajunseră prea târziu pentru a o mai putea auzi pe Miriam cântând, dar Marcellus îşi zise că probabil e mai bine aşa, deoarece Iona era atât de ostenit şi de somnoros, încât abia-şi mai putea ţine capul drept.

Abia terminaseră cu ridicarea corturilor şi culcarea băiatului, după ce se spălară de praful adus de pe drum şi mâncară ceva frugal, când în apropierea lor se auzi freamăt de glasuri: oamenii din sat se întorceau la vetre de la întâlnirea lor obişnuită împrejurul izvorului pe deasupra căruia tremura lumina lunii.

Justus ieşi în drum şi apucă la vale. Marcellus se simţea ostenit şi se întinse în aşternut, dar puţin după aceea auzi pe Justus că stă de vorbă cu cineva. Nu trecu mult şi-l văzu că intră în cort. Aflase de la olarul Harif că Iusuf, fiul lui Benoni, va pleca dimineaţa următoare la ierusalim, aşa că fără îndoială ar putea să ducă şi scrisoarea către Demetrius.

— Foarte bine, încuviinţă Marcellus şi, după ce-i întinsese sulul, scoase punga şi-i desfăcu baierele: Cât crezi c-ar trebui să-i dau pentru această osteneală?

— Eu zic că zece ţechini vor fi tocmai de ajuns, răspunse Justus şi pe obrazul lui tremură o lumină de mulţumire, probabil din pricină c-a putut constata că Marcellus îi predă scrisoarea fără să ezite. Prin urmare nu putea fi nimic primejdios pentru gruparea lor. Probabil Iusuf trebuie să sosească imediat, adăugă el. Harif îl va informa, căci casele lor sunt foarte aproape una de alta.

— Te rog să vorbeşti cu el, zise Marcellus. M-a toropit somnul şi aş prefera să dorm.

De fapt adormi imediat, dar după o bucată de timp în conştiinţa lui îşi făcu loc un murmur de glasuri ce se auzeau în apropiere. Se ridică într-un cot şi pe sub aripa ridicată a cortului văzu, la lumina lunii, pe Justus, împreună cu un tânăr oacheş cu părul zbârlit, bine legat la trup şi cu picioarele încrucişate sub el. Iusuf, fiul lui Benoni, îi povestea cu glasul gutural pricina pentru care trebuia să plece la Ierusalim: voia să vadă târgul de cămile ce se ţinea în fiecare an după sărbătorile Paştilor. Numeroase caravane, după ce vindeau mărfurile aduse, vindeau şi cămilele, deoarece negustorii erau de părere că sunt mai câştigaţi dacă le vând în loc să se întoarcă cu ele acasă fără a duce poveri pentru care să fie plătiţi. O cămilă de trei ani sănătoasă şi puternică o puteai cumpăra la cel mult optzeci de ţechini, spunea Iusuf. De astă dată făcuse planul să cumpere tocmai şase. În oraşul Tiberiada le va putea vinde cu o sută de ţechini de cap, poate chiar cu mai mult. El face în fiecare an drumul acesta. Va duce bucuros scrisoarea lui Justus şi o va preda grecului aceluia care lucrează în dugheana lui Ben Iosif. Iar când Justus îl întrebă cât îi cere, Iusuf îi răspunse că nu cere nimic, deoarece nu va avea nevoie de nici o osteneală.

— Trebuie să ştii că scrisoarea aceasta nu este a mea, îi explică Justus. O trimite tânărul roman Marcellus Gallio, care a venit în părţile acestea ca să cumpere ţesături. Doarme în cortul acesta de aici.

— O, va să zică despre acesta e vorba. Maică-mea a pomenit ceva despre el. Mi se pare straniu că omul acesta se interesează de ţesăturile noastre, care nu au nimic deosebit. Până acum nimeni nu şi-a închipuit despre ele c-ar putea să aibă o valoare. Ei bine... dacă scrisoarea este a lui şi nu a ta, va trebui să-mi plătească opt ţechini.

— Îţi va da zece, zise Justus, şi Marcellus auzi clincătul banilor pe care-i prăvăli în palma întinsă a lui Iusuf.

— Opt îmi ajung, protestă Iusuf. Pe ceilalţi doi păstrează-i tu.

— Eu n-am făcut nimic pentru ca să mi se cuvină, protestă Justus. Sunt ai tăi. Şi cred că romanul ţine ca să-ţi dea zece.

Iusuf începu să râdă... dar într-un fel nu tocmai plăcut.

— De când au devenit romanii atât de darnici? murmură el. Sper că în această scrisoare nu va fi nimic neobişnuit. Mi-au spus cei care ştiu că în închisoarea din Ierusalim colcăie păduchii. Ce zici de asta, Justus? Tu eşti bine informat, ca orice om păţit, zise Iusuf şi începu să râdă singur de gluma lui sinistră. Primăvara trecută ai petrecut şi tu vreo două săptămâni acolo.

Marcellus nu putu auzi răspunsul lui Justus, care probabil se mulţumise să zâmbească sau să se încrunte auzind vorbele lui Iusuf.

— Poţi avea toată încrederea în omul acesta, declară Justus. Este un bărbat bine intenţionat. Trebuie să ştii, Iusuf, că nu toţi romanii sunt netrebnici. Cred că atâta lucru ai fi putut constata şi tu.

— Aşa este, consimţi Iusuf. A mers vorba că fiecare evreu îşi are romanul său. Din întâmplare al meu este unul cu numele Hortensius.

— Vorbeşti despre centurionul din Capernaum pe al cărui sclav Isus l-a vindecat de paralizie? Ce fel de afaceri ai cu el, Iusuf!

— Puţin după întâmplarea aceasta cu sclavul său, i-am vândut patru cămile. Trei dintre ele i le-am vândut cu câte o sută, iar pe a patra i-am spus că i-o las cu şaizeci de ţechini, deoarece are bolfe la picioare. „De şchiopătat nu şchiopătează? Cât ai dat pe ea?" întrebă el. I-am răspuns c-am plătit-o cu optzeci de ţechini, dar n-am ştiut că bolfa este în stare atât de gravă decât după ce am făcut cu ea două zile de drum. „Acum pare vindecată", zice el. I-am răspuns că acum este odihnită. Dar va începe să şchiopăteze din nou dacă va face un drum lung cu o povară cât de mică. Centurionul mi-a spus: „Vorbele acestea n-ar fi trebuit să mi le spui. Nu cumva cunoşti pe Isus?" I-am răspuns că-l cunosc. „Mi-am închipuit că aşa trebuie să fie! Haide să facem paguba pe din două. Îţi voi da şaptezeci de

ţechini". Eşti foarte generos, zic eu, apoi l-am întrebat dacă şi el cunoaşte pe Isus. „Nu-l cunosc, zice el, dar într-un rând l-am auzit vorbind". Apoi l-am întrebat ca şi când am fi fost de o seamă. „Nu cumva faci parte dintre noi"? Ei începuse să numere banii şi nu mi-a răspuns la întrebare. Dar când mi-a întins punga - asta s-a întâmplat acum patru ani şi arătam mult mai tânăr decât acum - mi-a spus: „Continuă să urmezi învăţăturile lui Isus, tinere! Nu vei deveni bogat niciodată, dar nu vei fi nici sărac!"

— Îţi mulţumesc, Iusuf, că mi-ai vorbit despre întâmplarea asta, zise Justus. Înţelegi ce s-a întâmplat acolo? Hortensius a auzit pe Isus vorbind despre felul în care oamenii trebuie să se poarte unul faţă de altul. Probabil s-a întrebat dacă există cineva care este în stare să-i urmeze învăţătura. Tu i-ai spus adevărul privitor la cămila care suferea de bolfe, aşa că a început să creadă în puterea lui Isus.

Iusuf începu să râdă.

— Prin urmare îţi închipui că această cămilă ar putea să aibă vreo legătură cu vindecarea sclavului său?

— Şi de ce să nu aibă? ripostă Justus, care-şi zise că este rândul său să râdă. Probabil centurionul şi-a zis că cel care este în stare să determine un hăitaş de cămile să spună adevărul referitor la o bolfă, acela va fi în stare să vindece şi bolile de care suferă oamenii. Dar - şi de astă dată glasul lui Justus deveni solemn - e cert că Hortensius a crezut, şi a crezut cu toată convingerea! în ziua aceea, Iusuf, eu am fost de faţă. Centurionul era un bărbat impunător şi îmbrăcat în uniformă de gală. Apropiindu-se, s-a înclinat în faţa lui Isus cu tot respectul şi i-a spus că sclavul său este pe moarte, aşa că-l roagă să-l vindece: „Nu va fi nevoie să te osteneşti trecând pragul casei mele, stăpâne", spune el. „Dacă vei zice ca slujitorul meu să se vindece, atât va fi de ajuns". Isus a rămas mulţumit, căci aşa ceva nu se întâmplase niciodată înainte de aceea. Nimenea dintre noi nu putea fi atât de categoric în credinţa sa. Isus i-a răspuns: „Mare este credinţa ta. Întoarce-te în drumul tău, căci făcutu-s-a ţie aşiJderea dorinţei tale!"

— Şi după aceea - se spune - toţi cei care erau adunaţi împrejurul lui Isus au plecat în goană spre casa lui Hortensius.

— Aşa este, încuviinţă Justus, dar fiecare dintre ei spunea altceva despre ceea ce a văzut. Unii spuneau că sclavul vindecat al lui Hortensius a ieşit în poartă ca să întâmpine pe stăpânul său. Alţii spuneau că l-au găsit vindecat şi aşezat pe marginea patului său de suferinţă. Un altul spunea că în momentul când centurionul s-a întors acasă l-a găsit punând şaua pe cal pentru a pleca la Capernaum. Cred că ştii foarte bine cum se răspândesc zvonurile. Eu însă cred că nimeni dintre oamenii aceia care s-au repezit spre casa centurionului pentru a vedea ce s-a întâmplat n-a putut să pătrundă în curţile lui.

— Bine, dar în aceeaşi zi sclavul s-a vindecat de boala de care a suferit, nu-i aşa? întrebă Iusuf.

— Este adevărat că s-a vindecat! declară Justus. L-am auzit afirmând el însuşi acest adevăr. Dar să lăsăm asta! Spune-mi, crezi că Hortensius va fi numit comandant al fortului Capernaum acum după ce bătrânul Iulian a fost numit în locul lui Pilat?

— Galileea nu va avea un astfel de noroc! murmură Iusuf cu părere de rău. Toată lumea iubeşte pe Hortensius. Este un om drept şi ar fi binevoitor pentru cauza noastră. Dar ticălosul acela de Irod va interveni ca locul de comandant să fie dat altuia, care să fie mai accesibil pentru ticăloşii decât Hortensius. Pe mine mă miră cum de trândavul acela bătrân care este Iulian a putut să fie numit procurator ai Palestinei!

— Probabil tocmai din pricină că Iulian este un trândav, cei de la conducerea templului au cerut să le fie dat procurator, răspunse Justus. Cu cât el va fi trândav şi mai nepăsător, cu atât puterea preoţilor se va desfăşura mai nestânjenită. Va lăsa pe Caiafa să facă tot ce pofteşte. Sunt şi vremuri, Iusuf, continuă Justus îngândurat, când oamenii slabi, trândavi şi nehotărâţi - dar bine intenţionaţi - devin şi lasă ca nedreptăţile şi persecuţiile să se desfăşoare neîmpiedicate. Adevărul este că în mâinile lui Pilat cauza

noastră şi noi, care suntem în slujba ei, ne-am fi simţit mult mai în siguranţă.

— Ştie cineva ce s-a ales de Pilat? întrebă Iusuf.

— Am aflat c-a fost trimis din nou în Creta. Acolo clima este mult mai favorabilă. Circulă zvonul că Pilat din Pont ar fi bolnav. Nu a mai apărut în public de mai bine de un an.

— Asta înseamnă că din ziua răstignirii! se dumiri Iusuf. Vrei să spui că Pilat nu s-a mai arătat din ziua aceea?

— Aşa spune toată lumea. Ben Iosif este de părere că boala lui Pilat ar fi de ordin spiritual.

— În cazul acesta schimbarea aerului nu-i va fi de nici un folos, zise Iusuf. Harif spune c-ar fi auzit despre mutarea comandantului din Minoa la Capernaum.

— Imposibil! Aşa ceva n-ar îndrăzni să facă nimeni! declară Justus. Pe Isus l-a răstignit Legiunea din Minoa.

— Da, ştiu, răspunse Iusuf. Nici mie nu-mi vine să cred c-ar putea fi altceva decât un zvon. Harif nu mi-a spus de unde a aflat această ştire. I-a spus cineva că Paulus din Minoa ar putea să devină noul nostru comandant. Dacă aşa se va întâmpla, atunci vom fi obligaţi să fim mult mai prevăzători decât am fost înainte de asta.

Justus oftă adânc şi se ridică în picioare.

— Nu vreau să te mai ţin de vorbă, Iusuf. Ai de făcut drum foarte lung. Salută pe Ben Iosif din partea mea şi tot aşa pe cei care s-au întors în oraş acum după ce sărbătorile Paştilor s-au terminat. Şi uită-te cu atenţie - adăugă el punându-i mâinile pe umeri - în lungul drumurilor, căci nimeni nu ştie dinainte ziua şi ceasul... Glasul lui adânc se stinse în şoaptă. Apoi îşi strânseră mâinile şi Iusuf se depărta.

Când Justus intră cu paşi uşori în cort, găsi pe Marcellus întors cu spatele spre ieşire, prefăcându-se că doarme. Rămase treaz vreme îndelungată şi se gândi la vorbele pe care le auzise. Prin urmare nici lui Pilat nu-i fusese tocmai uşor. Îşi spălase mâinile în vasul de argint, dar sângele galileeanului nu se desprinsese de pe ele. Va să zică bătrânul Iulian a fost numit procurator în locul lui, ceea ce înseamnă că de aici înainte Caiafa va face tot ce va voi.

Iulian nu va afla şi nu-l va interesa, chiar dacă va afla despre persecuţiile dezlănţuite împotriva micului grup de oameni care voiau să păstreze neştearsă amintirea lui Isus. Nu va trece mult până când Ben Iosif şi misterioşii săi vizitatori vor fi obligaţi să renunţe la întâlnirile lor. Şi probabil Paulus va fi trimis aici în Galileea anume ca să păstreze ordinea. S-ar putea de asemenea ca faţă de oamenii aceştia să nu se poarte atât de crud cum îşi închipuie ei. Paulus nu era un scelerat. El fusese obligat să participe la răstignirea lui Isus. Dar asta nu înseamnă că el a fost de acord cu osânda ce i s-a dat. Nu este exclus ca el să se intereseze de soarta prietenilor din Galileea ai lui Isus. Dar ei nu-i vor acorda niciodată încrederea lor. Însăşi prezenţa lui li se va părea înspăimântătoare, după cât se putea vedea destul de limpede din vorbele pronunţate de Justus. Un bărbat care s-a făcut vinovat de pironirea pe cruce a acestui Isus, pe care ei l-au adorat, nu va putea să se bucure niciodată de încrederea lor, indiferent de felul binevoitor în care se va purta de aici înainte faţă de ei şi de puţinii care au crezut în învăţătura lui.

Marcellus îşi dădu acum seama că partea de vină pe care a avut-o el în această întâmplare ar putea fi iertată de Miriam când va constata sincerul său interes faţă de viaţa lui Isus. Fusese destul de naiv ca să-şi închipuie că Miriam - care era o fată cu calităţi excepţionale - ar putea să compare valoarea credinţei lui în faptele săvârşite de Isus şi că aceasta ar putea să precumpănească faţă de greşeala pe care a săvârşit-o înainte de asta. Presimţea totuşi că Miriam ar fi dispusă să-l ierte. Pentru o fată ca ea iertarea aceasta era firească, dar afară de asta ea ţinea la el. Probabil nu va fi obligat nici să-i mărturisească tot ce s-a întâmplat. Va fi de ajuns să-i spună c-a fost de faţă la judecarea lui Isus şi că l-a văzut murind. După felul în care va reacţiona în timpul cât îi va face această mărturisire, va putea constata dacă mai e nevoie să-i dezvăluie şi partea ce a avut-o el în această ruşinoasă întâmplare.

Astăzi însă îşi dădea seama că o astfel de conversaţie cu Miriam nu s-ar putea imagina. Până şi Justus, ale cărui

vederi erau atât de largi şi căruia era convins că-i poate face orice mărturisire, se revoltase când auzise că un ofiţer din Minoa ar putea să fie trimis pentru păstrarea ordinii în Galileea. „Nu vor îndrăzni să facă aşa ceva!" protestase el, scrâşnind din dinţi.

Nu va putea să spună nimic lui Miriam. Probabil va fi mult mai prudent din partea lui să se ferească de a rămâne singur cu ea.

Olarul Harif, de la care cei din Cana îşi obţineau toate informaţiile, se trezise în zorii zilei preocupat de gândul că Ruben îi spusese c-ar avea nevoie de câteva vase pentru păstrat vinul. Deşi până la culesul viilor mai aveau de aşteptat trei luni încheiate, astăzi ar fi fost tot atât de bine ca în oricare altă zi să întrebe pe Ruben ce ar dori să-i facă. În acelaşi timp lui Ruben îi va face plăcere să afle că Barsaba Justus a sosit aseară la Cana împreună cu nepotul său - cel care se născuse infirm, dar astăzi era tot atât de sănătos ca oricare alt băiat din satul lor - şi cu tânărul roman care pentru motive neînţelese cumpără ţesături de casă la preţuri mai bune decât cele pe care le pot obţine în târgul din Ierusalim. Afară de asta îi va putea spune că Iusuf, fiul lui Benoni, a fost însărcinat de Marcellus să-i ducă o importantă scrisoare la Ierusalim. După ce-i va comunica toate aceste ştiri, îi va mai spune că în dimineaţa aceasta Justus are de gând să aducă pe nepotul său ca să vadă pe Miriam.

Astfel se întâmplă că spre amiază, când cei trei vizitatori intrară în curtea bine îngrijită a lui Ruben, în loc să facă familiei o surpriză, constatară că sosirea lor este aşteptată.

Presimţind că micului Iona îi va face plăcere să aibă un tovarăş de joacă, Miriam trimisese după nepotul ei Andrei, care avea nouă ani şi stătea ceva mai în interiorul provinciei. Marta, mama văduvă a lui Andrei, fusese poftită şi ea, astfel că femeia se simţi mulţumită, deoarece în ultimele luni nu avusese ocazie să mai vadă pe Justus. Ar fi vrut să-i pună o mulţime de întrebări.

Se adunaseră cu toţii într-un foişor împrejurul lui Miriam, care şi de astă dată era ocupată cu veşnica ei broderie.

Arăta foarte bine în dimineaţa aceasta şi obrazul îi radia de mulţumire, aşa că lui Marcellus i se păru mai drăguţă decât înainte de asta. După ce se salutară şi-i prezentă pe cei care abia sosiseră - cu o spontaneitate care tăcu pe Marcellus să-şi simtă zvâcnirea grăbită a sângelului prin vine - se aşezară pe scaune în apropierea ei. Miriam întinse mâna delicată spre Iona şi-i zâmbi, aşa că băieţaşul se apropie de ea cu toată încrederea.

— Iona, tu trebuie să fii un băiat foarte voinic, zise ea, dacă eşti în stare să ţii pas cu oamenii aceştia pentru a face lungul drum de la Sepforis până aici.

— Majoritatea drumului l-am făcut călare pe un măgăruş, răspunse el cu mândrie, apoi adăugă cu încredere: Eu am avut un măgăruş mult mai frumos; îl chema Gaspar, şi întinse un deget spre Marcellus fără să se întoarcă spre el. El mi-a dat pe Gaspar, iar eu l-am dat lui Toma din pricină că el este infirm.

— O, ce faptă vrednică de laudă ai săvârşit! exclamă Miriam. Ochii îi fugiră pe deasupra lui Iona, ca să se oprească asupra lui Marcellus cu o privire care-i încălzi sufletul, de la el trecură la Justus, care sta întunecat, ca şi când ar fi vrut s-o prevină. Cred că Toma are nevoie de un măgăruş, adăugă ea, înţelegând ce vrea să spună Justus. Fără îndoială te-ai simţit foarte mulţumit de gestul pe care l-ai făcut faţă de el.

Iona zâmbi melancolic, îşi aşeză un picior cafeniu peste celălalt şi tvâru că se gândeşte la răspunsul pe care va trebui să i-l dea. Miriam fcânui Sa ce se gândeşte şi-şi zise c-ar fi mult mai bine să schimbe vorba.

— Andrei, strigă ea, de ce nu iei cu tine pe Iona ca să-i arăţi iepuraşii? Avem câţiva mici de tot, Iona, care n-au făcut încă ochi.

Propunerea ei fu primită cu entuziasm şi, după plecarea copiilor, Naomi se întoarse spre Marcellus.

— Ce este povestea asta cu măgăruşul? întrebă ea zâmbind. Marcellus mişcă din picioare şi-şi zise c-ar fi fost mai bine să-l fi trimis şi pe el să vadă iepuraşii.

— Cred că Iona v-a spus tot ce ar fi de spus în legătură cu această întâmplare. Am găsit un măgăruş leneş, la care nu ţinea nimenea, şi l-am dat lui Iona. În vecini era un băiat olog şi Iona a crezut de cuviinţă să-i dăruiască lui măgăruşul pe care-l primise de la mine. Ne-am zis că fapta aceasta a lui este foarte frumoasă, mai ales pentru un băiat de şapte ani cât are el.

— Dar n-am vrea ca din cauza asta să devină închipuit, interveni Justus categoric. Chiar acum se simte adânc impresionat de fapta lui.

— Nu uita, Barsaba Justus, protestă Miriam, că Iona nu este decât un copil.

— Sigur că este copil! interveni Marta.

— Ştiu, murmură Justus netezindu-şi barba, dar n-aş vrea să devină un răsfăţat, Miriam. Dacă ţi se va oferi ocazia, te rog să vorbeşti cu el despre această chestiune... Ei, ia să ne spui, Ruben, ce recoltă vei avea anul acesta în via ta?

— Va fi mai bună decât în ceilalţi ani, Justus, răspunse Ruben şi se ridică încet de pe scaun. Nu vrei să vii cu mine în vie ca să vezi butucii?

Plecară împreună şi puţin după aceea Naomi îşi aduse aminte că are ceva de lucru la bucătărie. Mătuşa Marta dădu din cap şi zâmbi, spunând c-ar putea să dea şi ea o mână de ajutor. Miriam plecă fruntea spre broderie după ce le văzu că trec de colţul casei.

— M-ai preocupat foarte mult, Marcellus, zise ea cu glasul blând după o lungă tăcere, pe care nici unul dintre ei nu era dispus s-o întrerupă spunând o banalitate.

— După cum vezi, am dorit să trec din nou pe aici, răspunse Marcellus şi-şi apropie scaunul pe care era aşezat.

— De vreme ce eşti aici, zise Miriam şi uitându-se în ochii lui îi zâmbi, despre ce vrei să vorbim mai întâi?

— Mă interesează foarte mult viaţa teslarului aceluia care a făcut atâtea fapte în interesul neamului tău.

Ochii lui Miriam străluciră de mulţumire.

— Am presimţit că acesta va fi răspunsul pe care mi-l vei da! exclamă ea.

— Cum se poate să fi presimţit? întrebă Marcellus.

— O, răspunse ea cu îndrăzneală, din o mulţime de lucruri mărunte pe care le-am cântărit laolaltă. Tu nu te pricepi la ţesăturile rurale şi, dacă e să judeci bine, nici bătrânul Justus nu se prea pricepe. Nu ştii nici să te târguieşti când e vorba de preţ. Prin urmare se vedea limpede c-ai venit în Galileea pentru alte motive.

— Este adevărat, dar ce te-a determinat să-ţi închipui c-aş putea să mă interesez de viaţa lui Isus?

— Faptul c-ai ales pe Justus să te călăuzească. El a trăit în apropierea lui Isus tot atât de mult ca oricare altul, afară de Simon şi Zevedeu, tinerii aceia doi care au fost nedespărţiţi de el. Dar prezenţa ta aici m-a pus pe gânduri, adăugă ea şi începu să râdă domolită. Romanii sunt priviţi cu bănuială, aşa că n-am înţeles motivul pentru care Justus s-a învoit să te aducă aici. Pe urmă am constatat că pe grecul care a lucrat în atelierul lui Ben Iosif îl cunoşti. Probabil acesta a pus la cale întâlnirea cu Justus, căci nu se poate ca aici să fie o simplă întâmplare. Cei care se întâlnesc în dugheana lui Ben Iosif sunt foştii prieteni ai lui Isus. Prin urmare toate aceste amănunte le-am adunat împreună şi...

— Şi ai ajuns la concluzia că eu m-am învoit cu Justus să mă călăuzească pentru ca în felul acesta să pot obţine informaţii referitoare la Isus, adăugă Marcellus. Ei bine, deducţia este exactă, deşi trebuie să-ţi spun că Justus cunoaşte o mulţime de amănunte pe care n-a fost dispus să mi le spună şi mie.

— I-ai spus lui Justus care este motivul că te interesează viaţa lui Isus? întrebă Miriam şi, uitându-se în ochii lui, aşteptă să-i răspundă.

— Nu în întregime, răspunse Marcellus, după câteva clipe de ezitare. Dar el nu se îndoieşte de bunele mele intenţii.

— Probabil că dacă ai spune lui Justus fără nici o reticenţă care sunt motivele ce te-au determinat să te interesezi de Isus, ar deveni şi el mai comunicativ, îi propuse Miriam; dar când văzu că Marcellus nu se grăbeşte

să-i răspundă, adăugă: Sunt şi eu foarte curioasă să cunosc aceste motive.

— Miriam, aceasta este o poveste foarte lungă, murmură Marcellus.

— Eu ani vreme de ajuns ca să te pot asculta, răspunse ea. Începe şi spune, Marcellus.

— Acum un an am primit ordin să plec la Ierusalim... În interes de serviciu, începu el cu glasul nesigur.

— Dar nu pentru a cumpăra ţesături, interveni ea când constată că s-a oprit.

— Eram în serviciul guvernului, continuă Marcellus. N-am stat în oraş mai mult de câteva zile. În timpul acesta în oraş era mare frământare din pricina arestării unui galileean care era acuzat de trădare. Am fost de faţă la judecarea lui şi omul a fost osândit la moarte. Se vedea limpede că este nevinovat, însuşi procuratorul a tăcut această afirmaţie. M-am străduit în toate chipurile ca să uit ce s-a întâmplat. Totul dovedea că Isus a fost un om excepţional. Prin urmare, astă-primăvară, când mi s-a oferit din nou ocazia să vin la Ierusalim, am luat hotărârea să petrec câteva zile în Galileea şi să aflu ceea ce se va putea afla în legătură cu el.

— Ce te-a impresionat atât de adânc în legătură cu Isus? întrebă Miriam cu glasul tremurând de încredere.

— Curajul lui, care părea pornit din convingere; cel puţin aşa cred, zise Marcellus. Toţi erau împotriva lui: guvernul, cei de la conducerea templului, negustorii, cămătarii şi toţi cei care reprezentau puterea banului. Nimeni nu s-a ridicat să-l apere. Prietenii săi îl părăsiseră. Totuşi în faţa acuzărilor necruţătoare - deşi cauza lui era pierdută şi ştia că-l aşteaptă moartea sigură - am constatat că nu se teme de nimic. Urmă o pauză în timpul căreia păru că se gândeşte: Ar fi fost imposibil să nu rămâi impresionat în faţa unui astfel de om. Simţeam un irezistibil îndemn să aflu ce fel de bărbat a fost şi cum a trăit, conchise Marcellus şi făcu un gest din care putea să înţeleagă că a terminat ce are de spus.

— Ceea ce mi-ai spus nu este tocmai mult, cum afirmai la început, declară Miriam cu ochii plecaţi asupra broderiei. Mă mir ce te-a determinat să nu mărturiseşti motivul chiar de la început. Poate ai omis să povesteşti lui Justus ceva din ceea ce mi-ai spus mie acum?

— Nu, răspunse Marcellus, în linii generale i-am spus cam acelaşi lucru.

— Mi se pare că adineauri spuneai că mărturisirile nu le-ai facut în întregime! Acesta a fost răspunsul pe care mi l-ai dat la întrebarea pe care ţi-am pus-o.

— În sfârşit... ceea ce am spus lui Justus este tocmai de ajuns. Probabil va fi necesar să mai adaug că interesul meu faţă de această chestiune este pe deplin sincer, declară Marcellus, în orice caz Justus pare mulţumit. Sunt câteva întâmplări prin care a trecut Isus, dar el refuză să mi le spună şi mie, deoarece îşi închipuie că eu nu sunt încă destul de pregătit pentru a mi le putea spune. Ieri i-a părut rău că mi-a spus întâmplarea aceea cu nunta, la care nuntaşii au băut apă şi au crezut că este vin.

— N-ai crezut vorbele lui! zise Miriam şi zâmbi. Nu mă mir deloc. Probabil Justus are dreptate. Dumneata nu erai pregătit să auzi o astfel de întâmplare. Obrajii i se îmbujorară uşor când adăugă: Şi cum s-a întâmplat de a început să-ţi vorbească despre nunta Annei?

— Eu crezusem că vom putea ajunge la Cana tocmai la timp pentru a te putea auzi cântând, răspunse Marcellus cu entuziasm şi mulţumit că a schimbat subiectul conversaţiei, în mod firesc de aici am ajuns să discutăm despre constatarea dumitale neaşteptată că poţi să cânţi. Justus îmi spusese de mai înainte că asta s-a întâmplat tot în ziua unei nunţi. Când am stăruit, a admis că întâmplarea aceasta neobişnuită a intervenit chiar în aceeaşi zi.

— Apa prefăcută în vin ţi s-a părut probabil ceva mai mult decât ai fi în stare să crezi că s-a întâmplat, zise Miriam şi începu să râdă cu bunăvoinţă. Nu mă miră deloc. Dar cu toate acestea ai crezut în constatarea mea neaşteptată că sunt în stare să cânt. Cântecul mi-a transformat întreaga viaţă. Trebuie să ştii, Marcellus, că

imediat după această constatare am devenit cu totul altă persoană. Eram un temperament bolnăvicios, abătut, sătul de viaţă, neliniştit şi lipsit de cumpăt. Dar astăzi, după cum vezi, sunt fericită şi mulţumită. Crezi că asta este mai uşor de crezut decât că apa a fost prefăcută în vin?

— Prin urmare, Miriam, aş putea să cred că în cazul tău s-a întâmplat o minune?

— Crezi ce vrei, răspunse ea după o clipă de ezitare.

— Ştiu că preferi să nu vorbeşti despre această chestiune, zise el, aşa că nu-ţi voi mai pune întrebări. Dar, presupunând că Isus a spus o vorbă care ţi-a dat darul să cânţi, de ce n-a pronunţat şi cuvântul care ţi-ar fi dat facultatea de a umblă? Se spune că el a îndreptat piciorul micului Iona.

Miriam lăsă broderia din mână şi-şi împreună braţele pe piept, apoi încruntă din sprâncene şi se uită îngândurată la Marcellus.

— Eu nu sunt în stare să-ţi explic cum mi-a venit darul acesta de a cânta, dar nu-mi pare rău că sunt infirmă, zise ea. Probabil oamenilor din Cana cântecele pe care le cânt aşezată în targa cu care mă poartă le folosesc mai mult decât le-ar folosi dacă aş fi teafără fiziceşte. Toţi îşi au grijile, durerile şi amărăciunile lor. Dacă aş fi fost teafără, probabil şi-ar fi zis: „Pentru Miriam este uşor să cânte şi să se bucure. Ea n-are nici o grijă şi nu-i lipseşte nimic. Dar noi ce pricină am putea avea ca să cântăm?"

— Eşti o fată curajoasă! declară Marcellus. Miriam clătină din cap.

— Nu cred să fiu vrednică de laudă, Marcellus. A fost o vreme când infirmitatea mea a fost un mare chin, deoarece eu am contribuit ca să mi se pară chin. A fost un chin nu numai pentru mine, ci şi pentru părinţii şi toate prietenele mele. Astăzi, când nu mai este chin, a devenit un fel de binecuvântare. Oamenii sunt foarte buni faţă de mine. Astăzi vin şi mă vizitează. Îmi aduc mici daruri. Şi, cum spunea adeseori Isus, este mult mai plăcut să dai decât să primeşti. Eu am avut noroc, prietene. Trăiesc în mijlocul unei atmosfere îmbuibate de dragoste. Oamenii din Cana

sunt certăreţi, dar cu mine nu se ceartă niciodată. Faţă de mine se poartă cât se poate de cuviincios.Ce zici, nu-i aşa că sunt bogată? întrebă ea şi-i zâmbi.

Marcellus nu-i răspunse, dar, ascultând de un îndemn neaşteptat, întinse mâna cu palma deschisă spre ea, iar Miriam îşi aşează mâna în palma lui cu aceeaşi încredere ca un copil.

— Ascultă, Marcellus, vrei să-ţi mai spun o întâmplare neobişnuită? întrebă ea cu glasul liniştit. Fără îndoială Justus ţi-a spus că după ce Isus a săvârşit câteva fapte neobişnuite prin satele din Galileea s-a răspândit vestea în toată provincia, şi în toate părţile pe unde se ducea era urmat de mari mulţimi de oameni; sute şi mii de oameni îl urmau în lungul drumurilor pe care le făcea în fiecare zi. Oamenii care lucrau în ţarină lăsau sapa şi alergau în drum ca să-i vadă când trec; apoi se amestecau şi ei printre aceştia şi uneori lipseau cu săptămânile de acasă, dormind în aer liber şi expuşi foamei şi frigului. Dar nimic altceva nu-i interesa decât să fie în apropierea lui Isus, într-una din zile tocmai se pregătea să intre în Ierihon. N-ai fost până acolo, nu-i aşa? Nu puteai să fii, deoarece ai venit încoace, trecând prin Samaria. Ierihonul este unul dintre oraşele mai mari din Iudeea. Era urmat, ca de obicei, de o mare mulţime de oameni şi, când s-a răspândit vestea că se apropie, toţi oamenii au ieşit în strada mare. Pe vremea aceea vameşul din Ierihon era un bărbat cu numele Zaheu...

— Un grec? interveni Marcellus.

— Nu... el era ismaelit. Numele lui adevărat era Zăceai, dar fiind în slujba administraţiei romane... Miriam se opri sfioasă şi obrazul i se îmbujora puţin, dar Marcellus zâmbi cu înţelegere şi-i spuse:

— Nu e nevoie să-mi explici. Funcţionarii provinciali au obiceiul să-şi schimbe numele imediat ce obţin câte o concesie de la stăpânii lor. Astăzi este obiceiul să-ţi iei un nume grecesc, deoarece este mult mai distins şi mai sigur decât un nume roman. Cred că ştiu ceva despre Zăceai, zis Zaheu, chiar fără să-l cunosc. Trebuie să fie un vameş

ticălos; unul care nu respectă pe nimeni, nici pe cei de la guvern şi nici pe conaţionalii săi, când este vorba de câştigul său propriu. Astfel de oameni avem în toate părţile imperiului. Nu se poate, Miriam, să stăpâneşti un imperiu fără ca în slujbele principale din interiorul provinciilor să nu întâlneşti sceleraţi. Crezi că bătrânul Tiberiu ar fi putut stăpâni Spania şi Aquitania fără ajutorul unor bărbaţi de acolo care au trădat pe proprii lor concetăţeni? Fără asta nu se poate. Dacă funcţionarii provinciali ar fi oameni cinstiţi, imperiul s-ar duce de râpă. Te rog să mă ierţi că te-am întrerupt... şi pentru că ţi-am ţinut această lungă peroraţie. Vorbeşte-mi despre Zaheu.

— Era foarte bogat. Populaţia din Ierihon se temea de el şi-l ura. Avea spioni în faţa tuturor uşilor pentru a descoperi orice uneltire de rebeliune. Toţi cei care protestau împotriva guvernului erau loviţi de biruri grele, iar dacă continuau să fie nemulţumiţi erau acuzaţi de trădare. Zaheu îşi clădise un palat impunător pe vârful unei coline din partea de miazăzi a Ierihonului, unde trăia ca un prinţ. Acolo avea grădini şi havuzuri şi zeci de servitori care să-l slujească.

— Dar n-avea nici un prieten, zise Marcellus.

— Nici dintre cei bogaţi, nici dintre cei săraci; dar lui Zaheu nu-i păsa de asta. Pe cei care-l urau, el îi dispreţuia, în sfârşit... În ziua cu pricina, aflând că Isus se îndreaptă spre Ierihon, Zaheu a ieşit în oraş ca să-l vadă şi el, cel puţin în trecere. Mulţimea curioşilor era atât de înghesuită, încât a coborât din carigă şi s-a aşezat într-un loc de unde putea vedea nesupărat. Un legionar l-a recunoscut şi l-a ajutat să încalece în furca crengilor unui copac, deşi ceilalţi oameni nu avuseseră voie să urce în copaci. Puţin după aceea Isus a apărut la capătul străzii, urinat de mulţimea care-l însoţea, şi s-a oprit în apropierea copacului acestuia. A strigat pe Zaheu, spunându-i pe nume, deşi nu se văzuseră niciodată, şi l-a întrebat:

— Nu s-ar putea ca astăzi să cinez împreună cu tine în casa ta?

— Şi ce a zis poporul din Ierihon despre fapta asta? întrebă Marcellus.

— A rămas indignat, fireşte, zise Miriam. Până şi prietenii cei mai apropiaţi ai lui Isus s-au simţit mâhniţi. Zaheu era cel mai ticălos om din oraş şi dintre toţi Isus îl alesese tocmai pe el. Unii dintre ei spuneau: „Nici galileeanul acesta nu este mai bun decât preoţii templului, care se dau mereu în vânt de dragul oamenilor bogaţi".

— Cred că lui Zaheu nu i-a păsat de nemulţumirea lor, zise Marcellus.

— S-a simţit foarte măgulit şi a coborât din copac şi a mers alături de Isus, legănându-se mândru în mers cu mulţimea de oameni care mergeau pe urma lor. După ce au ajuns în faţa proprietăţii lui, a dat poruncă oamenilor ca să intre în grădină şi să aştepte.

— Până când el şi musafirul său vor cina, zise Marcellus. Probabil oamenilor nu le-a făcut nici o plăcere aşteptarea asta.

— Oamenilor nu le-a făcut, căci se simţeau jigniţi, dar cu toate acestea au aşteptat şi s-au uitat după Isus, care a intrat în impunătoarea clădire de marmură a lui Zaheu. După ce au aşteptat vreme de aproape un ceas, Zaheu a ieşit din casă şi le-a făcut semn. Oamenii aşezaţi în grădină s-au ridicat în picioare şi s-au apropiat ca să-l poată auzi ce le va spune; arăta profund tulburat şi şi-au dat imediat seama că s-a întâmplat c£va cu el. Pe obrazul lui nu se mai vedea mândria şi îndrăzneala. Isus se oprise ceva mai la o parte în apropierea lui, stând grav şi fără să zică nimic. Lumea aştepta şi fiecare om îşi ţinea respiraţia şi se uita la obrazul neobişnuit al lui Zaheu. Imediat după aceea a început să vorbească, umilit şi abătut. Spunea că a hotărât ca jumătate din averea lui s-o împartă săracilor pentru a se putea hrăni, iar celor pe care i-a năpăstuit le va restitui tot ce le-a luat.

— Bine... dar ce s-a întâmplat? întrebă Marcellus. Ce i-a spus Isus?

Miriam clătină din cap.

— Nu ştie nimeni ce i-a spus, murmură ea; apoi, întorcând privirea în altă parte, adăugă mai mult pentru ea însăşi: Poate nu i-a spus nimic. Sau poate s-a uitat în.ochii lui fără să clipească, până când Zaheu a putut să-şi vadă imaginea aşa cum ar fi trebuit să fie el în realitate.

— Cuvintele acestea mi se par stranii, zise Marcellus. Cred că nu te înţeleg pe deplin.

— Foarte mulţi au avut ocazie să treacă prin această senzaţie, răspunse Miriam cu glasul domolit. Când Isus te privea în luminile ochilor... Se opri pe neaşteptate şi-şi plecă trupul pentru a se putea uita la el din apropiere. Marcellus, continuă ea cu glsul stins şi impresionat, dacă te-ai fi întâlnit vreodată cu Isus faţă în faţă şi te-ar fi privit în luminile ochilor până când începeai să-ţi dai seama că nu mai poţi scăpa din puterea lui, nu ţi-ar fi venit deloc greu să crezi că el putea face orice... orice ar fi vruţi Dacă ţi-ar fi poruncit: „Aruncări cârjele în care te sprijini!", le-ai fi aruncat. Sau dacă ar fi zis: „Plăteşte banii pe care i-ai furat!",i-ai fi plătit celor care aveau dreptul să-i primească.

Închise ochii şi se propti din nou în pernele patului. Mâna care rămăsese tot într-a lui Marcellus începuse să tremure uşor.

— Iar dacă ar fi zis: „Acum vei putea cânta imnuri de mulţumire", îndrăzni Marcellus, ai fi cântat?

Miriam nu deschise ochii, dar buzele îi tresăriră de un zâmbet. Imediat după aceea îşi îndreptă trupul şi-şi retrase mâna, îşi netezi părul şi se uită la el ca şi când ar fi vrut să-i dea să înţeleagă că acum ar prefera să vorbească despre altceva.

— Vorbeşte-mi despre grecul acela care a lucrat în atelierul lui Ben Iosif, îi propuse ea. Probabil Isus îl interesează şi pe el, căci altfel cei care se întâlnesc acolo n-ar fi avut încredere în el.

— Îmi va veni foarte uşor să vorbesc despre Demetrius, zise Marcellus, deoarece el este cel mai bun prieten al meu. Ca înfăţişare este înalt, de forţă atletică şi frumos. Ca inteligenţă este foarte vioi şi bine informat şi dispune de

temeinice cunoştinţe în domeniul clasicilor. Cât despre fondul sufletesc, este credincios şi plin de curaj.

Despre felul lui de a se purta îţi voi spune că n-am aflat despre el niciodată să fi săvârşit vreo faptă nedemnă de un bărbat. Marcellus făcu o pauză, apoi continuă cu toată energia: În ziua când am împlinit şaptesprezece ani, tatăl meu mi l-a dăruit de ziua naşterii.

— Spui că-ţi este cel mai bun prieten! se miră Miriam. Cum de se poate aşa ceva? El nu se simte nemulţumit de situaţia lui de sclav?

— Miriam, cred că este firesc să nu ceri unui bărbat ca să fie mulţumit de sclavie; dar după ce ai fost odată sclav nu-mi vine să cred că libertatea ce ţi se va oferi ar putea să-ţi fie de prea mare folos. Eu am oferit lui Demetrius această libertate. Este liber să vină şi să plece unde vrea.

— Probabil eşti un stăpân foarte îngăduitor, zise Miriam cu glasul blând.

— Nu întotdeauna. Câteodată - dar mai ales anul trecut - s-a întâmplat de foarte multe ori ca Demetrius să se simtă nefericit din pricina purtărilor mele. Eram capricios, neliniştit, abătut şi bolnav.

— Din ce cauză? întrebă Miriam. Crezi c-ai putea să-mi spui şi mie?

— Prefer să nu-ţi spun astăzi, când mă simt atât de mulţumit, răspunse Marcellus. Afară de asta, acum sunt vindecat. Şi nu vreau nici să te întristezi din pricina mea.

— Vei face cum vei vrea, încuviinţă fata. Dar cum s-a întâmplat ca Demetrius să lucreze în atelierul lui Ben Iosif?

— Aceasta este o poveste lungă, Miriam.

— Constat că toate întâmplările prin care ai trecut sunt lungi, ripostă ea uşor nemulţumită.

Marcellus se prefăcu că tresare şi zâmbi.

— În cazul acesta îţi voi spune mai pe scurt. Am fost împreună ia Atena. Fără să aibă el vreo vină, ci numai pentru c-a luat apărarea unor oameni nevinovaţi, Demetrius s-a bătut cu cineva care avea o importantă situaţie oficială, dar care nu-şi dăduse seama că sclavul acesta grec ar fi în stare să doboare un taur cu o singură

lovitură de pumn. A fost o bătaie meritată, deşi unilaterală şi de scurtă durată. Totuşi ne-am zis că va fi mult mai prudent ca el să nu piardă timpul înainte de a mări cât mai mult distanţa dintre el şi închisoarea din Atena. Astfel a ajuns la Ierusalim şi pentru că se pricepea puţin la tors şi la depănat...

— Dar meseria aceasta unde a învăţat-o? întrebă Miriam, care începuse din nou să brodeze.

— În atelierul unui ţesător din Atena, începuse să înveţe limba aramaică cu ajutorul acestui bătrân şi în timpul pauzelor încercase să devină şi el de folos.

— Spune, Marcellus, tot la acelaşi ţesător ai învăţat şi tu limba aramaică? întrebă ea.

— Da, la acelaşi.

— Ai învăţat şi să torci şi să depeni?

— Nu, răspunse Marcellus, numai aramaică aşa cum o vorbesc acum.

— Aceasta în vederea călătoriei de acum prin Galileea, zise Miriam. Şi după ce vei afla tot ce doreşti să afli despre Isus ce vei face?

— În această privinţă n-am luat încă nici o hotărâre, răspunse Marcellus cu oarecare sfială. Va trebui să mă întorc la Roma, deşi plecarea mea nu este urgentă. Fireşte, aş vrea să-mi revăd familia şi prietenii, dar...

Miriam făcu câteva împunsături mărunte înainte de a ridica Fruntea şi a-l întreba cu glasul aproape stins:

— Dar ce?

— Ceva mă determină să presimt că acolo la Roma mă voi simţi cu lotul străin, declară el. Mă simt profund impresionat de învăţăturile propovăduite de acest vrednic galileean despre relaţiile dintre oameni. Mi se par atât de juste şi de chibzuite. Dacă acestea se vor putea răspândi în mase mai largi, nu este exclus ca acestea să schimbe structura lumii. Şi noi va trebui să avem o lume nouă, Miriam. Situaţia de acum nu va putea continua, în orice caz nu va dura multă vreme de aici înainte!

Miriam lăsă broderia din mână şi începu să-l asculte cu toată atenţia. Până acum nu-l auzise încă niciodată vorbind atât de grav.

— În timpul ultimelor zile pe care le-am petrecut în părţile acestea, am început să judec lumea cu totul din alt punct de vedere, continuă el. Nu pentru că înainte de asta nu m-aş fi gândit la nedreptăţile ce le-am văzut împrejurul meu, la risipa şi la întâmplările tragice din viaţă. Dar aici, în mijlocul acestei regiuni liniştite, stau treaz în timpul nopţii şi mă uit la stele, ca imediat după aceea să-mi aduc aminte de Roma, de lăcomia şi îmbuibarea ei, de sărăcia şi degradarea în care se zbat oamenii, de deznădejdea celor care zac în temniţele umede, de cei care sunt legaţi de butucii galerelor şi asudă la muncile silnice. Şi totuşi Roma stăpâneşte lumea, împăratul este un zăpăcit. Prinţul regent este un scelerat. Ei guvernează universul. Armatele lor împilează milioane de oameni! Făcu o pauză, îşi şterse fruntea de sudoare, apoi murmură: Iartă-mă, dragă prietenă, că te plictisesc cu astfel de vorbe.

— Cât ar fi de frumos dacă asupra acestei lumi ar stăpâni Isus!

exclamă Miriam.

— Imposibil! protestă Marcellus.

— Poate totuşi nu este atât de imposibil, răspunse Miriam liniştită.

Se uită în ochii ei pentru a se convinge dacă vorbeşte în mod serios şi rămase mirat de sinceritatea gravă a trăsăturilor ei.

— Nu se poate să vorbeşti serios, îngână el. Afară de asta, Isus este mort.

— Eşti sigur de ceea ce spui? întrebă ea fără să ridice privirea.

— Admit că învăţăturile lui trăiesc şi că acestea ar trebui răspândite cât de mult printre oamenii dispuşi să le urmeze.

— După ce te vei întoarce la Roma ai intenţia să vorbeşti despre el prietenilor tăi?

Marcellus oftă:

— Îşi vor închipui despre mine că sunt nebun.

— Crezi că tatăl tău îşi va închipui despre tine că eşti nebun?

— Sunt convins că aşa se va întâmpla. Părintele meu este un bărbat drept şi generos, dar dispreţuieşte pe cei care se gândesc la religie. S-ar simţi plictisit şi nemulţumit dacă ar constata că eu discut astfel de lucruri cu prietenii noştri.

— Nu eşti de părere c-ar putea să-şi închipuie despre tine că eşti un tânăr curajos?

— Curajos! Nicidecum. Şi-ar închipui despre mine că felul în care procedez este lipsit de tact.

Justus şi Ruben apărură împreună din vie şi păreau preocupaţi de subiectul conversaţiei lor desfăşurate în şoaptă.

— Câtă vreme vei mai întârzia aici, Marcellus? întrebă Miriam fără să-şi ascundă curiozitatea. Voi mai avea ocazia să te revăd, hai să zicem, mâine?

— Nu mâine. După cât mi-a spus Justus, mâine vom pleca la Capernaum. Aş vrea să cunosc un moşneag cu numele Natanail. Ai auzit vreodată despre el?

— Sigur că da! Moşneagul acesta îţi va plăcea. Dar vei mai trece prin Cana înainte de a te întoarce la Ierusalim?

— Mi-ar face plăcere.

— Te rog! Şi acum îngăduie-mi să vorbesc singură cu Justus, vrei?

— Justus, începu Marcellus după ce-l văzu că se apropie, eu voi coborî în sat şi te voi aştepta acolo până când te vei întoarce.

Întinse lui Ruben mâna şi acesta i-o strânse cu bunăvoinţă. Fără îndoială Justus îi vorbise în mod favorabil despre el.

— La revedere, Miriam, zise el şi se întinse după mâna ei. Mă voi întoarce săptămâna viitoare.

— La revedere, Marcellus! răspunse fata. Eu te voi aştepta. Bărbosul galileean din apropierea lor constată că se uită îndelung

unul Ja altul. Ruben încruntă uşor din sprâncene, ca şi când situaţia aceasta i-ar fi fost neplăcută. Probabil nu era de acord ca fiica lui să înceapă să sufere din nou. Acest tânăr roman va pleca în drumul lui şi va uita, dar Miriam îşi va aduce mereu aminte.

— Prin urmare vă veţi întoarce tot pe aici, se adresă Ruben lui Justus după ce Marcellus dispăru din vedere.

— Aşa se pare, răspunse Justus şi zâmbi.

— Îngăduie să spun lui Naomi că vei rămâne ca să frângi pâinea împreună cu noi, zise Ruben.

După ce rămaseră singuri, Miriam făcu semn lui Justus să se aşeze pe scaunul din apropierea patului ei.

— De ce n-ui spui lui Marcellus tot ce s-a întâmplat? întrebă ea. Pe el chestiunea aceasta îl interesează foarte mult şi cunoaşte atât de puţine amănunte. A fost la Ierusalim şi a participat la procesul din palatul procuratorului, a auzit pronunţarea osândei şi ştie c-a fost răstignit. Atât este tot. Pentru el povestea lui Isus s-a terminat în ziua aceea. De ce nu i-ai spus?

— Am intenţia să-i spun, Miriam, în momentul când va fi pregătit pentru a asculta ceea ce-i voi spune. Dacă aş încerca să-i spun acum, el nu mă va putea crede, zice Justus şi venind mai aproape de ea adăugă în şoaptă: Mi-am închipuit că probabil îi vei spune tu.

— Puţin a lipsit să-i spun. Pe urmă m-am întrebat dacă nu cumva ai motive - pe care eu nu le cunosc - pentru a păstra secretul acesta. Cred că Marcellus are acum dreptul să afle tot ce s-a întâmplat. Este de părere că e mare păcat că nu s-a luat până acum nici o măsură pentru a răspândi învăţăturile lui Isus. Nu s-ar putea să-i vorbeşti despre activitatea ce se desfăşoară la Ierusalim, la Joppa şi în Cezarea? El nici nu bănuieşte ce se petrece acolo.

— Bine, încuviinţă Justus. Îi voi spune totul.

— Îi vei spune chiar astăzi! stărui Miriam.

— Spune, fata mea, zise Justus şi ridică ochii miraţi spre ea, nu cumva îţi vei pierde cumpătul de dragul acestui străin?

Miriam făcu câteva împunsături repezi cu acul înainte de a ridica fruntea ca să uite în ochii lui tulburaţi.

— Pentru mine Marcellus nu este deloc străin, răspunse ea cu glasul blând.

După ce intră în cort fără nici un gând anume, Marcellus începu să aleagă şi să aşeze ţesăturile pe care le cumpărase, întrebându-se ce va face cu ele. Acum când nu mai avea nici un motiv să se prefacă în faţa oamenilor că-l interesează astfel de mărfuri, cele cumpărate până astăzi nu puteau să mai aibă nici o valoarea pentru el. Prin minte îi trecu gândul - şi acesta îi făcu plăcere - că ar putea să le ducă pe toate lui Miriam. Ea va fi mulţumită să le poată împărţi săracilor.

Ridică în mână o levită neagră şi o examina la lumină. Era făcută din lână de bună calitate şi bine ţesută. O plătise cu douăzeci de ţechini. Cincisprezece ar fi fost tocmai de ajuns, dar femeia care i-o vânduse era săracă. Afară de asta ţinuse să facă şi lui Justus o impresie favorabilă, străduindu-se să se dovedească generos faţă de prietenii săi.

Se aşeză apoi pe marginea patului, ţinând veşmântul în mână şi începu să se gândească la valoarea lui. Dacă ar fi fost să judeci ceasurile de lucru pe care le întrebuinţase şi priceperea cu care îl ţeşuse femeia, făcea cam vreo treizeci de ţechini. Dar nu în localitatea Sepforis, unde trăia femeia aceasta şi unde astfel de articole nu erau căutate, în satul ei putea să valoreze cel mult doisprezece ţechini. Un străin ar fi oferit cincisprezece, dar el îl plătise cu douăzeci, căci pentru el atât valorase, deşi acum nu mai valora nimic.

Îl va da lui Miriam, care nu are nevoie de el, prin urmare tot aşa nu va valora nimic până când îl va dărui cuiva căruia să-i trebuiască. Imediat după aceea veşmântul va începe să aibă din nou valoare, dar nici atunci nu se va putea determina. Dacă cel care-l va primi se va simţi îndemnat ca după ce-l va îmbrăca să-şi spele mâinile, să se spele pe obraz şi să-şi repare sandalele rupte - contribuind astfel şi el la încrederea pe care i-o acordă oamenii - veşmântul acesta ar putea să aibă o valoare mai mare

decât cea plătită pentru el. Dar dacă se va întâmpla ca cel care-l va primi să fie un trântor şi un netrebnic, fără îndoială îl va vinde şi va lua foarte puţin pe el, căci un om care se respectă nu va fi dispus să cumpere veşmântul unui vagabond, care probabil este plin de insecte. Făcând teorii de felul acesta, ai putea să-ţi pierzi o zi întreagă, gândindu-te la fluctuaţia valorii obiectelor.

De câteva zile încoace Marcellus începuse să se gândească cu totul altfel la problema proprietăţii, în conformitate cu ceea ce aflase de la Justus, Isus a vorbit adeseori despre răspunderea pe care o an cei care stăpânesc bunuri pământeşti. Bunurile adunate pot deveni cu uşurinţă un fel de ameninţare pentru cel care le stăpâneşte: focul şi furtul; posibilitatea de a fi distruse de molii şi rozătoare, toate sunt motive de teamă şi nelinişte. Oamenii au destule griji, chiar fără să mai adauge altele, adunând bunuri trecătoare. Astfel de griji îţi schimbă şi caracterul. Până şi haina pe care o ţii în dulap nu numai că este un obiect fără folos care nu poate sluji nimănui, ci reprezintă un motiv care contribuie la tulburarea vieţii pe care o duci. Or, viaţa trebuie apărată împotriva acestui fel de primejdii. Ce ar putea să folosească omul, spusese Isus, chiar dacă ar fi să câştige" toai comorile pământului, dacă-şi va pierde sufletul? Speriat de aceas." afirmaţie, Marcellus întrebase:

„— Ce a înţeles Isus când a vorbit despre importanţa de a-i i mântui sufletul şi viaţa? El a dovedit că nu-l interesează prea nun, dacă el însuşi îşi va pierde viaţa! Ar fi putut să şi-o mântuie dacă ar fi făgăduit lui Pilat şi celor de la conducerea templului că se va întoarce acasă şi se va feri să mai vorbească poporului despre convingerile sale."

„— De, stăpâne, încercă Justus să-i explice, s-ar putea ca atunci când Isus a vorbit despre viaţa omului să nu se fi gândit tocmai la ceea ce te preocupă pe dumneata acum. Trebuie să ştii că în ziua când Isus a fost răstignit ej nu şi:a pierdut viata, dar şi-ar fi pierdut-o dacă s-ar fi pocăit şi s-ar fi întors acasă, înţelegi ce vreau să-ţi spun, Marcellus?"

„— Nu... n-aş putea să-ţi răspund că înţeleg. Ca să vorbeşti despre viaţă în felul acesta înseamnă să jonglezi cu definiţia recunoscută a acestui cuvânt. Eu sunt de părere că atunci când cineva este mort înseamnă că şi-a pierdut viaţa; probabil şi-a pierdut-o în slujba unei cauze bune şi probabil va continua să mai trăiască o vreme în amintirea celor care l-au cunoscut, au crezut într-însul şi l-au apreciat. Dacă vorbirea noastră de toate zilele poate avea şi ea o semnificaţie, atunci trebuie să recunoşti că unul care a murit înseamnă că şi-a pierdut viaţa."

„— Nu este numaidecât necesar să şi-o piardă, răspunse Justus. Şi nu o va pierde atâta timp cât sufletul său este încă viu. Isus spunea că nu trebuie să ne temem de lucrurile care ucid trupul, ci să ne temem numai de acelea care ucid sufletul." Apoi, văzând că Marcellus ridică din umeri nemulţumit, continuă: „Trupul nu are o însemnătate deosebită: este numai un vehicul, un fel de unealtă în slujba sufletului", zise el şi începu să râdă când constată felul în care Marcellus se uita la el. „Probabil acum îţi închipui că acestea nu sunt altceva decât vorbe de nebun?", adăugă el şi începu să râdă îngăduitor.

„— Fireşte! Şi sunt convins că tot aşa îţi închipui şi dumneata!"

„— Admit că nu este atât de uşor să crezi ceea ce-ţi spun eu."

Marcellus se oprise în mijlocul drumului - căci era în drum de la Sepforis spre Cana - şi începuse să-i ţină o cuvântare care i se păruse şi lui destul de lungă:

„— Justus, începu el, va trebui să-ţi spun cu toată sinceritatea că deşi sunt dispus să cred în subtila filosofic a lui Isus, prietenul dumitale mort, sper totuşi că de aici înainte nu vei mai încerca să faci afirmaţii ca cea de adineauri. Am un sincer respect faţă de felul de a judeca al omului acestuia şi respectul acesta n-aş vrea să-l pierd."

Se aşteptase ca Justus să rămână nemulţumit de cuvintele lui, dar uriaşul se mulţumise să dea din cap şi să zâmbească îngăduitor.

„— N-am vrut să te jignesc cu aceste cuvinte ale mele", adăugă Marcellus.

„— Cuvintele pe care mi le-ai spus nu mă nemulţumesc deloc, răspunse Justus cu amabilitate. Vina o port eu singur. Am mers prea repede, fără să ţin socoteală de starea în care te găseşti, şi ţi-am oferit pâinea când dumneata aveai neyoie de lapte."

Lasă din mână levita neagră şi luă un şal alb cu ciucuri. Nu-şi putea imagina pe maică-sa purtând acest şal, dar cu toate acestea femeia care i-l vânduse fusese mândră de felul în care-l lucrase, în satul acela de la frontiera Samariei unde se oprise îşi aducea aminte că femeia n-a putut să se despartă decât cu mare greutate de el. Ar fi fost mai bine să i-l fi dat înapoi, deoarece pentru ea şalul acesta avea mult mai mare importanţă decât pentru oricare altul. Astfel de lucruri niciodată nu trebuie vândute şi nici cumpărate.

Marcellus se simţi înfiorat de aceeaşi părere de rău ca uneori la banchetele din Roma, unde se serveau vinuri răcite cu gheaţă adusă de curieri speciali din regiunile din miazănoapte, şi de multe ori aceşti curieri mureau pe drum din pricina oboselii şi a grabei. Nici un om cinstit nu trebuia să bea astfel de vinuri. Procurarea lor costa un preţ prea mare.

În sfârşit... toate aceste cumpărături le va da lui Miriam, care le va întrebuinţa cu folos. Dar oare ce va zice Miriam când va constata că aceste obiecte lucrate cu atâta grijă de conaţionalii ei nu merită nici cel puţin să fie păstrate de cumpărătorul lor?

„— Acestea sunt daruri, îi va răspunde el, şi oamenii care le vor primi vor putea să le folosească."

În cazul acesta ea ar avea dreptul să-i răspundă, dar probabil Miriam nu-i va răspunde:

„— Cum ar putea să fie daruri, Marcellus, când în realitate sunt lucruri fără valoare de care vrei să scapi?"

Dar, presupunând că Miriam i-ar da acest răspuns, ar putea şi el să adauge:

„— De vreme ce oamenii pe care-i interesează aceste lucruri vor fi dispuşi să le primească, vor fi daruri; nu eşti de aceeaşi părere?"

„— Nu, dragul meu, va zice ea; nu vor putea fi niciodată daruri. Ascultă Marcellus..." şi va începe să-i explice ce părere a avut Isus despre darurile pe care le faci semenilor tăi.

Începu să împăturească sulul şi să-l aşeze peste celelalte lucruri, apoi ridicând privirea văzu în faţa intrării cortului un bărbat înalt şi oacheş, cu obrazul tras, care se uita la el şi zâmbea. Marcellus îl pofti să intre. Omul se aşează pe un scaun de campanie, îşi încrucişa picioarele lungi şi-i spuse că pe el în cheamă Harif.

— Fără îndoială ai venit să vorbeşti cu Justus, zise Marcellus amabil. Este în casa lui Ruben. Dacă vrei să revii în timpul după-amiezii, cred că-l vei putea găsi.

Harif dădu din cap, dar nu se mişcă; începu să-şi legene piciorul ridicat în aer, apoi îşi propti coatele pe genunchi şi se uită pe rând la obiectele din cort, la grămada de ţesături din apropierea lui şi la străinul acesta venit din Roma.

— Mi se pare că am auzit pe Justus vorbind despre dumneata, zise Marcellus, presimţind că dacă Harif are intenţia să mai stea va fi obligat să-i spună ceva. Dacă nu mă înşel, eşti olar şi faci vase pentru apă şi pentru păstrat vinul, blide şi alte lucruri pentru casă.

Harif dădu din cap şi zâmbetul îi deveni mai larg.

— Ia spune, aici este obiceiul să întrebuinţezi pentru păstrarea vinului aceleaşi vase pe care le întrebuinţezi şi pentru apă? întrebă Marcellus.

— Da, stăpâne, răspunse Harif cu mândria caracteristică meseriaşului priceput. Multă lume procedează în felul acesta. Apa sau vinul este acelaşi lucru. Tot aşa şi uleiul. Se întrebuinţează acelaşi fel de vas.

— Bine, dar cred că după ce ai întrebuinţat un vas pentru ulei nu-l vei mai putea întrebuinţa şi pentru vin, zise Marcellus, convins că aceste cuvinte sunt întemeiate.

— Nu... căci n-ar fi acelaşi lucru, încuviinţă Harif. Vinul ar avea gust de ulei.

— Cred că tot aşa s-ar întâmpla şi cu apa pe care ai păstra-o într-un vas în care a fost vin, continuă Marcellus. Apa ar avea gust de vin.

Harif încetă să-şi mai legene piciorul şi se uită cu coada ochiului spre uliţa din apropiere, iar creţurile subţiri dimprejurul tâmplelor sale părură că s-au mai adâncit. Marcellus îşi zise că acum probabil se întreabă dacă poate discuta cu el această chestiune. Olarul se întoarse spre el şi-l întrebă:

— Justus ţi-a spus?

— Da!

— Şi ai crezut? întrebă Harif.

— Nu! răspunse Marcellus categoric. M-ar interesa să aflu ce crezi dumneata în această împrejurare.

— Uite ce, stăpâne, lucrurile s-au întâmplat în felul următor: la ospăţul fiicei mele Anna terminasem vinul, dar când a sosit Iisus a prefăcut apa în vin. Nu ştiu cum a procedat. Singurul lucru pe care-l ştiu este că a făcut vin din apă.

— L-ai gustat?

— Da, stăpâne, în viaţa mea n-am băut un astfel de vin, nici înainte, nici de atunci încoace.

— Ce fel de vin a fost, un vin vârtos şi parfumat?

— Nu, stăpâne, răspunse olarul, gândindu-se cum să-i explice. Era un vin uşor şi avea mireasmă de floare.

— Roşu? întrebă Marcellus.

— Nu. era alb, răspunse Harif.

— Alb ca apa?

— Da, stăpâne! Privirile lui Harif întâlniră zâmbetul lui Marcellus, apoi se pierdură departe. Vreme îndelungată nici unul dintre ei nu mai zise nimic.

— Am aflat că toată lumea ţinea la Isus, zise Marcellus.

— Acesta este adevărul, stăpâne! încuviinţă Harif. În ziua aceea a sosit târziu. Ar fi trebuit să fii de faţă ca să vezi cum l-au primit şi să auzi cum l-au salutat. Partea cea mai mare dintre ei s-a ridicat de la masă şi s-a îngrămădit împrejurul lui. Aşa se întâmpla în toate părţile pe unde trecea. Nimeni nu mai da atenţie celor din apropierea lui.

— Spune, Harif, în vasele acelea ai ţinut vreodată vin? întrebă Marcellus.

— Da, stăpâne, admise Harif. Marcellus dădu din cap şi zâmbi.

— Bine, îţi mulţumesc că mi-ai spus, zise el. Eram aproape sigur că aceasta va fi explicaţia, apoi se ridică în picioare, îmi pare bine c-ai venit, Harif. Vrei să-i spun lui Justus cate vei întoarce?

Harif nu se ridică nici de astă dată. Pe obrazul lui tremura un fel de sfială.

— Dacă nu s-ar fi întâmplat decât atât şi dacă nu s-ar fi întâmplat decât o singură dată, declară el fără să ţină socoteală de atitudinea lui Marcellus, care se aşează din nou pe marginea patului şi încercă să-şi concentreze atenţia asupra cuvintelor ce i le va spune: Dar începând din ziua aceea, continuă Harif, întâmplările neobişnuite au venit una după alta.

— Tot aşa am auzit şi eu, zise Marcellus. Dă-mi voie să te întreb: ai fost martor la vreuna dintre aceste întâmplări neobişnuite sau numai le-ai auzit de la alţii? Trebuie să ştii că întâmplările neobişnuite sunt întotdeauna exagerate când ţi le spune altul.

— Ţi-a povestit vreodată cineva, întrebă Harif, despre felul în care Isus a hrănit o adunare de cinci mii de oameni, deşi nu avea cu el altceva decât un coşuleţ de pâine şi doi peşti?

— Nu... dar te rog să-mi povesteşti dumneata, zise Marcellus nerăbdător.

— Probabil Justus îţi va povesti dacă-l vei ruga. El a fost de faţă şi a văzut cum s-au petrecut lucrurile.

— Ai fost şi dumneata de faţă, Harif?

— Da, dar eu mă găseam departe, la marginea grupului de oameni adunaţi împrejurul lui.

— Spune-mi numai ce ai putut vedea? M-ar interesa foarte mult părerea dumitale în această împrejurare. Unde s-a desfăşurat întâmplarea aceasta?

— Asta s-a întâmplat la scurtă vreme după nunta noastră. Isus începuse să cutreiere satele şi să vorbească

oamenilor, care îl urmau în număr mare în toate părţile unde se ducea.

— Pentru a-l asculta ce spune? întrebă Marcellus.

— Îmi parte pentru asta, dar mai ales pentru că se spunea despre el că vindecă toate bolile şi dă vedere orbilor...

— Crezi că aşa ceva se poate... să dea vedere orbilor?

— Da, stăpâne! declară Harif. Am văzut chiar eu un om care vede tot atât de bine ca şi dumneata.

— Îl cunoşti de mai demult?

— Nu, stăpâne, admise Harif. Dar vecinii lui spuneau că a fost orb de foarte mulţi ani.

— Pe ei i-ai cunoscut... Înţeleg pe vecinii lui?

— Nu, stăpâne, căci oamenii aceia erau din împrejurimile localităţii Sihar.

— Astfel de mărturii nu cred c-ar putea să aibă valoare prea mare în faţa unui pretoriu; dar fără îndoială trebuie să ai motive temeinice pentru a putea crede... În sfârşit, continuă, te rog, cu povestea despre ospătarea oamenilor care au fost împreună cu Isus.

— Ei era urmat în toate părţile de mare mulţime de oameni, continuă Harif fără să se simtă nemulţumit din pricina îndoielii ce o vedea la el. Uneori era greu să-i poţi stăpâni. Fiecare dintre oamenii aceştia ar fi vrut să fie de fiecare dată destul de aproape pentru a putea vedea ce se petrece; dar nimeni nu putea prevedea când se va întâmpla ceva. Nu este un lucru de nimic - se întrerupse Harif şi se uită la el -să vezi că unul dintre vecinii noştri care a crescut împreună cu ceilalţi copii din sat şi care a lucrat la bancul de teslar începe să vorbească cum n-a vorbit încă nimeni înainte de el; apoi să vezi un moşneag din primele rânduri cum stă şi ascultă cu gura căscată şi mâinile proptite după urechi ca să poată auzi ce spune, şi după aceea să înceapă să chiuie şi să joace: „Aaah! Acum aud, aud, aud!" numai pentru că Isus, în timpul cuvântării sale, a întins un deget spre el. Isus nu s-a oprit, ci doar a întins un deget spre el, şi atât a fost de ajuns ca moşneagului să i se redea auzul.

— Harif, ai văzut vreodată pe Isus săvârşind astfel de fapte?

— Nu, stăpâne! Dar sunt mulţi din cei care l-au văzut; oameni pe a căror vorbă te poţi întemeia şi dumneata.

— Bine, consimţi Marcellus îngăduitor, începe şi spune-mi despre felul în care a hrănit cei cinci mii de oameni, întâmplarea asta spui c-ai văzut-o?

— Asta s-a întâmplat la Capernaum în felul următor: se dusese vestea despre o mulţime de lucruri neobişnuite şi lumea se adunase în mare număr; toţi se frământau şi strigau, deoarece nu se găsea nimeni care să-i stăpânească şi începuseră să se înghesuie şi să se calce unul pe altul în picioare.

— E de mirare că pentru păstrarea ordinii n-au chemat legionarii, mai ales că în Capernaum există şi un fort.

— Aşa este... Printre oamenii aceştia se găseau şi mulţi legionari, dar nu cred că preoţii şi cărturarii oraşului să fi dorit ca cineva să păstreze ordinea. Probabil îşi închipuiau că se va întâmpla ceva, vreun accident sau ceva asemănător, pentru a putea aresta pe Isus din pricină c-a tulburat liniştea.

— El n-a avut împrejurul său un grup de prieteni care să fi cerut poporului să nu se frământe?

— Ba da, stăpâne, Isus avea mulţi prieteni buni. Dintre aceştia a ales doisprezece inşi care să fie ucenicii săi. Dar aceştia nu aveau atâta autoritate pentru a putea stăpâni o astfel de adunare, în realitate toţi păreau ca şi-au pierdut cumpătul şi nu ştiau ce să mai facă. Eu şi Ruben plecasem la Capernaum, cum plecaseră toţi ceilalţi, pentru a vedea ce s-a întâmplat. Când am sosit noi, am găsit poporul frământându-se în piaţa oraşului. Eu nu mai văzusem în toată viaţa mea o astfel de îngrămădeală, împrejurul nostru erau bărbaţi şi femei cu copii bolnavi în braţe, pe care lumea îi împingea din toate părţile cu violenţă; orbi şi bolnavi pe jumătate goi, pe care prietenii lor îi aduseseră cu targa; printre aceştia erau şi leproşi, dar nimeni nu ţinea socoteală de suferinţele acestora.

— Mă mir cum de nu s-a gândit nimeni să-i aresteze, zise Marcellus.

— De, stăpâne, când se întâmplă ca un lepros să iasă la drum, nici un legionar nu îndrăzneşte să pună mâna pe el şi să-l aresteze. Afară de asta nu se poate să condamni nici pe bieţii leproşi, deoarece toţi veniseră cu nădejdea că se vor vindeca.

— Isus a vindecat şi leproşi? întrebă Marcellus, al cărui glas era plin de îndoială.

— Da, stăpâne... În sfârşit, când Isus a băgat de seamă că nu poate să mai liniştească mulţimea, a început să se îndrepte încet spre ţărmul lacului. Câţiva dintre ucenicii săi plecaseră înainte ca să tocmească o Corabie. Astfel, înainte ca oamenii să-şi fi putut da seama de ceea ce se întâmplă, Isus împreună cu cei doisprezece ucenici ai săi au început să se îndepărteze de ţărm.

— Nu eşti de părere că gestul acesta a fost exagerat?

— A încercat mai întâi să vorbească oamenilor, dar zgomotul era atât de mare, încât nimeni nu-l putea auzi. De altfel oamenii îngrămădiţi împrejurul lui nu veniseră ca să-l asculte vorbind, ci pentru a vedea ceva neobişnuit. Nu făcuseră loc nici pentru a putea trece infirmii, orbii şi cei bolnavi pe care-i aduseseră cu targa. Afară de asta tocmai atunci Isus primise şi veşti rele. Unul dintre cei mai buni prieteni ai săi, pe care Irod Antipa îl băgase la închisoare, fusese decapitat. Ştirea aceasta i-o aduseseră tocmai în momentul când Isus încerca să liniştească mulţimea. Prin urmare nu se poate să-i faci o vină din pricină c-a încercat să se depărteze.

— Tocmai dimpotrivă, Harif, declară Marcellus. Faptul că aflase o veste tristă justifică purtarea lui. Noroc că s-a găsit o corabie prin apropiere. Probabil lumea s-a revoltat şi a început să vocifereze?

— Fiecare dintre ei s-a purtat în felul său, răspunse Harif. Unii au început să ameninţe cu pumnii şi să blesteme. Alţii clătinau din cap şi plecau. Alţii plângeau. Unii nu s-au mişcat din loc şi nici n-au zis nimic, ci se uitau după corabia care devenea din ce în ce tot mai mică.

— Dumneata şi Ruben ce aţi făcut?

— Ne-am zis că va fi mai bine să ne întoarcem acasă. Apoi cineva dintre oameni a băgat de seamă că vasul se îndreaptă spre ţărmul din partea de miazănoapte. S-a ridicat un chiot uriaş şi oamenii s-au repezit în fugă spre locul unde trebuia să ancoreze. Probabil cei din corabie căutau un loc de unde se puteau apropia mai cu uşurinţă de ţărm, prin apropiere de Betsaida.

— La ce depărtare putea să fie localitatea aceasta?

— Pentru corabie, care mergea de-a dreptul, vreo şase mile, dar pentru cei care alergau în lungul ţărmului şi trebuiau să facă ocol puteau să fie vreo nouă. Regiunea din partea aceea este în cea mai mare parte a pământului deşert. Dar toţi au plecat şi era un spectacol jalnic să-i vezi târându-se printre colţurile de stâncă şi printre scaieţii uscaţi de arşiţă. Trecuse demult de amiază până să putem da de urma lor.

— Isus n-a fost nemulţumit când a constatat că oamenii an dat de urma lui?

— Nu... dar am băgat de seamă că era mâhnit, murmură Harif. Obrazul lui era trist. Poporul care venise la el era acum ostenit şi nu se mai îmbrâncea, căci drumul pe care-l făcuse reuşise să-l liniştească, zise el şi râse domolit.

— Nu i-a certat pentru felul în care se purtaseră la Capernaum?

— Nu, stăpâne; vreme îndelungată n-a spus nimic. Oamenii s-au întins pe pământ ca să se odihnească. Justus mi-a spus după aceea că Simon a stăruit pe lângă Isus ca să vorbească oamenilor, dar el a aşteptat până când s-au adunat toţi cei care veniseră la el, deoarece unii dintre ei veneau cu târgile în care erau bolnavii; mai erau şi cei infirmi, care rămăseseră departe în urmă. Nu a scos nici o vorbă până când s-au apropiat toţi. Apoi s-a ridicat în picioare şi a început să vorbească. Nu ne-a ocărât din cauză că l-am urmărit atât de departe şi nici n-a pomenit nimic, aşa cum s-ar fi cuvenit, despre felul necuviincios în care ne purtasem. Ne-a vorbit spunându-ne cum trebuie să ne purtăm unul faţă de altul, căci toţi suntem membrii

aceleiaşi familii. Oamenii tăceau şi nu se auzea nimic altceva decât glasul lui Isus, îmi aduc aminte că împrejurul lui se adunaseră atunci cam la cinci mii.

Bărbia lui Harif începuse să tremure şi-şi drese glasul. Marcellus se uită cu atenţie la expresia obrazului său.

— Eu, stăpâne, nu sunt omul care ar putea plânge prea uşor, adăugă el cu glasul sugrumat. Dar în cuvintele care le pronunţa a fost ceva care te făcea să-ţi simţi ochii plini de lacrimi. Toţi cei din apropierea lui nu erau acum altceva decât un grup de copii neputincioşi şi osteniţi... În faţa nostra el singur părea bărbat chibzuit, iar ceilalţi nu erau altceva decât nişte copii fără minte, certăreţi, pizmoşi şi egoişti. Glasul lui se ridica liniştit şi ţi se părea un balsam aşternut pe o rană. În timpul cât el vorbea mi-am zis: „Până în această clipă eu n-am trăit cu adevărat. N-am ştiut cum trebuie să trăiesc. Vorbele omului acestuia sunt dătătoare de viaţă!" Mi se părea că însuşi Dumnezeu a coborât din cer ca să vorbească oamenilor! Toţi erau profund emoţionaţi. Pe obrazurile chinuite ale celor dimprejurul meu lacrimile curgeau şiroaie.

Harif îşi şterse ochii cu dosul palmelor.

— Puţin după aceea Isus a tăcut şi a făcut semn unora care se găseau în apropierea lui, oameni care veniseră de foarte departe şi aduseseră cu ei un bolnav. Aceştia au ridicat targa şi au aşezat-o la picioarele lui Isus. L-am văzut că se uită la bolnav şi-i spune ceva. Bolnavul s-a ridicat în picioare. Şi tot aşa ne-am ridicat şi ceilalţi, ca şi când vorbele lui Isus ne-ar fi ridicat pe toţi, şi ne-am minunat de ceea ce vedeam cu ochii. Harif zâmbi şi se uită la Marcellus cu ochii rugători ca ai unui copil. Crezi ceea ce-ţi spun eu acum, stăpâne?

— E foarte greu de crezut, Harif, răspunse Marcellus cu glasul blând. Dar sunt convins că dumneata crezi ceea ce mi-ai spus. Probabil se poate găsi o explicaţie a acestei întâmplări.

— Se poate, stăpâne, admise Harif cu amabilitate. Pe urmă au venit alţii, foarte mulţi, care s-au oprit în faţa lui Isus pentru a fi vindecaţi de bolile lor, dar acum nu se mai

îmbrânceau, ci aşteptau să le vină rândul, zise el, apoi ezită şi adăugă sfios: Dar cred că va fi mai bine să nu te plictisesc cu vorbele mele de vreme ce şi aşa nu crezi ce-ţi spun.

— Spuneai că-mi vei povesti felul în care a hrănit pe oamenii aceştia, stărui Marcellus.

— Da, stăpâne. Se făcu târziu după-amiază. Eu mă simţeam atât de mişcat de ceea ce văzusem şi auzisem, încât nici nu băgasem de seamă că mi s-a făcut foame. Ruben şi eu ne-am dat seama că aici, în mijlocul deşertului, nu vom putea găsi nimic de mâncare, aşa că înainte de a pleca ne-am oprit în faţa unei tarabe din Capernaum şi am cumpărat o pâine şi peşte afumat. Dacă am fi fost împreună cu alţi oameni, am fi scos merindea aceasta şi am fi mâncat. Dar acum, după ce am simţit foamea, mi-a fost ruşine să mănânc de faţă cu oamenii aceştia adunaţi împrejurul meu, deoarece, cum ţi-am spus, Isus ne spusese că toţi suntem membrii aceleiaşi familii, şi cum am fi putut împărţi ceea ce aveam cu ceilalţi flămânzi? Aş fi fost dispus să împart cu cel din apropierea mea, dar abia aveam atât ca să-mi poată ajunge mie. Prin urmare n-am mâncat, şi tot aşa n-a mâncat nici Ruben.

— Fără îndoială, printre oamenii de acolo erau mulţi care se gândeau în felul acesta, zise Marcellus.

— Ucenicii se adunaseră împrejurul lui Isus şi-i spuneau să dea drumul poporului pentru a se duce prin satele din apropiere ca să-şi cumpere merinde. Ceva mai târziu Justus mi-a spus că Isus a clătinat din cap şi le-a răspuns că poporul va fi hrănit. Ucenicii păreau speriaţi şi îngânduraţi. În apropierea lor era un băieţaş care i-a auzit ce vorbesc. Avea cu el un coşuleţ nu tocmai mare, în care-şi adusese mâncarea; tocmai de ajuns cât îi trebuia unui copil. S-a apropiat de Isus şi i-a întins coşuleţul, spunând că el ar vrea să împartă mâncareî lui cu ceilalţi.

Ochii lui Marcellus se aprinseră şi-şi plecă trupul spre el ca să-poată auzi mai bine.

— Continuă! zise el. Ceea ce-mi spui este extraordinar.

— Da, stăpâne, este extraordinar. Isus a luat coşuleţul şi l-a ridicat deasupra capului ca oamenii să-l poată vedea. Apoi le-a spus că băiatul acesta ar vrea să-şi împartă merindea cu toţi ceilalţi oameni A ridicat ochii spre cer şi a mulţumit lui Dumnezeu pentru daru băiatului, împrejurul nostru, stăpâne, se făcuse linişte adâncă. Isus i început să frângă pâinile în bucăţi mici şi peştele l-a făcut fâşii şi pe toate acestea le-a întins ucenicilor săi, spunându-le să le împărţi poporului.

— Probabil oamenii au început să râdă? întrebă Marcellus.

— Nu, stăpâne... N-am râs, deşi aproape toţi au zâmbit gândindu-se că această uriaşă mulţime de oameni ar putea fi hrănit? cu aproape nimic, cum s-ar spune. Ţi-am pomenit adineauri că mie mi-a fost ruşine să scot merindea pe care o aveam, dar acum? prinsesem curaj, aşa că, scoţând pâinea şi peştele, am rupt câte c bucată şi am dat-o celui de lângă mine!

— Admirabil! exclamă Marcellus. A fost mulţumit?

— Avea şi el ceva merinde, zise Harif, apoi continuă grăbit. Dai între cei de faţă erau foarte mulţi care nu aduseseră nimic cu ei. Îr ziua aceea Isus i-a hrănit pe toţi. După ce au terminat de mâncat, an umplut vreo douăsprezece coşuri cu ceea ce prisosise.

— Pesemne, în afară de dumneata şi Ruben, printre cei adunaţi fuseseră şi alţii mai prevăzători care aduseseră cu ei merinde din belşug, zise Marcellus. Ar fi fost imposibil să meargă în mijlocul deşertului cu coşurile goale. Povestea aceasta, Harif, mi se pare neobişnuită!

— Crezi, stăpâne, ceea ce ţi-am spus? întrebă Harif mulţumit.

— Da, cred! Şi cred că s-a întâmplat o minune! Atitudinea lui Isus a determinat pe oamenii aceia zgârciţi să se poarte frăţeşte unul faţă de altul. Adevărul este că ai nevoie de un bărbat cu însuşiri excepţionale pentru a face o familie înţelegătoare dintr-o adunare de oameni atât de deosebiţi unul de altul. Nu sunt în stare să înţeleg în ce fel a

vindecat pe cei bolnavi, dar cred că pe oameni i-a hrănit. Şi-mi pare bine, Harif, c-ai fost dispus să-mi spui.

CAPITOLUL XVI

Acum erau în drum din Cana spre Capernaum. Poteca îngustă pe unde umblau urca din ce în ce tot mai sus, iar uneori cobora adânc în văi, ca totuşi să urce mereu spre platourile acoperite de verdele măslinilor care se întâlneau cu azurul cerului şi se amestecau printre norii albi şi nemişcaţi.

Drumul era foarte obositor şi făceau dese popasuri pentru a se odihni; pe măsură ce umbrele se întindeau mai departe spre răsărit, cei doi bărbaţi urcau tot mai din greu coastele prăpăstioase ale munţilor, lăsând caravana foarte departe în urma lor. Nu mai aveau mult ca să ajungă sus pe creste. Justus îi spusese că vor poposi sub peretele unei stânci pe care o vedeau de două ceasuri în faţa lor. În apropiere, spunea el, este un izvor şi păşune grasă şi spera să găsească locul neocupat. Cunoştea bine această regiune şi poposise de multe ori în apropierea acestei stânci, împrejur se deschidea o vedere impresionantă care-i făcuse plăcere şi lui Isus.

În timpul acestui drum prin Galileea, Marcellus dăduse foarte puţină atenţie frumuseţilor naturale pe lângă care trecea. Până acum peisajul i se păruse lipsit de importanţă şi fusese mereu preocupat de scopul adevărat pentru care pornise la drum. Pe el nu-l interesase până acum această provincie, cu ţarinele pline de bolovani, cu viile mărunte şi căsuţele adormite între împrejmuirile joase de piatră. Pe el îl interesase numai bărbatul acela misterios care înaintea lui bătătorise aceste drumuri cotite, urmat de miile de oameni care se ţineau de el oriunde se ducea.

În timpul acestei zile moleşitoare cu urcuşul ei obositor, nu putea să-şi imagineze nici numărul, nici dispoziţia acestor oameni care îl urmaseră. Probabil majoritatea oamenilor venise din mari depărtări, deoarece populaţia acestei regiuni nu era deasă. Nu era uşor nici să-şi imagineze freamătul acestei mulţimi care se îmbrâncea şi ţipa în jurul lui. Galileenii pe care-i întâlnise până acum nu i se păruseră entuziaşti şi nici expansivi, ci mai curând calmi şi neîncrezători.

Femeia aceea bătrână şi ostenită care se sprijinise în sapă când trecuseră adineauri prin faţa grădinii ei se repezise oare şi ea din bucătărie, lăsând ciorba de amiază pe foc, pentru a se amesteca printre oamenii care porniseră la drum împreună cu el? Bărbatul acela cu barbă, probabil soţul ei, care este în livadă şi trage brazde de fân cu coasa moştenită de la părinţii lui, o fi alergat oare şi el gâfâind ne urma oamenilor care treceau şi şi-o fi facut loc printre ei ca să poaîă vedea chipul lui Isus?

Era aproape de necrezut că populaţia acestei provincii liniştite şi adormite a putut fi trezită din letargia ei seculară şi transpusă într-o stare de emoţie efervescentă, însuşi Justus, când se gândea la ce s-a întâmplat, clătina din capul zburlit şi spunea că este mai presus de înţelegerea lui. Îţi vine să crezi, spunea Justus. că ai trecut printr-o serie de minuni, deoarece foarte mulţi oameni ajunseseră într-o stare de isterie şi povesteau tot felul de întâmplări neobişnuite, dintre care unele n-au putut fi controlate niciodată. Atmosfera trepida de zvonuri năstruşnice. Se spunea că s-au găsit câţiva nazarineni care au afirmat că Isus, pe vremea când era copil de seama lor, a luat în mană o bucată de lut pe care l-a frământat şi a făcut din el câteva păsărele, far după aceea le-a dat viaţă şi au zburat numaidecât. Astfel de poveşti poţi auzi destule, dar ele n-au contribuit la altceva decât să tulbure ideea pe care oamenii şi-au făcut-o despre el şi să-l prezinte, mai ales în faţa oamenilor cu judecată, drept un farsor.

Dar mulţimile entuziaste ale miilor de oameni care urmaseră pe Isus zi de zi, indiferente faţă de foame şi

lipsuri, întreagă Galileea cunoştea adevărul, deoarece întreagă Galileea fusese martor. Puteai să ai motive cât de întemeiate pentru a te îndoi de unele dintre aceste minuni, dar totuşi de aceasta nu te puteai îndoi, căci o vedeai cu ochii. Mica Galilee, cu obiceiurile ei patriarhale şi primitive, cu dialectul atât de caraghios încât toată Iudeea făcea haz pe socoteala lui, se trezise pe neaşteptate. Renunţase la ocupaţiile obişnuite. Toată lumea vorbea de-a valma. Cămilele rămăseseră înhămate la roţile de irigaţie. Uşile rămăseseră deschise, sculele aruncate pe jos. Plugurile uitate în brazde. Focurile aprinse în vetre. Toată lumea plecase de acasă pe jos, călare, în cotigi său în cârje. Invalizii care nu puteau fi lăsaţi singuri erau întinşi pe tărgi şi-i luau cu ei la drum. Nimic nu mai interesa afară de tânărul acesta, care era de-ajuns să te privească în luminile ochilor, pentru a te face să te simţi bine, sau ruşinat, sau să simţi că te sugrumă ceva şi că ai vrea să te bucuri şi tu de vigoarea şi de puritatea lui ca de floare.

Acum strălucitoarea lumină se stinsese. Oamenii se împrăştiaseră. Marele învăţător murise. Galileea recăzuse din nou în vechea ei somnolenţă şi devenise aceeaşi regiune uitată de care nu se ocupa nimeni. Probabil înşişi galileenii îşi dădeau seama că sunt condamnaţi să trăiască în uitare, după ce trecuseră printr-o stare de înfrigurare neobişnuită.

Marcellus ar fi dorit să constate ce a mai rămas din învăţăturile lui Isus printre oamenii aceştia. Fireşte, puteai avea toată încrederea în unii dintre ei - cei care-l cunoscuseră mai de aproape şi care-i datorau partea cea mai mare din mulţumirea lor - aşa că aceştia îşi vor aduce aminte de el până în ziua când vor muri, cum ar fi cazul cu Miriam. Oare mai pot fi şi alţii ca fata aceasta? Justus îi spusese că unii dintre galileenii aceştia s-au schimbat atât de mult, încât parcă s-au născut din nou. O parte dintre ei, care trăiseră cu mare greutate, învăţaseră meserii noi. Cerşetorii începuseră şi ei să lucreze şi astfel să trăiască din munca lor. Alţii care fuseseră ruşinea comunităţii reuşiseră să ajungă oameni respectaţi. Femei despre care toată

lumea ştia că sunt cu sufletul plin de otravă ajunseseră să fie de o bunătate despre care vorbea toată lumea. Dar probabil majoritatea celor care-l cunoscuseră nu aveau puterea să mai respecte învăţăturile lui. În această privinţă va fi obligat să mai ceară lui Justus şi alte informaţii.

Ajunseseră acum pe culme şi la fiecare pas pe care-l făceau vederea devenea tot mai largă. Departe, spre miazănoapte, se vedea un lanţ de munţi cu crestele acoperite de zăpadă. Ceva mai încolo se vedeau sclipind în lumina asfinţitului turnurile şi cupolele unui oraş mai mare. Nu avea nevoie să mai întrebe ce oraş este, deoarece bănuia că trebuie să fie Tiberiada. Marcellus grăbi pasul pentru a putea merge alături de Justus, care se apropia de marginea din partea de miazănoapte a platoului şi întorcea capul când spre dreapta când spre stânga, uitându-se cu atenţie în toate părţile, ca şi când s-ar fi aşteptai să întâlnească pe cineva aici.

Cu totul pe neaşteptate Marcellus simţi că i se taie respiraţia când văzu că în faţa lui se aşterne priveliştea lacului despre care de atâtea ori fusese vorba în timpul conversaţiilor ce le avusese cu călăuza sa până acum. Partea cea mai mare din viaţa luf Isus se desfăşurase împrejurul acestei mări interioare. Justus se aşează pe pământ, simţindu-se ostenit, şi-şi încrucişa braţele pe piept, uitându-se mulţumit la peisajul din faţa sa. Marcellus se întinse ceva mai la o parte şi se propti în coate. Departe, în fundul zării, se vedea o pânză mică ele corabie, în lungul ţărmului se înşirau căsuţe cu acoperişurile joase, care alergau până la marginea apei.

După o lungă tăcere, Marcellus păru că se trezeşte.

— Va să zică aceasta, este Marea Galileii! murmură el.

Justus dădu încet din cap. Apoi făcu semn spre cea mai depărtată aşezare omenească ce se putea vedea.

— Acela de colo este Capernaum, zise el. Până acolo sunt opt mile.

— Cred că de lacul acesta, Justus, trebuie să te lege multe amintiri duioase, zise Marcellus. Spune-mi, continuă el şi făcu un gest în care îmbrăţişa toată regiunea,

atitudinea oamenilor din părţile acestea s-a schimbat mult datorită învăţăturilor lui Isus?

— Ar fi greu de spus, răspunse Justus. Ei nu vorbesc prea multe despre el. Li-e frică, deoarece fortul roman este în imediată apropiere. Punând întrebări, ai putea foarte uşor să te alegi cu nemulţumiri grave. Eu nu sunt informat despre altceva decât despre ceea ce s-a întâmplat prietenilor mei. Cât vom fi în părţile acestea, voi încerca să vizitez pe unii dintre ei.

— Voi putea să-i văd şi eu? întrebă Marcellus.

— Numai pe foarte puţini dintre ei. Te voi duce ca să cunoşti pe bătrânul Bartolomeu, aşa cum ţi-am făgăduit. El cunoaşte o întâmplare pe care aş vrea să ţi-o povestească. După ce-l voi asigura că nu este nici o primejdie, va consimţi să-ţi spună tot ce ştie, zise Justus şi, întorcându-se spre el, prin minte îi trecu ceva şi zâmbi: Poate te va interesa să afli cum s-a întâlnit Bartolomeu cu Isus prima dată. Într-o dimineaţă bătrânul se aşezase în grădiniţa lui de smochini tocmai când Isus însoţit de Filip trecea prin faţa casei lui. Isus i-a făcut semn cu mâna şi i-a spus pe un ton mulţumit: „Pace fie cu tine, Nataiiail ".

— Cum adică, nu-l chema Bartolomeu? întrebă Marcellus mirat.

— Tocmai aceasta este partea hazlie a întâmplării, răspunse Justus râzând. La noi nu este obiceiul ca oamenilor în vârstă să le spui pe nume. Nu cred că bătrânul Bartolomeu să fi auzit pe cineva spunându-i Natanail de mai bine de douăzeci de ani. Cum se poate ca acest tânăr străin să-şi permită o astfel de îndrăzneală faţă de el?

— S-a simţit jignit? întrebă Marcellus şi zâmbi.

— S-ar putea să nu se fi simţit jignit, dar în orice caz a rămas mirat. A chemat pe Isus să vină la el, probabil cu intenţia de a-i spune câteva cuvinte în legătură cu îndrăzneala lui. Mie mi-a spus Filip ce s-a întâmplat. Spunea că bătrânul Bartolomeu arăta foarte sever în timpul cât Isus s-a apropiat de el. Pe urmă a făcut ochii mari şi privirile i s-au îmblânzit. Apoi a zâmbit şi l-a întrebat: „Va să zică cunoştea! numele meu? " - .Da!" i-a răspuns Isus, .căci

numele acesta înseamnă Harul lui Dumnezeu şi ţi se potriveşte, deoarece eşti un israelit integru".

— Probabil bătrânului i-au făcut plăcere cuvintele acestea, zise Marcellus.

— Da, i-au făcut şi astfel a devenit ucenicul său.

— Vrei să spui că a plecat de acasă şi a urmat pe Isus?

— Da. Întâmplarea aceasta are ceva cu totul neobişnuit. Bătrânul îşi ocupase de vreme îndelungată scaunul din grădină şi începuse să se gândească că viaţa lui este pe terminate. Dar cu toate acestea a plecat de acasă şi a urmat pe Isus şi vreme de aproape trei ani n-a lipsit de lângă el.

— Puterile i-au revenit? întrebă Marcellus neîncrezător.

— Nu, a rămas acelaşi moşneag, îi venea greu să poată ţine pasul cu ceilalţi. Ostenea repede şi gâfâia în mers, ca orice alt om în vârstă.

— Dar totuşi a continuat.

— Da... Bartolomeu a continuat. Nimeni altul n-ar fi îndrăznit să-i spună Natanail, dar Isus i se adresa întotdeauna numai în felul acesta şi lui Bartolomeu îi făcea plăcere.

— Probabil Isus îi spunea în felul acesta pentru a-l îndemna să meargă înainte, zise Marcellus. Se poate de asemenea ca bătrânul să se fi simţit mai tânăr, datorită faptului că-l auzea întrebuinţând numele acesta.

— De! Bartolomeu nu era singurul care se credea tânăr şi fără experienţă alături de Isus. Justus se întunecă la obraz şi-şi netezi barba, cum făcea întotdeauna când încerca să-şi aducă aminte de ceva: cu excepţia lui Ioan, toţi prietenii mai apropiaţi şi ucenicii lui Isus au fost mai în vârstă decât noi cu foarte mulţi ani. Uneori când dispărea dintre noi pentru a se putea odihni vreme de un ceas se întorcea ca să ne spună: „Haideţi, copii, căci a sosit vremea să plecăm la drum", dar nimeni nu zâmbea şi nici nu i se părea straniu auzindu-l că întrebuinţează astfel de cuvinte.

— Se considera superior celorlalţi? întrebă Marcellus. Justus păru că se gândeşte la răspunsul ce va trebui să i-l dea.

— Nu... nu se considera superior. Era sociabil. Simţeai dorinţa de a te apropia cât mai mult de el, ca şi când ai fi aşteptat să te ocrotească. Cred că acesta a fost motivul pentru care lumea se îngrămădea în jurul lui atât de strâns, încât de multe ori nu avea loc nici să se mai mişte.

— Probabil pentru el situaţia aceasta a fost foarte grea, zise Marcellus. Nu arăta niciodată obosit?

— Arăta foarte, foarte obosit! răspunse Justus. Dar cu toate acestea nu protesta niciodată. Uneori oamenii se propteau cu umărul în cei din apropierea lor şi-şi făceau loc, dând pe alţii cu violenţă la o parte, dar nu l-am auzit niciodată ocărând pe cineva... Nu ţi s-a întâmplat niciodată să vezi câte un cârd de puişori care se urcă unul peste altul ca să poată ajunge sub aripile cloştii? Cloşca pare că nici nu vede ce se întâmplă, ci se mulţumeşte să-şi înfoaie penele ca ei să poată intra la căldură. El avea aceeaşi atitudine, iar în privinţa raporturilor dintre noi şi el, acestea erau aceleaşi ca dintre puişori şi cloşcă.

— Foarte straniu, murmură Marcellus îngândurat. Totuşi cred că înţeleg ce vrei să spui, adăugă el pe un ton ca şi când ar fi vorbit de la mare distanţă.

— Ar fi imposibil! declară Justus. Îţi închipui că înţelegi, dar ar fi trebuit să cunoşti pe Isus pentru a putea înţelege ceea ce vreau să-ţi spun. Unii dintre noi erau destul de bătrâni pentru a putea fi tatăl lui, dar cu toate acestea în comparaţie cu el eram exact ca nişte puşori. De pildă pe Simon, care între ceilalţi ucenici a fost întotdeauna un fel de conducător. Sper că după ce te vei întoarce la Ierusalim vei av ocazie să-l cunoşti. Simon acesta este un bărbat foarte puternic şi priceput. De fiecare dată când se întâmpla ca Isus să lipsească dintre noi, Simon era cel pe care-l consideram întotdeauna ca fiind mai marc şi superior nouă, aşa că dacă aveam nevoie de ceva ne adresam lui. Dar după ce Isus revenea între noi, şi Justus zâmbi clătinând din cap, Simon devenea din nou un băieţaş, neajutorat şi mic de tot. Un fel de puişor!

— Dar Bartolomeu... părea şi el un puişor.

— De, zise Justus, probabil, dar nu în aceeaşi măsură. Bartolomeu nu-şi exprima părerile cu aceeaşi uşurinţă cum făcea Simon când Isus lipsea dintre noi. El nu era obligat să se gândească atât de departe ca Simon. E de mirare să te gândeşti câte greutăţi a întâmpinat omul acesta. A fost de faţă şi la Cina cea de taină, când Isus a fost vândut cărturarilor şi fariseilor. Dar când a sosit ştirea că învăţătorul a fost arestat, lovitura a fost prea grea pentru el. S-a îmbolnăvit grav şi l-au întins în pat. Până când să se facă din nou bine, totul se terminase. Justus oftă adânc şi obrazul îi tresări de durere. Totul se terminase, murmură el cu glasul stins şi cu buzele tremurând.

— Cred că acum trebuie să fie infirm, zise Marcellus cu intenţia de a-l face să nu se mai gândească la aceste dureroase amintiri.

— Este cam tot aşa cum a fost. Nu pare mai bătrân şi nici nu este mai slăbit decât a fost, zise Justus şi zâmbi. Astăzi Bartolomeu este preocupat de o idee neobişnuită, îşi închipuie că nu va mai muri niciodată. Când e vreme frumoasă, stă toată ziua în grădina lui de smochini.

— Şi probabil se uită în lungul drumului în nădejdea că Isus va apărea din nou şi va intra în curtea lui, zise Marcellus.

Justus se uita în partea de miazăzi a lacului. Când îl auzi ce spune, se întoarse repede spre Marcellus şi se uită la el cu atenţie. Vreme de câteva clipe, care făcură pe Marcellus să se simtă puţin speriat, îl examina fără să zică nimic, apoi se întoarse din nou spre lac.

— Este exact ceea ce-şi închipuie bătrânul Bartolomeu, murmură el. Stă cât e ziua de lungă şi-l aşteaptă, uitându-se în lungul drumului.

— Prin mintea oamenilor bătrâni trec gânduri neobişnuite.

— Nu este nevoie să devii bătrân pentru ca prin minte să-ţi treacă gânduri neobişnuite, zise Justus.

Caravana, care urcase şi ultimul pripor, apăru pe marginea platoului. Micul Iona se apropie în fugă şi se cuibări la picioarele lui Justus.

— Când ne vom aşeza la cină, bunicule? gâfâi el.

— Imediat, nepoate, răspunse Justus cu blândeţe. Du-te şi ajută băiatului să descarce bagajele. Venim şi noi numaidecât. Micul Iona plecă fără să mai-întârzie.

— Astăzi băiatul pare mulţumit, zise Marcellus.

— Mulţumirea lui se datoreşte lui Miriam, îi explică Justus. Ieri a avut o lungă convorbire cu Iona. Cred că nu va mai fi nevoie să ne facem griji din pricina lui.

— Conversaţia lui Miriam cu el aş fi vrut s-o aud şi eu.

— Iona nu pare dispus să vorbească despre felul în care au stat de vorbă, dar am văzut că este profund impresionat. Ai constatat aseară cât era de liniştit!

— M-am întrebat ieri dacă în toată lumea aceasta ar mai putea să existe o femeie care să se asemene cu Miriam, zise Marcellus grav.

— În Capernaum mai este o femeie văduvă, răspunse Justus. Probabil vei avea ocazia s-o cunoşti. Timpul în cea mai mare parte şi-l petrece împreună cu oamenii foarte săraci care au bolnavi în casă. O cheamă Lidia. Poate te-ar interesa să cunoşti întâmplarea ei.

— Spune-mi-o! stărui Marcellus şi ridicându-se într-un cot se uită la e l cu toată atenţia.

— A fost măritată cu Ahira, care a murit pe vremea când ea era încă tânără. Nu cunosc obiceiurile din ţara dumitale, dar în părţile acestea situaţia unei văduve este foarte tristă. Nu mai iese în lunie. Lumea spune că Lidia a fost odinioară cea mai frumoasă din Capernaum. Ahira fusese un bărbat extrem de bogat şi casa pe care o avea era în raport cu averea lor. Puţin după moartea lui, Lidia s-a îmbolnăvit de o boală gravă femeiască şi a slăbit mereu, până când tinereţea şi frumuseţea de pe obrazul ei an dispărut cu totul. Familia ei era înspăimântată. Aduseseră cu mari cheltuieli pe cei mai buni doctori ce i-au putut găsi. Aceştia au trimis-o la multe izvoare cu apă vindecătoare. Dar acestea n-au putut s-o vindece de boală care o măcina. Nu mult după aceea a început să se simtă atât de rău, încât abia se mai putea târî prin camera ei de suferinţă. În timpul

acesta începuseră să circule zvonurile despre faptele neobişnuite ale lui Isus, care vindecase tot felul de bolnavi.

Justus se opri şi păru că se gândeşte la felul în care ar putea să continue această poveste. Marcellus aştepta nerăbdător.

— Cred că va fi mai bine să-ţi spun, continuă Justus, că pentru cei bogaţi nu era întotdeauna uşor să se apropie de Isus. Săracii însă nu aveau nimic de pierdut. Majoritatea acestora veneau la el ca să-i ceară mila şi nu se fereau de înghesuială, pentru a putea ajunge în apropierea lui, dacă se întâmpla să aibă ceva de folosit. Oamenilor bogaţi, fie bărbaţi, fie femei, le venea foarte greu să renunţe la mândria lor obişnuită şi să se amestece printre oamenii aceia gălăgioşi care-l urmau în toate părţile. Lui Isus îi părea rău de această situaţie. De multe ori consimţea să stea de vorbă, târziu, noaptea, cu oameni de seamă, tocmai atunci când el ar fi avut cea mai mare nevoie de odihnă.

— Oameni care ar fi dorit să-şi primească vindecarea fără să afle nimeni? întrebă Marcellus.

— Fără îndoială... dar cunosc şi câteva cazuri când oameni cu mare trecere care nu sufereau de nici o boală au poftit pe Isus în casele lor pentru a sta cu el de vorbă vreme îndelungată, într-un rând l-am aşteptat în faţa porţii de la casa lui Nicodim ben Gorion, cel mai bun avocat din această regiune, până când începuseră să cânte cocoşii de ziuă. Nicodim nu era bolnav, cel puţin fiziceşte, după cât ştiam noi.

— Nu s-ar putea ca el să fi prevenit pe Isus să-şi înceteze activitatea? întrebă Marcellus.

— Nu cred! în noaptea aceea Nicodim l-a însoţit până la poartă. Isus vorbea cu el pe un ton foarte grav. Când s-au despărţit, fiecare dintre ei a întins mâna şi a pus-o pe umărul celuilalt. La noi aşa ceva nu se întâmplă decât între oameni egali. În sfârşit, cum îţi spuneam adineauri, ar fi fost foarte greu ca o femeie din lumea aleasă şi care este şi bogată să se amestece printre oamenii aceia care se igrărnădeau în jurul lui Isus.

— E uşor de înţeles, încuviinţă Marcellus.

— Într-un rând când Isus vorbea în piaţa publică din Capernaum, un om bogat cu numele Iair şi-a făcut loc printre oameni şi s-a apropiat de Isus. Când au auzit cine este, oamenii i-au făcut loc ca să poată trece. Se vedea că este profund emoţionat. S-a dus de-a dreptul la Isus şi i-a spus că fetiţa lui trage să moară şi l-a rugat să vină fără întârziere până la el. Fără să-l întrebe nimic, Isus s-a învoit şi au plecat împreună în lungul străzii mari, iar pe urma lor se ţinea mulţimea sporită de oamenii care ieşeau din toate hudiţele. Când au trecut pe lângă casa Lidiei, ea s-a uitat la ei de pe fereastră şi a văzut pe Iair - pe care-l cunoştea - că merge la pas cu Isus.

— Tu unde erai, Justus? întrebă Marcellus. Mi se pare că tu cunoşti foarte bine aceste amănunte.

— Din întâmplare eu mă găseam în aceeaşi stradă în care era casa Lidiei şi am plecat şi eu împreună cu mulţimea. Tocmai adusesem vorbă lui Simon, în casa căruia cineva se îmbolnăvise grav. Mama nevestei sale se aşternuse la pat şi începuse să se simtă foarte rău. În momentul când s-a întâmplat ceea ce-ţi spun acum, eu eram tot de aproape de Isus cum sunt acum de dumneata. Nu-mi vine să cred că Lidia ar fi îndrăznit să se apropie dacă n-ar fi văzut pe Iair. Probabil prezenţa lui i-a dat curaj. Şi-a adunat toate puterile şi coborând treptele casei s-a repezit în mijlocul mulţimii de oameni, şi-a făcut loc printre ei şi cu mare greutate a reuşit să ajungă până aproape de Isus. Probabil în momentul acela n-a îndrăznit să meargă mai departe, căci în loc să încerce să vorbească cu el a întins mâna şi l-a apucat de veşmânt. Fără îndoială a rămas speriată şi din cauza acestei îndrăzneli, aşa că s-a întors în loc şi a plecat repede ca să iasă dintre oamenii care se înghesuiau.

— Nu s-a găsit nimeni care să atragă atenţia lui Isus asupra ei? întrebă Marcellus.

— Înghesuiala era prea mare, lumea ţipa şi totul s-a petrecut foarte repede, aşa că ea a avut vreme de ajuns ca

să dispară. Dar Isus s-a oprit numaidecât şi s-a uitat împrejurul său. „Cine a pus mâna pe mine?", a întrebat el.

— Vrei să spui că el a simţit mâna Lidiei, deşi-l apucase numai de veşmânt? se miră Marcellus.

Justus dădu din cap şi continuă.

— Simon şi Filip i-au atras atenţia că lumea dimprejurul lui se înghesuie, aşa că, chiar fără să vrea, oamenii s-au atins de el. Dar Isus nu s-a mulţumit cu această explicaţie. Şi în timpul cât a stat aşa s-a auzit ţipătul chinuit al femeii. Lumea s-a despărţit în două ca să se poată apropia de el. Momentul acesta a fost probabil foarte greu pentru Lidia, căci până acum trăise o viaţă de schimnicie şi de astă dată era obligată să se arate în văzul tuturor. Oamenii au tăcut imediat.

Adunându-şi amintirile şi povestindu-le în felul acesta, glasul lui Justus aproape se stinsese.

— În vremea aceea am văzut multe întâmplări impresionante, adăugă el, dar nici una n-a fost atât de mişcătoare. Lidia s-a apropiat încet cu trupul frânt de mijloc şi-şi acoperise ochii cu palmele. A îngenuncheat în faţa lui Isus şi a mărturisit că ea a fost cea care l-a apucat de haină. Apoi a ridicat ochii spre el şi în timpul cât lacrimile îi curgeau pe obraz, a strigat: „Învăţătorule! M-am vindecat de boala de care am suferit!"

Copleşit de emoţia acestei întâmplări, Justus se opri şi-şi şterse lacrimile, apoi făcu un efort ca să-şi poată stăpâni glasul şi continuă:

— Toţi cei de faţă au rămas profund impresionaţi. Până şi Isus, care întotdeauna era foarte stăpânit, era atât de mişcat, încât ochii i s-au umplut de lacrimi când a plecat fruntea şi s-a uitat la Lidia. Marcellus... femeia aceea ridicase obrazul în sus şi se uita la el ca şi când s-ar fi uitat în lumina orbitoare a soarelui. Trupul i se cutremura de suspine, dar obrazul ei radia de mulţumire. Era un spectacol mişcător!

— Te rog, continuă, zise Marcellus când constată că Justus s-a oprit.

— A fost o scenă extrem de duioasă, adăugă el cu glasul stins. Isus a întins amândouă mâinile spre ea şi a ajutat-o să se ridice în picioare. Apoi, ca şi când ar fi vorbit cu un copil care a venit la el plângând, i-a spus: „Linişteşte-te, fiica mea, şi pleacă în pace. Credinţa ta te-a mântuit!"

— Aceasta este cea mai frumoasă povestire pe care am auzit-o până acum, declară Marcellus cu convingere.

— Nici en nu-mi pot da seama ce m-a determinat să-ţi povestesc această întâmplare, îngână Justus. N-aveam nici un motiv să-mi închipui că vei putea să crezi despre Lidia că s-a vindecat numai datorită faptului că a pus mâna pe veşmântul lui Isus.

Apoi aşteaptă curios să vadă ce va mai spune Marcellus.

Era mai presus de orice îndoială că povestea ce i-o spusese acum a fost impresionantă; ca să crezi în temeinicia ei, asta era cu totul altceva. Marcellus încerca întotdeauna să explice aceste mistere ale galileeanului întemeiat pe judecata sănătoasă. Se vedea că întâmplarea aceasta cu Lidia l-a impresionat, dar fără îndoială va încerca şi de astă dată să-i dea o explicaţie firească. Răspunsul pe care-l aştepta întârzie atât de mult, încât Justus, care-l urmărea cu toată atenţia rămase mirat când văzu gravitatea zugrăvită pe obrazul lui. Dar rămase cu atât mai mirat când auzi pe Marcellus spunându-i cu toată convingerea:

— Cred... Justus, fiecare cuvânt pe care mi l-ai spus!

Abstracţie făcând de faptul că se simţea foarte obosit, în seara aceea Marcellus nu reuşi să adoarmă decât cu mare greutate. Ceea ce îi spusese Justus despre Lidia reuşise să-i trezească în amintire strania influenţă ce o avusese cămaşa asupra lui. Trecuse vreme îndelungată de când nu mai încercase să-şi analizeze sentimentele în legătură cu această întâmplare.

Inventase diverse motive pentru a putea explica efectele ce le avusese cămaşa asupra lui. Dar rezultatul acesta nu fusese nici concludent şi nici mulţumitor, deşi îl acceptase, părându-i mult mai puţin tulburător decât ar fi admis că ea ar putea să aibă o putere supranaturală.

Întâmplarea lui, dacă voiai s-o judeci în mod obiectiv, începuse cu o puternică zguduitură a nervilor. Vederea răstignirii era tocmai de ajuns pentru a lăsa răni adânci în sufletul oricărui om cinstit. Dar era mult mai grav dacă tu însuţi ai condus această răstignire. Iar faptul că cel răstignit a fost un om nevinovat contribuia ca întreaga această afacere să ţi se pară o revoltătoare crimă. Amintirea aceasta reprezenta un chin fără sfârşit şi mult mai dureros decât o rană deschisă. Nu e deci de mirare că rămăsese atât de deprimat de ceea ce văzuse, încât întreaga lui structură morală părea tulburată.

Urmase după aceea noaptea banchetului din palatul procuratorului, când în stare de beţie consimţise să îmbrace cămaşa pătată de sânge. Probabil remuşcările care-l chinuiau din cauza tragediei întâmplate în timpul zilei ajunseseră la limita maximă, aşa că nu putea să mai suporte greutatea unei noi ticăloşii. Simţise cum îl cutremură un val de scârbă faţă de sine însuşi ca rezultat al forţei răzbitnătoare ce se ascundea în această cămaşă şi al revoluţiei împotriva acestei noi jigniri.

Vreme îndelungată suferise de pe urma acestei obsesii. Cămaşa era vrăjită. Se încrâncena pielea când se gândea la ea. Pentru el devenise simbolul crimei şi al ruşinii, pe care nu le mai putea uita.

A urmat apoi memorabila lui vindecare din după-amiaza aceea la Atena. Tulburarea lui mintală ajunsese în stare de efervescenţă şi nu mai putuse suporta. Singurul mijloc ce-i mai rămăsese pentru a scăpa era sinuciderea. Dar în momentul critic aceeaşi cămaşă i-a oprit mâna.

Vreme de câteva ceasuri după aceea n-a mai fost în stare să se gândească la nimic. Când încerca să-şi explice ce s-a întâmplat cu el, gândurile i se risipeau numaidecât. În realitate se simţea atât de uşurat, simţindu-se eliberat de povara melancoliei ce-l chinuise, încât nici nu-i venea să analizeze motivele acestei eliberări. Orice ar fi încercat să spună ar fi fost o strădanie tot atât de zadarnică şi inutilă, ca şi când ai fi încercat să reconstitui fragmentele unui vis pe care l-ai uitat demult.

Trebuia să vină şi timpul când îşi va putea explica eliberarea, exact cum îşi explicase şi motivul decăderii lui. Cămaşa fusese motivul principal în ambele împrejurări. Dar în realitate cămaşa aceasta avea oare vreo legătură cu aceste două întâmplări? Nu cumva speculaţiile lui porneau dintr-un punct de vedere absolut subiectiv?

Explicaţia părea sănătoasă şi indicată. Sufletul lui primise o rană şi la urmă aceasta se vindecase. Fireşte, ceasul vindecării sosise exact după-amiaza aceea la han, când el luase hotărârea să termine în mod definitiv cu toate chinurile. Presimţea că aceasta ar fi deducţia întemeiată. Natura se revoltă Întotdeauna împotriva lucrurilor care totuşi îşi continuă evoluţia lor normală. Un copac, de pifdă, poate să-şi legene ani de-a rândul crengile pe deasupra unui zid fără să facă un progres vizibil, într-o bună zi te pomeneşti că zidul se prăbuşeşte, nu pentru motivul că acest copac ar fi cumulat o energie subită, ci pentru că străduinţa lui îndelungă de apărare şi eliberare a ajuns la capăt. Copacul înlănţuit vreme îndelungată s-a eliberat. Natura a ieşit biruitoare. Marcellus se mulţumi cu această explicaţie. Analogia cu zidul şi copacul îi tăcu plăcere, o plăcere atât de mare, încât încerca să o aplice şi altor faze ale problemei sale. Nu exista nici un motiv anume pentru a recurge la explicaţii supranaturale. Dar, dând creierului ocazia să-şi reia funcţiunile sale normale, va încerca să reziste supoziţiilor neîntemeiate. Pentru o minte sănătoasă nu putea să fie firesc ca să admită existenţa forţelor supranaturale. Oricât ar ti dovezile de evidente, mintea - în mod automat şi involuntar - va continua procesul ele eliminare a acestei concepţii, exact cum rădăcinile unui copac elimină piedica ce le stă în cale.

Rămase treaz în aşternut până târziu după miezul nopţii, străduindu-se să cântărească aceste noi argumente relative la cămaşă în raport cu ceea ce se întâmplase Lidiei, dar nu ajunse nici un pas mai departe. Datorită unui îndemn neaşteptat, spusese lui Justus că este convins de autenticitatea acestei întâmplări. Nu avea nici un motiv să se îndoiască de sinceritatea acestui om cumsecade, dar

iară îndoială trebuia să existe şi o explicaţie. Probabil boala de care suferea Lidia ajunsese la sfârşit şi nu mai avea nevoie decât de această emoţie excepţională pentru a se termina, încercă să se convingă pe sine însuşi că aceasta este explicaţia şi şi-o repetă de mai multe ori în gând, ca la urmă să renunţe la ea ca la ceva cu totul lipsit de valoare şi somnul puse încet stăpânire pe toate simţurile lui.

Tresări prin somn şi, ridicându-se încet într-un cot. se uită pe sub aripa cortului, şi în lumina albastră şi tulbure dinaintea zorilor văzu un bărbat voinic şi înalt, cu o barbă lungă, stând în picioare. Lumina era prea slabă pentru a putea vedea trăsăturile acestui străin.

În atitudinea lui nu era nimic furiş. Sta drept şi părea că încearcă să identifice pe cei care sunt în interiorul cortului, dar văzând că nu reuşeşte plecă fără să mai întârzie.

Imediat ce dispăru, Marcellus se aşează pe marginea patului, îşi încălţă sandalele, se încinse şi ieşi din cort.Vizita aceasta neaşteptată nu-l speriase câtuşi de puţin. Fără îndoială omul acesta nu putea ti nici hoţ, nici un vagabond care ar fi urmărit să atace cortul. Era foarte probabil că el se înţelesese cu Justus să se întâlnească în părţile acestea şi că în drum fusese oprit de ceva. Găsindu-i adormiţi, probabil luase hotărârea să aştepte o bucată de vreme înainte de a da faţă cu el.

Explicaţia părea întemeiată, deoarece ieri, când sosiseră aici, Justus cercetase regiunea cu toată atenţia pentru a se convinge dacă este aşteptat de cineva, deşi acesta era un obicei al său ca să cerceteze regiunea cu privirea de fiecare dată când ajungeau pe vârful unei înălţimi de unde vederea se deschidea mai largă; tot aşa, când ajungeau la câte o răscruce de drumuri, se întorcea şi se uita înapoi şi tresărea când auzea deschizându-se câte o uşă în apropierea lui.

După ce ieşi din cort, ponstată că este prea întuneric pentru a cerceta terenul în căutarea misteriosului vizitator. Se îndreptă încet pre marginea de miazănoapte a platoului, unde se oprise ieri împreună cu Justus. Departe în răsărit descoperi clipirea tulbure a lacului ş-i albastrul începuse să se desprindă din zarea cenuşie care se limpezea şi ea,

descoperind o panglică subţire şi albă ce tremura în înălţimi. Degete transparente păreau că se întind de dincolo de piscurile acoperite de zăpadă şi reped un smoc de dâre de aur în sus. Marcellus se aşează ca să urmărească revărsatul zorilor.

La o depărtare de vreun stadiu văzu şi pe vizitatorul său nocturn, care aştepta şi el cu faţa spre răsărit, tară să-şi dea seama că este observat de cineva care s-a aşezat în apropierea lui. Probabil fascinat de peisajul ce se pregătea în răsărit, sta nemişcat şi cu mâinile uriaşe trecute împrejurul genunchilor. După ce lumina se mai limpezi, Marcellus constată că drumeţul este prost îmbrăcat şi nu are la el nici o legătură. Probabil era originar din părţile acestea şi de meserie pescar, judecând după căciula trasă adânc peste urechi, care era caracteristică marinarilor.

Pentru a nu-i da impersia că încearcă să-l spioneze, Marcellus tuşi zgomotos. Străinul întoarse capul încet, apoi se ridică în picioare şi se apropie. După aceea se opri şi aşteaptă ca tânărul roman să înceapă vorba.

— L Cine eşti dumneata? întrebă Marcellus. Şi ce cauţi?

Noul sosit zâmbi şi-şi trecu mâna prin barbă, apoi îşi smulse căciula din cap şi parul în inele i se prăvăli pe umeri.

— Hainele acestea m-ascund mai bine decât mi-am închipuit eu, răspunse el râzând.

— Demetrius! exclamă Marcellus şi sărind în picioare îşi strânseră mâinile. Demetrius, cum de ai reuşit să dai de urma mea? Ai întâmpinat vreun neajuns pe drum? Nu cumva eşti urmărit? De unde ai luat hainele acestea ponosite? Eşti flămând?

— Ieri după-amiază am aflat în Cana c-ai plecat spre Capernaum. N-am avut prea multe neajunsuri şi nici nu sunt urmărit. Hainele, adăugă Demetrius şi ridică braţele ca să-i arate mânecile peticite în coate, nu crezi că sunt destul de bune.pentru un vagabond? De mâncat am mâncat aseară foarte bine. Băiatul care păzeşte măgăruşii mi-a ajutat să-mi pregătesc mâncarea şi mi-a dat o pătură.

— De ce n-ai venit la mine şi de ce nu m-ai trezit?

— Voiam să te văd singur, stăpâne, înainte de a-l întâlni pe Juştus.

— În cazul acesta continuă şi spune-mi ce ai de "spus, căci el s-ar putea trezi imediat, stărui Marcellus.

— Stefanos ţi-a vorbit despre fuga mea din Ierusalim...

— Ai mai fost pe acolo? îl întrerupse Marcellus.

— N-am fost, stăpâne. Am reuşit să trimit lui Stefanos o scrisoare şi mi-a răspuns, descriindu-mi în toate amănuntele întâlnirea pe care aţi avut-o Împreună, răspunse Demetrius şi-şi examina stăpânul din cap până în picioare. Arăţi foarte bine, stăpâne, deşi mi se pare c-ai mai pierdut ceva din greutate.

— Datorită marşului pe care l-am făcut, îi explică Marcellus. Drumurile pe jos fac bine torsului. Continuă cu ce ai să-mi spui, căci prea mult timp nu vom avea.

Demetrius încearcă să-i spună cât mai pe scurt.|Fugise la Joppa în nădejdea că-l va putea întâlni la debarcare. Vreme de câteva zile dusese lipsă de mâncare şi de adăpost, căci în docuri nu găsise de lucru şi trebuia să fie prudent.

— Într-o dimineaţă am văzut un om în vârstă ducând de-a târâşul o legătură de piei crude, continuă el. Mă simţeam atât de deznădăjduit, încât m-am repezit şi am luat: pieile acestea prost mirositoare în spinare şi le-am dus până în uliţă. Bătrânul evreu mergea alături de mine şi murmura fără întrerupere. Când am lăsat povara de pe umeri, bătrânul mi-a oferit doi bani de aramă. N-am vrut să-i primesc, spunându-i ca el nu mi-a cerut să-i duc povara aceasta. Bătrânul m-a întrebat pe urmă cât îi cer să-i duc pieile până la celălalt capăt al străzii care mergea în lungul ţărmului şi unde avea o tăbăcărie. I-am răspuns că sunt gata să i le duc în schimbul unei străchini de mâncare.

— Nu te,întinde la amănunte, Demetrius, ci termină mai repede, stărui Marcellus.

— Amănuntele acestea, stăpâne, sunt importante. Bătrânul ar fi vrut să ştie din ce parte a Samariei sunt originar. Probabil a constatat că aramaică noastră este plină de expresii samaritene. Pe el îl chema Simon. Vorbea

destul de slobod şi era amabil, aşa ca mi-a pus o mulţime de întrebări, l-am spus ca am lucrat pentru bătrânul Beniamin din Atena şi am constatat că este mulţumit, deoarece el aflase despre Beniamin. Pe urmă i-am spus că am lucrat şi pentru Beniosef din Ierusalim. A rămas încântat. După ce am iajuns la el acasă, care era în apropierea tăbăcăriei, m-a poftit să fac baie şi mi-a dat rufe curate. Tot el mi-a dat şi hainele acestea, sfârşi Demetrius zâmbind.

— Îţi voi da haine ceva mai bune decât acestea, căci, după cum ştii, eu sunt un negustor de îmbrăcăminte, zise Marcellus. Am de toate şi din toate mai multe decât mi-ar trebui. Şi ce este cu Simon acesta?

— S— a interesat de mine din pricină că i-am spus c-am lucrat pentru Ben Iosif, apoi m-a întrebat dacă sunt şi cu unul dintre ai lor. I-am răspuns că sunt, adăugă Demetrius şi cercetă obrazul stăpânului său. Înţelegi ce vreau să spun? întrebă el cu îndrăzneală.

Marcellus dădu din cap cu îndoială.

— Eşti cu adevărat? întrebă el cu glas nesigur.

— Încerc să fiu, răspunse Demetrius. Nu este atât de uşor. Poate nu ştii că oamenii aceştia n-au voie să se încaiere. Trebuie să te resemnezi... aşa cum s-a resemnat şi el.

— Dar cred că ai dreptul să te aperi, nu-i aşa? protestă Marcellus.

— El nu s-a apărat, răspunse Demetrius cu glasul liniştit. Marcellus tresări îndurerat şi ridică fruntea.

— Amănuntul acesta îmi va veni întotdeauna greu, mai greu decât ce aş fi eu în stare să suport, în dimineaţa aceea când am plecat din Ierusalim, am-făgăduit lui Stefanos că mă voi strădui din toate puterile să respect poruncile, dar la un ceas după aceea mi-am călcat cuvântul. Simon Petru, cel care este conducătorul ucenicilor şi.căruia îi zic Marele Pescar, m-a botezat chiar în zorii acelei zile, de faţă cu toţi ceilalţi, în dugheana lui Beniosef, şi...

— Te-a botezat? Mirarea lui Marcellus păru atât de caraghioasă, încât Demetrius trebui să zâmbească, deşi se strădui să rămână serios.

— M-a botezat cu apă. Îţi toarnă apa în creştetul capului sau te bagă întreg în apă, după cum le vine mai uşor, apoi îţi spun că eşti purificat în numele lui Isus. Asta înseamnă că faci parte dintre ei şi ca vei fi obligat să urmezi învăţăturile lui Isus. Demetrius clătină-din cap cu părere de rău şi adăugă: Dar înainte de a mi se usca părul de pe creştet m-am şi încăierat cu cineva.

Marcellus încercă să-l liniştească, dar nu se putu stăpâni să nu râdă.

— Ce s-a întâmplat?

Demetrius începu să-i spună ce a facut. Legionarii au obiceiul să oprească oamenii pe care-i întâlnesc în drum şi le poruncesc să care bagajele pe care le au. O matahală de soldat a ieşit în calea lui Demetrius şi i-a cerut să-i ducă legătura pe care o avea, dar el a refuzat. Soldatul a încercat să-l lovească cu suliţa, dar el s-a ferit din cale, aşa că legionarul s-a repezit la el a doua oară.

— I-am luat suliţa din mână şi am rupt-o, continuă Demetrius:

— Probabil dându-i cu ea în cap, insinua Marcellus.

— N-a fost nici prea rezistentă, stăpâne. Mă mir şi eu cum se face că imperiul nu dă oamenilor acestora arme mai bune.

Marcellus începu să râdă cu hohote.

— Şi ce s-a mai întâmplat? întrebă el.

— Nimic altceva. N-am mai întârziat. Acum după ce mi-am călcat cuvântul, crezi că mai am dreptul să mă consider creştin? Sau eşti de părere că va trebui să mă botez din nou?

— Nu ştiu ce ţi-aş putea răspunde, murmură Marcellus. Ce înseamnă cuvântul acesta creştini

— Acesta este noul nume al celor ce cred în învăţăturile lui Isus. Lui Isus ei îi spun Cristos, ceea ce înseamnă Unsul Domnului.

— Cuvântul acesta este de origine grecească; or, toţi oamenii aceştia care fac parte din grupare sunt evrei, nu-i aşa?

— Nici vorbă de aşa ceva, stăpâne. Mişcarea aceasta se răspândeşte repede şi a ajuns foarte departe. Simon tăbăcarul mi-a spus că sunt cel puţin trei sute de oameni din această mişcare concentraţi în Antiohia.

— Extraordinar! exclamă Marcellus. Crezi că Justus este informat?

— Sigur că este informat!

— Demetrius, ştirile acestea sunt neaşteptate. Eu mi-am închipuit că mişcarea aceasta este zadarnică de vreme ce cauza a fost pierdută. Cum ar putea această învăţătură să mai trăiască după ce Isus a murit?

Demetrius se uită în ochii speriaţi ai stăpânului său.

— Nu ştii... Justus nu ţi-a spus, stăpâne? întrebă Demetrius mirat.

Se întoarseră amândoi în momentul când auziră chiotul unui copil.

— Cine este băieţaşul acesta? întrebă Demetrius când văzu pe Iona că se apropie de ei în fugă.

Marcellus îi explică în câteva cuvinte. Băieţaşul îşi domoli mersul şi se uită întrebător la străinul din faţa lui.

— Bunicul spune să vii să prânzeşti, zise el după ce se apropie de Marcellus, dar uitându-se cu atenţie la străinul îmbrăcat în haine peticite. Dumneata prinzi peşte? întrebă el. Ai barcă? Poţi să mă iei şi pe mine cu barca?

— Pe omul acesta îl cheamă Demetrius, îi explică Marcellus. Ei nu este pescar şi nu are nici o barcă. Tot aşa căciula pe care o are în cap a împrumutat-o de la cineva.

Demetrius zâmbi şi plecă odată cu ei, când văzu pe Marcellus că ia băieţaşul de mână şi se îndreaptă spre cort. Iona se întorcea din când în când şi se uita la străinul acesta, care venea cu paşi domoliţi după ei.

Justus aţâţase focul în apropierea cortului şi sta chircit în faţa lui; când ridică privirea, zâmbi în semn de bună venire, rară să pară mirat de apariţia lui.

— Poţi să-ţi dau şi eu o mână de ajutor? întrebă Demetrius.

— Mulţumesc, totul este pregătit, răspunse Justus. Aşezaţi-vă şi eu vă voi servi.

Demetrius se înclină în faţa lui şi se feri din cale. Imediat după aceea veni şi Justus, şi pe masa improvizată din câteva lădiţe de împachetat le aşeză tingirile cu peştele fiert şi câteva turte dospite cu miere. Iona făcu semn cu capul spre Demetrius şi se uită întrebător la Marcellus.

— De ce nu se aşază ca să mănânce împreună cu noi? întrebă el. În primul moment Marcellus nu ştiu ce i-ar putea răspunde.

— Nu-ţi face nici o grijă din pricina lui Demetrius, tinere, zise el. Lui îi place să stea în picioare, când mănâncă.

Dan imediat după aceea îşi dădu seama că răspunsul său a fost o greşeală. Justus, care se aşezase în faţa lui, se întunecă la obraz, în privinţa sclaviei el îşi avea ideile lui definitive. Este destul de trist, părea că-şi zice el, că Demetrius este sclavul lui Marcellus, dar să mai accentuezi situaţia aceasta dintre ei este exagerat şi insuportabil.

Iona întoarse capul peste umăr şi, în mână cu bucata de turtă din care muşcase, făcu semn spre Demetrius, care se chircise în apropierea focului în mână cu tingirea şi începuse să mănânce cu pofta.

— Omul acela de colo, bunicule, stă în picioare, strigă ei cu glasul subţire de copil. Nu ţi se pare caraghios?

— Nu, murmură Jus tus, nu mi se pare caraghios. Spunând vorbele acesiea se ridică de la masă şi se opri alături de Demetrius.

Marcellus îşi zise că nu este necesar să dea importanţă acestui incident şi începu să vorbească cu Iona pentru a-l determina să se gândească la altceva.

Demetrius se uită la obrazul întunecat al lui Justus şi zâmbi.

— Nu e nevoie să te mai gândeşti la situaţia aceasta, a raporturilor dintre sciav şi stăpân, îi spuse el cu gias stins. Stăpânul meu este un om cumsecade şi plin de atenţii. El şi-ar sacrifica viaţa cu plăcere pentru mine, exact cum mi-

aş sacrifica-o şi eu pentru el. Dar sclavii nu mănâncă la aceeaşi masă cu stăpânii. Aceasta este regula.

.....Regulă lipsită de omenie murmură Justus cu glasul adânc. O regulă care trebuie eliminată. Am avut cu totul altfel de idei despre Marcellus Gallio.

— N-are nici n importanţă, zise Demetrius cu glăsui liniştit. Dacă vrei ca sclavia să mi se pară mai uşoară, te rog să nu te mai gândeşti la asta.

Auzind cuvintele lui, obrazul lui Justus se mai înseninä puţin. Ar f] fost zadarnic să,se supere din pricina unei situaţii care nu-l interesa. pe el. Dacă Demetrius se simţea mulţumii de situaţia lui, el nu mai avea nimic de adăugat.

După ce mâncară, Justus duse o strachină de peşte şi tânărului care supraveghea măgăruşii convoiului. Iona se luă după ei şi părea că se mai gândeşte şi acum la episodul de adineauri.

— Bunicule, Marcellus Gallio nu tratează pe Demetrius cu nimic mai bine decât tratăm noi pe tânărul acesta care păzeşte măgăruşii, zise ei cu glasul subţire şi ascuţit.

Justus încruntă din sprâncene, dar nu încercă să-i explice. În timpul acesta Demetrius se apropiase de stăpânul său. şi mustaţa, care-i crescuse, tresări de un zâmbet.

— Stăpâne, cred c-ar fi mai bine pentru toată lumea dacă eu aş pleca singur la Capernaum. Ne vom întâlni în după-amiaza acestei zile dacă-mi vei spune locul unde să te aştept.

— Foarte bine, consimţi Marcellus. Întreabă pe Justus unde va vrea să poposească. Dar eşti sigur că va fi prudent să te arăţi în Capernaum? După cum bine ştii, acolo este un fort.

— Voi fi cu ochii în patru, stăpâne, îi făgădui Demetrius.

— Ia banii aceştia, îi spuse Marcellus şi-i puse în palmă o mână de monede. Şi ocoleşte fortul cât mai departe!

Demetrius, care n-avea de cărat nici un bagaj, coborî repede serpentina ce şerpuia pe coasta muntelui şi ajunse în vale. Era cald. Îşi dezbrăcase levita şi o împăturise subsuoară împreună cu căciula. Ţărmul lacului în partea

aceasta era deşert şi ne.locuit. Se dezbrăcă numaidecât şi băgându-se în apă începu să zburde şi să se dea peste cap întocmai ca un delfin, apoi începu să înoate, simţindu-se mulţumit de baia aceasta rece şi sărată. După ce ieşi din apă, îşi trecu degetele prin păr şi soarele fierbinte i-l usca, înainte de a ajunge până la hainele lăsate grămadă pe ţărm.

Oraşul Tiberiada lucea alb în lumina soarelui de amiază. Palatul de marmură al lui Irod Antipa era cam la jumătatea înălţimii colinei, destul de departe de celelalte reşedinţe impunătoare ai căror pereţi reflectau lumina orbitoare. Lui Demetrius i se păru că vede valurile de căldură cum tremură împrejurul acestor clădiri şi se simţi mulţumit că nu este obligat să locuiască într-însele. Nu invidia câtuşi de puţin pe Irod că se poate bucura de privilegiul de a-şi petrece vara în această localitate. Dar probabil familia lui plecase undeva într-o regiune mai răcoroasă, lăsând în urmă o armată de servitori, ca să se certe, să asude şi să fure, până când dogoarea se va mai domoli odată cu sosirea toamnei.

Ajunsese acum în micul orăşel, pe care-l traversa mergând pe marginea lacului unde văzu o mulţime de bărci trase pe ţărm şi tarabele negustorilor duhneau a peşte sărat. Din când în când curioşii, aşezaţi cu picioarele încrucişate sub ei în pragul, dughenelor, se uitau miraţi după el. Aerul era greu de mirosul fructelor putrede şi al uleiului rânced, care clocotea în tingirile de pe foc. Trecuseră câteva ceasuri de când prânzise şi făcuse drum lung.

Se opri în faţa unei ospătarii, dar bucătarul oacheş îl ameninţă cu lingura de lemn pe care o ţinea în mână, când îl văzu îmbrăcat în zdrenţele lui de vagabond, cu căciula jumulită în cap şi în mână fără nici o legătură.

— Vezi-ţi de drum, netrebnicule, strigă el. Pentru tine, nu se găseşte nimic!

Demetrius îşi sună banii în palmă şi se strâmbă la el.

— N-ai de vânzare ceva hrană pe care n-ar mânca-o nici câinele? întrebă Demetrius.

Individul soios zâmbi numaidecât, apoi ridică umerii şi-şi feri coatele cu mişcarea caracteristică evreului, pe care el nu-l putuse suferi niciodată şi care este în stare să dea în brânci imediat ce aude clinchetul banilor. Cât ai clipi, se poartă ca şi când ai fi prietenul, fratele şi stăpânul lui. Dacă aveai bani puteai să-l copleşeşti de înjurături şi să-l brutalizezi. Nu-l interesa câtuşi de puţin, şi zâmbetul îi devine mai larg de vreme ce te-a simţit că eşti dispus să cheltuieşti.

— La mine nu este tocmai atât de rău, stăpâne, răspunse el şi cu degetul mare al mâinii îi făcu semn spre taraba de alături; mirosul acesta care infectează aerul vine de la vecinul de alături care prăjeşte ceva în ulei. Apoi, ridicând un ceaun afumat de pe pirostrii, amestecă într-însul cu lingura şi sugându-şi buzele adulmecă aerul: Este delicios! declară el.

În clipa aceasta un legionar, cu uniforma boţită şi ochii umflaţi, se apropie din partea unde era lacul şi se propti cu un cot în tejghea, adulmecând aerul îmbibat de grăsimi arse. Uniforma lui era plină de pete. Probabil adormise acolo unde căzuse în seara din ajun, şi acum se trezise răscolit de foame în pântece. Se întoarse spre Demetrius şi se uită la el încruntat.

— Vrei un castron din ciorba asta gustoasă, centurioane? îl pofti ospătarul. Ciorbă de miel cu tot felul de mirodenii. Un castron mare costă numai doi bani de aramă.

Lui Demetrius îi veni să râdă. Va să zică „centurioane"! Ce-l împiedicase pe negustorul acesta să meargă chiar mai departe şi să-i spună „legate"? Dar probabil el ştia dinainte până unde poate să meargă când vrea să măgulească pe cineva. Legionarul îi trase o înjurătură şi-şi trecu mâna vâscoasă peste fruntea împrejurul căreia era legat cu o bandă murdară. Ospătarul luă în mână un castron şi făcu un semn rspititor spre Demetrius, care se încruntă şi clătină din cap.

— Mie nu-mi trebuie aşa ceva, răspunse el şi dădu să plece.

— Mie poţi să-mi dai! zise legionarul şi-şi scoase punga fleşcăită în care nu se mai găsea nici un ban.

Obrazul ospătarului se făcu prelung, dar nu îndrăzni să refuze cererea acestui legionar fără parale. Ridică din umeri resemnat şi, după ce umplu pe jumătate un castron, îl puse pe masa murdară din apropierea legionarului.

— Afacerile merg atât de prost, scânci el.

— Tot atât de proastă este şi ciorba ta, zise legionarul după ce sorbi o lingură plină. Nici sclavului aceluia nu-i trebuie ciorba asta.

— Sclav, stăpâne! se miră bucătarul şi proptindu-se de masa înaltă se uită după Demetrius, care cobora în josul drumului. Are o pungă plină de bani! Şi după sunetul lor trebuie să fie bani buni. Fără îndoială i-a furat de la cineva!

Legionarul lăsă lingura din mână şi buzele i se strâmbară de. un rânjet. Când după o noapte de absenţă un legionar se întorcea în fort. aducând cu el un deţinut, justificarea absenţei devenea mai uşoară.

— Ei, mă... sclavule! la vino încoace! strigă el.

Demetrius se opri şi se întoarse în loc, păru că se gândeşte, apoi se apropie din nou. Ar fi zadarnic ca aici în apropierea fortului să încerce să fugă.

— Pe mine m-ai chemat? întrebă el cu glasul liniştit.

— Ia să-mi spui cum se face că eşti singur aici în oraşul Tiberiada? întrebă legionarul şi-şi trecu palma peste bărbia ţepoasă. Unde este stăpânultău? Doar nu vrei să afirmi că nu eşti sclav când ai urechea spintecată!

— Stăpânul meu se găseşte în drum spre Capernaum. Pe mine m-a trimis înainte ca să găsesc un loc potrivit pentru a putea poposi.

Răspunsul i se păru destul de întemeiat şi legionarul îşi mai scoase o lingură de ciorbă din castron şi o duse la gură.

— Cine este stăpânul tău, străine? Şi ce face la Capernaum?

— Un cetăţean roman care face negoţ.

— Acestea sunt vorbe! Ce fel de marfă ar putea găsi un cetăţean roman în Capernaum?

— Ţesături de casă, răspunse Demetrius. Scoarţe şi veşminte din Galileea.

Legionarul râse cu dispreţ şi începu să râcâie fundul castronului cu lingura.

— Eu ştiam că sclavii greci se pricep să mintă mai bine; murmură el. Probabil îţi închipui despre mine că sunt prost. Un sclav îmbrăcat în zdrenţe să caute un loc potrivit de popas pentru un roman care merge tocmai la Capernaum ca să cumpere îmbrăcăminte!

— Şi cu atâţia bani la el, interveni ospătarul cu glasul ascuţit. Trebuie să fie un tâlhar.

— Taci, porcule! zbieră legionarul. Te-aş luă şi pe tine dacă n-ai fi atât de murdar. Apoi se ridică, An picioare, îşi trase banda de pe frunte pe o ureche, îşi săltă cingătoarea, râgâi o dată zgomotos şi făcu semn lui Demetrius să-l urmeze.

— Care este motivul că sunt oprit în stradă? întrebă Demetrius.

— Asta nu te priveşte! răspunse legionarul răstit. După ce vom ajunge la fort, n-ai decât să spui ce vei avea de spus. Apoi se smuci din umeri şi apucă întins în lungul străzii, fără să se mai intereseze dacă Demetrius îl urmează sau nu.

Demetrius ezită un moment, dar la urmă îşi zise c-ar fi imprudent să încerce s-o rupă la fugă pe o stradă unde te puteai întâlni la fiecare pas cu patrule. Se va duce la fort şi va încerca să dea de ştire, lui Marcellus.

La marginea oraşului Tiberiada se vedeau clădirile de piatră cenuşie ale cantonamentului pe coasta unei coline aride. La mijlocul dreptunghiului clădirilor se vedea inevitabilul pretoriu. Legionarul se îndreptă spre poarta grea de lemn. O santinelă se grăbi să o deschidă şi intrară într-o curte fără copaci şi prăjită de dogoarea soarelui, apoi trecură printre două rânduri de corturi cafenii care acum erau neocupate, deoarece legiunea se găsea în sala de mese. Puţin după aceea ajunseră în faţa intrării destul de impunătoare a pretoriului. O santinelă cu părul cărunt le făcu loc să treacă.

— Ia sclavul acesta în primire şi bagă-l la închisoare!

— Cum te cheamă? întrebă santinela. Demetrius îi spuse.

— Lucan... cetăţean roman.

— Unde locuieşti?

— La Roma.

Santinela se uită la legionar cu îndoială şi lui Demetrius i se păru că omul acesta mai în vârstă ezită să-l primească.

— De ce este învinovăţit? întrebă santinela din nou.

— Bănuială de furt, răspunse legionarul. Bagă-l la închisoare şi mai târziu va explica celor în drept cum de aleargă în lungul drumurilor, departe de stăpânul său, îmbrăcat în haine de pescar şi cu punga plină de bani.

— Scrie-i numele pe tabla de gresie, zise santinela. Centurionul este la masă.

Legionarul învârti tibişirul în mână, apoi îl întinse lui Demetrius.

— Poţi să-ţi scrii numele, sclavule? întrebă el nemulţumit.

Cu toată situaţia delicată în care se găsea, lui Demetrius îi veni să râdă. Se vede limpede că nici unul dintre romanii aceştia nu ştia să scrie, în cazul când nu ştiau să scrie, nu vor şti nfrci să citească. Luă tibişiru! în mână şi scrise pe tăbliţa de gresie:

„Demetrius, sclavul grec al lui Lucan, un roman care se găseşte la Capernaum".

— Pentru un sclav numele acesta este cam lung, zise legionarul. Dacă se va întâmpla să fi scris altceva...

— Am scris numele stăpânului meu.

— În cazul acesta ia-l în primire, porunci legionarul şi plecă.

Santinela bătu cu suliţa în lespezile coridorului şi imediat apăru un legionar mai tânăr, care făcu lui Demetrius semn cu capul ca să-l urmeze. Apucară în lungul coridorului şi coborâră o scară îngustă care ducea spre închisoare, în cadrul strungăreţelor de la uşi apărură obraji bărboşi; în majoritate obraji de evrei şi câţiva beduini încruntaţi.

Pe Demetrius îl îmbrânci într-o celulă cu uşa deschisă de la celălalt capăt al coridorului. O firidă îngustă şi perpendiculară, făcută în peretele exterior al celulei, lăsa să intre o dâră slabă de lumină. Din zidul gros atârna un lanţ greu cu cătuşele ruginite. Legionarul nu dădu lanţului nici o atenţie şi ieşi din celulă şi după ce trânti uşa trase zăvorul.

Demetrius se aşează pe marginea laviţei şi se întrebă cât va trebui să treacă până va fi cercetat, în aceeaşi clipă se gândi că legionarul beat ar fi putut să bănuiască ceva, şi în cazul acesta dacă i-a şters numele de pe tabla de gresie, ar putea să rămână aici, uitat pentru totdeauna. Poate ar fi bine ca la prima ocazie să încerce să evadeze, în cazul când totuşi va fi judecat repede, până unde va putea merge cu mărturisirile? Ar fi greu să explice misiunea ce o avea Marcellus în Galileea. Fără îndoială bătrânul legat Iulian primise ordine să cureţe cât mai repede provincia de creştini. Nimeni n-ar putea spune care va fi atitudinea lui în cazul când va afla că şi Marcellus s-a asociat cu aceşti ucenici ai lui Isus.

După ce ochii i se mai obişnuiră cu lumina slabă a celulei, Demetrius descoperi e poliţă pe care era o strachină şi o oală de pământ. Acum un ceas îi fusese foame,dar de când îl băgaseră în celula aceasta începuse să-i fie sete. Se apropie de uşă şi se lăsă pe vine, căci firida uşii nu era făcută pentru un om mai înalt de statură, şi uitându-se dincolo de coridor întâlni o pereche de ochi întrebători ai unui roman, cu obrazul încadrat în firida celulei din cealaltă parte a coridorului. Ochii trebuiau să fie ai unui tânăr de aceeaşi vârstă cu ei şi păreau înveseliţi.

— Când ni se dă de băut şi de mâncat? întrebă Demetrius, vorbind cu el latina vulgata.

— De două ori pe zi, răspunse tânărul cu amabilitate; ar fi trebuit să vii devreme: o dată după răsăritul soarelui şi o dată la apusul soarelui. Lăudaţi fie zeii, mâine nu voi mai fi obligat să mănânc- în celulă! Voi pleca astăzi după-amiază. Săptămâna mea s-a terminat.

— Eu nu pot să aştept după apă până la apusul soarelui, îngână Demetrius.

— Fac prinsoare pe zece sesterţi că vei fi obligat să aştepţi până când ţi-o vor aduce, răspunse romanul şi-şi îndreptă trupul, aşa că acum nu i se mai vedea decât tăbliţa de identificare, prinsă de un lănţişor petrecut împrejurul gâtului.

— Din ce legiune faci parte? întrebă Demetrius, văzând că vecinul său este dispus să vorbească.

— Legiunea a şaptesprezecea, care este aici în fort.

— Şi cum se face că nu eşti în închisoarea aceasta împreună cu oamenii civili în loc să fii în arestul legiunii?

— Arestul este supraîncărcat, răspunse legionarul râzând.

— S-a întâmplat vreo rebeliune?

— N-a fost rebeliune, răspunse legionarul. Au făcut o petrecere. Legatul Iulian a fost transferat la Ierusalim. Noul legat a adus cu el cincizeci de legionari de la fortul pe care-l comandase înainte de asta ca să-l păzească pe drum. În timpul praznicului a curs vin din belşug, dar tot aşa a curs şi sânge, deoarece detaşamentul sosit din Minoa era format din oameni cârcotaşi...

— Din Minoa! exclamă Demetrius. Va să zică noul legat este tribunul Paulus?

— Da, acesta este! răspunse legionarul. Dar e foarte sever. Bătrânul Iulian proceda mai cu blândeţe. Acesta nu-ţi trece nimic cu vederea. Cât despre încăierare, n-a fost nimic grav: câteva crestături de cuţit şi câteva nasuri stâlcite. Unul din Minoa a rămas fără o bucată de ureche. I-am retezat-o chiar eu, adăugă el cu sfială, dar nu este prea grav rănit. Ştia şi e! că asta s-a întâmplat fără să vreau anume să-l rănesc. Apoi făcu o scurtă pauză şi adăugă: Constat că şi pe tine te-a crestat cineva la ureche.

— Asta nu este o simplă întâmplare, răspunse Demetrius, şi râse şi el când văzu legionarul că zâmbeşte, închipuindu-şi c-a făcut o glumă reuşită.

— Ce ai făcut? Ai încercat să evadezi? întrebă el.

— Nu... plecasem la Capernaum ca să întâlnesc pe stăpânul meu.

— Va veni şi te va scoate de aici. Nu-ţi face nici o grijă din pricina asta. Stăpânul tău este roman?

— Da, răspunse Demetrius, dar el nu ştie că sunt aici, apoi adăugă cu glasul în şoaptă: Nu s-ar putea să-i dai de ştire? Ţi-aş da bucuros ceva pentru această osteneală.

Legionarul începu să râdă batjocoritor.

— Asta este vorbă mare pentru un sclav. Cât ai vrea să-mi dai? Probabil doi dinari?

— Ţi-aş da zece ţechini.

— Dimpotrivă, nu-mi vei da nimic, deoarece eu nu am nevoie de astfel de bani, tinere.

— Banii nu i-am furat, protestă Demetrius. Mi i-a dat stăpânul meu.

— În cazul acesta n-ai decât să-i păstrezi! se răsti legionarul şi se întunecă la faţă, apoi dispăru din faţa firidei.

CAPITOLUL XVII

Evident, ar fi fost o copilărie să afirmi că ai toată încrederea în sinceritatea lui Natanail Bartolomeu şi în acelaşi timp să te îndoieşti de temeinicia afirmaţiilor lui în legătură cu furtuna la care fusese martor.

De asemenea n-ai fi putut spune nici că bărbatul a fost o victimă a halucinaţiilor sale. El nu era un astfel de om. Dar afară de asta nu era nici mincinos şi nici prost.

În conformitate cu ceea ce spunea el, în timpul cât se aşezase împreună cu Marcellus în grădiniţa lui de smochini, Isus liniştise o furtună dezlănţuită pe Marea Galilei!: a poruncit vântului să se oprească şi vântul s-a supus imediat poruncii lui. Isus a vorbit şi furtuna a încetat. Bartolomeu făcu o mişcare cu degetul ca o surcea: Uite aşa!

Întâmplarea aceasta nu era auzită de la altcineva, căci fusese el însuşi în corabie. Văzuse şi auzise tot ce s-a întâmplat în timpul nopţii aceleia. Chiar dacă n-ai fi crezut vorbele Sui, bătrânul Bartolomeu nu s-ar fi simţit jignit, deoarece el ştia că-ţi spune numai adevărul.

Terminase cu ceea ce avea de spus. Bătrânul ucenic începu să-şi facă vânt mişcând uşor din mână, după ce-şi desfăcu încheietoarea tunicii la gât, ferind din cale barba lungă şi albă. Marcellus nu mai îndrăzni nici să întrebe, nici să mai spună nimic, ci sta şi se uita întunecat la mîinile sale împreunate, simţind privirile întrebătoare ale lui Justus oprite asupra lui. Presimţea că ei aşteaptă amândoi ca să spună ceva, aşa că, după o lungă tăcere care începuse să pară grea, murmură:

— Mi se pare ceva neobişnuit! Nu ştiu ce să zic!

Întâmplarea aceasta dramatică îi fusese povestită cu toată bogăţia de amănunte caracteristică oamenilor în vârstă, dar fără nici un entuziasm. Bătrânul Bartolomeu nu încercase nici să-l convingă, nici să-l convertească. Justus îl rugase să le spună cum s-a petrecut această furtună şi el le spusese. Probabil pentru el aceasta fusese prima ocazie când putuse vorbi despre ea în toate amănuntele. Tot aşa se întâmpla pentru prima dată să vorbească despre această furtună unui om care n-a auzit niciodată despre ea.

În dimineaţa aceea, puţin după plecarea lui Demetrius, mica lor caravană coborâse încet poteca ce şerpuia în jos; ocoliseră cartierul puţin populat al litoralului din mica localitate Tiberiada, unde palatele funcţionarilor provinciali scoteau şi mai mult în evidenţă sărăcia şi murdăria cartierului de pe marginea lacului, apucaseră în lungul ţărmului, iar de aici ocoliseră vechiul fort şi puţin după aceea ajunseseră la marginea oraşului Capernaum.

Lui Iona îi făgăduiseră un scurt răgaz pentru a vizita pe Toma şi pe Gaspar; apucară deci pe o străduţă laterală şi după ce se informară de la mai mulţi trecători se opriră în faţa casei, unde fură bine primiţi. La stăruinţele lui Toma şi ale maică-si, pe Iona îl lăsară la ei, cu înţelegerea ca ziua următoare să vină şi să-l ia. Toţi admiseră că Gaspar a recunoscut pe Iona, deşi cei mai în vârstă îşi ziseră că probabil şi bucăţica de zahăr care vreme de două ceasuri se topise în palma fierbinte a băieţaşului putea să aibă şi ea o parte de contribuţie la atitudinea măgulitoare a lui Gaspar faţă de Iona.

După ce ieşiră din nou în strada mare, se îndreptară spre centrul comercial al oraşului, care avusese un rol atât de important în povestirea amintirilor lui Justus. Se opriseră câteva clipe în faţa casei în care sta Lidia, şi Justus propusese să-i facă o scurtă vizită, dar Marcellus stărui să renunţe, deoarece era aproape de amiază şi vizita aceasta poate n-ar fi fost la locul ei.

Piaţa îi făcu impresia că a mai văzut-o cândva. Sinagoga - a cărei arhitectură, ca o sfidare, părea mai mult romană decât evreiască, fapt care este explicabil deoarece

cheltuielile fuseseră suportate de centurionul Hortensius - îşi întindea treptele de marmură în formă de evantai în partea de miazănoapte a uriaşului teren dreptunghiular, exact aşa cum şi-o închipuise şi Marcellus; de pe treptele acestei scări vorbise Isus miilor de oameni adunaţi împrejurul său. La această oră nu era aproape nimeni, afară de cerşetorii care băteau cu câţuile lor în caldarâmul străzii ca să atragă atenţia trecătorilor; toată lumea care avea o casă unde să se adăpostească plecase ca să mănânce de amiază.

Marcellus rămase eu impresia c-a mai trecut de nenumărate ori pe aici. În realitate era atât de preocupat cu identificarea locurilor pe unde trecea, încât uitase cu totul că aici ar fi trebuit să se întâlnească cu Demetrius. Justus îi adusese aminte, şi, auzindu-l ce spune, Marcellus se uitase speriat împrejurul său. Ar fi o situaţie foarte neplăcută dacă pe Demetrius l-ar fi arestat pentru cine ştie ce motive. Nu se simţea câtuşi de puţin dispus să viziteze pe bătrânul Iulian, mai ales în - situaţia lui de acum. Justus reuşi să-l mai liniştească puţin, spunându-i că s-a înţeles cu Demetrius să se întâlnească la hanul bătrânului Şalum, unde trebuiau să poposească; el însă se întrebă ce l-a putut determina pe Demetrius ca până acum să nu se arate?

— Probabil n-a înţeles ce i-am spus, zise Justus.

— Se poate, încuviinţă Marcellus, dar totuşi nu-mi vine să cred. Demetrius este întotdeauna atent când primeşte instrucţiuni de felul acestora.

Coborâră spe ţărmul lacului, lăsând pe băiatul de la caravană de strajă, şi văzură mulţimea de bărci trase pe prundul lacului. Justus fusese de părere c-ar fi mai bine să prânzească în apropierea apei. După ce aşteptară vreo jumătate de ceas ca să apară şi Demetrius, îşi luară merindea şi se îndreptară spre miazănoapte, deşi Marcellus mai nădăjduia că va întâlni pe credinciosul său servitor la han. Hanul lui Ben Şalum era o ospătărie liniştită, cu o curte încăpătoare pentru primirea călătorilor care soseau cu propriile lor caravane. Dar aici nimeni nu văzuse un sclav grec de statură înaltă. Despachetară legăturile şi ridicară

cortul la umbra a doi sicomori uriaşi, apoi plecară ca să vadă pe bătrânul Bartolomeu, care stătea ceva mai încolo, pe o străduţă laterală de la marginea oraşului.

Bătrânul îşi terminase povestea pentru care venise ca s-o audă. La început le povestise câteva episoade care nu avuseseră nici o legătură cu furtuna, decât că se întâmplaseră în aceeaşi zi. În seara zilei aceleia Isus se simţise extrem de ostenit. Atât de ostenit încât a continuat să doarmă şi au fost obligaţi să-l trezească în momentul când au constatat că mica lor corabie se va duce la fund. Pentru a justifica osteneala aceasta neobişnuită, Bartolomeu se crezuse obligat să le spună şi ce s-a întâmplat în timpul zilei.

Din când în când, în timpul acestei lungi povestiri, glasul slăbit şi adânc al bătrânului, care sta cu barba albă proptită în piept, devenea un fel de murmur stins şi-ţi făcea impresia că Bartolomeu a plecat de lângă tine şi de lângă Justus pentru a se reinte gra în marea mulţime a oamenilor adunaţi pe ţărmul deşert al lacului, o mulţime gălăgioasă, flămândă şi obosită, care la urmă, impresionată de cuvintele învăţăturii lui Isus, începe să se considere drept o mare familie ai cărei membri consimt să-şi împartă hrana cu ceilalţi.

„— Un băieţaş cuminte şi îmbrăcat în haine curate, continuă bătrânul Bartolomeu, un nepot al Lidiei, care nu avea copii şi-şi petrecea tot timpul în casa ei, la plecare luase un coşuleţ cu merinde." Apoi trezindu-se pe neaşteptate din reveria sa, Bartolomeu îşi aduse aminte de vizitatorii săi şi începu să vorbească lui Marcellus despre vindecarea miraculoasă a acestei femei; Justus nu făcu nici o încercare pentru a-i atrage atenţia că tânărul roman este informat despre această întâmplare. După ce termină cu Lidia şi Iair, a cărui fetiţă fusese vindecată în aceeaşi zi, bătrânul revenise din nou la minunata întâmplare din deşert, când Isus hrănise mulţimea cu trei pâini şi doi peşti.

— Probabil băieţaşul se aşezase la picioarele învăţătorului, zise el întorcând privirea în altă parte. Probabil nu se mişcase tot timpul de lângă el, deoarece, în

momentul când Isus a declarat că va trebui să cinăm, el s-a ridicat în faţa lui ca şi când ar fi ieşit din pământ şi a întins spre el coşuleţul în care-şi avea merindea.

Bartolomeu avu nevoie de vreme foarte îndelungată pentru a le povesti despre acest ospăţ neobişnuit: felul în care a frânt pâinea, împărţirea rezervelor puţine pe care le aveau unor oameni cu totul străini, felul în care s-a purtat faţă de oamenii în vârstă şi faţă de copii, duioşia lui faţă de ei... ca imediat după aceea ritmul povestirii lui să se accelereze. Răbufneli de vânt îngheţat începuseră să scuture buruienile uscate din apropierea lor şi din partea de miazănoapte -răsărit se apropiau nori negri de furtună şi, făcând un gest larg cu mâna, le arătă cum norii negri începuseră să întunece cerul, în depărtări se auzea glasul stins al tunetului. Oamenii se ridicaseră în picioare şi adunându-şi neamurile laolaltă au început să alerge grăbiţi. Toţi se îndreptau acum spre casă.

Întunericul cobora repede; printre norii negri fluturau scăpărări de fulgere şi vântul tulbura apele lacului, repezind valurile furioase spre ţărmul pârjolit de dogoarea soarelui. Filip a fost de părere să se îndrepte spre satul Betsaida, care se găsea la o depărtare de două mile. Simon Petru spunea că ar fi mai bine să tragă corabia pe ţărm şi să se adăpostească sub pânza mare a catargului. După ce flecare dintre ei a făcut o propunere, Isus le-a răspuns că se vor îmbarca repede şi se vor întoarce din nou la Capernaum.

— Spunea că n-avem nici o pricină să ne temem de ceva, continuă Bartolomeu, dar noi cu toate acestea eram înspăimântaţi. Unii dintre ucenici au încercat să discute cu el. Eu însă n-am zis nimic. Oamenii bătrâni sunt mai sfioşi, declară el şi, întorcându-se spre Marcellus, adăugă: în caz de primejdie este mult mai bine ca oamenii bătrâni să stea liniştiţi, căci ei şi aşa nu pot fi de nici un folos.

— Eu am fost de părere că oamenii în vârstă pot fi de mult folos în orice împrejurare, răspunse Marcellus cu amabilitate.

— Asta tinere, se poate, dar nu pe vreme de furtună! declară Bartolomeu. Un bătrân poate să-ţi dea un sfat de

folos când este aşezat la umbra unui smochin într-o după amiază însorită... dar nu pe vreme de furtună".

Corabia era adăpostită într-un ghiol şi cu mare greutate înfruntaseră valurile furioase şi reuşiseră să treacă peste parapet. Sleit de puteri, Isus se întinsese pe o bancă de la pupă, unde l-au acoperit cu o bucată de pânză udă. Punând mâna pe vâsle, ucenicii au reuşit să scoată corabia în larg. Dar după aceea au fost obligaţi să coboare de pe catarg pânza pe care o întinseseră, deoarece furtuna începuse să se dezlănţuie cu toată furia. Nici unul dintre ei n-avusese încă ocazia să se găsească în larg, pe vreme de furtună. Corabia era purtată pe coama valurilor ca o găoace de nucă, pentru a fi apoi repezită ca în adâncuri de prăpăstii; potopul apelor răscolite se repezea asupra lor, smulgându-le uneori vâslele din mână. Coca corabiei se umplea de apă văzând cu ochii. Renunţaseră la orice încercare şi la vâsle nu mai trăgeau decât patru inşi. Ceilalţi scoteau apa, care totuşi creştea mereu-şi ameninţa să-i acopere. Isus continua să doarmă liniştit!

Justus interveni în povestirea lui Bartolomeu când acesta făcu o pauză şi-şi şterse fruntea de sudoare, ca şi când şi-ar fi adus aminte de efortul uriaş din noaptea aceea, când golea apa din corabie cu o găleată, şi începu să-şi facă vânt cu o frunză de palmier.

— Probabil te-ai gândit că Isus ar trebui să se ridice de pe laviţă şi să vă dea o mână de ajutor? întrebă Justus şi zâmbi înveselit.

Obrazul moşneagului tresări din pricina părerilor de rău.

— De, probabil unii dintre noi ne-am gândit că, după ce ne-a băgat în primejdia asta, n-ar strica să pună şi el mâna pe o găleată şi să ne ajute. Evident, adăugă el grăbit, nimeni nu era în stare să mai judece cu mintea liniştită. Furtuna începuse să ne zguduie cumplit şi ne găseam între moarte şi viaţă. Iar noi toţi eram sleiţi de puteri şi cu membrele paralizate de un fel de osteneală care te face să respiri şuierând şi să simţi arsuri pe gât.

— Apoi l-aţi strigat ca să se trezească! zise Justus nerăbdător.

— Da! L-am strigat, zise moşneagul şi se întoarse spre Marcellus: M-am apropiat de el şi l-am trezit. „Învăţătorule!" am ţipat eu. „Corabia se duce la fund! Ne vom îneca! Nu te interesează?" Bătrânul îşi propti bărbia în piept şi oftă îndurerat. „Eu sunt cel care a spus învăţătorului vorbele acestea".

După o clipă de tăcere, Bartolomeu oftă adânc şi continuă: Isus s-a trezit şi s-a ridicat în picioare, şi-a întins braţele lungi şi puternice, apoi şi-a trecut degetele prin părul ud.

— Nu s-a speriat? întrebă Marcellus.

— Isus nu se speria niciodată! ripostă Bartolomeu nemulţumit. S-a ridicat şi s-a îndreptat spre partea dinainte a corabiei bălăcind prin apă, cu braţele ridicate în aer ca să-şi păstreze echilibrul, până a ajuns la catargul principal. Urcându-se pe scara grosolană de lemn, a rămas o clipă ţinându-se cu un braţ de catarg. Apoi a ridicat amândouă braţele în sus şi s-a uitat la valurile ce se încălecaţi unul peste altul şi a început să vorbească. Dar glasul lui nu era răstit. Noi ne uitam la el înspăimântaţi. Vorbea nu cu glas răstit sau poruncitor, ci domol, întocmai cum ai vorbi cu un animal speriat: „Linişte! Linişte! repeta el. Domoleşte-te!"

Felul în care vorbea Bartolomeu reuşise să facă pe Marcellus să aştepte cu respiraţia întretăiată şi să-şi simtă bătăile speriate ale inimii. Se plecă spre el şi cercetă curios obrazul moşneagului.

— Ce s-a întâmplat apoi? întrebă el.

— Furtuna s-a terminat! răspunse Bartolomeu.

— Dar nu imediaţi Bartolomeu ridică braţul slăbit şi cu mâna uscată făcu un gest de oprire.

— Uite ciyal declară el.

— Şi pe cer au răsărit stelele! adăugă Justus.

— De asta nu-mi aduc aminte, murmură Bartolomeu.

— Filip spunea c-au răsărit stelele, stărui Justus cu glasul liniştit.

— Se poate, încuviinţă Bartolomeu şi dădu din cap. Dar eu nu-mi aduc aminte.

— Unii spuneau că şi corabia s-a zvântat imediat, adăugă Justus şi clipi din ochi, ca şi când ar fi ştiut dinainte că bătrânul îl va contrazice.

— Asta este o afirmaţie greşită. Unii dintre noi au continuat să scoată apa cu găleţile tot drumul până la Capernaum. Indiferent de cel care a făcut această afirmaţie, dacă a fost cu noi a ajutat şi el la găleţi.

— Cum v-aţi simţit după această întâmplare neobişnuită? întrebă Marcellus.

— Nu prea aveam ce zice, deoarece toţi ne simţeam ca năuciţi, împrejurul nostru fusese un muget uriaş şi acum totul se liniştise. Apa care se legăna încă înspumată era adormită ca apa unei dulbine. Eu însă simţeam o adâncă împăcare în toată fiinţa. Probabil cuvintele adresate furtunii de Isus ne liniştiseră şi pe noi şi ne întăriseră în inima noastră...

— El ce a făcut după aceea? întrebă Marcellus.

— S-a întors şi s-a aşezat pe banca de la capătul din urmă al corăbiei, răspunse Bartolomeu, şi şi-a strâns levita împrejurul trupului, căci era ud până la piele. Peste câteva clipe a ridicat ochii şi s-a uitat la noi, apoi a zâmbit abătut şi ne-a întrebat ca pe nişte copii: „De ce v-aţi speriat în felul acesta?" Dar nimeni n-a îndrăznit să-i răspundă. Probabil nici n-aştepta ca noi să-i răspundem ceva. Imediat după aceea s-a întins din nou şi punându-şi o mână sub cap în loc de pernă a adormit.

— Eşti sigur c-a adormit? întrebă Justus.

— Nu... dar sta foarte liniştit şi cu ochii închişi. Probabil se gândea la ceva. Noi ne-am adunat în partea de la mijlocul corăbiei şi ne-am uitat unul la altul. Toţi credeau c-a adormit din nou şi nu îndrăzneau să vorbească, îmi aduc aminte de Filip c-a întrebat în şoaptă: „Ce fel de om este acesta de până şi vânturile şi valurile ascultă de vorba lui?"

Povestea se terminase. Marcellus, pentru care fusese anume repetată, ştia că acum aşteaptă să afle ce va spune, fie că va crede, fie că nu va crede în temeinicia ei. Stă pe scaun cu trupul plecat adânc înainte, uitându-se în palmele mâinilor împreunate. Nu se poate ca bătrânul Bartolomeu

să-i fi înşirat minciuni, în acelaşi timp Bartolomeu părea un om pe deplin chibzuit. Dar, pe toţi zeii, ar fi imposibil să crezi că o astfel de întâmplare este posibilă. Un bărbat să vorbească cu furtuna! Să vorbească valurilor dezlănţuite cum ar fi vorbit cu un cal nărăvaş! Şi furtuna să asculte de vorbele lui! Nu se poate... Aşa ceva este imposibil! Simţi ochii binevoitori ai lui Justus că se opresc asupra lui întrebători. Puţin după aceea îşi îndreptă trupul şi clătină din cap.

— Mi se pare ceva neobişnuit! murmură el cu glasul stins. Cu totul neobişnuit!

După-amiaza era pe terminate când căpitanul cu părul cărunt al gărzii coborî la subsol ca să elibereze pe legionarul care retezase o bucată din urechea colegului său de la Minoa. Demetrius se apropie de strungăreaţă tăiată în uşa celulei, imediat ce auzi că se trag zăvoarele, în nădejdea că va auzi conversaţia ce se va desfăşura între ei privitoare la eliberare, dar n-auzi nimic. Nici unul dintre ei nu scoase nici o vorbă. Uşa grea a celulei se deschise larg şi legionarul ieşi pe coridor. Comandantul gărzii plecă împreună cu el în largul coridorului întunecat. Târşâitul surd al sandalelor se stinse.

Puţin după aceea, în toată închisoarea se auzi un freamăt stins, uşile începură să se deschidă, lanţurile zdrăngăneau, se auzeau glasuri răguşite; ţăcănitul străchinilor şi al oalelor, plăcutul clipocit al apei. Sosise vremea când deţinuţilor trebuie să li se dea mâncare şi freamătul ce se auzea era ca şi pocnetul de copite, plescăitul urechilor de la capetele ce se scuturã, nechezatul şi mugetul molcom al animalelor flămânde. Gura şi gâtul lui Demetrius erau uscate-, iar limba i se făcuse ca o curea. Capul începuse să-l vâjâie. Nu-şi aducea aminte să fi fost până acum atât de însetat. Nici chiar în ticăloasa închisoare de pe fundul gaierei care odinioară îl dusese înlănţuit de butuc din Corint până la Roma nu suferise atât de cumplit din pricina lipsei de apă.

Veneau atât de încet cu mâncarea, încât i se părea că niciodată nu vor mai ajunge până la capătul de dincoace al

coridorului. Singura lui nădejde era că apa nu se va termina înainte de a ajunge la celula lui. Nu dorea nimic altceva decât apă! Hrana nici nu l-ar mai interesa dacă ar veni să-i dea o gură de apă... acum, imediat.

Într-un târziu ajunseră şMn faţa uşii lui, traseră zăvorul şi o deschiseră larg. În prag apărură doi sclavi sirieni, murdari şi cu urechile despicate. Cel care era mai mic de statură, dar bine legat şi voinic, băgă o ulcică în găleata cu ciorbă, care era aproape goală, şi-i tăcu semn spre strachina de pe poliţă. Demetrius, care nu era în stare să se mai gândească la altceva decât la setea care-l chinuia, aştepta în mână cu ulcica pentru a-i da apă. Întinse mâna după strachină şi sirianul murdar îi turnă într-însa un cauc de varză prost mirositoare. Apoi scotoci într-o desagă murdară şi, scoţând o bucată de pâine mică şi neagră, o puse pe laviţă. Pâinea se auzi răbufnind în scândura laviţei, ca şi când ar fi fost un bolovan.

Se feri din cale şi ieşi pe coridor ca să facă loc celui mai înalt, care purta pe umăr un urcior uriaş cu apă. Aproape înnebunit de sete, Demetrius ridică oala spre el. Sirianul rânji ca şi când s-ar fi simţit mulţumit că-şi va bate joc de un sclav grec, înclină puţin urciorul şi de la înălţimea aceasta dădu drumul unei şuviţe de apă, care, deşi nimeri în oala lui Demetrius, în violenţa căderii îl stropi pe haine şi în oală nu rămase mai mult de o lingură. Imediat după aceea sirianul se îndreptă spre uşă ca să plece.

— Dă-mi apă! zise Demetrius cu glasul sugrumat.

Sirianul rânji, aplecă din nou urciorul şi restul apei i-l vărsă pe picioare. Apoi se retrase râzând în bătaie xde joc, mergând de-a-ndăratelea, ca să ajungă la ieşire.

Deşi oala pe care Demetrius o ţinea în mână era de pământ, ea totuşi părea destul de grea. şi în mâna unui om chinuit de sete, cum era el acum, putea deveni o armă primejdioasă. Demetrius ridică mâna şi-l pocni cu ea în creştetul capului; lovitura fu atât de violentă, încât cu siguranţă i-ar fi crăpat ţeasta dacă aceasta n-ar fi fost acoperită cu un aşternut de păr des şi bătucit.

Sirianul scăpă de pe umăr urciorul, care căzu şi se făcu ţăndări, apoi trase din brâul murdar un pumnal ruginit şi făcu un pas înainte.

Demetrius nici nu s-ar fi gândit să întrebuinţeze drept armă o strachina de ciorbă fierbinte, dar n-avea nimic la îndemână, aşa ca puse mâna pe ea şi o repezi în obrazul sirianului, apoi îl mai pocni o dată în creştet şi, ridicând de jos un ciob greu din urciorul spart, îl iovi peste mâna în care ţinea pumnalul.

Văzând c-a rămas dezarmat, sirianul se retrase încet spre coridor. unde tovarăşul său cel lat în umeri, neavând loc să intre în celulă, aşteptase ca să vadă cum se va termina încăierarea. Demetrius profită de această intermitenţă pentru a ridica pumnalul. După ce se deschise drumul, cel de pe coridor era gata să se repeadă, dar când constată că şi deţinutul este înarmat se retrase repede şi încercă să închidă uşa.

Cât ai clipi, Demetrius îşi dădu seama că asta ar însemna să fie prins ca într-o capcană şi eventual ucis de o suliţă pe care ar putea-o arunca asupra lui prin strungăreaţă de la uşă. Se propti într-însa cu toată puterea şi reuşi să iasă pe coridor. Impresionaţi de lupta încinsă în apropiere, ceilalţi deţinuţi începură să vocifereze şi să chiuie, aşa că larma făcută de ei determină pe comandantul gărzii să coboare scara de piatră, însoţit de trei soldaţi. Se opriră la depărtare de câţiva paşi. Unul dintre cei care veniseră fu de părere să se repeadă Între ei şi să-i despartă, dar căpitanul întinse braţul şi-l opri. Nu se întâmpla să vezi în fiecare zi o luptă cu pumnalul în mână, şi de fiecare dată când doi furioşi se reped unul la altul în felul acesta lupta merită să fie văzută.

În spatele strâmt al coridorului, cei doi adversari începuseră să se învârtească roată, cântărindu-se unul pe altul. Sirianul, care era cel puţin cu o palmă mai mic decât Demetrius, dar mult mai greu decât el, se lăsase pe vine ca să sară. Gardianul cel mai tânăr îşi scoase punga şi o goli în palmă:

— Fac prinsoare pe doi ţechini şi nouă dinari că porcul acesta de sirian va învinge; camarazii lui clătinară din cap. Grecul li se părea mult inferior. Pumnalul era arma favorită a sirienilor, mai ales când a,vea tăişul întors ca o seceră. Preferinţa lor era să se strecoare în spatele duşmanului şi să i-l înfigă sub coaste, ceva mai spre dreapta ele la umărul stâng. Pentru aşa ceva era nevoie de un cuţit lung. Demetrius cunoştea destul de bine lupta cu pumnalul, dar nu întrebuinţase niciodată un cuţit anume menit să înjunghii oamenii pe ia spate.

Arma pe care o avea în mână părea că este prea lungă pentru spaţiul redus în care se găseau şi nu se simţea nici la îndemână. Sirianul cel înalt rămăsese undeva în întunericul coridorului, departe în urma tovarăşului său. Văzând curiozitatea cu care gardienii urmăresc lupta, cel care ataca îşi zise că va trebui să termine repede. Acum erau foarte aproape şi pumnalele lor scăpărau scântei de fiecare dată când se încrucişau. Demetrius se retrăgea mereu şi sta în defensivă. Gardienii r se feriră din cale, ca să aibă mai mult loc. Imediat după aceea ritmul luptei se acceleră, deoarece sirianul văzu că pe mâneca levitei lui Demetrius apare o dâră de sânge ceva mai sus de cot. Nu trecu mult şi pe dosul mâinii sirianului se văzu o crestătură adâncă; îşi scutură repede braţul ca să elimine sângele, dar mişcarea lui nu fu destul de promptă. O lovitură.se opri pe osul clavicular în imediata apropiere a carotidei. Făcu un pas înapoi. Demetrius îl urmări de aproape, încercând să profite de"acest avantaj şi îi mai răni o dată în aceeaşi mână.

— Păzea, grecule! strigă comandantul. Sirianul cel înalt, care stătuse în fundul coridorului, se plecă subit şi ridică un ciob al urciorului spart, pe care se pregătea acum să-l arunce în capul lui Demetrius. Acesta se lăsă numaidecât pe vine şi ciobul îi trecu sfârâind pe lângă ureche.

— Ajunge! strigă comandantul din nou şi, apucând pe Demetrius de umăr, îl dădu la o parte; cei trei gardieni ridicară lăncile gata să le arunce.

— Ieşiţi afară, ticăloşilor! porunci comandantul.

Sirienii nu îndrăzniră să se împotrivească, rar cel mic de statură aruncă pumnalul însângerat când apucă în lungul coridorului, escortat de gardieni. După ce ajunseră în coridorul de la parter, căpitanul ieşi cu ei în curte. Aici aduseră apă şi după ce spălară rănile combatanţilor le legară provizoriu. Demetrius puse mâna pe un urcior de apă şi sorbi adânc. Tăietura ce o avea pe braţ era adâncă şi dureroasă şi-l ustura şi julitura de pe tâmpla unde fusese scrijelit de ciobul urciorului aruncat de sirianul cel înalt, dar acum, după ce-şi astâmpărase setea, nimic nu-l mai putea interesa.

Căpitanul dădu ordin să-l urmeze şi intrară din nou în pretoriu, iar de aici urcară o scară de marmură şi ajunseră la etajul de sus. Santinela informă gardianul din faţa unei uşi impunătoare că Namius, căpitanul gărzii, ar vrea să vorbească cu legatul. Acesta dispăru, ca să se întoarcă numaidecât şi să le facă semn. Grupul intră în sala impunătoare a pretoriului, luminată de opaiţe uriaşe ce atârnau din tavan, spânzurate de lanţuri meşteşugit lucrate.

Rănile lui Demetrius zvâcneau, dar totuşi nu era atât de grav rănit, încât să nu-i vină să zâmbească în momentul când văzu scena ce se desfăşura în faţa ochilor săi. Paulus, aşezat în faţa lui Sextus la masa uriaşă şi plină de sculpturi de pe estradă, ţinea în mână ulcica de piele în care scutura zarurile. Prin urmare Paulus, care fusese transferat în slujba de legat al fortului din Capernaum, îşi adusese şi tovarăşul de joc. Gardienii şi deţinuţii se apropiară, conduşi de două santinele în uniforme strălucitoare. Paulus ridică privirea plictisită spre ei, apoi îşi concentra atenţia asupra jocului. Scutură zarurile şi le dădu drumul pe tăblia poleită a mesei, apoi ridică din umeri. Sextus zâmbi, luă ulcica în mână, scutură zarurile şi le dădu drumul, ca după aceea să se uite la ele încruntat. Paulus începu să râdă şi se propti în spătarul scaunului. Centurionul Sextus se întoarse spre cei care intraseră în sală.

— Ce s-a întâmplat, Namius?.întrebă legatul şi începu să caşte.

— Sirienii au atacat pe deţinutul acesta grec, stăpâne.

— Pentru ce l-au atacat? întrebă Paulus nemulţumit. Căpitanul Namius nu ştia exact ce s-a întâmplat, dar sirienii coborâseră la subsol pentru a împărţi deţinuţilor hrana şi s-au încăierat cu grecul acesta, pe care l-au adus astăzi.

— Vino mai aproape, grecule, zise Paulus, şi după ce se uită la el făcu ochii mici, ca şi când ar fi încercat să-şi aducă aminte de ceva. Demetrius făcu un pas înainte şi se încruntă ca să-şi poată stăpâni zâmbetul. Sextus se aplecă peste masă şi murmură ceva. Ochii lui Paulus se luminară. Dădu apoi din cap şi zâmbi nepăsător.

— Căpitane, scoate deocamdată pe aceşti sirieni din sală, porunci el. Vreau să vorbesc cu grecul acesta. Apoi aşteptă până când gardienii Ieşiră cu ei. Eşti rănit grav, Demetrius? întrebă legatul cu bunăvoinţă.

— Nu, stăpâne, răspunse Demetrius. Dar în aceeaşi clipă i se păru că pereţii sălii au început să se învârtească împrejurul lui şi în faţa ochilor îi coborî o pânză de întuneric, aşa că imaginea lui Paulus se destramă ca într-o ceaţă, îl auzi că dă un ordin, apoi simţi că cineva a aşezat un scaun lângă el şi-i ajută să se aşeze. O santinelă îi puse o cupă de vin în mână. Imediat după aceea slăbiciunea îi trecu şi reuşi să îngâne: îţi mulţumesc, stăpâne! dar glasul lui păru stins.

— Ia spune, Demetrius, cum se face că tu eşti aici în închisoarea fortului? întrebă Paulus. Dar va fi mai birie să lăsăm amănuntul acesta pentru mai târziu... Unde este stăpânul tău?

Demetrius îi spuse.

— Aici la Capernaum! exclamă Paulus. Şi ce l-a adus pe admirabilul tribun Marcellus în tristul şi evlaviosul nostru oraş?

— Stăpânului meu îi plac ţesăturile făcute în Galileea. A cutreierat toată regiunea pentru a găsi astfel de obiecte.

Paulus încruntă din sprâncene şi se uită la Demetrius cu atenţie.

— S-a vindecat... Înţeleg de cap?

— Da, stăpâne... s-a vindecat definitiv, răspunse Demetrius.

— Am auzit spunându-se...

Paulus nu termină fraza, crezând că Demetrius o va completa. Acesta nefiind obişnuit să stea pe scaun în faţa superiorilor săi se ridică cu greutate în picioare.

— Vreme de câteva luni, tribunul a fost bolnav. Se simţea adânc deprimat. A plecat însă la Atena şi acolo s-a vindecat.

— Spune, Demetrius, care este motivul că s-a simţit atât de deprimat? întrebă Paulus. Apoi, văzând că nu-i răspunde imediat, adăugă: Eu cunosc motivul?

— Da, stăpâne, răspunse Demetrius.

— Ceva s-a întâmplat cu el în momentul când la banchetul procuratorului a îmbrăcat cămaşa aceea!

— Da, stăpâne, i s-a întâmplat ceva.

— Îmi aduc aminte. Efectul asupra lui a fost cu totul neobişnuit. Trupul i se cutremură, ca şi când ar fi vrut să scape de această amintire. Şi acum să revenim la tine... Pentru ce te-au adus aici?

Demetrius îi explică din câteva cuvinte şi când Paulus îl întrebă cum de au ajuns la încăierare îi spuse că a cerut sirianului apă şi acesta n-a vrut să-i dea.

— Chemaţi pe căpitanul Namius! porunci Paulus.

O santinelă ieşi din sală şi se întoarse aproape imediat cu gardienii şi cei doi sclavi sirieni. Namius îi raportă felul în care s-a desfăşurat încăierarea pe coridorul închisorii.

— I-am oprit imediat ce am văzut că unul dintre sirieni pune mâna pe un ciob al urciorului de apă şi-l aruncă asupra grecului.

— Scoate-l în curte şi porunceşte să-i tragă treizeci şi nouă de bice, zise Paulus. Pe porcul celălalt bagă-l în arest şi dă-i mâncare pe sponci ca să nu se îngraşe.

— Dar cu grecul ce să fac, stăpâne? întrebă Namius.

— Du-l să se culce şi cheamă felcerul să-i îngrijească rănile. Namius dădu un ordin şi gardienii plecară cu ceilalţi doi.

— Acum pot să plec, stăpâne? întrebă Demetrius.

— Da... Împreună cu căpitanul. Sau... mai zăboveşte. Tu, Namius, poţi pleca. Te voi chema mai târziu. Paulus se uită

după el până când ajunse la uşă, apoi se uită în largul sălii şi adăugă cu glasul domolit: Puteţi să plecaţi toţi. Tot aşa şi tu, Sextus, adăugă el, întorcând capul peste umăr. Vreau să vorbesc cu Demetrius între patru ochi.

În drumul de întoarcere la han nu schimbară aproape nici o vorbă. Justus se gândea la ceva şi părea uşurat, ca şi când convorbirea avută în timpul după-amiezii cu Bartolomeu ar fi contribuit la înviorarea lui, aşa că mergea cu paşi întinşi.

Cât despre Marcellus, el se simţea impresionat şi tulburat de povestea pe. care i-o spusese bătrânul ucenic al lui Isus. Până acum nu-şi putuse face o idee limpede în legătură cu acest Isus, despre care bătrânul Bartolomeu îi spusese: „Pe omul acesta l-am auzit vorbind cu furtuna şi cu valurile... care l-au ascultat", deşi el ar fi fost dispus să elimine această afirmaţie ca pe ceva imposibil. Dar dovezile despre puterea neobişnuită a lui Isus se îngrămădeau una după alta şi i se confirmau din toate părţile.

Paşii i se domoleau, pe măsură ce gândurile îl răscoleau tot mai adânc, aşa că Justus, care-şi da seama de starea lui de acum, se întoarse spre el, zâmbi îngăduitor şi apucă înaintea lui.

Partea cea mai grea în toată afacerea asta era că, de vreme ce -ai admis că în afirmaţiile ce i se făceau ar putea să fie şi un sâmbure de adevăr, ai fi fost lipsit de judecată să fixezi o limită până la care vei admite să mergi cu încrederea. Ar fi fost copilărie să afirmi: „Da, cred că Isus a săvârşit această faptă extraordinară, dar nu cred c-a săvârşit-o pe cealaltă.

Unele dintre faptele lui puteau fi explicate cu ajutorul judecăţii sănătoase, cum ar fi, de pildă, povestea naivă pe care i-o debitase Harif în legătură cu nunta din ziua aceea. Nu era greu să ţi-o explici. În acelaşi timp trebuia să ţii seama şi de efectul prezenţei lui Isus asupra nuntaşilor, care-l iubeau, îl admirau şi aveau încredere în el. Nu oricine ar fi fost în stare ca să dea apei aceleia gust de vin. Dacă prefacerea apei în vin ar fi fost singura dovadă despre puterea neobişnuită a lui Isus, amănuntul acesta n-ar mai fi

reprezentat o problemă. Dar mai era şi constatarea neobişnuită a lui Miriam, care şi-a dat seama că poate cânta; această constatare o făcuse în aceeaşi zi cu întâmplarea din casa lui Harif. În cazul când acceptai temeinicia întâmplării cu Miriam, ori de asta nu te puteai îndoi, căci dovada era evidentă, atunci tot aşa puteai crede şi minunea întâmplată în casa lui Harif. Afară de asta, nu trebuia uitat nici felul în care fusese hrănită mulţimea aceea compusă din cinci mii de oameni. Puteai să-ţi explici cu uşurinţă şi pe aceasta datorită apelului adresat de Isus acestor oameni când Se spusese că toţi oamenii sunt fraţi şi fac parte dir.tr-o singură familie. Aici nu era nevoie să faci nici o concesie, decât cel mult să admiţi formidabila personalitate a lui Isus, ceea ce nu era câtuşi de puţin greu de vreme ce tu însuţi crezi în această personalitate. Tot aşa Demostene reuşise să obţină minuni de vitejie datorită discursurilor sale. În astfel de împrejurări insufiarea curajului şi a sentimentului de cinste nu putea fi considerată drept o minune.

Mai era şi micul Iona. Toţi locuitorii din Sepforis ştiau despre el că s-a născut infirm. Erai liber să-ţi închipui că Isus a masat piciorul băieţaşului până când i-a îndreptat dislocaţia, şi, dacă acestea ar fi toate faptele extraordinare ale lui Isus, explicaţia pe care le-o găseşti ar fi destul de mulţumitoare. Toţi locuitorii din Sepforis însă credeau că el a săvârşit o minune, căci încrederea oamenilor simpli în întâmplări supranaturale nu cunoaşte nici o margine. Or, adevărul este că ei preferă să creadă ceea ce este imposibil de crezut.

În acelaşi timp mai era şi Lidia, care se vindecase de o boală ce o chinuise ani de-a rândul numai datorită c-a pus mâna pe hainele lui Isus. Totuşi, întemeiat pe propriile sale experienţe, n-ar fi putut afirma că este imposibil. Se grăbise să declare lui Justus că este dispus să creadă fiecare cuvânt ce i-l spusese în legătură cu această întâmplare şi-şi închipuise c-a sosit-momentul să afle şi ceea ce s-a întâmplat în ziua cu furtuna. Dacă admiteai că puterea supranaturală a lui Isus poate vindeca bolile sufleteşti şi

cele trupeşti ale oamenilor datorită numai contactului cu cei suferinzi, nu s-ar putea oare să admiţi că prin analogie a reuşit să liniştească şi furtuna? Din moment ce-i atribui puteri supranaturale, cum vei putea îndrăzni să faci o listă a faptelor pe care le va putea şi a celor pe care nu le va putea săvârşi? Totuşi întâmplarea aceasta cu furtuna părea exagerată! Aici nu era vorba despre o adunare de oameni care să cedeze stăruinţelor lui. Era vorba despre o furtună; or, aceasta este neînsufleţită şi neînţelegătoare! Dacă şi în cazul acesta vei admite că Isus a avut o astfel de putere, atunci vei fi obligat să admiţi şi că Isus a fost de origine divină.

— Mi-am îngăduit să rog pe Şalum să ne frigă un peşte, îi spuse Justus în momentul când Marcellus tocmai se îndrepta spre cort. Vom cina la han. În felul acesta nu vom fi obligaţi să mâncăm bucatele pe care le-aş putea pregăti eu.

— Foarte bfne, răspunse Marcellus îngândurat. Despre Demetrius ai aflat ceva?

— N-am aflat... deşi am întrebat de el şi la han.

— Eu aproape am uitat de el, declară Marcellus. În după-amiaza acestei zile am fost preocupat de alte gânduri.

— Dacă Demetrius a fost arestat, cred că ne va da de ştire, încercă JiiStus să-i liniştească. Vei afla foarte curând pe unde umblă. Nu mă îndoiesc că în schimbul unei despăgubiri îl vor elibera, indiferent de ceea ce a făcut. Sclavii care valorează ceva nu sunt ţinuţi prea mult în închisoare. Vrei să mergem şi să mâncăm, stăpâne?

Sala hanului n-avea mese decât cel mult pentru zece-doisprezece oameni, dar era rânduită cu pricepere şi gust. Din cauză că lumina hanurilor din micile oraşe era primitivă, călătorii mâncau devreme. Cei trei farisei bogaţi al căror cort fusese ridicat în timpul după-amiezii în crângul de sicomori erau aşezaţi la o masă din mijlocul sălii. Doi centurioni din garnizoana fortului se aşezaseră în apropierea unei ferestre din partea de răsărit şi, în aşteptarea mâncării, începuseră să bea vin. Şalum, hangiul cărunt şi scurt în picioare, îi conduse spre o masă din colţul

sălii şi se ploconi adânc după ce Justus îi spuse cine este cu el.

— Este şi el creştin? întrebă Marcellus după ce hangiul se depărta.

Justus clipi de câteva ori şi se uită la el mirat.

— Da, răspunse el cu glasul stins, ca şi când ar fi vrut să-i spună să fie cu băgare de seamă, şi se uită împrejurul său.

— Mi se pare n-ai bănuit că eu cunosc cuvântul acesta, nu-i aşa? murmură Marcellus.

Justus nu-i răspunse, ci-şi împreună mâinile pe piept şi se uită în grădina de afară.

— Calificativul acesta l-a aflat Demetrius la Joppa, îi explică Marcellus.

— Trebuie să fim circumspecţi, îl preveni Justus. Fariseii de obicei au inimă mică şi urechi foarte mari.

— Aceasta este un fel de zicătoare? întrebă Marcellus râzând.

— Da, răspunse Justus, dar nu una pe care ai putea-o repeta în gura mare, şi frânse una dintre pâinile mici aşezate pe masă. Apoi adăugă cu glasul ceva mai ridicat: Şalum pregăteşte pâine foarte bună. Ia şi dumneata!

— Treci adeseori pe aici?

— De un an şi jumătate încoace, astăzi am intrat pentru prima dată în hanul acesta, răspunse Justus. Ultima dată când am fost aici, sala hanului era plină. Toţi ucenicii erau de faţă, dar mai venise şi altă lume, iar în faţa intrării erau sute de inşi. Şalum a dat o cină pentru Isus. Dar a hrănit şi pe cei de afară.

— Care va să zică pe vremea aceea nu trebuia să vă ascundeţi?

— Nu, pe vremea aceea nu era nevoie. Preoţii începuseră să uneltească împotriva trecerii de care se bucura Isus în fata poporului, dar încă nu se dăduseră pe faţă împotriva lui.

— Mi se pare straniu, zise Marcellus, că atâta vreme cât Isus a fost în viaţă şi reprezenta o ameninţare pentru interesele preoţilor nimeni nu încerca să păstreze faptele

lui în secret. Iar astăzi, când este plecat şi mort, nu poţi vorbi despre el decât în şoaptă.

Justus îl privi în luminile ochilor şi zîmbi. Păru că vrea să răspundă ceva, dar se opri, căci un slujitor mai în vârstă apăru cu mâncarea: un peşte fript pe un fund de lemn, o strachină de găluşti cu smântână, un castron de smochine fierte în zeama lor şi un urcior de vin. Mâncarea era bună şi ei flămânzi.

— În seara aceea ai fost în apropierea lui Isus? întrebă Marcellus după ce gustă bucatele.

— Nu, eu eram aşezat lângă Matei, în partea dinspre uşă.

— Isus unde era aşezat? întrebă Marcellus.

— Pe scaunul pe care eşti aşezat dumneata. Marcellus tresări.

— Pe scaunul acesta n-ar trebui să se mai aşeze nimeni! Privirile lui Justus se îmblânziră şi, văzând sentimentul de respect al lui Marcellus, îi zâmbi în senin de aprobare.

— Prietene, vorbeşti cum ar vorbi un creştin, murmură el, apoi după câteva clipe de tăcere adăugă: Ţi-a făcut plăcere ceea ce ţi-a povestit bătrânul Bartolomeu?

— Ceea ce mi-a spus Bartolomeu mi era menit să-mi facă plăcere, răspunse e-l. Trebuie să recunosc că mă simt tulburat. Bartolomeu este un moşneag cumsecade şi sunt convins că el crede fiecare cuvânt din ceea ce mi-a spus.

— Bine, dar dumneata nu crezi? strigă Justus.

— Bartolomeu a tăcut o declaraţie care este menită să arunce oarecare lumină asupra acestei întâmplări, îţi aduci aminte că spunea că s-a simţit împăcat şi liniştit când Isus a început să vorbească cu furtuna? Probabil în momentul acela s-a liniştit furtuna din sufletele oamenilor. Isus s-a adresat spaimei ce pusese stăpânire pe ei şi. auzind cuvintele lui, oamenii s-au simţit liniştiţi.

— Pe dumneata te mulţumeşte această explicaţie? întrebă Justus şi se uită cu atenţie la el.

— Nu mă mulţumeşte deloc! admise Marcellus. Dar ascultă, Justus, nu se poate să ceri lui Isus să liniştească furtuna!

— Şi de ce nu? ripostă Justus cu glasul blând.

— De ce nu! Bine, dar nu-ţi dai seama că în cazul acesta ar fi trebuit să fie mai mult decât om ca să facă aşa ceva? Nu înţelegi că săvârşind o astfel de faptă ar fi devenit un fel de zeu?

— De... şi să zicem că a devenit...

— În cazul acesta rămân foarte multe amănunte care-şi aşteaptă explicaţia. Dacă accepţi că Isus este divin, un fel de zeu, crezi că el ar fi admis să fie arestat şi în timpul nopţii să fie târât de la un pretoriu la altul, să fie bătut şi batjocorit? Dacă ar fi fost zeu, ar fi admis să fie osândit la moarte şi pironit pe cruce? Un zeu, ia gândeşte-te, care a fost răstignit, iar astăzi este mort şi îngropat!

Vreme de câteva clipe Justus nu zise nimic, ci se uită cu atenţie în ochii lui Marcellus. Apoi îşi plecă trupul spre el, îl apucă de mâneca tunicii şi-l trase mai aproape, ca să-i spună ceva la ureche.

— Nu, Justus, aşa ceva nu se poate! protestă Marcellus. Eu nu sunt tâmpit. Aşa ceva nu cred şi nici dumneata nu poţi crede!

— Nu înţelegi că eu l-am văzuţi repetă Justus, fără să se tulbure. Marcellus înghiţi de câteva ori în sec şi clătină din cap.

— De ce ţii să faci astfel de afirmaţii de faţă cu mine? întrebă el răstit. Din întâmplare eu ştiu că această afirmaţie nu este adevărată. Poate vei reuşi să determini pe alţii să te creadă, dar nu pe mine! Ascultă, Justus, n-am avut câtuşi de puţin intenţia să vorbesc despre această întâmplare dureroasă, dar trebuie să ştii că eu l-am văzut murindl Am văzut pe unul dintre legionari înfigându-i suliţa adânc în inimă! L-am văzut când i-au coborât trupul de pe cruce şi era mort, ca orice om care a murit.

— Amănuntul acesta îl ştie toată lumea, ripostă Justus cu glasul liniştit. A fost osândit la moarte şi aşezat în mormânt. Iar în dimineaţa zilei a treia a înviat şi a fost văzut piimbându-se printr-o grădină.

— Justus, trebuie să fii nebun! Astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată.

— Fii prudent! îl admonesta Justus. Ceea ce vorbim noi acum nu trebuie să audă nimeni.

Feri strachina din cale şi, încrucişându-şi braţele, Marcellus se propti cu coatele pe masă şi se uită la el. Mâinile începuseră să-i tremure.

— Dacă-ţi închipui că Isus este în viaţă, murmură el, atunci unde poate să fie acum?

Justus clătină din cap, ridică mâinile amândouă şi, făcând un gest de deznădejde, oftă.

— Eu nu ştiu unde este, răspunse el îngândurat, dar ştiu că trăieşte. După o clipă de tăcere adăugă: Eu aştept în orice moment să-l văd, continuă el şi păru că obrazul i se lamineză. De fiecare dată când se deschide o uşă, la fiecare răscruce de drumuri, la fiecare colţ de stradă şi pe orice culme de munte ce se arată în calea mea.

Marcellus se uită la el cu ochii mari şi dădu din cap.

— Am băgat de seamă că aştepţi mereu să întâlneşti pe cineva, zise el. Dacă vei continua să judeci în felul acesta, să ştii că-ţi vei pierde mintea. Nici unul dintre ei nu mai zise nimic. Marcellus întoarse privirea spre uşă: Vrei să spui că nu te-ar mira deloc dacă Isus ar apărea acum aici în sala hanului şi ar cere lui Şalum să-i dea de mâncare?

Buzele lui Justus se înfiorară de. un zâmbet uşor când văzu obrazul lui Marcellus ridicat spre el, exact ca obrazul inocent al unui copil care nu este în stare să înţeleagă.

— Nu! răspunse el cu convingere. Nu m-ar mira câtuşi de puţin. Recunosc că prima dată când l-am văzut m-am simţit cutremurat de spaimă. Cum spui şi dumneata, astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată. Par imposibile. Dacă s-ar fi întâmplat să fiu singur, m-aş fi îndoit şi eu de capacitatea mea de percepţie şi poate mi-aş fi închipuit că mi-am pierdut mintea.

— Unde s-a întâmplat asta? întrebă Marcellus pe un ton atât de grav, ca şi când ar fi aşteptat să-i răspundă ceva ca să poată crede.

— În atelierul lui Ben Iosif; ne adunasem câţiva inşi la vreo zece zile după ce Isus a fost osândit la moarte. Mâncaserăm ceva frugal împreună. Soarele apusese, dar

noi nu aprinsesem încă lumina. Toţi vorbiserăm destul de mult despre el şi unii afirmau că ar fi apărut din nou şi că l-ar fi văzut. Mie nu-mi venea să cred, deşi n-am zis nimic.

Auzisem o mulţime de veşti care se contraziceau una pe alta. În dimineaţa zilei a treia câteva femei s-au dus să viziteze mormântul, dar l-au găsit gol; una dintre ele care venise înaintea celorlalte spunea c-a văzut pe Isus plimbându-se prin grădină şi că ar fi vorbit cu ea.

— Fără îndoială femeia a avut halucinaţii, declară Marcellus.

— Tot aşa mi-am zis şi eu la început, admise Justus. Pe urmă a sosit vestea că doi bărbaţi l-au întâlnit pe drum şi l-au poftit să mănânce împreună la han.

— Au fost oameni de încredere?

— Eu nu i-am cunoscut. Unul dintre ei era Cleopa şi văr cu Alfeu. Numele celuilalt nu l-am auzit niciodată.

— Nu cred că o astfel de mărturie ar preţui ceva.

— Gândul acesta mi-a trecut prin minte, zise Justus. Câţiva dintre ucenici spuneau că l-au văzut în aceeaşi noapte apărând în mijlocul odăii în care erau adunaţi. Dar ei se simţeau grozav de chinuiţi şi mi-am zis că probabil aceasta a fost o simplă închipuire, mai ales când auzi atâtea întâmplări ciudate...

— Este firesc! încuviinţă Marcellus. Când astfel de poveşti încep să circule, halucinaţiile încep să apară, în sfârşit... zi înainte! Eraţi adunaţi în casa lui Ben Iosif...

— Ioan tocmai spunea cum arăta şi ce i-a spus...

— Vorbeşti despre tânărul acela visător pe care l-am văzut şi eu?

— Da... despre acela, încuviinţă Justus fără să se simtă tulburat de întrebarea lui. După ce a terminat ce avea de spus, Toma s-a ridicat în picioare şi şi-a exprimat părerea, care în realitate era şi părerea mea: „Nu cred nici un cuvânt din tot ce ne-ai spus! protestă el. Şi nici nu voi crede până în ziua când îl voi vedea cu ochii mei şi voi pipăi cu mâinile mele rănile de pe trupul lui".

— Asta înseamnă că nu i-a lipsit îndrăzneala, declară Marcellus. Ioan s-a simţit jignit de vorbele lui?

— Eu nu ştiu dacă s-a simţit sau nu, răspunse Justus îngândurat. Dar n-a avut nici vreme să ne spună că este jignit. Isus a apărut în faţa ochilor noştri... şi se oprise în picioare alături de Toma.

— Nu se poate... Justus!

— Ba da... şi pe buzele lui tremura acelaşi zâmbet îndurerat pe care toţi îl cunoşteam atât de bine.

— Arăta ca un spectru?

— Nu... dar părea mai slăbit. Se puteau vedea urmele chinurilor prin care trecuse. Pe frunte i se vedeau urmele prelungi ale rănilor pricinuite de ghimpii de mărăcini. A întins mâinile spre Toma...

— V-aţi adunat cu toţii împrejurul lui? întrebă Marcellus cu greutate, căci îşi simţea gâtul uscat.

— Nu... Mi se pare că toţi am rămas înmărmuriţi. Cred că n-aş fi fost în stare să mă mişc, chiar dacă aş fi încercat. S-a făcut tăcere adâncă şi Isus a ridicat palmele mâinilor spre Toma şi a zâmbit. „Pipăie-le!", a zis el cu glasul blând. Toma se simţea umilit şi acoperindu-şi faţa cu mâinile a început să plângă ca un copil.

Sala hanului se golise şrîntunericul coborâse. Şalum se aprppie de ei şi-i întrebă dacă-i mai poate servi cu ceva. Marcellus tresări speriat de cuvintele lui şi reveni la realitate.

— Am povestit prietenului meu câte ceva despre Isus, declară Justus.

— Da, da, încuviinţă Şalum. Într-un rând, când mi-a făcut cinstea să treacă pragul casei mele, a stat pe scaunul acela pe care eşti aşezat acum dumneata, stăpâne.

— În timpul cinei nu s-a ridicat în picioare ca să spună ceva? întrebă Marcellus.

— Ne-a spus o parabolă, răspunse Şalum. Cineva dintre cei de faţă a întrebat ce înţelege când spune „aproapele meu", cum scrie şi în legea noastră. Isus a început să ne spună despre un bărbat care plecase din Ierusalim până în Ierihon - drumul acesta este primejdios -şi, fiind atacat de beduini, aceştia i-au luat hainele, l-au jefuit şi l-au rănit, lăsându-l aproape mort în marginea drumului. Puţin după

aceea a apărut un preot, dar a trecut pe lângă el, deşi-l văzuse, şi şi-a continuat drumul. A venit apoi un levit, care s-a oprit şi s-a uitat la el, dar şi acesta şi-a văzut de drum. La urmă a apărut un samaritean - despre oamenii aceştia, stăpâne, noi nu prea avem păreri bune - şi, după ce a legat rănile omului, l-a luat pe măgarul său şi l-a dus la un han. „Care dintre aceşti oameni poate fi „aproapele" pentru cel care fusese atacat de tâlhari?", a întrebat Isus.

— Cred că răspunsul n-a fost greu de dat, zise Marcellus. Dacă aş fi fost şi eu de faţă, i-aş fi pus o altă întrebare. Am fost informat că Isus n-a fost niciodată de acord ca oamenii să se încaiere între ei, indiferent de pricinile ce i-ar îndemna să facă aşa ceva. Să zicem că samariteanul acesta ar fi sosit în momentul când călătorul a fost atacat de beduini; ce ar trebui să facă : să sară în ajutorul lui sau să aştepte până când tâlharii îl vor jefui şi-şi vor vedea de drumul lor?

Şalum şi Justus se uitară unul la altul, aşteptând fiecare ca celălalt să răspundă.

— Isus avea obiceiul să vindece rănile, nu să le pricinuiască altora, răspunse Justus cu glasul solemn.

— Crezi că răspunsul acesta, stăpâne, este de ajuns pentru întrebarea pe care ai pus-o?

—Nu, căci acesta nu este un răspuns. Haide, Justus, să plecăm, deoarece s-a întunecat. Se ridică în picioare, apoi se adresă hangiului: Peştele a fost bine pregătit, Şalum. Mâine la amiază ne vei pregăti din nou un peşte.

Justus luă felinarul pe care-l adusese Şalum şi apucă înainte prin curtea îngrijită a hanului, apoi, după ce intră în cort, aprinse pe al lor, care era mai mare, şi-l atârnă de stâlpul de la mijloc. Marcellus îşi desfăcu curelele încălţămintei, se descinse şi se întinse pe pat, urmărind pe Justus cum îşi pregăteşte aşternutul.

— Şi ce s-a întâmplat după ce Toma i-a văzut rănile? întrebă Marcellus.

— Ben Iosif a umplut o strachină de ciorbă şi a întins-o lui Isus, răspunse Justus şi se aşează pe marginea patului.

Avea o bucăţică de peşte, un colţ de pâine şi un fagure de miere. Isus le-a luat din mâna lui şi a început să mănânce.

— Prin urmare, nu era numai duh, zise Marcellus.

— Nu ştiu ce să-ţi răspund, declară Justus cu îndoială. A,mâncat mâncarea... sau în orice caz a gustat-o. Întunericul începuse să se lase repede. Filip le-a spus c-ar fi bine să aprindă un opaiţ. Andrei era aşezat în apropierea uşii de la odaia de alături, aşa c-a ieşit şi s-a întors cu un amnar şi cu iască. Bătrânul Ben Iosif a ieşit în calea lui cu opaiţul. Andrei l-a aprins, dar în aceeaşi clipă au constatat că Isus nu mai este între ei.

— Dispăruse? întrebă Marcellus şi se ridică în picioare.

— Nu ştiu, răspunse Justus. În odaie se făcuse întuneric greu. Probabil ieşise pe uşă. Dar nimeni n-auzise uşa nici deschizându-se, nici închizându-se.

— La sosire intrase pe uşă?

— Nu ştiu. Eu nu l-am auzit când a intrat. Am constatat cu totul pe neaşteptate că este în faţa mea, oprit în apropierea lui Toma. În clipacând flacăra opaiţului a început să pâlpâie, am băgat de seamă că nu mai este acolo.

— Ce crezi că s-a putut întâmpla?

— Nu ştiu! răspunse Justus şi clătină din cap. Urmă o lungă tăcere.

— De atunci l-ai mai văzut? întrebă Marcellus. Justus dădu din cap.

— L-am mai văzut o dată, încuviinţă Justus, cam la o lună după aceea. Dar în timpul acesta fusese văzut şi prin Galileea. În noaptea când Isus a fost judecat, s-a întâmplat ceva foarte trist, în timpul cât a stat în faţa lui Anna, Simon Petru a aşteptat în curte, unde legionarii aprinseseră un foc. O slujitoare a întrebat pe Petru: „Eşti şi tu unul dintre prietenii galileeanului acestuia?". Şi Petru s-a lepădat de el, răspunzându-i: „Nu-l cunosc!".

— Eu mi-am închipuit că Petru este conducătorul ucenicilor lui Isus, zise Marcellus.

— Tocmai aceasta este partea tristă. De obicei Petru era o fire îndrăzneaţă şi nu se ferea de primejdie, în noaptea aceea însă purtarea lui n-a fost aşa cum ar fi trebuit. A

urmat convoiul din depărtare, când l-au scos pe Isus şi l-au dus la palatul procuratorului, iar el a aşteptat pe cealaltă margine a străzii în timpul cât a durat judecata. Nu ştiu unde a plecat după ce s-a pronunţat osânda şi legionarii s-au îndreptat cu el spre Golgota; tot aşa nu ştiu unde şi-a petrecut noaptea şi ziua următoare. L-am auzit vorbind despre ceea ce s-a întâmplat şi se simţea chinuit de remuşcări, aşa că s-a întors acasă.

— Prin urmare, Petru n-a fost de faţă când ucenicii şi-au închipuit c-au văzut pe Isus.

— N-a fost... dar Isus le-a spus să informeze şi pe Simon Petru.

— Isus ştia că Simon Petru s-a lepădat de el?

— Fireşte că ştia! Tocmai de aceea ţinea ca el să fie informat că totul este în ordine. Ziua următoare.fraţii Zevedeu şi Toma au luat hotărârea să-l însoţească pe bătrânul Bartolomeu până acasă. L-au ridicat în spinarea unui măgăruş şi au plecat cu el în Galileea, unde au întâlnit pe Petru, care se zbuciuma din pricina părerilor de rău. I-au spus şi lui ce s-a întâmplat. A vrut să se întoarcă în cea mai mare grabă la Ierusalim, dar ei l-au sfătuit să mai aştepte, deoarece se răspândise ştirea despre reapariţia lui Isus şi preoţii iscodeau în toate părţile. Dugheana lui Ben Iosif era supravegheată, în aceeaşi noapte au plecat cu toţii ia pescuit, în zorii zilei, înainte de răsăritul soarelui, s-au urcat în barcă şi s-au îndreptat spre ţărmul din partea de răsărit. Bartolomeu mi-a spus că erau osteniţi de lunga veghe din timpul nopţii şi degeraţi din pricina ceţei, când, cu totul pe neaşteptate, au auzit plescăitul puternic al apei după ce ajunseseră cam la două sute de coţi departe de ţărm. Simon Petru sărise în apă şi începuse să înoate, în aceeaşi clipă au văzut şi pe Isus, stând în picioare pe ţărm şi aşteptând. A fost o întâlnire duioasă între ei, căci Simon Petru nu-şi mai putea găsi astâmpăr.

— Şi ce s-a întâmplat după aceea, întrebă Marcellus nerăbdător. A dispărut din nou ca şi rândul trecut?

— N-a dispărut numaidecât. Au pus o oală pe foc la marginea apei şi au fiert peşte. A stat cu ei şi a vorbit

vreme de un ceas, acordând cea mai mare atenţie lui Simon Petru.

— Despre ce an vorbit?

— Despre obligaţiile ce le vor avea de aici înainte şi despre răspândirea învăţăturilor lui. Le-a făgăduit că va reveni din nou, dar nu le-a spus ziua şi ceasul.Vor trebui să aştepte şi să privegheze. După ce au mâncat, unul dintre ei a propus să meargă împreună la Capernaum. Ridicaseră barca pe ţărm şi, apropiindu-se de ea, an început să se opintească pentru a-i da drumul în apă. Toţi intraseră în apă afară de Isus, care rămăsese pe ţărm. Bartolomeu era în partea dinapoi a bărcii şi se străduia să întindă o pânză pe catarg. După ce au trecut peste parapetul bărcii, s-au întors în partea unde rămăsese Isus, dar el nu mai era pe ţărm.

— Dar mai târziu a apărut din nou?

— Ultima dată când.a apărut am fost şi eu de faţă, declară Justus. Asta s-a întâmplat pe vârful unui munte din Iudeea, la vreo câteva mile spre miazănoapte de Ierusalim. Nu trebuie să uit să-ţi spun că în vremea aceea ucenicii şi prietenii lui Isus erau de aproape supravegheaţi. Când se întâmpla să ţinem câte o adunare, nu ne puteam întâlni decât târziu noaptea şi în locuri întunecoase. Cărturarii şi fariseii de la templu aveau la îndemâna lor pe toţi legionarii procuratorului pentru a supraveghea orice mişcare. Aici în Galileea Irod Antipa şi legatul Iulian dăduseră ordine ca să fie osândiţi la moarte toţi cei pe care-i vor auzi chiar numai că pronunţă numele lui Isus.

— Credeau şi ei că Isus a înviat? întrebă Marcellus.

— Probabil nu credeau. Nu ştiu ce să zic. Dar fără îndoială îşi dădeau seama că n-au reuşit să-l înlăture, îşi închipuiseră că poporul îl va uita foarte curând şi se va întoarce din nou la vechile lui preocupări, dar foarte curând au băgat de seamă că Isus pusese temeîia unei mişcări care s-a adâncit.

— Nu înţeleg ce vrei să spui. Despre ce fel de mişcare este vorba?, întrebă Marcellus.

— În primul rând, veniturile templului au scăzut în mod simţitor. Sute de oameni care aveau obiceiul să aducă jertfe nici nu mai intrau în sinagogile ale căror preoţi persecutaseră pe Isus. Nu au avut loc nici un fel de tulburări şi nici autorităţile nu recurseseră încă la violenţe. Dar în toate târgurile din Iudeea, Samaria şi Galileea negustorii care-şi închipuiseră că se vor pune bine cu autorităţile, denunţând pe cei care erau adepţii învăţăturilor lui Isus, şi-au dat seama că afacerile lor au început să meargă prost. Creştinii începuseră să se adreseze numai celor care făceau parte din mişcarea lor. Se vedea limpede că ei sunt în legătură unii cu alţii şi că se întâlnesc în taină. Puţin după aceea s-a publicat un edict, care oprea toate întrunirile adepţilor lui Isus. Astfel am hotărât să nu ne mai întâlnim unul cu altul până când timpurile se vor mai linişti.

— Câţi creştini puteau să fie pe vremea aceea în Ierusalim? întrebă Marcellus. Probabil vreo zece-doisprezece.

— Cam vreo cinci sute, care s-au dat pe faţă. Într-o după-amiază, cam la cinci săptămâni după răstignirea lui Isus, Alfeu a venit la mine acasă şi mi-a spus că Simon Petru a convocat o adunare. La o săptămână după aceea trebuia să ne adunăm pe vârful unui munte, departe de orice drum, într-un loc unde odinioară ne odihniserăm de multe ori când Isus se întâmpla să fie împreună cu noi. Ştiind că este primejdios să fim văzuţi în lungul drumurilo r mai mulţi împreună, am plecat despărţiţi. Era o dimineaţă senină. Când am plecat pe poteca ce şerpuia în lungul holdelor pentru a ajunge la locul de întâlnire, în lumina limpede a dimineţii am văzut câţiva oameni care apucaseră înaintea mea, dar n-am putut recunoaşte pe nici unul dintre ei afară de Simon Petru, care era foarte înalt. După ce poteca a început să urce costiş, am ajuns pe bătrânul Bartolomeu, care se sprijinea în toiag şi părea obosit.

— Făcuse drumul pe jos din Capernaum până la Ierusalim? întrebă Marcellus mirat.

— Ca să facă drumul acesta a avut nevoie de o săptămână, răspunse Justus. Dar părea că pentru el coasta

muntelui va fi prea grea de urcat. L-am sfătuit să nu se mai străduiască, deoarece inima lui ar putea să nu reziste, dar n-a vrut să mai asculte. Aşa că i-am întins mâna şi ne-am continuat urcuşul în lungul potecii, care la fiecare cotitură devenea tot mai greu. Din când în când vedeam pe ceilalţi care apucaseră departe înaintea noastră şi umblau răzleţiţi. Ajunseserăm până la jumătatea coastei când Bartolomeu s-a oprit şi întinzând toiagul l-am auzit că spune: „ia uită-te colo! În vârful stâncii!". Am ridicat privirea şi am constatat că era acolo şi ne aştepta. Era îmbrăcat în veşmânt alb şi lumina soarelui tremura pe deasupra lui atât de puternic, încât îţi lua vederile. Se oprise în vârful stâncii din culmea muntelui şi aştepta.

— Ai rămas înspăimântat?

— Nu înspăimântat... ci nerăbdător să ajung cât mai repede la destinaţie. Bartolomeu a stăruit să-l las singur. Spunea că vă încerca să urce coasta fără ajutorul meu, dar el, bietul, era aproape mort de oboseală, aşa că nu m-am mişcat de lângă el. Când am ajuns, în sfârşit, pe platou şi am intrat într-un crâng, am văzut amândoi pe Isus cu braţele întinse în semn de binecuvântare. Ucenicii erau îngenuncheaţi împrejurul lui. Simon îşi acoperise obrazul cu palmele uriaşe şi-şi plecase fruntea, încât aproape atingea pământul. Bătrânul Bartolomeu era atât de (sleit de puteri, încât nu putea să mai facă singur un pas. A căzut în genunchi. Tot aşa şi eu, deşi ne găseam la depărtare de cel puţin o sută de paşi de ceilalţi. Ne-am plecat frunţile la pământ. Glasul lui Justus păru că se stinge, cutremurat de emoţie. Marcellus aşteptă în tăcere ca să se reculeagă.

— Puţin după aceea, continuă Justus, am auzit murmur de glasuri şi, când am ridicat privirea, am constatat că Isus nu mai este între ei. Plecase!

— Cum se poate, Justus? Unde crezi c-a plecat? întrebă Marcellus speriat.

— Nu ştiu, prietene. Singurul lucru pe care-l ştiu este că Isus e viu şi-l aştept mereu să-l văd apărând în calea mea. Uneori mi se pare că încep să devin conştient de prezenţa lui, ca şi când ar fi în apropierea mea. Justus încercă să

zâmbească şi ochii îi erau plini de lacrimi. Senzaţia aceasta te face să fii cinstit şi sincer, adăugă el. Nu te simţi ispitit să înşeli sau să amăgeşti pe nimeni, nici să spui minciuni, nici să jigneşti pe cineva când presimţi că Isus trebuie să fie în apropierea ta.

— Eu cred că nu m-aş simţi deloc în largul meu, declară Marcellus, dacă aş fi mereu conştient că sunt supravegheat de o prezenţă invizibilă.

— Nu se poate să ai o astfel de senzaţie când această prezenţă invizibilă te-ar ajuta să te aperi împotriva ta însuţi, Marcellus. Este o mare satisfacţie să ştii că cineva este mereu în apropierea ta, ca să-ţi îndrepte paşii pe drumul cel drept.

Justus se ridică pe neaşteptate în picioare şi se apropie de intrarea cortului. Printre tulpinile copacilor se vedea legănându-se lumina unui felinar.

— Se apropie cineva? întrebă Marcellus şi se ridică de pe marginea patului.

— Vine un legionar! îngână Justus.

— Probabil aduce ştiri despre Demetrius, zise Marcellus şi se apropie şi el de intrarea cortului. Un legionar înalt de statură se opri în faţa lor.

— Am adus un mesaj, anunţă legionarul, de la legatul Paulus pentru tribunul Marcellus Lucan Gallio.

— Tribunull îngână Justus cu glasul sugrumat de spaimă.

— Legatul m-a însărcinat să vă transmit salutările lui, adăugă legionarul ceremonios, şi doreşte ca bunul său prieten, tribunul Marcellus, să poftească până la fort în calitate de invitat al său pentru astă-seară. Dacă eşti de acord, stăpâne, să vii chiar acum, aş putea să-ţi luminez drumul.

— Foarte bine! răspunse Marcellus. Voi fi gata de plecare peste câteva minute. Te rog să mă aştepţi la poarta hanului.

Legionarul îşi duse suliţa la frunte în semn de salut, apoi ieşi din cort şi plecă.

— Pesemne Demetrius este în siguranţă! zise Marcellus mulţumit.

— Şi eu mi-am trădat poporul! gemu Justus şi se aşeză pe marginea patului. Am dat prietenii mei în mâinile vrăjmaşului lor!

— Nu, Justus... nu este ceea ce-ţi închipui! zise Marcellus şi-i puse o mână pe umăr. Situaţia aceasta ar putea să te neliniştească, dar, crede-mă, eu nu sunt o iscoadă. Mai curând s-ar putea afirma că eu sunt prietenul tău şi al poporului tău. Aşteaptă-mă aici până mâine la amiază, când mă voi întoarce.

Justus nu-i răspunse nimic, ci rămase cu obrazul proptit în palme până când ecoul paşilor lui Marcellus se stinse departe. Petrecu o noapte lungă de veghe, chinuit de păreri de rău şi remuşcări. Când primele scăpărări ale zorilor se arătară la marginea cerului, galileeanul îşi adună puţinele lucruri pe care le avea, ieşi în strada pustie şi apucă la drum; trecu pe lângă fortul vechi şi ajunse în piaţă. Vreme îndelungată rămase aşezat pe treptele de marmură ale sinagogii şi, după ce răsări soarele, se îndreptă spre căsuţa unde-i lăsase pe Iona.

Mama lui Toma era în bucătărie şi pregătea prânzul.

— Ai venit devreme, zise ea. Nu mă aşteptam să vii atât de dimineaţă. Cred că nu ţi s-a întâmplat nimic, adăugă femeia şi se uită la el cu atenţie.

— Aş vrea să plec la drum cât se va putea de repede, răspunse el.

— Dar unde este tânărul roman şi caravana cu care ai venit?

— Vor mai zăbovi în oraş, răspunse Justus. Iona va pleca imediat, împreună cu mine, ca să ne întoarcem acasă.

CAPITOLUL XVIII

Paulus fusese numit abia de o săptămână comandant al fortului din Capernaum, dar începuse să-şi dea seama că această numire nu-i va face nici o plăcere.

Aşteptase mai bine de doisprezece ani ca într-un fel oarecare să poată scăpa din fortul Minoa. Era ruşinos să-ţi petreci timpul în fortul de acolo şi însăşi administraţia imperiului încerca prin toate mijloacele să-ţi dea să înţelegi că în calitate de centurion al fortului Minoa te găseşti într-un fel de exil.

Clădirile fortului erau urâte la vedere şi dărăpănate, echipamentul prost, clima insuportabilă. Pământul dogorit de soare nu avea un copac, o floare şi nici un firicel de iarbă, nici cel puţin buruieni. Atmosfera era permanent încărcată de praful gălbui şi coroziv. Ar fi fost imposibil să fii curat oricât te-ai fi străduit şi, după ce treceau câteva luni de viaţă la Minoa, nici nu te mai interesa dacă eşti curat sau nu.

Legionarii garnizoanei erau trândavi, certăreţi, murdari şi rău nărăviţi. Din pricină că nu aveau nimic de lucru afară de rarele şi sângeroasele incursiuni împotriva beduinilor, disciplina nu putea fi respectată cu severitate şi ordinele se executau cu indiferenţă.

Distracţii nu se găseau de nici un fel şi nici posibilitatea de a-ţi trece timpul cu ceva folositor. Când nu puteai să mai suporţi plictiseala şi lipsa de confort, plecai la Gaza şi te îmbătai de nu te mai puteai ţine pe picioare şi în astfel de împrejurări era adevărat noroc dacă se întâmpla să nu te încaieri cu cineva.

Cât despre cartierele oraşului, care era cunoscut în toată lumea datorită murdăriei şi ticăloşiei, pe străzile de la margine netrebnici din mai multe rase zbierau şi se înjurau în toate limbile, iar cei mai tineri erau purtători de boli primejdioase, aşa că orice trecător se expunea să fie jefuit la lumina zilei şi atacat de aceşti derbedei. Gaza îşi avea păcatele ei, pe care toată lumea le cunoştea. Dar avea un port cu cheiuri şi docuri încăpătoare. Micile corăbii de coastă erau legate la bintele cheiurilor, iar galerele de război ancorau la,intrarea portului. Coborai în port şi făceai o plimbare pe cheiurile largi; urmărind vasele care plecau şi veneau, aşa că-ţi dădeau senzaţia că mai păstrezi contactul cu lumea din afară. Uneori comandanţii vaselor veneau ca să-şi petreacă noaptea în fort; altă dată veneau ca să vadă militarii pe care i-au cunoscut la Roma şi întârziau până când vasul lor îşi luă încărcătura.

Numirea neaşteptată a lui Paulus în calitate de legat al fortului Capernaum fusese primită cu mare bucurie. EI nu trecuse niciodată prin părţile acelea, dar auzise vorbindu-se despre farmecul calm al acestui oraş. Bătrânul Iulian fusese de multe ori pizmuit pentru slujba de comandant al fortului acestuia.

În primul rând, fortul era la o depărtare de cel mult un ceas de drum făcut călare de oraşul Tiberiada, reşedinţa bătrânului Irod Antipa, care era un om de nimic, dar foarte bogat. Paulus ştia dinainte că vederea acestei reptile nu-i va face nici o plăcere; de obicei funcţionarii provinciali de teapa lui nu-i inspirau decât dispreţ, căci îi ştia că su.nt în stare să-ţi lingă tălpile picioarelor şi să-şi vândă chiar pe sora lor pentru un zâmbet ce tremură pe obrazul unui roman; dar în casa lui Irod erau de multe ori primiţi şi ospătaţi oameni care, deşi îl dispreţuiau, erau totuşi obligaţi să dea dovadă de respect faţă de demnitatea lui de tetrarh al Galileii şi Pereii.

Despre- Capernaum toată lumea spunea că este un oraş frumos, împresurat în toate părţile de costişele verzi ale munţilor, cu crestele acoperite de zăpadă. În interior era o mare, populaţia era supusă şi ascultătoare. Despre oamenii

aceştia se spunea că sunt profund întristaţi din pricina răstignirii lui Isus, dar nemulţumirea lor nu degenerase niciodată în violenţe. Fără îndoială, cu timpul această nemulţumire se va domoli şi ea. Procedeul bătrânului Iulian - care avea obiceiul să plătească oameni care să iscodească împrejurul oamenilor liniştiţi pentru a descoperi uneltiri inexistente, afişarea edictelor draconice, biciuirea şi închisorile - nu folosise la altceva decât să determine pe oamenii aceştia simpli să ţină şi mai mult unul la altul. Evident, dacă pescarii aceştia încăpăţânaţi îi vor pricinui nemulţumiri din cauza cultului lor, va fi obligat să-i pedepsească şi el sau să se expună unor nemulţumiri din partea lui Irod. Prezenţa lui acolo implica păstrarea ordinii.

Dar acum, după ce se instalase, constată că liniştea din împrejurimi este mai mult decât ceea ce ar fi îndrăznit să ceară el. Zeii păreau că au poruncit anume în timpul nopţilor să nu se audă nici un zgomot. În primele zile de la sosirea lui, Paulus nu fu în stare să aprecieze această linişte, aşa cum ar fi meritat în realitate. Preocuparea de a se instala într-un apartament cu totul nou şi plăcerea pricinuită de aranjarea acestui apartament de către Irod fură singurele lui gânduri imediate întrebuinţa baia luxoasă a apartamentului său şi se gândea cu bunăvoinţă la bătrânul Iulian, căruia niciodată nu-i fusese de nici un folos.

Fortul fremăta de activitate. Un contingent destul de important din Minoa îl însoţise pe drum. În palatul procuratorului din Ierusalim se dăduseră obişnuitele festivităţi din săptămâna Paştilor, deşi Paulus părea preocupat şi tăcut, deoarece abia aştepta ca totul să se termine şi el să se poată întoarce acasă. Garda din Minoa îl însoţise la Capernaum nu numai pentru a-l apăra împotriva atacurilor în timpul drumului, dar şi pentru a atribui o importanţă instalării lui în noua slujbă. După ceremonia la care Irod fusese reprezentat de un delegat, se dăduse un banchet şi se serviseră vinuri alese şi din belşug. Banchetul fusese destul de zgomotos: câteva capete sparte, nasuri turtite, iar neînţelegerile mai grave fuseseră limpezite cu cuţitul în mână. Sala pretoriului se umplu a doua zi de

acuzaţi cu obrajii stâlc"iţi şi hainele rupte; umpluse arestul şi debitase câteva înjurături neobişnuite între legionarii din Capernaum; apoi, mulţumit de felul în care-şi făcuse datoria din prima zi de la instalare, se dusese să se culce, umflat în pântece de mâncare şi băutură bună.

Ziua următoare, contingentul din Minoa plecase acasă... afară de Sextus. În ultimul moment, presimţind că se va plictisi stând singur, poruncise bătrânului Sextus să mai zăbovească împreună cu el chiar numai pentru un timp cât de scurt. După ce plecară cei din Minoa, asupra fortului se aşternu o linişte stranie şi neaşteptată, în prima seară, după ce Sextus plecase la culcare, Paulus se apropie de fereastră şi începu să urmărească tremurul luminii de lună pe apele lacului. Liniştea era atât de profundă, încât afară de sforăitul greu al lui Sextus nu se auzea nici un zgomot. Probabil făcuse o greşeală când reţinuse pe Sextus aici, la Capernaum. În realitate el nu era omul indicat să-ţi ţină tovărăşie într-o astfel de împrejurare.

Ce ar putea găsi aici ca să-şi treacă vremea mai uşor? Oraşul dormea adânc. Farm lia lui Irod era plecată. Oraşul Tiberiada era pustiu. Dacă acesta este felul de viaţă pe care va fi condamnat să-l ducă în Capernaum, atunci ar fi fost mult mai bine să rămână la Minoa.

Zilele treceau una după alta şi el se aşeza la lucru pentru un ceas sau două, dar timpul nu se mai termina. Ieşea apoi în faţa fortului şi se plimba prin curtea spaţioasă, apoi se oprea lângă cadranul solar şi citea inscripţia laconică de pe soclul de marmură: Tempus fugit. Făcea o strâmbătură şi se întorcea spre Sextus ca să-i spună:

— Se vede limpede că bătrânul Vergiliu n-a fost niciodată în Capernaum.

Peste o săptămână Paulus se simţea atât de neliniştit, încât îşi zise că va fi obligat să inventeze un pretext oarecare pentru a pleca la Ierusalim, deşi ultima dată când vizitase oraşul nu-i făcuse nici o plăcere. Probabil din pricină că nesuferitul de Quîntus, pe care-l trimiseseră de la Roma ca să inspecteze comandamentele forturilor din Palestina, prea încerca să-şi dea importanţă în toate părţile.

Paulus, care din fire nu ierta pe nimeni, nu avusese încă niciodată prilej să dispreţuiască pe cineva atât de repede şi atât de categoric ca pe omul acesta. Quintus era vanitos, închipuit şi mândru ca un păun cu coada smulsă; era şi insolent, şi prost crescut, cu un cuvânt un dobitoc cu care nu merita să stai cu el de vorbă. Paulus nu-l putea suferi. Dar probabil până acum el s-o fi întors la Roma. Probabil tot el purtase vina că vizita din anul acesta la Ierusalim nu-i făcuse nici o plăcere.

Era târziu după-amiază. Soarele coborâse în asfinţit. Paulus şi Sextus scuturau vechea ulcică de piele în sala de şedinţe a pretoriului şi aruncau zarurile pe masa lustruită. Sextus căsca de-i pârâiau fălcile şi se freca la ochi cu pumnii încleştaţi.

— A sosit vremea de culcare, zise Paulus. Cred c-ar fi bine să aprindem lumina. Bătu din palme. Un legionar apăru în faţa uşii. Paulus îi făcu semn spre opaiţele de piatră; legionarul salută şi se grăbi să asculte ordinul-.

— Nouă! strigă legatul şi întinse ulcica spre prietenul său, care picotea de somn.

În momentul acesta, bătrânul Namius intră împreună cu cei trei sclavi. Lui Paulus i se păru c-a mai văzut pe grecul acesta înalt de statură, dar trebui ca Sextus să-i aducă aminte. Demetrius! Lui îi plăcuse întotdeauna sclavul acesta, deşi părea că-şi dă aere de superioritate. Era o fire mândră, dar nu se putea să nu-l respecţi pentru caracterul lui. În acelaşi timp îşi aduse aminte că în palatul procuratorului văzuse un edict care făgăduia o recompensă celui care va prinde pe sclavul grec al tribunului Marcellus Gallio. Edictul spunea că sclavul acesta a atacat în Atena un cetăţean roman şi se crede că este ascuns undeva în Ierusalim. Prin urmare, acum era aici în faţa lui. Cineva îl prinsese şi-l arestase. Dar imediat după aceea îşi dădu seama că Demetrius a fost arestat fiind bănuit de ceva. Se vede c-a rătăcit din loc în ioc, căci era prost îmbrăcat. Avea şi bani. În închisoare se încăierase cu sceleraţii aceştia sirieni din pricină că n-au vrut să-i dea apă. Deocamdată atât. Paulus ar fi dorit să afle ceva în legătură "cu

Marcellus, despre care se spusese c-a înnebunit sau că este pe cale să înnebunească, şi rămase încântat când află că prietenul său se găseşte undeva prin apropierea oraşului. Dar înainte de a elibera pe Demetrius va trebui să afle ce este cu acuzaţia împotriva lui. Dacă era adevărat c-a atacat şi lovit un cetăţean roman, nu putea să-i dea drumul cu atâta uşurinţă. Paulus îi pofti pe toţi afară din pretoriu, inclusiv pe Sextus, căruia invitaţia aceasta nu-i făcu nici o plăcere, şi începu să-l descoasă.

— Ascultă, Demetrius, ce ai de spus în legătură cu acuzaţia împotriva ta:, că eşti fugar din pricină c-ai atacat un cetăţean roman în oraşul Atena? Nu-ţi dai seama că această acuzaţie este foarte gravă?

— Acuzaţia este întemeiată! răspunse Demetrius fără să ezite. Am crezut că este necesar să pedepsesc pe tribunul Quintus cu toată severitatea.

— Quintus! exclamă legatul. Vrei să spui c-ai lovit pe Quintus? întrebă e! şi, plecându-se peste masă, ochii începură să-i strălucească. Spune-mi tot ce s-a întâmplat!

— Da, stăpâne... Quintus a intrat în hanul Eupolis ca să predea tribunului un mesaj trimis de împărat. În timpul cât a aşteptat răspunsul s-a purtat extrem de ireverenţios faţă de fata hangiului. Familia aceasta este foarte respectată în Atena şi fata nu era obişnuită să fie tratată de nimeni ca şi când ar fi fost o dezmăţată. Tatăl ei era de faţă, dar i-a fost frică să intervină ca nu cumva să-i bage pe toţi la închisoare.

— Prin urmare, ai-sărit tu în ajutorul fetei, nu-i aşa?

— Da, stăpâne!

— Nu ştii c-ai putea fi condamnat la moarte chiar numai pentru că ai ridicat mâna împotriva unui tribun roman? întrebă Paulus cu severitate; iar când văzu pe Demetrius că dă încet şi cu părere de rău din cap încruntătura dispăru de pe obrazul legatului şi-l întrebă pe un ton confidenţial: la spune, ce i-ai făcut?

— L-am lovit cu pumnul în obraz, stăpâne, recunoscu Demetrius. Şi după ce l-am lovit o dată mi-am dat seama c-

am comis o faptă care poate fi pedepsită eu moartea, prin urmare nu mai puteam să-mi agravez situaţia dacă...

— Vrei să spui că l-ai mai lovit o dată, insinua Paulus şi se uită la el cu interes: El ţi-a răspuns la lovituri?

— Nu, stăpâne! Tribunul nu se aşteptase la prima lovitură şi nu se pregătise nici pentru a doua.

Paulus făcu ochii mari şi se uită la el curios:

— L-ai lovit în obraz?

— De nenumărate ori, stăpâne, răspunse Demetrius.

— L-ai lungit pe jos?

— Da, stăpâne; apoi i-am apucat de jugul coifului şi l-am pisat cu pumnul până când n-a mai putut deschide ochii. Eram din cale-afară de furios.

— Da, înţeleg, nici nu se putea să nu fii, declară Paulus şi-şi ridică palmele mâinilor la gură pentru a-şi stăpâni ceva ca un râgâit: Ce ai făcut după aceea?

— Am plecat fără să mai întârzii, stăpâne. În port era o galeră care trebuia să ridice ancora. Căpitanul era un prieten al meu. Tribunul Quintus era şi el pe bord şi poate m-ar fi arestat, dar căpitanul m-a ajutat să scap cu o luntrită imediat ce am ajuns în raza portului Gaza. De aici am plecat pe jos spre Ierusalim.

— Căpitanul nu ştia că pentru fapta lui ar putea să fie pedepsit? se răsti Paulus. Cum îl cheamă?

— Nu-mi aduc aminte de numele lui, stăpâne, răspunse Demetrius după câteva clipe de ezitare.

— Fără îndoială, acum ai spus o minciună, dar cu toate acestea meriţi laudă pentru loialitatea ta, declară Paulus. Prin urmare, ai plecat spre Ierusalim. De ce?

— Pentru că stăpânul meu trebuia să sosească şi,el foarte curând în oraşul acesta.

— Ce-ai făcut acolo?

Demetrius îi spuse c-a lucrat în atelierul unui ţesător şi Paulus începu să-l asculte din nou cu interes.

— Am aflat că în oraş ar exista un ţesător în casa căruia se întâlnesc adepţii lui Isus. Cum îl chema pe ţesătorul tău?

— Ben Iosif, stăpâne!

— Tocmai aceasta este! Nu cumva ai fost şi tu printre ei, Demetrius? Te pomeneşti că şi tu faci parte dintre - cum îşi zic unul altuia - creştini?

— Acesta este adevărul, stăpâne, răspunse Demetrius cu îndrăzneală. Nu unul dintre cei mai devotaţi, dar în orice caz cred şi eu ceea ce cred ei.

— Nu se poate, Demetrius! protestă legatul. Tu eşti om cu mintea sănătoasă! Doar nu vrei să afirmi că eşti în stare să crezi astfel de prostii în legătură cu apariţia lui Isus, cu învierea lui şi cu afirmaţiile c-a fost văzut în mai multe rânduri şi în diverse locuri.

— Ba da, stăpâne! răspunse Demetrius. Eu sunt convins că afirmaţiile acestea sunt întemeiate.

— Bine... ascultă-mă! zise Paulus şi se ridică în picioare, în ziua aceea ai fost de faţă şi l-ai văzut murind!

— Da, stăpâne! Sunt convins că a murit şi sunt convins c-a înviat!

— L-ai văzut? întrebă Paulus cu glasul tremurând. Demetrius clătină din cap şi legatul începu să râdă.

— Nici n-aş fi bănuit c-ai putea fi omul care să poata crede în astfel de poveşti, declară el categoric. Oamenii care au murit nu mai învie niciodată. Numai nebunii sunt în stare să-şi închipuie aşa ceva. Paulus se aşează din nou şi se propti în spătarul scaunului. Tu însă nu eşti prost! Ce te determină să crezi această poveste?

— Eu am auzit această întâmplare de la unul care l-a văzut; un bărbat cu mintea sănătoasă, care n-ar fi în stare să mintă pentru nimic în lume. Demetrius se întrerupse, deşi se vedea limpede c-ar mai avea ceva de spus.

— Foarte bine; continuă! îi porunci legatul.

— Pe mine nu m-a mirat din cale-afară! adăugă Demetrius. N-a existat niciodată un bărbat care s-ar fi putut compara cu el. Sunt convins că ţi-ai dat seama de faptul acesta, stăpâne. Avea ceva ce n-a avut nimeni înainte de el, niciodată. Nu-mi vine să cred, stăpâne, c-ar fi fost un om obişnuit.

— Ce vrei să spui cu vorbele acestea? Nu cumva vrei să afirmi c-a fost mai mult decât un om? Doar nu-ţi închipui

despre el c-a fost un zeu? Nu se poate ca tu să crezi aşa ceva!

— Dimpotrivă, stăpâne! răspunse Demetrius categoric. Eu cred că a fost şi că este un zeu!

— Nu vorbi prostii! N-ai aflat încă ştirea că noi suntem în căutarea celor care fac astfel de afirmaţii despre galileeanul acesta? întrebă Paulus şi începu să se plimbe impetuos prin faţa mesei. Aş vrea să-ţi dau drumul de dragul stăpânului tău, dar - se opri şi-l ameninţă cu degetul - va trebui să dispari din Galileea şi să nu aud c-ai mai vorbit despre Isus. Şi dacă se va întâmpla vreodată să spui cuiva despre Quintus ceea ce mi-ai spus mie acum, să ştii că voi da ordin să fii biciuit! Ai înţeles? Te voi dezbrăca până la piele şi te voi biciui pe trupul gol.

— Mulţumesc, stăpâne! răspunse Demetrius recunoscător. Îmi pare foarte rău că l-am lovit.

— În cazul acesta nu-ţi meriţi liberarea, murmură Paulus. Tocmai de aceea-ţi dau drumul, şi când colo tu îmi spui că-ţi pare foarte rău. Afară de asta, crezi că omul acela mort a înviat! Trebuie să fii nebun! declară el şi bătu din palme. Un gardian apăru în sală: la pe grecul acesta şi du-l să se culce. Cheamă felcerul ca să-i lege rănile. Dă-i mâncare bună şi un pat. I se va da drumul din închisoare.

Demetrius făcu o strâmbătură de durere când ridică braţul ca să-l salute şi dădu să plece.

— Încă ceva! strigă Paulus adresându-se gardianului. După ce vei termina cu grecul te vei întoarce aici. Vreau să duci un mesaj la hanul lui Şalum. Prin urmare, grăbeşte-te!

Marcellus rămase mulţumit când constată că înaintarea în grad a lui Paulus nu-i schimbase câtuşi de puţin caracterul, aşa că reuşiră fără greutate să-şi refacă prietenia de altădată.

Sclavii aşezaseră o masă mai mică în apartamentul luxos mobilat al legatului şi o tavă de argint cu un coşuleţ de prăjituri, nişte fructe şi un clondir de vin. Paulus, proaspăt bărbierit, pe umeri cu o togă luxoasă şi împrejurul frunţii cu o bandă de mătase care accentua părul lui cărunt

şi scurt, arăta foarte distins. ÎJ primi în pragul intrării şi-l îmbrăţişa cu toată căldura.

— Bine ai venit, Marcellus! exclamă el. Şi bine ai venit în Galileea! Deşi, dacă ai cutreierat această regiune, probabil cunoşti provincia mai bine decât mine.

— Paulus, este o adevărată plăcere să te pot vedea din nou! răspunse Marcellus. Primeşte urările mele de succes şi de mulţumire în noua slujbă pe care o ai! Ai fost foarte amabil c-ai trimis după mine!

Paulus îi petrecu un braţ împrejurul mijlocului şi-l conduse până la masă, apoi se aşeză şi el pe scaunul din faţa lui.

— Aşază-te pe scaun, zise el şi umplu cupele. Să bem pentru plăcerea acestei revederi. Şi să-mi spui ce te-a determinat să vii în mica şi liniştita mea Galilee.

Marcellus zâmbi, apoi ridică cupa la înălţimea ochilor şi, uitându-se la amfitrionul său, înclină din cap.

— Voi avea nevoie de cel puţin o oră, Paulus, ca să-ţi pot spune scopul venirii mele în părţile acestea, declară el şi gustă vinul. Este o poveste lungă şi puţin fantastică. Ca să nu pierzi vremea îţi voi spune că împăratul a dat ordin să vin în această provincie şi să mă informez mai de aproape despre galileeanul pe care noi l-am răstignit pe cruce.

— Cred că pentru tine a fost o întâmplare tragică, zise Paulus întunecat. Îmi pare şi astăzi rău că în noaptea aceea de la banchetul procuratorului te-am pus într-o situaţie atât de penibilă. N-am avut ocazia să te mai vad, căci altfel ţi-aş fi cerut iertare. Dacă eşti de părere că nici acum nu este prea târziu, îţi voi spune ce s-a întâmplat. Am fost în stare de beţie.

— Toţi am fost în starea aceasta, adăugă Marcellus! Eu nu sunt câtuşi de puţin supărat din pricina asta.

— Când ai părăsit sala de banchet ani constatat că aceasta nu s-a întâmplat din cauză c-ai fost beat. În momentul când ai îmbrăcat cămaşa mortului s-a întâmplat ceva cu tine. Până şi eu, care eram beat, am putut face această constatare. Pe toţi zeii! Mi-am închipuit că în momentul acela ai văzut o stafie! Ridică cupa şi sorbi

adânc, apoi încercă să se recuieagă şi se înseninã la obraz: Dar de ce să ne aducem aminte de aceste întâmplări neplăcute? Ai fost bolnav vreme îndelungată. De asta am aflat şi am fost mâhnit. Dar acum constat că te-ai făcut bine. Sunt foarte mulţumit! Arăţi foarte bine, Marcellus! Haide, bea, prietene. Aproape nici n-ai gustat vinul şi e foarte bun.

— Este vin indigen? întrebă Marcellus şi mai sorbi o dată din cupă.

Paulus începu să râdă; apoi fâcu o strâmbătură şi-şi îndreptă trupul, uitându-se la el cu superioritate.

— Strălucitul meu patron, începu el pe un ton sarcastic, ilustrul meu superior, neostenitul Irod Antipa, tetrarh al (palileii şi jefuitorul săracilor, cel care linge tălpile oricărui roman mai de seamă, a avut bunăvoinţa să-mi trimită acest vin. Dar, deşi Irod duce o viaţă ticăloasă, vinul acesta totuşi este de viţă nobilă. Apoi, abandonând tonul de superioritate sarcastică, Paulus adăugă cu glasul schimbat: Până acum n-am avut ocazia să beau vin indigen. Bine că mi-am adus aminte. Oamenii din părţile acestea au răspândit o întâmplare cu Isus al nostru, despre care spun că la o nuntă a servit un vin foarte rar, pe care l-a obţinut recitând nişte descântece în faţa unui vas cu apă. Circulă o mulţime de basme de acestea. Probabil le-ai auzit.

Marcellus dădu din cap, dar fără să aprobe cinismul lui.

— Da! răspunse el cu convingere. Le-am auzit şi eu. Sunt întâmplări greu de explicat şi greu de înţeles.

— De înţeles! ripostă Paulus. Cred că n-ai intenţia să-mi spui c-ai încercat să le înţelegi! Avem şi noi la Roma destule legende de felul acestora, dar nu se găseşte nici un om cu mintea întreaga pentru a le crede.

— Da, Paulus... ştiu, încuviinţă Marcellus cu glasul liniştit. Aş prefera să fiu cel din urmă care să le creadă, dar...

În timpul acestei pauze semnificative, Paulus se ridică în picioare şi, ca să-şi facă de lucru, turnă vin în cupe. Ridică tava pe care erau prăjiturile, dar Marcellus refuză să se servească, aşa că se aşează din nou pe scaun.

— Sper că nu ai intenţia să-mi spui că aceste poveşti în legătură cu galileeanul ar putea fi crezute? zise el calm.

— Paulus, trebuie să ştii că acest Isus a fost un bărbat neobişnuit.

— Sunt de acord! Nu s-ar putea afirma despre el c-a fost un bărbat obişnuit! Avea un curaj fără precedent şi un fel de măreţie specifică. Dar cred că nu vei admite că omul acesta a putut să preschimbe apa în vin!

— Nu ştiu ce să zic. Paulus! răspunse Marcellus cu glasul stins. Am văzut un copil care se născuse infirm; astăzi este tot atât de sprinten şi de sănătos ca oricare alt copil.

— De unde ştii că s-a născut infirm? întrebă Paulus.

— Tot satul ştie. Nu înţeleg ce i-ar fi putut determina să inventeze o astfel de poveste anume pentru a mi-o debita mie. Faţă de mine s-au purtat bănuitori chiar de la început. Adevărul este că bunicul băiatului a fost călăuza mea, dar n-a vrut să-mi vorbească despre afacerea asta.

— Fii sigur că în cazul acesta s-ar putea găsi o explicaţie logică a întâmplării, declară Paulus. Oamenii din părţile acestea sunt tot atât de superstiţioşi ca şi sclavii noştri din Tracia. Mai afirmă că omul acesta a înviat şi că a fost văzut!

Marcellus dădu îngândurat din cap.

— Afirmaţia aceasta este ridicolă! protestă Paulus. Ar fi trebuit să se mulţumească cu poveşti ca cea cu prefacerea apei în vin şi vindecările bolnavilor, zise Paulus şi sorbi cu zgomot din cupă. Apoi se încruntă văzând că Marcellus a început să învârtească între degete piciorul cupei şi stă cu privirile rătăcite în gol: Tu ştii destul de bine că astăzi galileeanul este mort! declară el mulţumit. Nimeni nu va putea să te convingă, nici pe tine, nici pe mine, c-ar fi înviat! Apoi, ferindu-şi toga, îşi întinse antebraţul musculos pe masă: Eu am înfipt suliţa în pieptul lui uite atât de adânc!

Marcellus ridică privirea, dădu din cap şi plecă ochii din nou fără să zică nimic. Paulus se întinse peste masă şi pocni cu pumnul încleştat în tăblie de se auzi pârâind.

— Pe toţi zeii, Marcellus, constat că tu crezi c-a înviaţi zbieră el. Urmă o tăcere grea şi îndelungată. Marcellus

tresări şi ridică privirea încet, fără să pară impresionat de izbucnirea neaşteptată a legatului.

— Nu ştiu ce să cred, Paulus, răspunse el cu glasul liniştit. Evident, în faţa acestor afirmaţii am simţit şi eu aceeaşi reacţie pe care o simţi tu acum; dar trebuie să ştii, prietene, că în afacerea asta se ascunde un mare mister, în cazul când tot ce se spune este o simplă născocire, cei care răspândesc aceste zvonuri, primejduindu-şi viaţa. ar trebui să fie nebuni; cu toate acestea nu vorbesc cum ar vorbi nebunii. Nu au nimic de câştigat, ci totul de pierdut când afirmă că l-au văzut şi l-au întâlnit.

— Cu asta sunt de acord, declară Paulus mai îmblânzit; se ştie că fanaticii nu pun nici un preţ pe viaţa lor; dar gândeşte-te, Marcellus - oricât de greu ar ti de înţeles - nu se poate ca un bărbat mort să se ridice din mormânt! Bărbatul care ar ti mai tare decât moartea ar putea...

— Exact! interveni Marcellus. Ar putea face orice! Ar putea înfrunta orice forţă de pe pământ. Dacă l-ar interesa, din toată lumea aceasta ar face o împărăţie care să fie numai a lui!

Paulus ridică cupa la gură şi bău lacom, stropind cu vin masa.

— Afirmaţiile acestea mi se pare stranii, murmură el ameţit. Nu ştiu dacă-ţi aduci aminte, dar în timpul cât l-au judecat a fost vorba şi despre o împărăţie. Pilat l-a întrebat, deşi cred că întrebarea lui a fost absurdă, dacă este rege. Paulus începu să râdă. El i-a răspuns că este şi am constatat că Pilat a rămas şi el mirat de răspunsul lui. Adevărul este că în primul moment toţi au rămas năuciţi, mai mult de îndrăzneala calmă a acestui răspuns. În noaptea banchetului eu am vorbit cu Vinicius şi spunea că galileeanul le-a explicat că împărăţia lui nu este din lumea aceasta, dar... asta nu explică nimic. Sau poate tu eşti de altă părere?

— De... dacă aş face eu această afirmaţie, cu siguranţă n-ar avea nici un fel de importanţă, răspunse Marcellus. Dar când un bărbat care şi-a pierdut viaţa şi a fost în stare să se

întoarcă, indiferent de locul unde a fost, acesta ar putea să aibă o împărăţie oriunde pofteşte.

— Vorbeşti fleacuri, Marcellus, zise Paulus în bătaie de joc. Eşti musafirul meu şi sunt obligat să mă port politicos. Dacă acesta este adevărul - ca un bărbat mort să aibă undeva o împărăţie, unul care a înviat din morţi, bagă de seamă, eu ştiu că aşa ceva nu se poate întâmpla, dar dacă ar fi să se întâmple - atunci aş prefera ca cel care o are să fie acest Isus decât s-o aibă Quintus sau bătrânul Iulian său Pilat sau chiar năucul de Gaius, guşterul bătrânei Iulia. Apoi începu să râdă zgomotos de propria lui îndrăzneală: Sau chiar bătrânul Tiberiu. Pe toţii zeii, în ziua când nebunul de Tiberiu va muri, fac prinsoare că va rămâne mort şi îngropat! Bine că mi-am adus aminte să te întreb: ai intenţia să te întorci la Roma şi să spui zăpăcitului acestuia ceea ce ai aflat referitor la galileeanul nostru? Să ştii că el te va crede şi vorbele tale îl vor băga în sperieţi.

Marcellus râse îngăduitor şi-şi zise că, deşi beat, legatul îi spusese câteva cuvinte care meritau să fie cântărite cu toată liniştea.

— Paulus, ideea aceasta nu este rea. declară el. Dacă se va întâmpla să avem un împărat care va putea să supravieţuiască tuturor celorlalţi, cred că ar fi extraordinar ca lumea să aibă un stăpânilor care să strălucească pentru faptele lui bune şi nu pentru cele rele.

Obrazul legatului se limpezi şi Marcellus, presimţind interesul lui, încercă să discute mai pe larg această idee.

— Gândeşte-te, Paulus, la zvonurile acestea care circulă în legătură cu Isus. Se spune despre el c-a redat orbilor vederea, dar nu s-a auzit despre el c-ar fi poruncit să fie orbiţi cei cu vedere. Se spune despre el c-a schimbat apa în vin, dar nimeni nu afirmă c-ar fi prefăcut vinul în apă. A facut pe un copil infirm să umble, dar n-a făcut infirm din unul sănătos.

— Admirabil! încuviinţă Paulus, împăraţii au distrus şi au jefuit lumea. Ei au orbit oameni care au avut vedere, au făcut infirmi din oameni sănătoşi şi i-au distrus. Apoi făcu o pauză şi murmură mai mult pentru sine: Lumea ar rămâne

mirată dacă ar constata că are un guvern care să se intereseze de orbi, de bolnavi şi de infirmi? Pe toţi zeii! Mi-ar face plăcere să ştiu că toate poveştile acestea despre galileeanul nostru sunt întemeiate!

— Vorbeşti serios, Paulus, sau glumeşti? întrebă Marcellus.

— De, vorbesc şi eu tot atât de serios în măsura care este serioasă problema despre care vorbim; când te gândeşti că tot ce se spune nu poate să stea în picioare, răspunse el şi încruntă din sprâncene. Dar... ascultă, Marcellus, nu crezi că mergi prea departe cu afacerea asta a lui Isus fără să ţii seama de propriul tău interes?

Marcellus nu-i răspunse altceva decât îşi ţuguie buzele. Paulus zâmbi, ridică din umeri şi-şi umplu din nou cupa. După atitudinea lui se vedea că ar prefera să renunţe la acest episod al subiectului pe care-l discutau.

— Şi ce se mai-spune despre el în interiorul acestei provincii? întrebă el nepăsător. După cât văd, ai încercat să culegi informaţii.

— S-a mai întâmplat ceva în Cana cu o fată care a constatat că poate să cânte. Oamenii sunt convinşi că şi această întâmplare i se datoreşte lui Isus.

— A învăţat-o să cânte?

— Nu. Dar într-o zi fata a constatat că este în stare să cânte. Sunt încredinţaţi că fapta aceasta se datoreşte lui Isus. Eu am auzit-o, Paulus. După cât sunt eu în stare să-mi dau seama, n-am întâlnit şi n-am auzit încă nimic ce s-ar putea asemăna cu felul ei de a cânta.

— Nu mai spune! Va trebui să-i spun şi tetrarhuiui. zise Paulus mirat. Probabil ştii ca este datoria mea să informe? pe acest bSînin scelerat. Probabil o va invita ca să cânte la un banchet pe care-l va da.

— Nu. Paulus, te rog, să nu faci aşa ceva! protestă Marcellus. Fata aceasta s-a bucurat de o educaţie aleasă. Dar afară de asta este şi infirmă şi nu părăseşte niciodată satul ei.

— Va să zică i-a dat glasul, dar a lăsat-o infirmă, ei? întrebă Paulus şi începu să râdă. Cum îţi explici fapta aceasta?

— Eu nu încerc să mi-o explic; n-am facut altceva decât că te-am informat. Dar sper cu toată sinceritatea că nu vei pomeni nimic lui Irod despre fata asta. S-ar simţi grozav de străină în palatul lui dacă ceea ce am auzit despre bătrânul acesta desfrânat este adevărat.

— Dacă ceea ce ai auzit este revoltător, zise Paulus, atunci fii sigur că este adevărul. Dar dacă tu ţii atât de mult la creştinii aceştia, s-ar putea ca lor să le fie de folos dacă una dintre fetele lor ar cânta pentru vulpoiul acesta bătrân.

— Nu! ripostă Marcellus speriat. Ea şi familia ei Îmi sunt prieteni. De aceea te rog să n-o umileşti invitând-o să cunoască pe Irod Antipa şi nici pe altcineva din familia lui.

Paulus admise că sunt toţi o adunătură de sceleraţi, inclusiv ticăloasa de Salomeea, care este fiică-sa. Aceasta este o căţea primejdioasă, vinovată de mai multe asasinate şi o desfrânată notorie, începu să râdă revoltat, ea apoi să adauge că toate aceste însuşiri le-a obţinut cu mijloace destul de oneste, ţinând seama de tată! ei - dacă este tată! ei adevărat - care nu respectă nici Sanhedrinul, şi de marna ei, a cărei origine este tot atât de puţin cunoscută ca şi a unei pisici. Începu să râdă dispreţuitor şi luă o gură de vin ca să elimine gustul de silă ce i-l lăsaseră amintirile acestea. Marcellus se întunecă la obraz, dar nu zise nimic. Imediat după aceea sjmţi pe Paulus că se uită la el binevoitor, dar în privirile lui tremurau o mulţime de reproşuri.

— Nu ştiu dacă tu, Marcellus, îţi dai seama că interesul pe care-l dovedeşti astăzi faţă de creştini într-o bună zi ar putea să-ţi pricinuiască neajunsuri, îmi dai voie să-ţi vorbesc despre situaţia aceasta tară să consideri câtuşi de puţin c-aş avea intenţia să te jignesc?

— Adică de ce să nu-ţi dau voie, Paulus? răspunse Marcellus prevenitor.

— De ce? Pentru că ar putea să ţi se pară impertinenţă. Avem acelaşi rang în armată. Prin urmare, n-am nici un drept să-ţi dau sfaturi şi cu atât mai puţin să te previn.

— Să mă previi? întrebă Marcellus şi ridică uşor din sprâncene. Mi se pare că nu sunt în stare să înţeleg ce vrei să spui.

— Dă-mi voie să-ţi explic! Presupun că ştii ce s-a întâmplat de un an încoace aici în Palestina. Vreme de câteva săptămâni după răstignirea galileeanului părea că întâmplarea aceasta este definitiv închisă. Conducătorii acestei mişcări s-au împrăştiat şi majoritatea dintre ei s-au întors în părţile acestea. Oamenii cu trecere din Ierusalim au rămas mulţumiţi. Din când în când se auzea că Isus a fost văzut în diverse locuri după ce a murit, dar nimeni dintre oamenii chibzuiţi n-a luat poveştile acestea în serios. Se aşteptau ca întâmplarea aceasta tragică să fie uitată foarte curând.

— Ca pe urmă să învie din nou, completă Marcellus văzând că Paulus îşi umple din nou cupa.

— Cuvântul „înviat" nu mi se pare cel mai potrivit. Povestea aceasta n-a murit niciodată. Grupuri de adepţi ţineau întruniri pe ascuns în diferite localităţi. Vreme de câteva luni n-a răsuflat nimic despre aceste întâlniri. Autorităţile n-au dat atenţie zvonurilor, închipuindu-şi că n-au importanţă nici în privinţa temeiniciei şi nici a proporţiilor. Pe urmă, într-o bună zi, preoţii şi-au dat seama că sinagogile lor nu mai sunt căutate şi credincioşii nu-şi mai plătesc birurile bisericii. Tot aşa negustorii au constatat că afacerile lor merg din ce în ce mai prost, în Ierihon mai bine de jumătate de populaţie nu mai face nici un secret din faptul că s-a asociat cu grupările acestea secrete, în Antiohia creştinii fac propagandă aproape făţişă şi numărul lor creşte în fiecare zi. Tot aşa mişcarea aceasta nu mai poate rămâne ceva indiferent şi fără nici un scop pentru populaţia săracă şi asuprită, cum s-a crezut la început. Nimeni nu cunoaşte numărul exact al adepţilor ce se găsesc în Ierusalim, dar cei de la conducerea templului nu-şi mai găsesc locul din cauza revoltei şi spaimei, aşa că

stăruiesc pe lângă procurator să ia măsuri drastice. Bătrânul Iulian este hărţuit în fiecare zi de cărturari şi de farisei, care i-au dat limpede să înţeleagă că nu-i rămâne altă alegere decât fie că va acţiona, fie că-şi va da demisia din slujba pe care o are.

— Ce crede c-ar putea întreprinde împotriva mişcării? întrebă Marcellus.

— De, răspunse Paulus şi făcu un gest cu mâinile, cred că este de la sine înţeles că o astfel de mişcare nu poate fi îngăduită. Unui vizitator care este numai în trecere prin această regiune s-ar putea ca această mişcare să i se pară inocentă; totuşi pentru oamenii aceia bogaţi şi cu trecere din Ierusalim, ea nu reprezintă altceva decât trădare, instigare la revoltă, blasfemie şi o dezintegrare a disciplinei recunoscute. Iulian nu este de acord ca într-o bună zi să se pomenească cu o revoltă care să provoace vărsări de sânge, aşa că o bucată de vreme a luat situaţia mai mult în glumă, dar cei de la conducerea templului par că şi-au pierdut răbdarea.

— Bine... dar eu cred că oamenii aceştia nu pot avea nimic împotriva învăţăturilor lui Isus, interveni Marcellus. El a propovăduit buna înţelegere, dragostea şi cinstea între oameni. Cei care conduc destinele Palestinei nu sunt de acord ca oamenii să se poarte cuviincios unul faţă de altul?

— Marcellus, ştii foarte bine că nu este vorba despre asta, ripostă Paulus nerăbdător. Creştinii aceştia nu sunt de acord să încheie afaceri conform vechilor obiceiuri, ci încearcă din ce în ce tot mai mult să se protejeze unul pe altul. De pildă, chiar aici, în micul oraş Capernaum, dacă n-ai imaginea unui peşte gravată pe uşa intrării, vei face mult mai bine dacă nu vei mai deschide dugheana deloc, ci te vei apuca de altceva. Apoi se uită la obrazul prietenului său şi zâmbi: Cred că bănuieşti ce înseamnă peştele acesta?

Marcellus dădu din cap în semn de încuviinţare.

— Afacerea asta nu este ceva de care am putea face haz! declară Paulus. Şi sunt obligat să te previn cu toată seriozitatea că, de ce vei avea legături mai puţine cu aceşti

creştini, va fi cu atât mai bine - şi se opri ca să termine pe un ton aproape imperceptibil - pentru noi toţi.

— Dar pentru mine în special... cred că asta ai intenţia să-mi spui, completă Marcellus.

— Vei proceda cum vei crede de cuviinţă, declară Paulus şi făcu un gest: Crede-mă, nu-mi face nici o plăcere să-ţi spun astfel de vorbe. Dar n-aş vrea să aflu că din pricina asta vei avea nemulţumiri. Trebuie să ştii că te vei expune şi primejdiei fără să-ţi dai seama ce se întâmplă! Când va începe represiunea, să ştii că situaţia va deveni gravă. Faptul că eşti tribun roman nu va putea însemna lucru mare după ce se va declara furtuna. Vom fi obligaţi să pornim războiul împotriva creştinilor şi nu va ţine nimeni socoteală cine sunt şi ce au facut! De ce nu pleci de aici înainte de a fi arestat? Ia-ţi sclavul şi pleacă până mai poţi pleca!

— Pentru a fi sincer, îţi voi spune că nici nu ştiu unde este, zise Marcellus.

— Ei bine... eu ştiu unde este, adăugă Paulus şi începu să zâmbească. Doarme undeva aici în fort.

— Este deţinut?

— Nu este deţinut... dar adevărul este c-ar trebui să fie. Legatul începu să-i spună râzând ce s-a întâmplat în timpul după-amiezii. Ia să-mi spui dacă ai avut ocazie să vezi pe Quintus după ce l-a zdropşit?

Marcellus, care făcuse mare haz de ceea ce-i spusese Paulus despre aventura lui Demetrius, clătină din cap şi-i răspunse:

— L-am văzut imediat după aceea. Dar poţi fi sigur că ceea ce a primit a fost mai mult decât ar fi fost în stare să ducă.

— Sunt foarte mulţumit c-am putut afla realitatea, deoarece eu n-am nici un respect faţă de acest Quintus şi ceea ce a păţit nu mă nemulţumeşte câtuşi de puţin. Demetrius al tău este liber să plece, dar sper că nu va întârzia în această provincie; în orice caz, nu în circumscripţia mea legislativă. Dar nici tu, Marcellus! Ia gândeşte-te la situaţia lui: este urmărit pentru c-a atacat un

tribun; afară de asta, se ştie despre el că este în contact cu gruparea creştină din Ierusalim. Poate fi arestat pentru oricare din aceste două motive, în acelaşi timp se poate presupune că tu eşti informat despre amândouă aceste înfăţişări ale situaţiei. Cu un cuvânt, asta înseamnă că ai ocrotit un criminal şi un creştin, iar raporturile tale de prietenie cu unii dintre aceşti creştini nu pot să fie nici ele spre folosul tău. Ce ai de gând să faci în această privinţă?

— Mi-am zis că voi mai întârzia câteva săptămâni aici în Palestina înainte de a mă întoarce la Roma. Deocamdată nu mi- m făcut nici un plan definitiv, declară Marcellus.

— Eu cred c-ar fi mai bine să-ţi faci-anumite planuri! ripostă Paulus cu severitate. Situaţia în care te găseşti este mult mai riscantă decât ţi-ai putea închipui. Cred că galileenilor acestora nu le va sluji la nimic devotamentul tău faţă de ei. Îţi spun cu toată sinceritatea: toţi sunt expuşi să fie arestaţi şi cât mai curând. Te sfătuiesc, prin urmare, să-ţi faci cât mai repede bagajul, chiar mâine dimineaţă, şi să traversezi regiunea pentru a coborî spre Joppa, unde vei lua prima corabie ce se îndreaptă spre Roma.

— Îţi mulţumesc, Paulus, pentru sfatul pe care mi-l dai, răspunse Marcellus cu indiferenţă. Aş putea vorbi acum cu Demetrius?

— Faptul că sclavul tău grec este un băiat distins şi că ţi-e prieten nu poate impieta asupra obiceiurilor instaurate aici în fort. Te sfătuiesc să aştepţi până mâine dimineaţă pentru a putea vorbi cu el.

— Voi face aşa cum vrei, răspunse Marcellus fără să se tulbure. Paulus se ridică de la masă, clătinându-se pe picioare.

— Să mergem la culcare, zise el ceva mai domolit, şi ne vom întâlni mâine înainte de răsăritul soarelui ca să luăm masa împreună. Pe urmă, dacă ţii să pleci numaidecât, eşti liber, îţi voi da şi o mică escortă, formată din legionari care cunosc drumurile scurtate printre munţi, pentru a te însoţi până la Joppa fără să te expui nici unei primejdii.

— Paulus, eu nu voi pleca la Joppa, declară Marcellus categoric. Nu voi părăsi nici Palestina până în ziua când voi

obţine toate informaţiile referitoare la învierea acestui galileean.

— Şi cum crezi că vei reuşi? întrebă Paulus. Probabil stând de vorbă cu câţiva pescari naivi?

— Acesta este un fel de a vorbi, răspunse Marcellus fără să se considere jignit. Eu însă voi încerca să stau de vorbă cu conducătorii lor.

— Tocmai acum aceştia nu sunt aici, declară Paulus. Majoritatea lor au plecat la Ierusalim.

— În cazul acesta voi pleca şi eu la Ierusalim!

Câteva clipe Paulus rămase cu dinţii încleştaţi şi se gândi la ce va putea să-i răspundă, împrejurul buzelor îi tremură un zâmbet sarcastic.

— Dacă mâine vei pleca la Ierusalim, declară el pe un ton semnificativ, vei putea ajunge tocmai la timp pentru a-i vedea pe toţi în închisoare. Aşa că, de cumva se va întâmpla să nu fii mai prudent decât pari astăzi, vei avea parte cfe o mulţime de neajunsuri, sfârşi el şi bătu din palme ca să vină un gardian: Condu pe tribun în camera sa! porunci el. Apoi zâmbi tot atât de vesel ca şi înainte de asta şi-i întinse mâna: Sper că te vei odihni bine. Ne vom vedea mâine dimineaţă.

CAPITOLUL XIX

Ajunseră în oraş tară nici un incident, la două ceasuri înainte de apusul soarelui. Garda de la Poarta Damascului nu întrebă pe Marcellus nici cum îl cheamă şi nici ce fel de mărfuri aduc măgăruşii osteniţi din convoi. Se vedea destul de limpede că Ierusalimul nu este în stare de alarmă.

Drumul de la Capernaum până aici îl făcuseră în mare grabă, mai ales ţinând seama de faptul că-l făcuseră pe jos. Plecaseră în zorii zilei şi nu se opriseră nici în timpul cât soarele dogorea ca un cuptor, şi orice călător prudent se retrăgea la umbră, aşa că reuşiseră să facă dumui acesta în trei zile.

Fiind informaţi de Paulus, care-i prevenise despre apropiata acţiune violentă ce va începe împotriva creştinilor, Marcellus se aştepta ca în drum să întâlnească grupuri de legionari insolenţi şi ţărani speriaţi, dar constată că drumurile sunt liniştite şi slobode, iar oamenii îşi vedeau de treburile lor mărunte fără să fie speriaţi. Dacă este adevărat că în curând se va dezlănţui împotriva lor un atac concentric, planul acesta Încă nu fusese dat pe faţă.

Plecarea din Capernaum se desfăşurase fără nici un incident. După ce sosiră în zorii zilei la cortul din curtea hanului, constatară că Justus a dispărut. Şalum nu ştia ce s-a întâmplat. Când se opriră în faţa căsuţei unde stătea mama lui Toma, aceasta nu le putu spune altceva decât că Justus şi Iona au plecat spre Sepforis acum un ceas. În primul moment Marcellus îşi zise că se va luă după ei pentru a-l linişti pe Justus, dar, aducându-şi aminte de vorbele lui Paulus că în împrejurările de acum galileenii aceştia vor fi mult mai în siguranţă dacă nu se va apropia

de ei, plecă la drum, deşi se simţea profund nemulţumit, căci pentru el pierderea încrederii lui Justus însemna un mare sacrificiu. Se gândi să se oprească în Cana şi să-şi ia rămas bun de la Miriam, dar renunţă şi la gândul acesta.

În prima seară de drum, după ce se opriră în popas la o distanţă de cinci leghe într-o luncă din partea de miazăzi a oraşului Cana.

Marcellus ceru lui Demetrius să-i povestească tot ce ştie în legătură cu creştinii din Ierusalim, dar mai ales amănuntele referitoare la învierea lui Isus. Grecul se dovedi gata să-i spună tot ce ştie în această privinţă. După felul în care vorbea, părea cert că el nu se îndoieşte câtuşi de puţin de temeinicia informaţiilor privitoare la învierea lui Isus.

— Bine, Demetrius, ştii foarte bine că aşa ceva este imposibil! protestă Marcellus după ce văzu c-a terminat ce are de spus.

— Da, stăpâne, ştiu! admise Demetrius.

— Şi cu toate acestea crezi!

— Da, stăpâne!

— Toată afacerea asta n-are nici un înţeles! murmură Marcellus nemulţumit. Când admiţi că o faptă ca asta este imposibilă şi în acelaşi timp declari că eşti convins de temeinicia ei înseamnă că aceste afirmaţii se contrazic una pe alta, prin urmare n-au nici o valoare.

— Te rog să mă ierţi, stăpâne, interveni Demetrius; eu nu discut şi nici nu întrebuinţez argumentele. M-ai întrebat şi eu ţi-am răspuns; atâta tot. Eu nu stăruiesc să crezi cuvintele mele. Şi admit că tot ce ţi-am spus nu are nici un fel de înţeles.

— Prin urmare, toată povestea aceasta este absurdă, conchide Marcellus, apoi, lăsând sclavului său timp de ajuns ca să-i poată răspunde, adăugă: Tu ce părere ai?

— Nu, stăpâne, povestea aceasta nu este absurdă; ea este adevărată, repetă Demetrius. Aşa ceva nu se poate întâmpla, dar cu toate acestea s-a întâmplat.

Dându-şi seama că o conversaţie ca aceasta nu putea duce la nici un rezultat, Marcellus îi spuse noapte bună şi se prefăcu c-a adormit.

În timpul zilei următoare şi în cea de-a treia continuară să discute împreună această chestiune, dar fără să ajungă la nimic pozitiv. După moartea sa, Isus fusese văzut. Astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată şi nici nu se pot întâmpla. Totuşi el a fost văzut; nu o dată, ci de mai multe ori, şi nu de către un singur om, ci de mai mulţi. Demetrius fu tratat drept nebun, dar el acceptă aceste invective fără să protesteze şi păru dispus să schimbe subiectul conversaţiei. Marcellus îi mai spuse c-a fost înşelat şi luat în bătaie de joc de ceilalţi, dar el se mulţumi să dea din cap şi să zâmbească. Marcellus părea că şi-a pierdut cumpătul. Ar fi vrut să discute acest subiect şi Demetrius să-şi apere punctul său de vedere dacă acesta exista în realitate, şi cu toată convingerea. Ar fi fost imposibil să stai de vorbă cu un om care. dacă-i spuneai că e nebun, dădea liniştit din cap şi admitea că aşa este.

— Nu mi-aş fi închipuit pentru nimic în lume, Demetrius, ca un bărbat cu mintea sănătoasă cum eşti tu să devină atât de superstiţios, declară Marcellus, sîrăduindu-se ca vorbele lui să pară sarcastice.

— Ca să-ţi spun adevărul, stăpâne, răspunse Demetrius, sunt şi eu mirat de starea în care mă găsesc.

Îşi continuară drumul, Marcellus mergând la o mică distanţă, cutremurat de indignare Împotriva sclavului său. care i se părea mai încăpăţânat decât un catâr, apoi cu totul pe neaşteptate îşi dădu seama ca în realitate ei nu este indignat împotriva lui Demetrius, ci a lui însuşi. Se opri în loc şi se uită la el, ca din zâmbetul răspândit pe obrazul lui Demetrius să constate că aceasta a ghicit la ce se gândeşte, îşi continuă drumul la pas cu el şi o vreme nu mai zise nimic.

— Iartă-mă, Demetrius, zise el cu părere de rău; mi se pare că am procedat fără nici o consideraţie faţă de tine.

Demetrius se uită la el şi zîmbi.

— Eu înţeleg destul de bine starea sufletească în care te găseşti, stăpâne. Am trecut şi eu exact prin aceeaşi situaţie ceas de ceas şi zi de zi. Nu este atât de uşor să primeşti

drept adevăr o situaţie pe care judecata dreaptă o consideră imposibilă.

— În sfârşit, hai să renunţăm la judecata sănătoasă şi dreaptă pentru a putea privi această întâmplare ca adevărată. Să admitem c-ar putea să existe un bărbat de origine divină care, dacă ar vrea, s-ar putea prezenta în faţa împăratului Tiberiu fără nici o teamă şi i-ar cere să-i cedeze tronul.

— El nu va avea nevoie de tronul împăratului, răspunse Demetrius, în cazul când ar fi un astfel de om, ar fi cerut scaunul de procurator al lui Pilat. El vrea să ajungă la stăpânirea lumii pe altă cale: nu detronând pe împărat, ci reformând lumea. Legea lui nu se va întrona începând de sus, printre cei mari, ci va pleca de jos, de la oamenii simpli.

— Vorbă să fie! ripostă Marcellus în bălaiei de joc. Oamenii simpli! Ce te determină să-ţi închipui că aceştia ar fi capabili să formeze un guvern echitabil? Să luăm, de pildă, pe aceşti câţiva pescari fricoşi, dar evlavioşi: la ce fel de îndrăzneală te-ai putea aştepta din partea unor oameni ca ei? Gândeşte-te că, chiar în ziua când Isus al lor era ameninţat să fie osândit la moarte, nici unul dintre ei n-a îndrăznit să-i ia apărarea, în afară de doi său trei dintre ei, toţi ceilalţi l-au lăsat să plece singur spre locul de osândă!

— Este adevărat, stăpâne, încuviinţă Demetrius, dar asta s-a întâmplat înainte de a şti că Isus va fi în stare să se ridice din morţi.

— Faptul că Isus s-a ridicat din morţi nu va contribui cu nimic pentru ca viaţa lor să pară mai sigură decât înainte de asta.

— Tocmai dimpotrivă, stăpâne, -Isus le-a făgăduit viaţa de veci, răspunse Demetrius. Le-a spus că el a călcat moartea nu numai în interesul său propriu, ci pentru toţi cei care cred într-însul.

Marcellus se opri în loc şi, băgându-şi mâinile în cingătoare, se uită la sclavul său fără să înţeleagă.

— Vrei să afirmi despre caraghioşii aceştia de pescari c-ar putea să-şi închipuie că vor trăi în veci? întrebă el.

— Da, stăpâne, în veci... şi împreună cu el, răspunse Demetrius cu glasul liniştit.

— Afirmaţia aceasta este ridicolă! ripostă Marcellus.

— Pare ridicolă, stăpâne, încuviinţă Demetrius. Dar dacă ei cred sincer în temeinicia ei fie că ea este adevărată fie că nu, faptul acesta nu va putea schimba câtuşi de puţin atitudinea lor. Când un bărbat se consideră mai tare decât moartea, atunci n-are motive să se mai teamă de nimic.

— În cazul acesta ce-i determină să se mai ascundă? întrebă Marcellus, închipuindu-şi că această întrebare este destul de logică.

— Sunt obligaţi să-şi îndeplinească misiunea, stăpâne. Nu se poate să-şi pună viaţa în joc fără să se gândească. Datoria lor este să răspândească învăţăturile lui Isus cât mai mult. Fiecare dintre ei se aşteaptă să fie ucis mai curând sau mai târziu, dar amănuntul acesta este lipsit de importanţă. Viaţa lor va continua totuşi în altă parte.

— Demetrius... tu eşti în stare să crezi toate caraghioslâcurile acestea? întrebă Marcellus cu părere de rău.

— Uneori, răspunse Demetrius, când sunt împreună cu ei, le cred. Apoi plecă ochii în pământ şi-şi continuă drumul, răscolind colbul cu picioarele. Dar nu este tocmai uşor, murmură el mai mult pentru sine.

— Sunt convins că nu poate fi uşor! încuviinţă Marcellus.

— Da, stăpâne, dar faptul că o idee pare greu de. Înţeles nu înseamnă numaidecât că trebuie s-o respingi, în viaţă suntem împresuraţi din toate părţile de fapte pe care nu le putem înţelege, zise el şi întinse braţul spre costişele dealurilor printre care treceau şi care erau pline de flori. Nimeni nu ne obligă să înţelegem toate aceste culori şi forme pe care le vedem răspândite în toate părţile, dar nici n-am fi în stare. Rămâne totuşi certitudinea că ele sunt reale.

— Problema aceasta cade în afara preocupărilor noastre, protestă Marcellus. Mai bine să rămânem la subiectul ce ne interesează fără să ne abatem. Sunt de acord că viaţa

însăşi este un fel de mister. Continuă cu argumentele pe care ai început să mi le debitezi.

— Da, stăpâne, răspunse Demetrius şi zâmbi. Prin urmare, ucenicii lui Isus cred cu toată sinceritatea că lumea aceasta va fi eventual condusă în conformitate cu învăţăturile lui. Asta înseamnă că va fi întemeiat un guvern universal, care să se sprijine pe buna învoire dintre oameni. Toţi cei care vor crede şi vor mărturisi această credinţă vor trăi în veci. Nu este uşor să crezi că vei putea trăi în veci; atâta lucru recunosc şi eu.

— Şi nu este nici tocmai uşor să admiţi că lumea ar putea fi condusă după principiul bunei învoiri dintre oameni, adăugă Marcellus.

— Deocamdată, continuă Demetrius, lumea este condusă de împărat cu ajutorul forţei, ceea ce de asemenea nu este uşor. Mii de oameni sunt obligaţi să-şi sacrifice viaţa pentru a putea susţine acest sistem de guvernare. Germanicus conduce o expediţie în Aquitania şi făgăduise legaţilor săi bogăţii în prăzi şi sclavi pe care-i vor lua în cazul când vor asculta ordinele lui şi îşi vor pune viaţa în primejdie. Oamenii aceştia îşi vor încerca norocul. Mulţi dintre ei vor muri şi nu vor primi nici un fel de răsplată pentru curajul lor. Isus făgăduieşte viaţă pe veci celor care-l vor urma şi-l vor asculta pentru a sălăşlui buna înţelegere între oameni. Ucenicii săi cred într-însul şi...

— Şi-şi încearcă şi ei norocul! îi întrerupse Marcellus.

— Da, stăpâne, dar cred că, încercându-şi norocul, procedeul lor nu este cu nimic mai riscant decât al legiunilor care urmează pe Germanicus, zise Demetrius. Credinţa aceasta în Isus nu este uşoară, dar cu toate acestea asta nu înseamnă c-ar fi prostie... Te rog să mă ierţi că-mi permit această îndrăzneală de faţă cu stăpânul meu.

— Continuă, Demetrius! încuviinţă Marcellus. Constat că reuneşti foarte bine în această argumentaţie, ţinând seama şi de materialul de care dispui. Spune-mi, tu crezi că vei putea trăi în veci... filând o formă spectrală?

— Nu! răspunse Demetrius şi clătină din cap. Voi trăi în altă parte. El are o împărăţie care nu face parte din lumea aceasta.

— Şi crezi cu adevărat că ar putea să existe această împărăţie, exclamă Marcellus şi se uită cu atenţie la obrazul grav al sclavului său ca şi când acum l-ar fi văzut pentru prima dată.

— Uneori cred! răspunse Demetrius.

Vreme de câteva minute nici unul dintre ei nu mai zise nimic. Apoi, oprindu-se în loc, grecul se uită la expresia de pe obrazul stăpânului său şi zâmbi cu toată încrederea.

— Credinţa aceasta nu se poate asemăna cu actul de proprietate al unei case în care am putea trăi cu deplin drept de stăpânire. Seamănă mai mult cu o serie de scule cu care un bărbat poate să-şi clădească o casă. Sculele acestea valorează exact atât cât eşti în stare să faci cu ajutorul lor. Dacă le laşi din mână, nu mai au nici o valoare, până în momentul când le vei întrebuinţa din nou.

Soarele aproape asfinţise în momentul când Demetrius ajunse la dugheana lui Ben Iosif, deoarece pierduseră vreme lungă făcându-şi loc pe străzile mărunte şi aglomerate care duceau spre hanul unde Marcellus se oprise la sosirea lui în Ierusalim. Echipamentul şi mărfurile aduse din Galileea trebuiau descărcate şi depozitate, măgăruşii predaţi stăpânului lor, căruia trebuiau să-i plătească pentru timpul cât îi întrebuinţaseră. Marcellus era nerăbdător să facă o baie să să-şi schimbe hainele. După ce termină cu stăpânul său şi el însuşi încercă să-şi dea o înfăţişare mai omenească, Demetrius plecă să întâlnească pe prietenul său Ştefan.

Pentru că drumul pe care apucase trecea prin faţa dughenei lui Ben Iosif, îşi zise că va trebui să intre; era posibil ca prietenul său să nu fi plecat încă. Uşa din faţă era închisă şi zăvorâtă. Trecu în cealaltă parte, la intrarea care da în locuinţa familiei, bătu la uşă. dar nici aici nu-i răspunse nimeni. Faptul i se păru straniu, deoarece bătrâna Sara nu pleca niciodată de acasă, mai ales în timpul cinei.

Fără să înţeleagă ce s-a întâmplat, Demetrius se îndreptă spre casa dărăpănată în care se adăpostise odinioară împreună cu Ştefan. Dar şi aici uşile erau încuiate şi toată lumea părea plecată. Ceva mai încolo, în strada aceasta trăia un tânăr evreu cu numele Ioan Marcu, un om cumsecade, împreuna cu mama lui, care era văduvă, şi cu o drăguţă şi tânără verişoară, pe care o chema Rhoda. Se hotărî să meargă la el şi să se informeze, deoarece Marcu şi Ştefan erau buni prieteni, deşi uneori se întrebase dacă nu cumva Ştefan s-a împrietenit cu el din pricina acestei fete.

Rhoda tocmai închidea portiţa de oStreţe, căci era gata de plecare şi pe braţ ducea un coş plin de provizii. Îl salută mulţumită şi Demetrius constată că este mai drăguţă decât i se păruse înainte, în timpul cât el lipsise din oraş, fata părea c-a devenit mai matură.

— Unde sunt ceilalţi? întrebă el după ce-i spuse c-a găsit toate uşile încuiate.

— Va să zică nu, ştii? întrebă Rhoda şi, dându-i coşul, se depărta de poartă. Acum cinăm cu toţii împreună. Va trebui să vii cu mine.

— Cine cinează împreună? se miră Demetrius.

— Creştinii! Simon a început acest obicei de mai multe săptămâni. Au închiriat casa aceea veche unde Natan ţinea un bazar, în fiecare seară ducem provizii şi le împărţim cu ceilalţi. Mai bine zis, declară ea şi ridică din umeri, unii dintre noi aduc mâncare şi o împart cu ceilalţi.

— Nu pare să fie tocmai plăcut, declara Demetrius.

— De... afacerea asta n-a ieşit aşa cum şi-a imaginat-o Simon, răspunse Rhoda şi ridică fruntea.

Mergeau repede şi Demetrius fu obligat să întindă pasul pentru a se ţine de Rhoda, care mergea cu paşi mărunţi şi grăbiţi ca şi când s-ar fi gândit nerăbdătoare la ceva. Demetrius îşi zise că va fi mai bine să nu stăruiască cu întrebările privitoare la ceea ce-i spusese.

— Ce face Ştefan? întrebă el şi zâmbi cu înţeles.

— Vei avea ocazie să-i vezi imediat, răspunse fata. Aşa că nu va mai fi nevoie să-ţi spun eu.

— Ascultă, Rhoda, începu Demetrius cu glasul grav, mi se pare că rumeneala aceasta din obrajii tăi ar vrea să-mi spună că în absenţa mea aici s-a întâmplat ceva. În cazul când este ceea ce-mi închipui eu, atunci sunt foarte mulţumit în interesul vostru comun.

— Probabil vrei să ştii mai multe decât ar trebui, unchiule Demetrius. Nu se poate ca eu şi Ştefan să fim prieteni fără să...

— Nu-mi vine să cred, o întrerupse Demetrius. Când veţi face nunta? Crezi că voi mai avea timp ca să-ţi ţes o faţă de masă până atunci?

— Dar numai pentru una mică, răspunse ea şi-i zâmbi.

Îi făgădui că mâine dimineaţă va începe lucrul dacă Ben Iosif îi va da un război, apoi se gândi la întâlnirile acestea de fiecare zi dintre prietenii săi creştini.

— Câţi oameni se întâlnesc acolo, în sala aceea? întrebă el.

— Te vei mira văzându-i. Uneori sunt câte trei sute, altă dată chiar mai mulţi. Foarte mulţi dintre ei şi-au vândut avutul de la ţară şi acum trăiesc aici în oraş; sunt o adevărată colonie. Cel puţin o sută ele inşi mănâncă în mod permanent la Ecciesia.

— Ecciesia! se miră Demetrius. Acesta este numele pe care l-aţi dat adunării? Este un nume grecesc. Majoritatea dintre cei de acolo sunt evrei, nu-i aşa? Cum se face c-aţi dat acest nume adunării voastre?

— Ştefan, răspunse Rhoda cu mândrie, a fost de părere că numele acesta este cel mai indicat pentru o astfel de adunare. Afară de asta, aproape o treime dintre creştini sunt greci.

— De, este o plăcere neaşteptată să constaţi că evreii şi grecii se pot înţelege imul cu altul cel puţin în această privinţă, zise Demetrius. Va să zică aici este vorba despre o singură şi fericită familie? adăugă el şi păru că se gândeşte la ceva.

— Este o familie destul de mare, nu-i vorbă, zise Rhoda, apoi, ca şi când ar fi vrut să uite acest calificativ, continuă

grăbită: Majoritatea lor iau lucrurile în serios, Demetrius. Dar sunt şi de cei care tulbură liniştea.

— Se ceartă între ei, nu-i aşa? Cred că nu vor putea ajunge prea departe cu această nouă idee; care necesită bună înţelegere.

— Tot aşa spune şi Ştefan, încuviinţă Rhoda. Este şi el dezamăgit şi convins că ideea aceasta de a face pe toţi creştinii să trăiască într-o singură colonie, ca o familie, este greşită. Ar fi fost mai bine să fi stal la vetrele lor şi să-şi fi văzut de îndeletnicirile obişnuite.

— Şi care este pricina neînţelegerilor? întrebă Demetrius.

— Aceeaşi veche poveste, oftă Rhoda. Voi, grecii, sunteţi zgârciţi, bănuitori şi foarte susceptibili în ceea ce priveşte drepturile ce le aveţi şi...

— Iar voi, evreii, lacomi şi înşelători, o întrerupse Demetrius şi zâmbi.

— Noi nu suntem lacomi! protestă Rhoda.

— Nici noi, grecii, nu suntem zgârciţi! ripostă Demetrius şi începură amândoi să râdă.

— Este un spectacol de ţi-e mai mare dragul, adăugă Rhoda. Bietul Simon, el leagă mari nădejdi de această Ecciesia. Aseară mi-a părut atât de rău de el, încât eram gata să plâng. După cină ne-a ţinut o cuvântare foarte serioasă, şi cu această ocazie a repetat cuvântul lui Isus care cerea oamenilor sa se iubească unul pe altul, chiar şi pe cei care nu se poartă frumos faţă de ei; ne-a spus că toţi suntem egali în faţa lui Dumnezeu şi că toţi suntem copiii lui, indiferent de originea noastră. Dar fie că mă vei crede, fie că nu. În timpul cât vorbea, un bătrân de ia ţară, cu numele Anania, s-a ridicat în picioare şi a ieşit din sală.

Demetrius nu găsi ce să-i răspundă. Se simţea nemulţumit de faptul că o idee atât de frumoasă este banalizată de nişte oameni nepricepuţi şi slabi. Rhoda păru c-a ghicit la ce se gândeşte.

— Te rog să nu-ţi închipui că oamenii nu ar avea încredere în Simon, continuă ea. El se bucură de mare trecere printre ceilalţi şi toţi cred într-însul. Când trece pe

stradă, oamenii bătrâni care stau la fereastră îl roagă să se oprească şi să stea de vorbă cu ei. Ştefan spune că de multe ori scot paturile cu bolnavii pe care-i au în casă pentru ca atunci când trece.pe lânga ei să întindă mâna şi să-i atingă pe frunte, în acelaşi timp. Demetrius, nici nu bănuieşti cât ţine ia Ştefan. De multe ori mă gândesc că dacă i s-ar întâmpla ceva lui Simon... Rhoda păru că ezită.

— Ar putea să rămână Ştefan conducător? întrebă.Demetrius.

— El este destul de priceput în scopul acesta! declară fata. Dar să nu-i pomeneşti de ceea ce vorbim noi acum. Pentru et ar însemna o mare nenorocire dacă lui Simon i s-ar întâmpla ceva.

Ajunseseră în apropierea vechiului bazar. Văzură câteva femei care intrară cu coşurile pe mână. Câţiva bărbaţi se opriseră în faţa uşii deschise. Prin apropiere nu se vedea nici un legionar. După toate probabilităţile, creştinii puteau veni şi pleca neîmpiedicaţi de nimeni.

Rhoda intră în sala mare, pustie şi prost luminată, plină de bărbaţi, femei şi copii care se aşezaseră ia mesele lungi şi aşteptau să li se dea mâncare. Ştefan se apropie şi zâmbi mulţumit.

— Adel fus Demetrius! exclamă el şi-i întinse amândouă mâinile. Unde i-ai întâlnit, Rhoda?

— Te căuta pe tine, răspunse ea cu glasul înduioşat.

— În cazul acesta, haide, căci Simon ar) vrea să te vadă. Ai mai slăbit, prietene, după cât vad. Ce ţi-au facut?

Demetrius făcu o strâmbătură de durere când Ştefan îl scutură de braţ.

— Am avut un mic accident, răspunse el, şi nu sunt pe deplin vindecat.

— Cum s-a întâmplat? întrebă Rhoda. Văd că ai o tăietură destui de adâncă şi pe încheietura mâinii.

Demetrius nu mai avu nevoie să răspundă, căci Ştefan făcu semn fetei şi clătină din cap.

— Mi se pare că din nou te-ai încăierat cu cineva, zise ea cu glăsui- în şoaptă. Nu ştii că creştinii nu trebuie să se încaiere? Apoi zâmbi şi întorcându-se spre Ştefan adăugă:

Ei nu se mânie pe nimic. Dar Ştefan era prea preocupat de propriile sale gânduri pentru a se mai putea gândi la aluzia ei. Făcu semn Im Demetrius ca să-l urmeze.

În drumul de întoarcere, conversaţia dintre ei păru silită şi intermitentă. Ioan Marcu şi maică-sa apucaseră înainte. Cei doi tineri greci, înalţi, îi urmau împreună cu Rhoda. Fata se simţea, mică şi umilă între ei şi după tăcerea loi înţelese c-ar prefera să poată să stea de vorbă între patru ochi. Nu se simţea nemulţumită din pricina asta. Era atât de îndrăgostită de Ştefan, încât orice ar fi făcut el i se părea bine făcut, deşi de astă dată vedea limpede că ar vrea s-o excludă din prietenia lui cu Demetrius.

După ce se opriră în faţa porţii şi-i urară noapte bună. amîndoi se îndreptară repede spre locuinţa lor, mergând la început tăcuţi şi flecare dintre ei aşteptând să înceapă celalalt. Ştefan încetini pasul.

— Ei, ce zici de asta? întrebă el fără nici un înconjur. Spune-mi părerea ta sinceră.

— De, nu sunt tocmai sigur...

— Eu cred că eşti. Ai avut ocazia să vezi Ecclesia noastră în plină acţiune, ripostă Ştefan, în căzui când nu eşti tocmai sigur de impresia pe care ţi-a făcut-o, atunci fără îndoială îţi închipui că noi am apucat pe un drum greşit.

— Foarte bine, declară Demetrius râzând. Dacă eşti convins că aceasta este părerea mea, de ce nu te decizi să-mi spui care este părerea ta? Tu ai avut mai multă posibilitate să-ţi formezi o părere în această chestiune. Până acum n-am avut ocazia să văd Ecclesia voastră făcând altceva decât mâncând. La ce altceva mai poate folosi? Mă simt obligat, Ştefan, să-ţi spun că, dacă mi s-ar fi încredinţat sarcina să formez un grup a cărui coerenţă să fie întemeiată pe nemărginită credinţă şi curaj, eu aş fi dat afară pe câţiva dintre ei pe care i-am văzut astă-seară.

— Iată partea gravă! declară Ştefan. Tocmai aici este toată greşeala. Isus a poruncit să răspândim învăţăturile lui indiferent de greutăţile, lipsurile şi primejdiile la care ne vom expune, dar noi n-am reuşit să facem altceva decât să înfiinţăm o ospătărie gratuită şi un ioc de trândăveală

pentru toţi cei care sunt dispuşi să declare: „Cred în învăţătura ta!"

— Fără îndoială intenţia lui Simon a fost bună, zise Demetrius, presimţind că va trebui să spună ceva.

— A fost admirabilă! Dacă toţi cei care au vreo legătură cu Ecclesia ar avea îndrăzneala şi bunătatea-lui Simon, această instituţie s-ar putea bucura de un mare prestigiu. La început el s-a gândit să organizeze un grup de oameni care să se dedice în întregime operei de propagandă şi a crezut că, trăind unul în apropierea celuilalt, apropierea aceasta ar putea să le servească de îndemn, îţi aduci aminte ce făceau în dugheana unde stăteau ceasuri întregi de vorbă. Simon a. vrut să lărgească cercul acesta, să atragă-într-însul şi alţi oameni devotaţi ale căror idei în duh şi faptă să fie omogene.

— Dar cercul prevăzut de el a devenit ceva mai mare decât ar fi trebuit? zise Demetrius.

Ştefan se opri în loc şi clătină din cap.

— Ideea aceasta a fost de la început greşită, declară el abătut. Simon a anunţat pe toţi că orice creştin care îşi va putea vinde bunurile ce le are şi produsul acesta îl va aduce la conducătorii Ecclesiei va fi întreţinut de aceasta pe toată viaţa sa.

— Indiferent dacă a avut avere mare sau una cu totul neînsemnată? întrebă Demetrius.

— Tocmai! Dacă aveai o gospodărie la ţară sau o vie, puteai s-o vinzi, probabil cu mai puţin decât făcea, şi banii să-i aduci lui Simon. Dacă n-aveai nimic altceva decât câţiva pui, o capră şi un măgăruş, îi vindeai pe aceştia şi aduceai suma pe care ai primit-o. Iar după aceea urma ca toţi să trăiască împreună în dragoste frăţească.

Ştefan începu să-i înşire nemulţumit toate consecinţele acestei nenorocite experienţe. Zvonul s-a răspândit repede că orice familie îşi va putea asigura existenţa intrând în Ecclesiea. Simon s-a simţit mulţumit de numărul mare al celor care mărturiseau pe faţă că sunt creştini, în timpul unei consfătuiri din dugheana lui Ben Iosif, care a ţinut

aproape toată noaptea, nu mai ştia ce să facă de mulţumit, văzând că împărăţia lui a crescut aţâţ de mult.

— În noaptea aceea s-a hotărât ca Simon să rămână şi de aici înainte conducătorul Ecclesei. Ceilalţi ucenici trebuiau să plece ca să pună bazele unor instituţii similare la Joppa, Cezareea şi Antiohia. Astfel a plecat Ioan, Iacob, Filip, Alfeu, Matei şi toţi ceilalţi, adăugă Ştefan, făcând un gest în care îi includea pe toţi. Simon, după cum bine ştii,este din fire impetuos şi, când îi trece prin minte câte o idee. se ţine morţiş de ea şi nu vrea să mai asculte de nimic.

— În felul acesta Ecclesia a crescut mai mult decât ar fi trebuit! declară Demetrius.

— Da, dar numai ca număr. Familii numeroase care nu avuseseră aproape nimic au venit ca să ducă viaţă de trândăvie, să cânte imnuri şi să recite rugăciuni, la al căror conţinut nici nu se gândeau, deoarece nu-i interesa aitceva decât că aveau mâncare de ajuns şi se puteau distra.

— Şi ceilalţi care au avut averi pe care le-ai! lichidat cum s-au împăcat cu situaţia aceasta?

— De, dragul meu, asta este o altă înfăţişare a problemei. Aceştia au început să se uite de sus la ceilalţi. Cu cât ai contribuit cu o sumă mai mare la susţinerea Ecclesiei, începi să crezi că ai cu atât mai multe drepturi să te amesteci în conducerea acestei instituţii, răspunse Ştefan şi zâmbi abătut. Nu mai departe de azi-dimineaţă, un bătrân neruşinat, care se supărase din pricina vorbelor pe care i Se spusese Simon, a fost dovedit că a înşelat Ecclesia şi, în faţa dovezilor aduse, a fost cuprins de o furie atât de cumplită, încât a avut un atac. Puţin după aceea a murit! Probabil pe Simon îl vor face răspunzător de asta.

— Începutul nu este deloc încurajator, zise Demetrius.

— Dar nu este numai atât! oftă Ştefan. Mai este şi cina asta de fiecare zi! Numeroşi negustori vin la aceste întruniri şi-şi aduc şi mâncarea cu ei; pentru asta merită toată lauda, deşi scopul lor adevărat este să-şi câştige un fel de trecere faţă de ceilalţi membri şr să-şi facă printre ei viitori

clienţi. Cu un cuvânt, Ecclesia începe să devină exagerat de populară.

— Ce ar fi de făcut? întrebă Demetrius nedumerit. Ştefan clătină din cap şi-şi domoli mersul.

— Ascultă, Demetrius, înainte ca Ecclesia să înceapă a primi pensionari în sânul ei, comunitatea creştină din Ierusalim reprezenta o forţă. Oamenii continuau să-şi vadă de treburile lor din care-şi câştigau existenţa, străduindu-se să se poarte cinstit unii faţă de alţii şi dornici să trăiască în conformitate cu poruncile lui Isus. Seara se adunau împreună pentru a se îmbărbăta unul pe altul. Simon le vorbea şi le cerea să facă eforturi şi mai mari. Le repeta cuvintele lui Isus şi le da putere nouă. În astfel de împrejurări era măreţ. Ştefan se opri din nou şi se uită abătut ia prietenul său. Astă-seară l-ai auzit şi tu vorbind şi ai văzut cât se străduieşte să determine oamenii să-şi uite micile nemulţumiri, să fie iertători unii faţă de alţii şi să trăiască în bună înţelegere unul cu altul. Nu ştiu dacă ai băgat de seamă zâmbetul acela care-i juca pe obraz când a facut apei la ei, îndemnându-i să fie mai generoşi cu darurile pe care le fac Ecclesiei? Ei bine... acesta nu este Simon, cel pe care i-am cunoscut noi odinioară când înflăcăra sufletele Oamenilor şi-i determina să sacrifice totul pentru cauza Cristosului nostru. Ce ruşine! exclamă şi, tiecându-şf mâinile prin păr, clătină din cap deznădăjduit. Iată pentru ce a suferit Isus răstiginirea, pentru ce a mărit şi a înviat!

— Cu Simon ai vorbit despre afacerea asta? întrebă Demetrius după un timp de tăcere.

— De o vreme încoace n-am mai vorbit. Mai acum vreo două săptămâni, când neînţelegerile dintre greci şi evrei ameninţau să devină violente, câţiva dintre noi i-au întrebat dacă pot să-l ajute cu ceva, aşa că a numit pe şapte dintre noi care să supravegheze dreapta împărţire a hranei şi a îmbrăcămintei între membri. Dar trebuie să ştii, Demetrius, că pentru mine valoarea lui Isus în această lume este mult mai presus decât să-mi îngădui să înjosesc cultul meu faţă de el, ascultând ponoasele oamenilor rău năravîţi care se

ceartă Între ei din pricină că veşmântul pe care l-a primit Ben Issacher este de mai bună calitate decât cel pe.care l-a primit Nicolas Thimonide.

Demetrius făcu o strâmbătură de dezgust şi spuse prietenului său c-ar face mai bine dacă s-ar feri de astfe! de meschinării.

— Exact aceasta este şi intenţia mea! declară Ştefan. Astă-seară am luat hotărârea ca niciodată de aici înainte să nu mai merg la aceste întruniri ale lor.

— E foarte posibil ca bătrânul Iulian să rezolve e! însuşi aceste dificultăţi ale Ecclesiei, declară Demetrius. Ai auzit ceva despre atacul care se pregăteşte? Stăpânul meu afirmă că foarte curând procuratorul va începe persecutarea creştinilor din oraş.

Ştefan începu să râdă cu amărăciune.

— Dacă procuratorul va mai întârzia puţin, Ecclesia se va împrăştia ea singură, aşa că nu va fi obligat să-şi mai facă gânduri din pricina ei. Ia spune, acum, după ce a vizitat Galileea ce părere are stăpânul tău. romanul, despre Isus?

— Este profund impresionat. Ştefan. li vine greu sa creadă că Isus a înviat, dar îl consideră drept cel mai mare bărbat care a existat vreodata. Ar vrea să vorbească cu tine. A fost profund impresionat când ţi-ai exprimat dorinţa să vezi cămaşa şi a constatat că eşti atât de emoţionat de vederea ei.

— Cred c-o mai are şi acum, murmură Ştefan. Crezi că-mi va da voie s-o mai văd o dată, Demetrius? în timpii! din urmă s-au petrecut atâtea lucruri care m-au deprimat. Ştii că în noaptea aceea, când am pus mâna pe cămaşă, ceva s-a întâmplat cu mine? Nu sunt în stare să-ţi explic ce anume, dar...

— Vino cu mine la han! zise Demetrius nerăbdător. Cred că este încă treaz şi-i va face plăcere să te vadă. Probabil nu strică să staţi de vorbă unul cu altul.

— Eşti sigur că nu se va supăra dacă mă voi duce la el? întrebă Ştefan cu sfială.

— Sunt sigur că-i va face plăcere. Va fi folositor pentru amândoi să puteţi sta de vorbă.

Luând această hotărâre, Ştefan începu să meargă cu paşi întinşi alături de Demetrius.

— Ai de gând să-i pomeneşti ceva tribunului despre Ecclesia?

— Nici nu mă gândesc! ripostă Demetrius. Cred că Marcellus este pe cale să devină şi ei creştin. Este obsedat de întâmplarea lui Isus şi nu mai vorbeşte despre nimic altceva. În cazul când se va decide să devină creştin, să ştii că va deveni un bun creştin şi unul curajos; de asta poţi fi sigur! Dar nu va fi nevoie să-i vorbim despre incidente care nu i-ar face plăcere, în cazul când ar află că unii dintre adepţii acestei credinţe nu sunt altceva decât nişte trântori care se ceartă între ei, probabil nu va mai fi dispus să se coboare la nivelul lor şi nici să-şi facă de lucru cu ei.

— Acestea sunt cuvinte grele, prietene, zise Ştefan.

— Nu mi-a făcut nici o plăcere să le întrebuinţez, ripostă Demetrius. Dar eu îl cunosc destul de bine pe tribun. E, adevărat că a fost crescut ca păgân, dar este totuşi foarte prudent în privinţa tovărăşiilor sale.

Pe Marcellus îl găsiră singur şi citind, îi primi cu entuziasm şi în special îi interesa Ştefan, care încercă să se scuze pentru această vizită întârziată.

— Nimeni n-ar putea să-mi facă mai multă plăcere venind la mine, Ştefan, răspunse el amabil şi-i oferi un scaun. Stai şi tu, Demetrius. Cred că pentru voi doi a fost o mare plăcere să vă puteţi revedea.

— Călătoria pe care ai făcut-o în Galileea, stăpâne, a fost interesantă? întrebă Ştefan cu sfială.

— Interesantă... dar în acelaşi timp tulburătoare, răspunse Marcellus. Justus mi-a fost bună călăuză. Am auzit multe întâmplări stranii. Este foarte greu să le crezi... şi tot atât de greu să nu le crezi. Făcu o pauză; aşteptând ca Ştefan să spună ceva, dar el se simţea sfios în faţa acestui orăşean, aşa că rămase cu privirea întoarsă în altă parte şi se mulţumi să dea din cap.

— Bătrânul Natanail Bartolomeu mi s-a părut un om foarte simpatic, continuă Marcellus.

— Da, zise Ştefan după o lungă tăcere.

Demetrius începuse să se neliniştească şi-şi zise că va trebui să vină în ajutorul prietenului său.

— Mi se pare că lui Ştefan i-ar face plăcere să mai vadă o dată cămaşa, zise el.

— Cu multă plăcere! răspunse Marcellus. Vrei să mergi şi să i-o aduci, Demetrius?

Vreme de câteva minute cât întârzie în camera de alături, Marcellus şi Ştefan nu schimbară nici o vorbă. Demetrius se întoarse şi aşeză cămaşa împăturită pe genunchii prietenului său. Ştefan o netezi uşor cu vârfurile degetelor şi buzele începură să-i tremure.

— N-ai vrea să te lăsăm vreme de câteva minute singur? întrebă Marcellus cu glasul lui blând. Eu şi Demetrius am putea să ieşim puţin în grădină.

Ştefan păru că nici n-a auzit cuvintele lui. Ridică încet cămaşa şi o strânse la piept cu amândouă mâinile, apoi se uită la Marcellus şi după aceea la Demetrius, iar în privirile lui părea că străluceşte o lumină nouă.

— Aceasta a fost cămaşa învăţătorului meu! declară el pe un ton ca şi când s-ar fi pregătit să ţină o cuvântare. Pe aceasta a purtat-o când a vindecat pe cei bolnavi şi a mângâiat pe cei mâhniţi. A purtat-o pe vremea când a vorbit oamenilor adunaţi împrejurul său într-un fel cum nici un bărbat nu vorbise înainte de el. Tot pe aceasta a purtat-o şi în ziua când a plecat să moară pe cruce pentru mine, care nu sunt altceva decât un umil ţesător! Ştefan se uită cu îndrăzneală la Marcellus. Şi pentru tine, care eşti un tribun bogat. Apoi se întoarse spre Demetrius: Şi pentru tine, care eşti sclav!

Marcellus îşi încleşta mâinile pe braţele scaunului şi-şi plecă trupul înainte, apoi se uită mirat la grecul acesta, care renunţase la sfiala de până acum, pentru a face o mărturisire de credinţă atât de impresionantă.

— Tu, tribune Marcellus, ai ucis pe stăpânul meu! continuă Ştefan cu îndrăzneală.

— Ştefan! Te rog! îl rugă Demetrius.

Marcellus ridică mâna spre sclavul său ca să-l liniştească.

— Continuă, Ştefan! porunci el.

— A fost o faptă care se poate ierta! adăugă Ştefan şi se ridică în picioare, căci n-ai ştiut ce faci şi-ţi pare rău. A fost ucis de cei de la conducerea templului şi de procurator. Dar nici ei n-au ştiut ce fac. Lor însă nu le pare rău şi mâine ar fi în stare să săvârşească din nou aceeaşi faptă. Făcu un pas spre Marcellus, ridicându-se în picioare, ca şi când ar fi aşteptat un ordin: Tu, tribune Marcellus Gallio, vei putea să te pocăieşti pentru fapta pe care ai săvârşit-o! El te-a iertat pentru fapta ta! Eu am fost de faţă! L-am auzit spunând că te iartă! Apropie-te de el! Căci el trăieşte! Eu l-am văzut!

Demetrius era acum în imediata lui apropiere şi încerca să-l liniştească. Luându-i încet cămaşa din mână, îl conduse spre scaunul său. Se aşezară toţi trei şi urmă o lungă tăcere.

— Iartă-mă, stăpâne! zise Ştefan cu părere de rău şi-şi duse o mână la frunte. Mi-am permis să vorbesc mai mult decât ar fi trebuit.

— Nu trebuie să-ţi faci nici un reproş, Ştefan, răspunse Marcellus cu glasul sugrumat. Cuvintele tale nu m-au jignit.

Urmă o vreme de tăcere lungă şi grea pe care nici unul dintre ei nu păru dispus s-o întrerupă. Ştefan se ridică în picioare.

— S-a făcut târziu, zise el. Noi va trebui să plecăm. Marcellus întinse mâna spre el.

— Sunt mulţumit, Ştefan, c-ai venit la mine, declară el. Vei fi binevenit şi de aici înainte... Demetrius, mâine dimineaţă voi avea nevoie de tine aici la han.

Cutremurat până în adâncul fiinţei şi incapabil să-şi explice această situaţie, Marcellus rămase nemişcat vreme de un ceas, uitându-se la peretele din faţa lui. Într-un târziu se simţi copleşit de osteneală şi întinzându-se pe pat, adormi. Puţin înainte de revărsatul zorilor fu trezit de glasuri răstite şi de ţipete însoţite de răcnete sălbatice şi de lovituri violente, în hanuri se întâmpla destul de des să fii trezit, la orice oră din zi şi din noapte, de ţipetele câte unui sclav

care era bătut cii vergi; dar zgomotul de acum părea că vine din curte şi tot hanul se cutremura.

Marcellus îşi trecu picioarele peste marginea patului şi, apropiindu-se de fereastră, se uită în curte, îşi dădu imediat seama de ceea ce se întâmplă: sosise ziua răzbunării bătrânului Iulian. O duzină de legionari cu echipamentul de război adunase cu brutalitate pe toţi sclavii din casă într-un colţ al curţii. Fără îndoială alţii pătrunseseră înăuntru şi urmăreau pe cei care încă nu se treziseră din somn. De la parter se auzeau ţipete şi răbufneli, uşi care se spărgeau şi lovituri. Puţin după aceea pe scară se auzi lipăitul sandalelor şi uşa camerei lui Marcellus se deschise larg.

— Tu cine eşti? întrebă un soldat cu glasul brutal.

— Sunt cetăţean roman, răspunse Marcellus calm. Şi cred c-ar. fi mai bine să fii mai cuviincios când intri în camera unui tribun.

— Astăzi nu avem timp să fim cuviincioşi, stăpâne, răspunse legionarul, căci suntem în căutarea creştinilor.

— Nu mai spune! ripostă Marcellus. Şi legatul Iulian îşi închipuie că pentru nenorociţii aceştia merită să vă deranjaţi şi să faceţi o astfel de larmă în zorii zilei.

— Legatul n-are obiceiul să-mi spună ce-şi închipuie, răspunse legionarul şi.nu e nici obiceiul ca soldaţii să-l întrebe aşa ceva. Eu execut ordinele, stăpâne. Vom aduna pe toţi creştinii din oraş. Dumneata nu eşti creştin şi-mi pare rău că te-am deranjat, sfârşi el şi ieşi pe coridor.

— Stai! strigă Marcellus. De unde ştii că eu nu sunt creştin? Nu se poate ca un tribun roman să fie şi e! creştin?

Legionarul începu să râdă, ridică din umeri, îşi feri de pe frunte coiful de metal şi se şterse de sudoare cu mâneca tunicii.

— Eu n-am vreme de glume, stăpâne. Te rog să mă ierţi, spuse şi, salutând cu suliţa, apucă pe coridor.

Ţipetele de afară începuseră acum să se liniştească. Probabil evacuarea se terminase.Un grup de sclavi speriaţi se aşezaseră în apropierea zidului şi-şi frecau membrele învineţite de lovituri. Ceva mai departe de ei erau câţiva călători prost îmbrăcaţi care se -adăpostiseră în hanul

acesta. Soţia în vârstă a hangiului Levi se oprise în apropierea lor. Era palidă şi capul îi tremura de spaimă. Marcellus se întrebă dacă nu cumva tremură mereu în felul acesta sau tremură numai când este speriată.

Un centurion înalt şi elegant se opri în faţa lor şi, scoţând un sul de pergament, îl desfăşură în toată lungimea şi cu glasul sonor începu sa citească un edict. Frazele edictului erau pompoase şi spuneau că nu M admite ca cei care biasfemiază şi se numesc creştini să mai ţină adunări. De aici înainte nimeni nu va mai avea voie să pomenească, nici în public, nici pe ascuns, numele lui Isus Galileeanul, despre care se ştie c-a fost găsit vinovat de trădare, blasfemie şi jigniri aduse conducătorilor oraşului Ierusalim. Toţi vor trebui să considere acest edict drept primul şi ultimul avertisment. Nesupunerea va fi pedepsită cu snoartea.

După ce înfăşură din nou sulul, centurionul dădu un ordin şi se îndreptă spre poartă, iar legionarii îl urmară. Peste câteva clipe un bătrân slujitor cu părul alb, căruia îi picura sângele din tâmplă, scurgându-i-se pe umărul gol, se lăsă moale şi căzu grămadă la picioarele zidului. O sclavă tânără îngenunche lângă el şi începu să bocească. Un grec bărbos se aplecă şi, punând urechea pe pieptul bătrânului, îi ascultă inima, apoi se îndreptă şi clătină din cap. Patru sclavi ridicară trupul inert şi plecară spre chiliile slujitorilor, iar ceilalţi îi urmară abătuţi. Nevasta hangiului se întoarse în loc şi capul i se mişca fără încetare. Făcu semne spre un târn care căzuse pe jos. Un sclav cocoşat se apropie şi ridicându-l începu să mături lespezile aleii, în afară de el. În curte nu mai rămăsese nimeni. Marcellus se întunecă la obraz şi se depărta de fereastră.

— Ce curaj din partea bătrânului Iulian, murmură el în silă. Imperiul roman are toate motivele să se mândrească de faptele lui!

Se îmbrăcă şi cobori în curte. Levi îl întâmpină la picioarele scării, plbconindu-se şi frecându-şi mâinile, îşi exprimă nădejdea că tribunul n-a fost tulburat de zgomotul de adineauri. Poate doreşte să i se servească prânzul imediat? Marcellus dădu din cap.

— De aici înainte nu vom mai avea atâtea neajunsuri din pricina acestor creştini, se grăbi Levi să asigure pe muşteriul său roman, pentru a-i da să înţeleagă că e! este de acord cu măsurile luate de procurator.

— Oamenii aceştia ţi-au pricinuit vreun neajuns? întrebă Marcellus cu indiferenţă.

Levi ridică umerii şi, întorcând mâinile cu palmele în sus şi cu degetele răschirate, îi răspunse zâmbind:

- Nu este de ajuns că procuratorul nu poate să-i sufere? întrebă ei cu toată discreţia.

— Eu nu te-am întrebat de asia, declară Marcellus. Creştinii aceştia care au fost maltrataţi astăzi în hanul dumitale ţi-au dat vreun motiv ca să te plângi de ei? Au obiceiul să fure, să mintă şi să se încaiere? Se îmbată? Sunt certăreţi? Spune-mi ce fel de oameni sunt?

— Ca să vă spun adevărul, stăpâne, declară Levi, eu n-am nici un motiv să mă plâng împotriva lor. Sunt oameni liniştiţi, credincioşi şi cinstiţi. Dar, cum spune şi procuratorul, stăpâne, nu se poate să tolerăm blasfemii.

— Blasfemii? Afirmaţia aceasta este o copilărie! se răsti Marcellus. Ce ştie şi ce-l interesează pe procurator blasfemii le? Spune, Levi, ce blasfemiază oamenii aceştia?

— Nu respectă templul, stăpâne.

— Cum ar putea respecta templul când el însuşi nu se respectă pe sine?

Levi ridică din umeri şi continuă să zâmbească cu sfială.

— Religia poporului nostru, stăpâne, trebuie apărată, murmură el cu glasul onctuos.

Marcellus făcu o strâmbătură şi ieşi în grădina însorită, unde constată că fata care bocise la capul mortului începuse -să aştearnă masa pentru el. Era cu ochii roşii de plâns, dar cu toate acestea se mişca sprintenă şi atentă. Nu ridică privirea când simţi că Marcellus s-a aşezat pe scaun.

— Moşneagul acela a fost rudă cu dumneata? întrebă el cu blândeţe.

Fata nu răspunse, dar ochii i se umplură de lacrimile care începură să i se scurgă în lungul obrajilor. Apoi plecă,

probabil la bucătărie, ca să-i aducă prânzul. Levi se apropie de masă.

— Ce legătură este între fata aceasta şi moşneagul acela care a fost ucis? întrebă Marcellus.

— A fost tată! ei, răspunse Levi speriat.

— Şi ai fost în stare să-i ceri să se ocupe de serviciu?

Levi îşi repezi umerii, coatele şi palmele mâinilor în sus cu un gest de apărare.

— Serviciul face parte dintre obligaţiile ei, stăpâne! Eu nu am nici o vină că tatăl ei a fost ucis.

Marcellus se ridică în picioare şi se uită la ei cu dispreţ.

— Şi mai îndrăzneşti să faci paradă de religia poporului dumitale! Col eşti de ticălos, Levr! zise e! şi se apropie de ieşire.

— Vă rog, stăpâne, vă voi servi chiar eu, stărui Levi. Îmi pare rău că v-am jignit cu purtarea mea! Se îndreptă repede spre bucătărie, târşâindu-şi papucii. Marcellus se aşează din nou la masă şi se întrebă dacă nu cumva o va pălmui din pricină că a dat ocazie acestui incident penibil.

Demetrius se sculase în zorii zilei pentru a trece pe la Ecclesia înainte de a merge la han, unde trebuia să se ocupe de stăpânul său. Se strădui să se îmbrace fără a trezi pe prietenul său, despre care ştia că a petrecut o noapte zbuciumată, dar Ştefan se trezi şi se frecă la ochi.

— Voi veni la tine pe înserate, zise Demetrius cu glasul în şoaptă, ca şi când prietenul său ar fi tot adormit şi n-ar vrea să-l trezească. Te voi găsi aici?

— Voi fi la Ecclesia, îngână Ştefan.

— Mi-am închipuit că nu vei mai trece pe acolo.

— Demetrius, nu sunt în stare să părăsesc pe bătrânul Simon. Acum, după ce toţi au plecat cu diverse însărcinări, el a rămas singur.

Ieşi din casă în vârful picioarelor şi se îndreptă spre vechiul bazar, unde îşi închipuia că va găsi pe Simon şi va putea sta de vorbă cu el. l se părea o purtare aproape lipsită de loialitate faţă de Ştefan din cauză că nu-i pomenise despre această întâlnire, dar Marcellus stăruise să păstreze cel mai mare secret. Ar fi vrut să se întâlnească

cu Simon, şi Demetrius trebuia să pună la cale această întâlnire dacă va avea posibilitatea. Seara trecută nu avusese ocazie să vorbească cu Simon. Probabil în dimineaţa aceasta va putea să-l găsească singur înainte de a începe activitatea zilei.

Ecclesia începuse să se mişte. Aşternuturile păturile erau adunate. Copii zbârliţi şi pe jumătate îmbrăcaţi, de toate vârstele, alergau de colo până colo; cei mici plângeau, moşnegii se feriseră din cale şi-şi netezeau bărbile lungi, uitându-se întunecaţi împrejurul lor. Femeile alergau în bucătărie şi înapoi, aducând străchinile la mesele pe care le aşterneau bărbaţii. Demetrius se apropie de grupul cel dintâi pe care-l întâlni în calea lui şi întrebă de Simon. Unul dintre aceştia semită împrejurul său şi-i făcu semn. Simon se oprise mai la o parte în apropierea unei ferestre şi citea un sul vechi de pergament. Până şi în această atitudine uriaşul galileean avea o măreţie neobişnuită. Dacă ar fi fost ajutat de oameni curajoşi, Simon acesta ar fi putut să joace un rol important, îşi zise Demetrius. Omul acesta dispunea de o imensă vitalitate şi era o personalitate impresionantă pentru rolul de conducător. Nu era deci de mirare că oamenii ţineau ca ei să pună mâinile pe bolnavii lor.

După ce se apropie, Demetrius aşteptă să fie recunoscut. Simon ridică privirea, dădu din cap şi-i făcu semn.

— Învăţătorule, stăpânul meu - Marcellus Gallio - doreşte să vorbească cu tine când vei fi dispus, declară Demetrius.

— Cel care a plecat în Galileea împreună en Justus? întrebă Simon. În căutarea ţesăturilor de casă, căci aşa spunea?

— Stăpânul meu a cumpărat o mare cantitate de astfel de ţesături, răspunse Demetrius.

— Şi ce a mai facut? întrebă Simon cu glasul adânc.

— S-a interesat foarte mult de viaţa lui Isus, Învăţătorule!.

— Cred că se interesa şi înainte de plecare, murmură Simon, uitându-se în ochii lui Demetrius. Acesta a fost principalul său scop pentru care a plecat în Galileea.

— Da, Învăţătorule, admise Demetrius, acesta a fost principalul său scop pentru care a plecat în Galileea. Problema îl interesează foarte mult... dar astăzi are o mulţime de nedumeriri. Este adăpostit în hanul lui Levi. Pot să-i spun că eşti de acord să vorbeşti cu el între patru ochi?

— Voi vorbi cu el mâine în timpul după-amiezii, răspunse Simon. Şi dacă doreşte să fie numai singur cu mine îi vei spune că ne vom întâlni în partea de miazănoapte a oraşului, pe câmpul căpăţânilor, care se numeşte Golgota. Acolo va apuca pe poteca ce şerpuieşte în lungul câmpului până sus pe coama colinei, care se găseşte exact la mijloc.

— Cunosc locul, stăpâne!

— În cazul acesta îi vei arătă drumul. Spune-i să vină singur, zise Simon, apoi înfăşură sulul şi, fără să se mai ocupe de Demetrius; murmură o rugăciune şi se îndreptă spre mesele din mijlocul sălii. Cineva făcu semn celor de la mese şi nu se mai auzi nimic, afară de plânsul liniştit al unui copil. Cei care erau aşezaţi pe scaune se ridicară în picioare. Cu glasul puternic şi adânc, Simon începu să citească:

Poporul care înainta prin întuneric u văzut în faţa lui o lumină mare. Asupra celor care sălăşluiesc în întuneric străluceşte lumina. Căci între noi s-a născut un copii Nouă ni s-a dat un fiu y i pe umerii acestuia este întemeiată stăpânirea lumii.

La intrarea sălii se auzi un zvon de larmă şi toate privirile celor de faţă se îndreptară speriate spre uşă. Se auziră câteva ordine răstite. Oamenii înspăimântaţi rîu avură nevoie să.aştepte prea mult Iară să ştie ce se întâmplă. Uşile fură date de perete şi o centurie de legionari pătrunse înăuntru, desfăşurându-se întocmai ca o vâltoare de ape. Cu lăncile în mână, ţinându-le la înălţimea umărului, împinseră creştinii speriaţi spre fundul săiii. Unii dintre cei mai în vârstă căzură în brânci, dar fură ridicaţi cu

violenţă în picioare şi azvârliţi Între ceilalţi care se îngrămădiseră în lungul peretelui din fund.

Demetrius, care rămăsese în apropierea ferestrei departe de ceilalţi, văzu tot ce se întâmplă. Trupa continua să se scurgă în sală. Simon însă rămase nemişcat; acum era singur, căci toţi ceilalţi se îngrămădiseră pe lângă peretele de la spatele lui. Centurionul dădu un ordin şi legionarii se opriră. Se apropie cu paşi întinşi de Simon şi zâmbi batjocoritor. Erau de aceeaşi înălţime şi amândoi - specimene impunătoare de virilitate.

— Prin urmare, tu eşti cel căruia i se zice Pescarul? întrebă centurionul răstit.

— Eu sunt, răspunse Simon cu îndrăzneală. De ce ai venit aici să tulburi o adunare de oameni paşnici? A comis careva dintre noi vreo crimă? Dacă a comis, atunci luaţi-i şi duceţi-! să fie judecat.

— Se va face aşa cum doreşti, se răsti centurionul. Dacă vrei să fii judecat pentru blasfemie şi trădare, procuratorul îţi va face pe voie... Luaţi-i de aici!

Simon se întoarse în loc şi se uită la oamenii deznădăjduiţi. Fiţi mulţumiţi! strigă ei, şi nu vă împotriviţi! Eu mă voit întoarce din nou între voi!

— Asta nu se va întâmpla! strigă centurionul.

Ca răspuns la ordinul lui, doi legionari voinici se apropi ară şi, apucându-l fiecare de câte o mână, îl întoarseră în loc şi se îndreptară cu el spre ieşire. Ceilalţi legionari strâmtorau mulţimea oamenilor speriaţi, care nu îndrăzneau să se mai mişte. Centurionul porunci să se facă tăcere. Femeile speriate acoperiră cu palmele mâinilor gurile copiilor care ţipau. Apoi scoase un sui şi citi edictul procuratorului. prin care acesta interzicea de aici înainte orice adunare a celor care blasfemiazâ şi se numesc creştini.

Demetrius începu srVşi facă încet loc în lungul peretelui spre uşa de la intrare şi astfel putu auzi câteva fragmente din edictul citit de centurion. Clădirea trebuia să fie evacuată imediat. Toţi cei care vor mai fi găsiţi prin apropierea acestei case vor fi arestaţi. Numele lui Isus, cel

care a blasfemiat şi a fost osândit pentru trădare, nu va fi îngăduit nimănui să-l pomenească de aici înainte.

— Ieşiţi afară! zbieră centurionul. Plecaţi la casele voastre! Şi să nu vă mai interesaţi de pescarul vostru! Pe acesta nu-l veţi mai vedea de aici înainte!

Ajungând în apropierea uşii, unde-şi dădu seama că centurionul a terminat ce avea de spus şi că trupele vor ieşi din sală, Demetrius se grăbi spre ieşire şi, ajungând în stradă, trecu de cealaltă parte, o luă la fugă şi intră într-o stradă laterală, de aici pe o hudiţă strâmtă, coti în strada următoare, îşi domoli mersul şi se îndreptă spre hanul lui Levi. Aici totul părea liniştit. Intră în curte, urcă scara ce ducea spre camera lui Marcellus şi auzi pe Levi, care se uita după el, că-l strigă.

— Stăpânul tău a plecat, zise el.

— Nu ştii unde a plecat? întrebă Demetrius nelinişti.

— Cum aş putea să stiu aşa ceva? răspunse Levi. Presupunând că probabil Marcellus i-o fi lăsat în camera lui vreo însemnare, îşi ceru voie să intre. O sclavă greacă făcea ordine. Fata îl recunoscu şi zâmbi sfioasă. Spunându-i ce caută, începură amândoi să caute.

— Ai văzut în dimineaţa aceasta pe stăpânul meu? întrebă Demetrius.

Fata clătină din cap.

— Acum câteva ceasuri am trecut prin mare spaimă, zise ea. Demetrius stărui să-i spună ce s-a întâmplat şi fata începu să-i vorbească despre descinderea ce se desfăşurase în zorii zilei. Demetrius se apropie de fereastră şi se gândi vreme îndelungată la impresia Ce a făcut-o stăpânului său acest incident. Fără îndoială trebuie să fie revoltat. Probabil va încerca să intervină. Nu era exclus ca el să meargă la bătrânul Iulian şi să protesteze împotriva acestor procedee. De ce se gândea mai îndelung la această posibilitate, i se părea tot mai plauzibilă. Intervenţia aceasta era destul de primejdioasă, dar Marcellus era o fire violentă şi nu-i lipsea ciH-ajul. La urma urmelor, cuvântul unui tribun are oarecare greutate.

Se întoarse în loc şi întâlni privirea fetei îndreptată spre el. Ochii ei păreau prietenoşi, dar gravi. O văzu că întoarce capul spre uşă, apoi se apropie de el şi-l întrebă cu glasul în şoaptă:

— Faci şi tu parte dintre noi?

Demetrius dădu din cap şi fata îi zâmbi în semn de aprobare. Imediat după aceea începu din nou să scuture aşternutul şi să aşeze păturile, ca şi când s-ar fi temut să nu fie surprinsă de cineva că-şi pierde vremea.

— Astăzi va fi mai bine să nu te arăţi pe stradă, zise ea fără să se întoarcă spre el. Coboară la bucătărie, căci acolo vei fi în mai multă siguranţă.

— Îţi mulţumesc! răspunse Demetrius. Ideea aceasta nu e rea. Afară de asta mi-e şi foame, şi dădu să iasă din cameră. Când trecu pe lângă ea, fata întinse mâna şi-l apucă de braţ.

— Stăpânul tău ştie că faci parte dintre noi? întrebă ea în şoaptă, în primul moment nu ştiu ce ar trebui să-i răspundă, aşa că-i zâmbi enigmatic, lăsând-o să-şi închipuie ce va crede de cuviinţă, şi părăsi camera. Bătrânul Levi, care era întotdeauna prezent, îl întâmpină în capul scării şi, zâmbindu-i, îi spuse fără nici o legătură cu ceea ce-l interesa că astăzi este o dimineaţă frumoasă.

— Admirabilă, răspunse Demetrius, care înţelese imediat că bătrânul este nerăbdător să afle ce s-a întâmplat.

— Stăpânul dumitale ţi-a lăsat vreo ştire? întrebă Levi amabil.

— Mi-a spus să prânzesc şi să-l aştept până când se va Întoarce:

— Foarte bine, încuviinţă Levi. Du-te la bucătărie şi vei fi servit. Apoi, făcând câţiva paşi spre uşă, se opri din nou şi zise: Cred că străzile oraşului sunt liniştite.

— Azi, dimineaţă devreme, când am părăsit casa în care am dormit, era linişte, răspunse Demetrius laconic.

După ce mancă un blid de lapte cu pâine şi câteva smochine coapte, începu să se plimbe nerăbdător prin bucătărie. Nimeni dintre slujitorii hanului nu părea dispus să stea de vorbă. Fata care-l servise în ajun plângea, îşi zise

că va merge până la palatul procuratorului şi va aştepta la distanţă, căci presimţea că Marcellus trebuie să fie acolo, în altă parte nu putea să fie.

După ce-şi termină prânzul, pe care i-l servi Levi cu dezgustătoare slugărnicie, Marcellus începu să se simtă neliniştit din pricina lui Demetrius, căci îşi închipuia că probabil a avut o nemulţumire pe drum, altfel ar fi trebuit să sosească demult.

Nu ştiu în ce parte locuieşte Ştefan, dar fără îndoială cei din dugheana lui Ben Iosif îi vor putea spune. Pe urmă se gândi că şi dugheana lui Ben Iosif va fi fost călcată de legionari. Fără îndoială, ei fuseseră informaţi că dugheana este locul de întâlnire al ucenicilor lui Isus, aşa că pe toţi cei care i-au găsit acolo i-au arestat.

instinctul prudenţei părea că ar vrea să-i spună să se ferească de acest focar al primejdiei, în cazul când Demetrius a fost arestat va fi mai bine să aştepte până când se va restabili ordinea. Până atunci va putea afla unde se găseşte sclavul său şi va încerca să-l scape.

Hangiul Levi îl determină să ia o hotărâre, începuse să se plimbe de colo până colo prin curte, când bătrânul apăru în cadrul uşii; nu zise nimic, ci se uită la el cu ochii mărunţi şi lucitori, apoi se întoarse în loc şi intră în sala hanului, de unde apăru imediat aducând un scaun, ca şi când ar fi vrut să-i spună că, dacă-şi cunoaşte interesul, va fi mai bine ca astăzi să nu se mişte din han. Marcellus se întunecă la obraz şi fără să se mai uite la el se îndreaptă spre poartă şi ieşi în stradă.

Pentru a putea ajunge la dugheana lui Ben Iosif trebuia să traverseze o bună distanţă prin piaţa care furnica de lume şi de aici să treacă printre căsuţele mărunte ale sărăcimii care se înghesuiau una într-alta în lungul hudiţelor. Văzu un grup de oameni care gesticulau şi vorbeau de-a valma. Domoli pasul şi auzi că sala de întrunire a creştinilor a fost călcată şi evacuată de autorităţi. Pe conducători i-au băgat la închisoare. Pescarul Simon a fost decapitat.

Marcellus se grăbi din nou la drum. La o mică distanţă, în stradă, unde era dugheana lui Ben Iosif, văzu adunată o mulţime de oameni care se frământau. În apropierea lor se oprise un grup de legionari care probabil aşteptau ordinele, deoarece stăteau în poziţie de repaus, proptiţi în suliţe. Cineva, care se găsea în mijlocul grupului de oameni, ţinea o cuvântare înflăcărată. După ce ajunse destul de aproape, recunoscu glasul celui care vorbea.

Era Ştefan, cu capul gol şi îmbrăcat în levită cafenie, pe care o purta în timpul lucrului; se vede că fusese scos din dugheană pentru a fi interogat. Lumea încruntată din jurul lui părea dispusă să-l asculte în linişte, pentru a-i da ocazia să-şi dovedească el însuşi vinovăţia pentru care a fost osândit.

Marcellus, care era mai înalt decât toţi ceilalţi spectatori, începu să se uite curios la cei care se îngrămădiseră împrejurul lui. Imediat ghici ce fel de oameni sunt. Cei noi veniţi dintre ei erau bine îmbrăcaţi şi după înfăţişarea prosperă făceau parte din clasa negustorilor şi a cămătarilor, între ei se vedea, ici-colo, şi câte un rabin mai tânăr. Frunţile tuturor erau încruntate, dar păreau că ascultă cu cea mai mare atenţie.

Ştefan vorbea fără să ezite. Se oprise curajos în mijlocul cercului de oameni care se închisese împrejurul său şi ridicase braţele în sus, ca şi când ar fi făcut apel la judecata lor calmă, dar nu la mila lor. Nu era sfidător, dar nici speriat.

Ceea ce spunea nu era o cuvântare menită să trezească emoţia oamenilor ignoranţi, ci o necruţătoare acuzaţie împotriva conducătorilor oraşului Ierusalim, care, spunea el, n-au fost de acord să schimbe starea nenorocită în care se zbate populaţia.

— Voi vă consideraţi drept poporul ales! continuă el cu îndrăzneală, înaintaşii voştri au scăpat dintr-o robie ca să intre în alta şi să ducă jugul secole de-a rândul, aşteptându-şi mereu Mântuitorul, dar voi niciodată n-aţi ascultat cuvântul marilor voştri învăţaţi când au apărut în faţa voastră ca să vă propovăduiască cuvântul adevărului. De

nenumărate ori din mijlocul poporului vostru s-au ridicat oameni inspiraţi, dar toţi aceştia au fost huliţi şi batjocoriţi, nu de poporul împilat şi sărăcit, ci de oameni ca voii Din mijlocul publicului se ridică un murmur de proteste.

— Pe care dintre profeţi, întrebă Ştefan, nu l-au persecutat părinţii voştri? De astă dată aţi devenit vânzătorii şi ucigaşii celui mai drept dintre aleşii poporului vostru!

— Asta este blasfemie! protestă cineva dintre ascultători.

— Voi! strigă Ştefan cu glasul tremurător şi făcu un gest în care cuprinse pe toţi cei dimprejurul său, voi care afirmaţi c-aţi primit Tablele Legii din mâna îngerilor, spuneţi-mi cum aţi respectat aceste legi?

Un murmur adânc de proteste se ridică din mijlocul mulţimii, dar nimeni nu se mişcă pentru a-l ataca. Marcellus se întrebă cât va mai trebui să treacă pentru ca- aceşti oameni furioşi să se repeadă împotriva celui care-i batjocorea în felul acesta.

Din marginea cea mai depărtată a grupului care se frământa neputincios, cineva ridicase o piatră de caldarâm pe care acum o aruncă asupra lui. Cel care o aruncase ţintise bine, deoarece piatra lovi pe Ştefan în umărul obrazului şi-l făcu să se clatine pe picioare. Cu o mişcare involuntară ridică mâna şi-şi şterse sângele care apăru numaidecât. A doua piatră aruncată cu furie îl lovi în cotul braţului. Apoi se ridică un chiot şi Marcellus îşi închipui că este.un protest împotriva acestei nelegiuiri, dar imediat după aceea îşi dădu seama că glasurile guturale ale oamenilor protestează împotriva cuvintelor pe care le auziseră, nu împotriva lapidării. Când a treia piatră îl lovi în plin obraz, chiotele de aprobare ale spectatorilor se ridicară furtunoase. Alte două pietre aruncate nu-şi atinseră ţinta, deoarece trecură peste capul lui Ştefan şi loviră în mulţimea din cealaltă parte. Fariseii şi cărturarii din cealaltă margine începură să se înghesuie unul într-altul şi să se calce în picioare, alergând să se adăpostească în lungul pereţilor şi pe sub garduri. Ştefan încercă să-şi

acopere capul cu braţele şi se dădu înapoi, dar pietrele curgeau acum fără întrerupere.

Centurionul crezu că e momentul să dea acum un ordin şi soldaţii se puseră în mişcare îmbrâncind lumea, fără să ţină socoteală de nimic pentru a-şi face loc şi a se apropia. Marcellus, care era în apropierea unui soldat înalt şi voinic, se luă după el şi-l văzu că pocneşte în obraz pe unul din rabinii care nu se feri destul de repede din cale pentru a-i face loc să treacă. Acum legionarii făcuseră roată în mijlocul semicercului spectatorilor şi închiseră drumul cu suliţe întinse. Pietrele începură să cadă mai repede şi Marcellus constată că incidentul acesta nu poate să fie improvizat. Fruntaşii care erau de faţă nu aruncau cu pietre, dar fără îndoială pregătiseră dinainte această lapidare, căci oamenii care aruncau pietrele erau pricepuţi în această meserie şi nu greşeau ţinta.

Ştefan căzuse acum în genunchi şi se sprijinea în coate, iar cu o mână care-i era însângerată încerca să-şi acopere capul. Cealaltă îi atârna fără putere, căci probabil îi era ruptă. Mulţimea începuse acum să mugească întocmai ca fiarele. Marcellus tresări, părându-i-se c-a mai auzit mugetul acesta şi la spectacolele din Circus Maximus. Îşi făcu loc spre legionarul cel înalt, care, după ce se uită la el, îl lăsă să treacă.

Mai mulţi tineri din mijlocul mulţimii îşi ziseră, probabil, că acesta este momentul când vor trebui să intervină şi ei în operaţia de lapidare. Centurionul se prefăcu că nu-i vede când trecură pe sub şirul de suliţi întinse. Lui Ştefan, care acum se întinsese nemişcat, nu-i mai puteau face nici un rău şi cu contribuţia lor puteau cel mult să dovedească celor de faţă că sunt şi ei de acord să-şi asume partea de răspundere în săvârşirea acestei crime.

Marcellus simţi un junghi în inimă. Nu putea face nimic. Dacă bătrânul Iulian ar fi fost de faţă, poate ar fi protestat, dar pe centurionul acesta ar fi fost zadarnic să-l denunţe. El nu făcea altceva decât să execute ordinele primite de la alţii. Bietul Ştefan era mort său îşi pierduse cunoştinţa, dar demnitarii oraşului continuare să-l lapideze.

În imediata apropiere a lui Marceilus, de cealaltă parte a cercului spectatorilor, se oprise un tânăr cărturar în cap cu o tichie cu ciucur, probabil un cercetător al Talmudului. Era mic de statură, dar bine legat. Sta cu pumnii încleştaţi şi obrazul îi era contractat de revoltă. Fiecare piatră ce lovea în trupul inert al victimei era însoţită de o mişcare de aprobare din partea lui. Marcellus se uita cu atenţie la obrazul lui livid şi se miră că un tânăr inteligent este în stare să se bucure de această brutalitate omenească.

Imediat după aceea, un bărbat gras şi impunător îşi făcu !oc pe sub suliţele legionarilor şi, scoţându-şi levita luxoasă, o întinse tânărului. Un altul tot atât de impunător îl urmă şi se dezbrăcă, iar după ce-şi predă şi el levita începură amândoi sa se opintească pentru a smulge o piatră din caldarâm. Marcellus se plecă spre cel care ţinea levitele în braţe şi-l întrebă cu severitate:

— Ce rău ţi-a facut ţie omul acesta?

Omuleţul se întoarse şi se uită cu îndrăzneală în ochii lui Marcellus. Avea un obraz pi în de răutate, dar se vedea că nu este prost. Obrazul lui strâmbat de revoltă nu putea fi uitat cu uşurinţă.

— Omul acesta a blasfemiat! zbieră el..

— Ce legătură ar putea să aibă blasfemia cu asasinatul? murmură Marcellus. Mi se pare că eşti cărturar şi probabil vei putea să-mi explici şi mie.

— Dacă vei vrea ca mâine să vii la Betsamidraş, prietene, răspunse omuleţul, mulţumit că poate să-şi vânture priceperea, te voi lămuri. Vei întreba de Saul... din Tars, adăugă el cu mândrie. Sunt şi eu un cetăţean roman ca şi tine, stăpâne.

Pietrele nu mai cădeau acum. Lumea începuse să se liniştească. Tânărul întinse celor doi fruntaşi levitele şi încercă să-şi facă loc cu umărul printre oamenii care se răriseră. Legionarii mai ţineau şi acum suliţele întinse, dar se frământau pe loc ca şi când ar fi fost nerăbdători să plece. Centurionul sta de vorbă cu un evreu bărbos îmbrăcat într-o impunătoare levita neagră. Lumea diraprejurul lor se împrăştia grăbită.

Lui Marcellus, care sta cu ochii pironiţi asupra trupului zdrobit al curajosului grec, i se păru că vede o uşoară tresărire. Ştefan începuse să se ridice încet într-un cot. Un fior de gheaţă tremură pe deasupra mulţimii când îl văzură că s-a ridicat în genunchi. Obrazul lui plin de sânge se îndreptase în sus şi pe buzele zdrobite îi tremura un zâmbet. Apoi pe neaşteptate ridică o mână, ca şi când ar fi strâns mâna cuiva care a coborât spre el.

— Îl văd! strigă el cu glasul triumfător. Îl văd! Iisuse, stăpâne al meu... Ia-mă la tine! Apoi ochii i se închiseră, capul i se plecă pe piept | şi Ştefan se prăbuşi pe grămada de bolovani.

Spectatorii înspăimântaţi se întoarseră imediat în loc şi plecară. Nimeni nu se opri ca să mai întrebe ceva. Începură să dispară ca j alungaţi de spaime. Marcellus îşi simţea inima bătând în piept şi limba îi era uscată. Cu toate acestea i se păru c-a fost copleşit de o senzaţie neobişnuită. Ochii îi erau plini de lacrimi, dar obrazul îi strălucea de lumina unui zâmbet neaşteptat.

Se întoarse în loc şi se uită în ochii speriaţi ai legionarului care-i J făcuse loc să se apropie de el.

— Asta a fost o întâmplare cu totul neobişnuită, stăpâne! îngână soldatul.

— Mult mai neobişnuită decât ai putea să-ţi închipui! exclamă Marcellus.

— Aş fi fost în stare să jur că grecul a murit! Părea că a văzut pe J cineva care coboară ca să vină în ajutorul lui!

— A şi văzut pe cineva care a venit în ajutorul lui! strigă Marcellus extaziat.

— Probabil pe galileeanul acela care a murit pe cruce? întrebă legionarul neliniştit.

— Galileeanul acela, prietene, n-a murit! declară Marcellus. Este mai viu decât oricare dintre cei care au fost aici de faţă!

Cutremurat până în adâncul fiinţei şi cu buzele tremurând, Marcellus plecă împreună cu cei care se împrăştiau. Gândurile îi alergau vârtejuri în timpul cât înainta, împins de cei care se îngrămădeau pe urma lui. Dar

la primul colţ de stradă se opri şi se întoarse înapoi. De Ştefan nu se mai interesa acum nimeni. Legionarii procuratorului coborau în rânduri de câte patru în josul străzii. Nici unii! dintre foştii prieteni ai lui Ştefan nu se arătase încă. Era prea devreme pentru a îndrăzni să se apropie de el.

Se lăsă într-un genunchi alături de trupul zdrobit şi, întinzând mâna, îi netezi părul însângerat de pe creştet şi se uită la obrazul împietrit al lui Ştefan. Pe buzele lui se mai vedea şi acum zâmbetul de adineauri.

Într-un târziu, bătrânul Ben Iosif ieşi şchiopătând din dugheana lui. Era cu ochii roşii şi umflaţi de plâns. Se apropie sfios şi se opri la depărtare de câţiva paşi. Marcellus ridică fruntea şi uitându-se la el îi tăcu semn. Bătrânul se apropie palid de spaimă. Plecându-se spre trupul mortului, se sprijini cu palmele în genunchi şi se uită la obrazul împietrit, apoi se uită întrebător la Marcellus, dar fără să-l recunoască.

— Ce moarte fioroasă, stăpâne! scânci Ben Iosif.

— Ştefan nu este mort! declară Marcellus. A plecat împreună cu Isus.

— Te rog, Stăpîne, nu-ţi bate joc de credinţa noastră! zise Ben Iosif. Pentru noi, cei care credem în Isus, ziua aceasta este foarte tristă.

— Adu-ţi aminte că el a făgăduit celor care cred într-însul că nu vor muri niciodată, ci vor trăi în veci.

Ben Iosif dădu încet din cap şi se uită neîncrezător în ochii lui Marcellus.

— Da... dar tu nu crezi într-însul! îngână el.

Marcellus se ridică în picioare şi puse mâna pe braţul subţire al bătrânului, apoi îi răspunse.

— S-ar putea, Ben Iosif, ca Isus să nu vină niciodată după mine, răspunse el cu glasul liniştit, şi tot aşa s-ar putea să nu vină niciodată după tine... dar după Ştefan a venit. Du-te şi adu un bărbat mai tânăr care să-mi ajute să ridicăm trupul şi să-l ducem în dugheana ta.

Palizi de spaimă, vecinii se adunară împrejurul trupului zdrobit al lui Ştefan, pe care-l întinseră pe masa de lucru a

lui Ben Iosif. Toţi plângeau. Rhoda părea deznădăjduită. Unii dintre cei de faţă se uitau bănuitori la Marcellus, închipuindu-şi despre el c-ar putea să fie o iscoadă, trimisă anume ca să vadă ce vor face. Dar acum nu era momentul să le explice că şi e! face parte dintre ei. Puţin după aceea văzu pe Demetrius că s-a oprit în apropierea lui şi-i spuse să nu se mişte din atelier, ci să încerce să fie oamenilor de folos. Luând pe bătrânul Ben Iosif de braţ, se duse cu el în colţul cel mai depărtat al atelierului.

— Aici eu nu vă pot ajuta cu nimic, zise el şi puse câţiva bani de aur în mâna ţesătorului, dar aş vrea să te rog ceva. După ce Justus se va întoarce la Ierusalim, spune-i c-am fost de faţă când Ştefan a fost primit în împărăţia lui Isus şi mai spune-i că sunt convins că tot ce mi-a povestit în timpul cât am cutreierat Galileea împreună este adevărul adevărat.

Lui Simon, ziua aceasta cât stătu pe întuneric şi frecat în obezi i se păru foarte lungă. La amiază îi aduseseră un colţ de pâine mucedă şi un urcior de apă; dar nu mâncase, deoarece era prea adânc mâhnit în sufletul lui pentru a putea mânca.

În primul ceas după arestarea lui, din celulele de alături se auziră glasuri batjocoritoare care întrebau cum îl cheamă, ce crimă a săvârşit şi când va trebui să moară. Făceau glume obscene, vorbind despre f ziua când ei vor fi executaţi şi-şi băteau joc de el, spunând că este f atât de speriat, încât nici nu îndrăzneşte să le răspundă. Dar nu le răspunsese nimic şi la urmă ceilalţi deţinuţi se saturară să-l mai batjocorească.

Laviţa de lemn pe care se aşezase slujea şi de pat. Era mai lată decât o laviţă obişnuită, dar nu se putea întinde pe ea şi nu putea nici să se proptească cu spatele de perete. Poziţia aceasta era obositoare, aşa că uneori încerca să-şi întindă trupul uriaş, dar fără să reuşească. Pereţii celulei erau umezi şi tot aşa şi lespezile. Guzganii uriaşi ieşeau din cotloanele lor şi-i ciuguleau sandalele. Cătuşele grele îi tăiau mâinile.

Se gândi c-ar putea suporta mai cu uşurinţă caznele la care este supus şi ar înfrunta moartea cu mai multă îndrăzneală dacă ar şti că lasă în urma sa o organizaţie de oameni îndrăzneţi, care să ducă înainte sarcina ce-i fusese încredinţată lui. Evident, săvârşise greşeli şi probabil procedase greşit şi când întemeiase Ecclesia. Fără îndoială încă nu sosise timpul pentru întemeierea unei astfel de organizaţii. Fusese prea nerăbdător. Ar fi trebuit să lase mişcarea să crească încet şi nesimţit, cum creşte dospeala în pâine, aşa cum spusese Isus.

Ce se va alege de aici înainte, se întrebă el, de cauza creştinilor când toţi adepţii sunt împrăştiaţi şi majoritatea lor stau ascunşi? Cine va fi conducătorul lor? Filip? Nu... Filip este un tânăr curajos şi credincios, dar lui îi lipseşte îndrăzneala necesară. Conducătorul lor va trebui să fie îndrăzneţ. Ioan? Nu! Iacob? Nici acesta. Amândoi aveau pregătirea necesară pentru un conducător, dar le lipsea autoritatea. Mai rămânea Ştefan... El ar fi fost conducătorul indicat, dar nu aici în Ierusalim. Evreii vor stărui ca cel care-i va conduce să fie israelit şi probabil vor avea dreptate, deoarece tradiţia creştină aparţine poporului evreu.

Cum de Mântuitorul a îngăduit să se întâmple o astfel de catastrofă? Sau poate şi-a schimbat planul de la început pentru propagarea învăţăturilor lui? Sau şi-a pierdut încrederea în conducătorul pe care l-a ales? Simon încercă să-şi aducă aminte de ziua când Isus îi spusese: Simone, eu te voi boteza şi-ţi voi zice ţie Petru: Petru cel de stâncă! „Pe această stâncă voi clădi casa mea!" Simon închise ochii şi clătină din cap, gândindu-se la mulţumirea adâncă ce o simţise în ziua aceea şi o compară cu deznădejdea situaţiei în care se găseşte acum.

După ce se lăsă noaptea, veni un gardian în mână cu o torţă fumegândă şi trase zăvoarele fiecărei uşi, iar al doilea umplu urcioare le de apă din celule. Văzând că n-a mâncat pâinea pe care o adusese la amiază, gardinaul nu-i mai dădu alta, dar nici nu zise nimic. Probabil condamnaţii la moarte nu aveau obiceiul să mănânce decât foarte puţin.

În timpul cât se împărţi hrana se auzi zăngănit de lanţuri şi târşâit de picioare, dar acum în închisoare era linişte deplină. Simon se simţi toropit de somn şi, proptindu-şi umerii şi ceafa de perete, adormi. Puţin după aceea avu un vis neobişnuit, din pricină că nu părea să fie vis, deşi ştia că nu poate fi nici realitate, în vis se ridică în picioare şi se uită mirat la cătuşele care-i scăpaseră de pe mâini şi acum erau deschise pe laviţa din faţa lui. Îşi îndreptă trupul şi ascultă. Nu se auzea nimic altceva decât respiraţia ritmică a celorlalţi deţinuţi. Până acum nu i se întâmplase încă niciodată să aibă un vis atât de limpede şi de amănunţit.

Se ridică în picioare şi întinse braţele. Apoi făcu câţiva paşi spre uşa celulei, pipăindu-şi drumul prin întuneric în lungul lespezilor de pe jos. I se păru straniu că nu aude tălpile sandalelor-târşâindu-se pe piatră, cum se întâmpla de obicei, încolo visul i se părea cât se poate de real. Întinse mâna şi o propti în uşa grea şi bătută în piroane. Uşa se feri din calea mâinii lui, scârţâind în ţâţâni, întinse din nou mâna spre ea şi uşa se deschise mai larg în faţa lui. Mai făcu un pas... şi încă unul. N-auzise până acum niciodată despre un astfel de vis! Era treaz şi-şi putea auzi bătăile inimii şi zvâcnirea sângelui în tâmple, dar cu toate acestea ştia că el doarme pe laviţa din apropierea peretelui.

Se propti cu mâna de peretele umed şi înainta cu băgare de seamă fără să facă zgomot. La capătul lungului coridor, o dâră slabă de lumină îşi făcea loc printre grinzile groase. Când se apropie, poarta se deschise singură atât de încet şi de nesimţit, încât Simon înţelese că nu poate să fie realitate. Trecu pragul porţii şi începu să umble mai repede, în lumina slabă a zorilor văzu doi paznici care stăteau aşezaţi pe lespezi, cu braţele împreunate împrejurul genunchilor, cu bărbia proptită în piept şi adormiţi. Nici unul dintre ei nu se mişcă, îşi continuă drumul spre porţile grele de la intrare şi văzu numaidecât lacătul uriaş cu care erau închise. Se aşteptase ca în timpul visului acestea să fie larg deschise, dar aripile porţii nu se mişcară, întinse mâna

spre metalul rece şi se opinti o dată, dar poarta nu se mişcă.

În aceeaşi clipă înţelese că visul s-a terminat şi că se va trezi în celula lui cu mâinile ferecate în cătuşe, începuse să simtă răcoarea, îşi strânse veşmântul împrejurul trupului şi se miră că mişcările mâinilor nu-i sunt împiedicate de nimic. Se uită împrejurul său speriat de tulburarea ce pusese stăpânire pe el. În aceeaşi clipă, ochii i se opriră pe o portiţă mai mică tăiată în poarta cea mare şi constată că aceasta este larg deschisă. Simon trecu şi imediat după aceea poarta se închise singură în urma lui. Ajunsese în stradă. Acum umbla mai zorit. La o răscruce se lovi de un stâlp ascuns în întuneric. Fără îndoială zguduitura această neaşteptată îl va face să se trezească. Se opri în loc şi ridicând fruntea în sus văzu stelele strălucind pe cer şi începu să râdă de mulţumire. Era treaz! Fusese slobozit din închisoare!

Ce să facă acum? Unde să meargă? Grăbi pasul şi se îndreptă spre dugheana lui Ben Iosif, dar constată că este cufundată în întuneric. Se întoarse în loc şi plecă spre Ioan Marcu. O dâră slabă de lumină se vedea la o fereastră a catului de sus. Bătu la poarta de ostreţe. După puţină aşteptare, printr-o strungăreaţă văzu obrazul înspăimântat al Rhodei, care o rupse la fugă spre uşa deschisă a casei.

— Este Simon! o auzi strigând speriată. Simon s-a întors din morţi.

Apoi se apropie din nou de poartă şi, după ce trase zăvorul, o deschise larg. Ochii îi erau umflaţi de plâns, dar obrazul îi strălucea de mulţumire. Ridică braţele amândouă şi-l strânse cu putere la piept.

— Simon! exclamă ea plângând. Isus te-a înviat din morţi! Ai văzut pe Ştefan? Se întoarce şi el?

— Spune, Rhoda, Ştefan a murit? întrebă Simon abătut.

Braţele i se desprinseră de pe trupul lui şi căzu grămadă cutremurată de durere. Simon se aplecă spre ea şi o ridică în braţe înduioşat, apoi o duse şi o dădu în grija lui Marcu.

— Am auzit că te-au ucis, zise Marcu.

— Nu m-au ucis, răspunse Simon. Dar porţile închisorii s-au deschis în calea mea şi am ieşit.

Intrară încet în casă cu Rhoda, care plângea deznădăjduită. Odaia era plină de creştini. Ochii lor trişti se deschiseră larg şi obrajii chinuiţi li se făcură prelungi când îl văzură, căci îşi închipuiseră despre el c-a murit, îi făcură loc să treacă fără să zică nimic. Simon se opri în mijlocul lor şi constatară că a trecut printr-o schimbare neobişnuită, căci din prezenţa lui simţeau că se desprinde o demnitate şi o forţă nouă. Ridică încet braţul şi oamenii îşi plecară frunţile.

— Să ne rugăm Domnului! începu Petru cel de stâncă.

Binecuvântat fie Domnul, cel care a dat viaţă nouă nădejdilor noastre. Copleşiţi de durerea acestei zile, să ne bucurăm de încercarea prin care a trecut credinţa noastră, care este mai preţioasă decât aerul şi care ne va face să fim vrednici de marea cinste când Mântuitorul nostru se va întoarce între noi!

După ce se plimbase vreme de un ceas prin faţa palatului procuratorului, Demetrius se simţi copleşit de griji şi nu fu în stare să mai aştepte. Probabil greşise în momentul când îşi închipuise că Marcellus va veni la Iulian pentru a interveni în favoarea creştinilor persecutaţi.

Prin urmare renunţă să mai aştepte şi se îndreptă grăbit spre dugheana lui Ben Iosif. Deşi era încă destul de departe de destinaţie, în drumul său întâlni oameni bine îmbrăcaţi şi cu obrajii încruntaţi, care probabil se întorceau acasă de la un spectacol ce nu le făcuse plăcere. Când văzu razele soarelui frângându-se pe scuturile unui grup de soldaţi care se apropia, Demetrius intră într-o hudiţă şi-şi continuă drumul făcând un ocol.

Deşi edictul procuratorului interzicea de aici înainte întrunirile creştinilor, constată că în dugheana lui Ben Iosif sunt adunaţi cel puţin o duzină de oameni împrejurul unui mort. Demetrius constată mirat că între aceştia este şi stăpânul său, ca şi când ar fi stat de pază. Îşi făcu loc printre oamenii care stăteau întristaţi. Rhoda căzuse în genunchi în apropierea mortului şi plângea înecată de suspine. I se părea imposibil ca Ştefan, cu care stătuse de

vorbă abia acum câteva ceasuri, să fie mortul acesta cu trupul zdrobit.

Deupă ce-şi mai reveni puţin în fire, Marcellus îl trase la o parte.

— Tu, Demetrius, vei rămâne aici împreună cu ei şi le vei ajuta să-l îngroape, zise el. Prezenţa mea nu poate decât să-i înspăimânte.

Ei nu sunt în stare să înţeleagă motivul pentru care mă interesez de ei şi sunt bănuitori. Mă voi întoarce la han.

— Ai fost de faţă când s-a întâmplat ticăloşia aceasta, stăpâne? întrebă Demetrius.

— Dat, dar s-a întâmplat ceva mai mult decât ceea ce se poate vedea aici, îţi voi spune mai târziu!

După ce aşezară pe Ştefan la loc de odihnă fără ca pe drum să mai fie supăraţi de cineva, Demetrius se întoarse acasă împreună cu Ioan Marcu, zicându-şi că foarte curând se va putea întoarce la han, unde-i aştepta Marcellus. Dar Maria, mama lui Marcu, şi Rhoda stăruiră atât de mult sa mai întârzie împreună cu ele, încât nu îndrăzni să le părăsească. După ce terminară cu cina şi se făcu noapte, începură să sosească prietenii familiei, la început câte unul, apoi în grupuri de câte doi şi trei, până ce odăile din partea de jos se umplură de oameni. Nici unul dintre ei nu încercă să vorbească celorlalţi cu glasul ridicat. Oamenii vorbeau în şoaptă despre o viziune pe care Ştefan o avusese înainte de a muri, dar nimeni nu fusese atât de aproape de el pentru a putea şti exact ce s-a întâmplat. Demetrius nu dăduse atenţie deosebită acestui murmur de glasuri. Singură Rhoda părea curioasă să afle despre ce este vorba.

Apoi, spre marea mirare a celor de faţă, sosi Simon, care părea mult mai impunător şi mai impresionant decât fusese înainte. Părea că nu este dispus să le vorbească în amănunt despre felul în care scăpase din închisoare, dar, abstracţie făcând de emoţiile prin care trecuse, această scăpare îl făcuse să devină cu totul alt om şi părea chiar că a devenit mai înalt şi mai voinic decât fusese până acum. Toţi presimţeau într-însul o forţă nouă şi se sfiau să înceapă

vorba cu el sau să-i pună întrebări. Li se păru straniu când îl auziră spunând că de aici înainte vor trebui să-i zică Petru.

Demetrius făcu semn lui Ioan Marcu şi-i spuse să poftească pe Simon Petru să se adăpostească în casa lui, deoarece el i-ar ceda bucuros camera lui şi se va duce să doarmă la han. După ce se înţeleseră în felul acesta, Demetrius plecă, fără ca ceilalţi să-l bage în seamă. Era aproape miezul nopţii când ajunse la han şi bătu ta uşa lui Marcellus, pe care-l găsi treaz şi cu un sul în mână. Statură, vorbind în şoaptă, până se revărsă de ziuă, fără să ţină seama de raporturile dintre sclav şi stăpân tot timpul cât discutară evenimentele întâmplate în timpul zilei.

— Sunt şi eu creştin! declară Marcellus, după ce-i spuse felul în care a fost lapidat Ştefan, iar lui Demetrius i se păru că face această declaraţie cu mai multă mândrie decât atunci când spunea „sunt şi eu roman!", l se păru straniu s-audă pe Marcellus Gallio făcând această mărturisire de credinţă şi atitudine, care era cu totul străină de educaţia şi temperamentul său.

Imediat după-amiază Demetrius îl însoţi până la marginea câmpului pustiu care se numea Golgota. Nici unul dintre nu auzise nimic şi, după ce se mai apropiară, simţiră în aer fumul acru al gunoaielor aprinse, în depărtare se vedea o colină acoperită de iarbă verde, întocmai ca o oază în mijlocul deşertului.

— Îţi mai aduci aminte de locul acesta, stăpâne? întrebă Demetrius şi se opri.

— Foarte tulbure, murmură Marcellus. Sunt convins că singur nu l-aş fi putut găsi. Tu îţi aduci aminte de el destul de limpede, Demetrius?

— Da, destul de limpede, în ziuă aceea eu am sosit târziu. De aici putem vedea crucile şi mulţimea adunată la picioarele lor.

— Eu ce făceam când ai sosit? întrebă Marcellus.

— Jucai zaruri împreună cu ceilalţi ofiţeri.

— Pentru cămaşă?

— Da, stăpâne!

O bucată de vreme nici unul dintre ei nu mai zise nimic.

— Nu l-am văzut când l-au pironit pe cruce, adăugă Marcellus cu glasul sugrumat. Paulus m-a dat la o parte. M-am simţit foarte mulţumit că nu va trebui să fiu martor la acest spectacol. Am trecut de cealaltă parte a colinei, dar, crede-mă, amintirea acestei scene este destul de dureroasă.

— Iată poteca, stăpâne, zise Demetrius. Eu mă voi întoarce la han şi te voi aştepta. Sper că nu vei aştepta zadarnic, dar totuşi nu-mi vine să cred că Simon Petru va veni la această întâlnire.

— Cred că va veni, declară Marcellus. Astăzi Simon Petru este mai sigur că nu va fi arestat decât a fost în timpul zilei de ieri. Atât procuratorul, cât şi cei de la conducerea templului încearcă să convingă poporul că nu există nici un motiv moral sau juridic care să justifice credinţa creştinilor. După ce au arestat pe conducătorul lor cu intenţia de a da o pildă tragică celorlalţi, astăzi, când au constatat că victima lor a părăsit zidurile închisorii, se simt cu toţii năuciţi. Nici bătrânul Iulian şi nici Irod nu vor încerca să explice poporului această întâmplare. Probabil vor ajunge la concluzia că, cu cât se va vorbi mai puţin şi nu se va mai lua nici o măsură împotriva Marelui Pescar, va fi cu atât mai bine pentru toţi cei interesaţi. Eu cred că Simon Petru va veni la întâlnirea pe care mi-a dat-o, afară de cazul când, datorită celor întâmplate ieri, a uitat.

Petru nu uitase. Marcellus îl văzu de departe cum se apropie cu paşi largi şi fruntea sus, ceea ce dovedea că este cu gândurile limpezite. Bărbatul acesta are calităţi de conducător, îşi zise Marcellus.

Dar când Marele Pescar ajunse în apropierea colinei încetini pasul şi rămase cu umerii bleojdiţi. Se opri şi cu mâna tremurândă îşi şterse fruntea. Marcellus, când îl văzu că începe să urce, se apropie ca să-l întâmpine. Petru întinse mâna uriaşă spre el, dar nu zise nimic. Se aşezară pe iarba din apropierea gropilor adânci în care fuseseră înfipte crucile şi rămaseră vreme îndelungată tăcuţi.

Într-un târziu, Petru păru că se trezeşte din dureroasa lui meditaţie şi se uită cu ochii tulburi la Marcellus, apoi plecă fruntea în pământ ca şi când i-ar fi ruşine de ce-i va spune.

— În ziua aceea eu n-am fost de faţă, declară e! cu glasul adânc şi gutural. În ceasul durerii lui, eu n-am fost lângă el! şi pieptul i se cutremură de un suspin adânc.

Marcellus nu ştia ce să-i răspundă şi nici dacă aşteaptă să-i spună ceva. Uriaşul galileean sta cu palmele ridicate în sus, copleşit de o durere atât de. adâncă, încât orice încercare de a-l linişti ar fi reprezentat o necuviinţă. În aceeaşi clipă se întoarse spre Marcellus şi-l examina cu interes, ca şi când abia acum l-ar fi văzut pentru prima dată.

— Sclavul tău grec mi-a spus că te interesează povestea lui Isus, începu el grav. Mi s-a mai spus că în timpul zilei de ieri ai fost foarte amabil şi că te-ai ocupat de vrednicul nostru Ştefan. Ben Iosif este de părere că tu împărtăşeşti credinţa creştinilor. E adevărat, Marcellus Gallio?

— Sunt convins că Isus este de origine divină, răspunse Marcellus. Cred că este viu şi că are o mare putere. Dar mai am multe de învăţat despre el.

— Credinţa ta, fiule, a ajuns chiar acum destul de departe! zise Petru mulţumit, în calitate de roman, felul tău de viaţă se deosebeşte foarte mult felul de viaţă pe care l-a propovăduit Isus. Fără îndoială ai săvârşit multe fapte rele în viaţă şi va trebui să te căieşti, pentru ca astfel să cunoşti mila lui fără hotar. Dar nu-ţi voi putea cere să te căieşti înainte de a-ţi spune faptele rele pe care le-am săvârşit eu. Orice păcate ai fi săvârşit, acestea nu pot fi comparate cu lipsa mea de credinţă, care totuşi mi-a fost iertată. A fost cel mai bun prieten al meu, dar în ziua când a avut nevoie de mine am jurat că nu l-am întâlnit niciodată în drumul meu.

Petru îşi acoperi ochii cu palmele mâinilor şi plecă fruntea. Rămase vreme îndelungată în această atitudine, apoi ridică fruntea din nou.

— Spune-mi acum ce ştii despre Isus.

Marcellus nu-i răspunse imediat, dar când începu să vorbească glasul lui aproape nu se putea înţelege. Se auzi pe sine spunând ca şi când ar fi vorbit cineva cu totul străin de el:

— Eu sunt cel care l-a răstignit!

Soarele coborâse demult spre asfinţit până să termine ce aveau să-şi spună unul altuia şi să se îndrepte din nou spre oraş. Vreme de două ceasuri, Marcellus ascultase povestea din care înainte de asta nu aflase decât fragmente şi în mod intermitent, când sufleteşte nu era pregătit pentru a le putea aprecia.

Simţeau acum prezenţa unei stranii legături între ei, dar Petru, preocupat de amintirile lui referitoare la Marele său învăţător, îi spuse că acum nu poate să-i mai intereseze altceva decât viitorul, îşi făcuse planuri îndrăzneţe despre activitatea ce o va desfăşura de aici înainte. Ar fi vrut să plece la Joppa, în Cezareea şi probabil la Roma.

— Tu ce vei face, Marcellus? întrebă el provocator.

— Eu mă voi întoarce acasă!

— Ca să faci împăratului raportul pe care-l aşteaptă?

Petru îşi puse mâna uriaşă pe genunchii lui Marcellus şi se uită cu atenţie în ochii lui.

— Până unde vei merge cu mărturisirile referitoare la Isus? întrebă el.

— Îi voi spune împăratului că Isus, despre care am crezut că este mort, e şi astăzi viu şi că se străduieşte să întemeieze o împărăţie nouă.

— Tânărul meu frate, pentru aşa ceva vei avea nevoie de mult curaj, împăratului nu-i va face plăcere să afle că va fi întemeiata o nouă împărăţie. Pentru îndrăzneala ta ar putea să te pedepsească.

— Se va întâmpla ceea ce va trebui să se întâmple! răspunse Marcellus. Dar în orice caz eu îi voi spune adevărul.

— Te va întreba ce dovadă ai că Isus este viu. În cazul acesta ce-i vei putea răspunde?

— Îi voi spune cum a murit Ştefan şi-i voi vorbi despre viziunea pe care a avut-o. Sunt convins că Ştefan a văzut în faţa lui pe Isus.

— Împăratul Tiberiu îţi va cere o dovadă mai întemeiată decât este aceasta.

Marcellus rămase îngândurat. Vorbele lui Petru erau justificate; o astfel de afirmaţie nu va putea avea prea mare valoare în faţa unuia care nu este dispus să creadă. Tiberiu va începe să râdă când îl va auzi că va face astfel de afirmaţii, cum ar fi râs dealtfel oricare altul. Senatorul Gallio îi va răspunde: „Ai văzut un om murind uitându-se la Isus. Dar ce te face să crezi că ceea ce a văzut el a fost Isus? Aceasta este singura ta dovadă pe care te întemeiez! când afirmi ca galileeanul tău este viu? Spui că el a săvârşit minuni, dar tu însuţi n-ai văzut nici una".

— Haide, să plecăm, zise Petru şi se ridică în picioare.

Plecară alături fără să-şi mai spună nimic, deoarece fiecare dintre ei era preocupat de propriile sale gânduri. Foarte curând după aceea ajunseră în mijlocul străzilor pline de circulaţie. Petru spusese că se va întoarce în casa lui Ioan Marcu. Marcellus trebuia să se întoarcă la han. Trecură prin faţa templului. Soarele dispărea în zare şi treptele de marmură, care în timpul zilei erau pline de cerşetori, acum rămăseseră aproape pustii.

Un biet olog cu picioarele strâmbe şi răsucite sta aşezat pe treapta cea mai de jos a scării şi întinse căţuia spre ei, cerându-le pomană cu glasul răguşit. Petru încetini pasul şi se opri. Marcellus apucase câţiva paşi înainte, dar se opri şi se întoarse înapoi când văzu că Petru s-a oprit şi că stă de vorbă cu cerşetorul.

— De când eşti în starea aceasta, prietene? întrebă Petru.

— Chiar din ziua naşterii, stăpâne! scânci ologul. Fie-ţi milă, stăpâne, şi ajută-mă cu ceva!

— Eu nu am bani, răspunse Petru, apoi continuă cu glasul grăbit. Dar ceea ce am îţi voi da! Şi întinzând,braţele pe deasupra ologului speriat îi porunci: în numele lui Isus, ridică-te şi umblă!

Apucându-l de amândouă braţele, îl ajută să se ridice în picioare, şi acesta păru că încearcă să-şi păstreze echilibrul, scoţând sunete stinse din gât ca şi când ar fi încercat să râdă şi să plângă în acelaşi timp; pipăi drumul cu tălpile sandalelor, făcând paşi mărunţi şi nesiguri, ca şi când acum ar fi încercat pentru prima dată să umble, dar de umblat umblă cu adevărat. Acum începuse să chiuie!

Numaidecât după aceea împrejurul lui se adunară câţiva oameni. Vecinii din apropiere care-l cunoşteau îşi făcură loc pentru a putea ajunge mai aproape de el şi a-i pune întrebări. Petru apucă pe Marcellus de braţ şi-şi continuară drumul, mergând în tăcere, într-un târziu îndrăzni să-l întrebe cu glasul tremurând:

— Petre, cum ai reuşit să săvârşeşti această faptă?

— Cu puterea duhului lui Isus.

— Bine... dar aşa ceva nu se poate! Omul acesta a fost olog din naştere şi în toată viaţa lui n-a făcut un singur pas.

— De aici înainte va putea umbla, zise Petru cu glasul solemn.

— Spune-mi, Petre, ştiai dinainte că ai această putere? îl imploră Marcellus. Ai mai săvârşit până acum o astfel de faptă?

— Nu fapte ca acestea, răspunse Petru. Sunt din ce în ce tot mai profund conştient de prezenţa lui. Trăieşte în mine. Puterea aceasta nu este a mea, Marcellus. Este duhul lui.

— Probabil el nu va apărea niciodată decât în inima oamenilor, se dumiri Marcellus.

— Da! zise Petru. El va sălăşlui în inima oamenilor... şi le va da puterea duhului său. Dar atât nu este tot! El va coborî din nou printre oamenii.

CAPITOLUL XX

Era ştiut de toată lumea că în timpul nopţii Roma este oraşul cel mai zgomotos din tot imperiul, dar trebuia să fi petrecut un an de linişte în provinciile de la hotar pentru a-ţi putea da seama în întregime de zgomotul care te împresoară din toate părţile.

În afară de cele două celebre artere de circulaţie care treceau prin Forum - Via Sacra şi Via Nova - care erau pavate cu blocuri de marmură adusă din Numidia, toate celelalte străzi erau pavate cu pietre de mărimea prunelor până la mărimea unei rodii.

Pentru a evita aglomeraţia în lungul acestor străzi înguste şi cotite şi a celor care se încrucişau cu ele, acum un secol se dăduse o ordonanţă care interzicea circulaţia vehiculelor de transport de la răsăritul până la apusul soarelui, cu excepţia carigelor imperiale şi a paradelor oficiale din zilele consacrate festivităţilor.

În timpul zilei, străzile din cartierul comercial furnicau de lumea care circula pe jos şi printre aceştia treceau cei privilegiaţi, călare şi lectice, dar după apusul soarelui toate aceste străzi începeau să se cutremure de vuietul roţilor ferecate şi grele care treceau în lungul pavajelor prost făcute şi desfundate, provocând un zgomot asurzitor, petrecut de scârţâitul strident al osiilor neunse, de pocnetul bicelor şi de ţipetele celor care încercau să-şi facă loc; zgomotul acesta care te scotea din minţi nu înceta decât în zorii zilei următoare. Situaţia dura noapte, de noapte cât era anul de lung.

Dar în timpul nopţilor de vară -cu lună plină, când începeau lucrările de construcţii şi toţi cei care făceau

cărăuşie încercau să profite de lumină, vuietul larmei în Roma ajungea la maximum. Mii de oameni care nu puteau să doarmă din pricina căldurii ieşeau în stradă şi, cu ţipetele şi urletele lor, amplificau mugetul asurzitor al circulaţiei. Negustorii ambulanţi ţipau în gura mare, lăudându-şi marfa; trubadurii cântau din liră şi băteau tobele; convoaie de cămile încărcate de mărfuri treceau prin mijlocul mulţimii care vocifera, văzându-se călcată în picioare şi cu hainele rupte în tifnpul învălmăşelii; care grele cu piatră de construcţie treceau, împingând lumea sub streşinile caselor şi în hudiţele laterale. Toate nopţile din Roma erau insuportabile, dar când erau nopţi cu lună acestea deveneau şi primejdioase pentru populaţie.

Cu mult înainte ca galera lor plecată din Ostia să treacă de cotitura fluviului pentru ca în faţa ei-să apară întreaga panoramă a oraşului în timpul unei strălucitoare nopţi înstelate de iunie; în auzul lui Marcellus îşi făcu loc mugetul infernal al oraşului, cu o putere cum nu-şi aducea aminte să o fi auzit înainte de asta; ar fi fost imposibil să suporţi un astfel de zgomot, fără să fii dinainte pregătit, după ce ai petrecut o lună în largul mării liniştite.

Pentru el zvonul acesta de larmă asurzitoare avea o semnificaţie cu totul nouă. El simboliza urletul furios al oamenilor care se iau la întrecere pentru a îndeplini totul în felul cel mai vulgar, dar care în schimbul sudorii şi al zbuciumului pe care-l pun la contribuţie nu sunt niciodată răsplătiţi aşa cum se cuvine şi cu toate acestea nu ştiu ce va să zică răgazul, n-au nevoie nici de linişte şi probabil niciodată nu vor avea parte de pace.

Galera acostă uşor la chei, pentru a fi întâmpinată de un roi de hamali care zbierau cât îi lua gura. Demetrius fu cel dintâi dintre călătorii galerei care coborî pe ţărm şi se întoarse aproape imediat cu o jumătate de duzină de liberţi oacheşi din Tracia, care ridicară numeroasele legături ce le aveau şi le aşezară într-o cotigă, iar el şi stăpânul său luară o carigă de piaţă cu care să ajungă până acasă. Imediat după aceea fură învăluiţi de şuvoiul circulaţiei, aşa că nu mai puteau înainta decât la pas. Marcellus, care era

nerăbdător şi plictisit de drum propuse să plătească celui care-i ducea şi să-şi continue drumul pe jos.

Uitase cu desăvârşire cât de ticăloasă şi nesuferită este mulţimea care populează străzile. Când stă îngrămădită, nu mai are nici un fel de judecată; este incapabilă să-şi dea seama că înghesuiala este zadarnică şi că, dacă fiecare şi-ar aştepta rândul, ar putea trece mult mai uşor şi ar putea înainta. Până şi fiarele junglei adunate la vaduri de ape în timp de noapte sunt mult mai prevăzătoare decât mulţimea anonimă a străzii.

Marcellus îşi aduse aminte de cuvintele pe care le pronunţase ele faţă cu cinicul Paulus şi-i veni să râdă. Împărăţia bunei învoiri între oameni, spusese el, nu va veni de la cei care sunt în fruntea treburilor ţării şi nu va fi impusă nici de cei care stau pe tronuri. Ea se va statornici cu ajutorul poporului de jos. Prin urmare, iată poporul despre care a vorbit! Nu-i rămânea altceva de făcut decât să se urce într-o cotigă şi să explice acestui popor ce este împărăţia bunei învoiri între oameni. Acestora va trebui să le spună să se iubească unii pe alţii, să fie înţelegători pentru a îndeplini astfel legea propovăduită de Cristos. Dar va trebui să procedeze cu toată băgarea de seamă, căci oamenii aceştia sunt gata în orice moment să ridice o mână plină de noroiul din şanţ şi să te împroşte; oamenii de jos nu sunt dipuşi să lase ca cineva să-i ia în bătaie de joc.

Scena revederii între membrii familiei Gallio, la un ceas după aceea, fu clipa cea mai fericită pe care o cunoscuse în viaţă. Acum un an când Marcellus părăsise casa părintească, slăbit, tulburat şi cu privirile rătăcite, cei trei membri ai familiei îl jeliseră ca şi când ar fi fost mort. E adevărat că de atunci primiseră din când în când o scrisoare de la el, în care le spunea că se simte bine, dar din aceste scrisori lipseau amănuntele referitoare la felul de viaţă pe care-l duce şi din conţinutul lor nu transpărea decât o vagă dorinţă de a se întoarce acasă. Printre rânduri puteau citi că starea lui sufletească este mereu tulbure. Astfel prezenţa lui li se păruse foarte depărtată, nu numai ca distanţă, ci chiar ca amintire. Scrisoarea pe care o

primiseră de la el acum o lună spunea la sfârşit: „Sunt pe urmele unui mister pe care împăratul m-a însărcinat să-l elucidez. Misterele fac parte din preocupările lui. Dar acesta de acum ar putea să devină cu uşurinţă ceva mult mai important decât o simplă trecere de vreme". Senatorul clătinase din cap şi oftase în timpul cât înfăşurase sulul de pergament pe care-l ţinea în mână.

Dar acum Marcellus se întorsese; fiziceşte arăta tot atât de bine ca un gladiator; moraliceşte era refăcut şi trepida de energie juvenilă şi entuziasm.

În afară de asta, ceva din personalitatea lui se schimbase de asemenea, atribuindu-i o neînţeleasă radiaţie. În toată înfăţişarea lui se vedea o forţă nouă, un fel de energie contagioasă care înviorase pe toţi ai casei. Această forţă se ghicea în mişcările mâinilor lui, în glas şi în priviri. La început membrii familiei nu-l întrebară ce poate fi, nici nu-i dădură să înţeleagă că au constatat la el un fel de schimbare şi nici între ei nu discutară acest amănunt. Dar se vedea limpede că trecuse printr-o prefacere care i-a atribuit un fel de distincţie pe care nu erau în stare să şiTo explice.

În seara precedentă, senatorul lucrase până târziu în biblioteca sa. După ce termină de scris şi adună obiectele de pe masă, dădu să se ridice în picioare, cînd auzi zvonul unor paşi care i se părură cunoscuţi.

Lăsând pe Demetrius în stradă ca să aştepte sosirea bagajelor, Marcellus - pe care paznicii porţii îl recunoscură şi rămaseră încântaţi - intră în atrium şi ajunse în faţa uşii de la biblioteca tatălui său care era întredeschisă. Intră fără să mai ezite şi-l cuprinse în braţe, strângându-l cu putere, aşa că bătrânului aproape i se tăie respiraţia. Deşi senatorul era bărbat înalt şi pentrţu vârsta lui foarte viril, vigoarea tribunului aproape îl copleşi cu exuberanţa ei neobişnuită.

— Fiul meu! Fiul meu! îngână el de câteva ori la rând. Te-ai făcut bine! Eşti din nou voinic! Eşti din nou viu! Lăudaţi fie zeii!

Marcellus îşi lipi obrazul de al tatălui său şi-l bătu cu palma pe spate.

— Da, tată! exclamă el. Sunt mai viu decât am fost până acum în toată viaţa mea. Iar tu constat că întinereşti cu fiecare zi ce trece! Sunt mândru că sunt fiul tău!

Lucia, care era în camera ei, tresări prin somn, se ridică în capul oaselor, feri păturile de mătase ale patului, ascultă din nou cu gura căscată, şi inima începu să-i bată mai grăbită.

— Ooo! Tertia, trezeşte-te! Dă-mi repede hainele şi leagă-mi sandalele. A sosit Marcellus.

Coborî în fugă până în bibliotecă şi se repezi în braţele fratelui ei, iar când acesta o ridică de subsuori şi o sărută, fata începu să ţipe.

— O, Marcellus! Te-ai făcut din nou bine!

— Dar tu, draga mea surioară... Constat c-ai devenit foarte frumoasă! Ai mai crescut, nu-i aşa? Cu vârful degetelor îi netezi părul lucitor şi negru, apoi adăugă: Părul tău este adorabil!.

Senatorul îi cuprinse pe amândoi în braţe şi rămaseră miraţi, căci bătrânul n-avea obiceiul să-şi manifeste sentimentele în felul acesta.

— Haideţi, zise el cu glasul blând, să mergem la maică-ta!

— E foarte târziu! zise Marcellus. Crezi că ia această oră o putem trezi?

— Sigur că da! interveni Lucia.

Se luară de braţ şi ieşiră toţi trei împreună, în atriumul copleşit de umbră se adunase un mic grup de slujitori mai bătrâni cu părul răscolit şi ochii umflaţi de somn, căci se întrebaseră în ce stare va fi Hui stăpânului şi moştenitorul său, căci ultima dată când fusese acasă li se păruse atât de tulburat sufleteşte.

— Ei... Marcipor! exclamă Marcellus şi strânse mâna întinsă spre ei. Ce faci Decimus?

Nu se întâmpla prea adeseori ca bătrânul acesta rigid şi tăcut să iasă din calmul lui obişnuit, dar cu toate acestea

acum începuse să zâmbească şi întinsese mâna spre tânărul său stăpân.

— Ce faci, Tertia! strigă Marcellus întorcându-se spre fata tânără şi zveftă care tocmai cobora scările.

Toţi se apropiară de el şi pe bătrânul Servius îl bătu pe umăr, iar gura fără dinţi a acestuia începu să tremure şi în lungul obrazului bătrân şi zbârcit lacrimile începuseră să-i picure una după alta.

— Bine ai venit! Bine ai venit, stăpâne. Zeii să te aibă în paza lor! îngână moşneagul.

— Dar tu, Lentius! strigă Marcellus. Ce fac caii mei?

Şi când Lentius îi răspunse că Istar a fătat o mânză care acum a împlinit trei luni - declaraţie care-i făcu pe toţi să râdă mulţumiţi, ca şi când ar fi facut o glumă pe socoteala cuiva - Marcellus îi determină pe toţi să râdă cu hohote, când îi porunci: Lentius, să-mi aduci mânza aici! Vreau s-o văd numaidecât!

În atrium se adunaseră acum cel puţin zece dintre slujitorii casei şi toţi trepidau de mulţumire. Până acum nu se semnalase Încă niciodată o astfel de lipsă de disciplină în casa lui Gallio. Slujitorii care îmbătrâniseră în serviciu şi umblau atenţi şi pe vârful picioarelor se pomeniră râzând nestăpâniţi chiar aici în atrium de faţă cu senatorul, care zâmbea şi el.

Marcellus îi făcuse să le strălucească ochii, strigând pe nume pe cei mai mulţi dintre ei. Cele două gemene din Macedonia sosiră şi ele, ţinându-se de mână şi îmbrăcate la fel, aşa că nici nu le puteai deosebi una de alta. Îşi aduse aminte că le-a mai văzut o dată acum doi ani, dar nu-şi mai aducea aminte de numele lor. Se întoarse spre ele şi cu el odată privirile tuturor se opriră asupra lor, aşa că fetele se simţiră stânjenite.

— Voi, fetelor, sunteţi surori? întrebă el.

Întrebarea aceasta li se păru tuturor plină de haz şi atriumul trepida de râsul mulţumit al celor prezenţi.

— Decimus, porunci senatorul şi râsul se stinse. Peste un ceas ne vei servi o masă! în sala cea mare, de banchete!

Vei scoate serviciul de aur! Marcipor, dă poruncă să se aprindă toate luminile! în toată vila şi în grădină!

Marcellus se repezi la primul etaj; întâlni pe Cornelia pe coridor în faţa uşii de la camera ei şi o cuprinse în braţe. Nu erau în stare să-şi spună nici o vorbă, ci rămaseră îmbrăţişaţi. Cornelia îl mângâie pe creştetul capului cum ar-fi mângâiat un copil şi începu să plângă în timpul cât senatorul se retrase mai la o parte şi se uita la ei cu ochii tulburi, mângâindu-şi ciucurul de mătase de la cingătoare.

Presimţind că Marcellus şi maică-sa, care era o fire emotivă, vor avea nevoie de câteva clipe ca să stea singuri, Lucia întârziase la picioarele scării pentru a vorbi cu Decimus despre banchetul ce trebuia să urmeze.

Toţi slujitorii ceilalţi plecaseră după treburile lor şi până şi curelele de la sandale li se părea că pârâie mulţumite, ca şi când şi-ar fi zis că aceasta este o ocazie unică şi că este plăcut să fii în slujba unei astfel de case.

— Să nu pregătiţi prea multă mâncare, Decimus. Veţi da la masă fructe proaspete, o friptură rece şi vin... şi prăjituri cu nuci dacă se vor găsi. Dar să nu prepari nimic acum. Senatorul este obosit şi toropit de somn, aşa că va adormi înainte de a termina cu pregătirea unor bucate mai complicate şi calde. Vei servi în sala cea mare, aşa cum ţi-a poruncit, şi vei scoate tacâmurile de aur. Spune lui Rhesus să taie un braţ de trandafiri, dar de cei roşii. Cele două gemene vor servi pe fratele meu. Şi nu...

Făcu ochii mari când văzu pe Demetrius că intră în atrium: înalt, ars de soare şi frumos. Dădu drumul lui Decimus şi, ridicând braţul, salută în semn de bun sosit iar mâneca largă îi fugi până din sus de cot, descoperindu-i braţul frumos. Decimus, căruia nu-i scăpa nimic, se întunecă la obraz.

Demetrius se apropie cu paşi sprinteni de ea şi oprindu-se la o mică distanţă se înclina adânc, apoi îşi duse vârful suliţei la frunte pentru obişnuitul salut. Dar Lucia se repezi spre el şi-l apucă de amândouă braţele arse de soare.

— Îţi mulţumesc, bunul meu Demetrius, zise ea cu glasul blând. Ai adus pe Marcellus acasă sănătos şi voinic. Poate mai voinic decât a fost înainte de asta.

— Pentru asta n-aveţi nici un motiv să-mi mulţumiţi, răspunse el. Tribunul n-a avut nevoie de nimeni ca să-l aducă acasă. Acum este pe deplin refăcut. Demetrius ridică privirea şi se uită la ea cu admiraţie, îngăduiţi-mi să spun surorii tribunului că arată foarte... foarte bine!

— Dacă eşti de această părere! răspunse Lucia şi începu să se joace cu boabele de chihlimbar ale şiragului ce-l purta la gât, ca şi când ar fi vrut să-l oprească să meargă mai departe. Ar fi inutil, Demetrius, să te întreb cum te simţi. Ai trăit momente emoţionante împreună cu tribunul. Ochii ei examinau o rană recentă ce o avea pe partea de sus a braţului. Demetrius plecă ochii şi zâmbi. De unde te-ai ales cu tăietura aceea îngrozitoare? întrebă ea curioasă.

— Am avut o întâlnire cu un sirian, răspunse Demetrius. Or, se ştie că oamenii aceştia nu prea sunt amabili.

— Cred că i-ai dat o lecţie despre felul în care se poartă grecii, zise Lucia. Ia spune-mi... l-ai ucis?

— Un sirian nu poate fi ucis, răspunse Demetrius cu indiferenţă. Oamenii aceştia mor numai de bătrâneţe.

Lucia ridică din umeri, ceea ce însemna că vrea să termine cu glumele, apoi obrazul îi deveni grav.

— Spune-mi ce s-a întâmplat cu fratele meu? întrebă ea. Pare neobişnuit de bine dispus.

— Dacă-i veţi mai lăsa vreme să răsufle, probabil vă va spune el însuşi, răspunse Demetrius.

— Până şi tu pari cu totul altfel. Te-ai schimbat Demetrius.

— Sper că schimbarea este în bine.

— Ceva vă face pe amândoi să arătaţi cu totul altfel, declară Lucia. Ce s-a întâmplat? Probabil lui Marcellus i s-a dat o slujbă mai importantă?

Demetrius dădu mulţumit din cap.

— Noua lui însărcinare îl va expune din nou primejdiei? întrebă ea cu glasul speriat.

— Da, este sigur că-l va expune! răspunse el cu mândrie.

— Nu pare să-şi facă griji din pricina asta. Nu l-am văzut încă niciodată atât de mulţumit. Chiar din primul moment toată casa a fost răsturnată cu susul în jos datorită mulţumirii lui.

— Ştiu. Am auzit şi eu slujitorii, zise Demetrius şi zâmbi.

— Sper că incidentul acesta nu-i va determina să se abată de la disciplină. Ei n-au obiceiul să-şi permită astfel de libertăţi: totuşi nu cred că strică dacă se bucură cel puţin de astă dată.

— Probabil că nu, încuviinţă Demetrius. Nu le va strica să fie cel puţin de astă dată mulţumiţi.

Lucia ridică din sprâncene.

— Cred că nu m-ai înţeles, zise Lucia şi se uită la el.

— Tot aşa cred şi eu, răspunse el. Aţi uitat că şi eu sunt sclav?

— N-am uitat! zise fata şi ridică fruntea cu mândrie. Dar mi se pare că tu ai uitat.

— Nu vreau să fiu impertinent, adăugă Demetrius cu părere de rău. Dar subiectul despre care vorbim acum e foarte grav: disciplină, sclavie, stăpânire, relaţiile dintre oameni... dar cine are dreptul să spună altora când pot să fie mulţumiţi?

Lucia încruntă sprâncenele şi se uită la el.

— De... să sperăm că bunătatea dovedită de fratele meu faţă de slujitori nu ne va obliga să ne pierdem autoritatea faţă de ei, ripostă ea indignată.

— Nu-mi vine să cred şi nici nu e nevoie! declară Demetrius. El crede într-un fel de autoritate cu totul de altă natură; asta este totul. Probabil aceasta este mult mai folositoare decât ordinele date cu glasul răstit. Este mai plăcută pentru toţi şi drept rezultat oamenii te slujesc mai cu tragere de inimă.

Marcellus se apropie de capul scării şi o strigă.

— Îmi pare rău, Demetrius, c-am fost atât de violentă, zise Lucia şi dădu să plece. Suntem atât de mulţumiţi că v-aţi întors acasă!

Se uită în ochii ei şi-şi zâmbiră, apoi ridică suliţa la frunte şi o salută. Fata îşi ţuguie buzele şi făcu un gest:

— De astă dată... nu e nevoie să mă saluţi.

Marcipor, care sta în alcovul de alături şi aştepta ca această conversaţie să se termine, se apropie imediat ce Lucia urcă scara. Plecă alături de Demetrius şi ieşiră împreună în peristilul luminat de lună.

— Vindecarea aceasta a lui... este extraordinară! începu Marcipor. Ce s-a întâmplat cu el?

— Îţi voi spune cu toate amănuntele la prima ocazie ce se va oferi; poate chiar în timpul acestei nopţi dacă va fi posibil. Marcellus este credincios convins. A cutreierat toată Galileea.

— Dar tu? întrebă Marcipor. Tu n-ai fost împreună cu el?

— N-am fost tot timpul. Am petrecut mai multe săptămâni în Ierusalim. Despre ce s-a întâmplat acolo voi avea multe de povestit. Marcipor... Galileeanul trăieşte!

— Da... despre asta am auzit şi noi.

— Noi? Cine sunt aceştia, „noi"? întrebă Demetrius şi apucând pe Marcipor de braţ îl opri în loc.

— Creştinii din Roma, răspunse Marcipor şi zâmbi, văzând pe prietenul său că se uită la el mirat.

— Prin urmare la Roma s-a auzit atât de repede?

— De acum câteva luni... ştirea a fost adusă de negustori din Antiohia.

— Şi tu cum ai aflat?

— Vorbele acestea circulau prin pieţele Romei. Decimus, căruia îi place întotdeauna să-şi bată joc de greci, a fost încântat când a putut să-mi spună că la Roma au sosit câţiva negustori superstiţioşi din Antiohia care afirmă că un teslaY evreu ar fi înviat din morţi. Aducându-mi aminte de vorbele pe care mi le-ai spus despre omul acesta, m-am străduit să aflu ceva mai mult decât ce putusem afla de la el.

— Şi te-ai dus la cei din Antiohia ca să vorbeşti cu ei?

— M-am dus chiar a doua zi. Vorbeau fără nici o reticenţă şi ceea ce mi-au spus mi s-a părut convingător. Ei au auzit vestea de la unul Filip, care a fost martor ocular la

săvârşirea mai multor minuni, încercând să se convingă de adevăr, unul dintre negustorii aceştia a plecat la Ierusalim şi aici a vorbit cu un bărbat în care avea toată încrederea şi care i-a spus c-a văzut pe Isus după ce a înviat din morţi. Toate acestea, adăugate la ceea ce mi-ai spus tu însuţi, m-au determinat să cred.

— Prin urmare eşti şi tu creştin! zise Demetrius şi ochii îi străluciră. Va trebui să-i spui tribunului. Va fi încântat de această veste.

Obrazul lui Marcipor deveni grav.

— Deocamdată nu-i voi putea spune, Demetrius, încă nu mi-am limpezit în minte ce voi face. Decimus a crezut că este datoria lui să informeze pe senatorul Gallio despre mişcarea aceasta nouă şi i-a descris-o drept o revoluţie împotriva autorităţilor recunoscute.

— Senatorul a luat în această privinţă vreo măsură?

— După cât ştiu, încă n-a luat, dar cred că este firesc ca sentimentele lui faţă de creştini să nu fie binevoitoare! Mişcarea aceasta el o pune în legătură directă cu accidentul fiului său. Prin urmare, dacă Marcellus va afla că aici la Roma există o mare grupare creştină, s-ar putea să se asocieze şi el la,această mişcare. Hotărârea aceasta a lui ar fi primejdioasă. Creştinii se întâlnesc pe ascuns. Patrulele legionarilor au început să se intereseze de locurile lor de întâlnire. N-ar fi bine ca noi să provocăm o ruptură între tată şi fiul său.

— Bine, Marcipor, încuviinţă Demetrius. Nu vom spune tribunului, dar el cu toate acestea va afla; de asta poţi să fii sigur. Cât despre ruptura dintre el şi părintele său, cred că aceasta este inevitabilă. Marcellus nu va renunţa la credinţa lui şi nu-mi vine să cred că pe senator am putea să-l convingem despre adevăr. Oamenii în vârstă n-au obiceiul să-şi schimbe părerile. Dar trebuie să ştii, Marcipor, că această cauză nu va aştepta până în ziua când oamenii încăpăţânaţi şi în vârstă îşi vor schimba convingerile. Întâmplarea aceasta a lui Isus este nădejdea noastră că într-o zi în lumea aceasta vor fi întronate libertatea şi

justiţia. Şi dacă în general vor fi întronate, atunci pregătirea în scopul acesta va trebui să înceapă chiar acum!

— Ai dreptate, răspunse Marcipor. Dar cu toate acestea nu mi-ar face plăcere să constat că Marcellus a jignit pe părintele său. Senatorul nu mai are mult de trăit.

— Un caz similar s-a întâmplat şi lui Isus, continuă Demetrius. Mie mi-a fost spus de galileeanul care a auzit această conversaţie. Un tânăr care se întrebase dacă n-ar fi oare de datoria lui să adopte pe faţă acest nou fel de a trăi a venit la Isus şi i-a spus: „Părintele meu este om în vârstă şi cu vederi învechite. Noua religie ar fi pentru el de-a dreptul o jignire, îngăduie-mi să îngrop mai întâi pe părintele meu şi după aceea voi veni şi te voi urma."

— Vorbele acestea ale lui mi se par destul de chibzuite, încuviinţă Marcipor, care avea şaizeci şi şapte de ani...

— Isus n-a fost de această părere, spuse Demetrius. Sosise demult timpul pentru o schimbare categorică a credinţei şi purtării oamenilor. Credinţa aceasta nouă nu poate să aştepte plecarea oamenilor bătrâni şi cu convingeri învechite, în realitate, oamenii aceştia bătrâni sunt de mult morţi. Prin urmare, vor putea fi îngropaţi de alţii, care sunt tot atât de morţi ca şi ei.

— A spus el vorbele acestea? întrebă Marcipor.

— De... În orice caz a spus ceva asemănător.

— Din partea unui om care a fost o fire atât de blândă, cuvintele acestea mi se par cam brutale.

Demetrius îşi trecu înduioşat braţul pe sub al bătrânului corintian.

— Marcipor... să nu facem greşeala de a ne închipui că propovăduirea ideii de pace şi bună înţelegere între oameni a lui Isus ar fi o problemă sfioasă şi timidă, care poate aştepta pe fiecare pentru a se decide şi că se fereşte din drum pentru a se ascunde până când toate celelalte preocupări vor trece. Oamenii care au aprins această torţă şi o duc înainte vor avea de înfruntat multe primejdii. Chiar acum ei sunt biciuiţi şi "aruncaţi în temniţe. Unii dintre ei au fost masacraţi.

— Da, ştiu, murmură Marcipor. Unul dintre negustorii din Antiohia mi-a spus că a văzut pe un tânăr grec bătut cu pietre şi omorât de mulţimea adunată pe străzile Ierusalimului. Numele acestuia era Ştefan. Nu cumva ai auzit despre el?

— Ştefan, răspunse Demetrius abătut, a fost cel mai bun prieten al meu.

Marcellus încă nu-şi terminase prânzul când apăru Marcipor ca să-i spună că senatorul Gallio este în bibliotecă şi-l înştiinţează că i-ar face plăcere să stea de vorbă cu fiul său imediat ce va fi dispus.

— Spune părintelui meu că peste câteva minute mă voi prezenta la ei, spuse Marcellus.

Ar fi preferat să mai amâne pentru câteva zile conversaţia serioasă dintre el şi tatăl său. Pentru senator va fi greu să asculte lunga lui poveste cu răbdarea şi respectul cuvenit. Câteva minute se opri în picioare în faţa ferestrei deschise şi începu să cureţe o portocală, pe care n-avea intenţia s-o mănânce, şi se întrebă care ar putea fi felul cel mai favorabil pentru a-i prezenta pe Isus Galileeanul. deoarece în cazul de fată rolul va fi nu numai de avocat, ci şi de acuzat în cauză.

Marcus Lucan Gallio nu era omul care s-ar fi mulţumit să discute numai superficial această problemă. Faima lui în Senat era întemeiată pe abilităţile lui reale de a adânci problemele pe toate feţele şi ştia dinainte ce concesii ar putea face, pe cine va fi obligat să măgulească şi cum trebuie să împace interesele contradictorii.

Dacă, de pildă, era ferm convins că în toate timpurile şi în toată lumea apa tinde întotdeauna spre terenuri mai joase, ar fi fost zadarnic să te mai străduieşti spunându-i că într-o anumită zi şi într-o anumită ţară s-a găsit un bărbat care cu un singur gest a determinat cursul unei ape să apuce la deal în loc să curgă la vale. El n-avea nici răbdare, nici timp de risipit cu poveşti care erau împotriva legilor naturii. Cât despre „minuni", însuşi cuvântul acesta i se părea o jignire. Pentru nimic în lume n-ar fi fost dispus să asculte astfel de poveşti şi cu atât mai puţin ar.fi fost

dispus să stea de vorbă cu oameni care cred în temeinicia lor. Datorită faptului că toate religiile sunt întemeiate pe fiinţe şi fapte supranaturale, senatorul nu numai că dispreţuia toate religiile, dar până şi oamenii religioşi îi inspirau un fel de silă. Oricine îndrăznea să mărturisească de faţă cu ei astfel de credinţe era considerat fie ignorant, fie lipsit de scrupule. Un bărbat cu cât de puţin bun-simţ, dacă devine exponentul unei religii, trebuie supravegheat, deoarece este limpede că încearcă să profite de cei slabi sufleteşte care au încredere într-însul datorită evlaviei lui. Unii oameni, în conformitate cu părerea lui Gallio, sunt dispuşi să creadă că un bărbat evlavios trebuie să fie numaidecât şi cinstit, deşi realitatea a dovedit că evlavia şi integritatea sunt două noţiuni care nu au nici un fel de legături una cu alta. Este firesc ca bătrânul Servius să invoce mereu zeităţile sale. Putea să ierte şi pe bătrânul Tiberiu pentru interesul ce-l dovedea faţă de orice religie, deoarece bătrânul acesta avea o scrântealâ la cap. Dar astfel de scuze nu le-ai putea acorda unui bărbat sănătos şi cult.

Acum un an când sosise acasă, tratase pe Marcellus cu toată îngăduinţa. Trecuse printr-o puternică zguduitură şi judecata lui fusese tulburată în mod provizoriu. Datorită acestei situaţii, el nici n-ar fi fost în stare să înşire tatălui său astfel de absurdităţi. Dar acum era refăcut atât fiziceşte, cât şi sufleteşte. În dimineaţa acestei zile va fi obligat să debiteze părintelui său o întâmplare neaşteptată despre un bărbat care a vindecat tot felul de boli; un bărbat care, după ce a fost răstignit, s-a ridicat din morţi şi a fost văzut de mai mulţi inşi. Fără îndoială, vorbele lui vor revolta pe senator şi nu va ezita să-i spună scârbit: „Mai taci, băiete! Nu-ţi dai seama că vorbele acestea nu sunt altceva decât prostii!"

Prevederile lui Marcellus în privinţa felului în care părintele său va primi ceea ce-i va spune se dovediră în întregime exacte. Conversaţia lor fu penibilă pentru amândoi. Chiar din primul moment Marcellus simţi ostilitatea senatorului. Avusese intenţia să înceapă cu

judecarea şi osândirea nedreaptă a lui Isus în nădejdea că în felul acesta va reuşi să câştige simpatia tatălui său faţă de galileeanul persecutat pe nedrept, dar Gallio îl întrerupse numaidecât.

— Fiule, întâmplarea aceasta am mai auzit-o, prin urmare nu e nevoie să mi-o repeţi, ripostă Gallio cu indiferenţă. Povesteşte-mi despre drumul pe care l-ai făcut în provincia unde s-a născut omul acesta.

Prin urmare, Marcellus începu să-i vorbească despre drumurile pe care le-a făcut împreună cu Justus; despre micul Iona, al cărui picior infirm fusese îndreptat; despre Miriam, căreia i se dăduse darul de a cânta; despre Lidia, care a fost vindecată numai datorită faptului că s-a atins de veşmântul lui Isus; despre Natanail Bartolomeu şi furtuna de pe Marea Galilei!, timp în care tatăl său se uita la el pe sub sprâncenele încruntate fără să zică şi tară să-l întrebe nimic.

La urmă ajunse să-i vorbească şi despre învierea lui Isus. Cu glasul tremurând de emoţie îi repetă tot ce aflase referitor la apariţiile lui repetate şi în diverse locuri, iar în timpul acesta buzele senatorului tresăriră şi se strâmbară de dispreţ.

— Tot ceea ce-ţi spun eu, tată, pare de necrezut, admise Marcellus, dar cu toate acestea sunt convins că este numai adevărul adevărat.

Un moment se întrebă dacă poate pomeni tatălui său despre vindecarea ologului de către Petru, minunea pe care o văzuse el însuşi. Dar îşi dădu seama că ar fi mai mult decît ceea ce bătrânul său părinte ar fi în stare să suporte. Probabil i-ar răspunde că s-a autosugestionat datorită poveştilor debitate de ceilalţi în privinţa minunilor pe care afirmau că le-au văzut. Sau cel mult senatorul i-ar fi răspuns fără să ezite: „Acestea, fiule, sunt minciuni şi mie să nu-mi spui că le-ai văzut tu însuţi în realitate!"

— Şi pentru a crede aşa ceva, declară tatăl său cu dispreţ, ţi-a fost de ajuns mărturia unor pescari superstiţioşi.

— Nu mi-a fost uşor să cred, răspunse Marcellus, şi nu încerc câtuşi de puţin să te conving şi pe tine despre temeinicia afirmaţiilor mele. M-ai întrebat să-ţi spun ce am aflat despre Isus şi ţi-am spus numai adevărul. Eu cred că galileeanul acesta mai este şi astăzi viu. Îmi închipui despre el că trebuie să fie o persoană eternă, de origine divină, ale cărei puteri nu le-a avut până acum nici uirrege şi nici un împărat. Mai cred că va veni şi vremea când el va stăpâni lumea!

Gallio începu să râdă cu amărăciune.

— Ai intenţia să-i spui bătrânului Tiberiu că acest Isus va stăpâni întreaga lume?

— Cred că nu va fi nevoie ca vorbele acestea să le spun şi lui Tiberiu. li voi spune că Isus, cel care a fost osândit la moarte şi a fost pironit pe cruce, este încă în viaţă şi împăratul va putea să tragă concluzia pe care o va crede de cuviinţă.

— Probabil nu va strica să fii prevăzător în privinţa vorbelor ce le vei pronunţa de faţă cu acest bătrân nebun, îl preveni Gallio. Tiberiu este nebun tocmai îndeajuns pentru a te crede, şi în cazul acesta informaţiile pe care i le vei da nu sunt deloc menite să-i facă plăcere. Nu-ţi dai seama că ar fi în stare să te pedepsească pentru c-ai îndrăznit să-i debitezi o astfel de poveste?

— Altceva nu-mi poate face decât cel mult să mă ucidă, răspunse Marcellus cu glasul liniştit.

— Probabil nu-ţi va putea face altceva, admise Gallio, dar chiar o pedeapsă atât de uşoară cum este moartea, pentru un tânăr ambiţios cum eşti tu, ar putea să prezinte anumite inconveniente.

Marcellus se strădui să zâmbească auzind gluma sinistră a tatălui său.

— Ca să-ţi spun adevărul, tată. mie nu mi-e frică de moarte, deoarece dincolo de moarte mai există şi o viaţă viitoare.

— De. fiule, aceasta este o nădejde străveche, încuviinţă Gallio şi dădu din mână îngăduitor. Pe pietrele funerare ale mormintelor inscripţia aceasta a fost gravată mereu de trei

mii de ani încoace. Dar singurul neajuns al acestei nădejdi este faptul că până acum nimeni n-a reuşit să-i dovedească temeinicia. Până astăzi nimeni n-a dat nici un semn de viaţă de dincolo de moarte. Şi nici nu s-a întors nimeni ca să ne spună ce este acolo.

— Isus s-a întors! declară Marcellus.

Gallio oftă adânc şi clătină din cap. După un timp de tăcere grea feri scaunul, se ridică în picioare şi ocoli biroui uriaş, iar Marcellus se ridică să-l întâmpine.

— Fiule, începu el şi-i puse amândouă mâinile pe umeri, du-te la împărat şi spune-i tot ce-ai aflat despre profetul acesta galileean. Repetă-i cuvintele înţelepte ale acestui Isus. Sunt cuvinte întemeiate şi cred că lui Tiberiu îi va face plăcere să le audă dacă le va asculta. Bătrânul te va crede şi, cu cât vor fi mai imposibile, lui îi vor face, exact ca ţie, cu atât mai multă plăcere. După părerea mea, cred că atât va fi de ajuns.

— Să nu-i pomenesc nimic despre învierea lui Isus? întrebă Marcellus cu tot respectul.

— De ce să-i pomeneşti? ripostă Gallio. Fii prevăzător şi gândeşte-te la situaţia în care te găseşti. Ai fost amestecat într-o aventură neobişnuită şi fără să ai nici o vină; eşti obligat să informezi pe împărat despre ceea ce s-a întâmplat. El este nebun de mai bine de zece ani şi întreaga Romă cunoaşte adevărul în această privinţă. S-a împresurat de tot felul de filosofi, de ghicitori şi cititori în stele, care sunt toţi nişte smintiţi. Unii dintre ei sunt escroci, alţii nebuni de legat. Dacă vei spune şi lui Tiberiu ceea ce mi-ai spus mie, nu vei fi altceva decât o nouă maimuţă pentru menajeria lui.

Cuvintele părintelui său i se părură destul de grele, dar cu toate acestea Marcellus se strădui să zâmbească; tatăl său înţelese că vorbele lui au început să-şi facă efectul, aşa că adăugă cu glasul rugător:

— Fiule, dacă te vei strădui şi tu, să ştii că te aşteaptă un viitor strălucit; dar asta nu se va întâmpla în cazul când vei merge înainte pe drumul pe care ai pornit. Nu ştiu dacă tu îţi dai seama ce tragedie te aşteaptă, nu numai pe tine,

ci pe noi toţi. Pentru maică-ta va ti o lovitură înspăimântătoare, tot aşa pentru soră-ta şi părintele tău, dacă ar afla că prietenii noştri vor spune despre tine că ţi-ai pierdut mintea şi că ai devenit şi tu unul dintre nebunii înţelepţi din jurul împăratului. Şi ce va zice Diana? continuă el? Fata aceea adorabilă este îndrăgostită de tine! Nu te interesează dragostea ei?

— Dimpotrivă, tată, mă interesează, răspunse Marcellus. Îmi dau seama că va rămâne profund decepţionată din pricina mea, dar nu-mi rămâne altă alegere. Am încleştat mâinile amândouă pe coarnele acestui plug pentru a desţeleni pământul şi nu mă pot opri fără să trag brazda până la capăt.

Gallio făcu un pas înapoi şi, proptindu-se de birou, zâmbi.

— Înainte de a lua hotărârea să renunţi la ea, aşteaptă să ai ocazia să vărevedeţi.

— Adevărul este că eu sunt nerăbdător s-o revăd.

— Vei încerca să vorbeşti cu ea acolo, înainte de a vorbi cu Tiberiu?

— Da, în cazul când va fi posibil!

— Ţi-ai facut pregătirile de plecare?

— Da, tată, de asta s-a îngrijit Demetrius. Vom pleca astă-seară. Până la Ostia cu o galeră, iar de acolo la Capri cu Cleo.

— Foarte bine, declară Gallio ceva mai mulţumit şi bătu pe Marcellus cu palma pe spate. Vino să ne plimbăm puţin prin grădină. N-ai vizitat până acum nici grajdurile.

— Încă un moment, tată, îl opri Marcellus, uitându-se grav la el. Probabil tu în această clipă te simţi mulţumit văzând că totul a fost pus la cale în conformitate cu dorinţa ta; eu însumi aş fi foarte mulţumit dacă aş fi liber să urmez sfatul tău.

— Liber? se miră Gallio şi se uită în ochii fiului său. Ce vrei să spui?

— Eu voi fi obligat să informez pe împărat despre învierea lui Isus.

— Ei bine, în cazul când eşti obligat să vorbeşti şi despre asta, consimţi Gallio în mod brusc, îl vei informa ca despre un zvon care circulă în regiunea rurală. Nu va fi nevoie să-i spui lui Tiberiu că În crezi ceea ce ai auzit. Dacă îi vei spune că nişte pescari afirmă că l-ar fi văzut, asta înseamnă că nu te-ai sustras de la obligaţia pe care ai avea-o. Tu nu ştii nimic de asta. Tu nu l-ai văzut!

— Da, dar am cunoscut un bărbat care l-a văzut! declară Marcellus. Şi pe acesta l-am văzut uitându-se la el.

— Şi pentru tine amănuntul acesta este o dovadă? întrebă Gallio în bătaie de joc.

— În această împrejurare, da! Am văzut un tânăr grec care a murit lapidat pentru credinţa lui de creştin. A fost un tânăr curajos, gata să-şi sacrifice viata pentru credinţa lui. Eu l-am cunoscut şi am avut toată încrederea în el. Când toată lumea l-a crezut mort, s-a ridicat, a zâmbit şi a strigat: „Văd că se apropie Şi eu sunt convins că l-a văzut!”

— Cuvintele acestea nu eşti obligat să le spui şi lui Tiberiu! declară Gallio nemulţumit.

— Da, tată! Dar, de vreme ce eu am auzit şi am văzut această scenă, ar însemna să fiu un laş dacă n-aş confirma-o. Deoarece şi eu sunt creştin, tată, şi mi-ar fi imposibil să procedez altfel!

Gallio nu zise nimic. Cu fruntea plecată în pământ se întoarse în loc şi ieşi din bibliotecă cu paşi înceţi fără să se mai uite înapoi.

Chinuit de păreri de rău pentru dezamăgirea pricinuită tatălui său, Marcellus ieşi din casă şi se îndreptă spre pergola unde era sigur că Lucia îl aştepta. Fata îl văzu venind şi se repezi în calea lui. Îl apucă cie braţ şi-l conduse mulţumită spre locul lor favorit.

— Ce s-a întâmplat? întrebă ea şi-l scutură nerăbdătoare de braţ. Aţi avut o discuţie?

— Mi se pare că l-am jignit cu purtarea mea.

— Sper că n-ai vorbit cu el despre afacerea aceea din Ierusalim din pricina căreia te-ai îmbolnăvit.

— Nu, draga mea... dar i-am vorbit despre omul acela şi aş fi mulţumit să-ţi pot vorbi şi ţie.

— Îţi mulţumesc, drăguţul meu frate, zise Lucia în bătaie de joc, dar eu nu sunt dispusă să ascult nici o vorbă! Este tocmai timpul să uităm ce s-a întâmplat! Vino încoace, Bambo!... Haide, Marcellus, alinfă-l puţin. Aproape nu te mai recunoaşte! Se uită la el, apoi adăugă: Nici eu nu te mai recunosc. De aici înainte tu nu vei mai fi niciodată mulţumit? Astă-noapte toţi ne-am închipuit că eşti pe deplin refăcut. Eram atât de mulţumită, încât am stat trează ceasuri întregi şi m-am gândit la tine fericită. Dar acum constat că eşti trist şi întunecat.

— Îmi pare rău, surioară, răspunse Marcellus şi-i petrecu braţul împrejurul mijlocului. Să mergem şi să vedem trandafirii... Haide, Bambo!

Bambo se ridică în picioare şi admise să-l mângâie pe creştetul capului.

De săptămâni întregi împăratul nu se mai simţise bine. Pe la începutul lui aprilie, pentru a dovedi cât este de rezistent, bătrânul plecase să viziteze vila neterminată de ia capătul extrem din partea de răsărit a dealului şi fusese surprins de o ploaie torenţială, aşa că răcise şi urmările acestei răceli minaseră vitalitatea lui nu prea rezistentă.

În alte împrejurări, Tiberiu nu s-ar fi expus unei astfel de primejdii sau. chiar dacă s-ar fi expus, s-ar ti aşternut la pat şi ar ti chemat medicii palatului care să-l înfăşoare în cataplasme şi să-l îngrijească cum se vor pricepe mai bine.

De astă dată însă împăratul, care-şi închipuia c-a intrat în faza a doua de tinereţe sau în orice caz a doua vârstă a copilăriei, ud până la piele, întârziase împreună cu Diana între pereţii umezi ai vilei, ca pe urină să se întoarcă în palatul său, prefăcându-se că ploaia aceasta i-a făcut plăcere şi nu dăduse voie nimănui să se apropie de el, deşi se vedea limpede că a răcit; strănutase chiar în obrazul căpeteniei sclavilor în timpul cât îi spunea că este sănătos, teafăr.

Personalul palatului era convins că vina acestei nebunii şi a multor altora pe care le comisese împăratul cade în sarcina tinerei fiice a lui Galius.

Frumoasa Diana devenise acum pentru ei o problemă. În primele săptămâni de la sosirea ei de anul trecut, toţi cei din Capri - cu excepţia bătrânei Iulia, care tăcea venin din pricina geloziei - se bucuraseră văzând influenţa binefăcătoare ce o exercita asupra lui Tiberiu. Slăbiciunea lui pentru Diana făcuse adevărate minuni. Se străduia ca un copil ca să-i facă plăcere, devenise mai temperat nu numai în băutură şi mâncare, ci şi în felul de a vorbi. Numai rareori se întâmpla acum să-l poţi vedea complet ameţit de băutură. Crizele lui de furie deveniseră mai rare şi mai puţin violente. Când era nemulţumit, mai arunca şi acum cu obiectele din apropierea sa după slujitori, dar trecuse vreme îndelungată de când nu-l mai auziseră lătrând şi nici nu mai muşcase pe nimeni, în acelaşi timp, deşi înainte de asta îi umilise de multe ori din pricină că ieşea din palat şi se plimba prin grădină îmbrăcat ca ultimul dintre vagabonzi, astăzi stăruia să fie bărbierit aproape în fiecare dimineaţă şi dorea să fie îmbrăcat cu îngrijire.

Toţi cei care ţineau la împărat şi erau în contact cu el nu puteau decât să se bucure cu toată sinceritatea de această schimbare; or, aceştia reprezentau aproape pe toţi cei care locuiau în insula Capri: funcţionarii, rapsozii, medicii, dansatorii, grădinarii, vierii, croitorii.

sculptorii, cititorii în stele, istoricii, poeţii, bucătarii, paznicii, teslarii, pietrarii, preoţii şi cel puţin trei sute de slujitori, sclavi şi liberţi. Cu cât împăratul va putea trăi vreme mai îndelungată, era cu atât mai bine pentru interesele lor proprii; şi cu cât se va simţi mai mulţumit, cu atât mai uşoară va fi sarcina lor.

Prin urmare, era firesc ca Diana să se bucure de simpatia tuturor. Poeţii din anturajul palatului scriau ode în care îi slăveau frumuseţea şi cu oarecare discreţie blândeţea şi bunătatea ei, căci în realitate Diana era o fire capricioasă şi nu se sfia niciodată să-şi exprime gândurile când era nemulţumită de ceva.

Dar pe măsură ce trecea timpul, şoaptele deveneau tot mai dese că împăratul îşi epuizează ultima energie ce i-a mai rămas. Se ţinea mereu de fustele ei de la răsăritul

soarelui până pe înserat, indiferent de vreme, alergând pe cărările parcului său urcând treptele vilei celei noi, care şi astăzi arăta tot cum arătase cu şase luni în urmă, deşi cel puţin o sută de meşteri lucrau zilnic la ea de dimineaţa până seara, în fiecare zi. Nimic nu i se părea destul de bun şi desăvârşit. Mozaicul de pe pereţi era stricat şi refăcut de nenumărate ori, pereţii interiori dărâmaţi şi reclădiţi, într-una din zile, moşneagul declarase nemulţumit că nu-i vine să creadă că vila aceasta va mai putea fi terminată, declaraţie care, deşi făcută cu indiferenţă, risca să devină un fel de profeţie justificată.

Vreme îndelungată Diana se bucură de multă simpatie. Deşi nimeni nu putea afirma cu certitudine - deoarece ea era mult mai prudentă decât să se încreadă în cineva care se găsea în interiorul acestui cuibar de intrigi, de clevetiri şi uneltiri - toată lumea era convinsă că este reţinută aici la Capri împotriva propriei ei voinţe. Convingerea aceasta era confirmată şi de faptul că, de fiecare dată cu ocazia vizitelor ce i le făcea maică-sa tot la câteva săptămâni, ea plângea deznădăjduită când se apropia timpul de întoarcere la Roma. Fără îndoială era o favoare să te bucuri de toate atenţiile împăratului şi de devotamentul acestuia, dar, cu toate acestea, când acest devotament devine o preocupare neîntreruptă începi să te saturi şi simţi nevoia de variaţie.

Puţin după aceea, o legendă referitoare la Diana începu să se formeze încet şi să ia proporţii, în timpul unor libaţii, căpetenia sclavilor, fiind ameţit, spusese comandantului gărzii că frumoasa fiică a legatului Galius este îndrăgostită de fiul senatorului Gallio, dar dragostea aceasta a ei nu are nici un rost de vreme ce tânărul tribun s-a scrântit la cap şi a fost expediat la hotarele imperiului. Nu trecu prea mult şi această ştire a ajuns la cunoştinţa tuturor celor care erau în apropierea palatului.

Dar nimeni nu se interesa atât de mult de planurile Dianei ca bătrâna Iulia, care reuşise să controleze conţinutul fiecărei scrisori pe care o trimitea sau o primea tânăra fată. Se mai spunea că Iulia face copii după toate

acele scrisori şi le predă lui Gaius, deoarece de fiecare dată când controla scrisorile Dianei trimitea şi ea un curier special la Gaius cu un sul de pergament în care era raportul.

În timpul iernii Gaius nu fusese la Capri, dar, fiind informat despre boala împăratului, venise pe la sfârşitul lui aprilie împreună cu o suită şi întârziase vreme de o săptămână sub pretextul că se interesează de starea împăratului, dar în realitate se îmbăta în fiecare seară la strălucitoarele banchete organizate de Tiberiu în cinstea lui.

La astfel de ocazii împăratul, care abia mai putea să-şi ţină capul drept, aţipea şi se trezea, ca să adoarmă din nou, rânjea ca un cap de hârcă şi iarăşi adormea, tristă caricatură a puterii imperiale, în dreapta lui, dar fără să-i acorde nici o atenţie, era aşezată bătrâna lulia, boită şi cu perucă, încărcată de podoabe de aur şi pietre scumpe, dar cu înfăţişare înspăimântător de cadaverică, şi făcea goange lui Gaius, care era aşezat lângă ea.

Nici unul dintre cei cincizeci de sicofanţi care participau la aceste banchete nu îndrăznea să facă vreun semn sau să zâmbească văzând această sinistră pantomimă, la care împăratul sta pe jumătate adormit, iar împărăteasa cu gesturi respingătoare mângâia broderiile de aur de pe mâneca tunicii prinţului, dar el rămânea indiferent la aceste alintări ale ei şi se pleca adânc peste masă pentru a arunca priviri leşinate de dragoste Dianei, care era aşezată de cealaltă parte a împăratului, zgâindu-se la ea cu ochii de broscoi, deşi ea se uita la el cu aceeaşi indiferenţă ca şi un trecător care s-a oprit să citească epitaful de pe o veche piatră funerară.

În taină, spectacolele acestea făceau plăcere tuturor participanţilor, afară de Celia, frumoasa soţie cu cap de pasăre a lui Quintus şi nepoata bătrânului Seianus, care de vreme îndelungată era prietenul şi sfetnicul bătrânului Tiberiu. Celia nu-şi mai găsea locul din pricina spaimei pe care nu era în stare să şi-o mai ascundă. Ar fi fost gata s-o ucidă pe Diana dacă ar fi constatat că ea acordă cea mai mică atenţie lui Gaius, dar în acelaşi timp se simţea

nemulţumită şi de indiferenţa cu care primea atenţiile prinţului. La urma urmelor, ce-şi nchipuie că este această tânără fiică a lui Galius de umblă cu nasul în vânt? Ar fr mai bine să înveţe cum să se poarte Între oameni, într-o bună zi moşneagul acesta decrepit, pe care-l duce de nas cum duci câinele de lanţ, va muri, şi atunci ce va mai putea însemna ea aici la curte?

Celia petrecu o săptămână zbuciumată. Din ziua când Quintus fusese trimis din Roma într-o misiune importantă pentru interesele imperiului, ea devenise centrul interesului prinţului, atenţii pe care le primise cu o graţie desăvârşită, bucurându-se de preferinţa lui stângace şi inocentă. La început toţi îşi închipuiseră că această preferinţă se datoreşte lui Gaius de a se pune bine eu bătrânul Seianus, despre care se ştia că ţine cu mână fermă băierile pungii imperiale. Dar pe măsură ce trecuse timpul şi vizitele prinţului la vila ei deveniseră zilnice, atenţiile lui i se urcară la cap şi bruscase pe multe dintre prietenele ei, care înainte de asta fuseseră destul de prudente pentru a-i trece cu vederea aceste atitudini, dar abia aşteptau momentul când vor putea să se răzbune împotriva ei. Celia îşi închipuise că prinţul va găsi alte motive pentru a ţine pe Quintus departe de Roma, dar acum se răspândise zvonul că soţul ei se va întoarce acasă. Iar drept culme a decepţiilor, acum Gaius îşi concentrase toate atenţiile asupra Dianei.

În ajunul plecării din Capri, Celia pusese la cale o întrevedere intimă între ea şi prinţul Gaius - deşi la Capri nu putea să se desfăşoare nici un fel de conversaţie între patru pereţi fără ca până în seara aceleiaşi zile să nu ştie toată lumea ce s-a întâmplat - şi cu ochii plini de lacrimi îi ceru să-i explice motivul indiferenţei dovedite faţă de ea în timpul din urmă.

— Eu mi-am închipuit că mă iubeşti, scânci ea.

— Când ai nasul roşu, cum aş putea să te iubesc? murmură el. Cred că ar fi mult mai bine dacă ai înceta să te mai faci din nou de rîsul lumii.

— Nu s-ar putea ca pe Quintus să-l trimiţi din nou la Roma?

— Pe dobitocul acela care zbiară ca măgarul la iesle? se răsti Gaius, i-am dat o însărcinare diplomatică şi în loc să-şi vadă de treaba lui este bătut în curtea unui han grecesc de către un sclav, care n-avea nici o armă asupra lui.

— E:u nu cred nimic din vorbele acestea! protestă Celia cu glasul ascuţit. Este o minciună pe care cineva a pus-o în circulaţie pentru a-l discredita. Eu mi-am închipuit că eşti prietenul lui Quintus.

— Cum se poate să-ţi închipui aşa ceva? Quintus n-are alt prieten decât oglinda în care se admiră. Dacă ar fi fost prietenul meu, nici nu m-aş fi gândit să mă apropii de soţia lui.

Cel ia începu să plângă cu sughiţuri:

— Ai ţinut la mine, ţipă ea, până în momentul când ai venit aici şi ai constatat rotunjimile trupului fetei lui Gallus! Dar se vede destul de limpede că ea te dispreţuieşte. Ce neruşinată este!

— Te previn să te fereşti să-i faci vreun rău! scrâşni Gaius şi o smuci cu violenţă de braţ. Va fi mai bine s-o uiţi pe fata aceasta chiar acum şi, după ce se va întoarce soţul tău, să te mulţumeşti numai cu el. Apoi începu să râdă revoltat: Tu şi Quintus vă potriviţi foarte bine.

— Nu se poate să mă umileşti în felul acesta! ţipă ea cutremurată de furie. Cum vei îndrăzni să te mai arăţi în faţa lui Seianus după ce-i voi spune că te-ai purtat faţă de mine ca faţă de o desfrânată?

Craius ridică din umeri.

— Dar tu cum vei îndrăzni să te arăţi în faţa lui ca să-i spui astfel de vorbe? rânji el.

După această întrevedere, Celia încercă să se consoleze plecând să facă o vizită împărătesei, o obligaţie socială de care-şi aduse aminte pe neaşteptate şi de care majoritatea vizitatorilor, apucaţi de frigurile plecării, uitaseră să se achite.

Bătrâna lulia fu foarte amabilă şi Celia, care era furioasă şi cu ochii umflaţi de plâns, deveni în mâinile ei o victimă uşoară imediat ce încerca s-o descoasă, spunându-i vorbe de simpatie.

— Bietul Gaius! oftă Iulia. Este atât de impresionabil! Şi trăieşte atât de singur! În acelaşi timp este copleşit de griji! Trebuie să fii îngăduitoare faţă de el, draga mea. Afară de asta, cred că este şi îndrăgostit de fiica lui Gallus. Sunt convinsă c-ar fi o căsătorie reuşită. Gallus este foarte iubit de armată atât la Roma, cât şi în interiorul imperiului. De fapt Gallus este însăşi armata. Şi în cazul când fiul meu va urma la tron va avea nevoie de bunăvoinţa legiunilor. Afară de asta, după cât ai putut constata, împăratul ţine atât de mult la Diana, încât căsătoria ei cu Gaius va contribui şi ea la asigurarea viitorului fiului meu în vederea succesiunii la tron.

— Bine, dar Diana nu-l poate suferi! protestă Celia. Toată lumea poate constata fără nici o greutate că ea-l dispreţuieşte

— Ei bine, asta se datoreşte faptului că-şi închipuie că este îndrăgostită de fiul lui Gallio, cel care este pe jumătate nebun, ripostă Iulia şi zâmbi enigmatic. Dar îi va trece şi asta. Probabil, dacă vei fi şi tu de acord să te răzbuni pe Diana, atunci te vei strădui să nu dezminţi zvonul că Marcellus este nebun. Spunându-i aceste cuvinte, împărăteasa o sărută pe obraz şi-i făcu semn că poate să plece.

După ce părăsi vila Dionysos, Celia îşi şterse furioasă buzele şi se îndreptă spre palatul Iovis, unde invitaţii aşteptau lecticele pentru a coborî coasta muntelui până la barca imperială care aştepta la chei. Mai trăgea nădejde că lui Gaius îi va părea rău de lipsa lui de curtenie faţă de ea şi în drumul de întoarcere îi va acorda ca şi până acum toate atenţiile lui.

— Unde este prinţul? întrebă ea, prefăcându-se mulţumită şi oprindu-se lângă verişoara ei Lavinia Seianus.

— El nu se va întoarce împreună cu noi la Roma! răspunse Lavinia şi zâmbi maliţioasă. Cred că ar dori să stea de vorbă cu Diana iară să fie şi ceilalţi vizitatori de faţă.

— Mare lucru de capul ei! N-are decât să stea dacă-i face plăcere! ripostă Celia nemulţumită.

— Nu fi tocmai atât de sigură de această întrevedere! se amestecă Minia, sora Laviniei, care sta de. vorbă cu Olivia Varus, aşezată în lectica de lângă ea.

— Marcellus este aşteptat să sosească, adăugă Olivia.

— Nici asta nu-i va face deosebită plăcere, se zborşi Celia. Marcellus este nebun! Acesta a fost motivul pentru care a trebuit să părăsească Roma.

— Acestea sunt prostii! ripostă Lavinia. Marcellus a fost trimis de împăratul Tiberiu pentru a face anumite cercetări în Atena sau în altă parte; crezi că împăratul ar fi putut să încredinţeze această misiune unui nebun?

— Şi de ce să nu i-o încredinţeze? chicoti Minia.

— Cine ţi-a spus vorbele acestea, Celia? întrebă Olivia.

— Împărăteasa! răspunse Celia cu glasul impresionant. Nu cred că ceea ce mi-a spus ar putea fi secret.

— Tot aşa nu cred nici eu, încuviinţă Lavinia. Se poate ca înainte de asta să fi fost... dar astăzi nu mai este.

— Ce te interesează pe tine aşa ceva? întrebă Minia melancolică.

— Pentru că... eu ţin la Marcellus, răspunse Lavinia, şi tot aşa ţin şi la Diana. Este destul de trist că se colportează astfel de zvonuri. Dar afară de asta eu nici nu cred c-ar putea să fie adevărat.

— Nu înţelegi că mi-a spus chiar împărăteasa? se răsti Celia.

Lavinia ridică din sprâncene, făcu o strâmbătură şi dădu din umeri.

— Mă întreb ce motive o fi avut să-ţi spună astfel de vorbe? zise ea.

Trecuse bine de amiază când corabia Cleo apăru în faţa insulei şi peste un ceas acostă la chei. Ziua fusese senină şi Marcellus nu văzuse încă apele golfului Napoli atât de albastre. Demetrius rămase în port pentru a supraveghea transportarea bagajelor la vila lovis.

Marcellus luă o lectică şi fu urcat în susul scării cu treptele de marmură; traversă terasele, apoi alte trepte şi alte terase, admirând mulţumit luxul şi risipa de care se

împresurase bătrânul împărat în această insulă. Bătrânul n-avea decât să fie nebun, dar în orice caz era un artist.

După ce ajunseră pe platou văzu oraşul de basme al lui Tiberiu -dominat de masiva clădire a Palatului lovis - strălucind alb în lumina soarelui de iunie. Bătrânii filosofi cu trupul uscat şi preoţi pântecoşi se odihneau în umbra foişoarelor, iar în lungul aleilor prunduite ce împresurau dulbinele se plimbau alţi oameni în vârstă, mergând cu frunţile plecate şi cu mâinile împreunate la spate. Oare toţi sfetnicii împăratului sunt oameni bătrâni? se întrebă el. Cu siguranţă acesta trebuie să fie adevărul. Lui Marcellus i se păru c-a îmbătrânit şi el, gândindu-se că va fi obligat să contribuie la sporirea numărului acestor moaşe ambulante.

Rămase uimit şi mulţumit când constată că i se cer atât de puţine explicaţii referitoare la motivul pentru care a venit, îşi spuse numele unuia care conducea o patrulă şi fu lăsat să treacă, iar acesta trimise vorbă comandamentului gărzii, care sosi imediat şi-l însoţi în lungul peristilului uriaş până în atriumul răcoros şi cu tavanul înalt, unde puţin după aceea apăru căpetenia sclavilor şi-l salută cu tot respectul cuvenit.

Împăratul, care acum se odihneşte, îi spuse el, va fi informat despre sosirea tribunului. Până atunci tribunul, dacă-i va face plăcere, este rugat să intre în apartamentul ce i-a fost pregătit.

— Prin urmare am fost aşteptat? întrebă Marcellus.

— Sigur că da, stăpâne, răspunse Nevius. Maiestatea-sa a fost informat despre sosirea la Roma a tribunului Marcellus.

Apartamentul în care fu introdus era foarte luxos şi avea un peristil aparte care da spre grădina plină de flori. O jumătate de duzină de sclavi din - Nubia îi pregăteau baia. Apoi intră un macedonean înalt de statură cu un clondir de vin şi pe urma lui un altul, care aduse o tavă mare de argint încărcată de fructe neobişnuite.

Marcellus ieşi în peristil şi încruntă din sprâncene îngândurat, împăratul îi făcea o primire impunătoare. Rangul pe care-l avea îi da dreptul să fie tratat cu o

anumită curtenie, dar atenţiile acestea neobişnuite aveau nevoie de o explicaţie specială. Era măgulitor să fie primit în felul acesta, dar în acelaşi timp se vedea limpede că primirea aceasta urmăreşte ceva. Demetrius sosise şi hamalii aduseseră bagajele. Căpetenia sclavilor apăru din nou ca să-l anunţe că baia îl aşteaptă.

— Şi în momentul când veţi fi dispus, stăpâne, adăugă Nevius, fiica lui Gallus vă va primi în grădina vilei proprii.

Se oferiră ca să-l însoţească, dar după ce se informă în ce parte se găseşte vila preferă să meargă singur. Vila Dianei? Ce nevoie poate să aibă Diana de o vilă în insula Capri? Nu cumva şi-a dorit o vilă? Sau poate ideea aceasta aparţine bătrânului Tiberiu?

După ce se mai apropie, încetini pasul în mod involuntar şi admiră graţia şi simetria clădirii. Era o clădire mare, dar nu-i făcea impresia de masivitate. Coloanele dorice ale porticului nu erau greoaie; sculpturile de piatră erau fine şi delicate ca o dantelărie. Părea o uriaşă casă de păpuşi şi-ţi sugera ideea că a fost făcută de un meşter ingenios numai din zahăr.

Fu întâmpinat de un paznic, care-l conduse în lungul atriumului cu pereţii pustii şi cu tavanul albastru pe care erau prinse stele de aur; de aici trecură în peristil, unde găsiră o mulţime de lucrători ocupaţi cu ornamentarea şi cizelarea pereţilor de marmură; oamenii se uitară la el cu bunăvoinţă şi mirare. Dincolo de perisţil se vedea grădina proiectată în terase. Paznicul îi făcu semn spre partea de miazăzi, unde era pergola, şi se retrase. Marcellus îşi continuă drumul cu paşi întinşi şi înfiorat de nerăbdare şi mulţumire.

Diana sta cu coatele proptite de balustrada de marmură şi se uita în largul mării. Pesemne îl aştepta şi auzindu-i paşii se întoarse încet în loc şi rămase cu coatele proptite pe marginea balustradei, uitându-se la el cu ochii mari şi speriaţi. Marcellus înţelese imediat semnificaţia acestei priviri: se întreba dacă s-o fi vindecat complet de boala care-l chinuise şi dacă întâlnirea aceasta a lor nu va fi ceva

ce să-i înstrăineze unul de altul. Părea puţin speriată şi, fără să vrea, ridică mâna şi cu dosul palmei îşi acoperi gura.

Marcellus n-avu vreme să examineze cu atenţie rochia în care era îmbrăcată, peplumul graţios de mătase albă tivit la gât cu o mătase de culoare roşu-închis, mânecile largi şi despicate prinse în copci de aur, cingătoarea lată care-i îmbrăţişa strâns şoldurile, banda de perle roşii dimprejurul frunţii din care scăpase o şuviţă de păr negru; dar, abstracţie făcând de toate acestea, Diana prin ea însăşi era o fată încântătoare, în absenţa lui, fata aceasta se dezvoltase şi devenise o femeie plină de graţie, îşi aducea aminte că înainte de plecare fusese o fată adorabilă, aşa că de multe ori în nopţile lui de veghere se întrebase dacă nu cumva a încercat s-o idealizeze, exagerându-i calităţile, dar acum putea să-şi dea seama că este mult mai frumoasă decât şi-o închipuise el. Obrazul strălucea de mulţumire.

Fata înainta încet ca să-i iasă în cale. legănându-şi faldurile peplumului în ritmul mersului ca de regină; buzele îi erau întredeschise şi zâmbetul îi devenea tot mai accentuat pe măsură ce se apropia, întinse mâinile amândouă spre el, examinându-l mereu cu aceeaşi atenţie şi speranţă în priviri.

— Diana! exclamă el. Scumpa mea, Diana! şi apucând-o de mâini se uită extaziat în ochii ridicaţi spre el.

— Va să zică e adevărat că te-ai întors la mine, Marcellus? murmură ea.

O strânse mai aproape de el şi fata se supuse îmbrăţişării lui, apoi ridică o mână şi i-o trecu peste obraz. Pleoapele i se închiseră încet şi Marcellus o sărută pe ochi. Mâna îşi făcu loc împrejurul gâtului său şi se strânse mai tare alături de el când îi simţi buzele lipite de gura ei. Respiră repede de câteva ori, auzindu-i bătăile inimii alături de a ei, şi rămaseră vreme îndelungată îmbrăţişaţi.

— Eşti adorabilă! murmură Marcellus în extaz.

Oftă mulţumită şi-şi culcă obrazul pe pieptul lui. Începuse să tremure. Apoi se desprinse din braţele lui şi, depărtându-se puţin, ridică privirea şi-l examina cu ochii umezi.

— Vino să ne aşezăm pe o bancă, zise ea cu glasul blând. Avem mult de vorbit împreună.

Până şi timbrul glasului ei se schimbase. Părea mai adânc şi mai bogat în rezonanţe. Marcellus o urmă până la banca de marmură, de unde aveau o vedere încântătoare spre mare; după ce se aşezară, Diana se întoarse spre el şi-l examina îngândurată.

— Ai văzut pe împărat? Văzându-l că se uită la ea şi clatină distrat din cap, ca şi când întrevederea cu împăratul ar fi fost o problemă de importanţă secundară, adăugă pe un ton ceva mai grav: Aş fi mult mai mulţumită clacă n-ai fi obligat să vorbeşti cu el. Ştii foarte bine cât este de excentric. Curiozitatea lui faţă de vrăjitorii şi minuni, faţă de stele şi duhuri o cunoşti destul de bine. De un timp încoace aceasta a devenit pentru el un fel de obsesie. Sănătatea lui este în declin. Nu doreşte să mai vorbească despre altceva decât despre probleme din metafizică.

— Nu este deloc de mirare! răspunse Marcellus şi se întinse după mâna ei.

— Uneori, cât e ziua de lungă şi până târziu noaptea, continuă ea cu glasul adânc care făcea ca fiecare cuvânt să pară confidenţial, se frământă bietul de el din pricina acestor probleme, iar înţelepţii dimprejurul lui stau roată şi vorbesc ceasuri întregi, iar el se străduieşte să-i asculte ca şi când ar fi obligat anume.

— Probabil se pregăteşte apropierea morţii, insinua Marcellus. Pleoapele Dianei tremurară.

— A aşteptat cu nerăbdare să te întorci, îşi închipuie, probabil, că tu îi vei spune ceva nou. Bătrânii aceştia, zise ea şi făcu un gest de nerăbdare, storc ultima vlagă dintr-însu! şi-i scot din fire. Abuzează de el şi fără nici un fel de milă. Cel mai meschin dintre toţi este Dodinius, prezicătorul. De fiecare dată când răsare lună nouă, taie o oaie şi îndeplineşte un ritual religios, apoi afirmă c-a avut o revelaţie. Nu ştiu cum procedează.

— Cred că numără excrescenţele de pe coarnele mielului şi examinează intestinele. Dacă un anumit nod al intestinelor este îndreptat spre răsărit, asta indică răspuns

afirmativ la întrebarea pe care ai pus-o şi te costă cinci sute de sesterţi.

— În sfârşit, îl întrerupse Diana ca şi când n-ar. fi interesat-o amănuntele, e cert că acesta este felul în care procedează ticălosul de Dodinius. Se spune că uneori a făcut preziceri întemeiate. Dacă se întâmplă să vină furtuna, el ştie întotdeauna înaintea tuturor.

— Probabil simte schimbarea atmosferică în încheieturile sale îmbătrânite, zise Marcellus.

— Tu eşti un sceptic înveterat, Marcellus, răspunse fata şi se uită ia el dintr-o parte. Nu trebuie să vorbeşti în batjocură despre oamenii aceştia care se bucură de atâta prestigiu. Cea mai reuşită prezicere a lui Docliniiis a fost ziua când a declarat, a doua zi după moartea lui Aemieus Seneca, că ei este în viaţă, deşi în ajun se primise raportul că bătrânii! poet a murit. Cum a facut această precizare numai zeii ar ti în stare să-ţi spună; dar este adevărat că Seneca a căzut în comă letargică şi a doua zi s-a trezit, după cum probabil ştii şi tu.

— Nu te-ai gândit că el probabil s-a înţeles cu Seneca să se prefacă mort? întrebă Marcellus şi zâmbi sarcastic.

— Dragul meu, dacă Aenneus Seneca ar fi vrut să fie în înţelegere cu cineva, sunt convinsă că n-ar fi ales pe prostul de Dodinius, răspunse Osana şi încercă să devină serioasă. Acum vreo zece zile afirma c-a avut o revelaţie din care deduce că împăraţii! nu va muri niciodată, l-a fost foarte greu să convingă şi pe împărat despre temeinicia acestor preziceri, fiind o mulţime de dovezi care au calitatea să-l convingă tocmai de contrariul, afirmaţiilor lui. Totuşi maiestatea-sa pare extrem de preocupat de acest subiect. Ar prefera să-l creadă pe Dodinius şi în fiecare dimineaţă primul lui gând este să trimită după el ca să-i mai repete o dată revelaţia pe care a avut-o, iar Dodinius, reptila aceasta neruşinată, îl asigură că în această privinţă nu poate exista nici o îndoială. Spune drept: nu este ruşinos să vezi că ultimele zile ale împăratului sunt tulburate în felul acesta în loc să-l lase să moară liniştit?

Marcellus întoarse privirea şi dădu din cap cu indiferenţă.

— Uneori, dragul meu, continuă Diana cu glasul impulsiv şi se plecă spre el, mi-e ruşine de situaţia aceasta care mă condamnă să trăiesc aici împresurată de oamenii aceştia ticăloşi, care se îngraşă din înşelăciune şi minciună. Tot ceea ce poţi auzi în această insulă populată de nebuni sunt vorbe cărora nici un om cu mintea întreagă n-ar putea să le dea crezare. Şi acum, ca şi când bietul împărat n-ar fi auzit destule prostii cu care i-au împuiat capul, ticălosul de Dodinius încercă să-l convingă că va trăi în veci.

Marcellus nu zise nimic, ci continuă să se uite îngândurat spre largul mării. Imediat după aceea reveni la realitate şi, întorcându-se spre ea, îi petrecu un braţ împrejurul umerilor.

— Nu ştiu, Marcellus, ce vei avea să-i spui împăratului, zise Diana, supunându-se îmbrăţişării lui, dar sunt convinsă că ceea ce-i vei spune va fi întemeiat. Probabil te va întreba ce crezi despre prostia pe care i-a spus-o Dodinius. Pentru a-i putea răspunde vei avea nevoie de oarecare tact.

— Nu ai putea să-mi dai un sfat? întrebă Marcellus.

— Cred că tu vei ştii ce trebuie să-i spui. Tiberiu este un moşneag sleit de puteri. În acelaşi timp nu s-ar putea nici spune despre el c-ar avea temperament de erou. Dar a fost o vreme când el era curajos şi voinic. Probabil dacă îi vei vorbi despre această epocă el îşi va aduce aminte. Pe vremea când era tânăr şi viguros nu s-a temut de moarte, deşi avea pentru ce să trăiască, zise Diana şi cu vârfurile degetelor păru că ar vrea să deseneze ceva pe mâneca tunicii lui Marcellus. De ce trebuie numaidecât ca omul acesta bătrân şi ostenit să trăiască în veci? Ai crede mai curând c-ar trebui să se simtă fericit că poate scăpa de povara vieţii, pentru a părăsi pe toţi curtenii aceştia care aleargă după favoruri şi pe profeţii săi năuci. Şi a-şi găsi locul de odihnă în uitare.

Marcellus se aplecă spre ea şi o sărută, simţind un fior cum îi fuge în lungul trupului când constată că ea nu-i răspunde la sărut.

— Te iubesc, adorata mea! murmură el cu patimă.

— Dacă mă iubeşti, atunci ia-mă de aici, răspunse ea în şoaptă. Du-mă undeva unde nu sunt nebuni, unde nimeni nu vorbeşte despre prostii metafizice, unde pe nimeni nu-l interesează viitorul şi nici trecutul şi nimic altceva decât ceea ce se întâmplă acum. Vrei, Marcellus? întrebă ea şi se strânse mai aproape de el. Împăratul doreşte ca noi să trăim aici. De aceea a clădit această vilă îngrozitoare. Dar eu nu pot să rămân aici, zise Diana şi glasul începu să-i tremure. Sunt incapabilă să mai stau aici. Altfel voi înnebuni şi eu. Îşi apropie buzele de urechea lui şi-i spuse în şoaptă: Nu s-ar putea să fugim din această insulă? Crezi c-am putea închiria o barcă?

— Nu, draga mea, răspunse Marcellus. Te voi lua cu mine, dar noi nu vom deveni doi fugari. Va trebui să mai aşteptăm şi să nu ne expunem exilului.

— De ce nu? întrebă Diana. Să plecăm undeva... departe, foarte departe... să avem o căsuţă mică şi o grădiniţă... pe marginea unei ape limpezi, ca să putem trăi în linişte.

— Planul este foarte frumos, draga mea, încuviinţă Marcellus. Dar te-ai plictisi foarte curând şi te-ai simţi singură şi neliniştită. Afară de asta, eu am de îndeplinit o misiune, pe care n-o voi putea îndeplini în mijlocul unei grădiniţe pline cu flori. Dar afară de asta suntem obligaţi să ţinem socoteală şi de familiile noastre.

Simţi trupul Dianei cum se destinde în braţele lui şi înţelese c-a început să se gândească.

— Bine, voi avea răbdare, îi tăgădui ea, dar să nu mă laşi să te aştept prea mult. Aici nu sunt în siguranţă.

— Nu eşti în siguranţă? se miră Marcellus. Ce te face să te temi? Înainte de a-i putea răspunde tresăriră amândoi şi se depărtară unul de altul, căci auziră lipăit de sandale. Uitându-se în partea unde era vila, Marcellus văzu paznicul care-l îndreptase încotro trebuie să apuce pentru a putea ajunge în pergola.

— Tiberiu este prea slăbit şi prea preocupat de alte gânduri pentru a fi în stare să mă protejeze, declară Diana

cu glasul stins. Împărăteasa se va amesteca din ce în ce tot mai mult în viaţa pe care am duce-o noi aici. În această insulă înspăimântătoare. Gaius vine adeseori la Capri şi are lungi consfătuiri cu ea.

— Porcul acela a îndrăznit să te plictisească din nou? o întrerupse Marcellus.

— Până acum am reuşit să mă feresc de a rămâne singură cu el, răspunse Diana. Dar bătrâna Iulia se străduieşte din toate puterile ca...

Paznicul se oprise la o mică distanţă.

— Ce este, Atreus? întrebă Diana întorcându-se spre el.

— Împăratul este dispus să-l primească pe tribunul Marcellus Gallio, răspunse respectuos.

— Foarte bine, încuviinţă Marcellus. Voi veni imediat. Paznicul salută şi se depărta cu paşi rigizi.

— Când şi unde ne vom putea întâlni, iubita mea? întrebă Marcellus şi cu părere de rău se ridică în picioare. Probabil în timpul mesei?

— Nu cred că va fi posibil, împăratul va dori ca să fii toată seara la dispoziţia lui. După ce vei fi liber, trimite-mi un mesaj în apartamentul meu din vila Iovis. În cazul când nu va fi prea târziu, voi coborî în atrium. În caz contrar ne vom întâlni aici în pergola.

Diana îi întinse mâna şi Marcellus i-o sărută înduioşat.

— Acest Atreus este sclavul tău? întrebă el. Diana clătină din cap.

— De acasă n-am adus decât două cameriste, răspunse ea. Toţi ceilalţi care mă servesc fac parte dintre slujitorii palatului Iovis. El mă urmează în toate părţile unde mă duc.

— Este om de încredere? întrebă Marcellus speriat. Diana ridică din umeri şi zâmbi cu îndoială.

— În cine ai putea avea încredere când te găseşti în cuibarul acesta de uneltiri? Atreus este respectuos şi serviabil. Nu ştiu dacă ar fi în stare să se expună primejdiei din pricina mea. Tot aşa nu ştiu dacă nu s-a dus acum la bătrâna Iulia ca să-i spună că tu m-ai sărutat. Nu sunt sigură de nici una dintre aceste două alternative. Diana se ridică în picioare şi-şi petrecu braţul pe sub al lui. Pleacă

acum, zise ca în şoaptă. Bietul bătrân te aşteaptă... Şi el nu prea-are multă răbdare. Când vei fi liber, întoarce-te la mine.

Marcellus o cuprinse în braţe şi o sărută.

— Nu mă voi gândi la nimic altceva decât la tine! murmură el.

Ultima dată când Marcellus văzuse pe împărat, dar şi atunci de ia mare distanţă, se întâmplase acum unsprezece ani, în prima zi de Ludi Florales. Aceasta fusese ultima dată când publicul avusese ocazia să-l mai vadă în timpul festivităţilor oficiale.

Îşi aducea aminte de el ca de un bărbat auster, cu părul cărunt, cu trăsături energice şi de statură impunătoare, care nu dădea decât foarte puţin atenţie patricienilor îngrămădiţi împrejurul său în loja imperială şi cu atât mai puţină spectacolului ce se desfăşura în arenă. Expresia de indiferenţă ce se oglindea pe obrazul lui nu-l mirase câtuşi de puţin, deoarece toată lumea ştie că Tiberiu, căruia niciodată nu-i plăcuseră mulţimile adunate grămadă şi extravaganţa serbărilor oficiale, a început să devină neobişnuit de morocănos. Bărbaţii mai în vârstă, cum era senatorul Gallio, care-şi mai aduceau aminte de înspăimântătoarea risipă a lui August şi erau de acord cu economiile realizate de Tiberiu, care adusese o epocă de prosperitate încă necunoscută în Roma, urmăreau melancolia crescândă a împăratului cu o simpatie plină de regrete. Tânăra generaţie, care nu aprecia virtuţile sănătoase ale împăratului, tocmai dimpotrivă, îl considera drept un bătrân zgârcit, care încerca să tulbure plăcerea altora şi-i dorea moartea cu toată sinceritatea.

În această privinţă, bătrânul Tiberiu nu le satisfăcuse dorinţa în întregime, dar în schimb tăcu un gest care era destul de aproape de ceea ce ar fi preferat ei: puţin după aceea se retrase în reşedinţa sa din insula Capri, unde trăia atât de departe şi de străin de treburile statului, încât această recluziune putea fi considerată echivalentă cu o abdicare.

De atunci trecuse vreme îndelungată. Marcellus se opri, îmbrăcat în uniforma de gală, în mijlocul atriumuiui spaţios şi întunecat şi aşteptă să fie introdus în dormitorul imperial, îşi închipuise că va vedea un bărbat foarte bătrân, dar pentru nimic în lume nu s-ar fi aşteptat să aibă o întrevedere cu omul acesta, care era atât de bătrân încât părea că într-însul nu mai pâlpâie decât o slabă scânteie de viaţă, dar care în realitate, imediat ce începu să vorbească, păru că dispune de inepuizabile rezerve fizice şi spirituale.

Pe împărat îl găsi proptit între perne, împuţinat la trup şi cu trăsăturile tulburi, deoarece soarele coborâse spre apus şi dormitorul lui era plin de umbre, în patul uriaş părea că n-a mai rămas dintr-însul nimic viu decât ochii cavernoşi, care întâmpinară pe Marcellus de cum intră pe uşă şi-l urmări până la scaunul uriaş cu spătarul rigid pe care se aşeză. Capul de pe pernă părea-o hârcă acoperită cu un pergament boţit. Gâtul era uscat şi galben. Printre firele de păr alb şi rărit care-i acopereau tâmplele se vedea o arteră umflată care bătea încet, întocmai ca o vâslă în mâna unui barcagiu ostenit care se străduieşte să ajungă la ţărm. Mâna uscată care-i indică scaunul aşezat foarte aproape de pat părea gheara unei acvile bătrâne.

— Maiestate! murmură Marcellus şi se înclină adânc în faţa lui.

— Aşază-te pe scaun, murmură Tiberiu nemulţumit. Sperăm c-ai aflat ceva despre cămaşa aceea vrăjită! şi respiră şuierător. Ai lipsit de acasă vreme destul de lungă pentru a putea descoperi râul Stix şi grădinile Edenului evreiesc. Probabil te-ai întors călare pe calul troian, cu lâna de aur aşternută sub şa!

Bătrânul întoarse capul pentru a se convinge ce efect a făcut această glumă acidulată asupra lui, aşa că Marcellus, închipuindu-şi că împăratului i-ar face plăcere să-l vadă că-i apreciază umorul, îndrăzni să zâmbească.

— Cuvintele mele ţi se par caraghioase? murmură Tiberiu.

— Nu mi se par deloc dacă maiestatea-voastră a vorbit în serios, răspunse Marcellus grav.

— Tinere, noi suntem întotdeauna serioşi! Apoi, proptindu-şi cotul ascuţit în aşternut, se apropie de marginea patului. Părintele tău mi-a înşirat o poveste despre răstignirea unui galileean nebun în Ierusalim. Pilat, care mereu are câte o neînţelegere cu evreii, ţi-a dat ordin să răstigneşti pe fanaticul acela şi întâmplarea aceasta ţi s-a urcat la cap. Bătrânul îşi umezi buzele uscate. Bine că mi-am adus aminte. Cum stai acum cu capul?

— Mă simt foarte bine, maiestate, răspunse Marcellus mulţumit.

— Hâhum! Afirmaţia aceasta o fac toţi nebunii. De ce sunt mai nebuni, cu atât mai mult susţin că se simt mai bine. Tiberiu rânji într-un fel respingător, ca un nebun când se găseşte în faţa celuilalt. Probabil acum îţi închipui că împăratul tău este nebun.

— Oamenii nebuni nu fac glume, maiestate! ripostă Marcellus. Tiberiu îşi ţuguie buzele care acum arătau ca gâtul unui pungi strânse în băieri şi, încruntând din sprâncene, se gândi la răspunsul acesta liniştitor.

— De unde ştii că nebunii nu fac glume? întrebă el. Tu nu i-ai putut vedea pe toţi şi nici nu s-ar putea spune că unul ar putea să semene cu celălalt. Dar, şi păru că s-a înfuriat, ce te determină să risipeşti timpul împăratului tău cu astfel de nimicuri? începe şi spune ce ai de spus! Sau, mai bine, aşteaptă puţin. Ni s-a spus că sclavul tău grec a atacat cu mâna goală pe fiul lui Tuscus. Este adevărat?

— Da, maiestate, admise Marcellus, este adevărat! A avut motive temeinice, dar acesta nu este un motiv care să înlăture vina sclavului meu şi îmi pare foarte rău de incidentul care s-a întâmplat în Atena.

— Eşti un mincinos! murmură Tiberiu. De aici înainte nu vom mai crede nimic din ceea ce ne spui. Dar, haide, spune-ne mai întâi întâmplarea asta!

Ochii maliţioşi ai bătrânului deveniră mai lucitori în timpul cât Marcellus îi povesti extraordinarul episod petrecut în grădina casei Eupolis, iar când ajunse la faza cu obrazul zdrobit al lui Quintus de pumnii grecului, furiosul

împăratul se aşezase din nou întrun cot şi obrazul îi strălucea de mulţumire.

— Mai păstrezi şi astăzi pe sclavul acesta? chicoti Tiberiu. Ar fi trebuit să-l condamne la moarte. Cât îmi ceri pe el?

— Aş prefera să nu-l vând, maiestate, dar sunt gata să-l pun la dispoziţia maiestăţii-voastre pentru timpul cât...

— Pentru timpul cât vom mai trăi? completă moşneagul. Câteva săptămâni, nu-i aşa? Sau poate pentru vreme mai îndelungată.! Probabil împăratul tău nu va muri niciodată! şi întinse bărbia ascuţită spre el ca să-l provoace. Vorbele acestea ţi se par caraghioase, nu-i aşa?

— Se poate ca un bărbat să trăiască veşnic! declară Marcellus.

— Acestea sunt mofturi! îngână Tiberiu. Ce ştii tu despre astfel de lucruri!

— Galileeanul acela, maiestate, răspunse Marcellus cu glasul liniştit va trăi în veci.

— Cel pe care l-ai ucis tu? Va trăi în veci? Cum îţi explici această posibilitate?

— Gâlileeanul a înviat, maiestate!

— Nu vorbi astfel de prostii! Probabil nu l-ai răstignit aşa cum ar fi trebuit. Părintele tău mi-a spus că erai beat. Ai stat lângă el până la urmă... Îţi mai aduci aminte ce s-a întâmplat?

Da, Marcellus rămăsese până la urmă. Un centurion înfipsese suliţa adânc în inima celui răstignit ca să fie sigur de moartea lui. Nimeni nu se putea îndoi c-a murit. A treia zi după aceea a înviat şi a fost văzut de mai multe ori la rând de către diferite grupuri de oameni.

— Imposibil! ţipă Tiberiu. Unde este acum?

Marcellus nu ştia unde este, dar ştia că acest Isus este viu; a cinat împreună cu prietenii săi pe ţărmul lacului din Galileea; a apărut în casele oamenilor. Tiberiu se propti în amândouă coatele şi se uită la el, iar bărbia începuse să-i tremure în mod convulsiv.

— Pe unde trece se văd urmele paşilor lui în colbul drumului, conchise Marcellus. Apare pe neaşteptate.

Vorbeşte, mănâncă şi-şi arată rănile care nu ştiu din ce motive nu se vindecă. Când intră nu are nevoie să deschidă uşa. Oamenii au o senzaţie stranie că cineva a apărut între ei şi, când se uită împrejurul lor, dau cu ochii de el.

Tiberiu se întoarse spre uşă şi bătu din palmele îmbătrânite şi uscate. Căpetenia sclavilor se strecură înăuntru fără zgomot şi imediat, ca şi când n-ar fi avut nevoie să facă drum prea lung.

— Aprinde lumina... prostule! strigă moşneagul cu glasul ascuţit. Apoi se întinse pe pat, păru că dârdâie de frig şi-şi trase învelitorile peste umeri. Continuă! murmură el. Va să zică nu deschide uşa, ei?

— Doi bărbaţi înaintau singuri în lungul unui drum într-o după-amiază. destul de târziu, vorbind despre el, continuă Marcellus cu glasul domolit. Imediat după aceea şi-au dat seama că merge la pas cu ei. L-au poftit să cineze împreună într-un han, care este la douăsprezece mile departe de Ierusalim.

— Prin urmare nu era o stafie! interveni Tiberiu.

— Nu era o stafie. Dar de data aceea n-a mâncat. A frânt pâinea, a murmurat o rugăciune şi s-a făcut nevăzut. La câteva minute după aceea a intrat într-o casă din Ierusalim; îşi găseşte prietenii aşezaţi împrejurul mesei şi ciriează cu ei.

— Prin urmare se poate arăta în orice parte, ei? întrebă Tiberiu şi păru că se gândeşte la ceva. Apoi adăugă mai mult pentru sine: Probabil n-ar apărea dacă ar constata că cei dinăuntru sunt bine păziţi.

Dar, văzând că Marcellus nu răspunde nimic la cuvintele lui, moşneagul stărui: Ce zici de asta?

— Cred că paza nu l-ar putea împiedica, îndrăzni Marcellus să-i răspundă. El merge unde-i place. El dă vedere orbilor şi surzilor auzul. A vindecat leproşi, paralitici şi dementi. Eu, maiestate, n-am crezut niciodată nici una dintre aceste afirmaţii până în momentul când mi-a fost imposibil să mă mai îndoiesc de temeinicia lor. El poate face orice!

— În cazul acesta de ce a admis să-l condamne la moarte? întrebă bătrânul Tiberiu.

— Maiestatea-voastră, cunoaşteţi învăţăturile multor religii şi vă veţi aduce aminte că evreii au obiceiul să ofere jertfe de sânge pentru crimele săvârşite. Se crede că acest galileean s-a oferit pe sine însuşi pentru ispăşire.

— Ce crime a săvârşit el? întrebă Tiberiu.

— Nici una, maiestate! El a vrut să ispăşească pentru păcatele oamenilor.

— Huâhum! Aceasta este o idee ingenioasă! exclamă Tiberiu şi ridicând ochii în tavan păru că se gândeşte. Pentru toate păcatele; păcatele tuturor! Şi după ce, a făcut această ispăşire se ridică din morţi şi se plimbă slobod. În sfârşit... dacă el este în stare să ispăşească păcatele lumii întregi, atunci s-ar putea presupune că el ştie ce fel de păcate sunt şi cunoaşte şi pe cei care le-au săvârşit. O personalitate cosmică, nu-i aşa? Ştie ce se întâmplă în lume. Crezi că eşti destul de prost ca să crezi aşa ceva?

— Eu cred maiestate, începu Marcellus foarte liniştit, subliniind cu grijă fiecare cuvânt pe care-l pronunţa, că acest Isus poate face tot ce vrea să facă oricând, oriunde şi pentru oricine crede el de cuviinţă.

— Până şi pentru împăratul Romei? întrebă Tiberiu şi, după tonul pe care-i pusese întrebarea, părea că-i recomandă să fie prudent cu ce va spune.

— S-ar putea presupune, stăpâne, că Isus ar putea să apară oricând în fata împăratului, dar dacă se va întâmpla să apară se va apropia de el cu bunătate şi maiestatea-voastra va simţi o mare mulţumire.

Tiberiu rămase vreme îndelungată fără să zică nimic şi gândindu-se la aceste apariţii şi dispariţii înainte de a-i cere şi alte informaţii în legătură cu ele.

— Este absurd să crezi că cineva s-ar putea face vizibil sau invizibil după cum îl trage inima! Ce se întâmpla cu el când devenea invizibil? Se destrăma în aer?

— Stelele, stăpâne, nu au nevoie să se destrame în aer, zise Marcellus.

— Prin urmare, admiţând argumentul invocat de tine, am putea presupune că omul acesta se găseşte aici în cameră, dar noi nu-l putem vedea.

— În orice caz, maiestatea-voastră nu are nici un motiv să se teamă de ceva, declară Marcellus. Pe Isus nu-l interesează tronul împăratului.

— De, acesta este un fel de a vorbi, tinere! murmură Tiberiu. Nu-l interesează tronul împăratului, ei? Dar ce-şi închipuie individul acesta că este el?

— El îşi închipuie că este fiul lui Dumnezeu! răspunse Marcellus calm.

— Dar tu ce părere ai? întrebă Tiberiu şi se uită drept în ochii lui.

— Eu cred că este de origine divină, că ar putea veni să revendice stăpânirea lumii pentru a întemeia o împărăţie şi că împărăţia lui nu va avea sfârşit.

— Eşti un tâmpit! îţi închipui că el va fi în stare să dărâme Imperiul Roman? strigă bătrânul.

— În ziua când Isus va ajunge să stăpânească lumea, maiestate, nu va mai exista Imperiul Roman. Imperiile vor fi distruse demult, căci se vor distruge între ele înainte de sosirea lui. El a profeţit această decădere. Când lumea aceasta va ajunge să fie sleită de puteri datorită războaielor civile, sclaviei, urii şi trădărilor dintre oameni, el va veni şi va întemeia împărăţia ce se va sprijini pe pace şi bună învoire.

— Vorbele acestea sunt prostii! ţipă Tiberiu. Lumea aceasta nu poate fi condusă pe temeiul bunei învoiri dintre oameni.

— A încercat vreodată cineva, maiestate? întrebă Marcellus.

— Sigur că n-a încercat! Tu trebuie să fii nebun! Dar tu eşti prea tânăr pentru a putea fi atât de nebun! şi împăratul începu să râdă în silă. Nu s-a întâmplat niciodată ca cineva să debiteze atâtea prostii în faţa noastră. Noi suntem împresuraţi de înţelepţi, care sunt nişte bătrâni caraghioşi şi-şi pierd vremea inventând tot felul de poveşti stranii. Dar tu i-ai întrecut pe toţi. Nu vrem să mai auzim nimic!

— În cazul acesta, maiestatea-voastră îmi dă voie să mă retrag? întrebă Marcellus şi dădu să se ridice în picioare, împăratul întinse mâna şi-l opri.

— Ai văzut pe fiica lui Gallus? întrebă el.

— Da, maiestate!

— Ştii că ea te iubeşte şi te aşteptat de-doi ani să te întorci acasă?

— Da, maiestate!

— A fost profund mâhnită din cauză că acum un an, când te-ai întors la Roma, ţi-a fost ruşine să te întâlneşti cu ea din pricina bolii de care sufereai. Iar de astă dată te întorci la ea cu capul plin de astfel de năzbâtii! la spune, tu, care eşti atât de extaziat de bunătatea şi buna învoire între oameni, ce crezi că-şi va închipui acum Diana despre tine? Sau poate ai informat-o şi pe ea despre sminteala de care suferi?

— N-am vorbit cu ea, stăpâne, despre galileeanul acesta, răspunse Marcellus mâhnit.

— S-ar putea ca fericirea acestei fete să nu însemne nimic pentru tine, dar pentru noi înseamnă totul. Glasul împăratului părea aproape înduioşat. Cred că a sosit timpul să te porţi faţă de ea aşa cum se cuvine. Prin urmare, te poftesc să termini cu prostiile acestea!

Marcellus rămase nemişcat şi cu privirile tulburi când împăratul se uită la el curios, dar nu-i răspunse nimic.

— Ai toată libertatea să te hotărăşti. Glasul lui slăbit deveni ţipător şi tremura de nemulţumire. Sau vei înceta cu poveştile acestea despre Isus şi-ţi vei lua Jocul ce ţi se cuvine în calitate de tribun roman şi fiu al unui onorabil şi respectat senator, sau vei renunţa la fiica lui Gallus. Noi nu vom consimţi să se căsătorească cu un nebun. Ce ai de spus acum?

— Maiestatea-voastră îmi îngăduie să mă mai gândesc? întrebă Marcellus cu glasul tremurând.

— Câtă vreme? întrebă Tiberiu.

— Până mâine la amiază.

— Bine, aşa să fie! Mâine la amiază, în timpul acesta nu vei avea voie să te întâlneşti cu Diana. O femeie

îndrăgostită nu are minte. Probabil ai reuşit s-o convingi să se căsătorească cu tine. Asta ar însemna ca mai târziu să regrete. Hotărârea ce o va lua nu va fi la îndemâna fiicei lui Gallus. Ci la îndemâna ta, tinere, căci tu vei purta toată răspunderea acestei situaţii. Atât ajunge! Acum poţi să te retragi!

Năucit de întorsătura aceasta neaşteptată a situaţiei şi concedierea aceasta brutală, Marcellus se ridică în picioare şi, înclinându-se în faţa, se întoarse spre uşă, dar moşneagul ridică mâna şi-l opri din nou.

— Mai zăboveşte! Mi-ai vorbit despre toate, dar nu mi-ai vorbit despre cămaşă. Vorbeşte-mi şi despre asta înainte de a pleca, deoarece s-ar putea ca noi să nu ne mai vedem.

Aşezându-se din nou pe scaun, Marcellus începu să-i vorbească cu glasul liniştit despre felul în care s-a vindecat datorită acestei cămăşi;, îi vorbi şi despre minunata vindecare a Lidiei, care pusese mâna pe veşmântul lui Isus. După ce constată c-a reuşit să capteze atenţia împăratului, îi vorbi şi despre celelalte întâmplări misterioase petrecute în împrejurimile oraşului Capernaum, despre bătrânul Natanail Bartolomeu, şi Tiberiu ascultă cu interesul caracteristic oamenilor bătrâni când aud ceva despre alţi bătrâni şi ascultă toate amănuntele referitoare la furtuna dezlănţuită pe lacul Galileii. La episodul când treziseră pe Isus în momentul când furtuna ameninţa să-i înece, moşneagul se ridică în capul oaselor. Dar când auzi că Isus a trecut prin apa care umpluse corabia şi urcându-se pe punte s-a sprijinit cu o mână de catarg şi a început să vorbească valurilor cum ar fi vorbit cu un cal speriat...

— Aceasta este minciună! ţipă împăratul şi se lăsă din nou între perne, iar când văzu că Marcellus a tăcut se răsti la el: Haide, continuă! Aceasta este o minciună, dar o minciună cu totul nouă. Îţi vom face această concesie. Sunt foarte mulţi zei care se pricep să răscolească furtunile, dar văd că acesta se pricepe să le domolească... Şi pentru că veni vorba, ia să-mi spui ce s-a ales de cămaşa aceea vrăjită?

— O mai am şi astăzi, maiestate!

— O ai aici cu tine? Ne-ar face plăcere s-o vedem şi noi.

— Voi trimite s-o aducă, maiestate.

Căpetenia sclavilor primi ordinul să cheme pe Demetrius. Peste câteva clipe apăru: un tânăr înalt, frumos şi grav. Marcellus se simţi mândru de el, în acelaşi timp şi puţin speriat, deoarece se vedea limpede că prezenţa lui interesează pe împărat.

— Acesta este grecul care zdrobeşte tribunii romani cu mâna goală? îngână Tiberiu. Nu... Iasă-l să răspundă el! se adresă împăratul lui Marcellus, care încercase să formuleze un răspuns.

— Prefer să mă bat cu arme, maiestatea-voastră, răspunse Demetrius cu îndrăzneală.

— Şi care este arma ta favorită? strigă Tiberiu. Paloşul? Pumnalul?

— Adevărul, maiestate, răspunse Demetrius.

Împăratul încruntă din sprâncene, începu să râdă şi se întoarse spre Marcellus.

— Ia te uită, vlăjganul acesta este tot atât de nebun ca şi tine! zise el. Apoi se întoarse spre Demetrius. Ne-am gândit ga te păstrăm aici în calitate de paznic al nostru personal, dar... Şi începu să chicotească. Ideea nu e rea! Va să zică adevărul, ei? Nimeni altul din această insulă nu ştie cum să întrebuinţeze o astfel de armă. Prin urmare vei rămâne!

Expresia de pe obrazul lui Demetrius nu se schimbă. Tiberiu dădu din cap spre Marcellus, care-i spuse:

— Du-te şi adu cămaşa galileeană! Demetrius se înclină adânc şi plecă.

— Ce crezi, ce fel de minime se va întâmpla cu împăratul? întrebă împăratul pe un ton trufaş.

— Nu ştiu, maiestate, răspunse Marcellus grav.

— Probabil eşti de părere că ar fi mai bine să nu facem această încercare? întrebă Tiberiu pe un ton de totală indiferenţă, dar imediat după aceea tuşi ca să-şi dreagă glasul.

— Nu mi-aş îngădui să sfătuiesc pe maiestatea-voastră ce ar trebui să facă, declară Marcellus şi se uită la el speriat.

— Dacă ai fi în locul nostru... Începu Tiberiu, dar glasul lui păru că se stinge.

— Aş ezita, răspunse Marcellus.

— Eşti un prost superstiţios! ripostă împăratul.

Demetrius apăru în cameră cu cămaşa cafenie împăturită pe braţ. Ochii lui Tiberiu, căzuţi în fundul capului, se îndreptară spre ea. Marcellus se ridică în picioare şi, luând cămaşa din mâna lui Demetrius, o întinse moşneagului.

Împăratul întinse curios mâna după ea, apoi şi-o retrase încet şi cu sfială, o băgă repede sub învelitoarea de mătase şi înghiţi de câteva ori în sec.

— Ia-o de aici! murmură el cu glasul speriat.

CAPITOLUL XXI

Mulţi romani de origine nobilă şi cu situaţii importante s-ar simţi mulţumiţi şi mândri dacă împăratul i-ar fi poftit să prânzească împreună cu el în apropierea patului său, dar cu toate acestea invitaţia pe care o primi Diana în dimineaţa aceea o determină să se simtă abătută.

Numărase fără întrerupere ceasurile ce o mai despărţeau de întâlnirea ce o avea cu Marcellus în dimineaţa următoare. Era atât de îndrăgostită de el, încât nimic altceva n-o mai interesa. Dar acum această întâlnire fericită trebuia amânată sau probabil va fi obligată să renunţe cu totul la ea în cazul când convorbirea de seara trecută în dormitorul împăratului se terminase prost.

Diana luase în mână o broderie, amăgindu-se cu gândul că va lucra, şi aşteptase până după miezul nopţii, ascultând zvonul de paşi de pe coridoare în nădejdea că Marcellus îi va trimite vorbă. La urmă îşi zise că probabil Marcellus este de părere că acum va fi prea târziu pentru a o deranja. Se zbătuse în aşternut toată noaptea şi fu foarte mulţumită când constată că se face ziuă; se aşeză la fereastră şi aşteptă nerăbdătoare şi extaziată momentul când va putea părăsi vila lovis ca să se îndrepte spre pergola.

În timpul acesta sosi mesajul împăratului, încercând să-şi ascundă dezamăgirea în faţa Slujitori lor, Diana se pregăti să asculte chemarea bătrânului Tiberiu, în timpul cât cameristele îi ajutară să se îmbrace în hainele luminoase, care contribuiau întotdeauna la înveselirea moşneagului, încercă să-şi imagineze ce s-a putut întâmpla în timpul serii. Probabil împăratul hotărâse să dea lui Marcellus o însărcinare care ar fi însemnat imobilizarea lui

în această insulă blestemată. Ştiind că ea este nerăbdătoare să plece cât mai curând, nu era exclus ca Marcellus să fi refuzat această însărcinare. Astfel ea, care trebuia să fie profund obligată împăratului pentru atenţiile ce i le acordase, era acum chemată în faţa lui Tiberiu pentru a interveni între ei.

Presimţirea îi spunea că prânzul acesta în apartamentul împăratului ar putea să se termine într-un fel care ei nu-i va face plăcere.

Trimisese pe Atreus să informeze pe tribun că este în imposibilitate să meargă la întâlnire; se examina în oglindă, străduindu-se să zâmbească, şi se îndreptă spre dormitorul imperial.

— Sunteţi extrem de amabil, maiestate, că-v-aţi gândit la mine! exclamă ea când se opri în faţa lui. Sper că nu v-am făcut să aşteptaţi ca să vă fie prea foame.

— Noi am prânzit de acum un ceas, ripostă Tiberiu îmbufnat şi înghionti cu cotul sub coastă pe căpetenia sclavilor, care încerca să-i aşeze pernele. Toarnă suc de portocale într-o cupă pentru fiica lui Gallus... şi pleacă! Plecaţi toţi, să nu vă mai văd împrejurul meu!

— Nu te simţi bine, maiestate? întrebă Diana.

— Nu încerca să faci glume cu noi, fato! se răsti împăratul. Termină odată şi pleacă! se răsti el la Nevius! închide uşa!

— Crezi c-aş putea face ceva în interesul tău? întrebă Diana după plecarea slujitorilor.

— De... vom vedea! Tocmai de aceea te-am chemat!

— Mă voi strădui din toate puterile, maiestate. Diana ţinea cupa în amândouă mâinile ca să nu se bage de seamă c-a început să tremure şi se uită la el înspăimântată.

— Am avut o lungă convorbire cu nebunul acela tânăr şi frumos, începu Tiberiu şi-şi trecu trupul uscat spre marginea patului uriaş, uitându-se în ochii speriaţi ai Dianei. Spuneai că bătrânul Dodinius este scrântit. În comparaţie cu Marcellus, bătrânul acesta este o adevărată torţă prin întuneric.

— Îmi pare foarte rău, murmură Diana. Ieri am stat cu el de vorbă vreme de un ceas şi am constatat că vorbeşte destul de chibzuit.

— Probabil n-ai discutat cu el despre singurul subiect care-l preocupă. Ştii că afirmă cu toată convingerea că Isus este în viaţă, că este de origine divină... şi că vrea să stăpânească întreaga lume?

— O, nu se poate, maiestate! îl imploră Diana speriată.

— N-ai decât să-l întrebi! Dar nici nu va fi nevoie să-l întrebi! Este de ajuns să pronunţi cuvântul „Isus"... şi vei vedea ce-ţi va răspunde!

— Cred că este firesc, maiestate... Încercă Diana să-l îmbuneze, ca el să-ţi vorbească despre evreul acela mort de vreme ce acesta a fost motivul pentru care l-ai trimis în Palestina.

— Bietul evreu!... Ei comedie! ţipă Tiberiu. Dar galileeanul acesta a înviat! A cutreierat regiunea! A fost văzut umblând, stând de vorbă cu oameni şi mâncând împreună cu ei! Afirmă că şi acum se plimbă slobod în toate părţile! Că este în stare să apară unde vrea şi unde pofteşte!

— Probabil nu l-au ucis, zise Diana.

— Sigur că l-au ucis! se răsti Tiberiu.

— Şi Marcellus îşi închipuie c-a înviat din morţi? El l-a văzut?

— Nu... dar el crede zvonurile acestea. Afirmă că acest Isus este divin şi că va stăpâni asupra lumii fără ajutorul armatei.

Diana clătină din cap îndurerată.

— Eu mi-am închipuit că el este complet refăcut, declară ea dezamăgită. Dar după aceste afirmaţii îmi dau seama că starea lui este mai gravă decât înainte! Ce avem de făcut?

— De... În cazul când aici este ceva de facut vei fi obligată să faci tu singură. Ne dai voie să-ţi spunem că interesul nostru faţă de acest tânăr nebun se datoreşte numai grijii pe care ţi-o purtăm ţie? L-am adus din foitul Minoa numai de dragul tău. Tot de dragul tău i-am găsit o însărcinare departe de metropolă pentru a-i lăsa timpul

necesar să se vindece. Constatăm acum că l-am trimis tocmai acolo unde n-ar fi trebuit, dar este prea târziu să mai putem repara această greşeală. Este conştient că are o importantă obligaţie faţă de tine. Afară de asta te iubeşte. Probabil vei avea destulă trecere în faţa lui pentru a-l determina să renunţe la galileeanul acesta.

Bătrânul făcu o pauză, clătină încet din cap şi adăugă:

— Nu ne vine să credem că vei reuşi să faci ceva. Trebuie să înţelegi, draga mea, că el este convins de ceea ce spune!

— În cazul acesta de ce să nu-l lăsăm să creadă ce pofteşte? întrebă Diana. Eu îl iubesc fără să ţin socoteală de credinţa lui şi de nimic. Pe mine nu va încerca să mă supere cu ideile lui nebuneşti, mai ales dacă îi voi spune că nu mă interesează.

— Da, dar aici este vorba despre ceva mai mult decât atât, fata mea! declară Tiberiu cu glasul sever. Nu se pune problema ca şi când Marcellus ar fi cutreierat Palestina şi ar fi aflat această poveste stranie numai datorită întâmplării şi ar fi crezut în temeinicia ei. În cazul acesta ar fi putut-o considera ca una dintre minunile pe care le auzi mereu şi nu s-ar mai fi gândit la ea. Dar, după cât am constatat, el se consideră obligat să facă ceva pentru răspândirea acestei convingeri. El a răstignit pe acest Isus şi-şi închipuie că are de plătit o datorie.

Această datorie este mult mai mare şi mult mai importantă decât cea pe care o are faţă de tine!

— A spus chiar el vorbele acestea, maiestate? întrebă Diana, simţindu-se profund jignită.

— Nu... vorbele acestea nu mi le-a spus. Dar, din nenorocire, tânărul tău Marcellus este un bărbat integru şi cu voinţa tare. Situaţia acesta îi va pricinui o mulţime de nemulţumiri şi credem că tot aşa ţi le va pricinui şi ţie. El se crede obligat să participe la această mişcare în numele lui Isus.

— Mişcare! exclamă Diana şi se uită la el mirată.

— Nimic ajtceva... dar în această mişcare se ascunde sâmburele unei revoluţii. În toate provinciile noastre din

Palestina se găsesc mii de oameni care propovăduiesc învăţăturile acestui Isus, despre care se spune că este Cristos - Unsul Domnului - şi toţi se numesc creştini. Mişcarea aceasta se întinde, a ajuns în Macedonia şi a coborât în toată Mesopotamia; progresează încet, dar câştigă forţă în adâncime.

Diana asculta, uitându-se la el cu ochii mari şi nu-i venea să creadă.

— Vrei să spui că oamenii aceştia vor încerca să răstoarne imperiul? întrebă ea speriată.

— Nu cu forţa. Dacă s-ar găsi câţiva descreieraţi îndrăzneţi care să se urce într-o cotigă şi să strige populaţiile acelea subjugate, cerându-le să pună mâna pe arme şi să se ridice împotriva împilatorilor lor, ei ştiu că încercarea aceasta ar fi zadarnică. Dar în cazul acesta este vorba despre un om care nu dispune de o armată şi nici nu are nevoie de ea; n-are planuri politice şi nu doreşte un tron; n-are slujbe de împărţit partizanilor săi; n-a luat parte niciodată la războaie; n-a purtat în viaţa lui un paloş şi nu are nici un merit care să-l recomande pentru a fi conducătorul acestei mişcări, decât... şi glasul lui Tiberiu se stinse în şoapte: decât că dă orbilor vederea şi vindecă infirmii; iar după ce a fost ucis din cauză c-a tulburat liniştea publică, s-a ridicat din morţi ca să spună oamenilor: „Urmaţi-mă pe mine şi eu vă voi slobozi pe voi!" Prin urmare, de ce să nu-l urmeze dacă vor crede într-însul?

Moşneagul începu să chicotească îngândurat.

— Curajul este de mai multe feluri, fata mea, murmură el. Dar cel mai primejdios dintre toate este îndrăzneala oamenilor care nu au, nimic de pierdut.

— Sigur crezi că Marcellus face parte dintre creştini? întrebă Diana.

— Sigur că face parte dintre creştini! Nu încearcă nici cel puţin să tăgăduiască! A avut îndrăzneala să afirme în faţa noastră că Imperiul Roman este condamnat să piară!

— Ce vorbe înspăimântătoare! exclamă Diana îngrozită.

— De!... astfel de vorbe, ca să nu zic mai mult, sunt cel puţin primejdioase, murmură Tiberiu. Şi dacă este de ajuns

de imprudent ca asttci de declaraţii să le facă de faţă cu împăratul său, va fi cu atât mai puţin prudent în declaraţiile ce e va face de faţă cu altă lume.

— Ar putea să fie judecat pentru trădare? întrebă Diana.

— Da... dar pe el nu-l interesează aşa ceva. Tocmai aici rezidă marea prmiejdie pe care o reprezintă această idee nouă a galileeanului. Cei care cred şi au adoptat această idee sunt ca nişte obsedaţi. Isus acesta a fost judecat pentru trădare, osândit şi răstignit. Dar s-a ridicat din morţi şi el va avea grijă de toţi cei care şi-au ; pierdut viaţa pentru că au urmat învăţăturile lui. Oamenii aceştia nu se tem de nimic, prin urmare închipuie-ţi că începe o astfel de mişcare întemeiată pe această idee; ar însemna că nu i se va putea împotrivi nimeni.

— Bine, dar ce ar putea Marcellus să câştige profeţind prăbuşirea Imperiului Roman? întrebă Diana mirată. Ideea aceasta mi se pare cu desăvârşire absurdă.

— Nu cumva îţi închipui că Imperiul Roman ar putea să dureze pentru totdeauna? ripostă Tiberiu.

— N-aş putea afirma că până acum mi-am pus această întrebare, admise Diana.

— Aşa este... probabil nu te-ai gândit, murmură bătrânul distrat. Apoi se întinse în aşternut şi vreme de câteva clipe rămase cu privirile îndreptate spre tavan. Ar fi interesant, continuă el pentru sine, ar fi interesant să poţi urmări evoluţia acestei mişcări. În cazul în care va continua în acelaşi ritm ca şi până acum, nimic nu o va mai putea opri. Dar nu va mai continua ca până acum. După ce va mai trece o vreme se va domoli imediat ce situaţia adepţilor va deveni mai sigură. În momentul acela, crezându-se destul de puternici, vor încerca să-şi dicteze condiţiile, vor începe rivalităţile pentru slujbe şi prăzi... aşa că puterea li se va urca la cap datorită bogăţiilor pe care au reuşit să le jecmănească şi îşi vor închipui că stau călare pe situaţie. Cu totul pe neaşteptate Tiberiu începu să chicotească ascuţit: Hi-hi-hi! Un creştin călare pe situaţie va fi exact ca oricare altul când este călare! Această armată a lui Isus va trebui

să facă drumul pe jos pentru, a putea ajunge destul de departe ca să poată face ceva!

, Diana asculta cu milă şi spaimă murmurul bătrânului. Un timp vorbise destul de chibzuit, dar acum îşi pierduse din nou busola. Ştia că fazele acestea de melancolie ale lui sunt urmate imediat de scene de revoltă. Se pregăti să se ridice în picioare pentru a-l întreba dacă se poate retrage. Moşneagul îi făcu semn să nu se mişte.

— Marcellus al tău va avea o nouă întrevedere cu noi astăzi la amiază, adăugă el liniştit. I-am spus că nu vom admite să te căsătoreşti cu un bărbat care este amestecat în această primejdioasă mişcare a lui Isus. Dacă el se va devota în mod definitiv acestei mişcări, fapt de care noi nu ne îndoim câtuşi de puţin, îşi va pierde prietenii şi-şi va pierde şi viaţa. Dacă vrea, n-are decât, dar nu vom admite să te târască şi pe tine împreună cu el. I-am spus că va fi obligat sa aleagă între tine şi credinţa lui. L-am informat de asemenea că, dacă nu va renunţa la mişcarea aceasta creştină imediat, te vom căsători cu prinţul Gaius.

— O, nu, te rog, maiestate! îl imploră Diana.

— Recunosc, chicoti moşneagul, că Gaius îşi are micile lui greşeli, dar va face din tine o prinţesă! S-ar putea ca această căsătorie să nu ţi se pară ideală, dar credem că te vei simţi mai mulţumită în calitate de prinţesă decât de soţie a unui nebun îndrăgostit de o fantomă.

— El ce a zis când i-aţi spus că mă veţi căsători cu Gaius? întrebă ea cu glasul înspăimântat.

— Ne-a cerut să-i dăm răgaz până astăzi ta amiază ca să se poată gândi în linişte, răspunse moşneagul şi se ridică într-un cot pentru a constata efectul pe care-l vor face cuvintele lui. Dar zâmbetul îi dispăru de pe buze când văzu durerea zugrăvită pe obrazul fetei.

— Va să zică i-a trebuit timp ca să se poată gândi, repetă ea cu glasul înecat de durere, dacă este în stare să mă anbadoneze pentru a fi dată lui Gaius!

— Da... şi părerea noastră este că el te va abandona! Fără să se gândească la iubirea lui pentru tine, fetiţa mea, de dragul lui Isus ai său, zise Tiberiu şi ridică degetul uscat

în faţa ei. Prin urmare, acum vei înţelege ceea ce am vrut să-ţi spunem când ţi-am atras atenţia că aceasta mişcare creştină nu este un lucru de nimic! Cei care cred în învăţăturile galileeanului vor renunţa la toate! Pe Marcellus nu-l interesează nimic. Nici chiar tu însăţi!

— În cazul acesta cred că nu va mai fi nevoie să vorbesc cu el, declară Diana deznădăjduită, întrevederea aceasta n-ar putea aduce mulţumire nici unuia dintre noi.

— Totuşi merită să încerci. I-am cerut să ne tăgăduiască chiar aseară că nu va încerca să vorbească cu tine înainte de a lua o hotărâre şi-i vom trimite vorbă că l-am dezlegat de această făgăduială. Probabil o convorbire cu tine îl va ajuta să ia o hotărâre.

Diana se ridică în picioare şi se apropie de uşă.

— Să nu-i pomeneşti nimic despre intenţia mea de a te căsători cu Gaius, căci nu trebuie să afle că tu eşti informată.

Se aşezaseră unul lângă altul pe banca de marmură a pergolei şi stăteau tăcuţi, uitându-se la marea liniştită aşternută la picioarele lor. Nu mai aveau decât un singur ceas până la amiază şi Marcellus trebuia să plece, deoarece avea o urgentă întâlnire cu un bătrân, şi oamenii bătrâni, oricare ar fi defectele lor, ţin foarte mult la punctualitate.

Părea că fiecare dintre ei spusese tot ce avea de spus. Diana, epuizată de emoţie, îşi proptise fruntea de umărul lui Marcellus. Din când în când respiraţia i se întretăia de câte un suspin şi braţul lui Marcellus se strângea mai cu putere împrejurul mijlocului ei, ca şi când ar fi încercat s-o apere.

Acum trei ceasuri, când se întâlniseră aici, Diana îşi închipuise că are toate motivele să creadă că dragostea lor va rezolva tară nici o greutate problema ce li se pusese. Marcellus, cu vorbele lui blânde, dar curajoase, contribuise ca amândoi să rămână tulburaţi. Acum nimic nu-i mai putea despărţi; absolut nimic! Diana era într-un fel de extaz. Nimic nu-i va mai putea nemulţumi! Câtă vreme vor rămâne unul lângă altul, restul lumii nu-i interesa. Imperiul putea să cadă sau să rămână neschimbat! Isus putea

săvârşi fapte bune şi conduce oamenii prin bună învoire, dar chiar dacă nu va reuşi în misiunea lui şi lumea aceasta va continua să sângereze şi să sufere de foame, cum a sângerat şi a suferit şi până acum, ei îşi aparţin unul altuia şi nimic nu-i va mai putea despărţi. Ridică obrazul dornic spre ei ca s-o sărute, li simţea inima bătând alături de a lui. Erau acum un singur trup şi o singură fiinţă.

— Vino, Diana, zise el cu respiraţia întretăiată, să ne aşezăm pe bancă şi să vorbim despre planurile noastre de viitor.

Se aşezară strâns unul lângă altul, conştienţi de această apropiere, până în momentul când Diana se feri puţin şi clătină din cap. Ochii îi erau aprinşi, dar linia buzelor ei părea energică.

— Te rog... Marcellus, începu ea cu glasul tremurând, vorbeşte-mi! Va trebui să luăm o hotărâre în privinţa celor ce vei spune împăratului. El ar vrea ca eu să fiu fericită şi ştie că te iubesc. N-ar fi mai bine să-l rogi să-ţi dea o însărcinare la Roma?

— Bine, dar adu-ţi aminte că el ar vrea ca tu să trăieşti aici, răspunse Marcellus.

— Probabil vom reuşi să-l convingem să renunţe la gândul acesta, zise Diana. Vila mea nu este terminată. Bolnav cum este, Tiberiu ştie că nu va fi în stare să mai supravegheze lucrările. Din pricina asta cred că este nemulţumit. Va fi încântat când va constata că nu este obligat să se mai ocupe de ea. Să-i spunem c-am vrea să ne întoarcem la Roma cel puţin pentru -lin timp şi să ne căsătorim? S-ar putea să consimtă.

— S-ar putea, încuviinţă Marcellus şi glasul lui păru că vine de la mari depărtări. Nu poţi prevedea niciodată ce va zice împăratul despre anumite lucruri pe care i le spui.

— După aceea, continuă Diana cu entuziasmul caracteristic tetelor, acolo vei putea face tot ce pofteşti, îţi vei relua vechile prietenii şi te vei duce la Palatul Tribunilor...

Marcellus încruntă din sprâncene.

— Ei... Ia să-mi spui şi mie ce ai împotriva Palatului Tribunilor? întrebă Diana. Înainte de asta îţi. petreceai acolo o bună parte din vreme, în sala gimnaziului şi la piscine.

Marcellus îşi propti coatele pe genunchi şi se uită îngândurat la degetele împreunate.

— Asta s-a întâmplat pe vremea când nu ştiam cu câte sacrificii a fost clădit palatul acesta, răspunse el.

— O, dragul meu, dar de ce nu renunţi să te mai gândeşti la lucruri pe care nu le mai poţi îndrepta şi pentru care nu ai nici o răspundere? îl imploră Diana. Îţi pare rău că blocurile de marmură au fost aduse cu ajutorul sclavilor. Tot ei au adus şi marmura pe care suntem aşezaţi acum... şi marmura întrebuinţată la clădirea casei tale părinteşti. Suntem de acord că este destul de rău că unii oameni se găsesc în stare de sclavie, dar ce am putea face noi, care suntem singuri, pentru a schimba această situaţie?

Marcellus oftă adânc şi clătină din cap. Apoi, cu totul pe neaşteptate, se întoarse şi se uită la ea cu obrazul schimbat şi cu ochii aprinşi.

— Diana, sunt nerăbdător să-ţi vorbesc despre un bărbat, un bărbat cu totul neobişnuit...

— Dacă acesta este bărbatul pe care-l cred eu, răspunse Diana şi extazul de pe obraz i se şterse, aş prefera să nu-mi vorbeşti despre el. Ţi-a pricinuit atâtea nenorociri, încât cred c-a sosit timpul să nu te mai gândeşti la această întâmplare.

— Foarte bine, se învoi Marcellus, şi zâmbetul din priviri i se stinse. Voi face aşa cum vrei tu, declară el şi nu mai zise nimic.

Diana se apropie repede de el ca şi când i-ar fi părut rău.

— N-ar fi trebuit să-ţi răspund în felul acesta, zise ea în şoaptă. Haide, vorbeşte-mi despre el!

Marcellus se aşteptase la această eventualitate, îşi pregătise dinainte tot ceea ce ar fi putut să spună Dianei în momentul când va crede c-a sosit timpul să-i vorbească despre Isus. Nu va fi tocmai uşor s-o facă să înţeleagă. Toate instinctele ei se vor revolta împotriva afirmaţiilor lui. Se va strădui din toate puterile să contrazică dovezile ce le

va invoca. Chibzuise cu toată prudenţa fiecare cuvânt pe care i-l va spune despre Isus, prezentându-l drept Mântuitorul oamenilor, care a venit pe lume ca să-i scape de împilatorii lor. Dar acum, când simţea trupul Dianei atât de aproape de al său, renunţă să mai întrebuinţeze frazele pe care şi le pregătise şi se hotărî să-i spună cu vorbe mult mai simple, începu să-i vorbească despre Iona şi măgăruşul său.

— Eu cred că n-ar fi trebui să vă purtaţi în felul acesta faţă de bietul băieţaş! zise ea când află cu câtă părere de rău a renunţat Iona la măgăruşul său pentru a-l da lui Toma.

— A fost o încercare grea pentru micul Iona, dar asta a făcut din el un bărbat curajos şi gata de sacrificiu, admise Marcellus.

— Şi ce i-a determinat să dorească tocmai atunci ca Iona să devină curajos şi gata de sacrificiu? întrebă Diana, care ar fi vrut să-l facă să înţeleagă că, dacă este dispusă să asculte povestea galileeanului, o face totuşi cu anumite rezerve şi va pune şi unele întrebări. Eu sunt de părere, continuă ea cu naivitate, că micul Iona ar fi fost mult mai simpatic în rolul lui de băieţaş.

Admiţând că poate calificativul de „bărbat curajos" n-a fost cel mai indicat, încercă să-i explice atitudinea copiilor faţă de Isus, împrejurul căruia se adunau în atelierul lui de teslar, aşa cum îi spusese Justus, şi cum în fiecare seară când se întorcea acasă copiii şi câinii îl însoţeau de la atelier până în faţa casei.

— Îmi pare bine că era însoţit şi de câini, zise Diana. Din ceea ce am auzit despre bunătatea lui mi-am închipuit că probabil câinii nu s-ar fi simţit bine în apropierea lui. Dar în aceeaşi clipă constată că îndrăzneala ei nu-i face plăcere, deoarece tresări ca şi când l-ar fi pălmuit.

— Bunătatea lui nu era negativă, Diana, căci nu era nici meschin şi nici slăbănog, îmi dai voie să ţi-l descriu? întrebă Marcellus şi se întoarse spre ea.

— Te rog, murmură Diana îngândurată. Apoi ridică mâna şi îndreptându-i cheotorile tunicii ridică privirea ispititoare,

aşteptându-l cu buzele întredeschise. Marcellus înghiţi în sec şi o mângâie uşor pe obraz. Ea oftă şi se cuibări din nou la pieptul lui.

Începu apoi să-i vorbească despre Miriam, despre toate amănuntele referitoare la nunta din Cana şi despre constatarea făcută în aceeaşi zi de Miriam că poate să cânte.

— Înainte de aceea, Miriam nu putuse cânta niciodată?

— Nu, deoarece înainte de aceea nici nu dorise să cânte.

— Şi ai vorbit cu ea, ai auzit-o cântând? Cred că ţie ţi-a fost simpatică. Era frumoasă?

— Foarte frumoasă!

— Era evreică?

— Da.

— Uneori evreicele sunt foarte frumoase, admise Diana. Păcat c-a fost infirmă!

— Pe ea n-o supăra infirmitatea de care suferea. Darul pe care-l avea era singurul amănunt ce putea să aibă importanţă.

— Isus de ce n-a vindecat-o de această infirmitate?

— Vorbele tale îmi dau să înţeleg că-ţi închipui despre el c-ar fi putut s-o vindece, continuă Marcellus mai cu îndrăzneală.

— În orice caz, încercă Diana să protesteze, tu îţi închipui că el ar fi putut, nu-i aşa? N-am făcut altceva decât am repetat propriile tale cuvinte. f

— Miriam este de părere că poate fi de mai mult folos oamenilor nenorociţi din orăşelul în care trăieşte, suferind ea însăşi de o infirmitate...

— Şi este în stare să cânte, deşi poartă povara acestei infirmităţi? interveni Diana. Trebuie să fie o fată superioară.

— N-a fost o fată superioară, ripostă Marcellus, în orice caz nu înainte de a trece prin această întâmplare neobişnuită.

— Ea l-a iubit pe Isus?

— Da... toată lumea l-a iubit.

— Cred că înţelegi sensul acestei întrebări.

— Nu... nu-mi vine să cred. Ea nu l-a iubit în felul acesta. Diana îşi frecă îngândurată obrazul de mâneca tunicii lui Marcellus.

— Isus n-a iubit pe nimeni? murmură ea.

— El a iubit pe toată lumea, răspunse Marcellus.

— Probabil el şi-a închipuit că este greşit să iubeşti o singură persoană mai presus decât pe toate celelalte.

— Cred că pentru el ar fi fost greşit să procedeze în felul acesta. Trebuie să ştii, Diana, că el n-a fost un bărbat obişnuit. Avea puteri nebănuite şi presimţea că viaţa lui aparţine tuturor.

— Ce fapte a mai săvârşit? De astă dată întrebarea Dianei indica o curiozitate neobişnuită. Mi-ai vorbit despre piciorul micului Iona şi despre glasul lui Miriam...

— Va trebui să-ţi spun şi despre întâmplarea cu Lidia.

Dar înainte de a vorbi despre vindecarea Lidiei numai datorită faptului c-a pus mâna pe vestmântul lui Isus, Marcellus îşi zise că va fi mai bine să-i pomenească despre fazele propriilor sale constatări în legătură cu cămaşa galileeanului. Diana se indignă când auzi ce s-a întâmplat în noaptea aceea tragică în palatul procuratorului, unde Paulus stăciiise să îmbrace cămaşa.

— Bietul Isus suferise tocmai de ajuns! protestă ea. Nu aveau dreptul să-şi bată joc de veşmintele lui! Fusese atât de curajos... şi nu făcuse nimănui rău!

Îndemnat de simpatia ei înţelegătoare, Marcellus continuă să-i vorbească despre după-amiaza aceea din Atena, când, deznădăjduit de starea lui sufletească, luase hotărârea să se sinucidă.

— Cred, draga mea, că-ţi va veni greu să înţelegi cum poate ajunge cineva la hotărârea de a-şi ridica viaţa.

— O, dimpotrivă! răspunse Diana şi clătină din cap, Nu-mi vine L ieu deloc să înţeleg această situaţie, în anumite împrejurări sunt sigură c-aş putea să iau şi eu o astfel de hotărâre.

— Când începi să te gândeşti ia sinucidere... Înseamnă că te simţi chinuitor de singur, murmură Marcellus.

— Probabil tocmai din pricina asta eu sunt în stare să înţeleg, zise Diana. Eu ştiu ce înseamnă să fii singur.

Marcellus îi spuse după aceea cum. a descoperit cămaşa printre lucrurile lui Demetrius şi despre efectele ce le-a avut asupra lui. Diana ridică privirea spre el şi ochii îi erau plini de lacrimi.

— Ar fi zadarnic să încerc să-ţi explic, continuă el. Am luat această cămaşă în mână şi ea mi-a vindecat rănile ce le purtam în suflet.

— Probabil uşurarea aceasta se poate atribui faptului c-ai ştiut că ea a aparţinut unui bărbat care a fost şi el singur, zise Diana.

— Mi se pare straniu... că exact aceasta a fost şi senzaţia mea în momentul când am luat cămaşa în mână. Un fior neobişnuit, o senzaţie binefăcătoare mi-a înfiorat trupul şi mă simţeam cu totul alt om. Tensiunea dureroasă s-a liniştit. Viaţa mi se părea din nou că merită să fie trăită, sfârşi el şi se uită cu atenţie în ochii ei gravi. Nu stiu dacă eşti în stare să crezi ceea ce-ţi spun.

— Da, dragul meu... cred! Şi, cunoscând starea ta sufletească datorită aceleiaşi cămăşi, nu mă surprinde deloc! zise Diana, apoi tăcu o clipă şi uitându-se la el adăugă: Spune-mi acum ce s-a întâmplat cu Lidia?

Povestea lungă a Lidiei fu întreruptă de o mulţime de digresiuni. Diana fu de părere că Lidiei i-a trebuit mult curaj pentru a putea trece printre oamenii aceia îngrămădiţi împrejurul lui Isus. Cuvintele acestea ale ei îl determinară pe Marcellus să se întrerupă pentru a-i putea descrie felul în care se purtau oamenii aceştia; felul în care îşi părăseau uneltele de plugărie şi treburile din casă pentru a-l urma zile de-a rândul în lungul drumurilor, umblând pe jos şi dormind pe pământul gol, osteniţi şi flămânzi, cu gândul de a se putea găsi în apropierea lui Isus.

Diana îl asculta cu cea mai mare atenţie, cu ochii în extaz şi buzele întredeschise în timpul cât povestea galileeanului se desfăşura, apropiindu-se de sfârşit.

— Şi tu crezi cu toată convingerea că el este şi acum viu?

Marcellus dădu din cap şi imediat după aceea începu să-i vorbească despre cazurile când el a fost văzut.

— Şi crezi cu adevărat că Ştefan l-a văzut? întrebă Diana cu glasul sugrumat de spaimă.

— Îţi vine atât de greu să crezi, draga mea, după tot ce ţi-am spus până acum?

— Eu aş vrea să cred ceea ce crezi şi tu, Marcellus, întinse braţele după ea şi o sărută.

— Cuvintele acestea, iubita mea, sunt de extremă importanţă pentru mine după ce ţi-am spus această întâmplare, zise el înduioşat. Cunoscând dinainte părerea ce o ai despre lucruri supranaturale, nici n-aş fi crezut să fii atât de înţelegătoare.

— Da, dar aici este vorba despre altceva! răspunse Diana şi, îndreptându-şi trupul, se uită la el. Eu m-am temut că situaţia ta de acum ar putea să aibă o influenţă asupra vieţii tale şi a mele. Este o întâmplare foarte frumoasă, Marcellus, un mister încântător. Să-l lăsăm în starea în care se găseşte. Nu va fi nevoie ca noi să-l înţelegem, nu este aşa? Să ne facem un plan de a trăi unul pentru altul, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

Aşteptă vreme îndelungată răspunsul lui. Obrazul i se făcuse prelung şi privirile îi rătăciseră departe în zare. Cu degetele delicate Diana îi făcu un semn pe dosul mâinii.

— Draga mea, întâmplarea aceasta a influenţat felul meu de viaţă! declară Marcellus categoric. Nu se poate ca de aici înainte eu să trăiesc ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic!

— Ce ai de gând să faci? întrebă Diana cu glasul tremurând.

— Încă nu ştiu! răspunse el mai mult pentru sine. Dar îmi dau seama că am de îndeplinit o misiune, încă nu mi s-a limpezit în minte... ce va trebui să fac, dar mi-ar fi imposibil să continui să trăiesc şi de aici înainte cum am trăit înainte de asta, chiar dacă aş încerca. Mi-ar fi imposibili Apoi cu o gravitate pe care n-o întâlnise încă la el, începu să-i descrie profunda prefacere ce s-a operat în sufletul său datorită evenimentelor prin care trecuse. Acesta nu era un mărunt

eveniment care contribuise exclusiv la efervescenţa micii provincii Galileea. Era un eveniment de importanţă universală. Vreme de mii de ani oamenii de jos de pe suprafaţa întregului pământ au trăit fără nădejde, îngenuncheaţi de griji, împilaţi şi flămânzi. Pe toţi aceştia conducătorii puternici ai altor imperii i-au îngenuncheat, jefuit şi i-au asasinat.

— Gândeşte-te numai la ceea ce am făcut noi! exclamă el indignat. Imperiul Roman a îngenuncheat jumătate dintre popoarele lumii! Noi am crezut că este foarte frumos să subjugăm popoarele acestor mici state. N-ai decât să te uiţi la sculpturile şi basoreliefurile care pomenesc despre faptele eroice ale împăraţilor, ale prinţilor, ale patricienilor şi prefecţilor, ale legaţilor şi tribunilor care au măcelărit mii de oameni fără a fi avut altă vină decât că n-au fost-în stare să se apere nici pe ei şi nici ţara lor! Ne-am închipuit că faptele acestea reprezintă gloria imperiului, că reprezintă curaj şi îndrăzneală! „Lupte şi oameni vă cânt!", acesta este versul cu care începe poemul epic al lui Publius Vergilius Nasso. Este impresionant, nu e aşa?

Diana, draga mea, continuă el cu glasul grav, pe bordul galerei care m-a adus acasă am început să mă gândesc la splendorile Romei, la monumentele din Forum, la palatele de marmură şi mi-am adus aminte că toate aceste splendori impresionante au fost furate de la alte popoare care erau mai culte decât noi, fie clădite din sudoarea acestor oameni îngenuncheaţi şi flămânzi! în momentul acela m-am revoltat Împotriva acestor obiecte de artă! Şi m-am revoltat şi împotriva a ceea ce numim noi eroism.

— Bine, Marcellus, tu nu-ţi dai seama că ar fi zadarnic să te zbuciumi din pricina asta de vreme ce situaţia tot nu o vei putea schimba?

Clocotul de revoltă din sufletul lui Marcellus începuse să se domolească, dar adăugă cu sângeroasă ironie:

— Roma invincibilă! Care trăieşte în trândăvie şi desfrânare, pentru care plătesc popoarele din Aquitania, Anglia, Spania, Gallia până jos în Creta, în sus până la Capodocia, Pont şi Tracia, unde copiii mici ţipă de foame.

Da, fi cert că bravii noştrii romani vor lua în bătaie de joc pe Isus, care nu are arme. Vor spune despre el că este un slăbănog, deoarece singurul sânge pe care l-a vărsat până acum a fost sângele său propriu. Dar va veni şi timpul, draga mea, când Isus va fi mai tare decât eil

— În cazul acesta tu ce vei face? întrebă Diana şi oftă obosită.

— Pentru moment nu sunt sigur decât de ceea ce nu voi face, declară Marcellus cu patimă. Nu voi mai intra ca să trândăvesc în palatul tribunilor din Roma, prefăcându-mă c-am uitat că există un bărbat care este în stare să mântuiască lumea! Cu ticăloşia aceasta ani terminat! Am scăpat de o astfel de ruşine care mă întinează!

— Ai intenţia să te desparţi de toţi vechii tăi prieteni şi, şi să te însoţeşti cu nenorociţii aceia de sclavi? întrebă Diana.

— Sclavii nenorociţi suntem noi, draga mea, răspunse Marcellus cu părere de rău. Nenorociţii aceia care urmează pe divinul galileean sunt în drum spre libertate!

— Vrei să spui că se vor însoţi împreună şi se vor revolta?

— S-ar putea, Diana, ca ei să poarte lanţuri şi de aici înainte pe trupurile lor, dar sufletele lor nu vor fi înlănţuite!

— Cred că tu nu ai de gând să treci în tabăra lor! zise Diana, care se făcuse palidă la obraz.

— Eu am trecut demult în tabăra lor! murmură Marcellus.

Cât ai clipi, Diana se ridică în picioare şi dădu drum slobod sentimentelor ei de revoltă.

— În cazul acesta pe mine mă vei scoate din această combinaţie! ţipă ea. Îngropându-şi obrazul în palme, continuă cu respiraţia întretăiată: Dacă ţii să-ţi distrugi viaţa... să devii un proscris... de care toată lumea să-şi bată joc... asta este treaba ta, dar...

Tot atât de repede cum se ridicase în picioare, Diana se lăsă din nou pe bancă şi începu să plângă cu hohote, apoi îi petrecu braţele împrejurul gâtului.

— Marcellus, ceea ce spui tu nu este altceva decât o himeră! gemu ea înecată de suspine, încerci să clădeşti o lume nouă din oameni şi lucruri care nici nu există. Ştii foarte bine că ceea ce-ţi spun eu este adevărat. Dacă oamenii nu vor mai purta războaie, dacă oamenii vor trăi în felul în care i-a învăţat Isus, dacă oamenii vor fi cinstiţi şi îngăduitori unul faţă de altul, abia atunci va putea răsări o lume nouă! Nimeni nu va mai fi ucis! Copiii cei mici vor avea mâncare de ajuns! Da... dar oamenii nu sunt creaţi pentru a trăi în felul acesta! S-ar putea să vină şi vremea când oamenii vor înceta să se mai nedreptăţească unii pe alţii, buruienile vor fi stârpite, leii nu vor mai ucide şi nu vor mai fi sângeroşi, dar asta nu se va întâmpla în timpul cât noi vom mai fi în viaţă! De ce să ne zbuciumăm pentru astfel de lucruri? De ce să nu primim viaţa aşa cum se prezintă? De ce să ne sacrificăm viaţa fără nici un folos? zise Diana şi lipi obrazul ud de lacrimi de umărul lui. Marcellus, zise ea îndureratã, nu-ţi dai seama că felul tău de a te purta îmi frânge inima? Nu te interesează ce simt eu?

— Draga mea, răspunse Marcellus cu glasul sugrumat, mă interesează atât de mult, încât aş prefera să mor decât să te văd că te zbuciumi din cauza mea. Eu nu sunt liber să aleg... În ce parte va trebui să apuc. Şi nici nu-mi este îngăduit să ezit în faţa unei astfel de alegeri.

După această declaraţie părea că nu mai au nimic de adăugat. Se apropia amiaza şi Marcellus era obligat să se prezinte în faţa împăratului. Diana ridică obrazul şi se uită la cadranul solar. Ochii îi erau plini de lacrimi şi buclele de pe fruntea ei păreau umede. Marcellus îşi simţi sufletul chinuit de milă când se uita la obrazul ei aprins. Diana zâmbi îngândurată

— Cred că sunt înspăimântătoare la vedere, oftă ea. Marcellus o sărută pe ochi.

— Nu-l face să aştepte, murmură ea abătută, întoarce-te la mine în timpul după-amiezii, imediat ce vei fi liber, ca să-mi spui cum s-a terminat.

O strânse în braţe şi constată că buzele îi tremură când se plecă spre ea s-o sărute.

— Fericirea noastră, Marcellus, a fost prea mare pentru ca să poată dura. Pleacă, dragul meu, nu mai întârzia. Voi încerca să înţeleg. Ştiu că situaţia aceasta a fost şi pentru tine tot atât de grea ca şi pentru mine. Te voi iubi întotdeauna. Apoi adăugă în şoaptă: Sper că Isus al tău va avea grijă de tine şi te va păzi.

— Crezi ceea ce ţi-am spus despre el? întrebă Marcellus cu blândeţe.

— Da, iubitule... cred tot ce mi-ai spus!

— În cazul acesta sunt convins că el va avea grijă şi de tine.

Căpetenia sclavilor îl aştepta în atrium şi-l conduse de-a dreptul în "apartamentul imperial. Deschizându-i uşa se feri respectuos, iar după ce intră Marcellus închise fără zgomot uşa în urma lui.

În timpul cât traversă camera, bătrânul Tiberiu, care-l aştepta proptit între perne, se uită la el cu obrazul întunecat. Marcellus se înclină adânc şi după aceea rămase în atitudine rigidă, aşteptând ca împăratul să-i facă semn. Vreme îndelungată împăratul îi examina trăsăturile obrazului.

— Se vede limpede, începu împăratul cu glasul liniştit, că te-ai decis pentru Isus al tău. Am fost convinşi că aceasta va fi hotărârea ta.

Marcellus plecă fruntea, dar nu zise nimic. Urmă o nouă tăcere care păru grea de ameninţări.

— În cazul acesta nu va fi nevoie să-mi spui nimic, murmură Tiberiu. Eşti liber să te retragi!

Un moment Marcellus păru că ezită.

— Pleacă! zbieră împăratul. Tu eşti un smintit! Glasul slăbit al bătrânului deveni ţipător: Eşti un smintit!

Dându-şi seama de revolta inexplicabilă a împăratului, care părea că nu se mai poate stăpâni, se retrase mergând de-a îndărătelea spre uşa care se deschise la perete.

— Tu eşti un smintit! zbieră Tiberiu din nou. Vei muri pentru nebunia ta! Glasul lui slăbit deveni mai adânc în

momentul când repetă din nou. Eşti un smintit, dar un smintit curajoşi

Rămase năucit de violenţa acestui incident neaşteptat şi se îndreptă cu paşi înceţi şi nesiguri spre atrium, unde căpetenia sclavilor îl aştepta şi, după ce se înclină în faţa lui, îi făcu semn spre peristilul uriaş. Marcellus se uita la el mirat.

— Dacă sunteţi gata, stăpâne, lectica vă aşteaptă pentru a vă duce până la debarcader. Bagajul pe care l-aţi adus a plecat înainte şi a fost trecut în barca imperială.

— Nu sunt încă gata de plecare! răspunse Marcellus răstit. Mai am o întâlnire înainte de a pleca!

Căpetenia sclavilor zâmbi cu indiferenţă şi clătină din cap.

— Ordinul maiestăţii-sale este să plecaţi imediat...

— Nu s-ar putea să schimb câteva cuvinte cu sclavul meu înainte de a pleca? Unde este? întrebă Marcellus.

— Grecul, stăpâne, se găseşte deocamdată arestat. A protestat cu atâta violenţă împotriva celor care au împachetat şi expediat bagajele, încât a fost necesar să intervenim.

— S-a încăierat cu cineva?

— Unul dintre sclavii din Nubia, stăpâne, şi-a revenit în simţiri numai cu mare greutate. Sclavul acesta grec este violent... extrem de violent! Dar nubienii îl vor învăţa cum trebuie să se poarte.

Căpetenia sclavilor se înclină din nou cu exagerat respect şi-i făcu semn spre lectica luxoasă. Patru sclavi oacheşi din Tracia se opriseră rigizi în apropierea ei şi aşteptau să apară călătorul care trebuia să plece. Marcellus păru că ezită, în aceeaşi clipă, un detaşament din garda palatului se înşiră uşor la spatele lui.

Umblaţi sănătos, stăpâne! zise căpetenia sclavilor. Şi vă doresc un drum plăcut!

CAPITOLUL XXII

Probabil se dăduse ştire celor care plecau, deoarece imediat ce călătorul acesta întârziat se urcă pe bord, cei înşiraţi în faţa parapetului, în momentul când sclavii lăsară lectica de pe umeri, începură să se împrăştie. Patricienii de pe bord păreau nemulţumiţi, deoarece în calitate de senatori nu erau obişnuiţi să aştepte sosirea unui tribun întârziat.

Eleganta galeră imperială se desprinse încet de chei şi călătorii -probabil vreo zece sau chiar mai mulţi - se aşezară în luxoasele scaune de pe bord sub un umbrar de culori vesele. Cele două rânduri de vâsle se mişcau domol şi cu eleganţă în ritmul cadenţei ce se auzea din cală: Bang-bang! O pânză de culoarea purpurii se urcă încet pe catarg tremurând uşor; apoi îşi zise că va trebui să ajute sclavilor de la vâsle şi plesni cu violenţă înainte de a se întinde.

Marcellus îşi găsi un scaun ceva mai departe de ceilalţi călători şi se uită melancolic spre cheiurile din Puteoli, care era de cealaltă parte a golfului. Puţin după aceea apăru un grup de nubieni înalţi, aproape goi, purtând tăvi de argint pe palmele -mâinilor ridicate deasupra capetelor rase şi măslinii şi se împrăştiară printre călători. Mâncarea de amiază, oferită de împărat, fu generoasă, dar lui Marcellus nu-i era foame.

Presupunând că Augusta îşi va continua drumul cu viteza de acum, ar fi putut ajunge la Roma poimâine târziu, după-amiază. Pentru prima dată în viaţă, Marcellus nu simţea nici o dorinţă de a se întoarce acasă. Va fi obligat să le dea tot felul de explicaţii. Tatăl său se va simţi jignit,

dezamăgit şi deznădăjduit; maică-sa va începe să plângă; Lucia va încerca să pară înţelegătoare, dar mai mult din milă faţă de el. Încercă să-şi imagineze conversaţia ce o va avea cu Tullus. Relaţiile dintre ei erau foarte strânse şi întemeiate pe încredere reciprocă. Ce vor avea să-şi spună unul altuia când se vor întâlni acum? Tuilus îl va întreba, probabil cu indiferenţă, ce a facut în ultimii doi ani. Există oare vreun răspuns pe care i l-ar putea da?

Pe măsură ce se apropia înserarea, hotărârea lui de a nu se întoarce la Roma începu să se limpezească tot mai mult. Pe la asfinţiţii! soarelui se apropie de puntea comandantului şi se informă dacă, înainte de a ajunge la Ostia, Augusta se va opri în vreun port intermediar; i se răspunse că galera nu se va opri nici chiar la Ostia.

În timpul cinei i se făcu foame. Odată cu înserarea începu să se simtă o adiere uşoară de vânt şi cei de pe covertă coborâră. Marcellus intră în cabina sa şi, deschizând desaga cea mare, scoase cămaşa galileeană şi o împături cât putu de strâns, apoi o băgă în chimirul de piele şi-i strânse cu o curea. Chimirul era greu.

În seara plecării din Roma, tatăl său trimisese pe Marcipor la galera care aştepta în,port, cu un dar pe care i-l făcuse de plecare. Fiind preocupat de alte gânduri, Marcellus nu-l deschisese decât după ce el şi Demetrius trecură pe bordul lui Cleo. Rămase mirat când văzu conţinutul. Ca şi când i-ar fi părut rău de neînţelegerea dintre ei, senatorul îi trimitea o sumă neobişnuit de importantă în piese de aur de unităţi mari. Marcellus rămase impresionat de generozitatea tatălui său, dar în acelaşi timp şi întristat, deoarece i se părea că senatorul ar vrea să-i spună că de aici înainte fiul său este liber să-şi urmeze drumul.

Scoţându-şi toga, Marcellus o băgă în desagă în locul cămăşii şi legă desaga la loc. După ce termină se întinse pe pat şi aşteptă să treacă timpul. Gândurile i se concentraseră asupra Dianei, pe care acum o pierduse. Din când în când se uita la ornicul din apropierea patului, întorsese cupa cu nisipul de patru ori până acum. Dacă

socoteala pe care o făcuse va fi exactă, Augusta trebuia să ajungă în apropiere de Capua-eam pe la miezul nopţii.

În momentul când Marcellus se îndreptă spre pupă încins cu chimirul greu pe sub brâul cu care-şi strânsese tunica, pe punte nu era decât un singur soldat care făcea de gardă în partea dinapoi a vasului. Santinela nu-i dădu prea multă atenţie când îl văzu că se propteşte de parapetul vasului. Probabil călătorul acesta neliniştit ieşise din cabină pentru a urmări stelele, în cazul acesta o atenţie dovedită faţă de el ar putea să fie recompensată la debarcare.

Prin întuneric se văzu clipind o lumină cam la depărtare de o milă.

— Acesta, stăpâne, este farul din Capua, îi spuse santinela.

— Da, răspunse Marcellus cu indiferenţă.

— Nu preferaţi să vă aduc un scaun, stăpâne?

— Ba da.

Apa nu era tocmai rece. Marcellus îşi dădu drumul în mare cu picioarele întinse ca sa nu facă zgomot. Trecu vreme îndelungată până când auzi că santinela dă alarma şi se simţi mulţumit. Probabil pierduse vreme pentru a găsi tribunului un scaun confortabil, Imediat după aceea se auziră şi alte glasuri, în cala vasului, loviturile comandantului sclavilor de la vâsle încetaseră. Augusta nu putea să fie mai departe de două stadii, dar acum nu se mai vedea dintr-însa nimic altceva decât un şir de lumini de la feştilele opaiţelor, iar prora se topise în întuneric.

Marcellus se îndrepta spre ţărm şi începu să înoate cu nădejde ca să ajungă la Capua. După ce făcu o bucată de drum se întoarse pe spate şi încercă să distingă silueta vasului. Dar nu se vedea nimic altceva decât felinarul de pe catargul principal. Probabil Augusta plecase din nou la drum fără să se mai intereseze de el.

Acesta fu cel mai lung exerciţiu de înot pe care-l făcuse până acum. Hainele îl stânjeneau în mişcări şi pachetul cu monedele de aur i se părea greu. În primul moment îşi zise c-ar fi mai bine să-şi scoată tunica din mătase, dar gândul de a sosi la Capua îmbrăcat numai în cămaşa subţire şi în

subucula îl făcu să renunţe, încercă să-şi descheie curelele sandalelor, dar nu reuşi. Lumina farului părea c-a devenit mai puternică. Numai de n-ar fi o simplă halucinaţie, mai ales acum când începuse să simtă oboseala.

La urmă, apa care se frământa în valuri adânci deveni mai lină şi valurile se prelungiră, lovind încet în partea unde era ţărmul, pe care se auzeau- clipocind şi frângându-se în diguri. Apucă ceva mai spre stânga pentru a se feri de stânca pe care se ridicau farul şi docurile. Lupta din greu împotriva valurilor care se frământau sub stâncile ţărmului şi se repezeau din nou spre larg. Pieptul începuse să-i gâfâie şi simţea arsuri pe gât. Un val îl repezi până în apropierea ţărmului, iar când se retrase, simţi pământul sub picioare. Se propti din toate puterile şi reuşi să se menţină pentru a nu fi târât din nou spre larg. Sleit de puteri îşi continuă drumul pe marginea golfului şi se adăposti sub clemele pe care erau întinse la uscat năvoadele pescarilor. Dinţii îi clănţăneau de frig Se gândi c-ar trebui să se bucure de reuşita evadării acesteia, dar în realitate era complet indiferent faţă de ce se va întâmpla de aici înainte.

După ce-şi stoarse apa din haine începu să facă mişcări repezi cu braţele pentru a se încălzi, apoi îşi continuă drumul pe, aşternutul de nisip în care i se înfundau picioarele, până când găsi o ridicătură care mai păstra încă o parte din căldura soarelui absorbită în timpul zilei.

Aici îşi petrecu restul nopţii, dormind intermitent şi aşteptând revărsatul zorilor. Când răsări soarele, întinse cămaşa galileeană pe nisip ca să se usuce. După ce se zvântă, o îmbrăcă peste tunică şi se simţi mai înviorat. Imediat după aceea plecă la drum, mulţumit că este Încă în viată.

Se opri în faţa bordeiului unui pescar, dar pescarul şi soţia lui, amândoi oameni în vârstă, se uitară la el bănuitori şi răspunseră că n-au nimic de mâncare, Intră în sat şi la un han pentru marinari găsi o bucată de pâine neagră şi o strachină de ciorbă. Câţiva consumatori se îngrămădiră împrejurul lui şi-i puseră.tot felul de întrebări la care el nu

se grăbi să le dea un răspuns satisfăcător. Când deschise chimirul ca să plătească mâncarea, veniră mai aproape şi ochii le străluciră de lăcomie văzând banii pe care-i scoate; dar, de vreme ce era mai înalt de statură decât ei şi nici nu păru speriat de atitudinea lor, nici unul dintre ei nu îndrăzni să-l oprească.

Trecu prin satul cu casele mărunte şi murdare şi apucă în lungul unui drum prăfuit ce se îndrepta spre răsărit. Drumul era pustiu, sandalele din picioare începuseră să i se usuce şi, cum în timpul cât înotase ca s-ajungă la ţărm îşi pierduse banda dimprejurul frunţii, nimeni n-ar fi putut bănui că este un tribun.

Chimirul frumos, din piele, nu se potrivea cu înfăţişarea lui de acum, aşa că-l ascunse în sânul tunicii. Se opri în primul sat, care era la o depărtare de trei mile, şi pentru câţiva bani de aramă cumpără o desagă veche din piele de capră în care deşertă banii, iaf după ce plecă din nou la drum chimirul îl aruncă în fundul unei fântâni părăsite.

Înainte de a ajunge în satul următor se opri şi-şi scoase, tunica, o înfăşură împrejurul pachetului de bani care, noaptea trecută aproape îl înecase şi cu zece sesterţi îşi cumpără altă tunică de pânză de la un hangiu, în curtea căruia tocmai întinseseră rufele spălate pe o frânghie. Hangiul şi soţia sa rămăseseră atât de mulţumiţi de suma pe care o luaseră, încât după ce plecă pufniră amândoi în râs. Tunica de culoare cafenie era veche şi purtată, dar în bună stare şi curată.

Soarele se ridicase sus pe cer şi el ducea cămaşa galileeană păturită pe braţ. Se opri în câteva rânduri să se odihnească la umbră, pe marginea râuleţului ce cobora repede de pe coastele munţilor Apenini din zare. Nu-şi făcuse încă nici un plan, dar nu se simţea deprimat şi nici singur. Dimpotrivă, era mulţumit şi împăcat cu sine însuşi. Regiunea era foarte frumoasă. Copacii erau încărcaţi de frunze şi între crengile lor păsărelele începuseră să-şi clădească cuiburile, iar pe ţărmul râuleţului cu apa limpede florile de câmp străluceau în frumuseţea lor fragilă. Marcellus oftă mulţumit şi se miră de uşurinţa cu care i se

desfăşurau acum gândurile, fără să fie preocupat de nici o grijă, îi venea să râdă gândindu-se la înfăţişarea lui de acum. Îşi trecu mâna peste bărbie şi se întrebă dacă în satul cel mai apropiat va găsi un brici. Dar chiar dacă nu va găsi, faptul acesta nu putea să aibă nici o importanţă, în noaptea aceasta dormi în aer liber şi se acoperi cu cămaşa lui Isus în loc de învelitoare şi, în momentul când simţi că-l toropeşte somnul, îşi aduse aminte de vorbele pe care Justus i le spusese despre Isus: „Fiarele pădurii îşi au vizuinile lor, iar păsările cerului îşi au cuiburile, dar Isus n-a avut niciodată un loc unde să-şi odihnească trupul ostenit." Se înveli mai strâns şi se ghemui, sub cămaşă; nu era grea şi-i ţinea o căldură plăcută. Adormi, gândindu-se la Diana, fără să se simtă abătut. Dimineaţa următoare se trezi odihnit, făcu o baie în apa râuleţului de munte şi mancă un pumn de fragi.

Pietrele care indicau distanţa pe marginea drumului purtau inscripţia că drumul acesta duce în satul apropiat Arpino. Marcellus încercă să-şi aducă aminte dacă a auzit vreodată pomenindu-se despre Arpino. Pepeni de Arpino! Auzise ceva despre pepenii aceştia mici şi zemoşi şi tocmai acum era sezonul lor.

Drumul devenise mai larg şi părea mai bine îngrijit. Gardurile erau în bună stare. Pe ambele părţi ale drumului se vedeau vii, cu aracii pe care se căţăraseră vrejurile încărcate de strugurii încă verzi, însăşi circulaţia părea mai aglomerată. Ajunse în regiunea unde se cultivau pepenii şi culturile se întindeau la mari depărtări, în lungul câmpului se vedeau bărbaţi şi femei, toţi cu mijlocul plecat şi adunând pepenii copţi, pe care-i încărcau în cotige pentru a fi transportaţi.

În apropierea unei porţi deschise, Marcellus se aşează pe zidul de piatră şi urmări activitatea din apropierea lui. Localitatea din vârful acestei coline părea aşezată pe un platou, lipsit în partea de răsărit de stâncile care urcau până sus spre culmile munţilor. Satul, sau ceea ce putea vedea dintr-însul, era format din grupuri de case dreptunghiulare îngrămădite una lângă alta. Ceva mai la o

parte, pe o înălţime, se vedea acoperişul de olane al unei vile impunătoare, împresurate de grădini, care, probabil, erau ale proprietarului acestor terenuri.

După ce se odihni puţin, Marcellus se ridică în picioare cu gândul să intre în sat. Supraveghetorul care sta în faţa porţii deschise şi însemna pe o tăbliţă de gresie ce o ţinea în căuşul braţului cotigele încărcate care ieşeau, văzându-l că pleacă, îl strigă să se oprească şi-l întrebă dacă are nevoie de lucru.

— Ce fel de lucru? întrebă Marcellus curios. Supraveghetorul îi făcu semn cu degetul mare spre holdele de pepeni.

— Doi sesterţi pe zi... aşternut şi hrană, răspunse el întunecat.

— Bine, dar e aproape de amiază, declară Marcellus. Probabil un singur sesterţ va fi de ajuns. Eu n-am mai lucrat până acum la culesul pepenilor.

Supraveghetorul îşi propti tăbliţa de gresie în şold, scuipă îngândurat în colbul drumului şi se uită la el neştiind ce să-i răspundă, în timpul cât el se gândea în felul acesta, Marcellus puse mâna pe unul dintre coşurile de nuiele din apropierea porţii şi dădu să plece în partea unde erau lucrătorii.

— Ia stai, străine! strigă supraveghetorul. Ştii să citeşti şi să scrii? Marcellus dădu din cap.

— Dar la socoteli te pricepi?

— Da... mă pricep şi la socoteli.

— Kaeso are nevoie de un scrib.

— Cine este acest Kaeso? întrebă Marcellus cu indiferenţă. Supraveghetorul îşi îndreptă trupul şi se uită la el mirat. Apoi făcu un gest în care îmbrăţişa toată regiunea, îi spuse că este proprietarul acestor terenuri de cultură care se văd în toate părţile şi-i făcu semn spre acoperişul vilei dintre copacii grădinii.

— Du-te până acolo şi cere să vorbeşti cu Kaeso. Spune-i că te-a trimis Ibiscus. Dacă nu te va primi în calitate de scrib, te vei întoarce aici şi vei lucra la culesul pepenilor.

— Aş prefera să lucrez împreună cu ceilalţi oameni, zise Marcellus.

Supraveghetorul se uită la el şi clipi din ochi, dar nu -ştia ce să-i răspundă şi cum să-i explice.

— Un scrib este mai bine plătit şi i se dă mâncare mai bună, declară el într-un târziu şi se uită mirat la drumeţul din faţa lui.

— Aşa o fi, încuviinţă Marcellus cu indiferenţă, dar totuşi aş prefera să culeg pepeni.

— Bine, străine, pentru tine este tot una dacă câştigi doi sesterţi sau dacă vei câştiga zece? se răsti supraveghetorul.

— Simbria nu mă interesează prea mult, admise Marcellus, şi nici nu ţin să câştig zece sesterţi în loc de doi. Dar aici peisajul este foarte frumos şi trebuie să fie plăcut să lucrezi în aer liber, având în faţa ochilor munţii aceştia atât de înalţi.

Ibiscus îşi făcu mâna punte deasupra ochilor, se uită la lanţul de munţi ce se vedeau dincolo de Arpino, încruntă din sprâncene, ridică din nou fruntea, zâmbi şi-şi trecu mâna peste bărbie.

— Te pomeneşti că eşti nebun, ce zici? întrebă el grav, iar când Marcellus îi răspunse că nu-i vine să creadă aşa ceva supraveghetorul îi porunci să meargă la vilă.

Kaeso era un bărbat pe care-l caracteriza obişnuita insolenţă specifică oamenilor mici de statură care sunt bogaţi şi se bucură de o anumită autoritate. Era mic şi îndesat.la trup, putea să aibă cincizeci de ani, obrazul îi era ras complet, era luxos îmbrăcat, părul îl purta scurt şi îngrijit şi avea nişte dinţi foarte frumoşi şi albi care-ţi atrăgeau numaidecât atenţia. Se vedea limpede că a re obiceiul să zbiere la oameni şi, după răspunsurile lor timide, să-i copleşească de invective.

Marcellus aşteptă cu răbdare în timpul cât bărbatul acesta pretenţios se plimbă de colo-până colo prin atrium, vociferând împotriva scribilor în general şi celui care tocmai plecase din serviciul său în special. Toţi sunt la fel, necinstiţi, trândavi şi nepricepuţi. Nici unul dintre ei nu

merită să facă umbră pământului. De fiecare dată când trecea prin apropierea lui Marcellus se oprea şi se uita la el belicos.

La început Marcellus îi asculta erupţiile fără să se sinchisească, dar văzând că nu mai termină nu mai putu răbda să nu zâmbească. Kaeso se opri şi se încruntă la el, Marcellus începu să râdă înveselit.

— Ce ai găsit de râs în vorbele mele? zbieră Kaeso şi-şi repezi bărbia înainte.

— Vorbele acestea mă fac să râd, răspunse Marcellus. Probabil n-aş râde dacă mi-ar fi foame şi aş avea numaidecât nevoie de lucru. Presupun că în felul acesta vorbeşti cu toţi cei care vin aici şi nu au posibilitatea să-ţi răspundă.

Kaeso rămase cu gura căscată şi se uită la el ca şi când nu i-ar ti venit să creadă ce a auzit.

— Continuă... nu te opri, adăugă Marcellus şi făcu un gest de indiferenţă. Nu te sinchisi de mine, căci sunt dispus s-ascult până când vei termina. Nu te superi dacă mă voi aşeza pe un scaun? Am umblat pe jos de la răsăritul soarelui şi sunt ostenit.

Se aşează pe un scaun elegant şi oftă uşurat, Kaeso se apropie de el şi se propti în picioare.

— Cine eşti tu, străine? întrebă el.

— De, răspunse Marcellus şi zâmbi, deşi întrebarea pusă în felul acesta nu merită nici un răspuns, îţi voi spune că sunt un drumeţ fără ocupaţie. Omul dumitale Ibiscus a stăruit să vin aici şi să mă ofer în calitate de scrib. Dându-mi seama că pentru întreprinderea dumitale sezonul acesta este cel mai aglomerat, mi-am zis că nu va strica să-ţi dau o mână de ajutor vreme de câteva zile.

Kaeso îşi trecu degetele scurte şi boante prin părul cărunt şi se aşează pe o bancă din apropierea lui.

— Dar în loc să mă laşi să-ţi spun motivul pentru care am venit, îi dai înainte şi nu mai termini. Privirile îi fugiră în largul atriumului: Dacă-mi dai voie să-ţi spun adevărul, atunci îţi voi spune că probabil nu meriţi să locuieşti într-o vilă atât de elegantă. Judecând după felul în care te porţi

faţă de străini, pari că nu faci parte din casa aceasta, într-un mediu atât de desăvârşit ar trebui să fii curtenitor şi să trăieşti în bună înţelegere cu toată lumea.

Kaeso rămase năucit de îndrăzneala acestui străin şi ascultă mirat cuvintele lui neruşinate.

— Astfel de vorbe nu se poate să mi le spui mie! zbieră el. Adică cine-ţi închipui că eşti? Vii şi mă jigneşti în propria mea casă, deşi arăţi ca un vagabond... ca un cerşetor!

— Eu nu sunt cerşetor, răspunse Marcellus cu glasul liniştit.

— Ieşi afară! zbieră Kaeso.

Marcellus se ridică în picioare, zâmbi, se înclină în faţa lui, ieşi în peristilul deschis şi coborî treptele de marmură ale scării impunătoare urmărit de Kaeso, care ieşi până în porticul vilei. Trecu prin grădină şi se apropie din nou de poarta unde aştepta Ibiscus, presimţind că un sclav înalt din Macedonia s-a luat după el. Supraveghetorul se uită la el curios.

— Kaeso n-a avut nevoie de tine? întrebă el.

Marcellus clătină din cap, puse mâna pe un coş şi intră în holda de pepeni, apoi se opri alături de primul grup de lucrători. Oamenii se uitară la el nemulţumiţi. Un moşneag îşi îndreptă trupul şi facil o strâmbătură de durere pipăindu-şi şalele.

Marcellus le spuse că ziua este foarte frumoasă, iar bătrânul îi răspunse că este mai ales pentru j unghiuri le din şale. Ceilalţi lucrători murmurară ceva, iar o fată întunecată la obraz se uită la el şi-i spuse c-ar fi mai bine să lucreze ceva şi pe urmă va putea să le spună cât este ziua de frumoasă, îi răspunse că are dreptate, aşa că fata îi zâmbi cu inocenţă, apoi scoţându-şi tunica de pe el, o păturі şi o aşeză pe pământ lângă desaga pe care şi-o scosese de pe umăr şi începu să lucreze şi el.

— Nu o lua atât de repede, îl preveni moşneagul, căci Kaeso nu-ţi va plăti nimic mai mult chiar dacă vei cădea în brânci.

— Dar Ibiscus va începe să zbiere la noi că ne pierdem vremea, adăugă un individ ciolănos care era în cealaltă parte.

— Pepenii aceştia sunt foarte frumoşi! zise Marcellus şi se opri din lucru ca să-şi şteargă sudoarea de pe frunte. Este adevărată plăcere să lucrezi aici... căci nu este dat tuturor să se bucure de soare, de cerul albastru, de vederea acestor munţi impunători şi de cei mai frumoşi...

— Ia mai isprăveşte! strigă lucrătorul din cealaltă parte.

— Isprăveşte şi tu! ţipă fata cea încruntată. Lasă-l să vorbească. Are dreptate: pepenii sunt foarte frumoşi!

Din cine ştie ce pricină, toţi lucrătorii începură să râdă, pe diferite glasuri şi părură c-au devenit mai veseli. Puţin după aceea văzură că supraveghetorul se desprinde de lângă poartă şi intră în holda de pepeni, aşa că oamenii începură să se mişte mai repede. Se opri alături de Marcellus, care ridică privirea întrebătoare spre el. Ibiscus îi făcu semn în partea unde era vila.

— Vrea să vorbească cu tine, zise el nemulţumit.

Marcellus dădu din cap, ridică în braţe coşul cu pepeni, dădu drumul câtorva în coşul bătrânului, dădu şi fetei, care se înseninâ la obraz, iar pe cei de pe fundul coşului îi dădu lucrătorului care-l luase în bătaie de joc. Omul încercă să zâmbească recunoscător.

— Te mai întorci? întrebă moşneagul cu glasul subţire.

— Cred că mă voi întoarce, stăpâne, răspunse Marcellus. Lucrul este plăcut şi tot aşa tovărăşia.

— Ce-i cu tine, moşule? Ai devenit şi tu stăpâni întrebă lucrătorul cel tânăr. Ceilalţi începură să râdă înveseliţi, dar fata nu păru mulţumită de gluma aceasta.

— Ce s-a întâmplat, Metella? întrebă glumeţul. Fata se întoarse supărată spre el.

— Nu s-ar putea ca un străin să se poarte cuviincios faţă de noi fără să fie luat în bătaie de joc! răspunse ea.

Când Marcellus dădu să plece, îi făcu semn de bun rămas şi fata se îmbujora la faţă. Ochii celorlalţi îl urmăriră cum se îndepărtează împreună cu Ibiscus, care nu scoase nici o vorbă.

— Oamenii aceştia nu sunt plătiţi ca să facă glume şi să trândăvească, murmură Ibiscus întorcându-se spre el.

— În felul acesta culeg mai mulţi pepeni, răspunse Marcellus. Oamenii lucrează mai cu tragere de inimă când sunt mulţumiţi. Nu eşti de aceeaşi părere?

— Nu ştiu ce să-ţi răspund, zise Ibiscus. Eu n-am văzut încă oameni care să lucreze şi să fie mulţumiţi. Cred că nu strică să te grăbeşti, deoarece lui Kaeso nu-i place să aştepte.

— Probabil şi lui îi place tot atât de mult să aştepte pe cât îmi place mie să mă grăbesc, răspunse Marcellus nepăsător.

— Nu cunoşti pe Kaeso, ripostă supraveghetorul şi râse sarcastic. El nu are obiceiul să se poarte frumos faţă de oameni şi nici faţă de animale.

— Nu mă îndoiesc câtuşi de puţin, declară Marcellus şi, luând desaga pe umăr, se opri în mijlocul drumului şi se mai uită o dată spre zarea munţilor, apoi apucă la deal în partea unde era vila.

Când fu introdus, Marcellus îl găsi la masa lui de lucru. Kaeso se prefăcea că este ocupat şi nu ridică ochii spre el. După ce aşteptă o bună bucată de vreme fără ca să-i dea nici o atenţie, se apropie de fereastră şi se uită în grădină.

— Spuneai că eşti scrib? începu Kaeso cu glasul răstit.

— Eu n-am spus aşa ceva, răspunse Marcellus şi se întoarse încet spre el. Omul dumitale m-a întrebat dacă ştiu să citesc, să scriu şi să fac socoteli. La asta mă pricep şi eu, dar nu sunt scrib de meserie.

— Huîhum! Şi cât Îmi ceri?

— Vei constata cât merită slujba pe care ţi-o fac. Eu sunt dispus să primesc cât vei crede că este cu dreptate să-mi plăteşti.

— Celui care a plecat i-am dat zece sesterţi şi de mâncare.

— Aceasta este o simbrie de batjocură, zise Marcellus. Dar dacă nu poţi plăti mai mult...

— Aici nu este vorba despre ceea ce pot şi ceea ce nu pot! ripostă Kaeso cu mândrie, ci este vorba cât eşti dispus să primeşti!

— Nu-mi vine să cred că un om mândru şi bogat ar fi în stare să ceară unui străin să-şi piardă timpul de pomană slujindu-l pe el. Acum un ceas mi-ai spus că sunt cerşetor, şi vorba aceasta mi-ai spus-o pe un ton care-mi dădea să înţeleg că nu ai nici o consideraţie faţă de cerşetori. Probabil că nu te-am înţeles bine.

Kaeso se propti cu coatele în tăblia mesei şi, ridicând ochii, întâlni privirea indiferentă a lui Marcellus. Părea că se pregăteşte să-i dea un răspuns violent, dar se răzgândi imediat şi-şi schimbă atitudinea.

— Îţi voi da douăzeci de sesterţi, murmură el, dar trebuie să ştii că la mine nu merge să trândăveşti, nici să faci greşeli şi nici... ţipă el cu glas răguşit.

— O clipă, te rog, interveni Marcellus. Dă-mi voie să-ţi spun ceva. Ai prostul obicei să zbieri la oameni. Nu cred că poţi câştiga ceva de pe urma faptului că încerci să terorizezi pe cei care nu se pot apăra. Acesta este un simplu obicei, dar un obicei prost, şi mie nu-mi face nici o plăcere; prin urmare când vei vorbi cu mine vei fi atât de bun să te laşi de obiceiul acesta al dumitale.

Kaeso îşi trecu dosul mâinii peste bărbie.

— Până acum nimeni n-a îndrăznit să vorbească cu mine pe tonul acesta! zise el cu glasul domolit. Şi nu ştiu ce mă, determină să suport.

— Sunt gata să-ţi explic, declară Marcellus şi, proptindu-se cu amândouă mâinile pe tăblia mesei, se plecă spre el şi zâmbi îngăduitor. Ai adunat o mare avere, dar cu toate acestea nu te simţi mulţumit, îţi mai lipseşte ceva... ceva ce ţi-ar face plăcere dacă ai poseda. Nu eşti sigur ce poate fi anume... dar îţi închipui că eu ştiu. Acesta este motivul care te-a determinat să trimiţi după mine, Kaeso, ca să revin aici.

— Am trimis după tine pentru că am nevoie de un scrib.

— Ei bine, eu nu sunt scrib, răspunse Marcellus şi dădu să plece. Afară de asta ai început din nou să zbieri. Dacă-mi

vei îngădui, prefer să mă întorc în holda de pepeni, unde am nişte oameni cu care mă înţeleg foarte bine.

— Cu care te înţelegi foarte bine? Lucrătorii aceia care adună pepenii? Toţi sunt nişte trântori şi nişte tâlhari.

— Nu cred să fie din fire aşa cum spui, declară Marcellus cu convingere. Purtarea lor se datoreşte greutăţilor şi sărăciei în mijlocul căreia trăiesc... Ar putea fi oameni străduitori şi foarte cumsecade, exact cum ai putea să fii şi tu un bărbat încântător dacă te-ai dezbă ra de obiceiul de a teroriza lumea.

— Ascultă tinere, se răsti Kaeso. Nu cumva ai de gând să mergi la oamenii aceia şi să te apuci să le spui că sunt neomenos trataţi?

— Nici nu mă gândesc, deoarece omul care lucrează din greu în fiecare zi din zori şi până în seară pentru trei sesterţi ştie că este prost tratat şi nu are nevoie să-i mai spună şi altul.

— Va să zică au început să se plângă, nu-i aşa?

— Mie nu mi s-au plâns. În momentul când am plecat dintre ei, păreau destul de bine dispuşi.

— Huâhum! Dar ce motive aveau să fie atât de bine dispuşi? întrebă Kaeso şi, ferind scaunul din cale, se ridică în picioare.

Apropiindu-se de un dulap din colţul camerei, scoase o coală mare de papirus şi un braţ de suluri. Le trânti pe masă şi întinzând degetul îi făcu semri spre ele.

— Aşază-te pe scaun! porunci el. Ia stilul în mână şi-ţi voi spune ce să răspunzi la aceste scrisori. Sunt comenzi de la negustori şi de la casele mari din Roma pentru pepeni, struguri şi pere. Mi le vei citi şi-ţi voi spune ce trebuie să le răspunzi. Dar, bagă de seamă, eu nu ştiu să citesc, dar ştiu ce spun în scrisorile lor!

Nu era dispus să mai discute cu el, dar în schimb ar fi vrut să vadă ce întorsătură va lua întâlnirea aceasta neobişnuită, aşa că se aşeză la masă şi începu să citească cu glasul ridicat. Kaeso părea mulţumit ca un copil. Erau comenzi pentru-pepeni. Cotigi întregi de pepeni. Cotigi nenumărate de pepeni din Arpino! Recolta o vindea cu preţ

mare. Erau şi comenzi anticipate pentru a fi executate în luna august, când se culegeau strugurii. Imediat după aceea Marcellus dădu de o scrisoare în limba elenă şi începu s-o citească şi pe aceasta.

— Scrisoarea este în greceşte? Eu nu înţeleg limba aceasta. Ce spune? După ce Marcellus i-o traduse, îl întrebă pe un ton care i se păru respectuos: Scrii şi greceşte? Foarte bine! zise el şi-şi frecă mâinile mulţumit, căci va fi plăcut să afle şi alţii că el îşi poate permite să plătească un scrib care este cărturar. După ce termină scrisoarea declară ca din întâmplare: îţi voi găsi o tunică de mai bună calitate.

— Mulţumesc, eu am o tunică de mai bună calitate, răspunse Marcellus fără să ridice privirea spre el.

— Nu cumva-ţi plac florile? întrebă Kaeso după ce terminară lucrul. Iar când Marcellus dădu din cap în semn de încuviinţare, adăugă: Scribul are voie să se plimbe prin grădina vilei şi să viziteze grajdurile în cazul când îţi vor plăcea caii.

— Eşti foarte amabil, răspunse Marcellus îngândurat Antonia Kaeso era cel puţin cu zece ani mai tânără decât soţul ei. Dacă n-ar fi avut gura ţuguiată şi sprâncenele încruntate, ar fi putut trece drept o femeie drăguţă, deoarece avea siluetă distinsă şi elegantă, obraz cu trăsături fine şi glasul plăcut. Marcellus o întâlni printre boschetele de trandafiri cu un coş pe braţ şi în mână cu foarfecele de grădină. Constată numaidecât că femeia aceasta este o fiinţă oprimată.

La salutul lui îi răspunsese cu indiferenţă şi-l întrebă dacă el este noul scrib al soţului-ei. Marcellus îi răspunse afirmativ şi adăugă că se simte mulţumit de vreme ce a găsit de lucru într-un mediu atât de pitoresc. Femeia se uita la el cu ochii zâmbitori şi-l privi dintr-o parte, dar fără ca zâmbetul acesta să-i lumineze şi trăsăturile obrazuluui.

— Probabil te referi la grădina de flori şi la vederea muntelui, răspunse femeia.

— Da, sunt foarte frumoase! zise Marcellus şi dădu să plece, aducându-şi aminte că permisiunea de a se plimba

prin grădină nu includea şi o conversaţie cu stăpâna casei, dar enigmatica soţie a lui Kaeso încercă să-l reţină.

— Cum te cheamă, scribule? Soţul meu nu mi-a spus.

— Marcellus Gallio.

— Este şi un senator cu numele Gallio.

Începuse să taie boboci de trandafir cu lujere lungi şi-i îngrămădea în coş. Marcellus se plecă şi încercă să-i aranjeze.

— Asta este adevărat, răspunse el.

— Eşti rudă cu el, întrebă femeia? şi continuă să manevreze foarfecele.

— Poate un scrib umil să fie rudă cu un senator? ripostă el.

— Nu-mi vine să cred, spuse ea cu indiferenţă. Dar tu nu eşti un scrib umil. Eşti patrician, zise ea şi-l privi în luminile ochilor. Asta se vede după glasul, după trăsăturile obrazului şi după atitudine. Buza de sus îi tremură şi descoperi un şir de dinţi frumoşi când întinse foarfecele spre el. Uită-te la mâinile dumitale. Acestea nu sunt obişnuite să îndeplinească nici un fel de lucru. Nu te speria, adăugă ea şi ridică din umeri, căci eu nu te voi trăda, dar tunica de mătase în care eşti îmbrăcat ar putea totuşi să te trădeze. Nu eşti de părere că este riscant să umbli îmbrăcat în felul acesta? Te-am văzut cu cealaltă tunică chiar azi-dimineaţă de la fereastra camerei mele, Unde ai găsit-o? întrebă ea prefăcându-se că examinează florile. De ce umbli travestit în felul acesta, Marcellus Gallio? Eşti sigur că nu eşti nici un fel de rudă cu senatorul?

— Este părintele meu.

— Sunt convinsă că spui adevărul, încuviinţă femeia şi întorcând obrazul spre el zâmbi. Dar de ce-mi spui cuvintele acestea?

— Pentru c-am constatat că-ţi face plăcere să ţi se.spună adevărul şi pentru că prefer şi eu să ţi-l spun. N-am încercat să amăgesc pe soţul tău. Dar adevărul este că el nu m-a întrebat cum mă cheamă.

— Sunt sigură că ţi-ar face plăcere dacă el n-ar afla numele tău adevărat.

— Da, ar fi mai bine ca el să nu afle!

— Cred că procedezi greşit, zise ea sarcastic, deoarece în felul acesta lipseşti pe Appius Kaeso de o mare plăcere. Pentru el ar fi o plăcere nebănuită să ştie că scribul pe care-l are este fiul unui senator.

— Probabil nu înţelegi pe Kaeso aşa cum ar trebui, încercă Marcellus s-o îmbuneze.

— Eu nu înţeleg pe Kaeso! exclamă ea. Pe toţi zeii, aceasta este singura mea ocupaţie: să înţeleg pe Kaeso!

— Omul acesta are nevoie să fie tratat într-un fel cu totul deosebit, adăugă Marcellus. Kaeso este enorm de mândru de puterea ce o are asupra acestor oameni din Arpino. Ei îl ascultă din pricină că se tem de el. Ar avea chiar mai multă putere asupra lor dacă s-ar strădui ca oamenii aceştia să-l şi iubească şi numai după aceea să-l asculte.

— Îţi poţi imagina pe Kaeso făcând ceva ca oamenii dimprejurul său să-l poată iubi? întrebă ea sarcastică.

— Da, eu îmi pot imagina şi această situaţie, adăugă Marcellus liniştit. Dacă am reuşi să-l convingem, schimbarea lui de atitudine ar putea contribui în mare măsură la îmbunătăţirea situaţiei din această regiune. N-ai fi dispusă să-mi dai o mână de ajutor?

— Acum este prea târziu! declară femeia. Kaeso nu va mai putea câştiga simpatia oamenilor... Indiferent de ceea ce ar face în interesul lor. În acelaşi timp nu trebuie să uiţi că lucrătorii din Arpino sunt oameni răi şi ignoranţi.

— E adevărat că sunt ignoranţi! încuviinţă Marcellus. Şi oamenilor ignoranţi nu se poate să le ceri să fie respectuoşi. Se bârfesc unul pe altul, deoarece fiecare dintre ei se dispreţuieşte pe el însuşi... şi nu e deloc de mirare. Chiar azi-dimineaţă m-am gândit la soarta lor. Oamenilor acestora ar trebui să li se facă instalaţii de băi. Ca să se scalde în apa acestui râuleţ de munte, care este rece ca gheaţa, nu poate fi nici o plăcere. N-ar.fi greu să se construiască o piscină încăpătoare şi în timpul zilei soarele ar încălzi apa. În apropiere este o carieră de piatră, aşa că oamenii ar putea să-şi construiască piscina între culesul

pepenilor şi al strugurilor, când nu au nimic de lucru. Pentru asta nu le lipseşte altceva decât încurajarea.

— Se vede că nu cunoşti pe cei din Arpino! protestă soţia lui Kaeso.

— Dacă sunt mai răi decât oamenii din alte părţi, atunci trebuie să existe un motiv special, zise Marcellus. Ce motiv ar putea să fie?

— Dar de ce te interesezi de astfel de lucruri, Marcellus Gallio? Un băiat drăguţ de vreo zece ani se apropia de ei. Nu era nevoie să mai întrebe cine este. Asemănarea dintre el şi maică-sa era evidentă.

— Probabil fiul dumitale? întrebă Marcellus şi zâmbi.

— Da, Antoniu, murmură femeia şi oftă extaziată. Este lumina ochilor mei. Ar vrea să se facă sculptor. Tată-său însă nu este de acord şi nici nu admite să-i aducă un preceptor. Trăieşte singur şi nu se simte deloc mulţumit... Vino încoace, Antoniu, să faci cunoştinţă cu Marcellus Gallio, noul nostru scrib.

— Am aflat că-ţi face plăcere să modelezi, zise Marcellus după ce băiatul salută nepăsător. N-ai vrea să-mi arăţi şi mie la ce lucrefei?

Antoniu făcu o strâmbătuţă de nemulţumire.

— Te pricepi la aşa ceva? întrebă el cu aceeaşi sinceritate care caracteriza şi pe maică-sa.

— Cred că mă pricep tocmai de ajuns pentru a-ţi putea da câteva indicaţii.

Antoniu nu avu răbdare să aştepte până a doua zi, aşa că după cină veni în camera lui Marcellus ca să-i arate modelul la care lucra: doi gladiatori care se pregătesc de luptă. Aşeză scândura pe masa lui Marcellus şi făcu un pas înapoi, spunându-i că încercarea lui nu este tocmai reuşită.

— Nu este nici rea, Antoniu, îi răspunse Marcellus. Compoziţia este bine făcută. Gladiatorul din partea aceasta mi se pare ca înaintează cu prea multă îndrăzneală. Ce nume le-ai dat?

Bănuind că vrea să facă glume, Antoniu începu să râdă şi-i răspunse că nu le-a dat încă nici un nume.

— Ca să poţi lucra cu tragere de inimă va trebui să le dai şi o personalitate, zise Marcellus şi se uită la el grav. Să-i consideri drept oameni reali şi să cunoşti toate amănuntele în legătură cu ei. Haide să ne ocupăm mai întâi de unul dintre ei; eşti de acord?

Apropie un scaun şi se aşezară unul lângă altul în faţa modelului.

— Să zicem că cel din partea aceasta este unul cu numele Cyprius. Legionarii l-au luat din Creta, au dat foc casei lui, i-au luat vitele, pe soţia şi pe fiul său i-au ucis - un băiat cam de vârsta ta - şi l-au adus la Roma, înlănţuit de butucul din fundul unei galere. A fost un luptător cu paloşul, prin urmare l-au lăsat să aleagă fie că va lupta în arenă, fie că va trage la vâsle în fundul unei galere. A preferat arena, aşa că acum îşi pune în joc viaţa şi nădăjduieşte că va reuşi să ucidă pe adversarul său, pe care nu l-a văzut încă niciodată.

— Mi se pare că ceea ce-mi spui nu este altceva decât născocire, zise Antoniu nemulţumit.

— Sigur că nu este altceva... dar acesta este felul în care se dau luptele în arenă. Acum să luăm pe celălalt. Acesta este un sclav din Tracia, îl cheamă Galenzo. A avut un partal de pământ, o viişoară, câteva capre şi trei copii mici. Când au sosit legionarii, soţia lui a încercat să-l ascundă într-o căpiţă de fân. Dar oamenii aceştia au omorât-o de faţă cu copiii ei, iar pe Galenzo l-au pus în lanţuri. S-a apărat cu atâta înverşunare, încât legionarii l-au vândut unui pretor care avea nevoie de un gladiator pentru serbările zeiţei Isis. De astă dată Cyprius şi Galenzo se vor lupta împreună pentru ca spectatorii să poată face prinsoare pe cel care va câştiga lupta şi va reuşi să ucidă pe celălalt. Tu pe cine vei face prinsoare, Antoniu? Eu aş pune o sută de sesterţi pe Galenzo. Nu-mi place atitudinea lui Cyprius.

— Eu nu m-am gândit să fac prinsoare, răspunse Antoniu fără nici un entuziasm. Apoi se uită la Marcellus şi-l întrebă: Ţie nu-ţi plac luptele, nu-i aşa?

— Nu-mi place felul acesta de lupte.

— Probabil nu te-ai luptat încă niciodată? zise Antoniu sfidător. Poate ţi-ar fi şi frică să lupţi.

— Se poate, admise Marcellus, fără să se tulbure din pricina îndrăznelii băiatului.

— Îmi retrag cuvintele acestea, îngână Antoniu. Nu cred că ţi-ar fi frică să lupţi. Fac prinsoare că ştii să lupţi. Ai luptat vreodată?

— Am luptat, darnu în arenă.

— Ai omorât până acum pe cineva?

Marcellus încercă să evite răspunsul, dar Antoniu îşi dădu seama că întrebarea lui nu poate avea decât un singur răspuns. Ochii începură să-i strălucească în aşteptarea unei întâmplări emoţionante.

— Adversarul tău a luptat bine?

— Aceasta nu este o amintire plăcută, răspunse Marcellus. Urmă un timp de tăcere şi la urmă adăugă: Aş fi preferat să-ţi alegi un alt subiect pentru modelul tău. Acesta nu mă interesează din cale-afară -şi se uită în ochii băiatului - dar tot aşa nu te interesează nici pe tine. Tu nu ţii la astfel de scene şi nu-ţi fac plăcere; dacă ai fi obligat să te baţi cu cineva, ţi s-ar face rău la stomac. Nu-i aşa?

Antoniu îşi făcu limba ghemotoc şi îşi explora partea inferioară a fălcii, apoi dădu încet din cap.

— Cred că nu este numai atât, dar mi-ar fi frică să mă bat cu cineva admise el. Probabil acesta este motivul pentru care desenez lupte şi modelez gladiatori. Este un fel de prefăcătorie. Mie-mi lipseşte curajul şi mi-e ruşine să recunosc adevărul, sfârşi, el şi-şi propti bărbia în piept.

— Probabil exagerezi, şi realitatea este cu totul alta, încercă Marcellus să-l îmbuneze. Curajul este de mai multe feluri, Antoniu. Tu ai ales felul cel mai preferabil... de a spune adevărul. Or, pentru a spune ce mi-ai spus abia adineauri îţi trebuie mai mult curaj decât atunci când ai face adversarului tău câteva cucuie în cap.

Antoniu ridică fruntea şi păru că s-a mai luminat la obraz.

— Nu vrei să începem un alt model? îi propuse băiatul.

— Ba da, voi încerca să mă gândesc la ceva, menit să ne facă plăcere amândurora. Vino mâine dimineaţă la mine. Şi, dacă vei vrea să-mi împrumuţi puţin lut, probabil voi reuşi să schiţez ceva şi-ţi voi arăta modelul pe care l-am făcut.

Antoniu începu să râdă mulţumit. Marcellus făcuse o piscină de formă pătrată. Din loc în loc, pe parapetul de piatră se vedeau aşezaţi bărbaţi, femei şi copii care făceau baie. Unul dintre ei era un moşneag uscat cu o barbă lungă, trecută peste umăr. Un copil în patru labe era gata să cadă în apă. Maică-sa se apropia de el în fugă. Picioarele mari şi vânjoase ale unui înotător se vedeau din apa nemişcată în care sărise cu capul în jos.

— Cred că modelul acesta nu l-ai putut termina numai în dimineaţa aceasta! zise Antoniu.

— Nu... căci am lucrat la el aproape toată noaptea. După cum vezi nu este decît schiţat. Vom avea nevoie de mai mulţi oameni care să fie aşezaţi pe marginea piscinei şi de cei care au sărit în apă. Vrei să completezi modelul acesta?

— Cred că mi-ar face multă plăcere, răspunse Antoniu.

— Poţi să mai adaugi şi alte amănunte. Să-l transpui pe o scândură mai mare ca să-i poţi da modelului amploare şi vei face un fundal, îţi aduci aminte de stânca albă din apropierea podului unde apa începe să se strângă într-o baltă? Ai putea să introduci stânca împreună cu podul şi salcâmii ce se găsesc în apropiere. În cazul acesta, toată lumea îşi va da seama unde este piscina pe care o reprezintă.

— M-am gândit şi eu că n-ar strica s-avem o astfel de piscină prin apropiere.

După o săptămână petrecută în casa lui Kaeso, Marcellus reuşea să-şi termine lucrul de fiecare zi imediat după amiază. Antoniu apărea în atrium şi începea să se plimbe nerăbdător prin faţa uşii deschise a bibliotecii. Kaeso constatase apropierea dintre el şi scribul său şi se simţise în parte mulţumit.

— Mi s-a spus că te ocupi de fiul meu şi-l ajuţi să se distreze, se adresă el lui Marcellus. Dacă-ţi vine greu, să ştii

că nu ai nici o obligaţie de soiul acesta. Ai destul de lucru în timpul cât eşti obligat să stai la masă şi să scrii.

Marcellus îi răspunse că-i face plăcere să-şi petreacă timpul împreună cu Antoniu, că băiatul are însuşiri artistice şi că ar trebui încurajat. Kaeso încercă să-şi bată joc de artă în cazul când este considerată drept o profesiune din care să trăieşti şi de aici urmă o discuţie.

— Nu cred că un bărbat vrednic ar fi în stare să-şi piardă vremea jucându-se cu noroiul, zise Kaeso cu dispreţ.

— Ca lutul, îl corectă Marcellus fără să se supere. Lutul de modelat. Intre lutul acesta şi noroi este tot atâta deosebire câtă ar fi între pepenii de Arpino şi pepenii obişnuiţi. Se întâmplă de multe ori ca un bărbat să dorească să creeze ceva frumos. Antoniu ar putea să devină un sculptor de valoare.

— Sculptor! ţipă Kaeso. Şi la ce poate folosi un sculptor?

Marcellus nu-i răspunse la această întrebare. Se mulţumi să zâmbească şi, după ce adună lucrurile de pe masă împreună cu hârtiile, le băgă într-un sertar. Zâmbetul acesta trezi curiozitatea lui Kaeso şi. când îi ceru să se explice, îi spuse că îndemânarea lui Antoniu se datoreşte, probabil, temperamentului înnăscut.

— Tu, Kaeso, ai reuşit să-ţi creezi o întreprindere prosperă. Fiul tău nu cred că va mai avea nevoie să aducă vreo îmbunătăţire acestei întreprinderi. Prin urmare, ar vrea să creeze şi el ceva. Ambiţia aceasta a moştenit-o de la tine. Dar constat" că eşti nemulţumit din cauză că-şi manifestă o dorinţă care iniţial a fost a părintelui său.

Kaeso zâmbi mulţumit şi aşteptă ca Marcellus să continue, aşa că-i făcu pe voie. Numeroşi sculptori au fost obligaţi să rabde de foame înainte de a ajunge cunoscuţi şi a putea câştiga ceva cu arta lor. Antoniu nu va fi obligat să rabde de foame. Tatăl său este un om bogat şi se va mândri cu priceperea fiului său. Numele lui Appius Kaeso este cunoscut în comerţ. Probabil tot aşa Antoniu Kaeso ar putea să ajungă celebru în domeniul său artistic.

— Cred că nu ai intenţia ca Antoniu să fie nemulţumit şi să ajungă un ratat când ai avea toate motivele să te

mândreşti cu el. Acordă-i puţină atenţie şi vei constata că ai un fiu iubitor şi entuziast, îl sfătui Marcellus.

— Băiatul acesta a fost întotdeauna nepăsător şi înfumurat, ca şi maică-sa, declară Kaeso şi se uită la el nemulţumit.

— Îngăduie-mi să fiu de altă părere, Antoniu este un tânăr extrem de bun, adăugă Marcellus. Dacă te interesează dragostea lui, nu va fi greu să o câştigi. De ce nu vrei să vii cu mine şi să vezi ce lucrează?

Murmurând că pe el nu-l interesează astfel de nimicuri, Kaeso îl însoţi totuşi până în camera lui Antoniu. Se opriră în faţa modelului şi nu ziseră nimic; Antoniu se aştepta să audă cuvintele batjocoritoare ale tatălui său.

Kaeso examina amănuntele scenei, îşi trecu palma peste bărbie, râse uşor şi clătină din cap. Antoniu, care urmărea pe tatăl său cu toată atenţia, rămase abătut.

— Este aşezat într-un loc care nu corespunde scopului. Primăvara, după topirea zăpezilor, vâltoarea apei coborâte din munte este atât de puternică, încât va săpa temelia zidurilor şi le va prăbuşi. Va trebui să-l construieşti undeva pe un teren mai ridicat, îl sfătui Kaeso.

Imediat după aceea Marcellus le spuse că are puţină treabă şi-i lăsă singuri în cameră. Traversă peristilul zâmbind mulţumit,şi, când cobori în grădină, Antonia îl întrebă ce s-a întâmplat. Se uită la el mirată când îi spuse că soţul şi fiul ei discută împreună construirea unei piscine şi alegerea unui loc care să fie cel mai potrivit în scopul acesta.

— Să merg şi eu la ei? întrebă ea.

— De astă dată va fi mai bine să-i laşi în pace, răspunse Marcellus.

Era mijlocul lui iulie, în fiecare zi după apusul soarelui, Marcellus cobora până la holda cea mai apropiată şi se aşeza în faţa porţii unde lucrătorii îşi primeau simbria. La început, când treceau pe lângă el, oamenii se mulţumeau să-i facă semne şi s& zâmbească. După aceea unii dintre ei începură să se oprească şi să s ea de vorbă cu el. Scribul acesta, îşi ziceau ei, are ceva neobişnuit, dar cu toate

acestea se simţeau cu toţi atraşi de el. Presimţeau că străinul acesta îi înţelege şi este de partea lor.

În primul rând se răspândise zvonul că se va construi o piscină pentru folosinţa lor. După ce se va termina recoltarea pepenilor, fiecare dintre ei va putea lucra la construirea acestei piscine dacă vor fi dispuşi să lucreze pentru interesul comun. Nimeni nu ştia deocamdată cât li se va plăti pentru această muncă, dar erau siguri că nu vor lucra de pomană. Presimţeau că realizarea acestui plan se datorează scribului. Cei mai îndrăzneţi încercară să-l întrebe, dar acestora le răspunse că el nu cunoaşte amănuntele, deoarece ideea a venit de la Kaeso, dar la momentul indicat vor fi informaţi în toate amănuntele.

Într-o după-amiază, după ce se adunaseră vreo douăzeci de oameni împrejurul lui, Marcellus începu să le vorbească despre un bărbat pe care l-a cunoscut la hotarele imperiului într-o ţară depărtată; omul acesta spunea lucruri foarte interesante celor care aveau de luptat în viaţă cu greutăţi şi "cu lipsuri; el era de părere că viaţa unui om nu urmăreşte să adune bunuri şi că multe nenorociri ar putea fi evitate dacă oamenii n-ar râvni la ceea ce nu este al lor. Dacă vrei să fii mulţumit va trebui ca mai întâi să faci pe alţii să se simtă mulţumiţi. Făcu o pauză şi, întâlnind ochii Metellei, rămase încântat vazând-o că ascultă cu atenţie şi că înţelege.

— Şi ce a făcut Isus acesta pentru ca ceilalţi oameni să se simtă mulţumiţi? întrebă moşneagul pe care-l cunoscuse în prima zi.

— De... omul acesta, le explică Marcellus, n-a fost un bărbat obişnuit, deoarece săvârşise multe vindecări ale celor suferinzi. Orbilor putea să le dea vedere; era de ajuns ca oamenii să pună mâna pe veşmintele lui pentru a se vindeca.

În după-amiaza aceea se făcuse întuneric înainte ca lucrătorii să se întoarcă acasă. Făcându-şi reproşuri din cauză că i-a ţinut de vorbă atât de târziu, Marcellus le spuse:

— Dacă vreţi să mai auziţi şi alte întâmplări din viaţa lui Isus, atunci va fi mai bine ca mâine seară, după ce veţi cina, să ne întâlnim în sat.

Astfel din ziua aceea Marcellus mergea în fiecare seară şi se aşeza pe colina acoperită de iarbă de la poala muntelui şi vorbea oamenilor din Arpino despre marile mulţimi de curioşi care urmaseră pe Isus; le povesti în toate amănuntele minunile săvârşite de el; cazul cu micul Iona şi piciorul său, despre măgăruşul pe care Iona îl dăruise prietenului său infirm. Le vorbi despre glasul lui Miriam şi despre războiul lui Tamar, pe care Isus îl reparase, şi pe urmă femeia aceasta săracă îi ţesuse o cămaşă.

Oamenii ascultau fără să se mişte, aproape fără să respire, şi întunericul se închega împrejurul lor. Toţi locuitorii din Arpino aşteptau aceste întâlniri de fiecare seară cu nerăbdare şi a doua zi în timpul lucrului discutau între ei faptele pe care le aflaseră. Venea până şi Ibiscus să asculte, într-o seară Antonia apăru ţinând de mână pe Antoniu şi se aşeză mai la o parte, ca să asculte povestea cu cei cinci mii de oameni care fuseseră hrăniţi din merindea pe care un băieţaş o adusese cu el într-un coşuleţ. Întâmplarea aceasta li se păru neobişnuită şi unii dintre oameni zâmbiră, iar alţii îşi ştergeau lacrimile. Urmă apoi furtuna aceea pe care Isus o liniştise datorită vorbelor sale blânde.

— Am auzit că povesteşti oamenilor întâmplări neobişnuite, zise Kaeso ziua următoare.

— Le-am vorbit despre un ma re învăţător şi despre faptele pe care le-a săvârşit pentru uşurarea suferinţelor poporului său din Palestina.

— Ce fel de fapte? întrebă Kaeso, iar după ce Marcellus îi vorbi despre câteva dintre minunile săvârşite de el întrebă: Acest Isus nu se ocupă decât de oamenii săraci?

— Nici vorbă de aşa ceva! declară Marcellus. El avea prieteni şi printre bogaţi şi era de multe ori poftit în casele lor. Probabil te va interesa să afli ce s-a întâmplat în casa unui vameş bogat cu numele Zaheu.

— A dăruit săracilor jumătate din averea lui, nu-i aşa? zise Kaeso după ce Marcellus termină cu povestirea acestei întâmplări. Nu-mi vine să cred că oamenii aceştia i-au fost recunoscători.

— Eu nu ştiu dacă i-au fost sau nu, răspunse Marcellus. Dar cred că singurul mijloc pentru a constata cum reacţionează poporul într-o astfel de împrejurare este să-ţi...

— Să-ţi împărţi averea cu ei, nu-i aşa? mumură Kaeso.

— Cred că n-ar strica să faci o mică încercare, şi aceasta n-ar costa prea mult, zise Marcellus. De pildă, să dai ordin lui Ibiscus ca începând de astăzi să plătească oamenilor patru sesterţi pentru ziua de lucru în loc să le dai-trei, până la sfârşitul sezonului pepenilor.

— Ca pe urmă să înceapă să se certe când simbria va fi din nou redusă la suma precedentă! ripostă Kaeso.

— E foarte probabil că aşa vor proceda. Poate propunerea aceasta nici nu merită să fie luată în consideraţie, căci ar contribui numai la instigarea lucrătorilor.

— Ibiscus îşi va închipui despre mine c-am înnebunit! zise Kaeso.

—Nu-şi va închipui dacă vei mări şi simbria lui. Ibiscus este un bărbat vrednic şi credincios. Dar nu este plătit aşa cum ar trebui.

— Ţi-a spus el vorbele acestea? întrebă Kaeso.

— Nu. Ibiscus nu se gândeşte să mi se adreseze mie pentru aşa ceva.

— El nu mi-a cerut niciodată să-i dau mai mult.

— Asta nu înseamnă câtuşi de puţin că primeşte atât cât ar merita.

— Probabil ai vrea şi tu o îmbunătăţire, zise Kaeso şi începu să râdă sarcastic.

— Ibiscus primeşte şase sesterţi pe zi. Dă-i zece şi eu voi fi mulţumit numai cu şaisprezece în loc de douăzeci cât mi-ai plătit până acum.

— Foarte bine, răspunse Kaeso. Constat că eşti un prost... dar dacă acesta este felul în care vezi tu situaţia...

— Cu o singură condiţie: ca Ibiscus să nu afle niciodată datorită cărui fapt i-a fost mărită simbria. Lasă-l în convingerea că îmbunătăţirea i-a venit de la tine şi vei vedea ce se întâmplă.

Kaeso se simţea mândru de piscina pe care o construise şi spunea că este foarte mulţumit de această idee care i-a trecut prin minte cu totul pe neaşteptate. Oamenii din sat nu puteau înţelege ce s-a întâmplat cu el, dar îşi închipuiau că probabil trecuse prin aceeaşi transformare prin care trecuseră ei înşişi. Kaeso mărturisi lui Marcellus că probabil astăzi nu se înregistrează atâtea pagube în pepeni zdrobiţi şi că lucrătorii îi manipulau cu tnai multă atenţie, datorită celor câţiva sesterţi cu care contribuise la mărirea simbriei lor. Marcellus nu spuse că a doua zi dimineaţa, după ce se hotărâse mărirea simbriei, a ţinut lucrătorilor o cuvântare în care le-a spus că drept apreciere a gestului făcut de stăpânul lor va trebui să se străduiască să lucreze mai cu tragere de inimă şi să fie mai credincioşi decât au fost înainte de asta faţă de stăpânul lor.

Strugurii începuseră să se coacă şi lui Kaeso îi făcea plăcere să se plimbe printre aracii viei. Din când în când lucrătorii cei mai în vârstă îndrăzneau să întoarcă ochii după el şi să zâmbească sfioşi, într-o după-amiază, coborând poteca la vale, îi auzi cântând. Când ajunse în faţa porţii, cântecul oamenilor încetă, întrebă pe Ibiscus care este motivul.

— Oamenii şi-au închipuit că nu vă va face plăcere să-i auziţi cântând.

— Spune-le să cjinte! Spune-le să cânte! ţipă Kaeso nemulţumit. Ce-i determină să-şi închipuie că mie nu-mi face plăcere să-i aud cântând?

Ibiscus era proaspăt bărbierit şi părea foarte mândru. Ieri soţia lui Kaeso fusese la el acasă pentru a arăta nevestei lui un model de scoarţă şi o întrebase cu ce şi-a vopsit lâna şalului pe care-l purtase seara precedentă. Pe înserate, când Marcellus declară c-ar vrea să facă o plimbare până în vii, Antoniu îl întrebă dacă-l poate însoţi şi

el. După ce ajunseră la poartă, Marcellus luă în mână două coşuri şi pe unul îl întinse lui Antoniu.

— Vrei să-mi faci o plăcere? întrebă el. Vino cu mine în vie şi să culegem câţiva struguri.

— De ce să culegem? întrebă Antoniu. Ce-şi vor închipui lucrătorii despre noi?

— Despre noi nu-şi vor închipui nimic rău, răspunse Marcellus, dar îşi vor închipui despre ei înşişi că sunt oameni vrednici şi lucrul pe care-l îndeplinesc îl vor aprecia mai mult decât până acum.

Puţin după aceea ajunseră în apropierea unei femei bătrâne care se opintea din greu să ridice coşul plin cu struguri şi să-l încarce într-o cotigă. Vizitiul sta proptit de roata cotigii şi se uita la ea cu braţele încrucişate pe piept, fără să se mişte.

— Dă-i o mână.de ajutor, Antoniu! zise Marcellus cu glasul liniştit.

Toţi cei din apropiere se opriră din lucru pentru a vedea ce se întâmplă. Elegantul fiu al lui Kaeso, despre care credeau că se uită la oamenii din Arpino ca la noroiul ce-l calcă sub tălpile picioarelor, ajuta unei lucrătoare să-şi ridice povara. Când Marcellus se depărta împreună cu Antoniu, pe urma lor se auzi un murmur de aprobare.

— Îţi mulţumesc, Antoniu, zise Marcellus cu glasul în şoaptă.

— Nu m-am supărat c-a trebuit să-i ajut, răspunse Antoniu, şi se aprinse la obraz văzând zâmbetele de aprobare ale lucrătorilor.

— Ai ajutat tuturor şi cred că şi ţie! răspunse Marcellus.

Pe la jumătatea lui august, când comenzile de fructe scăzură, aşa că aproape nu mai era nevoie de prezenţa unui scrib, Marcellus informă pe Kaeso că are intenţia să plece din nou la drum.

— Ce-ai zice să mai zăboveşti ca să ajuţi pe Antoniu la modelat? îi propuse Kaeso.

— L-am arătat aproape tot ce ştiu eu însumi, răspunse Marcellus.

— Acestea sunt copilării! declară Kaeso. Băiatul poate învăţa de la tine foarte multe lucruri. Afară de asta, am constatat că apropierea dintre voi a avut efecte binefăcătoare asupra lui. Antoniu a devenit cu totul altfel decât era înainte de asta. Ai reuşit să faci dintr-însul un om de caracter.

— Asta ţi-o datoreşte ţie, Kaeso, răspunse Marcellus amabil. Nu-ţi dai seama că băiatul acesta te admiră şi ascultă cu cea mai mare atenţie tot ce-i spui? Prin urmare, de aici înainte va fi datoria şi plăcerea ta să faci dintr-însul un bărbat demn.

— Vara viitoare te vei mai întoarce la Arpino? întrebă Kaeso pe un ton aproape rugător.

Marcellus îi mulţumi pentru vorbele acestea şi-i răspunse că deocamdată nu ştie în ce parte va fi vara viitoare. Stând pe scaun în faţa mesei, încercă să termine corespondenţa pe care o avea de făcut şi să facă ordine în sertarele cu hârtii. Kaeso se uită la el îngândurat.

— Când ai de gând să pleci? întrebă el.

— Mâine în zorii zilei. Vreau să ajung la Roma.

Kaeso ieşi împreună cu el în grădină, unde găsiră pe Antonia. De faţă cu ea pofti pe Marcellus să vină şi să mănânce împreună cu familia lui. Antonia se uită la el şi zâmbi în semn de încuviinţare.

— Ştii că ne părăseşte, adăugă Kaeso. Antoniu unde este? Aş vrea să-i spun şi lui, zise şi se îndreptă spre casă.

— Nu eşti mulţumit în casa noastră, Marcellus? întrebă Antonia după câteva clipe de tăcere. Nu ţi-am împlinit toate dorinţele?

— Ba da şi tocmai de aceea vreau să plec. Femeia dădu din cap şi zâmbi îngândurată.

— Marcellus, îţi mai aduci aminte despre întâmplarea pe care o cred cei din Cana când Isus a prefăcut apa în vin?

— Cred că ţi-a venit greu să crezi această întâmplare, zise el.

— Nu! murmură femeia. Întâmplarea aceasta nu-mi vine greu s-o cred. Ea nu reprezintă un mister cu nimic mai

mare decât preschimbările pe care prezenţa ta le-a săvârşit aici în Arpino.

Pe înserate, conform obiceiului de până acum, oamenii se adunară pe vârful colinei şi aşteptară să sosească Marcellus ca să le spună o întâmplare pe care încă n-o auziseră. Când sosi. constată că Kaeso. Antonia şi Antoniu erau şi ei cu el. După ce se aşeză în iarbă, unde oamenii lăsaseră un loc liber anume pentru el, întârzie vreme îndelungată înainte de a începe să vorbească.

— Aţi fost cu toţii foarte amabili faţă de mine şi Îmi voi aduce aminte de voi oriunde mă voi duce de aici înainte.

Un murmur de părere de rău, întocmai ca un suspin, înfiora pe cei de faţă.

— V-am spus o mulţime de întâmplări din viaţa omului aceluia din Galileea, care era prietenul celor săraci şi nenorociţi, în seara aceasta vă voi spune încă o întâmplare, poate cea mai stranie dintre toate. Acesta va fi darul meu de despărţire pentru voi.

Fu o poveste tristă despre un bărbat pe care nimeni nu l-a înţeles şi de care până la urmă chiar şi prietenii săi înspăimântaţi s-au lepădat; o întâmplare tragică despre o judecată nedreaptă şi o osândire iară nici o vină. Le-o povesti cu glasul atât de impresionant, încât majoritatea ascultărilor erau cu ochii plini de lacrimi.

— Totuşi întâmplarea aceasta nu are nimic neobişnuit, continuă el cu glasul schimbat, deoarece înţelepţii n-au fost înţeleşi niciodată, ci au fost persecutaţi şi mulţi dintre ei osândiţi la moarte, cum s-a întâmplat cu Isus. Dar Isus a înviat din morţi!

— Ce? Nu se poate! exclamă un moşneag mic de statură şi cu glasul sugrumat de emoţie. Ceilalţi încercară să-l liniştească şi aşteptară ca Marcellus să continue.

Se tăcu tăcere adâncă şi întâmplarea aceasta neobişnuită continuă să se desfăşoare. Isus era şi astăzi viu în această lume şi va rămâne între oameni până când buna învoire între neamurile pământului şi în toate părţile se va putea statornici.

— Nu este nevoie să-l jeliţi, adăugă Marcellus. El nu are nevoie de mila noastră. Dacă vreţi să faceţi ceva în interesul lui, ajutaţi-vă unul pe altul, că nimeni nu ştie ziua şi ceasul când se va arăta vouă.

— Acum unde se găseşte? întrebă moşneagul cu glasul ascuţit.

— Nimeni nu ştie unde este, răspunse Marcellus. Ar putea să apară în orice parte şi în orice vreme. Va trebui să ne străduim ca de aici înainte să nu săvârşim fapte care pe el l-ar putea întrista dacă s-ar întâmpla să vină pe neaşteptate şi tocmai atunci când noi nici. nu ne-am gândit la el. Vreţi să vă aduceţi aminte de vorbele acestea?

Se lăsase înserarea şi iarba era umedă de rouă. Sosise vremea ca oamenii să se întoarcă la vetre. Marcellus scoase din sânul tunicii un sul de pergament care părea mult întrebuinţat şi-l desfăşură în lumina tulbure.

— Într-un rând, pe vârful unui munte, împrejurul lui s-a adunat un mare număr de galileeni, aşa că Isus le-a vorbit despre ceea ce el numea „viaţa fericită". Prietenul meu Justus şi-a adus aminte de vorbele lui şi mi le-a spus şi mie, iar eu mi le-am însemnat, aşa că vi le voi citi şi vouă şi după aceea ne vom despărţi.

Oamenii îşi plecară trupurile ca să poată auzi mai bine; numai Metella rămase nemişcată, cu braţele petrecute împrejurul genunchilor şi cu fruntea plecată. Pe deasupra lor se aşternu o linişte adâncă în clipa când Marcellus începu să citească:

„Fericiţi sunt cei săraci cu duhul, căci a acelora este împărăţia lui Dumnezeu; fericiţi sunt cei mâhniţi, căci aceia se vor mângâia; fericiţi sunt cei care flămânzesc şi însetoşează de dreptate, căci aceia se vor sătura; fericiţi sunt cei umili şi asupriţi, căci aceia vor moşteni pământul; fericiţi sunt cei miloşi, căci acelora multe se vor ierta; fericiţi sunt cei curaţi cu inima, căci aceia vor vedea pe Dumnezeu; fericiţi sunt iubitorii de pace, căci aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema; fericiţi veţi fi când vă vor prigoni pe voi pentru dreptate şi vă vor huli şi vor spune tot cuvântul rău împotriva voastră, mărturisind pentru mine.

Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, căci multă este răsplata voastră în ceruri."

Marcellus se trezi înainte de revărsatul zorilor şi părăsi viia fără să trezească pe nimeni, afară de Metella, care apăru dintre tufele din apropierea porţii unde-i aşteptase să-şi ia rămas bun de la el. Fata se pregăti să plece, când el o apucă de amândouă mâinile bătucite de muncă şi-i spuse cu glasul înduioşat:

— Metella, constat că eşti o prietenă credincioasă. Îmi voi aduce întotdeauna aminte de tine.

— r Te rog, Marcellus, îngână fata înecată de suspine, ai grijă să nu ţi se întâmple ceva. Apoi, desprinzându-şi mâinile dintre-ale lui, se depărta de el şi dispăru în întuneric.

Simţi o stranie senzaţie de mulţumire şi uşurare când apucă în lungul drumului ce cobora la vale pe sub coasta muntelui, şi în zare zvâcni prima fluturare de lumină care aprinse marginea cerului, dându-i o culoare trandafirie. Aseară, după ce se despărţise de familia lui Kaeso care încercase să-l facă să mai întârzie, se dusese la culcare tulburat. Aici în Arpino se simţise fericit. Presimţea că în satul acesta avusese de îndeplinit o misiune şi pentru îndeplinirea acesteia a fost trimis, în timpul din urmă, ceva îl determinase să înţeleagă că această misiune a fost terminată şi că de aici înainte va trebui să plece spre Roma. Toată noaptea stăruinţele lui Antoniu continuară să-i tremure în auz şi se întrebase: „Ce caut eu acum la Roma?"

În dimineaţa aceasta însă nu mai simţea nici un fel de nelinişte. Nu ştia ce-l determină să se îndrepte spre Roma, dar era convins că scopul îi va fi relevat înainte de a sosi la destinaţie. Nu înţelegea nici astăzi ce l-a determinat ca În momentul când valurile se închiseseră peste el în golful Capua să se îndrepte spre Arpino şi nici motivul pentru care, oprindu-se în mijlocul holdelor de pepeni ale lui Kaeso, primise să intre în slujba lui. Îi făcea aceaşi impresie ca şi când o mână nevăzută i-ar fi condus paşii.

Spre amiază, drumul ce cobora de pe coasta munţilor făcu o cotitură şi, ieşind într-o vale, păru c-a devenit mai

larg. Din toate părţile se vedeau cotigi încărcate ieşind în drumul mare şi apucând înainte în lungul văii rodnice. Era cald şi aerul încărcat dd praf. Cei care duceau caravanele de măgăruşi ţipau şi înjurau, cerând să li se facă loc. La fiecare pas circulaţia devenea tot mai deasă şi oamenii tot mai nerăbdători să ajungă la Roma.

Părea că oraşul imperial şi-a întins braţele ca de polip în toate părţile pentru a-şi atrage victimele, care se simţeau strâmtorate în atmosfera aceasta încălzită şi se ruşinau de înfăţişarea lor rurală, aşa că se înjurau pentru a se preface că sunt în oraş. Fâcându-şi loc prin această îmbulzeală, Marcellus se întrebă: oare la Roma se vor găsi şi oameni care să fie dispuşi să asculte învăţăturile omului din Galileea?

Pe la apusul soarelui ajunse în satul-Alatri, unde singurul han era plin de larmă. În curte oamenii se frământau pe loc întocmai ca un roi de furnici, iar în han nu era nici atâta loc ca să poţi sta în picioare, îşi făcu loc printre ei şi întrebă pe unul care era în apropiere ce s-a întâmplat. Omul îi răspunse că de la Roma a sosit vestea despre moartea prinţului Gaius.

În momentul acesta, hangiul se urcă pe un scaun şi strigă celor dimprejurul său că toţi care nu doresc să fie serviţi cu ceva sunt rugaţi să părăsească sala hanului. Unii dintre ei cei mai prost îmbrăcaţi ieşiră nemulţumiţi. La o masă din mijlocul sălii erau aşezaţi trei negustori de lână din Roma, care încercau să-şi spele praful înghiţit în timpul drumului cu câteva ulcele de vin. Împrejurul lor se îngrămădiseră oamenii, curioşi să afle şi alte amănunte referitoare la această întâmplare tragică. Marcellus se apropie de ei şi se strădui să asculte ce vor spune.

Seara trecută se dusese la un banchet în palatul lui Quintus şi al soţiei sale Celia, nepoata lui Seianus. Banchetul se dăduse în cinstea tânărului Caligula. fiul lui Germanicus, care tocmai atunci se întorsese din Gallia. În timpul banchetului, prinţul Gaius s-a îmbolnăvit subit şi peste un ceas a murit.

Cei trei negustori de lână începură să vorbească tot mai slobozi pe măsură ce goleau ulcelele, ca şi când ar fi participat şi ei la acest tragic banchet. Se vedea destul de limpede că sunt informaţi despre intrigile curţii, ceea ce la Roma este foarte uşor dacă încerci să te împrieteneşti cu slujitorii.

Nu încape nici o îndoială, spunea unul dintre negustori, că prinţul a fost otrăvit, înainte de a merge la banchet fusese sănătos ca piatra. Boala fusese fulgerătoare şi fatală. Bănuielile n-au fost încă formulate. Tribunul Tullus, care în aceeaşi după-amiază se căsătorise cu fiica senatorului Gallio - sora tribunului Marcellus, care acum câteva săptămâni a căzut de pe bordul bărcii imperiale Augusta şi s-a înecat în mare - avusese un schimb de cuvinte violente cu prinţul, dar amândoi erau atât de ameţiţi încât nimeni nu dăduse nici o importanţă certei dintre ei.

În timpul banchetului, bătrânul Seianus fusese aşezat la masă în faţa prinţului, dar se ştia că el nu poate suferi pe Gaius. Toată lumea era de acord că dacă Seianus ar fi urmărit să asasineze pe prinţ s-ar fi oferit să facă un astfel de gest în timpul banchetului.

— Cum se poate ca Quintus să locuiască într-un palat şi să dea banchete de felul acestuia? întrebă hangiul, care voia să dovedească celor prezenţi că mai mult sau mai puţin cunoaşte şi el ceva din secretele patricienilor. Bătrânul Tuscus, tatăl său, nu este un om bogat. Cum de Quintus a reuşit să facă avere? El n- condus încă nici o expediţie.

Cei trei negustori se uitară unul la altul şi ridicară din umeri cu indiferenţă.

— Quintus şi prinţul au fost prieteni foarte buni, răspunse cel mai gras dintre negustori.

— Vrei să spui că prinţul şi soţia lui Quintus au fost prieteni foarte buni, interveni cel care avea podoabe de argint pe banda legată împrejurul frunţii şi începu să râdă.

— Aha... am înţeles! se dumeri hangiul. Va să zică aşa s-a întâmplat.

— Ia-o domol, deşteptule! interveni cel mai în vârstă dintre negustori. Quintus n-a fost la banchet, deoarece în ultimul moment a trebuit să plece la Capri.

— Prin urmare, cine a putut să-l otrăvească? stărui hangiul

— Aceasta este întrebarea ce preocupă pe toată lumea, răspunse cel gras şi ridică cupa goală. Umple-mi cupa aceasta şi nu pune întrebări prea multe, îşi plimbă ochii pe deasupra oamenilor dimprejurul lor şi, când văzu pe Marcellus, păru că tresare, apoi adăugă: Mi se pare că toţi am început să vorbim mai mult decât ar trebui, murmură el.

Marcellus urmă pe hangiu şi ceru să-i pregătească o baie şi să-i dea o cameră în care să-şi petreacă noaptea. Un slujitor îl conduse într-o încăpere mică şi întunecoasă, aşa că începu să se dezbrace. Prin urmare, de aici înainte Diana nu va mai avea pricină să se teamă de persecuţiile lui Gaius. Datorită gândului acestuia, respiră mult mai uşurat. Cine va stăpâni Roma de aici înainte? Probabil împăratul va numi pe zgârcitul de Seianus în calitate de regent.

Prin urmare, Gaius a fost-otrăvit. Nu este exclus să-l fi otrăvit Cei ia. Probabil Gaius şi-a bătut joc de ea, căci el nu era predestinat să fie credincios unei femei vreme mai îndelungată. Dar nici Celia n-ar fi îndrăznit să facă un astfel de gest. Era mult mai probabil că Quintus a plecat de acasă anume şi a dat această însărcinare unui slujitor, iar plecarea lui la Capri n-a fost altceva decât un fel de pretext. Pe slujitorul acesta Quintus îl va face să dispară fără nici o greutate. Marcellus se întrebă: oare Quintus a avut ocazia să se întâlnească la Capri cu Demetrius? în cazul când s-a întâlnit, Demetrius va şti ce trebuie sa facă pentru a se păzi.

Lucia... s-a căsătorit şi ea. Foarte bine. Ea fusese îndrăgostită de Tullus. Foarte probabil că Lucia a spus lui Tullus despre încercările lui Gaius de a-i face curte pe vremea când era încă abia fetiţă, în cazul când i-a spus, şi Tullus a fost destul de beat pentru a comite o faptă îndrăzneaţă, dar nu se poate; un om ca TuVius nu poate să

se îmbete atât de cumplit încât să poată săvârşi o astfel de faptă. El ar fi întrebuinţat pumnalul.

Marcellus îşi concentra toate gândurile asupra Celiei, mcercând să-şi aducă aminte de toate amănuntele ce le aflase despre ea; nelinişstea şi privirile rătăcite ale acestei femei o făceau să pară mult mai în vârstă decât era în realitate; zâmbetul ei enigmatic părea un zâmbet de femeie în vârstă, deşi formele trupului ei zvelt dovedeau că este abia o adolescentă. Da... era foarte probabil că otrava a fost pusă de Celia! Era fire ascunsă şi răzbunătoare, ca şi bunicul ei, Seianus.

În sfârşit, abstracţie făcând de motivul care pricinuise indigestia prinţului, această primejdioasă reptilă era acum moartă. Fapta aceasta reprezenta un motiv de mulţumire pentru toată lumea. Probabil Roma va avea parte de un guvern mai bun. Ar fi fost imposibil ca imperiul să aibă un stăpânitor mai ticălos decât fusese Gaius Drusus Agrippa.

CAPITOLUL XXIII

Când curierii trimişi călare la Capri aduseră ştirea despre moartea lui Gaius, împăratul, după cât spunea bătrâna lulia, se simţea prea rău pentru a putea primi o ştire atât de tragică. Afirmaţia aceasta, după cum bine ştia şi împărăteasa, era neîntemeiată; fiul ei nu inspira lui Tiberiu decât profundă scârbă, aşa că ştirea despre moartea lui n-ar fi putut să-i facă nici un rău, doar cel mult să-l mai învioreze pentru câtva timp.

Dar admiţând că moartea tragică a prinţului regent reprezenta o calamitate ce nu poate fi adusă la cunoştinţa împăratului care era grav bolnav, toată lumea fu de acord că lulia are dreptul să poruncească celor din anturajul curţii să nu pomenească împăratului nimic, deşi toţi ştiau că împărăteasa nu avusese până acum obiceiul să dovedească atâta solicitudine faţă de starea în care se găsea soţul ei.

Faţă de centurionul ostenit care adusese ştirea tragică se purtă cu mai puţină solicitudine, deoarece îi dădu imediat o scrisoare şi-i porunci să se întoarcă fără întârziere la Roma. Centurionul, nemulţumit că este expediat din insulă fără să i se acorde un răgaz de câteva ceasuri pentru odihnă şi o cupă de vin, nu se sfii să arate scrisoarea aceasta vechiului său prieten Nevius, căpetenia sclavilor palatului, care-l însoţi până la debarcader împreună cu cei care veniseră cu el. Scrisoarea era adresată lui Caligula.

— Pentru Cizmuliţă, murmură centurionul cu dispreţ.

— Pentru imbecilul acesta! se dumiri căpetenia sclavilor, care avusese ocazia să cunoască pe fiul lui Germanicus de pe vremea când avusese zece ani.

Bătrâna Iulia, căreia destinul îi rezervase mereu evenimente neașteptate, era nerăbdătoare să vadă pe nepotul ei tocmai în situația aceasta critică. Această nerăbdare nu și-o manifestase în seara zilei din ajun, când Quintus apăruse pe neașteptate la Capri și-i făcuse, cu tot tactul necesar, propunerea să invite imediat pe tânărul ei nepot la ea. Iulia începuse să râdă, aproape mulțumită de vorbele pe care i le spusese.

— Este un fel de ghimpe în ochii lui Gaius, ei? întrebă ea. Eu cred c-ar fi mai bine să lăsăm pe Gaius să-și suporte fără ajutorul nostru această nemulțumire vreme de o lună sau două de aici înainte.

— Prințul și-a închipuit că maiestatea-voastră va fi nerăbdătoare să vadă pe Cizmuliță și m-a însărcinat să vă spun că nu are intenția să-l rețină la Roma dacă maiestatea-voastră...

— Noi mai putem aștepta, adăugă Iulia și începu să râdă.

Dar astăzi situația se schimbase în întregime. Lui ia ținea foarte mult să vadă pe tânărul Cizmuliță. Ce noroc pentru el ca tocmai acum să fie la îndemână!

Suportându-și durerea cu curaj, cum se cuvenea să procedeze o patriciană și o împărătească, Iulia număra ceasurile; sta la fereastra din partea de miazănoapte a vilei și aștepta; era gata să-și piardă cumpătul când văzu un mare grup de senatori ale căror lectice se îndreptau spre vila Iovis și se uita cu ochii îmbătrâniți la barca neagră - barca ei proprie - cum se legăna pe apa golfului în fața debarcaderului din Puteoli.

În momentul când sosi tânărul Caligula, nimeni, afară de ambițioasa lui bunică, nu și-ar fi putut închipui că l-ar preocupa altceva decât cel mult o regență trecătoare, probabil sub conducerea lui Seianus, exact cum un copil ține capătul frâielor și-și închipuie că el este cel care mână caii. Probabil nici Iulia însăși nu prevăzuse felul neașteptat în care se vor desfășura evenimentele.

La vârsta de șaisprezece ani, Caligula era un tânăr uscat și șubred. Obrazul lui de culoare verde palid avea ceva de vulpe și tresărea mereu, făcând strâmbături caraghioase,

iar mâinile neliniştite se mişcau fără încetare şi se scărpina în toate părţile, exact ca o maimuţă. Cu toate acestea nu era prost, în fundul ochilor lui vii şi apropiaţi unul de altul, închipuirea lui inventa neostenită tot felul de apucături, menite să compenseze celelalte infirniităţi de care suferea.

Datorită infirmităţilor sale infantile, Germanicus stăruise să aibă copilul acesta în imediata lui apropiere, chiar atunci când se desfăşurau bătălii. Ofiţerii îl alintaseră şi-i făcuseră întotdeauna pe voie, până când deveni un temperament neruşinat şi crud. Farsele lui animalice fuseseră considerate ca pline de haz. Cineva dintre ei îi comandase o pereche de cizmuliţe ca cele ale ofiţerilor de stat-major şi se spunea că băiatul cel bolnav al lui Germanicus a fost văzut de multe ori trecând câte o legiune în revistă şi dând ordine cu glasul piţigăiat. Porecla lui fantastică de Caligula {Cizmuliţă) a rămas nedespărţită de el, aşa că nimeni nu-şi mai aducea aminte că poartă numele de Gaius, ca şi unchiul său. Dar, deşi în timpul cât fusese copil tot ce făcea era primit drept caraghioslâc, la vârsta de şaisprezece ani nu i se mai putea trece atât de uşor cu vederea când sărea în pieptul câte unui centurion şi-l lovea în obraz, însuşi Germanicus începuse să-şi dea seama că fiul său a devenit o adevărată pacoste, aşa că luase hotărârea să-i schimbe mediul în care trăieşte.

Prin urmare fu trimis la Roma la unchiul său Gaius, despre care se credea că va fi în stare să facă ceva în interesul lui. Ce-ar fi reuşit prinţul să facă din nepotul său a rămas acum o enigmă, pe care nimeni nu mai avea posibilitatea s-o dezlege. Se spunea că ofiţerii de stat-major ai lui Germanicus, aflân,d despre moartea lui Gaius, declaraseră că nici n-ar fi putut găsi un moment mai indicat pentru a-l expedia la Roma.

Caligula sosi la Capri târziu în timpul după-amiezii şi bătrâna lulia îl luă imediat în primire şi, după ce-l dăscăli în toate chipurile, se prezentă cu el la vila lovis şi intră în dormitorul plin de umbre al împăratului, împrejurul patului erau îngrămădiţi vreo zece senatori, care aşteptau ca împăratul să ia cunoştinţă de prezenţa lor.

Când Tiberiu se trezi din toropeala ce-l cuprinsese, constată că alături de patul său a îngenuncheat un copil care plângea de da inima din el. Iulia îi explică cu glasul chinuit de amărăciune că Gaius este mort şi că tânărul Caligula este deznădăjduit.

Bătrânul împărat încercă să-şi limpezească gândurile şi, întinzând mâna slăbită, îl mângâie pe creştetul capului.

— Fiul lui Germanicul? îngână el cu glasul stins.

Caligula dădu din cap şi mângâie mâna moşneagului fără să se oprească din plâns.

— Nu se găseşte nimic ce aş putea face pentru împărat? întrebă el cu glasul înecat de suspine.

— Ba da, nepoate, răspunse Tiberiu şi glasul lui părea aproape imperceptibil.

— Vrei să-i vorbeşti despre interesele imperiului? întrebă Iulia profund emoţionată.

Senatorii, care auzeau conversaţia desfăşurată între ei, se strânseră mai aproape de pat.

— Da, despre interesele imperiului, zise Tiberiu făcând un mare efort.

— Aţi auzit? întrebă Iulia cu glasul ţipător şi ridică trufaşă fruntea, uitându-se la senatorii din apropierea patului: Caligula va deveni împăratul nostru! Nu-i aşa, maiestate?

— Da! răspunse Tiberiu în şoaptă.

Era noaptea târziu, împăratul trăgea să moară, în câteva rânduri îşi ziseră că nu se va mai trezi. De astă dată însă nu mai încăpea nici o îndoială că ceasul era foarte aproape.

Medicii palatului făcuseră toate încercările posibile şi acum ţineau pe rând în mână pulsul moşneagului. Preoţii, care-şi pierduseră toată ziua aşteptând în atrium, fură admişi în camera împăratului pentru a îndeplini un ritual obişnuit. Senatorii, care după neaşteptatul eveniment întâmplat la apusul soarelui fuseseră invitaţi să se retragă, fură admişi din nou să, intre, căci acum nu exista nici o primejde ca bătrânul împărat să mai poată spune ceva. Se simţeau încă năuciţi de lovitura de măciucă ce o primiseră şi fiecare dintre ei se întreba cum vor îndrăzni să informeze Senatul că fiul zăpăcit al lui Germanicus va urma pe Tiberiu

la tron. În orice caz, Senatul, dacă va avea curajul necesar, ar fi putut să anuleze hotărârea lui Tiberiu, dar era foarte puţin probabil că patres conscripti vor îndrăzni să jignească pe Germanicus şi armata. De aici înainte viitorul lor împărat, de bine de rău, va fi tânărul Cizmuliţă.

Diana Gallus nu,mai văzuse pe împărat de două săptămâni. Bătrâna lulia dădu ordine să nu fie admisă în dormitorul bătrânului Tiberiu, în fiecare dimineaţă şi în fiecare seară apăruse în faţa intrării apartamentului imperial, dar i se răspunsese că împăratul se simte prea slăbit şi prea bolnav pentru a putea primi pe cineva.

Puţin după sosirea lui Demetrius în insula Capri i se dădu însărcinarea de a fi paznicul Dianei. Amănuntul straniu era faptul că acest ordin fusese dat de însuşi Tiberiu, care probabil presimţise că nu va putea să se mai îngrijească de ea multă vreme şi-şi zisese că îndrăzneţul sclav al lui Marcellus va putea s-o apere împotriva oricărei primejdii.

Pe măsură ce împăratul se simţea tot mai slăbit şi influenţa luliei în întreaga insulă creştea, Demetrius începuse să devină tot mai neliniştit din pricina Dianei, deşi se ferise să-i dea să înţeleagă ce gânduri îl frământau pe el. Începu să-şi facă planul unei posibilităţi de evadare în cazul când nesiguranţa va continua să.se accentueze.

După plecarea forţată a lui Marcellus din insulă, Diana începu să se simtă neliniştită, speriată şi abătută, în insulă-nu există nimeni în care ar fi putut să aibă încredere. Majoritatea zilei şi-o petrecea în pergola, citind şi lucrând fără nici o plăcere. Uneori aducea şi câte o cameristă cu care să poată sta de vorbă. Altă dată venea singură, urmată de Demetrius de la mică distanţă ca s-o poată auzi dacă-l va striga. Admiraţia ei faţă de sclavul acesta grec fusese întotdeauna adâncă şi sinceră. Acum însă începu să se gândească la el ca la un prieten apropiat în care poate să aibă încredere.

În ziua când la Capri fu adusă ştirea că Marcellus s-a înecat Demetrius înţelese numaidecât că ştirea aceasta nu este întemeiată şi explică Dianei motivele încrederii lui. Marcellus n-avea nici un motiv să se sinucidă. El şi-a dat

seama că are o obligaţie nouă şi foarte serioasă, de la care nu se putea sustrage. Afirmatia că Marcellus s-ar fi înecat în momentul când Augusta se găsea în faţa farului din Capua şi la cel mult o milă depărtare de ţărm făcu pe Demetrius să râdă, deoarece era convins că stăpânul său profitase de ocazie pentru a evada. Diana acceptă şi ea acest argument, dar Demetrius fu obligat să-i repete vorbele acestea de încurajare de fiecare dată când o vedea chinuită de singurătate.

Pe măsură ce treceau zilele, conversaţia dintre ei devenea tot mai puţin ceremonioasă. Demetrius se aşeza ceva mai la o parte pe treptele pergolei şi răspundea la întrebările ce i le punea Diana despre felul lor de viaţă din Atena, despre casa Eupolis, despre Teodosia şi despre evadarea lui după incidentul cu Quintus, pe care Diana îl dispreţuia din tot sufletul.

— De ce nu vrei să te întorci la Teodosia după ce vei fi din nou Siber? îl întrebă ea într-o zi. Probabil ea te aşteaptă. Ai mai primit veşti despre ea?

Da, aflase, căci îi trimisese o scrisoare şi Teodosia îi răspunsese, dar de atunci trecuse multă vreme. Nimeni nu putea ştii ce s-a întâmplat de atunci încoace. Dacă ar fi liber, fireşte - în cazul când Marcellus n-ar mai avea nevoie de prezenţa lui - s-ar întoarce în Atena.

Cu întrebările nerăbdătoare ale Dianei şi interminabilele poveşti despre dugheana lui Ben Iosif, cu poveştile despre Ştefan, despre consfătuirile misterioase ale galileenilor care vorbeau cu glasul în şoaptă despre teslarul care a înviat ca să trăiască în veci, după-amiezile treceau foarte repede.

Diana îl asculta cu. atenţie, stând plecată asupra broderiei sau împletind medalioanele de dantelă. Demetrius lucra şi el, căci din docuri adusese fuioare de cânepă pe care le împărţea în părţi egale şi din acestea răsucea sfori lungi şi subţiri împletite strâns. Sub duşumele, în partea dinspre mare, îşi ascunsese o mare rezervă de astfel de fuioare aşa că Diana făcea haz pe socoteala lui fără să înţeleagă ce urmăreşte.

— Te porţi exact ca o veveriţă, Demetrius, zise ea într-una din zile. Ce te determină să ascunzi lucrurile acestea dacă spui că n-au nici o valoare?

Într-una din zile se uită peste umărul lui şi văzu că sforile împletite şi subţiri le răsuceşte Împreună cu o bucată de lemn şi-l întrebă mirată.

— Constat c-ai început să faci o frânghie. La ce-ţi poate folosi? Şi urmărind frânghia până la celălalt capăt al pergolei constată că acolo este aşezat un colac destui de mare: Mi se pare că frânghia aceasta este ceva mai mult decât o simplă distracţie.

— Frânghia aceasta îmi dă de lucru şi timpul trece mai uşor, răspunse Demetrius. Tu ai broderia, eu am frânghia aceasta.

După ce-şi îndeplinea obligaţiile zilnice şi conducea pe Diana în apartamentul ei unde era în siguranţă, seara făcea lungi plimbări prin grădină. Santinelele se obişnuiseră cu aceste plimbări nocturne şi nu-i mai dădeau nici o atenţie. Trecea în lungul aleilor, unde se oprea de vorbă cu câte un legionar care n-avea pe nimeni prin apropiere, apoi cobora treptele scării lungi până la debarcader, unde sta de vorbă cu barcagiii, care începuseră şi ei să-l cunoască. Uneori pierdea câte un ceas sau două, ajutându-le la reparatul pânzelor sfâşiate, scărmăna capetele de odgoane şi astupa găurile de pe fundul bărcilor cu cârlţi şi smoală topită. Uneori, când stăruia ca Diana să comande mai multă mâncare decât i-ar fi trebuit, cobora la debarcader şi ducea oamenilor câte ceva.

— Mi se pare că ţii foarte mult la barcagiii aceia, îi spunea Diana, iar Demetrius îi răspundea că oamenii aceştia n-au ocazie să se bucure de o mâncare mai bună şi că lui îi place felul lor de a se purta.

În fiecare seară când părăsea docurile, aducea cu el câte un caier de fuior, cât putea ascunde sub tunică. Pe nimeni nu-l interesa ce face. Toţi îl simpatizau şi-i dădeau voie să facă ce pofteşte. Uneori, când găsea câte o luntrită liberă, punea mâna pe vâsle şi se plimba vreme de un ceas împrejurul stâncilor care împresurau insula, spunându-le că

simte nevoie să facă mişcare. Barcagiii nepăsători îşi ziceau că trebuie să fie puţin sărit, dar îl lăsau să facă ce vrea.

În fiecare dimineaţă, o barcă trecea golful şi se oprea la Puteoli, unde veneau negustorii de fructe şi măcelarii ca să aducă proviziile zilnice de care se simţea nevoie în insulă, într-o seară când sosi în docuri constată că este aşteptat cu nerăbdare, în timpul dimineţii sosise un mare transport de pepeni din Arpino, şi unul dintre pepenii aceştia - cui i-ar fi trecut aşa ceva prin minte - îi fusese trimis lui în mod special. I-l dăduseră imediat şi oamenii se adunară împrejurul lui ca să-l vadă când va deschide cutioara de lemn în care era pepenele.

— Cunoşti-pe cineva din Arpino? întrebă unul dintre barcagii.

— Fără îndoială în Arpino trebuie să aibă o drăguţă, răspunse cineva şi începură să râdă mulţumiţi.

Lui Demetrius nici prin gând nu i-ar fi putut trece că există cineva în Arpino sau în altă parte care ar putea să-i trimită un pepene, îl învârti încet în mâini şi-l examina. Pe o parte a pepenelui se vedea o zgârietură proaspătă, făcută cu vârful cuţitului.

— Te pomeneşti că acesta este numele celui care ţi l-a trimis? întrebă un barcagiu şi toţi se îngrămădiră împrejurul lui pentru a contribui cu puţin miros de usturoi la complicarea acestui mister.

— Probabil aici nu este vorba decât de o glumă, murmură un bătrân barcagiu. Unul dintre barcagiii aceia din Umbria a vrut să-şi bată joc de tine, zise el şi se depărta.

Demetrius începu să râdă şi declară că nu le rămâne dator, dar abia era în stare să-şi mai stăpânească emoţia. Pepenele acesta nu reprezenta gluma făcută de un barcagiu. Zgârietura reprezenta imaginea primitivă şi stângace a unui peşte! Asta înseamnă că Marcellus este undeva la o grădinărie.

Dimineaţa următoare, când se aşezară ca să stea de vorbă în pergola, Demetrius întrebă pe Diana dacă a auzit vreodată vorbindu-se despre pepenii din Arpino şi fata îi

răspunse că în Roma sunt foarte căutaţi şi se găsesc numai la negustorii mai mari.

— Aseară, când a sosit barca cu proviziile, vâslaşii mi-au dat un pepene care fusese special trimis pentru mine, zise el şi ridicându-se în picioare îi întinse pepenele. Diana se uită la el curioasă.

— Foarte ciudat! exclamă fata. Cunoşti pe cineva în satul acela? Ce înseamnă zgârietura aceasta? Pare că este un peşte. O fi având vreo semnificaţie?

— Când creştinii din Iudeea şi Galileea, răspunse Demetrius aşezându-se din nou pe treptele pergolei, voiau să-şi dea de ştire unul altuia unde se găsesc sau în ce parte au apucat, trăgeau contururile rudimentare ale unui peşte în colbul drumului, pe uri perete de stâncă de la o răscruce sau pe porţile de la intrare. Când se întâmpla ca doi străini să se întâlnească la o masă într-un han pentru a se recunoaşte dacă sunt creştini, trăgeau cu degetul pe tăblie contururile unui peşte.

— Şi de ce ale unui peşte? întrebă Diana.

— Numele grecesc al peştelui se compune din iniţialele următoarelor cuvinte: Isus Cristos Fiul lui Dumnezeu Mântuitorul.

— Foarte interesant, admise Diana. Dar crezi că în Arpino ar putea să existe creştini?

Demetrius se uită în ochii ei şi zâmbi enigmatic.

— În orice caz, în Arpino trebuie să fie cel puţin un creştin şi cred că amândoi ştim cine este acesta.

— Marcellus! exclamă Diana şi i se tăie respiraţia.

În după-amiaza aceasta, toată insula era în fierbere datorită sosirii neaşteptate a lui Caligula. Demetrius îl văzuse din fugă, umblând cu paşi mărunţi alături de împărătească şi intrând în vila Iovis. Peste un ceas toată insula se cutremura de ştirea că tânărul acesta va primi foarte curând coroana imperială. În acelaşi timp se auzi că bătrânul Tiberiu a căzut într-o letargie adâncă, din care probabil nu se va mai trezi niciodată ca să poată afla ce se întâmplă.

Acum, când împăratul aproape nu mai exista şi nepotul împărătesei era ca şi pe tron, însemna că lulia îşi putea permite orice ticăloşie sugerată de josnicia caracterului ei. Ar fi fost în stare chiar să silească pe Diana să asculte de stăruinţele nepotului ei şi să-i acorde toate libertăţile.

Imediat ce se lăsă înserarea, temerile lui Demetrius fură confirmate, căcr Diana fu invitată la o masă intimă în vila ei şi de faţă cu strălucitul ei nepot. Deşi bătrânul Tiberiu îşi trăia ultimele clipe, Caligula trebuia să se distreze, fără să mai ţină socoteală de el.

Presimţind că această invitaţie este un fel de ordin, Diana fu obligată s-o primească şi astfel Demetrius o însoţi la vila Dionysos şi aşteptă vreme de doiiă ceasuri, plimbându-se pe mozaicul peristilului, ca să reapară. Când o văzu în lumina lunii înţelese numaidecât că s-a întâmplat ceva. Îi spuse indignată că în timpul mesei Caligula s-a purtat faţă de ea cu atâta neruşinare, încât însăşi lulia a fost obligată să-l admonesteze.

— Asta le pune capac la toate! declară Demetrius categoric. Nu se poate să mai întârzii aici în insulă! Voi încerca să te scap chiar în timpul acestei nopţi.

— Demetrius, va fi imposibil! protestă ea.

— Vom vedea! Cred că ne expunem primejdiei, dar face să încercăm!

Din câteva cuvinte îi spuse ce va avea de făcut:

— Crezi că nu-ţi va fi teamă? întrebă el şi încercă s-o privească în luminile ochilor.

— Da! admise fata. Sigur că-mi va fi teamă. Nu înţeleg cum voi putea reuşi! Dar în orice caz voi încerca! Prefer să mă înnec decât să-i mai văd pe imbecilul acesta vâscos că pune mâinile pe mine.

— În cazul acesta, la un ceas înainte de miezul nopţii te vei furişa din vila lovis şî te vei îndrepta singură spre pergola!

Lăsând pe Diana în faţa uşii apartamentului ei, Demetrius plecă să-şi facă,obişnuita plimbare nocturnă, îndreptându-se mai întâi spre pergola, unde scoase colacul de frânghie de sub duşumele şi, după ce legă un capăt de

tulpina unui pin mai tânăr, îi dădu drumul peste marginea prăpastiei, de stâncă ce cobora aproape vertical în mare. Câteva clipe se opri şi se uită la apa care se vedea departe în adânc şi-şi simţi inima tremurând de spaimă gândindu-se la senzaţia Dianei în momentul când va trebui să înfrunte această adâncime. Fără îndoială, va avea nevoie de mult curaj. El însuşi ar fi preferat să nu fie obligat să facă o astfel de încercare.

De aici se întoarse repede în camera sa, unde scoase desaga în care băgase hainele de care avea nevoie Diana; o tunică grosolană de pietrar, o cămaşă şi o căciulă de lână împletită, dintre acelea care poartă barcagiii, şi sandale grele.

La fiecare pas era oprit de santinelele curioase care voiau să se informeze despre evenimentul întâmplat în timpul zilei; dar, deşi era foarte grăbit, trbuia să stea cu ei de vorbă pentru a nu le atrage bănuielile. Când ajunse la chei se urcă în cea mai bună barcă liberă, prinse vâslele în belciuge şi, după ce făcu semn barcagiilor, începu să se depărteze încet sub bătaia luminii de lună. Imediat ce dispăru din vederea oamenilor începu să vâslească mai cu nădejde. Drumul până în partea de răsărit a "insulei fu lung şi greu. După ce ieşi în larg valurile deveniră mai puternice şi vântul îl încinse din toate părţile.

Demetrius îşi simţea inima zvâcnind speriată nu numai din cauza vâslitului acestuia în timp de noapte, dar şi de teamă că Diana ar putea să fie oprită de cineva în drum. În alte împrejurări ar fi fost aproape imposibil să ajungă până la pergola atât de târziu noaptea fără să fie oprită. Dar în noaptea aceasta aici la Capri nimic nu putea să fie obişnuit, împăratul trăgea să moară, aşa că atitudinea nimănui nu putea să mai fie suspectă. Oamenii alergau în toate părţile şi n-aveau vreme să se gândească la ce fac alţii. Probabil Diana nu va întâmpina nici o greutate ca să vină la ora hotărâtă; dar, chiar dacă ar fi reuşit să vină, mai rămânea totuşi marea primejdie la care se va expune în timpul cât va coborî cu ajutorul frânghiei.

După un drum greu care părea că nu se mai termină, la lumina lunii reuşi să identifice stânca pe marginea căreia se vedeau grinzile pergolei. Apropiindu-se cu luntrită de picioarele stâncii, ridică fruntea în sus. Luntrită juca pe valurile frământate de flux şi numai cu mare greutate reuşea s-o ţină în loc. Minutele treceau încete şi el cerceta colţul de stâncă, ridicat la cel puţin o sută cincizeci de picioare deasupra apei.

Cu totul pe neaşteptate inima îi zvâcni o dată furioasă. Pe marginea stâncii la o mică depărtare se vedea o pată cenuşie lunecând în jos. Diana părea foarte mică şi nesigură. Demetrius îşi zise c-ar fi bine să-şi dea drumul mult mai încet, mai ales c-o prevenise chiar de la început, îşi va juli pielea de pe palme şi nu se va mai putea ţine. Când ajunse cam la jumătatea distanţei, constată că lunecă repede în jos, apoi coborârea se domoli din nou, căci probabil îşi înfăşurase frânghia împrejurul picioarelor.

Demetrius rămase înmărmurit când constată că, în loc să coboare, Diana începuse acum să urce în susul stâncii. Ridică privirea şi făcu ochii mari. Doi oameni trăgeau frânghia în sus. Demetrius lăsă vâslele din mână şi, făcându-şi palmele pâlnie în faţa gurii, strigă:

— Dă-ţi drumul!

Urmă o clipă de chinuitoare aşteptare şi trupul mai urcă puţin în sus pe peretele stâncii.

— Sări, Diana! strigă Demetrius din nou.

Luntrea rămasă liberă fu smulsă de un val şi repezită de-a latul spre stânci. În aceeaşi clipă văzu trupul Dianei cum cobora în jos, învârtindu-se peste cap de câteva ori, apoi dispăru şi fu dus spre larg de valurile care se retrăgeau, ca să pornească din nou la asalt. Demetrius se depărta de stânci şi începu să cerceteze apa. Îi văzu capul apărând pe coama unui val. Începuse să înoate. Demetrius trecu pe lângă ea şi, întinzând un braţ, o cuprinse peste mijloc. Era înspăimântată şi respira intermitent, înecată de suspine. Fata îi trecu braţele împrejurul gâtului şi o trecu peste parapetul bărcii. Căzu grămadă la picioarele lui udă şi sleită de puteri.

Demetrius puse imediat mâna pe vâsle şi, ţinându-se în umbra stâncilor, începu drumul greu împrejurul insulei, înaintau încet şi din când în când li se părea că luntrea nu s-a mişcat din loc. Nu schimbară nici o vorbă până-când ajunseră în apele liniştite ale golfului. Ostenit peste măsură, Demetrius îndreptă barca spre gura întunecată a unei peşteri, apoi, proptindu-se cu coatele în genunchi şi cu obrazul în palme, murmură:

— Eşti o fată curajosă, Diana!

— Nu cred să fiu prea curajoasă, răspunse Diana cu glasul stins. Dar mi-e grozav de frig.

— Ţi-am adus haine uscate; le găseşti în lada care este în partea dinainte; ridică-i capacul, şi-i întinse mâna ca să poata trece peste scândura pe care era aşezat el.

— Hainele acestea sunt menite pentru a mă travesti? întrebă ea peste câteva clipe.

— Nu pentru a te travesti, ci ca să-ţi ţină cald.

— Care este motivul că Atreus şi celălalt gardian n-au tras cu arcurile asupra mea? întrebă Diana.

— Pentru că te-ar fi putut lovi, răspunse Demetrius. Atreus primise ordinul să nu te lase să. părăseşti insula, dar nu să te rănească. Ai ştiut că eşti urmărită de el?

— N-am ştiut decât în momentul când aproape ajunsesem la pergola, l-am auzit venind pe urma mea şi, când au strigat, am recunoscut glasul lui Atreus. Momentul când am simţit că mă ridică în sus cu frânghia mi s-a părut înspăimântător, zise Diana şi se cutremură de un fior. Mi-a venit foarte greu să dau drumul frânghiei din mâini.

— Îmi închipui c-a fost greu! Te-ai mai încălzit? întrebă Demetrius şi întinse din nou mâinile după vâsle. Ai găsit căciula?

— Da, dar este respingătoare! încotro ne ducem acum, Demetrius?

— Ne vom îndrepta spre ţărm şi vom vâsli în lungul litoralului până când vom ajunge la un ghiol.

— Dar după aceea ce vom face... şi unde ne vom duce?

— În timpul zilei vom sta ascunşi, noaptea viitoare vom vâsli ca să putem ajunge cât mai departe, luntrea o vom

lăsa, probabil, prin apropierea de Formia. Dar să nu ţi faci nici o grijă... Acum ai scăpat din infernul insulei aceleia. Restul nu are nici o importanţă pentru ceea ce urmărim noi.

Diana rămase vreme îndelungată fără să se mişte. Demetrius se opintea din greu la vâsle şi luntrea părea că aleargă, mânată de vântul ce începuse să bată din partea de miazăzi. Din când în când câte un val se lovea de parapet şi-i stropea, umplându-i de spumă.

— Demetrius! strigă Diana. De la Formia cât mai avem de mers ca să putem ajunge la Arpino?

— Cincizeci de mile spre miazănoapte-răsărit, strigă Demetrius.

— Ai fost vreodată pe acolo? Se pare că tu cunoşti.regiunea.

— N-am fost niciodată, dar am cercetat o hartă.

— Vom merge la Arpino?

— Vrei să mergem?

Diana nu-i răspunse. Vântul devenise mai puternic şi Demetrius îşi concentrase toată atenţia asupra vâslelor. Un val trecu peste peretele bărcii.

— În apropiere găseşti o găleată de piele cu care să scoţi apa, strigă Demetrius. Nu ţi-e frică?

— Nu... acum nu-mi mai este, răspunse fata liniştită.

— Indreaptă-ma spre şirul de lumini ce se vede în Puteoli.

— În cazul acesta, abate-te puţin spre dreapta. Demetrius, îmi face impresia că în timpul acestei nopţi suntem păziţi de cineva.

— Da, Diana.

— Crezi că este... adevărat?

— Cred!

— Îţi închipui că ne va păzi... chiar dacă va începe o furtună? Demetrius se propti cu toată puterea în vâsle şi o bucată de vreme bătu apa fără să zică nimic, iar după ce ieşi din leagănul valurilor îl auzi răspunzându-i ca şi când şi-ar fi scandat cuvintele după ritmul vâslelor care se mai domoliseră.

— S-a întâmplat şi altă dată ca el să aibă grijă de prietenii săi .. pe vreme de furtună!

Caligula era atât de nerăbdător să-şi ocupe tronul, încât înmormântarea împăratului Tiberiu - la care el nu luase parte din cauza unei uşoare indispoziţii - trecu aproape neobservată, datorită pregătirilor măreţe ale încoronării. Cât despre înmormântarea unchiului său Gaius, încă nu se întâmplase până acum ca un prinţ să aibă o înmormânatre atât de simplă şi cu cheltuială atât de puţină.

Dacă bătrânul Tiberiu ar fi fost o personalitate mai populară, probabil publicul ar fi cerut mai mult respect faţă de moartea lui, dar în ultimii doisprezece ani se auzise atât de puţin despre el, încât nimeni nu se mai interesa dacă mai este în viaţă sau a murit. Până şi în Senat, unde romanii cei elocvenţi îşi însuşiseră îndemânarea de a ţine discursuri în al căror conţinut nu credeau nici ei înşişi, cuvântările pentru elogierea împăratului fură de o chinuitoare banalitate.

Nu se ţinu seama nici de răspasul pentru doliul curţii, căci toată noaptea lucrătorii fură ocupaţi cu îndepărtarea cenotafelor şi draperiilor funerare de pe Via Sacra şi din Forum, pe unde împăratul îşi făcuse ultimul drum. Până şi patricienii mai în vârstă rămaseră constrenaţi de această lipsă de respect, nu pentru că i-ar fi interesat atât de mult Tiberiu, căci în interesul imperiului ar fi fost mult mai frumos din partea lui dacă ar fi murit mai devreme cu câţiva ani; dar pentru Roma era un semn rău să încoroneze un tânăr care era atât de impudic, încât nu respecta nici cele mai elementare reguli ale bunei-cuviinţe. Dar pentru Caligula respectul faţă de tradiţii avea tot atât de puţină importanţă ca şi vorbele sfetnicilor săi. Ştirile despre vanitatea lui lipsită de cumpăt, despre crizele de furie şi totală lipsă de răspundere se răspândiseră în Roma cu iuţeala unui pârjol.

Serbările încoronării durară o săptămână întreagă şi fuseseră organizate cu o extravaganţă şi risipă fără precedent. Sute de mii de oameni primiră de mâncare şi de băut, iar spectacolele circurilor întrecură în brutalitate şi

cruzime tot ce Roma îşi putuse imagina până acum. Cetăţenii respectabili ai oraşului rămaseră năuciţi şi n-aveau curajul să protesteze. Cât despre plebea care profita de această ocazie, puţin o interesa cine plăteşte atâta vreme câlpanis et circenses erau fa îndemâna ei, prin urmare Caligula era omul lor pe care şi-l doriseră, în realitate, împăratul Cizmuliţă dăduse poporului să înţeleagă că este hrănit şi distrat din generozitatea lui şi nu se sfia să afirme că sărăcia în care se zbate plebea se datoreşte numai patricienilor.

Bătrânul Seianus, speriat şi deznădăjduit, se prezentă în faţa Senatului şi ceru o acţiune imediată şi energică, dar nu se luă nici o măsură şi în aceeaşi noapte Seianus fu asasinat. Bătrâna şi ambiţioasa lulia, care venise la Roma în nădejdea că va fi sărbătorită în calitate de împărătească văduvă, fu escortată fără nici o formalitate până la barca imperială şi expediată la Capri.

Orgiile desfăşurate în palat continuau fără întrerupere zi şj noapte. Fusese uitat până şi cel mai elementar simţ de decenţă. La banchete veneau sute de oameni fără să fie poftiţi de cineva. Opere de artă de valoare nepreţuită fură răsturnate şi distruse. Convivi zgomotoşi lunecau pe treptele de marmură şi căDeau, venind peste cap. Încă nu se văzuse niciodată atâţia oameni ameţiţi de băutură ca în timpul acestor banchete.

Cortegii triumfale, organizate în grabă pentru celebrarea unor evenimente uitate, parcurgeau străzile fără nici o pregătire prealabilă şi în cariga de aur care mergea în fruntea lor era împăratul cu obrazul cadaveric şi strâmbat de dezmăţ; scotea cu mâinile amândouă sesterţi din sacul pe care-l ţinea în braţe Quintus, favoritul împăratului Cizmuliţă, şi-i arunca în mijlocul plebei, care urla împrejurul lor şi se bătea ca fiarele, tăvălindu-se în noroiul străzilor ca să poată aduna cât mai mult din această risipă. Quiritus era cu obrazul umflat şi zgâriat de palmele cu degetele încărcate de inele ale nepotului ticălos al bătrânei lulia.

Patricienii nu se mişcu din vilele lor, ci stăteau muţi şi cutremurându-se de revoltă neputincioasă. Nu puteau face

nimic. Nu protestaseră nici în momentul când Caligula dădu ordinul să fie retezate capetele busturilor din Forum care reprezentau pe cei mai iluştri bărbaţi ai imperiului şi instala în toate părţile numai busturile lui în mijlocul unei impunătoare ceremonii. Nu protestară nici când instala o boxă de fildeş aurit în palat pentru calul său Incitatus, pe care-i ridicase la rangul de consul roman.

Plebea râdea mulţumită când află că împăratul Cizmuliţă a proclamat pe Incitatus de origine divină, iar când află că proclamaţia lui a fost luată în bătaie de joc dădu un edict prin care obliga preoţii ca de aici înainte Incitatus să fie. adorat în temple. Preoţii se simţiseră jigniţi şi de ordinele date de el anterior, aşa că edictul de acum contribui şi el la nemulţumirea lor. Împăratul avea zilnic discuţii sălbatice cu Quintus şi-l întreba dacă s-a mai descoperit ceva în legătură cu mândra şi frumoasa fiică a lui Gallus, ca după aceea să-şi piardă din nou cumpătul când i se răspundea că nu s-a descoperit încă nimic, în faţa vilei - legatului Gallus, care lipsea din Roma, fusese postată o santinelă şi era supravegheată orice mişcare a Paulei, dacă s-ar fi putut spune că ea mai este în stare să facă vreo mişcare. Slujitorii vilei erau interogaţi, ameninţaţi şi torturaţi. La Capri, legionarul Atreus şi trei barcagii fuseseră osândiţi la moarte. Lui Quintus i se atrăsese atenţia că dacă înţelege ce înseamnă să fii favoritul împăratului ar fi mai bine să termine cât mai repede aceste cercetări, care durează mult.

Dar nereuşita lui Quintus de a descoperi locul unde se ascunde Diana nu putea fi atribuită propriei sale neglijente, în primul rând, dacă ar fi putut descoperi ascunzătoarea Dianei, fără îndoială ar fi prins şi pe Demetrius. Cu acesta avea câteva vechi socoteli de limpezit şi se mira cum de bătrâna împărătească nu i-a pomenit nimic despre prezenţa lui în insulă în momentul când a vizitat-o în interesul lui Gaius, care-i ceruse să-l scape de prezenţa nepotului ei.

Evident, Diana şi Demetrius putuseră să se înece. Barca cu care fugiseră a fost găsită în larg. Marea fusese neliniştită în timpul nopţii aceleia, în lungul ţărmului de la

Fonnia până la Capua, nimeni nu-i văzuse şi nici nu se putuse descoperi vreo urmă a fugarilor.

Împăratul Cizmuliţă tuna şi fulgera. Diana era singura fată din toată lumea care îndrăznise să-l dispreţuiască făţiş. Afară de asta, din cele ce aflase referitor la felul în care evadase din insula Capri înţelegea că trebuie să fie o fată curajoasă. Ar fi o plăcere nebănuită s-o poată umili, îşi zicea el. Quintus zâmbea nepăsător, dar sprâncenele i se încruntau, ca şi când ar fi încercat să-l prevină de primejdia.care-l aşteaptă.

— În primul rând, maiestatea-voastră va trebui să înlăture pe Demetrius, care a ajutat fata să evadeze, şi abia după aceea să se gândească la felul de pedeapsă ce va da fiicei lui Gallus.

— De ce? întrebă Caligula. Nu cumva este îndrăgostită de sclavul acesta? Mi se pare că spuneai că ea este îndrăgostită de tribunul care a răstignit pe evreul acela-şi a înnebunit din pricina remuşcărilor, închipuindu-şi că a răstignit un zeu

Ochii lui Quintus se aprinseră când constată că împăratul Cizmuliţă îşi mai aduce aminte de ceea ce-i spusese despre acest galileean şi despre mulţimile de oameni care-l urmau în toate părţile. Caligula fusese beat şi-şi închipuise că nu dă nici o atenţie vorbelor lor. Probabil întâmplarea aceasta îl impresionase şi pe el.

— Este adevărat, maiestate, răspunse Quintus. Acest Demetrius a fost sclavul lui Marcellus, fiul bătrânului Gallio. Şi, fără îndoială, sclavul a jurat că va apăra pe Diana.

— Dacă va putea s-o apere!

— În cazul când n-o va apăra şi Diana va fi prinsă, grecul nu va ezita să-şi primejduiască viaţa pentru a o răzbuna.

— Ei asta-i!-Ce crezi că va putea face? Tu, Quintus, eşti un caraghios care se teme şi de umbra sa! Crezi că sclavul acesta va fi în stare să se prezinte cu forţa în faţa noastră?

— Maiestate, grecul acesta este un om primejdios, îl preveni Quintus. Într-un rând nu i-a lipsit îndrăzneala pentru a ataca un tribun tară să fie înarmat!

— Şi a rămas în viaţă?

— Trăieşte fără să se ascundă. Şi a devenit unul dintre membrii gărzii imperiale din vila Iovis!

— Tiberiu ştia despre crima pe care a săvârşit-o sclavul acesta?

— Fără îndoială. În orice caz împărăteasa ştia... deoarece am informat-o chiar eu.

Quintus începu să se frământe pe loc, şi uitându-se la el Caligula începu să râdă cu hohote. Tribunul zâmbi ruşinat şi se aprinse la obraz.

— Împăratul Tiberiu, stăpâne, n-a ţinut la mine niciodată.

— Probabil bătrânul l-a primit în garda lui pentru a-l recompensa, adăugă Caligula în bătaie de joc. În sfârşit, iată ocazia ce ţi se oferă pentru a scăpa de sălbaticul acesta. Găseşte-i ascunzătoare şi termină cu el! sfârşi Caligula şi făcu un gest semnificativ.

Quintus făcu o strâmbătură şi ridică din umeri.

— Maiestate, nu cred că mi-ar face plăcere să mă bat cu un sclav. Împăratul Cizmuliţă se cutremură de râs.

— Probabil nu-ţi va face plăcere... să te baţi mai ales cu acesta! Apoi cu totul pe neaşteptate se întunecă la obraz. Grăbeşte-te să descoperi unde se ascunde grecul acesta!. Dacă ţi-e teamă să te întâlneşti cu el faţă în faţă, cedează-ţi altuia locul care va fi mai curajos decât tine. Nu-mi face plăcere să ştiu despre el că este în libertate. Ia mai spune-mi ceva despre Marcellus acesta... care s-a aruncat în mare. El a devenit adept al evreului aceluia, nu-i aşa? Nu cumva şi fiica lui Gallus împărtăşeşte convingerile lui?

Quintus îi răspunse că el nu ştie, dar are toate motivele să creadă că sclavul grec este creştin de vreme că s-a asociat chiar la Ierusalim cu oameni care au fost adepţii lui.

— Dar cu toate acestea se bate şi se încaieră, nu-i aşa? întrebă Caligula. După câte am înţeles noi, cultul acesta nebunesc al lui Isus te opreşte să iei parte la încăierări.

— Asta, maiestate, se poate, admise Caligula. Dar când grecul acesta este furios nu-mi vine să cred c-ar cere permisiunea cuiva pentru a se încaieră. Este o fiară sălbatică.

Cizmuliţă îşi pipăi cheotorile de la gât ale tunicii.

— Ce zici despre garda palatului nostru, Quintus?

— Membrii gărzii sunt vigilenţi şi credincioşi maiestăţii-voastre.

— Crezi că ar fi posibil ca un asasin venit din afară să poata pătrunde în dormitorul nostru?

— Venind din afară ar putea pătrunde, maiestate. Dar dacă grecul ar lua hotărârea să ucidă pe împărat, el nu va încerca să pătrundă în palat. Probabil ar sări în cariga imperială cu pumnalul în mână.

— Ca imediat după aceea să fie rupt în bucăţi de mulţimea revoltată, ripostă Caligula şi bărbia începu să-i tremdre spasmodic.

— Aşa este, maiestate, încuviinţă Quintus, care se simţi mulţumit de spaima ce cuprinsese pe împărat, dar s-ar putea ca el să fie rupt în bucăţi în momentul când va fi prea târziu pentru a mai folosi împăratului, în cazul când grecul acela a luat hotărârea să se răzbune, pe el nu-l va interesa că răzbunarea aceasta va trebui s-o plătească cu viaţa.

Cu mâna tremurândă, Caligula ridică o cupa şi Quintus se grăbi să i-o umple.

— De aici înainte va fi nevoie să fiu păzit mai bine de fiecare dată când voi apărea în faţa poporului. Vei avea grijă ca două rânduri de pretorieni să înainteze la pas cu cariga imperială pe ambele părţi. Asta rămâne în seama ta, Quintus.

— Ordinul maiestăţii-voastre va fi îndeplinit. Dar dacă-mi veţi da vore, maiestate, să vă ofer un sfat, eu cred că primejdia aceasta ar putea să fie înlăturată. Lăsaţi pe fiica lui Gallus, dacă va mai fi în viaţă, să-şi trăiască viaţa fără să fie supărată de cineva, împăratul şi aşa nu va putea trăi în linişte alături de ea; iar dacă o veţi băga la închisoare aţi putea provoca o revoltă a armatei, care ţine foarte mult la legatul Gallus.

Împăratul Cizmuliţă sorbi din cupă, sughiţă şi zâmbi cu dispreţ.

— Dacă vom avea nevoie de sfatul tău, Quintus, ţi-l vom cere. Când ia o hotărâre, împăratul Romei n-are nevoie să

ceară fiecărui legionar din armata imperiului s-o aprobe. Apoi glasul îi deveni ţipător. Nu ne interesează nici protestele bătrânilor acelora graşi care sunt în Senat! Poporul este de partea noastră!

Quintus zâmbi umilit, dar nu răspunse nimic.

— Vorbeşte, prostule! ţipă.Cizmuliţă furios. Am spus că poporul este cu noi! Ce ai de zis în această privinţă?

— Este câtă vreme au pâine şi spectacole de circ gratuite, îndrăzni Quintus să răspundă.

— Îi vom hrăni atunci când vom crede de cuviinţă, zbieră Cizmuliţă cu glasul sugrumat.

Quintus nu zise nimic, dar, văzând c-a golit cupa grea de argint pe care o ţinea în mână, se grăbi să i-o umple din nou.

— Şi din ziua când vom înceta să-i mai hrănim ce se va întâmpla? întrebă Cizmuliţă cu înţeles. Vor începe dezordinile şi vom fi obligaţi să-i alungăm din nou în cotloanele lor?

— Poporul flămând, maiestate, poate deveni întotdeauna primejdios, declară Quintus cu sfială.

— Vor începe să jefuiască? Lasă-i să jefuiască! Negustorii din pieţe sunt bogaţi. De ce să ne facem gânduri din pricina lor? Dar nu vom tolera plebea şi nici adunările publice!

— Adunările plebei pot fi risipite cu uşurinţă dacă arestezi pe cei care sunt capii mişcării, maiestate zise Quintus. Imediat ce capii sunt arestaţi, nemulţumiţii dispar. Dar este mult mai greu să procedezi faţă de adunările celor care se întâlnesc pe ascuns.

Caligula lăsă cupa din mână şi rămase întunecat.

— Ce fel de oameni sunt cei care îndrăznesc să se întâlnească pe ascuns?

Quintus păru că se gândeşte şi încruntă din sprâncene, întrebându-se ce să-i răspundă.

— N-am îndrăznit să vorbesc până acum maiestăţi i-voastre despre această chestiune, deoarece împăratul are o mulţime de griji; dar în oraş se crede că se găsesc foarte mulţi care au adoptat cultul acestui galileean.

— Uhâm... cei care n-au voie să se încaiere. N-au decât să se întâlnească! Lăsaţi-i să unelteasc㠄! Ce crezi: câţi ar putea să fie?

— Nu cunoaşte nimeni numărul lor, maiestate. Dar am aflat că gruparea aceasta devine din ce în ce tot mai puternică. S-a dat ordin ca toate casele unde au fost observaţi oameni care se adună în timpul nopţii să fie supravegheate, în câteva dintre acestea, patrulele au intrat şi au făcut cercetări, dar n-au găsit nici dezordine, nici arme şi nici cei care vorbeau nu păreau revoltaţi. De fiecare dată după ce o casă a fost călcată s-a constatat că în casa aceea nu se mai ţin adunări în timpul nopţii. Asta înseamnă că probabil acum se întâlnesc în altă parte. Prinţul Gaius a început în această privinţă cercetări de luni de zile, dar n-a reuşit să descopere nimic.

— Este o chestiune lipsită de importanţă, murmură Caligula toropit de somn. Lăsaţi-i să-şi ţină adunările şi să vorbească. Dacă le face plăcere să creadă că evreul lor care a murit este de origine divină este treaba lor. Incitatus este şi el de origine divină, dar nu se sinchiseşte nimeni.

— Creştinii aceştia afirmă că galileeanul nu este mort, obiectă Quintus. După câte spun ei, de când a fost răstignit a fost văzut de mai multe ori. Ei îl consideră drept rege al lor.

— Rege! exclamă Cizmuliţă şi păru că se trezeşte din adâncul toropelii sale. De asta vom avea noi grijă. N-au decât să creadă tot ce vor despre evreul lor, dar nu vom îngădui astfel de prostii... Veţi aresta pe nebunii aceştia oriunde îi veţi găsi şi vom sugruma această mişcare înainte de a deveni primejdioasă.

— Mişcarea a devenit demult primejdioasă, declară Quintus. Întreaga Palestina este plină de creştini. Mişcarea lor este destul de puternică pentru a se- manifesta pe faţă chiar în Corint, în Atena şi alte oraşe din Grecia.

— Dar autorităţile ce fac? Dorm? întrebă Caligula.

— Nu, maiestate! Capii mişcării au fost arestaţi şi unii dintre ei au fost osândiţi la moarte; dar oamenii aceştia

sunt fanatici şi nu le lipseşte curajul. Ei cred că dacă vor muri pentru credinţa lor vor trăi în altă viaţă.

— Acestea sunt prostii! ripostă Caligula cu dispreţ. Nu cred să se găsească mulţi care să creadă astfel de vorbe. Iar cei puţini care cred nu înseamnă nimic şi nici nu vor putea face nimic.

Vreme de câteva minute Quintus nu zise nimic şi rămase cu privirea îndreptată în altă parte.

— Cornelius Capito, maiestate, este foarte neliniştit din pricina lor. El crede că astăzi în Roma trebuie să fie cel puţin patru mii de creştini.

— Şi ce măsuri a luat împotriva acestei uneltiri? întrebă Caligula. Quintus clătină din cap.

— Este o mişcare stranie, maiestate. Adepţii nu au nici un- fel de arme în afară de credinţa că nu există moarte. Cornelius Capito nu este pregătit pentru a zdrobi o mişcare,ai căreivadepţi refuză să moară atunci când sunt ucişi.

— Quintus, constat că vorbeşti ca un.prost, murmură Caligula. Trirnite vorbă bătrânului acestuia caraghios ca mâine să se prezinte în faţa mea şi să-mi facă un raport. Şi vei avea grijă ca sclavul acela grec să fie arestat fără întârziere. Dacă va fi posibil, îl vei aduce viu în faţa mea.

Glasul împăratului Cizmuliţă păru c-a început să se stingă în momentul când adăugă:

— Cheamă căpetenia sclavilor, căci vreau să mă culc.

Dacă în timpul drumurilor ce le făcuse prin provinciile de la marginea imperiului s-ar fi găsit cineva să întrebe pe Marcellus Gallio despre Roma şi dacă se poate orienta cu uşurinţă prin cartierele ei, i-ar fi răspuns că de vreme ce s-a născut în oraşul acesta şi a trăit toată viaţa acolo este convins că-l cunoaşte destul de bine.

Acum însă începuse să-şi dea seama că este una să cunoşti Roma în calitate de tribun bogat, fiu al unui senator care se bucură de mare prestigiu, şi cu totul altceva s-o cunoşti din punctul de vedere al unui călător modest îmbrăcat, adăpostit într-un han al căruţaşilor din apropierea pieţelor de pe malul Tibrului, unde străzile ziua şi noaptea

sunt pline de larmă şi de ţipetele oamenilor grosolani care trăiesc de pe o zi pe alta, muncind din greu.

Încă nu reuşise să-şi dea seama ce l-a determinat să se întoarcă la Roma. Era de zece zile în oraş şi cutreiera străzile mirat şi cutremurat de silă în mijlocul acestor oameni ale căror lăcomie şi murdărie îl făcea să se revolte şi care nu duceau o viaţă cu nimic mai uşoară decât guzganii din cotloanele cheiurilor. Cei din Arpino fuseseră şi ei murdari, săraci, zdrenţuiţi şi grosolani, dar primeau cu plăcere orice sfat menit să le îmbunătăţească felul de viaţă. Fără îndoială, nici aceşti dezmoşteniţi din suburbiile Romei nu puteau să fie mai răi decât ei. Marcellus încercă să aprofundeze această problemă. Probabil degradarea aceasta se datora aglomerării excesive, lipsei de intimitate, zgomotului asurzitdr care nu se domolea niciodată. Nu se poate să fii cuviincios dacă nu eşti inteligent; nu se poate să fii inteligent dacă nu ştii să te gândeşti şi cine ar fi fost în stare să se mai gândească în mijlocul acestei larme nebuneşti? Mai adaugă mirosul infect al cartierelor acestora supraaglomerate şi te vei întreba cine ar putea să mai cunoască noţiunea respectului de sine însuşi şi a respectului faţă de alţii. El însuşi începu să-şi dea seama de influenţa nefastă ce o exercita contactul acesta asupra lui. Nu-şi mai răsese barba de trei zile. Încerca să-şi găsească o scuză, în taverna lui Apuleius, confortul era o condiţie inexistentă. Aici nimeni nu-şi rădea barba, nimeni nu se spăla şi pe nimeni nu-l interesa cum arată.

În ziua înmormântării împăratului, Marcellus se găsea în mijlocul mulţimii prost mirositoare care asuda din greu în piaţa Forului Iulian pentru a fi de faţă la trecerea cortegiului funerar. Rămase mirat când văzu pe tatăl său cât a îmbătrânit în timpul ultimelor săptămâni. Fără indoială, avusese multe griji. Pe obrajii tuturor acestor bătrâni respectabili se vedea o expresie de spaimă şi nu era deloc de mirare ţinând seama de marea încercare prin care trecea imperiul. Se simţea îndurerat de atitudinea tatălui său, care până acum suportase toate loviturile cu

demnitate incomparabilă, iar acum se lăsase copleşit de deznădejde, îşi simţi inima sângerând de durere.

Vreme de două săptămâni continuă să cutreiere străzile în fiecare zi, oprindu-se din când în când; dar, de obicei, oamenii de fiecare dată îşi vedeau de drum când încerca să intre cu ei în vorbă. După felul în care vorbea şi se purta, îşi dădeau seama imediat că nu face parte din lumea lor şi deveneau bănuitori, în acelaşi timp era mereu obsedat de amintirea chipului trist al tatălui său şi de felul nesigur în care se ţinea pe picioare.

Într-o seară, simţindu-se peste măsură deprimat, trimise vorbă lui Marcipor, indicându-i locul unde se găseşte şi rugându-l să-i dea o întâlnire în locul şi la timpul pe care-l va crede el de cuviinţă, dar îi spuse c-ar fi preferabil să nu vină la hanul lui Apuleius. Peste două ceasuri primi răspunsul lui Marcipor, care-i spunea ca ziua următoare să apuce pe via Appia şi să meargă înainte până la vechiul cimitir evreiesc. Marcipor îi spunea că în timpul după-amiezei îl va aştepta acolo.

Marcellus îşi aduse aminte unde este locul acesta de întâlnire, de care se legau amintiri stranii. Acum două secole, când Antioh supusese Palestina, viaţa pentru evreii din această provincie devenise atât de grea, încât mii de oameni emigraseră şi astfel Roma fu obligată să adăpostească un număr mult mai mare decât i-ar fi trebuit.

Speriat de această migrare în masă imperiul promulgă legi restrictive care hotărniceau libertăţile acestor refugiaţi. Fuseseră adunaţi pe o porţiune de teren de dincolo de Tibru, anumite ocupaţii le fuseseră oprite, nu li se acordase nici cetăţenia romană şi, după ce animozităţile şi nemulţumirile împotriva lor se dădură pe faţă, începură şi persecuţiile.

Fiind oameni care păstrau cultul morţilor, se simţiră profund nedreptăţiţi când administraţia romană le acordă un loc de cimitir în partea de miazăzi a Romei, unde pământul afânat era aşternut în adâncime de cincizeci de urme pe o stâncă masivă de piatră albă maleabilă, în timpul

nopţii, instigatorii veneau aici şi profanau mormintele evreilor.

Datorită muncii neobosite, evreii reuşiră să sape un tunel oblic în stâncă. Astfel făcură un coridor subteran în formă de labirint şi în pereţii acestuia săpară cripte pentru morţii lor şi ganguri în care se puteau ascunde cei persecutaţi.

După ce mai trecu o bucată de vreme, persecuţiile acestea încetară. Numeroşi evrei bogaţi, care contribuiseră cu sume mari la construirea clădirilor statului şi la ridicarea monumentelor, obţinură titulu! de cetăţeni romani, aşa că povara ce apăsa pe umerii conaţionalilor mai puţin norocoşi decît ei fu uşurată. Cu timpul, vechile morminte subterane căzură în desuetudine. Pe vremea aceea numai puţini oameni se mai interesau de catacombe, afară de cei care se ocupau cu studiul antichităţii. Marcellus se întrebă cum de Marcipor, care acum era un om în vârstă, a ales ca loc de întâlnire tocmai cimitirul acesta. Până acolo avea drum lung de făcut.

Sosi ceva mai devreme decât ora hotărâtă, dar Marcipor sosise înaintea lui şi-l aştepta în mijlocul unui crâng de cireşi, care se întindea de la marginea drumului pe o distanţă de un sfert de milă până la intrarea în catacombe. Marcipor se aşezase pe pământ şi, când îl văzu, se ridică în picioare şi se apropie de el cu mâinile întinse şi obrazul tremurând de emoţie. Impresionat de atitudinea bătrânului servitor, Marcellus îi strânse mâinile cu efuziune. Acum nu mai era tribun, căci pentru amândoi timpul se întorsese înapoi. Băiatul care odinioară venea la Marcipor de fiecare dată când se cresta în degete sau i se strica o jucărie întinse braţele spre omul acesta bătrân şi-l strânse cu dragoste la piept.

— Ne-am închipuit că eşti mort, îngână Marcipor cu glasul sugrumat. Familia te-a jelit. Spune-mi - şi se depărta puţin de el ca să-l poată examina - ce te-a determinat să-i sperii în felul acesta? Aceasta nu este o purtare pentru un tânăr cu educaţia ta, fiule... Haide să ne aşezăm, căci eu sunt foarte ostenit d§ drumul pe care l-am făcut.

— Dragul meu Marcipor, am fost silit să procedez în felul acesta, căci mi-am închipuit că va fi mai puţin dureros pentru familia mea. Dacă au crezut despre mine că sunt mort, ei m-au jelit şi şi-au adus aminte de mine cu duioşie. Dacă m-aş fi întors acasă, hotărât să urmez un fel de viaţă cu totul altul decît cel la care s-ar fi aşteptat,senatorul din partea fiului său, le-aş fi pricinuit o decepţie mult mai dureroasă.

Aşa cum se prezintă lucrurile, ei sunt trişti din pricina mea, căci mă cred mort, dar nu se simt umiliţi datorită purtării mele faţă de ei.

— Şi de ce-mi sptii vorbele acestea mie? întrebă Marcipor. Cuvintele tale reprezintă un mare secret a cărui povară o treci pe umerii slăbiţi ai unui bătrân slujitor, care trebuie să fie credincios Stăpânilor săi în orice împrejurare.

— Marcipor, am văzut pe tatăl meu cu ocazia înmormântării împăratujui. Obrazul lui frumos era răvăşit şi ochii tulburaţi de deznădejde. Umbla cu umerii bleojdiţi şi nu mai avea nimic din mândria lui de altădată. Am încercat să alung imaginea tatălui meu, dar ea mă obsedează. Tocmai de aceea te-am chemat aici să stăm de vorbă. Ce zici: să mă întorc acasă? Crezi c-aş putea contribui cu ceva ca să-l ajut?

Marcipor plecă ochii în pământ şi păru că se gândeşte ce să-i răspundă.

— Fireşte, îmi vei răspunde să renunţ la preocuparea mea de acum şi să mă întorc în casa părinţilor mei pentru a-mi ocupa locul pe care l-am avut înainte de asta. Nu pot să-ţi explic felul de obligaţii ce mă aşteaptă, deoarece ţie nu ţi s-a dat ocazia ca...

— Nu... fiule! îl întrerupse Marcipor. Nu se poate să renunţi la datoria pe care ţi-ai asumat-o, chiar dacă ai încerca. După ce începi să crezi cu toată convingerea că Isus este Fiul lui Dumnezeu celui viu, care va întemeia aici pe pământ o împărăţie a dreptăţii şi bunei înţelegeri, cine ar fi în stare să nu accepte această credinţă? în cazul când cineva renunţă la această credinţă, pentru diverse motive, înseamnă că el n-a avut niciodată această credinţă.

Marcellus se plecase spre el şi-l asculta mirat.

— Marcipor! exclamase el. Tu eşti creştin?

— Ultima dată când ai fost acasă, Demetrius a fost de părere c-ar trebui să-ţi spun despre credinţa mea şi despre faptul că m-am asociat cu ceilalţi creştini din Roma...

— Ceilalţi creştini? repetă Marcellus mirat.

— Da, fiule... şi toţi aceştia se găsesc acum în mare primejdie. Am bănuit că dacă vei afla despre gruparea creştină de aici din Roma vei încerca să te apropii de ea. Oamenii aceştia, în majoritate de origine obscură, se adună în taină şi în grupuri mici, fără să atragă atenţia asupra lor. Un tribun însă nu poate proceda în felul acesta. Prin urmare, mi-am zis că va fi mult mai prudent să nu iei cunoştinţă de această grupare. Acum câteva zile noul împărat a publicat un edict care prevede pedeapsa cu moartea pentru toţi cei despre care va afla că sunt în legătură cu creştinii. Ce se va întâmpla cu mişcarea noastră creştină aici în Roma rămâne să vedem de acum înainte. Desigur, se spune că tânărul Caligula este un om crud şi încăpăţânat.

— Tânărul Caligula este nebun! zise Marcellus.

— Aşa se pare, continuă Marcipor, dar cred că este destul de lucid pentru a duce până la capăt planurile lui de măcel, în momentul când am primit scrisoarea ce mi-ai trimis-o, mi-am dat seama că ar fi inevitabil să nu te întâlneşti din întâmplare câţiva creştini şi să te asociezi cu ei. Dar va trebui să te gândeşti de două ori înainte de a te expune unei astfel de primejdii. Noi, care suntem oameni lipsiţi de importanţă, ne putem ascunde. Tu nu vei putea, în orice caz nu vei putea să stai ascuns vreme îndelungată, împăratul va fi foarte mulţumit să poată da celorlalţi o pildă osândindu-te pe tine.

— Cred că n-ai intenţia să mă sfătuieşti să fug din oraş! exclamă Marcellus.

— Nimeni care ta- cunoaşte atât de bine cum te cunosc eu, fiule, nu va putea să-ţi dea un astfel de sfat. Dar trebuie să ştii că viaţa ta este mai preţioasă. Atâta vreme cât această ameninţare se menţine, nu cred că vei putea face

nimic deosebit în interesul oamenilor înspăimântaţi care stau ascunşi. Dacă vei părăsi oraşul până în ziua când împăratul va începe să se gândească la altă nebunie, vei putea să te întorci şi prezenţa ta va fi oamenilor de folos. Deocamdată nu există nici un motiv care ar merita să-ţi primejduieşti viaţa.

Marcellus întinse mâna şi o aşează înduioşat pe genunchii bătrânului.

— Marcipor, zise el cu glasul blând, vorbeşti cum trebuie să vorbească un slujitor credincios al părintelui meu, care se gândeşte la bunăstarea fiului său. Pentru atitudinea aceasta, îţi sunt recunoscător. Dar acesta nu este sfatul pe care un creştin ar putea să-l dea altui creştin. Demetrius sau poate altcineva nu ţi-a vorbit nimic despre ultimul drum pe care Isus l-a făcut la Ierusalim, când ucenicii săi au încercat să-l determine să nu plece deoarece ştiau că pentru el va fi primejdios să-şi petreacă săptămâna Paştilor în oraşul acela? îi spuneau că viaţa lui este preţioasă şi nu trebuie să se expună la primejdii, căci trebuie să se ferească în interesul poporului care a primit învăţăturile lui şi le urmează.

— Ce a răspuns la stăruinţele lor? întrebă Marcipor.

— Le-a răspuns că sfatul lor nu este bun; spunea că nimeni nu trebuie să vorbească prietenului său despre primejdiile la care se expune atunci când el încearcă să-şi facă datoria; le-a spus că uneori omul trebuie să-şi piardă viaţa pentru a şi-o putea mântui, iar cei care se străduiesc să şi-o mântuiască fără îndoială şi-o vor pierde, în orice caz Marcipor, intenţia ta este bună, dar cu toate acestea eu voi rămâne în Roma. Nu-ţi dai seama că mişcarea noastră ar putea să dispară în cazul când noi cei care credem într-însa vom încerca să ne ferim de primejdii?

Marcipor dădu încet din cap şi cu mare greutate se ridică în picioare.

— În cazul acesta vino cu mine, zise el. Ne vom duce la ei.

— Unde? întrebă Marcellus.

— În catacombe, răspunse Marcipor şi arătă spre copaci. Aici se întâlnesc vreo treizeci de oameni pentru a discuta planurile activităţii viitoare.

— Se poate ca în Roma să fie treizeci de creştini? exclamă Marcellus care părea mulţumit de ştirea aceasta.

— Fiule, în Roma sunt aproape patru mii de creştini! declară Marcipor. Aceşti treizeci sunt conducătorii lor.

Vreme îndelungată Marcellus nu fu în stare să scoată nici o vorbă şi se gândi la importanţa acestei informaţii neaşteptate, într-un târziu îşi regăsi din nou glasul.

— Marcipor, împărăţia lui se apropie cu paşi mult mai repezi decât mi-aş fi închipuit eu!

— Ai răbdare, fiule, căci mai avem drum lung şi foarte greu de făcut! murmură Marcipor şi apucă înaintea lui.

Treptele înguste şi nesigure ale tunelului erau. cufundate în întuneric. După ce ajunseră jos, o feştilă de lumină se văzu pâlpâind la intrarea unui coridor care cotea spre stânga. Marcipor intră pe coridor fără să ezite, ca şi când ar fi cunoscut drumul. Un bărbat înalt îmbrăcat în haine de lucrător se apropie de ei cu un opaiţ în mână şi, ridicându-l deasupra capului, se uită cu atenţie la Marcellus.

— Cine este omul acesta, Marcipor? întrebă el.

— Tribunul Marcellus Gallio. Este unul de ai noştri, Laertius.

— Ce nevoie avem noi aici de un tribun? întrebă Laertius nemulţumit.

— Marcellus a facut multe sacrificii pentru a putea îmbrăţişa credinţa noastră, Laertius, adăugă Marcipor cu blândeţe. El este informat despre galileean mai bine decât noi toţi, afară de unul singur.

— Aşa să fie, se învoi Laertius cam fără voie, dacă tu dai chezăşie pentru el.

Îşi continuară drumul în lungul coridorului mai mult pe pipăite şi Marcellus se miră de întinderea lui. Marcîpor domoli pasul şi-l luă de braţ.

— Laertius consideră cauza noastră drept o organizaţie a oamenilor săraci, îi explică el cu bunăvoinţă. La mulţi creştini vei constata astfel de convingeri. Nu se poate să-i

condamni, deoarece vreme îndelungată oamenii aceştia au trăit oprimaţi. Dar ar fi adevărată-nenorocire dacă împărăţia lui Isus ar deveni un rai exclusiv al săracilor.

— Probabil ar fi fost mai bine dacă nu i-ai fi spus cine sunt, zise Marcellus.

— Eu cred că va fi mult mai bine ca aici în Roma creştinii să ştie că un bărbat care dispune de oarecare mijloace le poate fi de mare folos şi că este un vrednic ascultător al învăţăturilor lui Isus. Prea mult se vorbeşte numai despre virtuţile sărăciei.

Cotiră pe dreapta şi intrară într-un coridor mai îngust decât primul şi foarte lung, pe pereţii căruia se vedeau plăcile de piatră cu numele evreilor demult morţi. O feştilă pâlpâia slab prin întuneric pentru a lumina în fundul coridorului o uşă grea de lemn. Din întuneric ieşi o nouă santinelă, care le aţinu calea. Marcipor îi spuse şi acestuia cine este omul care a.venit cu el. Santinela îi făcu semn cu torţa aprinsă spre grinda pragului de sus, pe care se vedea o mică inscripţie.

— Ştii ce este semnul acesta? întrebă el.

— Este simbolul secret al creştinilor, răspunse Marcellus.

— Ţi-a vorbit cineva despre simbolul acesta sau l-ai văzut şi în altă parte?

— L-am văzut în mâi multe locuri prin Galileea şi în Ierusalim.

— În cazul acesta dă-mi voie să te întreb, continuă santinela, de ce şi-au ales ca simbol imaginea unui peşte? Sau poate peştele are o semnificaţie sacră.

Marcellus îi explică respectuos şi santinela îl ascultă cu atenţie.

— Puteţi intra, zise santinela şi le făcu loc să treacă.

Era o încăpere mare de formă pătrată, în care ar fi fost loc pentru mai mulţi oameni decât cei care se vedeau aici, adunaţi în semicerc împrejurul unui bărbat de statură impunătoare şi cu barba neagră, care le spunea ceva cu glas adânc şi gutural.

Se apropiară încet prin lumina tulbure. Marcipor mergea în frunte şi nu se opri decât în momentul când glasul grav

al celui care vorbea se putu auzi destul de limpede. Marcellus îl recunoscu imediat şi apucă pe Marcipor de mâneca hainei.

— Îl cunoşti? întrebă corintianul în şoaptă şi zâmbi mulţumit.

— Sigur că da! răspunse Marcellus emoţionat. Era Marele Pescar.

CAPITOLUL XXIV

Abia răsărise soarele, dar şi ziua de astăzi se anunţa călduroasă. Supraveghetorul oacheş sta sprijinit de stâlpul porţii şi căsca, urmărind lucrătorii ieşiţi în vie - vreo optzeci sau poate mai mulţi - care tăiau ciorchinii aurii cu cea mai mare grijă, deoarece strugurii aceştia erau destinaţi unor negustori de seamă din Roma.

Departe în josul drumului se vedea un nouraş de praf răscolit de picioarele unui măgăruş cenuşiu şi ostenit, înhămat între hulubele unei cotigi cu roţile înalte şi plină de fân. Un tânăr subţirel mergea înaintea cotigii şi întindea de căpăstrul măgăruşului, care, din când în când se oprea în loc, aşa că tânărul, care purta căciulă de lână împletită, se proptea cu nădejde în picioare şi începea să tragă de el pentru a-l determina să se mişte, şi din atitudinea lui se vedea limpede că nu se mai poate stăpâni.

Supraveghetorul Ibiscus se uita la ei şi zâmbea. Pesemne tânărul habar nu avea cum se îndeamnă un măgăruş la drum, căci altfel ar fi mers alături de el cu o tufă de scaiete destul de mare. Ibiscus cunoştea toţi măgăruşii, cotigile şi argaţii de fermă din împrejurimi care uneori treceau în lungul drumului din Arpino, dar pe aceştia nu-i mai văzuse. Nimerii n-ar fi în stare să ducă la târg o încărcătură de fân cu o astfel de cotigă şi era convins că tinerelul care întindea de căpăstrul măgăruşului nu poate fi un lucrător agricol. Era îmbrăcat într-o tunică lungă şi grosolană şi purta încălţăminte caracteristică lucrătorilor pietrari, care sunt obişnuiţi să-şi apere picioarele împotriva despicăturilor de piatră ce sar de sub daltă. Căciula de lână împletită şi ţuguiată părea să fie de pescar şi nu era

potrivită pentru o astfel de vreme. Ibiscus se întrebă de ce nu şi-o fi scoţând-o pe căldura aceasta. Exact în faţa porţii măgăruşul se opri din nou şi tânărul începu să întindă atât de furios de cureaua căpăstrufui, încât acesta se rupse şi rămase cu un capăt în mână - fără să se întoarcă spre Ibiscus, care se apropia de el - astfel că măgăruşul, simţindu-se liber, se apropie imediat de marginea drumului şi începu să pască iarba cu tânărul alergând după el şi străduindu-se să ridice căpăstrul care se tara prin colb. Ridică fruntea şi se uită la supraveghetor, apoi se apropie cu paşi mărunţi de cotigă, ştergându-şi mâinile delicate de pieptul tunicii de pietrar.

Ibiscus îşi trecu palma peste bărbie şi începu să-l examineze cu toată atenţia. Obrazul ! se lumină numaidecât de un zâmbet, căci îşi dădu seama cu cine are a face, şi punând mâna pe cureaua de la căpăstru o desfăcu din cătărămi şi se uită la ea.

— Mi-am închipuit că eşti un argat, fiica mea, zise el cu blândeţe. Aşază-te colo la umbră şi te odihneşte până când îţi voi repara căpăstrul. Ia şi câţiva struguri din coşul acela ca să te mai răcoreşti. Pari foarte ostenită.

Fata se uită la el la început cu indiferenţă, apoi buzele i se întredeschiseră şi zâmbi, într-un fel care făcu pe bătrânul supraveghetor să simtă o căldură împrejurul inimii. Ridică mâna şi-şi şterse sudoarea de pe frunte şi, scoţându-şi căciula, de sub ea îi scăpă o cascadă de păr negru lucitor, care-i coborî până pe umeri. Ibiscus începu să râdă cu înţeles, fata râse şi ea, dar cu glasul chinuit, ca şi când ar fi fost un hohot de suspine.

— Eşti foarte amabil, răspunse fata. Voi luă un strugure... Mi-e atât de cald... şi sunt însetată.

Măgăruşul lovise cu buceaua roţii zidul de piatră al porţii şi acum se străduia să se desprindă. Ibiscus trecu în partea din urmă a cotigii ca să smulgă o mână de fân cu care să-l liniştească până când va termina cu reparairea căpăstrului.

— Te rog, nu lua fân, ţipă fata înspăimântată... Nu se poate să-i dai fân, căci se îmbolnăveşte, şi se uită la el cu ochii speriaţi.

Ibiscus întoarse capul spre ea şi încruntă din sprâncene.

— Ia să-mi spui şi mie ce ascunzi în cotiga aceasta, zise el şi Începu să răscolească fânul.

— Te rog!... Este fratele meu! E bolnav! Nu-l deranja!

— Ei nu mai spune! ripostă Ibiscus. L-ai luat în cotigă şi l-ai acoperit cu fân! Nu-mi vine să cred! sfârşi el şi începu să descarce fânul în mijlocul drumului. Va să zică tu eşti fratele cel bolnav! exclamă el când dădu cu ochii de Demetrius.

Fata se apropie repede de supraveghetor şi-i puse mâna pe braţ în timpul cât Demetrius se ridică în picioare şi se uită la el încruntat.

— Suntem la mare strâmtoare, zise fata. Am venit în partea aceasta crezând că vom da de urma lui Marcellus Gallio, care ar fi putut să ne ajute.

— Marcellus a plecat mai acurri o săptămână, răspunse Ibiscus şi obrazul păru că i se mai luminează puţin. Sunteţi prieteni cu el?

În ioc de răspuns, atât Demetrius, cât şi fata dădură din cap. Ibiscus se uita bănuitor când la unul, când la altul.

— Tu, prietene, eşti sclav, zise el uitându-se la urechea lui Demetrius. Aha, am înţeles! se dumiri el. Sunteţi urmăriţi amândoi! Ieri au sosit nişte legionari din Capri care au cercetat vila stăpânului meu în căutarea fiicei lui Gallus şi a unui sclav grec, despre care bănuiau că sunt în drum spre Roma.

— Ai dreptate, interveni Demetrius. Tânăra fată este fiica legatului Gallus şi logodnica tribunului Marcellus Gallio, stăpânul meu. Pe mine mă cheamă Demetrius! zise el şi Ibiscus tresări.

— Pare că este acelaşi nume! murmură el. Ia spune... acum câteva săptămâni n-ai primit o veste de la Marcellus?

— Ba am primit... un mic pepene într-o cutioară.

— Fără nimic scris?

— Cu imaginea unui peşte... pe coajă.

Demetrius se uită cu atenţie în lungul drumului şi înainte, şi înapoi, şi coborî din cotigă. Departe în vie văzură

că se urneşte o cotigă încărcată de coşuri cu struguri şi se apropie de intrarea curţii.

— Stai aici şi ocupă-te de măgăruşul acesta, dar fereşte-te să ieşi în calea argatului care se apropie. Cred că va fi mai bine ca deocamdată să vă opriţi aici. Apoi se întoarse spre Diana ca să-i spună: Cred că nu este nici p primejdie să mergi la vilă şi să întrebi de Antonia, soţia lui Kaeso. li vei spune cine eşti. Oamenii curţii nu trebuie să vă vadă împreună. Toţi oamenii din Arpino ştiu că sunteţi urmăriţi.

— Probabil le va fi teamă să mă adăpostească, zise Diana.

— De... cred că îţi vor spune dacă le este teamnă său nu, ripostă Ibiscus. Nu se poate să întârzii aici... de asta sunt sigur!

Macedoneanul cel înalt care păzea intrarea vilei se uita la ea încruntat şi ochii lui o cercetară repede şi bănuitori.

— Şi ce treabă ai cu soţia lui Kaeso? întrebă el. Poate ar fi mult mai bine să vorbeşti cu Appius Kaeso, tinere.

— Nu... eu vreau să vorbesc cu soţia lui, stărui Diana. Nu sunt cerşetor! adăugă ea ca să-l liniştească.

Macedoneanul plecă fruntea şi păru că se gândeşte la ceva, apoi zâmbi.

— Vino cu mine, zise el pe un ton de conspirator. O însoţi până în grădină, unde, văzând pe stăpâna-sa printre flori, făcu semn tânărului să-şi continue drumul singur şi el se întoarse la intrare.

Antonia, îmbrăcată într-o rochie uşoară tinerească şi în cap cu o pălărie mare de culoare roşie, supraveghea o sclavă care, cu cuţitul de altoi în mână, curăţa boschetele de trandafiri. Auzind paşi apropiindu-se, întoarse privirea şi examina pe străinul care se apropia.

— Poţi să pleci! porunci ea sclavei şi se întoarse spre vizitatorul neaşteptat. Pleacă imediat!

— Iartă-rtiă c-am îndrăznit să te supăr cu prezenţa mea, începu Diana, şi să mă ierţi şi pentru felul în care arăt. Am fost obligată să îmbrac hainele acestea bărbăteşti.

Antonia îşi arătă dinţii frumoşi.

— De... probabil ai fost obligată să procedezi în felul acesta, dar în orice caz nu arăţi a bărbat.

— M-am străduit din toate puterile să semăn, zise Diana. Ce mă trădează?

— Toată înfăţişarea pe care o ai, răspunse Antonia şi se îndreptă spre o bancă de pe marginea aleii. Haide, aşază-te lângă mine şi spune-mi ce s-a întâmplat. Eşti urmărită, nu-i aşa?

Diana începu să-i spună pe scurt, dar destul de limpede pentru a fi înţeleasă, situaţia în care se găseşte, presimţind că poate avea toată încrederea în femeia aceasta.

— N-aş vrea să te bag nici în primejdie, adăugă ea, dar dacă aş putea face o baie şi m-aş putea odihni o singură noapte... mi-aş putea continua drumul. Ochii Dianei erau plini de lacrimi.

— Cred că oricine care cunoaşte pe Marcellus va fi dispus să-şi asume anumite răspunderi, zise Antonia. Vino... să intrăm în casă.

O însoţi în atrium, unde întâlniră pe Kaeso, care tocmai ieşea din bibliotecă. Se opri şi clipi de câteva ori din ochi, uitându-se la ele.

— Appius, începu Antonia, aceasta este fiica legatului Gallus, pe care au căutat-o legionarii zilele trecute... Diana, acesta este soţul meu.

— Dacă vreţi, voi părăsi casa aceasta imediat, zise Diana cu glasul plângător.

— Ce ai făcut de te urmăresc să te aresteze? întrebă Kaeso şi se uită la ea cu atenţie.

— A fugit în insula Capri din cauză că-i era frică de băiatul acesta care a ajuns împărat, interveni Antonia. De aceea o urmăreşte ca s-o prindă şi a trimis în toate părţile legionari care s-o găsească.

— Uhâum! murmură Kaeso. Am înţeles! Ticălosul de Cizmuliţă!

— Linişteşte-te! îl preveni Antonia. Doar nu ai de gând să ne bagi pe toţi la închisoare. Ce facem acum... cu Diana? Trebuie să ştii, Appius, că ea este logodnica lui Marcellus!

Kaeso se înseninâ la obraz şi-i strânse mâna.

— Vei sta aici împreună cu noi! declară el. Legionarii spuneau că sunt în căutarea unui sclav grec care a fugit împreună cu tine.

— Sclavul este în vie împreună cu Ibiscus, îl lămuri Antonia. Nu va strica să te ocupi şi de el, Appius.

— Ce facem cu slujitorii? Ei ştiu ceva?

— Mai bine să nu păstrăm întâmplarea aceasta în secret îi propuse Antonia. Le vom spune adevărul. Când vor afla că Diana este logodnica lui Marcellus şi că grecul este sclavul ei, nu cred să se găsească cineva în Arpino care să fie în stare...

— De asta nu trebuie să fii atât de sigură! răspunse Kaeso. După cum ştii, s-a pus şi un preţ pe capul lor. Macedoneanul de la poartă cred că ar fi stare să profite pentru a câştiga o mie de sesterţi. Voi vorbi cu el şi cu toţi ceilalţi şi le voi spune că dacă voi afla c-au suflat vreo vorbă vor fi biciuţi... eventual li s-ar putea întâmpla ceva mult mai grav...

— Vei proceda aşa cum vei crede că va fi cel mai bine, dragul meu, răspunse Antonia cu blândeţe. Eu însă sunt de părere că, având încredere în ei, va fi mai bine decât să-i ameninţi. Cred că, dacă ar fi aici, Marcellus ar fi de aceeaşi părere.

— Marcellus a fost întotdeauna de părere ca oamenilor să li se acorde mai multă încredere decât merită, zise Kaeso. Apoi se întoarse spre Diana şi zâmbi: Faci şi tu parte din gruparea creştinilor acestora?

— Nu, eu nu fac parte dintre ei. Pentru mine este o învăţătură prea grea pentru-a putea înţelege... În timpul cât a stat aici v-a vorbit mai pe larg despre această credinţă? întrebă ea întorcându-se spre Antonia.

— A răscolit tot satul cu susul în jos, răspunse Kaeso. Antonia îţi va spune ce s-a întâmplat, căci a devenit şi ea creştină!

— Marcellus s-a purtat foarte frumos faţă de noi toţi, murmură Antonia. Apoi se uită dintr-o parte la Appius şi adăugă: Până şi faţă de stăpânul din Arpino.

Tânărul,Antoniu era atât de ocupat cu modelatul, încât nu ieşi toată ziua din odaia lui, şi nu ştia că în casa lor se adăposteşte o fugară. În aceeaşi seară când intră în sala de mâncare şi imediat ce trecu pragul, se opri, întâlnind privirile limpezi ale unei fete adorabile, îmbrăcată într-un peplum de culoare trandafirie, care de fapt era al maică-si.

Antoniu fusese în trei rânduri împreună cu părinţii săi la Roma, unde avusese ocazia să vadă elegantele fete din familiile patricienilor în lecticile lor frumos împodobite şi de la distanţă, în lojele Circului, la festivităţile oficiale, dar până acum nu i se oferise ocazia să vadă din apropiere o fată din casta socială a Dianei. Se uită la ea atât de mulţumit şi atât de mirat, încât Kaeso, care întoarse capul spre el, începu să râdă uşor.

— Fiul meu, Antoniu, îi explică stăpâna casei înduioşată. Dragul meu, aceasta este Diana, fiica legatului Gallus.

— Ooo! exclamă Antoniu cu glasul sugrumat. Legionarii te caută în toate părţile! Apoi se aşează pe scaunul din faţa ei şi continuă s-o examineze. Cum de-ai reuşit să ajungi până la noi?

— Diana şi-a închipuit că aici va găsi pe Marcellus, îi explică Antonia.

— Cunoşti pe Marcellus? întrebă Antoniu mulţumit.

— Este logodnica lui! declară bătrânul Kaeso, apoi, în timpul scurtei pauze ce urmă după cuvintele acestea, adăugă: Asta înseamnă că este un tânăr cu noroc.

— Sigur că da! exclamă Antoniu cu atâta entuziasm, încât părinţii lui începură să râdă.

Diana se uită la băiatul care o examina entuziasmat, dar refuză să zâmbească deoarece sentimentul lui de admiraţie i se părea sincer şi nu-şi putea permite să facă haz pe socoteala lui.

— Sunt foarte mulţumită să constat că toţi ţineţi atât de mult la Marcellus, declară ea cu glasul blând. Probabil timpul pe care l-a petrecut aici a fost plăcut şi pentru el. Tu eşti sculptorul, nu-i aşa? Maică-ta mi-a vorbit despre tine.

Când Antoniu.se frământă pe scaun şi-i răspunse că până acum n-a lucrat nimic ce ar merita atenţia cuiva, Diana îl întrerupse, spunându-i:

— Probabil vei fi de acord să-mi arăţi şi mie ce ai lucrat.

Glasul ei are rezonanţe adânci şi neobişnuite pentru o fată, îşi zise băiatul. Fetele, când au să-ţi spună câte ceva, vorbesc cu glasul ascuţit. Felul în care vorbeşte Diana îţi dă iluzia c-o cunoşti de vreme îndelungată. Dădu din cap cu sfială şi zâmbi resemnat, ca şi când arii vrut să-i dea să înţeleagă că nu trebuie să se aştepte la ceva deosebit.

— Marcellus este cel care l-a învăţat tot ce ştie astăzi, îi spuse Antonia cu glasul tremurând de recunoştinţă, ca şi când s-ar fi simţit obligată să mulţumească şi Dianei pentru această favoare.

— El ar fi trebuit să se facă sculptor în loc să devină ofiţer.

— Aşa este! încuviinţă Antoniu. Lui nu-i plac luptele!

— Dar nu din pricină că el n-ar şti să lupte, se grăbi Diana să-l informeze. La Roma Marcellus este cunoscut ca unul dintre cei mai desăvârşiţi luptători cu gladiul.

— Serios? se miră Kaeso. Nici nu mi-aş fi închipuit că pe el l-ar putea interesa sporturile primejdioase. N-a vorbit niciodată cu noi despre astfel de lucruri.

— Într-un rând l-am întrebat dacă a ucis vreodată pe cineva şi întrebarea aceasta l-a determinat să rămână extrem de abătut, zise Antoniu. Mi-a răspuns că nu doreşte să vorbească despre această chestiune.

În aceeaşi clipă strălucirea de pe obrazul Dianei se şterse şi micul Antoniu îşi dădu seama că a vorbit despre un subiect delicat. Se simţi şi mai sfios când auzi întrebarea tatălui său.

— Probabil ştii despre ce este vorba? întrebă Kaeso. Fără să ridice privirea, Diana dădu din cap şi oftă.

— Îţi plac caii? întrebă Kaeso, dându-şi seama că ar fi mai bine să schimbe subiectul conversaţiei.

— Da! răspunse Diana îngândurată. Apoi se uită la ei pe rând. Cred că va fi mai bine să nu abandonăm în felul acesta subiectul despre care am vorbit până acum. Ar

însemna să nu ne purtăm echitabil faţă de Marcellus, Acum doi ani i s-a dat ordinul să osândească pe cineva la moarte şi mai târziu s-a constatat că osânditul n-a fost vinovat de nici o crimă şi că se bucurase de mare stimă în faţa celor care L-au cunoscut. Din pricina acestei nedreptăţi a rămas profund abătut.

— Este uşor de înţeles! declară Antonia cu simpatie. N-am văzut încă un bărbat care să fie atât de blând şi de milostiv ca el, căci întotdeauna se străduia să facă altora numai bine.

Simţindu-se nerăbdător să alunge tristeţea Dianei, Appius Kaeso începu să vorbească despre simpatia cu care era privit Marcellus de către cei din Arpino. Imediat după aceea constată mulţumit că privirile Dianei s-au limpezit şi că-l ascultă cu toată atenţia, uitându-se la el cu ochii umezi când îi pomeni despre bunătatea lui Marcellus şi despre ideea construirii unei piscine, care fusese în întregime a lui.

— Este un tip cu totul neobişnuit, adăugă Kaeso râzând. Fără să-ţi dai seama, te determină să faci anumite lucruri la care nici nu te-ai gândit, ca după aceea să susţină sus şi tare că ideea a pornit de la tine, nu de la el. Evident, procedeul acesta urmărea să te determine să te simţi mulţumit, ca după aceea să doreşti din nou să faci ceva în interesul semenilor tăi din proprie iniţiativă.

Antoniu rămase mirat de vorbele tatălui său şi, când întâlni privirea maică-si, îi făcu semn cu ochiul, dar ea îl preveni să nu-l contrazică.

— În orice caz, Marcellus a fost o fire neobişnuită, continuă Kaeso. Se vedea fără nici o greutate că în viaţa lui s-a bucurat de toate avantajele şi c-a trăit bine, dar cu toate acestea ieşea în câmpul cu pepeni şi lucra alături de ceilalţi, ca şi când ar fi fost de o seamă cu ei. Din pricina asta oamenii ţineau foarte mult la el. În fiecare seară se adunau împrejurul lui, aşezându-se pe iarba verde, şi-l ascultau povestind întâmplări despre viaţa bărbatului aceluia pe care l-a chemat Isus - undeva în ţara evreilor - care a săvârşit tot felul de minuni. Dar cred că despre asta ţi-a vorbit şi ţie!

— Da, mi-a vorbit, admise Diana.

— Oamenii l-au osândit la moarte, adăugă Antonia.

— Dar Marcellus afirmă c-a înviat din morţi, deşi eu sunt convins că aici trebuie să fie o greşeală, declară Kaeso.

Antoniu, care nu luă parte la această conversaţie şi părea că n-aude nimic din ceea ce spun, sta nemişcat şi cu ochii rătăciţi, aşa că atrase atenţia maică-si. Kaeso şi Diana în mod instinctiv se întoarseră şi se uitară la el.

— La ce te gândeşti, băiete? întrebă Kaeso pe un ton de glumă, ca şi când s-ar fi străduit anume ca întrebarea lui să nu pară severă.

Prefăcându-se că n-a auzit întrebarea tatălui său, Antoniu se întoarse şi se uită la Diana.

— Ştii cine a răstignit pe galileeanul acela? întrebă el grav.

— Da! admise Diana.

— Îl cunosc şi eu?

Diana dădu din cap şi Antoniu lovi cu pumnul în tăblia mesei.

— În cazul acesta totul se limpezeşte de la sine! declară el cu convingere. Marcellus a ucis pe omul acesta, care şi-a petrecut viaţa făcând numai bine semenilor săi, şi consideră că singura posibilitate de a ispăşi această faptă este să-şi petreacă şi el viaţa în acelaşi fel, adăugă Antoniu cu glasul tremurând de emoţie. Nu se poate stăpâni, căci presimte că în felul acesta va putea să obţină iertarea lui Isus!

Appius şi Antonia se uitară la fiul lor cu interes, dar nu îndrăzniră să scoată nici o vorbă.

— Da, Antoniu, dar aceasta nu este totul, declară Diana. Marcellus este convins că bărbatul acesta este încă în lume şi va rămâne de veci; crede că de aici înainte se va întemeia o nouă împărăţie, condusă după principiul bunei învoiri dintre oameni; nu vor mai fi războaie, nici încăierări, nici jafuri...

— Diana, gândul acesta mi se pare nobil, interveni Kaeso. Cine nu doreşte pacea şi liniştea? Cine ar putea să nu fie mulţumit când va constata că ţara este condusă de

oameni cinstiţi şi buni? Dorinţa aceasta nu este nouă. Dar adevărul este că orice stăpânire va veni va fi mai bună decât cea pe care o avem acum. Ar fi absurd să crezi în această posibilitate, şi Marcellus, care este un tânăr atât de inteligent, ar trebui să ştie atâta lucru. El îşi sacrifică viaţa de dragul unei himere!

— S-ar putea să nu fie himeră! protestă Antoniu. Dacă se va întâmpla ca de aici înainte să putem trăi într-o lume mai bună, aceasta va trebui să înceapă undeva... şi cândva, nu-i aşa? Probabil lumea aceasta a început chiar acum? Ce părere ai Diana?

— Eu nu ştiu... ce să-ţi răspund Antoniu, zise Diana şi, acoperindu-şi ochii cu palmele mâinilor, clătină din cap. Singurul lucru pe care-l ştiu este c-aş fi fost în stare să sacrific orice ca să nu se întâmple ceea ce s-a întâmplat.

După ce trecură trei săptămâni fără să intervină nimic deosebit, Diana se întrebă dacă nu cumva ar fi momentul pentru a se întoarce la Roma. Probabil tânărul împărat şi-a uitat de nemulţumirile lui şi a încetat s-o mai caute. Kaeso însă nu era atât de optimist.

— Cizmuliţă a fost până acum prea ocupat, declară el, din cauza funeraliilor lui Tiberiu şi a festivităţilor propriei sale încoronări, care au ţinut vreme de o săptămână, aşa că nu s-a putut gândi la altceva. De uitat însă nu te-a uitat. Prin urmare eu sunt de părere să mai zăboveşti.

Antonia îşi petrecuse un braţ împrejurul umerilor Dianei.

— Toţi v-aţi purtat foarte frumos cu mine, dar cred că mama este neliniştită din pricina mea. Este sigur că spionii împăratului s-au dus mai întâi la ea şi i-au cerut informaţii despre mine. Dar ea nu ştie altceva decalcă am fugit din insula Capri cu o barcă. Nu pot nici să-i scriu, de teamă că pretorienii vor da de urma mea aici la Arpino.

Uneori seara, Demetrius, care lucra în vie, şi sta în casa lui Ibiscus, venea să se intereseze de ea. Diana îl sfătuia să aibă răbdare, dar ştia că el este neliniştit şi aşteaptă nerăbdător să meargă la-Marcellus.

Într-o seară, în timpul cinei, Kaeso păru atât de preocupat încât Diana presimţi că trebuie să se fi întâmplat

ceva. După ce intră din nou în atrium constată că Ibiscus o aşteaptă ca să-i dea un mesaj scris în greceşte. Mesajul fusese trimis în mare grabă. Demetrius plecase la Roma în căutarea stăpânului său.

„Prezenţa mea aici nu poate decât să agraveze primejdia ce te ameninţă. Kaeso este de acord cu felul meu de a proceda. Este un bărbat generos. Primeşte sfatul lui. Să nu încerci să dai de ştire mamei tale. Dacă-mi va fi posibil, voi încerca s-o informez."

Ibiscus se oprise pe scara peristilului deschis, aşa că Diana se apropie de el. Îl întrebă dacă Demetrius a plecat pe jos sau a luat cotiga şi măgăruşul cu care sosiseră la Arpino.

— Grecul a luat unul din gonacii cei buni ce-i aveam în grajd şi a îmbrăcat hainele stăpânului, răspunse Ibiscus.

Se întoarse între ceilalţi membri ai familiei şi-i găsi aşezaţi împrejurul havuzului, vorbind cu glasuri domolite despre ceea ce ar trebui să facă acum cu ea.

— Te-ai purtat foarte frumos faţă de Demetrius, se adresă ea lui Kaeso cu glasul blând. Sper că ştiţi cât de mult apreciez ceea ce aţi făcut pentru el, pentru mine şi pentru Marcellus.

Kaeso făcu o mişcare nepăsătoare cu mâna, dar privirile lui păreau tulburi.

— Aici grecul nu se simţea în siguranţă, răspunse el. Adevărul este că astăzi nimeni nu se mai poate simţi în siguranţă nicăieri, în timpul acestei după-amiezi s-au întors doi cărăuşi de ai noştri pe care i-am trimis la Roma. În oraş au început tulburările. Plebea derbedeilor ameţiţi de băutură a început să devasteze şi să atace cetăţeni onorabili pe stradă, împăratul afirmă că tulburările acestea sunt conduse de creştini, aşa că a ordonat să fie arestaţi şi biciuiţi.

Diana deveni palidă de spaimă.

— Ce o fi făcând Marcellus? zise ea. Sunt convinsă că el nu va încerca să se ferească de primejdii.

— Oamenii mei mi-au spus că autorităţile caută pe Demetrius mult mai înfrigurate decât până acum, adăugă

Kaeso. Şi tot aşa te caută şi pe tine, Diana. Se pare că Demetrius este urmărit pentru o acuzaţie mai veche, pentru atacarea unui tribun. Au dat ordine să fie prins viu sau mort. Împăratul afirmă că te caută pentru a te feri de orice primejdii. S-a răspândit zvonul că grecul te-ar fi răpit şi Caligula vrea să te găsească pentru a te salva din mâinile lui.

— Bietul Demetrius! exclamă Diana.. Cum va putea scăpa dacă este urmărit de atâţia inşi?

— De... el ştie că viaţa lui nu mai valorează nimic dacă-l vor prinde, declară Kaeso abătut. Poţi să fii sigură că cei care vor face această încercare vor plăti scump răsplata pe care ar vrea s-o câştige.

— A plecat înarmat? întrebă Diana.

— N-are altceva decât un pumnal.

— Appius a postat paznici pe toate culmile de unde se vede drumul ce intră şi iese din Arpino, a intervenit Antonia. Imediat ce vor constata că se apropie legionari, au poruncă să se întoarcă la curte şi să dea de ştire.

— Rândul trecut când au fost aici au cercetat toată vila din tavan până în temelii, dar nici nu s-au gândit să întrebe lucrătorii dacă au văaut ceva, declara Kaeso. Le-a fost imposibil să-şi închipuie că fiica legatului Gallus ar putea să lucreze într-o vie alături de locuitorii din Arpino.

— În cazul acesta via ar fi locul cel mai potrivit ca să mă ascund! exclamă Diana.

Antonia şi Appius se uitară unul la altul.

— Appius n-a îndrăznit să-ţi facă această propunere, zise Antonia.

— Cred că mi-ar face plăcere să lucrez la vie, zise Diana.

— În cazul acesta te vei pregăti să pleci mâine dimineaţă, răspunse Kaeso mulţumit. Antonia îţi va găsi un costum de lucru. Aş fi preferat să se găsească o altă posibilitate de a te ascunde, Diana, dar nu există nici una şi aici în vilă nu este deloc prudent să mai întârzii. Nu este exclus ca, dacă te-ar găsi, să fii tratată cu toată consideraţia, dar să nu uiţi că eşti urmărită de împărat, şi ceea ce face Caligula nu poate să fie faptă bună.

Pe la ora două după miezul nopţii, bătrânul Lentius, care dormea ca un buştean, se trezi pe neaşteptate şi se ridică în coate ca să poată asculta ce s-a întâmplat. Bambo, care dormea întotdeauna în apropierea lui, asculta şi el şi începuse să mârâie.

De afară se auzeau paşi stinşi de sandale şi răbufneli de copite. Cineva aducea un cal, ţinându-l de căpăstru. Lentius desprinse felinarul din cui şi deschise uşa. Bambo se strecură pe lângă el şi, ieşind afară, începu să latre furios, dar imediat după aceea păru că s-a domolit şi începu să se gudure. Bătrânul grăjdar se luă după el şi ridică felinarul deasupra capului.

— Ssst... taci Bambo! se auzi glasul stins al cuiva din întuneric. Liriişteşte-l, Lentius, căci altfel va trezi toată casa cu lătratul lui.

— Demetrius! exclamă bătrânul, uitându-se la obrazul lui palid.

— Ia calul şi freacă-l cu un şomoiog de paie, căci a făcut drum lung. Dar să nu-l adăpi, căci este prea încălzit de alergătură, zise Demetrius şi, ridicând mâinile, îl smuci de urechi.

— Bagă-l în grajd, zise Lentius, apoi intrară împreună. Ai fost urmărit de cineva? zise el cu glasul stins după ce închise uşa. Ia uită-te! Calul a fost rănit, căci este plin de sânge pe umăr şi pe piciorul dinainte în partea dreaptă.

— Acesta este sângele meu, răspunse Demetrius, despuindu-şi umărul. Am fost urmărit de trei pretorieni călări, care m-au întâlnit pe Via Appia, pe o distanţă de cinci leghe. Am reuşit să trec pe lângă ei şi să-i las în urmă; dar unul m-a ajuns şi m-a lovit cu paloşul în momentul când l-am trântit din şa. Adu-mi puţină apă, Lentius, şi o Bucată de pânză cu care să-mi leg rana.

. Bătrânul sclav examina rana adâncă şi şuieră printre dinţi.

— Eşti rănit grav, murmură el. Ai pierdut o mulţime de sânge. Tunica ţi-e udă de sângele care ţi s-a scurs până pe sandalele din picioare. Va fi mai bine să te întinzi puţin.

— Da, mă voi întinde, răspunse Demetrius cu glasul slăbit şi se întinse pe aşternut, iar Lentius se apropie de el cu o găleată de apă şi în mână cu un burete. Bambo amuşina curios, apoi se întoarse în loc şi începu să lingă sângele de pe piciorul dinainte al calului. Ascultă, Lentius, tribunul Marcellus a mai fost pe acasă în timpul din urmă?

Lentius îşi îndreptă trupul şi se uită la el mirat.

— Tribunul? Tu n-ai auzit? El a murit de acum trei luni, poate chiar mai mult. S-a înecat în mare... bietul stăpân!

— Lentius, ştiu c-ai ţinut la tânărul stăpân şi tot aşa şi el la tine. Îţi voi încredinţa acum un secret. Dar să nu pomeneşti nimănui despre ceea ce-ţi voi spune! M-ai înţeles? Tribunul trăieşte... şi se găseşte aici în Roma.

— Nu se poate! exclamă bătrânul. Dar de ce nu vine acasă?

— Va veni într-o zi bună! Ascultă, Lentius... n-ai putea să trezeşti pe bătrânul Marcipor fără să te simtă cei din casă?

— Ar fi mult mai uşor să trezesc pe Decimus. El doarme la parter...

— De Decimus nu am nevoie. Fereşte-te din cale; mă voi duce singur după el. Demetrius se strădui să se ridice, dar nu reuşi. Sunt mai slăbit decât mi-am închipuit, gemu el. Încearcă să trezeşti pe Marcipor. Arunca ceva în camera lui şi, când se va apropia de fereastră, spune-i că ai nevoie de el. Dar să nu-i pomeneşti de numele meu. Spune-i s-aducă şi câteva fâşii de pânză. Rana văd că sângerează mereu. Dă calului o găleată cu apă. Dă-te la o parte, Bambo!

Puţin după aceea, Marcipor apăru gâfâind din greu şi urmat de Lentius.

— Eşti rănit grav, fiule! murmură el. Va trebui să trimitein după medicul casei.

— Nu, Marcipor! ripostă Demetrius. Prefer să-mi încerc norocul cu această lovitură de paloş decât să-mi pun capul în primejdie... Lentius, dacă ai loc liber în grajd, aşază calul şi dă-i o ţesală şi un aşternut de paie. Ia şi câinele de aici, căci de mine se va ocupa Marcfpor.

Lentius ieşi cu părere de rău, ducând calul de căpăstru şi urmat de Bambo. Marcipor trase zăvorul şi îngenunche lângă Demetrius, apoi începu să-i lege rana.

— Te găseşti în mare primejdie! zise bătrânul cu glasul tremurat.

— Deocamdată nu este nici o primejdie! Spune Marcipor, ce ştiri ai mai aflat? Ai văzut pe Marcellus?

— Este în catacombe.

— Asta este o ascunzătoare sinistră.

— Nu este atât de rea cum ai putea să-ţi închipui. Creştinii s-au adunat acolo şi au provizii care ie vor ajunge lunj de zile. Sunt mai mult de o sută de inşi adunaţi acolo dintre cei care au fost identificaţi şi sunt urmăriţi de pretorieni.

— Vor fi prinşi ca nişte cârtiţe în vizuină după ce patrulele vor află unde se ascund.

— Nu cred că va atât de uşor, răspunse Marcipor. În ascunzătoarea aceasta străveche sunt coridoare subterane care merg până la depărtare de câteva leghe. Cred că legionarii nu vor fi dispuşi să coboare în întunericul acestor coridoare mergând câte unul. Ei ştiu despre cei care au intrat în aceste catacombe ca să prindă evreii persecutaţi că niciodată nu au mai nimerit drumul ca să poată ieşi din nou la lumină... Cum te simţi, Demetrius? Nu te-am -legat prea strâns?

Nu primi nici un răspuns. Marcipor îşi lipi urechea de pieptul despuiat al lui Demetrius, ascultă, îl scutură uşor, îl strigă înspăimântat, îl stropi cu apă pe obraz, dar Demetrius nu se mai mişcă. O clipă rămase deznădăjduit, neştiind ce să facă, apoi ieşi şi se îndreptă spre casă, întrebându-se pe cine ar putea să cheme în ajutor. Când trecu într-un suflet prin atrium, văzu pe bătrânul Gallio coborând treptele spre bibliotecă; senatorul era îmbrăcat numai în halatul său de noapte.

— Ce s-a întâmplat, Marcipor? întrebă el.

— A sosit Demetrius, stăpâne... este grav rănit... trage să moară... În grajdul lui Lentius.

— Ai trimis după un medic? întrebă Gallio şi apucă grăbit înaintea lui.

— Nu, stăpâne... mi-a spus să n-aduc medic. El este fugar.

— Spune unui sclav să încalece şi să plece imediat după bătrânul Sarpedon. Ia pe cineva care să-ţi ajute să-i aduceţi în casă. Nu trebuie să moară în grajd cum ar muri un câine.

Lentius ridicase felinarul deasupra capului ca să-i lumineze drumul spre grajd.

— Demetrius! strigă senatorul. Demetrius!

Pleoapele ochilor căzuţi în adâncul capului se deschiseră încet şi Demetrius respiră cu greutate, oftând îndurerat.

— La ordin... stăpâne, murmură el stins şi buzele i se mişcară rigide.

— Fiţi cu băgare de seamă! porunci senatorul celor care se îngrămădiseră în faţa uşii şi se uitau la ei speriaţi. Ridicaţi-l încet şi duceţi-l în casă. Îl veţi duce, Marcipor, în camera lui Marcellus. Dezbrăcaţi-l de hainele acestea pline de praf şi însângerate şi înfăşuraţi-l în pături călduroase. I în ergastulum se simţi o frământare neaşteptată printre sclavi când constatară că unul mai tânăr a încălecat şi pleacă în galop ca să aducă pe Sarpedon. Vreo şase rândaşi şi grădinari ridicară salteaua de paie şi plecară cu ea încet spre casă.

— Ar fi trebuit, Marcipor, să mă chemi numaidecât, îi spuse Gallio cu glasul sever în timpul cât făcură drumul până la vilă. Credeam că între voi mă bucur de altfel de reputaţie şi nu vă veţi închipui despre mine că voi rămâne indiferent când unul dintre slujitorii mei credincioşi este pe moarte.

— N-a fost uşor să iau o hotărâre, îngână Marcipor. Demetrius a fost urmărit şi n-ar fi venit aici dacă n-ar fi trebui să se intereseze de stăpânul său.

— Te referi la mine? întrebă Gallio şi se opri în loc.

— Nu, stăpâne, mă refer la tribunul Marcellus.

— Cum se poate... el n-a aflat încă?

— El crede că Marcellus mai trăieşte, răspunse Marcipor cu glasul stins, şi ştie că este în Roma.

Trecură pe lângă grupul de sclavi îngrămădiţi ÎH curte şi începură să urce scările peristilului.

— I-ai spus adevărul? întrebă Gllio abătut.

— Adevărul este cel pe care-l ştie şi el, admise Marcipor şi întinse braţul ca să sprijine pe Gallio, al cărui obraz începu să tremure de spaimă.

— De ce nu mi-aţi spus şi mie? întreba el chinuit.

— Stăpâne, Marcellus este creştin: or, oamenii aceştia sunt supravegheaţi de aproape. Nu voia să vină acasă şi astfel să-şi bage familia în primejdie.

— Spune-mi unde este acum? întrebă Gallio urcând scara şi genunchii îi tremurau ca ai unui moşneag slă,bit înainte de vreme.

— În catacombe, stăpâne, răspunse Marcipor în şoaptă.

— Cum se poate! Fiul meu în subteranele acelea împreună cu tâlharii şi criminalii urmăriţi de autorităţi? :

— Acolo nu sunt nici tâlhari, nici criminali, stăpâne, ci numai oameni paşnici şi cumsecade, care s-au ascuns ca să scape de cruzimea unui imbecil sângeros care-şi zice împărat!

— Linişteşte-te, Marcipor, porunci Gallio când trecu prin faţa uşii de la camera Luciei, care se întorsese pentru câteva zile acasă, deoarece soţul ei, Tullus, fusese însărcinat cu o misiune specială. Cum am putea să trimitem vorbă lui Marcellus?

— Ar fi primejdios, stăpâne, dacă Marcellus ar fi urmărit până aici.

— Nu te mai gândi la asta! Trimite după el!

Sclavii aşezaseră pe Demetrius în pat şi acum începuseră să iasă din cameră.

— Să nu suflaţi nici o vorbă despre ceea ce s-a întâmplat! le porunci Marcipor şi închise uşa pe urma lor tocmai în momentul când apăru şi Tertia şi se uită la el înspăimântată.

— Ce s-a întâmplat, Marcipor? întrebă ea şi, uitându-se prin uşa întredeschisă, se repezi în cameră şi îngenunche în faţa patului. O, ce ţi-au făcut ticăloşii aceia, Demetrius! gemu ea înecată de suspine.

Marcipor îi-puse mâna pe umăr.

— Vino, zise el cu glasul blând. Va treSui să ne dai o mână de ajutor. Du-te şi găseşte-mi câteva învelitori şi să le încălzeşti înainte de a le aduce.

După ce fata părăsi camera, Marcipor se străduí să scoată tunica de pe Demetrius, apoi se întoarse spre senator.

— Nu se poate să trimit pe cineva, stăpâne, după Marcellus; va trebui să merg eu, deoarece altul nu poate intra în catacombe, zise el.

— Şi cum se face că tu poţi să intri? întrebă Gallio cu glasul sever. Sper că tu nu faci parte dintre ei?

Marcipor dădu din cap şi începu să desfacă nojiţele sandalelor lui Demetrius.

— În cazul acesta dă ordin să fie înşeuaţi doi cai şi pleacă imediat! porunci Gallio. Fă-mi loc... Îi voi scoate eu sandalele, zise el şi, suflecându-şi mânecile halatului, începu să desfacă repede curelele rigide ale sandalelor lui Demetrius.

Puţin după aceea apăru Tertia cu învelitorile şi pe urma ei intră Lucia, în mână cu o cupă de vin fiert. Gallio luă o lingură şi turnă câteva picături printre buzele întredeschise ale rănitului. Demetrius le înghiţi în mod instinctiv, dar când senatorul îl ridică pe pernă şi-i duse cupa la gură nu mai făcu nici o mişcare. Tertia începuse din nou să plângă. Lucia o înghionti uşor şi-i făcu semn spre uşă. După ce rămaseră singuri, Gallio se întoarse spre ea.

— Fratele tău este în viaţă! zise el.

Lucia făcu ochii mari şi se uită la el, îşi ridică amândouă mâinile la obraz şi căscă gura, dar nu putu articula nici un cuvânt, întinse mâna şi apucase tatăl ei de braţ.

— Marcipor a plecat după el, continuă Gallio şi se căznea să picure vinul fierbinte din lingură printre buzele întredeschise ale lui Demetrius. Sper că va sosi acasă tocmai la timp.

— Marcellus este în viaţă! murmură Lucia neîncrezătoare. Unde este?

Gallio se încruntă la obraz. — În catacombe! răspunse el.

— O, nu se poate, tată! exclamă Lucia. Nu trebuie să stea acolo! Oamenii aceia vor fi uciși până la unul! Tată, gemu ea îndurerată, aceasta este însărcinarea pe care a primit-o Tullus. I s-a dat ordin să evacueze catacombele.

Gallio își duse mâna la frunte, ca și când ar fi încercat să se ferească de lovitura aceasta dureroasă. Tertia a deschis ușa ca să intre Sarpedon, care se apropie de pat fără să zică nimic și deschise pleoapele lui Demetrius. Apoi își apăsă palma pe carotida rănitului, clătină din cap și-i pipăi inima.

— Aduceți apă caldă; va trebui să facem comprese fierbinți, porunci el. S-ar putea să nu folosească la nimic, dar trebuie să încercăm.

Nu fu nevoie de nici o explicație pentru a justifica prezența Dianei în calitate de lucrătoare în vii. Toți cei din Arpino erau informați despre ceea ce j se întâmplase și de trei săptămâni încoace nu mai vorbiseră despre altceva decât despre ea. Cei din vilă nu încercaseră să păstreze prezența ei în secret; la rândul lor, țăranii din sat se simțeau încântați că li se acordă această încredere și-și ziceau că și ei sunt obligați s-o apere.

Kaeso se simțea mândru de ei. Nu era lucru de nimic ca cei din Arpino să desconsidere premiul oferit pentru orice informație menită să ducă la descoperirea Dianei. Oamenii însă aveau câteva motive temeinice care justificau credința lor.

În primul rând, recompensa făgăduită de împărat era ceva îndoielnic, chiar atunci când ar fi câștigat-o cu cinste. Când s-a mai întâmplat ca funcționarii imperiului să se țină de vorbă? Oamenii aceștia erau convinși că, din ce vei avea mai puțin de lucru cu funcționarii imperiului, vei putea trăi cu atât mai liniștit. Toți erau înșelători și vicleni, începând de la împărat în jos pe scara funcționarilor mai de seamă până la bețivul acela, care o dată pe an vine din Alatri ca să adune birurile. Cei din Arpino nu aveau nici o încredere în guvernul imperiului și erau convinși că este format din

nebuni şi din netrebnici. Chiar dacă s-ar fi găsit un ticălos care să trădeze pe logodnica lui Marcellus, putea fi dinainte sigur că cel care va încasa răsplata făgăduită va fi altcineva, dar nu el. Aceasta fu părerea celor mai tineri, care într-o seară se adunaseră în bătătura satului şi discutaseră între ei ce s-ar putea face cu o mie de sesterţi făgăduiţi ca răsplată. Dar părerea Antoniei era că cei din Arpino au un motiv mult mai temeinic să păstreze secretul. Oamenii aceştia îşi aduceau aminte cu plăcere de tânărul Marcellus pentru multele îmbunătăţiri ce i le datorau. Chiar acum oamenii începuseră să vorbească despre el ca despre un erou legendar. Nu cunoscuseră încă pe nimeni care s-ar fi putut asemăna cu el. Cei din Arpino fiind susceptibili faţă de superstiţii, toţi credeau că se găseşte sub protecţia zeului său galileean, care, deşi propovăduia pacea şi buna învoire între oameni, se ştia despre el că pătrunde în casele oamenilor fără să bată la uşă; nimănui nu i-ar fi făcut plăcere ca pe o noapte întunecoasă să se pomenească că-l trezeşte din somn ca să-l întrebe pentru ce a vândut lui Caligula pe mireasa lui Marcellus.

În zorii zilei, când Diana trebuia să-şi înceapă lucrul în vie, Ibiscus opri câţiva bărbaţi mai bătrâni şi femei ca să le spună că va sosi şi ea la lucru şi care este motivul că este obligată să lucreze împreună cu ei. Oamenii aceştia trebuiau să dea de ştire tuturor că faţă de fiica legatului Gallus vor trebui să se poarte exact cum se poartă de obicei unul faţă de altul. Nu trebuie să-i facă nici un fel de concesii, nici să-i pună întrebări şi nici să se uite la ea; tot aşa nu trebuiau nici s-o ferească de muncă. Dacă se va întâmpla ca să intre legionarii în vie, vor trebui să-şi continue lucrul şi să nu se îngrămădească în apropierea Dianei, căci în cazul acesta cel mult ar atrage atenţia asupra ei.

Când apăru Metella, Ibiscus o opri la poartă şi-i spuse că va trebui să aştepte până când va sosi şi Diana. De aici o va conduce în partea cea mai depărtată a viei şi-i va arăta ce trebuie să facă.

— În realitate nu este obligată să lucreze, o preveni Ibiscus, dar va trebui să ştie cum să lucreze în cazul când ar veni cineva să vadă cine este în vie...

— Nu înţeleg ce te-a determinat să mă alegi tocmai pe mine în scopul acesta, protestă Metella. Nu cumva voi fi obligată să-i-car şi coşul ca să nu-şi murdărească mâinile delicate şi albe?

— r Ea nu-ţi va pricinui nici un fel de bătaie de cap, răspunse Ibiscus. Eu mi-am închipuit că-ţi va face plăcere dacă vei avea posibilitatea să cunoşti o fată din casta ei socială. Am constatat că Marcellus ţi-a fost simpatic.

— Să fac cunoştinţă cu ea, ei? zise Metella şi făcu o strâmbătură. Aş vrea s-o văd şi eu ce plăcere va fi pentru ea când va face cunoştinţă cu o fată de seama mea.

— Nu fi atât de înţepată, zise Ibiscus. Iat-o că vine. Veţi pleca-împreună. Să nu te sfieşti deloc. Vei vorbi cu ea ca şi când ai vorbi cu oricare altă lucrătoare pe care o cunoşti de mai demult..

— Cu una cum aş fi eu, de pildă? întrebă fata cu amărăciune.

— Am sosit, Ibiscus, zise Diana. Te rog să-mi spui în ce parte va trebui să apuc.

— Metella te va însoţi şi-ţi va spune, răspunse Ibiscus şi-i făcu semn spre fata din apropiere care se uita la ei încruntată. Fata se plecă şi-i întinse un coş, apoi plecară împreună şi văzu pe Diana că se străduieşte să ţină pasul cu ea.

— Sper, Metella, că nu-ţi voi pricinui prea multă bătaie de cap. Probabil dacă-mi vei arăta cum trebuie să procedez...

— Nu va fi nevoie să-ţi arate nimeni, răspunse Metella nepăsătoare, uitându-se drept înainte când trecură printre două rânduri de lucrători care se uitară la ele curioşi. Va fi de ajuns să te prefaci că lucrezi.

— O... eu aş vrea să lucrez cu adevărat, protestă Diana cu glasul scăzut, care contribuia ca tot ce spune să pară secret.

— Lucrând, îţi vei strica mâinile, răspunse Metella într-un târziu pe un ton de nemulţumire.

— Ei, haide, Metella, încercă Diana s-o îmbuneze. Dacă vei încerca să-mi dai să înţeleg că între noi este oarecare deosebire, mă voi strădui să nu-ţi mai spun nimic.

Obrazul Metellei se luminã de un zâmbet fugar, dar imediat după aceea se întunecă din nou şi-şi continuă drumul.

— Tu ai luat dinainte hotărârea ca eu să nu-ţi fiu simpatică, dar cred că nu procedezi just, zise Diana. Nu trebuie să uiţi că una faţă de alta va trebui să ne purtăm cum se poartă fetele între ele.

— Dar noi nu suntem numai două fete, protestă Metella. Tu eşti cineva şi eu sunt nimeni.

— În parte vorbele acestea sunt întemeiate, încuviinţă Diana. Eu sunt cineva şi tot aşa mi-am închipuit că eşti şi tu cineva. În orice caz nu arăţi ca şi când ai fi nimeni şi trebuie să fii convinsă de acest lucru.

Metella se uită repede la ea cu coada ochiului, ridică din umeri şi zâmbi.

— Vorbele acestea mi se par pline de haz, răspunse ea cu glasul sfios.

— Mie nu mi se pare deloc c-ar putea fi de haz, adăugă Diana sfioasă. Mă simt înspăimântată şi aş vrea să mă întorc la mama.

Metella încetini pasul şi se uită la ea cu un fel de simpatie.

— În vie nu te vor căuta, zise ea. Dar s-ar putea să te găsească în vilă, dacă vor sosi în timpul nopţii.

— La asta m-am gândit şi eu, dar n-am unde dormi în altă parte.

— Aşa este! încuviinţă Metella cu glasul stins. Apoi lăsă coşul din mână şi-i dădu o pereche de foarfeci scurte şi grele. Tot ce ai de făcut este să tai ciorchinii foarte aproape de vrej şi să fii cu băgare de seamă ca să nu striveşti boabele.

O bucată de vreme lucrară alături fără să mai zică nimic, într-un târziu Diana se întoarse spre ea şi o întrebă:

— Spune, Metella, în casa ta nu se găseşte vreo odaie liberă?

— Îmi pare foarte rău, spuse Metella, dar casa noastră este foarte mică şi nu are mai mult de două odăi. Una este pentru părintele meu şi pentru mama. Cred că nu ai de gând să-ţi împărţi aşternutul cu mine?

— De ce nu? întrebă Diana. Vrei să mă primeşti?

— Aş fi foarte mulţumită, răspunse Metella entuziasmată.

— Fireşte, îţi voi plăti pentru această bunăvoinţă.

— Te rog, răspunse Metella, nu încerca să-mi tulburi această plăcere.

Diana întinse mâna şi i-o puse pe umăr, apoi se uită în ochii ei.

— Mi-ai spus adineauri că tu eşti nimeni. Nu ţi-e ruşine de vorbele acestea?

Metella râse sfioasă şi, ridicând mâna oacheşă, îşi şterse ochii.

— Cât eşti de caraghioasă, Diana, zise ea cu glasul în şoaptă.

Marcipor călărea repede, căci motivul pentru care plecase era extrem de urgent. Noaptea era rece şi caii odihniţi, mai ales calul de călărie al senatorului. Marcipor, care nu mai încălecare de ani întregi, îşi zise că poate ar fi fost mai bine să fi luat calul lui Marcellus, căci pe acesta l-ar fi putut stăpâni mai cu uşurinţă.

Trecu fluviul peste impunătorul pod de piatră clădit de Iuliu pentru uşurarea circulaţiei pe Via Appia, apoi coti spre stânga şi apucă în hmgul unei poteci care se îndrepta spre miazăzi, îşi zise c-ar fi prea riscant să se apropie de catacombe întrebuinţând intrarea obişnuită. Dacă intrarea din crângul de cireşi ar fi supravegheată chiar din depărtare, ar fi imposibil ca cineva care soseşte cu doi cai să nu fie oprit.

Până acum nu întrebuinţase niciodată intrarea secretă când era singur şi nu era sigur nici c-o va putea descoperi, ea fiind foarte bine ascunsă în fundul unei cariere de piatră demult părăsite. Totuşi spera că va recunoaşte cariera

imediat ce va ajunge în apropierea ei, deoarece era în vecinătatea unei gherete de pe marginea potecii. După ce ajunse, priponi caii şi începu să coboare în adâncul carierei, pipăindu-şi drumul în lungul peretelui de stâncă slab luminat de lună. Ajunse la o şuviţă subţire de apă, despre care îşi aducea aminte c-a mai trecut-o. Dincolo de apă era o deschizătură în stâncă, îşi făcu loc prin această deschizătură îngustă şi înainta cu băgare de seamă, până când fu oprit de glasul răstit al unui paznic. Marcipor îşi spuse numele şi paznicul, pe care-l recunoscu, îi spuse să se apropie.

— Am venit să iau pe Marcellus Gallio, zise el. Sclavul său, care face parte dintre noi, este pe moarte. Pentru un bărbat ca mine, Trasus, drumul pe care l-am facut până aici a fost foarte greu. Vrei să te duci să găseşti pe Marcellus şi să-i repeţi vorbele pe care ţi le-am spus?...

— Dacă vei sta de pază în locul meu, pot pleca.

I se păru c-aşteaptă de vreme îndelungată în mijlocul întunericului, fără să audă alt zgomot împrejurul său decât bătăile propriei sale inimi, încercă să audă târşitul pricinuit de tălpile sandalelor pe aşternutul de stâncă, într-un târziu văzu departe în fundul tunelului care cobora în jos o flacără slabă de lumină. După ce se mai apropiară constată că Trasus este urmat de doi bărbaţi. Primul, era Marcellus... al doilea Marele Pescar!

Schimbară câteva cuvinte în şoaptă şi, tară să piardă vremea, se înţeleseră ca Marcellus şi Petru să plece, iar el îşi va petrece noaptea în catacombe.

— Ai spus tatălui meu că eu sunt aici? întrebă Marcellus.

— Da, dar a fost atât de mulţumit când a aflat că mai eşti în viaţă, încât nu s-a mai supărat aflând că te-ai însoţit cu creştinii. Fii sigur că el nu te va trăda. Plecaţi acum, deoarece Demetrius nu mai are prea mult de trăit.

Lentius intră în grajd, ducând de căpestre caii asudaţi de-a lungul drumului. Lucia, care aştepta în porticul vilei, coborî treptele într-un suflet şi se repezi în braţele fratelui său, plângând încetişor şi încleştându-şi mâinile tremurânde pe braţele lui.

— Demetrius mai trăieşte? întrebă Marcellus grăbit.

— Mai respiră Încă, răspunse ea, dar Sarpedon ne-a spus că se stinge repede, aşa că nu poate să trăiască mai mult de un ceas.

Marcellus se întoarse în loc şi făcu semn celui care venise cu el.

— Lucia, acesta este Simion Petru. A venit acum de curând din Galileea. Pe Demetrius îl cunoaşte şi el.

Străinul, de statură uriaşă şi cu barbă, se închină în faţa ei.

— Sunt sluga ta, soră! murmură străinul cu glasul adânc.

— Bine ai venit, zise Lucia şi se uită la el cu ochii plini de lacrimi. Veniţi cu mine... să nu mai pierdem timpul!

Gallio, obosit şi îmbătrânit înainte de vreme, îi aştepta în capul scării şi-şi îmbrăţişa fiul fără să zică nimic. Cornelia, profund impresionată de cele întâmplate, căzu la pieptul lui Marcellus, plângând şi murmurând cuvinte de alintare. Petru se oprise pe scară şi senatorul se întoarse spre el întrebător. Lucia îl prezentă:

— Un prieten de-al lui Marcellus. Cum ai spus că te cheamă?

— Petru, răspunse străinul.

Senatorul se înclină cu indiferenţă, ca şi când ar fi vrut să dea străinului să înţeleagă că în această casă nu se găseşte loc pentru oameni cu înfăţişarea lui. Dar Petru, care-şi pierduse răbdarea, se apropie de senatorul Gallio şi-i spuse pe un ton caracteristic celor care sunt obişnuiţi să poruncească altora.

— Condu-mă la Demetrius! zise el.

Auzindu-i glasul, Cornelia se desprinse din braţele lui Marcellus şi se uită cu gura căscată la acest străin care venise la ei. Gallio ridică privirea şi păru c-a devenit mai mic alături de statura neobişnuită a omului acestuia şi fără să zică nimic apucă înainte spre camera în care era Demetrius, îl urmară toţi şi se înşirară împrejurul patului, iar Marcellus îi puse mâna pe frunte. La un semn al lui Gallio, care părea impresionat de prezenţa musafirului său misterios, Sarpedon se ridică de pe scaunul din apropierea

patului şi le făcu loc. Cu o linişte care-i făcu pe toţi să se uite la el miraţi, Petru apucă mâinile fără putere ale lui Demetrius în palmele lui uriaşe şi le scutură.

— Demetrius! strigă el cu glasul sonor, ca şi când ar fi strigat după cineva care a ajuns foarte departe. Demetrius nu-i răspunse, dar pleoapele ochilor părură că-i tremură uşor. Petru îl strigă din nou, de astă dată cu glasul atât de puternic, încât ar fi putut să-i audă cineva chiar de pe cealaltă parte a drumului: Demetrius! întoarce-te!

Cei dimprejurul patului nu îndrăzneau nici să mai respire. Stăteau ca împietriţi. Apoi cu totul pe neaşteptate Petru îşi îndreptă trupul şi, întorcându-se spre ei, ridică braţele şi cu palmele întinse ale mâinilor le făcu semn să iasă din cameră.

— Plecaţi! porunci el. Lăsaţi-ne singuri!

Se supuseră fără să zică nimic şi ieşiră pe coridor. Marcellus mai întârzie o clipă ca să întrebe dacă va trebui să iasă şi el. Petru dădu din cap şi începu să-şi scoată levita de pe el în momentul când Marcellus închise uşa camerei. Se opriră grămadă în capul scării, unde aşteptară câteva minute în tăcere, în nădejdea că vor auzi din nou strigătul uriaşului care pusese stăpânire pe casa lor. Marcellus se aşteptase să-i audă protestând, dar nici unul dintre ei nu zise nimic, împrejurul lor era tăcere adâncă şi din camera în care zăcea Demetrius nu se auzea nici un zgomot.

Puţin după aceea senatorul începu să coboare treptele scării încet şi cu băgare de seamă, umblând cu paşii caracteristici ai unui om îmbătrânit. Sarpedon îl urmă nemulţumit şi se aşeză pe o bancă. Cornelia apucă pe Marcellus de braţ şi intră în apartamentul ei, urmată de Lucia. Pe coridor nu mai rămăsese decât Tertia, care se apropie pe vârful picioarelor de uşa camerei în care era Demetrius. Se chirci în apropiere şi ascultă, dar nu auzea nimic decât propriile ei suspine.

La o jumătate de ceas după aceea, Marcellus ieşi din apartamentul maică-sii şi, apropiindu-se de Tertia, o întrebă ceva în şoaptă. Fata clătină din cap. Coborî în bibliotecă şi găsi pe părintele său aşezat în faţa mesei, aşteptând.

Senatorul îi făcu semn spre un scaun. Imediat după aceea îşi drese glasul şi zâmbi sarcastic.

— Nu cumva prietenul tău, uriaşul cu înfăţişare de vagabond, îşi închipuie că va putea săvârşi o minune?

— Petru dispune de puteri neobişnuite, răspunse Marcellus, presimţind că de astă dată se găseşte în stare de inferioritate în faţa tatălui său.

— Felul lui de a proceda mi se pare cu totul neobişnuit! Vrea să se ocupe el însuşi de rănit, dă pe medic la o parte şi pe noi ne scoate din cameră, îţi închipui că va întrebuinţa un procedeu supranatural în timpul cât noi stăm aici şi aşteptăm?

— Nu m-aş mira câtuşi de puţin, răspunse Marcellus. Sunt de acord că Petru nu este din fire politicos, dar este cu desăvârşire cinstit şi sincer. Probabil va fi mai bine să nu ne facem o părere definitivă despre el înainte de a vedea ce se întâmplă.

— Nu se poate întâmpla nimic altceva decât că Demetrius va muri, declară Gallio. De murit ar fi murit în orice caz şi aş fi protestat împotriva prostiilor străinului acestuia dacă aş fi fost convins că Demetrius se va putea vindeca, procedând la luarea măsurilor indicate într-o astfel de împrejurare. Câtă vreme va trebui să mai aşteptăm ca evreul acesta să-şi termine descântecele... sau ceea ce face acolo în cameră?

— Eu nu ştiu, tată, admise Marcellus. Apoi după o lungă tăcere îl întrebă şi el: Ai aflat ceva despre împrejurările în care a fost rănit Demetrius?

Gallio clătină din cap.

— Probabil ai aflat şi tu că Demetrius a ajutat Dianei să evadeze din insula Capri. Se mai spune că este urmărit de autorităţi pentru că la Atena ar fi atacat şi bătut pe un tribun roman.

Marcellus sări în picioare şi se plecă spre tatăl său.

— Va să zică a evadat! N-am auzit nimic până acum. Unde este?

— Se pare că nimeni nu ştie unde se ascunde. Acasă nu este. Împăratul pretinde că se interesează de siguranţa ei şi a trimis în toate părţile patrule ca s-o caute.

— Dar de ce se interesează tocmai el de locul unde se găseşte? întrebă Marcellus indignat; apoi, văzând că senatorul nu-i răspunde adăugă: Probabil Demetrius ştie unde este Diana şi din pricina ei s-a expus acestei primejdii.

Gallio făcu un semn de deznădejde.

— Fiule, dacă Demetrius ştie unde este, secretul acesta îl va duce cu el în mormânt.

Cu sufletul chinuit de spaimă şi deznădejde, Marcellus urcă scara ca să se întoarcă în apartamentul mamei sale, pe care o găsi adormită. Lucia se cuibărise pe o canapea. Se aşeză lângă ea şi o apucă de mână. Lumina tulbure a zorilor începuse să-şi facă loc pe sub draperiile ferestrelor.

— Străinul acela este tot cu Demetrius? întrebă ea în şoaptă. Marcellus dădu din cap abătut, se apropie de uşă şi, după ce o deschise, se uită în lungul coridorului. Tertia nu mai era acolo unde o lăsase, închise uşa şi se aşeză din nou pe canapea alături de soră-sa.

Tertia tresări când auzi că se deschide uşa. Obrazul bărbos al galileeanului apăru şi se uită afară.

— Du-te încet... ca să nu faci zgomot şi prepară-i o ciorbă fierbinte, zise Petru cu glasul în şoaptă.

— Va să zică va trăi? întrebă Tertia emoţionată.

Petru nu-i răspunse, ci închise uşa uşor. Înţelegând că nu e încă momentul să informeze pe ceilalţi, Tertia apucă spre scara de serviciu. Când se întoarse, bătu cu latul palmei în tăblia uşii. Petru i-o deschise exact atât cât fu nevoie ca să se poată strecura înăuntru. Demetrius arăta foarte palid şi stă proptit între perne, dar părea că nu-şi dă seama ce s-a întâmplat cu el. Se uită la ea cu ochi stinşi.

— Să nu vorbeşti încă cu el, îi spuse Petru cu blândeţe. A venit de foarte departe şi este încă speriat, apoi întinse mâna după levită şi se îmbrăcă, îi, vei da să bea din ciorba aceasta atât cât va vrea să primească. Rămâi lângă el. Să nu chemi pe stăpânul casei decât atunci când îţi va spune

el. Să nu dai voie nimănui să intre până când va mai prinde putere. Acum eu voi pleca.

— Cum se poate să pleci fără să vorbeşti cu nici unul dintre membrii familiei? protestă Tertia. Fără îndoială vor dori să-ţi mulţumească pentru ceea ce ai facut.

— Nu sunt în stare să răspund la întrebările ce mi le vor pune, răspunse Petru cu glasul stins şi Tertia îşi dădu seama că uriaşul este ostenit peste măsură. Nu vreau nici să vorbesc. Mă simt sleit de puteri. În pragul uşii se opri şi se mai uită o dată la Demetrius.

— Curaj! zise el cu glasul aproape stins, dar poruncitor. Adu-ţi aminte de fagăduiala pe care am făcut-o în numele tău... pe care va trebui s-o respecţi! Va trebui să te întorci între oamenii din ţara ta... pentru a mărturisi pentru Cristosul nostru care te-a mântuit!

Fruntea palidă a lui Demetrius se încruntă uşor, dar nu răspunse nimic.

După ce uşa se închise, Tertia umplu lingura şi I-o ridică la gură. Primi ciorba şi o înghiţi în linişte, apoi se uită la Tertia ca şi când ar fi încercat să-şi aducă aminte cine este. Îi mai dădu câteva linguri şi zâmbi uitându-se în ochii lui tulburi.

— Ai reuşit să mă recunoşti? întrebă ea în şoaptă.

— Tertia, începu el cu glasul slăbit, apoi adăugă: Cheamă pe Marcellus.

Puse cupa cu ciorbă pe masă şi plecă în căutarea tribunului. Toţi ceilalţi se îngrămădiră împrejurul ei, punându-i întrebări stăruitoare, dar ea le răspunse că singur Marcellus poate intra la el. Marcellus sosi repede şi imediat ce intră în cameră apucă pe Demetrius de mâini.

— Petru te-a adus înapoi! exclamă el cu glasul sfios. Demetrius îşi umezi buzele.

— Am făcut drum foarte lung! murmură el.

— Îţi mai aduci aminte de ceva?

— Foarte tulbure.

— Ai văzut pe cineva?

— N-am văzut nimic limpede... dar am auzit multe glasuri.

— Ai dorit şi tu să te întorci? Demetrius oftă şi clătină din cap.

— Unde este Petru? întrebă Marcellus.

— A plecat! răspunse Demetrius.

Din răspunsurile acestea laconice, Tertia înţelese c-ar vrea să vorbească între patru ochi cu Marcellus, aşa că ieşi din cameră cu paşi uşori. Obrazul lui Demetrius se lumină în mod vizibil.

— Diana este la Arpino în vila lui Kaeso şi se găseşte în siguranţă, dar va fi mai bine să mergi la ea. Împăratul ar vrea s-o prindă. Este în mare primejdie să fie descoperită.

— Te simţi destul de bine, Demetrius, întrebă Marcellus neliniştit, ca eu să pot pleca imediat?

— Da, stăpâne. Va trebui să plec şi eu. Petru a făcut o făgăduială. Sunt obligat să mă întorc în Grecia.

— Pentru împărăţia care va să vină! declară Marcellus respectuos. Ţi s-a încredinţat o mare răspundere... care va fi plină de primejdii, îţi voi pregăti imediat certificatul de mânu mittere.

— Îmi pare rău că te părăsesc, stăpâne, oftă Demetrius.

— Îmi pare şi mie rău, zise Marcellus. Dar dacă ai fost mântuit în schimbul unei făgăduieli, pe aceasta va trebui cu orice preţ s-o respecţi!

Tertia întredeschise uşa şi se uită sfioasă înăuntru ca să-i dea de ştire c-au vorbit de ajuns. Marcellus îi făcu semn să intre. Fata puse mâna pe cupa în care era ciorba şi se apropie de pat. Demetrius se întinse lacom după ea.

— Faci foarte bine! încuviinţă Marcellus. Asta înseamnă că puterile îţi revin repede.

Presimţind că ceilalţi membri ai familiei vor fi nerăbdători să afle ce s-a întâmplat, se îndreptă spre apartamentul maică-si, unde-i găsise pe toţi împreună. Le spuse imediat că Demetrius se simte bine şi c-a început să mănânce.

— Imposibil! exclamă Gallio şi se îndreptă spre uşă. Marcellus îi tăie drumul.

— Mai zăboveşte, tată, îl sfătui el. Încă nu se simte destul de bine, şi ca să vorbească trebuie să facă un mare efort.

— Bine, dar vreau să vorbesc cu galileeanul acela! protestă Gallio. Ceea ce s-a întâmplat acum în casa aceasta nu este un lucru lipsit de însemnătate. Demetrius trăgea să moară! Tot aşa spunea şi Sarpedon!

— Petru a plecat. Tertia mi-a spus că era foarte ostenit şi n-a dorit să vorbească cu nimeni.

— În ce fel crezi c-a putut să săvârşească această faptă? întrebă Cornelia.

— El este un creştin! răspunse Marcellus. Unii dintre oamenii aceştia care au trăit în apropierea lui Isus au fost hărăziţi cu putere neobişnuită. Trebuie să ştii, mamă, că pentru mine însănătoşirea lui Demetrius nu reprezintă o surpriză. Este şi el creştin. Mi-a spus că Petru i-a dat o însărcinare, pe care va trebui s-o îndeplinească. Va fi obligat să se întoarcă în Grecia ca să propovăduiască în mijlocul poporului său...

— Ca să propovăduiască? întrebă Lucia curioasă.

— Cuvântul adevărului în vederea întemeierii unei noi împărăţii, răspunse Marcellus.

— Nu crezi că se va expune primejdiei dacă va începe să vorbească despre o nouă împărăţie? întrebă ea.

— Fără îndoială se va expune, încuviinţă Marcellus. Dar pe Demetrius nu-l va opri gândul acesta.

— Probabil va fi mulţumit că se poate întoarce în Grecia, zise Lucia. Mi se pare că mi-ai spus că el s-a îndrăgostit de o fată din Atena? Cum o cheamă... Teodosia?

Senatorul le spuse că va coborî în bibliotecă să prânzească şi pofti şi pe Marcellus să vină cu el. Cornelia declară că ea se va culca din nou.

Lucia se întoarse în apartamentul ei, dar peste câteva minute bătu ia uşa lui Demetrius. Tertia îi deschise uşa şi părăsi camera.

— Suntem atât de mulţumiţi că te simţi din nou bine, încept) Lucia. Marcellus ne-a spus că te vei întoarce în

Grecia. Şi-i puse inelul în palmă: L-am păstrat pentru tine. Acum va trebui să-l primeşti înapoi.

Demetrius se uită la inel şi-l ţinu între palmele mâinilor. Lucia se uită la el şi-i zâmbi cu sfială.

— Probabil îl vei dărui Teodosiei, zise ea. Demetrius zâmbi, dar se reculese imediat.

— Probabil ea îşi va da seama că este un inel prea costisitor, răspunse el. Cred că n-ar fi nici frumos din partea mea să-i cer să împărtăşească primejdiile prin care voi trece eu.

Sarpedon intră în cameră şi se opri la picioarele patului fără să zică nimic şi se uită mirat la pacientul său. Se vedea limpede că. şi Demetrius a rămas mirat de prezenţa lui.

— Este medicul casei, îi spuse Lucia, îţi aduci aminte că în timpul nopţii a mai fost o dată aici?

— Nu, eu nu-mi aduc aminte, răspunse Demetrius.

— Ce a făcut... uriaşul acela din Galileea? întrebă Sarpedon şi trecu de cealaltă parte a patului.

— S-a rugat! răspunse Demetrius.

— Căruţ zeu s-au adresat rugăciunile lui? întrebă Sarpedon.

— Nu există decât unul singur! răspunse Demetrius.

— Un zeu al evreilor?

— Nu... acesta nu este un zeu al evreilor. El este Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul tuturor oamenilor din toate părţile pământului. Toţi se pot închina lui în numele lui Isus, care a venit pe lume ca să întemeieze o împărăţie a dreptăţii dintre oameni.

— Aaa... asta este erezia aceea creştină! exclamă Sarpedon. Prietenul tău din Palestina ştie că ar putea să fie arestat din cauză că se preface că vindecă bolile oamenilor cu ajutorul acestor mijloace?

— Se preface! exclamă Lucia. Cred că n-a fost prefăcătorie când a vindecat pe Demetrius!

— Va trebui reclamat autorităţilor! declară Sarpedon şi se apropie cu paşi rigizi de ieşire.

— Eu mi-am închipuit că un medic trebuie să se bucure întotdeauna când constată că unul dintre bolnavii săi a

reuşit să se vindece. Indiferent de felul în care s-a vindecat, ripostă Lucia.

Sarpedon nu-i răspunse, ci închise uşa pe urma sa, apoi intră în bibliotecă unde senatorul şi Marcellus începuseră să prânzească şi, renunţând la obişnuita sa suavitate, începu să protesteze.

— Ei, haide, Sarpedon, ia loc, răspunse senatorul cu amabilitate, şi prânzeşte împreună cu noi. Înţeleg motivul nemulţumirii tale. Dar aceasta de acum a fost o întâmplare neobişnuită. Ai făcut tot ce ţi-a Stat în putere. Fără îndoială, trebuie să fii mulţumit că grecul s-a făcut bine, deşi tratamentul la care a fost supus este - hai să zicem - neobişnuit.

Sarpedon refuză fructele oferite de Decimus şi rămase în picioare cutremurând u-se de nemulţumire.

— Cred că n-ar fi deloc plăcut, răspunse el cu glasul rece, dacă s-ar afla că senatorul a chemat în casa sa pe unul dintre creştinii aceia care uneltesc, pentru a îngriji de un bolnav care a fost adăpostit de el.

Marcellus sări în picioare şi se apropie de el.

— Ai uitat de jurământul lui Hipocrat! ţipă el. Mi-am închipuit că singurul amănunt ce te-ar putea interesa în calitate de medic este vindecarea bolilor. Profesiunea aceasta a ajuns atât de degenerată, încât din răutate şi pizmă nu poate să mai suporte un bolnav care s-a vindecat cu altceva decât cu medicamentele fără efect pe care le întrebuinţaţi voi?

Sarpedon se retrase spre uşă.

— Tribune Marcellus, vei avea ocazia să regreţi vorbele pe care le-ai pronunţat acum! ţipă el şi ieşi din cameră.

Vreme de câteva minute, după ce se aşezară din nou pe scaune, nici senatorul şi nici Marcellus nu scoaseră o vorbă.

— Eu credeam că vom reuşi să-l îmbunăm, zise Gallio. L-ai jignit în mândria lui. Ar putea să ne pricinuiască o mulţime de neajunsuri dacă ne va denunţa că adăpostim pe Demetrius...

— Este adevărat... va trebui să expediem pe Demetrius!

— Crezi că este destul de refăcut pentru a putea pleca astăzi?

— Va trebui să fie! Eu voi pleca la Arpino şi mă va însoţi şi el.

— Acestea sunt copilării, răspunse senatorul. El nu este astăzi în stare să încalece! îl vom trimite cu o carigă până la Pe scara. Nu-mi vine să cred că se vor gândi să-l caute într-un port de pe Adriatica, zise Gallio şi, ridicându-se în picioare, începu să se plimbe prin cameră. Voi pleca şi eu cu el, adăugă Gallio. Prezenţa mea în carigă va contribui, probabil, ca să nu fie cercetat de aproape. Afară de asta, aş putea să-i fiu şi de folos, în cazul când nu vom găsi un vas gata de plecare, voi închiria unul care să-l ducă până la Brindisi. Acolo îi va fi mult mai uşor să găsească o corabie care va pleca spre Corint.

— Este o faptă extrem de generoasă din partea ta, declară Marcellus. Dacă toţi oamenii şi-ar trata sclavii în felul acesta...

— Ai dreptate, răspunse senatorul şi încercă să zâmbească. Până acum eu n-am avut obiceiul să scot propria mea carigă şi să-mi conduc sclavii când s-a întâmplat ca ei să plece din serviciul meu. Dar cu Demetrius este altceva. Şi-a recâştigat viaţa datorită unei făgăduieli, care va trebui respectată. Altfel n-ar mai avea dreptul să trăiască.

— Cred că tu "ai deveni un bun creştin, declară Marcellus, dar în aceeaşi clipă constată, după încruntătura tatălui său, că vorbele pe care le-a pronunţat nu sunt la locul lor.

— Oamenii cinstiţi, fiule, şi-au ţinut întotdeauna cuvântul cu mult înainte de propovăduirea credinţei creştine... Haide să ne pregătim de plecare. Ziua este favorabilă şi cei din Roma nu se vor gândi ca astăzi să urmărească un fugar. Locuitorii şi autorităţile nu se interesează de altceva decât de Ludi Romani. Spune-i lui Lentius să scoată carigă!

CAPITOLUL XXV

Făcând un ocol prin cartierele mărginaşe ale oraşului şi ferindu-se de arterele de circulaţie mai aglomerate până când ajunseră la o depărtare de douăsprezece leghe spre răsărit, carigă senatorului, urmată de la o mică distanţă de rândaşii care-l însoţeau, reuşi să iasă din oraş fără să fie oprită de cineva. Din când în când la răscrucea drumurilor trebuiau să se oprească pentru a lăsa să treacă cotigile încărcate cu produse rurale care se îndreptau spre Roma, dar nimeni nu-i întrebase încotro merg.

Convingerea senatorului că vor putea face drumul acesta fără nici o piedică se dovedi întemeiată. Dacă cineva avea motive să dispară din Roma fără să atragă atenţia asupra sa, aceasta era ziua cea mai indicată: Ludi Romani, cea mai veche şi mai populară dintre toate festivităţile populare, trebuia să înceapă peste trei zile. În aşteptarea acestor festivităţi anuale, închinate lui Iupiter, tot oraşul era în fierbere.

Populaţia începuse să iasă pe străzi şi în toate părţile treceau cortegii de rapsozi şi saltimbanci, a căror menire era să înveselească lumea. Locuitorii îşi împodobiseră casele cu drapele şi frunze de laur. Curioşii începuseră să sosească din depărtatele regiuni ale metropolei. Zgomotul şi aglomeraţia creşteau cu fiecare ceas; toate drumurile ce duceau la Roma erau pline de curioşi, de oameni care se întorceau acasă, de rapsozi, vrăjitori, dansatori, acrobaţi, scamatori, de pungaşi şi de menajeriile ursarilor şi ale celor cu maimuţe.

Toţi fuseseră cuprinşi de o veselie contagioasă. Oamenii lăsaseră lucrul şi disciplina fusese abandonată. Se dusese

vestea că anul acesta Ludi Romani vor fi de o veselie fără precedent. Noul împărat nu era zgârcit. Morocănosul Tiberiu, căruia festivităţile nu-i făceau plăcere, era mort şi îngropat. Seianus, bătrânul acela care învârtea fiecare sesterţ de şapte ori în palmă înainte de a-l cheltui, fusese asasinat ca şi Gaius, aşa că au scăpat de ei. Anul acesta festivităţile Ludi Romani meritau să fie văzute, împăratul Cizmuliţă va purta de grijă ca poporul să se distreze. Până şi creştinii vor putea-răsufla tihniţi vreme de zece zile, căci nimeni nu se va mai ocupa de ei, deoarece în timpul serbărilor reprezentanţii autorităţilor vor fi ameţiţi de băutură şi-i vor uita.

La răscrucea drumului din Avezzano, carigă senatorului se opri la umbră şi Marcellus descăleca, deoarece aici trebuiau să se despartă şi el să apuce spre Arpino. Îşi luă rămas bun, şi Demetrius, care se simţea încă destul de slăbit, păru emoţionat de această despărţire. Marcellus însă se strădui din toate puterile să-şi stăpânească tremurul glasului.

— Drum bun, Demetrius! zise el. Şi-ţi urez să reuşeşti în toate întreprinderile tale! Probabil va trece vreme lungă înainte de a ne mă întâlni.

— Probabil nu va trece atât de mult, răspunse Demetrius şi se strădui să zâmbească.

— De... fie că va trece mult, fie că va trece puţin, de întâlnit tot ne vom întâlni, dragul meu prieten! Cred că de asta eşti convins, nu-i aşa?

— Pe de-a-ntregul convins!

După ce încalecă din nou pe Istar, plecă în galop şi, când coti spre miazăzi în drumul spre Arpino, întoarse capul şi le făcu semn. Aici drumul era mai slobod şi putea înainta cu uşurinţă. După ce drumul începu să urce, Istar domoli goana şi Marcellus o lăsă să alerge în trap uşor.

Acum când ştia că Demetrius a plecat fără a fi pândit de nici o primejdie, se simţea mai uşurat. Plecase să se întâlnească cu Diana, aşa că ce se va întâmpla de aici înainte nu-l mai interesa, în Alatri se opri la un han şi dădu lui Istar o traistă plină de ovăz, iar în timpul popasului un

slujitor o ţesălă şi o adapă. După ce ieşi din oraş, Marcellus o duse de căpăstru o bucată de drum, apoi încalecă din nou şi plecă în goana. În lumina soarelui după-amiezei, piscurile Apeninilpr luceau sub gluga lor de zăpadă.

Se întunecase bine când ajunse la Arpino, unde paznicul de la intrarea vilei îl recunoscu imediat.

— Să nu trezeşti pe nimeni, îi porunci el. Voi băga calul în grajd şi-mi voi găsi undeva un colţişor ca să pot dormi.

N-avu încredere nici în grăjdarii lui Kaeso, aşa că îi aduse el însuşi găleata de apă şi-i supraveghe aşternutul, vorbind tot timpul cu ea cum ar fi vorbit cu un prieten, aşa că slujitorii începură să zâmbească. După ce află că odaia lui este liberă, se duse la culcare, simţindu-se epuizat de evenimentele întâmplate în ultimele douăzeci şi patru de ceasuri.

Appius Kaeso îşi dădu seama că precauţia de a face pe Diana să lucreze în vii este o măsură inutilă, deoarece în zilele care precedă şi cât vor dura festivităţile împăratul nu va avea timp ca să se mai gândească la ea.

Noaptea trecută o aduseseră înapoi la vilă, şi, aceasta fiind prima dimineaţă când Diana se simţea în mai multă siguranţă, Antonia stăruise să doarmă până când se va simţi odihnită.

Puţin după revărsatul zorilor, Kaeso se duse la grajduri şi astfel află despre sosirea lui Marcellus, aşa că intră în camera lui şi-l găsi treaz. Statură împreună de vorbă vreme de o jumătate de ceas şi se informară unul pe altul despre tot ce s-a întâmplat din ziua despărţirii lor. Marcellus constată că prietenul său Kaeso a pierdut mult din impetuozitatea lui de până acum, dar cu toate acestea îl puteai recunoaşte după felul în care se grăbea să-ţi dea un sfat.

— De ce nu te căsătoreşti cu Diana imediat? întrebă Kaeso. De vreme ce toată lumea te crede mort, împăratul îşi închipuie că are dreptul să se intereseze de bunăstarea ei. După ce va deveni soţia ta, Cizmuliţă nu va putea invoca nici un pretext pentru a justifica interesul tău faţă de ea.

Aşezat pe marginea patului, numai pe jumătate îmbrăcat, Marcellus se gândi vreme atât de îndelungata, încât Kaeso se crezu îndreptăţit să-l întrebe:

— Cred că voi doi sunteţi îndrăgostiţi unul de altul, nu-i aşa?

— Da, Kaeso, dar nenorocirea este, răspunse el abătut, că Diana nu pare hotărâtă să se căsătorească cu mine.

— Nu pare hotărâtă? ripostă Kaeso mirat. Sigur că este hotărâtă, mai încape vorbă? Altfel ce motive ar avea să afirme că este logodită cu tine?

— A spus ea vorbele acestea? întrebă Marcellus şi se ridică în picioare.

— Sigur că le-a spus! Nu-i adevărat?

— Ultima dată când am văzut-o, Kaeso, mi-a răspuns că o căsătorie între noi ar fi greşită de vreme ce eu sunt creştin.

— Acestea sunt mofturi. Diana este tot atât de convinsă creştină ca şi tine! în cazul când a fi creştin înseamnă să te porţi cu dragoste şi prietenie faţă de cei care sunt mai prejos decât tine, atunci din punct de vedere creştinesc Diana ar merita o răsplată. Ar fi trebuit s-o vezi lucrând! Vreme de o săptămână şi mai bine cât a lucrat la vie a stat într-o odăiţă împreună cu Metella, cu care s-a împrietenit foarte mult; cât despre Metella, cred pa fata aceasta a devenit cu totul altfel decât era înainte de asta. Nici nu o mai recunoşti!

— Sunt foarte mulţumit! declară Marcellus, îmi pare bine că Diana a facut această experienţă, în aceeaşi clipă, privirile ochilor i se tulburară. Dar cu toate acestea este o mare deosebire între dorinţa Dianei de a mărturisi credinţa creştină şi datoria pe care o am eu de a mă asocia cu o grupare a celor pe care guvernul imperiului îi consideră proscrişi... şi de a-mi petrece tot timpul Între oameni a căror viaţă se găseşte în continuă primejdie. Acesta este punctul ele vedere cu care Diana nu este de acord.

— De... eu cred că din pricina asta nu s-ar putea s-o condamni! se răsti Kaeso.

— Cred că tot aşa nici pe mine nu mă poate condamna nimeni, adăugă Marcellus. Eu nu sunt liber ca să-mi pot alege drumul.

Se întâlniră în atriumul vilei. Antonia, care începuse să-i spună ceva, se opri în mijlocul frazei şi plecă repede invocând un pretext oarecare. Diana începuse să coboare încet treptele scării de marmură. Se ridică în picioare şi twecu în lungul atriumului ca s-o întâmpine, în primul moment când îl văzu, fata păru că ezită, apoi un zâmbet de extaz îi lumină obrazul şi se repezi în braţele lui.

— Iubita mea! murmură Marcellus strângându-o la piept. Rămaseră vreme îndelungată îmbrăţişaţi. Diana îi oferise buzele şi acum începuse să plângă liniştită la pieptul lui.

— Ai venit după mine, îngână ea în şoaptă.

— Aş vrea să te ştiu lânga mine pentru toată viaţa, iubita mea! Fata dădu încet din cap fără să deschidă ochii.

— A fost dinainte hotărât să se întâmple în felul acesta! zise ea.

— Diana! exclamă el şi-şi lipi obrazul de al ei. Vorbeşti serios? Vrei să devii a mea pentru totdeauna? Indiferent de ceea ce se va întâmpla?

Ridică amândouă braţele şi i le petrecu împrejurul gâtului, apoi îi oferi cu patimă buzele.

— Chiar astăzi? întrebă Marcellus emoţionat.

Se retrase puţin ca să se uite la el mirată şi cu ochii plini de lacrimi. Apoi se desprinse din îmbrăţişarea lui şi-l apucă de mână.

— Şi de ce nu? murmură ea fericită. Haide! Să le spunem şi lor! zise ea cu glasul înduioşat. S-au purtat atât de frumos faţă de mine, Marcellus. Sunt sigură că le va face plăcere!

Antonia era în grădină împreună cu Appius. Obrajii lor străluceau de mulţumire când îi văzură că se apropie în lungul aleii, ţinându-se de mână, şi se ridicară în picioare ca să-i întâmpine. Antonia sărută pe Marcellus într-un fel care păru ceva mai mult decât o simplă formalitate socială, iar Diana sărută pe Kaeso, care rămase încântat. Apoi se apropie de Antonia şi o îmbrăţişa.

— Appius, zise Diana, în calitate de proprietar funciar ai dreptul să ne căsătoreşti, nu-i aşa?

— Este exact ceea ce voi face! răspunse Kaeso cu mândrie şi se bătu cu pumnul în piept.

— Chiar astăzi? întrebă Marcellus.

— Sigur că da! răspunse Kaeso.

— Haideţi să ne aşezăm pe bancă, propuse Antonia şi să vorbim despre felul în care vom proceda. Vom tace o nuntă discretă, pe care o vom sărbători în atrium numai cu membrii familiei; dar Antoniu unde este?

— Încă nu s-a trezit, răspunse Marcellus. Am întrebat şi eu de el.

— Sau, dacă vreţi, vom pofti pe toată lumea. Locuitorii din Arpino vă iubesc pe amândoi. Cred că ar fi admirabil dacă...

— Să facem nunta în aer liber, stărui Diana.

— Acolo unde Marcellus avea obiceiul să le vorbească în fiecare seară, propuse Appius.

— Pe la asfinţitul soarelui, adăugă Antonia.

— În cazul când hotărârea voastră este definitivă, voi trimite vorbă lui Ibiscus ca oamenii să fie liberi pentru ziua de astăzi, în felul acesta Vor avea ocazia să se spele şi să se îmbrace mai cu îngrijire, zise Appius.

— Este, un gest prevenitor, încuviinţă Marcellus.

— Iată şi leneşul de Antoniu, exclamă maică-sa înduioşată. Antoniu se apropie cu fruntea plecată, probabil gândindu-se la ceva. Când ridică privirea şi-i văzu, se apropie de ei în fugă. Marcellus îl cuprinse în braţe.

— De ce n-aţi trimis pe cineva după mine? întrebă el. Spune, Marcellus, cât timp vei putea sta la noi?

— Îi vom reţine, dragul meu, cât mai mult, răspunse maică-sa. Astă-seară Diana şi Marcellus se vor căsători.

Mirat de ştirea aceasta neaşteptată, Antoniu întinse mâna spre Marcellus, apoi se întoarse spre Diana, dar nu prea ştiu cum ar trebui s-o felicite.

— Mireasa trebuie sărutată! îi spuse tatăl său.

Antoniu se simţi sfios, dar Diana se apropie de el şi-l sărută cu toată candoarea.

Spunându-le că va fi obligat să trimită un slujitor în vie, Kaeso se îndreptă spre poartă. Antonia le spuse că, dacă astă-seară vor vrea să se ospăteze, ea va trebui să înceapă imediat pregătirile necesare. Antoniu se gândi că probabil va găsi să facă şi el ceva şi-şi aduse aminte c-ar trebui să prânzească. Marcellus şi Diana se aşezară împreună pe bancă şi se ţinură de mână.

— Acum spune-mi cum a reuşit Demetrius să te găsească? întrebă Diana.

Întâmplarea aceasta fu lungă şi emoţionantă, aşa că fata îşi simţi ochii plini de lacrimi. Bietul Demetrius, care era atât de curajos şi de credincios faţă de stăpânii săi! Şi ce vindecare misterioasă! Probabil va fi mulţumit că este liber şi se poate întoarce în ţara lui! Se va întâlni cu Teodosia!

— Nu va putea să-i ofere ceva deosebit, zise Marcellus. Viaţa unui creştin nu valorează prea mult. Afară de asta, Demetrius nu este omul care să se ferească de primejdii. Dar cu toate acestea, Teodosia nu-l va iubi cu nimic mai puţin decât înainte de asta. Dacă se va întoarce la ea, fata aceasta îl va primi şi în bine, şi în rău.

— Cred că vorbele acestea le-ai spus şi pentru mine, murmură Diana. Bine, Marcellus, eu sunt dispusă să te primesc şi în felul acesta.

O strânse aproape de el şi o sărută.

— Kaeso este de părere, declară Marcellus după o lungă tăcere, şi eu sunt de acord cu el, că astăzi nu este nici o primejdie să te iau cu mine şi să te duc la maică-ta. Împotriva ta nu există nici o acuzare. De asemenea nici Caligula nu va pretinde că te caută pentru a te feri de primejdiile la care eşti expusă de vreme ce vei fi căsătorită cu mine.

— Bine, dar. care este situaţia ta, dragul meu? întrebă Diana speriată. Când te vei întoarce acasă după ce toată lumea a fost informată că te-ai înecat, apariţia ta neaşteptată va da mult de vorbit. Crezi că împăratul n-ar putea să afle că tu eşti creştin?

;— Este probabil că va afla... dar va trebui să ne asumăm acest risc. Caligula este un nebun. Şi s-ar putea

să-i treacă ceva cu totul neaşteptat prin minte, aşa că-şi va uita de creştini. Faptul că tatăl meu este senator va determina pe caraghiosul acesta să se gândească bine ce face înainte de a ordona arestarea mea. În orice caz nu se poate ca tu să stai ascunsă la infinit. Prin urmare, va fi mai bine să plecăm... şi vom vedea ce se va întâmpla de aici înainte.

— Când vom pleca?

— Nu vom putea pleca în mod brusc din casa familiei Kaeso, căci astfel ar însemna să-i jignim. Să mai zăbovim până poimâine. Festivităţile pentru Ludi Romani vor începe exact în ziua aceea, aşa că vom putea ajunge la Roma fără să ne împiedice nimeni.

— Putem ajunge fără să ne ferim de patrule?

— Da, draga mea. În cazul când ne-am travesti şi am fi arestaţi pe drum, ne-am găsi într:o situaţie primejdioasă.

Diana se cuibări în braţele lui.

— Dacă tu eşti cu mine, nu mă mai tem de nimic, murmură ea.

Toată după-amiaza locuitorii din Arpino greblară iarba din bătătura satului. Ibiscusj supraveghe construirea unui chioşc, pe care fetele îl împodobiră cu frunze de ferigă şi cu flori. Bucătarii vilei alergau în toate părţile şi scoteau din cuptoare turtele dospite cu miere şi fripturile. Aerul era saturat de mirosul mirodeniilor şi al fripturilor de miel şi de raţe pe care le trăseseră în frigărivChelarul vilei îşi zise că probabil Kaeso a înnebunit când văzu ce fel de vin se va împărţi celor din Arpino.

Zvonul de glasuri din bătătura satului păru că se mai domoleşte în momentul când cortegiul nupţial apăru în poarta vilei. Apoi începură uralele şi aclamaţiile. Pentru Diana! Pentru Marcellus! Şi în acelaşi timp şi pentru familia lui Appius Kaeso!

Se opriră unul lângă altul în chioşcul improvizat de lucrători şi după ce se făcu linişte, Kaeso, care părea mai demn ca niciodată, ie împreună mâinile şi le ceru să declare că doresc să devină soţ şi soţie. Apoi cu glasul le spuse că

unirea lor a fost celebrată în conformitate cu prevederile legii matrimoniale.

Tinerii căsătoriţi se întoarseră spre oamenii din Arpino. Aclamaţiile începură din nou. Membrii familiei Kaeso îi felicitară şi-i îmbrăţişară cu dragoste, în primul moment, lucrătorii nu ştiură cum ar trebui să procedeze. Un moşneag, cu capul tremnurând, se apropie de ei şi le strânse mâinile. Veni şi Ibiscus, mândru cum se cuvenea să fie un supraveghetor, unmat de soţia sa, care se înfăşurase într-un şal mâi frumos decât al celorlalte femei. Imediat după aceea se apropiară şi alte femei urmate de soţii lor, care îşi făcură loc printre ceilalţi, şi se scărpinară după câte o ureche. Pe cei mai mulţi dintre ei Marcellus îi cunoştea după nume. Diana îmbrăţişa pe Metella, care începuse să plângă. De Marcellus vru să scape cu o simplă înclinare respectuoasă, dar el o cuprinse în braţe şi o sărută, fapt care fu cel mai de seamă incident în timpul acestei nunţi. Oamenii începură să aclame pe Metella, care de ruşine nu ştia unde să se ascundă şi în ce parte să se mai uite. Imediat după aceea Appius Kaeso făcu semn lui Ibiscus c-ar vrea să spună câteva cuvinte Ibiscus scoase un chiot uriaş şi numaidecât se făcu linişte. Apoi le dădu de ştire că stăpânul ar vrea să ie spună ceva. Kaeso îi pofti pe toţi la ospăţ. Sclavii începură să apară din curtea vilei, aducând tăvile grele încărcate cu bucate.

— Ei, ce ziceţi... ne întoarcem la vilă? întrebă Kaeso.

— Te rog, stărui Diana, va fi mult mai bine să rămânem aici şi să cinăm împreună cu oamenii.

— Eşti o fată tară pereche, murmură Marcellus.

— Bine, dar avem şi îngheţată! protestă Kaeso. Diana îşi petrecu înduioşată braţul pe sub al lui Appius.

— Îngheţata poate să mai aştepte, murmură ea.

Kaeso plecă fruntea şi zârnbi, apoi se uită în ochii ei şi dădu din cap în semn de încuviinţare.

— Nu vreţi să vă uitaţi la Antoniu? întrebă stăpâna casei şi începu să râdă mulţumită.

Tânărul Antoniu, încins cu un şorţ, se postase în faţa unei mese şi tăia friptură de miel pentru nuntaşii din Arpino.

Sarpedon se ţinu de vorbă. Jignit îa demnitatea lui de profesionist şi fiind convins că nu va avea nimic de pierdut dacă va denunţa pe cei din familia Gallio, luă hotărârea să ducă până la capăt ameninţarea adresată tribunului Marcellus.

Dar dorinţa de a se răzbuna împotriva familiei Gallio, a cărei bunăvoinţă îi fusese trecută ca moştenire de la părintele său, avusese şi alte motive. Dacă incidentul acesta nenorocit s-ar fi întâmplat acum câteva săptămâni, probabil Sarpedon ar fi trecut cu vederea jignirea ce i se adusese, dar acum multe se schimbaseră. Azi nu mai avea nici un motiv să aştepte favoarea patricienilor conservatori. AdevăruJ era că în timpul domniei acestei dinastii era mult mai bine să rupi orice legături cu oamenii aceştia pentru a nu te duce la fund odată cu ei. Tânărul Caligula n-avea nici un fel de simpatie faţă de oamenii politici mai în vârstă, care erau partizani ai economiilor şi care dezaprobau risipa făcută de el în vistieria imperiului. Toată lumea spunea că împăratul Cizmuliţă va încerca să îngenuncheze opoziţia lor la prima ocazie ce se va oferi.

Sarpedon cunoştea pe Quintus, deşi nu-l mai văzuse din ziua ascensiunii pe neaşteptate între curtenii lui Caligula. Din fericire pentru el însuşi, bătrânul Tuscus murise primăvara trecută, şi Sarpedon, care-l îngrijise în timpul bolii de care suferise bătrânul poet şi bărbat de stat, nu mai avusese ocazia să vadă pe nimeni dintre membrii familiei lui. Nu ştia nici dacă familia acestuia va continua să-l păstreze în calitate de medic al casei după moartea bătrânului. Fără îndoială, nu putea decât să-i folosească dacă va dovedi lui Quintus de partea cui este el în lupta încinsă între împăratul Cizmuliţă şi membrii Senatului.

Oricât ar fi fost de revoltat şi de nerăbdător, Sarpedon totuşi nu îndrăzni să dea buzna peste augusta persoană a lui Quintus, mai ales cu trădarea familiei Gallio, în conformitate cu obiceiul curţii, ceru o audienţă şi aşteptă

nerăbdător vreme de trei zile pentru a fi admis în faţa înaltului şi puternicului Quintus. Dar în timpul acestei aşteptări avu ocazia să-şi completeze amănuntele răzbunării sale, deoarece sclavul său aflase de la Decimus că senatorul şi Marcellus au plecat cu grecul într-o direcţie necunoscută.

După ce-şi făcuse drum printre cei care se îmbulzeau în faţa palatului, Sarpedon, asudat şi ostenit, fu lăsat să aştepte în atriumul de marmură, împodobit cu aur şi fildeş, printre ceilalţi potentaţi sosiţi din provincie pentru a cere favoruri. Deşi era încă devreme, majoritatea demnitarilor arătau ameţiţi de băutură; unii dintre ei făceau strâmbături caraghioase, iar alţii se plecau peste balustrada scărilor şi începeau să verse.

Într-un târziu, Sarpedon fu introdus în camera lui Quintus, care luase hotărârea să termine repede cu el, dar asta înainte de a-i spune că i-a adus o ştire despre sclavul Demetrius, care era în slujba familiei Gallio. Gând îi spuse vorbele acestea, Quintus tresări şi începu să-l asculte cu atenţie. La vila senatorului fusese adus un evreu creştin care recitase descântece pe deasupra grecului care fusese uşor rănit. Tribunul Marcellus nu numai că nu era mort, dar el adusese pe vrăjitorul acesta în casa senatorului; or, din vorbele şi toată atitudinea lui se poate vedea limpede că el este în legături strânse cu revoluţionarii creştini. Senatorul şi Marcellus au scos din casă în taină pe acest sclav grec şi au plecat eu el, probabil pentru a-l ascunde undeva, ceea ce dovedeşte că uneltesc împreună.

Quintus îl asculta cu interes, dar cu toate acestea Sarpedon se pomeni copleşit de invective şi de reproşuri din pricină că i-a trebuit atâta vreme pentru a se decide să-i denunţe.

— Ascultă, Sarpedon, zbieră Quintus la el, toată viaţa n-ai fost altceva decât un caraghios. Dacă s-ar fi întâmplat să nu fii fiul tatăl tău, care a fost un medic înţelept, nimeni nu te-ar chema nici cel puţin să dai o curăţenie unui câine când este bolnav de pântecăriţă!

Văzând ce părere are favoritul împăratului despre el, Sarpedon se ridică de pe scaun şi se înclină, apoi se retrase de-a-ndărătelea spre uşă şi ieşi în atriumul care duhnea din pricina aerului stătut, în vremea de astăzi, nimeni nu ştia cum ar trebui să se poarte pentru ca să câştige încrederea lui Caligula. Un fapt însă era mai presus de îndoială: imperiul era în declin, dar înainte de prăbuşirea împăratului Cizmuliţă el va avea grijă ca pe toţi cei care mai credeau în simţul omeniei să-i îngenuncheze şi să-i umilească.

Quintus nu informă imediat pe împăratul Cizmuliţă despre ceea ce aflase de la Sarpedon, zicându-şi că va fi mult mai bine ca în primul rând să pună mâna pe prăda sa proprie. Dacă Marcellus este în viaţă era sigur că el ştie unde se găseşte Diana.

Fu trimis un număr redus de pretorieni din garda palatului pentru a supraveghea vila senatorului Gallio şi a face raport despre orice mişcare ce vor constata. Ziua următoare primi ştirea că senatorul s-a întors singur din drumul pe care-l făcuse. Dar în palatul imperial era atâta învălmăşeală, încât Quintus îşi zise că va fi preferabil să mai aştepte înainte de a da o lovitură decisivă. Favoriţii curţii sosiseră în număr atât de mare, încât nu te puteai ocupa de nimic altceva decât de cererile lor. Acuzaţia împotriva senatorului mai putea întârzia, dar cu toate acestea dădu ordin gărzii să continue cu supravegherea vilei. Dacă se va arăta tribunul Marcellus, îl vor aresta imediat.

Ii veni să râdă gândindu-se la Tullus, care va avea oarecare bătaie de cap în această împrejurare; dar pe Quintus îl interesa prea puţin ce va face Tullus, deoarece nici el, nici Marcellus nu puteau să-i fie de vreun folos. El fusese cel care sugerase împăratului ideea de a însărcina pe Tullus cu curăţirea catacombelor. Ce va zice oare când se va pomeni faţă în faţă cu prietenul său din copilărie, astăzi cumnatul său, şi va fi obligat să-l aresteze? în orice caz, asta va fi treaba lui.

Târziu, în noaptea a treia de Ludi Romani, primi ştirea că Diana a sosit la vila maică-sii, însoţită de Marcellus.

Împăratul Cizmuliţă băuse toată ziua, aşa că acum începuse să zbiere şi să pălmuiască slujitorii însărcinaţi să-l ducă la culcare. De astă dată însă zgomotul infernal al străzilor şi urletele dezmăţului din palat erau atât de asurzitoare încât împăratul Cizmuliţă nu putea închide ochii şi se zvârcolea în aşternut, chinuit de atroce dureri de cap.

Până şi Quintus îşi primi partea lui de invective şi înjurături, căci împăratul îl făcu răspunzător pentru urletele celor care treceau în cortegii pe stradă şi pentru condiţiile respingătoare în care erau sălile de festivităţi ale palatului. Afară de asta, spunea împăratul, felul în care s-au desfăşurat astăzi festivităţile din Forum Iulianum a fost adevărată ruşine.

— Ia spune, Quintus, cine poartă vina? Până acum nu s-a întâmplat încă să se audă citindu-se o odă atât de banală şi atât de lungă dedicată lui Iupiter şi nici nu s-au mai auzit coruri care să cânte atât de prost.

— Aveţi dreptate, maiestate, dar suntem obligaţi să respectăm vechiul ritual, răspunse Quintus cu glasul mieros.

Imediat după aceea îi păru rău că a încercat să se dezvinovăţească. Acum nu era momentul să răspundă lui Cizmuliţă cu „aveţi dreptate... dar", indiferent de temeinicia răspunsului pe care i l-ar fi dat. Maiestatea-sa se înfurie şi începu să zbiere că împrejurul său are o adunătură de tâmpiţi. Prin urmare, este tocmai timpul să încredinţeze demnităţile curţii unor oameni care-i vor asculta poruncile. Quintus, cu tot ce a făcut până acum, s-a dovedit un demnitar incapabil.

Astfel Quintus îşi zise că acesta este momentul cel mai indicat pentru a recâştiga favoarea împăratului, aşa că pofti pe toţi ceilalţi să iasă din dormitor.

— Fiica lui Gallus a fost găsită, îl anunţa el.

— Ei, comedie! exclamă Cizmuliţă. Va să zică, până la urmă târâtoarele tale totuşi au reuşit să-i descopere ascunzătoarea. Unde este acum această fermecătoare sirenă de gheaţă?

— Este în casa ei părintească. A sosit acum un ceas, maiestate.

— A adus-o grecul tău favorit?

— Nu, maiestate... grecul a fost ascuns de senatorul Gallio. Diana a fost adusă acasă de tribunul Marcellus, despre care se spunea că s-a înecat.

— Ooo, va să zică a apărut şi el? Adoratorul! Şi ce a facut până acum din ziua când a dispărut şi s-a crezut despre el că s-a înecat în mare.

— A stat ascuns. Se spune despre el că este creştin, maiestate!

— Ce face? zbieră Cizmuliţă. Creştin! Cum se poate ca un tribun să se însoţească cu astfel de netrebnici? Nu cumva prostul acesta îşi închipuie c-ar putea să se pună în fruntea unei revoluţii? Dă ordin să fie arestat pentru trădare! Să-l aduci în faţa mea! Chiar acum!

— Este foarte târziu maiestate, şi mâine veţi avea mult de lucru.

— Sunt mort de oboseală, Quintus, din pricina acestor festivităţi plictisitoare. Ce torturi ne mai impune lupiter pentru ziua de mâine?

— Maiestatea-voastră va trebui să participe la jocurile sportive care se vor desfăşura înainte de amiază. Va urma apoi recepţia Gărzii Pretorienilor în Senat şi după aceea banchetul dat în cinstea lor şi a soţiilor lor.

— Fără îndoială cu discursuri! gemu Cizmuliţă.

— Aceasta este tradiţia, maiestate. După banchet va urma o procesiune la templul lui lupiter, unde senatorii vă vor prezenta omagiile lor.

— Nici o plăcere va să zică! Nu te-ai gândit, Quintus, că banchetul acesta în onoarea caraghioşilor de pretorieni ar putea fi înveselit cu ceva pentru a mai îmblânzi banalitatea discursurilor?

— La masă, maiestatea-voastră va avea parte de o plăcută vecinătate... Am poftit pe fiica lui Irod Antipa, tetrarhul Galilei! şi al Perei i.

— Pe dezmăţata aceea... de Salomeea! ţipă Cizmuliţă. Sunt sătul de ea până peste cap.

— Mi-am închipuit că maiestatea-voastră aţi constatat că este o fată atrăgătoare şi spirituală, răspunse Quintus şi zâmbi cu înţeles. Am văzut că se străduieşte în toate chipurile pentru a face plăcere maiestăţii-voastre.

Cizmuliţă făcu o strâmbătură, apoi cu totul pe neaşteptate obrazul i se lumină.

— Pofteşte pe fiica lui Gallus. O vei aşeza în dreapta mea, iar pe Salomeea în stânga. Vom cere Salomeii să ne debiteze din nou anecdotele ei, zise împăratul şi începu să râdă, ducându-şi mâinile la frunte.

— Legatul Gallus nu va considera acest procedeu drept o gravă jignire adresată fiicei sale?

— În felul acesta îi vom da şi o lecţie, murmură Cizmuliţă, pentru că îşi risipeşte fermecătoarele surâsuri de dragul unui tribun care unelteşte să înfiinţeze un alt guvern pentru imperiul nostru. Trimite imediat după el şi să fie reţinut în închisoarea palatului!

Quintus încercă să facă un gest de protestare.

— Va fi arestat, fireşte, în conformitate cu dispoziţiile privitoare la tribuni, se grăbi Cizmuliţă să adauge, îi veţi acorda toate înlesnirile prevăzute, în acelaşi timp vei pofti pe Diana la acest banchet. Te vei duce mâine dimineaţă tu însuţi şi o vei pofti. În cazul când va ezita să vină, îi vei spune că împăratul ar putea să procedeze mult mai îngăduitor faţă de prietenul ei creştin în cazul când va onora banchetul cu prezenţa ei.

— Eu mi-am închipuit că maiestatea-voastră ţine la Diana şi doreşte să-i câştige favoarea. Prin urmare ar fi imposibil ca, amenihţând-o, să puteţi reuşi în scopul pe care-l urmăriţi! Eu sunt de părere că dacă i-aţi acorda mai multă atenţie ar fi mai uşor ca ea să uite pe tribunul Marcellus.

— Dimpotrivă! zbieră Cizmuliţă. Fata aceasta, care umblă cu nasul în vânt, nu are nevoie de adulaţii, ci de câteva lovituri de bici. Cât despre adoratorul ei, adăugă împăratul şi Se uită enigmatic la Quintus, cu el avem alte planuri.

— Stăpâne, să nu uitaţi că el este fiul senatorului Gallio! protestă Quintus.

— Cu atât mai rău pentru el! ripostă Cizmuliţă. Cu această ocazie vom da şi bătrânului o lecţie... astfel că Senatul va putea să-şi dea seama de-fealitate!

Quintus plecă el însuşi, însoţit de un detaşament de pretorieni călări, îmbrăcaţi în uniforme elegante, pentru a preda Dianei invitaţia la banchetul împăratului. Fu anunţată în apartamentul ei şi coborî imediat în atrium. Era palidă şi cu ochii umflaţi de plâns, dar atitudinea ei părea foarte mândră. Paula, care se simţea năucită şi înspăimântată, veni împreună cu ea.

Quintus se înclină cu tot respectul în faţa lor şi întinse Dianei pomposul sul de pergament; dar văzând că Diana nu poate desprinde destul de repede numeroasele peceţi cu care era închis şi presimţind că ar putea economisi un timp preţios, deoarece înainte de amiază avea o mulţime de obligaţii, Quintus le spuse ce conţine documentul. Diana tresări speriată.

— N-ai vrea să informezi pe maiestatea-sa, începu Paula încercând să-şi stăpânească tremurul glasului, că fiica legatului Gallus este prea adânc întristată pentru a putea fi o plăcută tovărăşie la banchetul împăratului?

— Invitaţia împăratului, începu Quintus şi se înclină rigid în faţa ei, nu este adresată soţiei legatului Gallus, ci fiicei sale. De vreme ce este aici de faţă va răspunde singură ce hotărăşte.

— Mama a spus adevărul, declară Diana cu glasul stins. Te rog spune împăratului să mă ierte. Eu sunt bolnavă.

— Probabil va fi nevoie să-ţi spun că tribunul Marcellus, care acum se găseşte în închisoarea palatului, va fi judecat mâine pentru trădare. S-ar putea ca atitudinea împăratului să fie mai binevoitoare în cazul când fiica legatului Gallus va fi dispusă să onoreze banchetul cu graţioasa ei prezenţă.

— Bine, răspunse Diana cu glasul abia perceptibil. Voi veni.

— Dacă soţui meu ar fi acasă, adăugă Paula renunţând la orice prudenţă, cred c-ar fi o vărsare de sânge înainte de a ne impune această crudă umilinţă.

— Eşti surescitată, declară Quintus. Ingăduie-mi să-ţi spun că nu-ţi poate folosi la nimic făcând astfel de declaraţii. Eu nu. voi informa pe maiestatea-sa, dar te sfătuiesc să fii mai prudentă.

Apoi înclinându-se adânc se -întoarse în loc şi ieşi în peristil, urmat de suita sa-.

Marcellus rămase mirat de felul în care fu tratat de pretorienii care-l arestaseră şi de slujbaşii închisorii palatului. Probabil purtarea lor se datora calităţii sale de tribun. Fiind trezit din somn în puterea nopţii în vila lui Gallus, coborâse în atrium, unde era aşteptat de un centurion care adusese douăzeci de pretorieni.

Dându-şi seama c-ar fi zadarnic să se împotrivească unor oameni care veniseră într-un număr atât de mare, le ceru voie să se întoarcă în apartamentul său pentru a-şi lua lucrurile de care va avea nevoie şi cererea îi fu aprobată cu toată curtenirea. Despărţirea fu dureroasă. Diana se încleşta cu amândouă mâinile de el şi începu să plângă deznădăjduită.

— Fii curajoasă, draga mea, o imploră el. Probabil arestarea aceasta a fost ordonată numai cu intenţia de a mă umili. S-ar putea ca împăratul să-mi facă reproşuri severe ca după aceea-să rnă pună în libertate... după ce mă va preveni ce mi se poate întâmpla de aici înainte. Să nu pierdem nădejdea.

Apoi se desprinse din braţele ei şi urmă pe centurion, îi oferiră un cal şi-l împresurară din toate părţile; nimeni dintre cei care circulau pe străzi cu ocazia acestor festivităţi n-ar fi putut să bănuiască despre el că este arestat.

După ce ajunseră la palat fu condus în închisoare, închisoarea era subterană, dar celula pe care i-o dădură era luminată şi ventilată, iar mobila părea destul de bună. Centurionul îi spuse că este liber să anunţe pe prietenii săi unde se găseşte acum; mesajele trimise de el vor fi expediate imediat şi va putea primi orice vizitator.

Marcellus se aşează numaidecât la masă şi scrise o scrisoare:

Marcipor: sunt în închisoarea palatului, arestat pentru învinuirea de trădare. Informează pe membrii familiei. Vei putea să mă vizitezi în închisoare, dar cred că va fi mai bine ca senatorul să nu fie expus unei astfel de umilinţe. Sunt bine tratat. Când vei veni, să-mi aduci cămaşa.

Marcellus

Puţin după revărsatul zorilor, Marcipor sosi. Părea grav şi ostenit ca orice om în vârstă. Santinelele se retraseră imediat ce-l introduseră în celulă, dându-le în felul acesta să înţeleagă că n-au intenţia să asculte despre ce vor vorbi. Mâinile reci ca gheaţa ale lui Marcipor începuseră să tremure. Privirile ochilor îi erau tulburate.

— Fiule, aş prefera să mor decât să te văd umilit în felul acesta datorită persecuţiilor, zise bătrânul Marcipor cu glasul tremurând.

— Marcipor, s-a întâmplat uneori ca oamenii să fie obligaţi să-şi sacrifice viaţa în interesul unei cauze mari. Mă simt profund întristat, dar nu din pricina mea, ci a celor care mă iubesc.

— Îngăduie-mi să trimit vorbă lui Petru, îl rugă Marcipor. El dispune de puteri extraordinare şi ar putea să te scoată chiar din această închisoare.

Marcellus clătină din cap.

— Nu, Marcipor. Viaţa lui Petru are prea mare valoare pentru a ne putea permite s-o expunem primejdiei.

— Dar Cristos? El n-ar putea veni în ajutorul tău... şi al lui Petru? întrebă moşneagul cu ochii plini de lacrimi.

— Nu trebuie să ispitim bunătatea lui Cristos, Marcipor.

— Ţi-am adus cămaşa, stăpâne, zise Marcipor şi, desfăcându-şi tunica, scoase veşmântul fără cusături.

Marcellus întinse amândouă mâinile.

— Nu te întrista, Marcipor, zise el cu glasul blând şi puse mâna pe umărul şubred al moşneagului. Să vii mâine din nou, căci s-ar putea să-ţi dau veşti mai bune decât cele de acum.

În timpul banchetului, stând aşezată la masa înaltă alături de împărat care era beat, Diana se simţi profund îndurerată de tragica mirare ce o vedea oglindindu-se în privirile senatorului Gallio. Venise singur la acest banchet, pentru că fusese obligat să vină. Îl aşezaseră la o masă mai depărtată, dar atât el, cât şi Diana se vedeau unul pe altul şi se putu constata cu uşurinţă că el a rămas convins despre ea c-a părăsit pe fiul său în momentul acestei îngrozitoare primejdii. Ar fi vrut să se repeadă la el şi să-i explice motivul pentru care a venit la acest banchet, dar îi era imposibil. Situaţia, chiar în felul în care se prezenta acum, îi era destul de delicată.

Caligula se ocupa mai mult de Salomeea. Încercase s-o convingă, dar fară să reuşească, să repete câteva dintre anecdotele ei îndrăzneţe, dar, presimţind că împăratul ar vrea s-o întrebuinţeze drept unealtă pentru scopurile lui nemărturisite, încercase să pară cât mai demnă. Cizmuliţă, care n-o vă,zuse încă niciodată în această atitudine, nu ştia cum ar trebui să procedeze faţă de ea. Planul pe care şi-l făcuse pentru a se distra în timpul acestui banchet nu mai corespundea realităţii, în dreapta sa cu Diana, care sta indiferentă şi demnă, şi cu Salomeea ia stânga, dar fără s-o poată determina să colaboreze cu el pentru umilirea Dianei, împăratul - care sosise la banchet într-o înaintată stare de beţie - îşi zise că va trebui să recurgă la altă stratagemă.

Se întoarse spre Salomeea şi-i spuse pe un ton anume pentru a putea fi auzit şi de Diana:

— Am arestat pe unul dintre creştinii aceia care urmăresc să răstoarne guvernul impetiultii. Cazul acesta prezintă un interes special, fiind vorba despre un tribun. Ce zici, dulce Salomeea, ţi-ar face plăcere să vezi un tribun creştin retrăgându-şi vorbele şi renegându-şi credinţa în prezenţa Gărzii Pretorieniior şi a Senatului?

Salomeea întoarse capul peste umăr şi-i zâmbi enigmatică.

— Cred că situaţia aceasta va fi dificilă, afară de cazul când împăratul are intenţia să meargă până la capăt. Creştinii aceştia, maiestate, nu-şi reneagă niciodată

credinţa, într-un rând, tatăl meu a încercat să determine pe un creştin în pretoriu să-şi renege credinţa, dar în loc să şi-o renege a ţinut o cuvântare care a contribuit la compromiterea reputaţiei întregii noastre familii şi mai ales a reputaţiei mele! Dacă ai fi auzit vorbele pe care le-a spus despre mine, ai fi rămas îngrozit! Purtarea lui a fost neîngăduită, aşa c-am fost obligaţi să-i pedepsim.

Ochii răi şi saşii ai lui Caligula scăpărară.

— L-aţi biciuit? întrebă el... convins că Diana a auzit întrebarea.

— I-am tăiat capul! răspunse Salomeea.

— Va să zică l-ai pedepsit, zise Caligula. Dar ce faceţi cu cei care spun vorbe neîntemeiate pe socoteala voastră chiar acolo în Galileea? întrebă el înghiontând-o cu cotul şi începu să râdă. Imediat după aceea se întoarse spre Diana pentru a vedea ce impresie a făcut asupra ei această conversaţie. Constată că este palidă ca o moartă.

Quintus, care-şi asumase rolul de pretor, anunţă că va vorbi Cornelius Capito, care ţinu cel mai execrabil discurs din toate cele de până acum, deoarece în mod inexorabil trebuia să elogieze pe Caligula; or, bătrânul Capito era un bărbat corect. Urmă un cor care cânta o odă. Un prinţ egiptean ţinu o cuvântare şi în timpul acesta Caligula era gata să adoarmă. Făcu semn lui Quintus, iar acesta se adresă unui ajutor al său.

— Acum vom avea ocazia, se adresă Cizmuliţă Salonic!i, să ne convingem până unde merge devotamentul unui tribun creştin faţă de credinţa sa. Am trimis după el să-l aducă.

— Nu uita ce ţi-am spus, maiestate. Oamenii aceştia nu se tem de nimic.

— Vrei să faci prinsoare?

— Pe orice vei vrea, maiestate, răspunse ea cu indiferenţă. Caligula îşi desprinse o brăţară de smaralde şi o puse pe masă. Salomeea scoase un medalion pe care-l avea prins pe lanţul de aur dimprejurul gâtului şi-l deschise.

— Huâhm! murmură Caligula. Ce-ai acolo... o şuviţă de păr, ei?

— O şuviţă de păr din capul singurului om cinstit pe care l-am văzut în toată viaţa mea, răspunse Salomeea. A fost şi cel mai curajos dintre toţi.

Caligula se ridică în picioare cu greutate şi toată adunarea.aceasta de demnitari ai imperiului se ridică şi se înclină în faţa lui. Le făcu semn cu mâna să se aşeze din nou. Se simţi impresionat de multiplele lor dovezi de fidelitate faţă de tron. Se pare că atât Garda Pretorieniior, cât şi Senatul apreciază valoarea credinţei unanime faţă de împărat şi faţă de imperiu. Cei de faţă îl ovaţionară, dar manifestaţia aceasta păru timidă.

— În timpul din urmă a ajuns la cunoştinţa împăratului că o grupare secretă, formată din creştini, a început să unelteasc ă şi să vorbească despre un împărat - un demagog evreu cu numele Isus -care a fost osândit pentru trădare şi tulburarea liniştii publice la Ierusalim, unde a fost răstignit. Ucenicii săi, un grup de pescari, ignoranţi şi superstiţioşi, au răspândit zvonul că împăratul lor a înviat şi va întemeia o nouă împărăţie. Nebunia aceasta nici n-ar merita să vorbim despre ea, adăugă Caligula, dacă s-ar limita numai la oameni naivi şi la fanatici care-şi închipuie că ar avea ceva de câştigat dintr-o schimbare de domnie. Dar de astă dată am aflat că un tribun al nostru, Marcellus Gallio...

Privirile invitaţilor se întoarseră încet spre senatorul Gallio. Dar el nici nu clipi; sta cenuşiu la faţă şi se uita la Caligula; gura îi era - încleştată şi ochii îi scăpărau.

— Nu ne vine să credem, continuă Cizmuliţâ, că raportul ce ni s-a facut ar putea să fie întemeiat. Tribunul Marcellus Gallio, în conformitate cu legea, are dreptul să se prezinte în faţa voastră şi sa se apere!

Diana se simţi mândră de soţul ei; enorm de mândră când îl văzu că intră cu fruntea sus, înconjurat din trei părţi de gardienii palatului care pătrunseră în sală şi se apropiară de masa înaltă la care era aşezat împăratul. Pretorienii erau toţi impunători şi cu înfăţişare atletică, între douăzeci şi treizeci de ani, cu maxilare puternice, laţi în umeri şi cu obrajii arşi de soare; totuşi, îşi zise Diana, Marcellus este cel

mai impunător dintre ei; şi dacă Isus, al cărui eroism a inspirat atât de puternic pe adoratul ei soţ, ar fi avut-cândva nevoie de unul care să lupte pentru el, nu putea să aleagă un bărbat mai desăvârşit decât pe Marcellus al ei.

Îi fusese atât de frică şi se temuse atât de mult că el nu va înţelege motivul prezenţei ei în această sală alături de netrebnicul acesta beat, cu obrazul ca de cocă şi cu ochii mici şi cruzi. Dar nu, Marcellus înţelesese. Ochii li se întâlniră şi ai lui se aprinseră de un zâmbet de adoraţie. Buzele lui făcură o mişcare ca şi când ar fi vrut să-i trimită un sărut.

Marcellus făcu un pas şi se opri în faţa împăratului. Toată lumea se uita încremenită şi fără să facă nici o mişcare. Tăcerea din sală părea chinuitoare, în faţa palatului începuse să se adune procesiunea celor care trebuiau să însoţească membrii Corpurilor Legiuitoare la templul lui Jupiter. Fanfarele cântau şi mulţimea adunată în lungul străzi bilaterale începuse să chiuie şi să aclame, dar în sala aceasta în care se ţinea banchetul nu se auzea nimic.

— Tribune Marcellus Gallio, începu Caligula încercând să pară demn, eşti acuzat că te-ai asociat cu partidul revoluţionarilor care se numesc creştini. Se spune că aceşti urzitori ai revoluţiei, în mare parte sclavi şi tâlhari, au proclamat întemeierea împărăţiei lui Isus, evreul acela din Palestina care a fost osândit pentru trădare, blasfemie şi tulburarea ordinii publice. Ce ai de răspuns?

Diana încercă să descifreze trăsăturile obrazului nepăsător al soţului ei, dar nu putu descoperi nici o urmă de spaimă. Judecând după atitudinea lui de acum, părea că s-a prezentat la împărat pentru a i se conferi o distincţie. Cât era de elegant în uniforma lui de tribun! Ce putea să fie Veşmântul acela de culoare cafenie pe care-l ţinea păturit pe braţ? Diana simţi că ceva îi taie respiraţia când constată că este cămaşa galileeanului. O lacrimă fierbinte îi fugi în lungul obrazului. O... Hristoase... Îndură-te! Marcellus a adus cu el cămaşa Ta! Coboară mila Ta spre Marcellus, care Te adoră atât de mult! A renunţat la atâtea mulţumiri de

dragul învăţăturii Tale! Acum este în faţa judecăţii şi încearcă să ispăşească într-un fel atât de cumplit ceea ce a greşit faţă de Tine! Rogu-Te, Hristoase, ajută lui Marcellus al meu!

— Este adevărat, maiestatea-voastră, răspunse Marcellus cu glasul sonor care putea fi auzit până în fundul sălii, că eu sunt creştin, dar nu eu sunt trădător. Nu am uneltit împotriva Imperiului Roman. Acest Isus, pe care eu l-am răstignit pe cruce, este un rege adevărat, dar împărăţia lui nu face parte din lumea aceasta. El nu are nevoie de un tron pământesc, împărăţia lui urmăreşte să se întemeieze în sufletul şi în inimile oamenilor, care încearcă să trăiască în pace, cu dreptate şi bună învoire între semenii lor.

— Spui că tu ai osândit pe acest evreu la moarte? întrebă Caligula. În cazul acesta ce te determină să-ţi primejduieşti viaţa în calitate de reprezentant al lui?

— Asta este o problemă de echitate, maiestatea-voastră. Isus n-a săvârşit nici o crimă. Procuratorul care l-a judecat a stăruit pe lângă acuzatorii lui să-l libereze. Omul acesta nu făcuse altceva decât cutreierase regiunile rurale şi îndemnase oamenii să fie buni unii faţă de alţii, să fie cinstiţi şi iubitori de adevăr, miloşi şi îngăduitori. A vindecat pe cei bolnavi, a dat vedere celor orbi, iar pe cei trişti i-a îmbărbătat. Oamenii aceştia l-au urmat - mii de inşi - din loc în loc şi zi de zi ascultând cuvintele lui şi străduindu-se să ajungă cât mai aproape de el pentru a-şi găsi mângâierea în durerile lor. Au evitat sinagogile, ale căror preoţi nu se interesau de ei decât pentru banii şi animalele de jertfa pe care le aduceau; n-au vândut şi n-au mai cumpărat decât de la cei care vindeau şi cumpărau cu cântăreală dreaptă.

Aici Marcellus se opri.

— Continuă! porunci împăratul. Constat că eşti un bun apărător al cauzei tale! Şi zâmbi dispreţuitor. Aproape m-ai convins şi pe mine ca să devin adept a! acestei învăţături.

— Maiestate, continuă Marcellus cu glasul cutremurat de păreri de rău, eu am primit ordinul pentru ducerea la sfârşit a osândei de moarte împotriva lui. Judecata s-a pronunţat

într-o limbă pe care eu n-o cunoşteam pe vremea aceea şi n-am fost în stare să-mi dau seama de enormitatea crimei pe care am săvârşit-o decât în momentul când nimic nu mai putea fi îndreptat.

— Crimă? Ce fel de crimă? întrebă Caligula în bătaie de joc. Nu cumva pentru tine era o crimă să te supui ordinelor primite de la conducătorii imperiului?

— Imperiul, maiestate, este format din oameni slabi, care uneori pot săvârşi greşeli. Şi aceasta a fost cea mai mare greşeală ce s-a săvârşit vreodată de către conducătorul unui imperiu!

— Aşa! Va să zică conducătorii imperiului săvârşesc greşeli! rânji Caligula. Probabil vei fi destul de îndrăzneţ ca să afirmi că şi împăratul ar putea săvârşi greşeli!

— : Maiestate, eu sunt cel care stă în faţa judecăţii, nu împăratul, răspunse Marcellus.

Caligula păru că nu s-a aşteptat la răspunsul acesta şi se aprinse la obraz ca o flacără. Din partea unde era, Salomeea se auzi un chicotit gutural, care-l făcu să devină şi mai întărâtat.

— Ce este veşmântul acela de culoare cafenie pe care-l ţii pe braţ? întrebă el şi întinse arătătorul.

— Este cămaşa lui, maiestate, răspunse Marcellus şi o desfăcu ca să o poată vedea. Cu aceasta a fost îmbrăcat în ziua când a făcut drumul spre răstignire.

— Şi ai avut neruşinarea s-o iei cu tine şi s-o aduci aici în pretoriu, ei? Predă-o comandantului Gărzii!

Marcellus se supuse. Centurionul întinse fără voie mâna după ea, dar când s-o primească, veşmântul îi scăpă din mână. Centurionul ridică fruntea cu mândrie ca Marcellus s-o ridice, dar el nu se mişcă.

— Dă centurionului cămaşa! porunci Caligula.

Marcellus se plecă şi, ridicând-o, o oferi centurionului, care se feri la o parte şi făcu semn pretorianului de lângă el s-o primească.

Soldatul întinse mâna şi, când o luă, o scăpă şi el pe mozaicul sălii. Cei din sala banchetului păreau că nu îndrăznesc nici să mai respire.

— Adu-o încoace! strigă Caligula cu trufie şi întinse mâna cu degetele răşchirate spre el.

Marcellus se plecă din nou şi, după ce o ridică se apropie de el. În momentul acesta, Salomeea ridică privirea pe neaşteptate şi, întâlnind ochii împăratului, se încruntă ca să-l prevină să n-o primească.

— Dă-o fiicei legatului Gallus, porunci Caligula. O va păstra ca pe o amintire de la tine.

Urmă o clipă emoţionantă. Marcellus se ridică pe vârful picioarelor şi o dădu Dianei, care se întinsese peste masă ca s-o primească. Se uitară îndelung unul la altul şi-şi zâmbiră, ca şi când ar fi fost numai ei singuri în sală. Marcellus se întoarse din nou alături de comandantul Gărzii şi privirile tuturor erau acum spre Diana, care strângea cămaşa la piept şi părea extaziată.

Împăratul Cizmuliţă nu era omul care să se lase impresionat cu uşurinţă, dar îşi dădu seama că situaţia aceasta începe să ia o întorsătură primejdioasă. Se aşteptase la un fel de dramă cu care să impresioneze pe senatori. Bătrânii aceştia trebuiau să se împace cu gândul că împăratul le cere credinţă şi supunere necondiţionată, indiferent dacă este vorba despre un plebeu de pe stradă sau despre un membru din casa patricienilor. Obrazul începuse acum să-i tresară furios. Se întoarse şi se uită la Marcellus.

— Se pare,că atribui o mare însemnătate acestui veşmânt vechi!

— Da, maiestate, răspunse Marcellus cu glasu-i liniştit.

— Vei fi oare destul de caraghios pentru a-ţi putea închipui că este vrăjit?

— În cămaşa aceasta rezidă o forţă neobişnuită, maiestate, pentru toţi cei care cred c-a fost purtată de Isus, Fiul lui Dumnezeu!

În largul sălii se simţi un fel de freamăt, ca o respiraţie intermitentă şi grăbită a celor care stătuseră până acum înmărmuriţi; sunete guturale şi nearticulate ale celor care ar vrea să spună ceva; ţăcănitul metalic al paloşelor care se

loveau de armele vecinilor când cei prezenţi se întorceau să se uite la cei din apropierea lor.

— Aceasta este blasfemie! ţipă Caligula. Cum ai îndrăzneala să stai aici în faţa noastră într-o zi ca aceasta când se desfăşoară serbările în cinstea marelui Jupiter şi să afirmi cu toată liniştea că evreul tău răstignit este de origine divină?

— Vorbele mele nu reprezintă lipsă de respect faţă de Jupiter, maiestate. Numeroasele generaţii ale neamului nostru şi-au recitat rugăciunile în templul lui Jupiter, dar împăratul meu nu l-a pizmuit din pricina cinstei ce i s-a facut. El este binevoitor faţă de toţi oamenii care încearcă să se adăpostească sub aripa ocrotitoare a cuiva. Isus n-a venit în lume pentru a spulbera nădejdile oamenilor, ci pentru a determina pe toţi iubitorii de adevăr să asculte învăţătura sa şi să-l urmeze.

Diana era mândră, atât de mândră de Marcellus, în realitate, cel care se găsea în faţa judecăţii nu era Marcellus! Toţi cei care erau în această uriaşă sală de judecată, afară de Marcellus, se găseau aici pentru a fi judecaţi. Caligula tuna şi fulgera, dar acuzaţia lui nu se întemeia pe nimic. Ce împărat ar fi fost Marcellus, îşi zise ea. Era gata să se ridice în picioare şi să strige: „Senatori! Proclamaţi pe Marcellus împărat. El se va strădui să facă imperiul nostru din nou mare şi puternic!"

Ecoul fanfarelor din piaţă păru că începe să crească în intensitate. Strigătele deveniseră ascuţite şi nerăbdătoare. Sosise timpul ca procesiunea să pornească la drum.

— Tribune Marcellus Gallio, începu Caligula cu glasul sever, nu este intenţia noastră să te condamnăm la moarte de faţă cu părintele tău, care este bărbat în vârstă, şi de faţă cu aceşti onorabili bărbaţi ce se găsesc alături de el şi slujesc interesele imperiului în Senat. Prin urmare, gândeşte-te bine înainte de a răspunde la ultima întrebare ce ţi-o voi pune. Vrei să renegi şi să renunţi pentru totdeauna la greşita alegere pe care ai făcut-o asociindu-te cu acest evreu din Galileea, care spune despre el însuşi că este rege?

În sală se făcu din nou tăcere adâncă. Salomeea zâmbi dispreţuitoare şi, întinzându-se după brăţara de smaralde a împăratului, şi-o puse pe mână.

— Maiestate, răspunse Marcellus, dacă imperiul doreşte ca între oameni să domnească pacea, dreptatea şi buna învoire, regele meu va fi de partea imperiului şi a împăratului. Dar dacă imperiul şi împăratul au de gând să continue îngenuncherea şi măcelărirea oamenilor, ceea ce a pricinuit atâta jale şi groază în toată lumea - şi glasul îi deveni mai puternic - dacă toată omenirea nu va putea să aştepte de la imperiu altceva decât lanţurile sclaviei şi foamea, regele meu îşi va continua drumul pentru stârpirea acestor rele. Asta nu se va întâmpla mâine! Maiestatea-voastră nu va avea norocul să vadă întemeierea împărăţiei Lui, dar aceasta va veni!

— Acesta este ultimul tău cuvânt? întrebă Caligula.

— Da, maiestate! răspunse Marcellus. Caligula îşi îndreptă trupul.

— Tribune Marcellus Gallio, începu el, porunca noastră este să fii dus imediat în câmpul de exerciţii al arcaşilor palatului şi să fii executat pentru înaltă trădare.

Dar în timpul cât pronunţă această osândă sala se înfiora de senzaţia unei întorsături neaşteptate. Diana se ridicase de pe scaunul de la masa împăratului şi acum cobora mândră treptele estradei ca să-şi ta locul alături de Marcellus, care-i petrecu braţul împrejurul mijlocului.

— Nu, draga mea! să nu faci aceasta, o imploră el ca şi când n-ar fi fost nimeni în apropiere. Ascultă vorbele mele, iubito! Nu trebuie să faci gestul acesta! Sunt gata să mor, dar nu văd nici un motiv ca tu să-ţi pierzi viaţa! Să ne luăm rămas bun unul de la altul şi după aceea mă vei părăsi!

Diana se uită în ochii lui şi zâmbi, apoi se întoarse spre împărat. Când începu să vorbească, glasul ei păru neobişnuit de adânc pentru o fată de vârsta ei, dar destul de limpede pentru a putea fi auzit de toţi martorii muţi ai acestei drame.

— Maiestate sunt şi eu creştină! declară ea cu glas liniştit. Marcellus este soţul meu. Pot să-l însoţesc?

Se auzi un murmur surd de proteste care fremăta în largul sălii. Caligula începu să-şi frământe mâinile care-i tremurau şi clătină din cap.

— Fiica lui Gallus este curajoasă, răspunse el cu superioritate. Dar ea nu este acuzată de nimic. În acelaşi timp noi nici nu dorim s-o pedepsim, îşi iubeşte soţul... dar iubirea aceasta nu-i va mai putea folosi după ce va muri.

— Îi va folosi, maiestate, dacă voi pleca împreună cu el, stărui Diana, deoarece în felul acesta nu ne vom despărţi niciodată. Vom fi întotdeauna împreună... Într-o împărăţie unde stăpâneşte dragostea şi buna înţelegere.

— Într-o împărăţie, ei? zise Caligula şi începu să râdă sinistru. Va să zică şi tu crezi în prostia aceasta cu împărăţia, în sfârşit, şi făcu un gest nepăsător cu mâna, ar fi mai bine să te dai la o parte. Tu n-ai fost judecată şi nu s a adus nici o acuzaţie împotriva ta.

— Dacă maiestatea-voastră este de acord, vă voi oferi dovada că sunt vinovată, răspunse Diana, aşa că voi putea fi şi eu osândită. Nu doresc să mai trăiesc între hotarele unui imperiu care se îndreaptă vertiginos spre prăbuşire, lăsându-se condus de un om pe care nu-l interesează bunăstarea supuşilor săi.

Cei din sală tresăriră, iar Caligula rămase cu gura căscată auzind cuvintele ei.

— Cred că vorbesc în numele tuturor celor care se găsesc în această sală, continuă Diana categorică. Bărbaţii aceştia înţelepţi ştiu cu toţii că imperiul se îndreaptă spre pieire... dar cunosc şi pricina pentru care se apropie sfârşitul, întrucât mă priveşte pe mine, eu am alt rege şi doresc să plec împreună cu soţul meu în împărăţia lui.

Obrazul lui Cizmuliţă se făcu livid.

— Pe toţi zeii... vei pleca cu el! zbieră împăratul. Plecaţi... amândoi... În împărăţia voastră!

Făcu semn comandantului pretorienilor. Acesta dădu un ordin. Apoi se auzi glas de goarnă. Tobele răpăiră prelung. Soldaţii voinici se rânduiră de plecare. Ordinul fusese dat. Marcellus şi Diana, ţinându-se de mână, îşi luară locul în careul pretorienilor, care înaintau încet spre ieşirea

impunătoare a palatului. Bătrânul Gallio îşi făcu loc printre cei care se îmbulzeau să iasă, dar mâinile prietenilor lui se întinseră după el şi-l opriră.

Procesiunea pretorienilor cu cei doi condamnaţi dispăru sub bolta de marmură a palatului. Cei din sală tresăriră auzind glasul bezmetic al lui Cizmuliţă, care era beat.

Printre hohotele râsului său isteric se auzeau cuvintele batjocoritoare ale lui Cizmuliţă:

— Au plecat spre o împărăţie mai bună! Ha-ha-ha! Se duc împreună să întâlnească pe noul lor împărat!

Dar nimeni afară de Cizmuliţă nu fu dispus să râdă. Pe obrajii celor din sală nu tremura nici un zâmbet. Toţi rămăseseră tăcuţi şi întunecaţi. Când băgă de seamă că nimeni nu împărtăşeşte veselia lui, Cizmuliţă se ridică în picioare şi se apropie împleticindu-se de treptele estradei, unde Quintus îl apucă de braţ. Afară fanfarele cântau imnul lui Jupiter.

Marcellus şi Diana mergeau la pas cu escorta, ţinându-se de mână. Amândoi i erau palizi, dar amândoi zâmbeau. Cu paşi repezi procesiunea apucă în lungiţi coridorului, iar de aici coborî treptele de marmură şi ieşi în piaţa din faţa palatului. Mulţimea adunată, neştiind ce s-a întâmplat, dar închipuindu-şi că acesta este primul grup al patricienilor care se îndreptau spre templul lui luptter, îi primi cu aclamaţii.

Bătrânul Marcipor apăru în faţa grupului de curioşi şi pe obrazul lui slăbit lacrimile fugeau una după alta. Marcellus spuse Dianei ceva în şoaptă. Ea zâmbi şi dădu din cap.

Făcându-şi loc printre scuturile a doi pretorieni, aşează cămaşa în braţele bătrânului sclav, care se întinse s-o primească.

— Dă-o Marelui Pescar!

SFÂRŞIT